Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 roku

Projekt dokumentu z 18.08.2025 r.

Spis treści

1. Wstęp 2
1.1 Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu 4
1.2 Podstawa prawna i struktura Gminnego Programu Rewitalizacji 6
1.3 Logika prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji 7
1.4 Ocena dotychczasowego procesu rewitalizacji 8
2. Charakterystyka Gminy Batorz 8
3. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji 9
4. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji 31
4.1 Sfera społeczna 31
4.1.1 Zmiana liczby mieszkańców i ruchy naturalne 32
4.1.2 Struktura wieku mieszkańców 38
4.1.3. Bezrobocie 42
4.1.4. Ubóstwo, wykluczenie społeczne i uzależnienia 51
4.1.5. Stan zdrowia mieszkańców i niepełnosprawność 63
4.1.6. Poziom edukacji 71
4.1.7. Poziom uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim 76
4.1.8. Stan bezpieczeństwa publicznego 80
4.2 Sfera gospodarcza 86
4.3 Sfera środowiskowa 91
4.4 Sfera techniczna 94
4.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna 101
4.6 Analiza lokalnych potencjałów 108
5. Część planistyczna 119
4.5 Wizja i cele rewitalizacji 120
4.5.1 Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji 120
4.5.2 Cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań 122
4.6 Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych 139
4.6.1 Lista planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 141
4.6.2 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 219
4.7 Szacunkowe ramy finansowe 232
4.7.1 Indykatywne ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji 232
4.7.2 Potencjalne źródła finansowania Gminnego Programu Rewitalizacji 259
4.8 Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych 264
4.8.1 Komplementarność przestrzenna 264
4.8.2 Komplementarność problemowa 265
4.8.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna 268
4.8.4 Komplementarność w zakresie ustawy z 19 lipca 2019 roku o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami 269
4.8.5 Komplementarność międzyokresowa 269
4.8.6 Komplementarność źródeł finansowania 270
4.8.7 Kompleksowość 271
4.8.8 Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji 276
4.8.9 Mechanizmy integrowania działań 276
5 Część zarządcza 278
5.1 Opis struktury zarządzania GPR 278
5.2 System monitoringu i ewaluacji GPR 287
5.3 Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR 288
5.3.1 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych 304
5.3.2 System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu/wyniki ewaluacji programu 304
5.3.3 Harmonogram realizacji GPR 306
5.3.4 Koszty zarządzania GPR 306

6 Powiązanie GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi 307
6.1 Spójność dokumentu w skali makro 307
6.2 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy 313
7 Opis procesu partycypacji społecznej w ramach tworzenia i wdrażania GPR 317
7.1 Partycypacja społeczna na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji 317
7.2 Partycypacja społeczna na etapie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji 326
7.3 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji 335
7.4 Partycypacja społeczna na etapie oceny GPR 337
8 Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz dokumentów 338
8.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji 338
8.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego 338
8.2.1 Niezbędne zmiany w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego 338
8.2.2 Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego 339
8.2.3 Określenie niezbędnych zmian w uchwałach o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz.725) 339
8.3 Zapewnienie zgodności z regulacjami prawnymi w zakresie prawa wodnego, ochrony przeciwpożarowej i ochrony przyrody 339
8.3.1 Prawo wodne 339
8.3.2 Ochrona przeciwpożarowa 345
8.3.3 Ochrona środowiska 346
8.3.4 Transport kolejowy 349
8.3.5 Infrastruktura gazownicza 349
9 Podsumowanie 350
9.1 Opiniowanie GPR przez właściwe organy 350
9.2 Ocena oddziaływania na środowisko 350
9.3 Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji 350
Załącznik nr 1 Mapa zawierająca podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji Gminy Batorz- część 1 Wola Studzieńska 352
Załącznik nr 2 Mapa zawierająca podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji Gminy Batorz- część 2 Batorz Pierwszy i Wólka Batorska 352

1. Wstęp

Zgodnie z art. 2 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 278) *Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji*. Celem rewitalizacji jest pobudzenie, uruchomienie mechanizmów rozwojowych, które sprawią, że nawet po zakończeniu interwencji, obszar będzie nadal się rozwijał. Niezbędnym elementem procesów rewitalizacyjnych jest prowadzenie działań o charakterze społecznym ukierunkowanym na mieszkańców.

Art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji stanowi, iż przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do przeprowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadanie własne. Tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji oznacza konieczność opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, który stanowi zasadniczy dokument programujący działania w tym zakresie. Należy jednak podkreślić, że jest ona zadaniem fakultatywnym, co oznacza, że nie każda gmina ma obowiązek jego wykonywania, lecz

decyzja o jego podjęciu zależy od występowania na obszarze gminy specyficznych problemów zdefiniowanych w ustawie i jest jednocześnie dowodem na odpowiedzialne planowanie, rozwijanie i zarządzanie jednostką samorządu terytorialnego.

Celem rewitalizacji jest pełne przywrócenie do życia konkretnego obszaru, ale przede wszystkim dążenie do poprawy jakości życia jego mieszkańców oraz pomoc w zakresie odzyskania przez słabsze grupy społeczne zdolności do reintegracji na rynku pracy i uczestnictwa w sferze usług publicznych i konsumpcji. Aby w pełni zrozumieć pojęcie rewitalizacji należy przede wszystkim zauważyć integralny związek procesów społecznych z procesami i działaniami gospodarczymi, technicznymi, środowiskowymi czy przestrzenno-funkcjonalnymi, które wpływają na wszystkie sfery rozwoju danej jednostki. Prowadzona w sposób przemyślany i zsynchronizowany rewitalizacja to najtrafniejsza odpowiedź na wieloaspektowy kryzys związany z problemami społecznymi, gospodarczymi, środowiskowymi czy też przestrzennymi, których natężenie i kumulacja na danym obszarze są najwyższe w skali gminy. Zintegrowanie wielu działań na konkretnym, wyodrębnionym na podstawie obiektywnych kryteriów terytorium, umożliwia bardziej efektywną interwencję w różnych sferach funkcjonowania danej jednostki samorządu terytorialnego.

Biorąc pod uwagę fakt, iż realizacja przez gminę zadań z zakresu rewitalizacji stanowi jego zadania własne (art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji), oraz fakt, że przyjęty Gminny Program Rewitalizacji będzie stanowił podstawę dla interesariuszy rewitalizacji do ubiegania się o środki zewnętrzne z programów UE, w tym głównie programu *Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027* na realizację działań społecznych i infrastrukturalnych, podjęto decyzję o rozpoczęciu działań rewitalizacyjnych na terenie Gminy Batorz. W tym celu w okresie: grudzień 2024r.– luty 2025 r. przeprowadzono diagnozę obszaru gminy i delimitację obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W okresie tym zbierano niezbędne informacje i dane oraz poddano je wnikliwej analizie. Delimitacja przeprowadzona została na podstawie szczegółowych badań mających wpływ na rozwój poszczególnych części gminy oraz wyników badań prowadzonych wśród mieszkańców. Dla skutecznego przeprowadzenia procesu wykorzystano podział gminy na wyodrębnione jednostki analityczne. Następnie dokonano analizy porównawczej w obrębie wyłonionych jednostek, co umożliwiło wskazanie obszaru znajdującego się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na odnotowywane negatywne zjawiska społeczne, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Przyjęte założenia metodologiczne pozwoliły na delimitację obszaru kryzysowego. Jego powierzchnia i kształt wynikają z jednej strony z przeprowadzonej diagnozy, a z drugiej są efektem ograniczeń określonych w ustawie o rewitalizacji, precyzujących maksymalną liczbę ludności (30%) i powierzchni gminy (20%), którymi może zostać objęty obszar rewitalizacji. W dniach: 3 stycznia 2025 r. - 9 lutego 2025 r. przeprowadzono konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz.

Ostateczny kształt obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji został wyznaczony *Uchwałą nr VII/58/2025 Rady Gminy Batorz z dnia 13 lutego 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz*. Zgodnie z wymogami ustawowymi kolejnym krokiem było podjęcie stosownej uchwały ws. przystąpienia do opracowania GPR. Prace nad opracowaniem niniejszego dokumentu zostały podjęte na podstawie *Uchwały Nr VIII/68/2025 Rady Gminy Batorz z dnia 31 marca 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 roku.*

Niniejszy dokument prezentuje *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030* r. zwany dalej GPR. Dokument został sporządzony na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U.2024 poz. 278). Dokument stanowi wieloletni program działań gminy w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, zmierzający do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia

warunków do jego zrównoważonego rozwoju. Jest narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. GPR jest dokumentem, zawierającym kompleksową identyfikację i określenie skali problemów społecznych Gminy Batorz, ich analizę, diagnozę oraz opracowane rozwiązania aby problemy te zniwelować lub rozwiązać. Procesy i działania opisane w nim będą służyć przeciwdziałaniu fragmentaryzacji przestrzeni gminy, wyprowadzać wyznaczone obszary z sytuacji kryzysowej, prowadzić do spadku intensywności zjawisk o charakterze dysfunkcjonalnym, jak również ograniczania obszarów kryzysowych na terenie Gminy Batorz. GPR wskazuje ponadto najbardziej efektywne narzędzia mające na celu przywrócenie spójności społecznej i zrównoważenie procesów rozwojowych.

Gminny Program Rewitalizacji został przygotowany z wykorzystaniem metod partycypacji społecznej. W trakcie jego opracowywania zapewniono szeroki udział partnerów społecznych, gospodarczych oraz podmiotów pozarządowych. W prace nad GPR zaangażowani byli przedstawiciele wszystkich grup interesariuszy:

- mieszkańcy gminy, w tym obszaru rewitalizacji;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej.

Szczególną uwagę poświęcono zapewnieniu kompleksowego i zintegrowanego podejścia do realizacji projektów, przy optymalizacji i koncentracji zasobów finansowych, materialnych i organizacyjnych, a także komplementarności tych projektów, służących wzmocnieniu ich efektów.

W trakcie opracowywania GPR stosowano następujące zasady, których podstawowym zadaniem było zapewnienie skuteczności realizacji programu:

- ✔ kompleksowość przeprowadzanych działań rewitalizacyjnych,
- ✔ zapewnienie udziału społeczeństwa w pracach na etapie powstawania GPR i tworzenia projektów,
- ✔ przejrzystość i rzetelność przy tworzeniu procedur kwalifikacji wniosków i wyboru projektów dotyczących rewitalizacji,
- ✔ ocena spójności i racjonalności planowanych działań rewitalizacyjnych wpisanych do GPR w odniesieniu do innych strategii, programów oraz planów obowiązujących i dotyczących rozwoju gminy,
- ✔ ocena efektywności działań rewitalizacyjnych realizowanych na zdegradowanym obszarze w zakresie zapewnienia trwałych efektów rozwojowych tego obszaru.

1.1 Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Niżej zaprezentowana terminologia związana z rewitalizacją, pochodzi z ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji:

- ❖ **Rewitalizacja** – stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.
- ❖ **Stan kryzysowy** – Stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r.

o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), a także niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, incydentalnego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- środowiskowej – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnej – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznej – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

❖ **Obszar zdegradowany** – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów.

❖ **Obszar rewitalizacji -** obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Niezamieszkałe tereny poprzemysłowe, w tym poportowe i powydobywcze, tereny powojskowe albo pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

❖ **Interesariusze rewitalizacji -** są nimi w szczególności:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- podmioty, inne niż organy władzy publicznej, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Gminny Program Rewitalizacji pełni funkcję strategii instrumentu terytorialnego, o której mowa w art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Jednym z elementów realizacji takiej strategii jest konieczność włączenia partnerów społecznych i gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji na etapie jej realizacji. Stosownie do zapisów ustawy o rewitalizacji ww. partnerzy zostali włączeni w proces opracowania, wdrażana, monitoringu i ewaluacji GPR.

- **Partycypacja społeczna -** przygotowanie, prowadzenie i ocena procesu rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji, polegające w szczególności na:
- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
- prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

1.2 Podstawa prawna i struktura Gminnego Programu Rewitalizacji

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji zwana dalej „ustawą” w art. 15 ust. 1 wskazuje wymagany zakres zawartości Gminnego Programu Rewitalizacji. Program taki zawiera w szczególności:

1) szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru;
2) opis sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych gminy, w tym strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego, oraz strategii rozwiązywania problemów społecznych;
3) opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji;
4) cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1;
5) opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:
   a) listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane

rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania,

b) charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań, o których mowa w pkt 4;

6) mechanizmy integrowania działań, o których mowa w pkt 4, oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

7) szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych;

8) opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu;

8a) opis sposobu zapewnienia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym w ramach Komitetu Rewitalizacji;

9) system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;

10) określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725);

11) określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3 (dot. zasad wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji),

12) wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mowa w art. 25, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania;

13) wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:

a) wskazanie zakresu niezbędnych zmian w planie ogólnym gminy,

b) wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany,

c) w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu;

14) załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Niniejszy Gminny Program Rewitalizacji zachowuje w pełni strukturę wskazaną w Ustawie, jako zalecaną.

1.3 Logika prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji

Pierwszym krokiem prowadzącym do rozpoczęcia procesu opracowywania niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji, na podstawie którego prowadzony będzie proces rewitalizacji, było podjęcie decyzji o wyznaczeniu granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na mocy *Uchwały nr VII/58/2025 Rady Gminy Batorz z dnia 13 lutego 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz*. Delimitacja granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji została przeprowadzona na podstawie szczegółowej diagnozy obszaru całej gminy w oparciu o weryfikowalne oraz obiektywne wskaźniki, które pozwoliły na uwzględnienie

uwarunkowań gminy przy jednoczesnym ujawnieniu negatywnych zjawisk oraz deficytów występujących na jego terenie.

Decyzja o przystąpieniu do sporządzenia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030r.* została sformalizowana na podstawie *Uchwały nr VIII/68/2025 zdnia 31 marca 225 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 roku.*

Przedmiotowy Gminny Program Rewitalizacji określa ramy procesu rewitalizacji na nowo wyznaczonym obszarze rewitalizacji, łącząc elementy różnych polityk jednostki samorządu terytorialnego. Przyjęto zasadę, że istotą procesu rewitalizacji są zarówno działania inwestycyjne, jak i działania społeczne czy działania o charakterze organizacyjnym, których celem jest osiągnięcie jak najlepszych wzajemnie skorelowanych efektów.

1.4 Ocena dotychczasowego procesu rewitalizacji

Na terenie Gminy Batorz dotychczas nie prowadzono procesu rewitalizacji. Na jej terenie pierwszy raz obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji został wyznaczony na *nr VII/58/2025 Rady Gminy Batorz z dnia 13 lutego 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz.* W związku z powyższym nie ma możliwości dokonania oceny dotychczasowego procesu rewitalizacji.

2. Charakterystyka Gminy Batorz

Gmina Batorz jest jedną ze 156 gmin wiejskich położonych na terenie województwa lubelskiego, w powiecie janowskim. Znajduje się w południowo - zachodniej części województwa lubelskiego. Z gminą Batorz bezpośrednio sąsiadują:

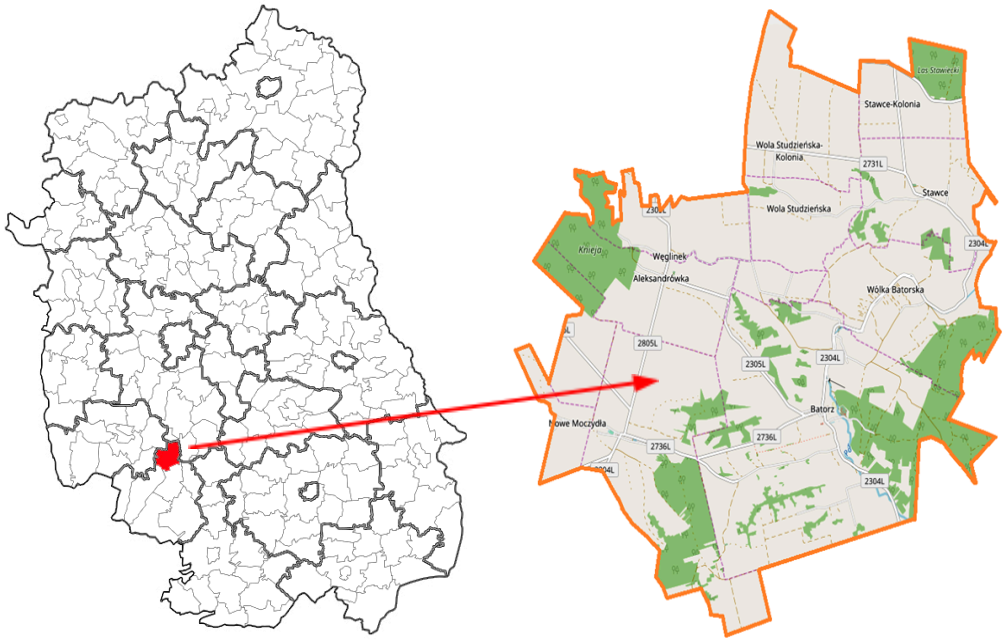
- gmina Godziszów,
- gmina Modliborzyce,
- gmina Szastarka,
- gmina Zakrzew,
- gmina Zakrzówek.

W skład gminy Batorz wchodzi 14 miejscowości zgrupowanych w 13 sołectwach: Aleksandrówka, Batorz Pierwszy, Batorz Drugi, Batorz-Kolonia, Błażek, Nowe Moczydła, Samary, Stawce, Stawce-Kolonia, Węglinek, Wola Studzieńska, Wola Studzieńska–Kolonia, Wólka Batorska. Sołectwa gminy Batorz cechuje duże zróżnicowanie. Do najliczniejszych miejscowości należą Błażek (632 mieszkańców w 2023 r.) oraz Batorz Pierwszy (453 mieszkańców 2023 r.). Najmniej liczna miejscowość to Wola Studzieńska, z 55 mieszkańcami w 2023r.

Gmina Batorz zajmuje około 71 km^2, co stanowi około 8,11% powierzchni całego powiatu janowskiego oraz 0,28% powierzchni województwa lubelskiego. Powierzchnia gminy jest mniejsza

niż przeciętna powierzchnia gminy wiejskiej w województwie lubelskim, która wynosi 127 km^2.[1] Gmina Batorz jest jedną z 5 gmin wiejskich (Batorz, Chrzanów, Dzwola, Godziszów, Potok Wielki), które łącznie z dwiema gminami miejsko-wiejskimi, będące jednocześnie miastami (Janów Lubelski, Modliborzyce) wchodzą w skład powiatu janowskiego.

Mapa 1 Położenie gminy Batorz na obszarze województwa lubelskiego i powiatu janowskiego



Źródło: Opracowanie własne na podstawie: https://pl.wikipedia.org/wiki/Batorz_(gmina)

Siedzibą gminy jest miejscowość Batorz Pierwszy, oddalona o 19 km od Janowa Lubelskiego – siedziby powiatu, 60 km od stolicy województwa lubelskiego oraz o 225 km od Warszawy. Najbliżej zlokalizowanymi portami lotniczym są: port Lublin-Świdnik - 84 km oraz port Warszawa – Okęcie – 223 km. Batorz położony jest w odległości 166 km od polsko-białoruskiego przejścia w Sławatyczach oraz 190 km w Terespolu (Barwinek – 207 km, Cieszyn – 428 km).

3. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Koncentracja terytorialna stanowi jedną z kluczowych zasad działań podejmowanych w ramach procesu rewitalizacji. Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji jasno wskazuje na konieczność realizacji projektów na ściśle wskazanym obszarze. Realizacja pojedynczych projektów, rozproszonych na dużym obszarze, pozostaje nierzadko bez wystarczającego wpływu na rzeczywistą i trwałą zmianę wyznaczonych obszarów zdegradowanych. Stąd potrzeba ograniczenia terytorialnego zakresu rewitalizacji do obszarów, na których zdiagnozowano szczególnie niekorzystną sytuację. Zadaniem jednostki samorządu terytorialnego jest hierarchizacja potrzeb, tj. podejście do rewitalizacji jako przemyślanej i kompleksowej interwencji na obszarze najbardziej tego potrzebującym Wobec tego, o wyborze obszaru rewitalizacji decydować ma silna koncentracja negatywnych zjawisk oraz istotne znaczenie tego obszaru dla rozwoju lokalnego.

W celu wyznaczenia na terenie Gminy Batorz obszaru zdegradowanego i zaproponowania obszaru do rewitalizacji przeprowadzono dla obszaru całej gminy szczegółową diagnozę zjawisk

[1] „Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2014 roku” GUS

społecznych, gospodarczych, środowiskowych, technicznych i przestrzenno - funkcjonalnych. Przedmiotowa diagnoza została przeprowadzona w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U.2024 poz. 278). Celem diagnozy było ustalenie, które obszary gminy powinny zostać zakwalifikowane jako zdegradowane, jak również wytypowanie obszaru rewitalizacji. Szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego zawiera *Diagnoza służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz,* stanowiąca Załącznik do wniosku Wójta Gminy Batorz do Rady Gminy o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz załącznik do uzasadnienia *Uchwały nr VII/58/2025 Rady Gminy Batorz z dnia 13 lutego 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz*. W ramach przedmiotowej części zawarto jedynie syntetyczną informację w zakresie procesu wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy.

Zgodnie z art. 10 ustawy, za obszar rewitalizacji uznano część obszaru zdegradowanego, cechującą się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, w której – z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego – Gmina Batorz zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może obejmować łącznie tereny o powierzchni nie większej niż 20% powierzchni gminy oraz być zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Pierwszy etap prac w ramach procesu diagnostycznego obejmował wyznaczenie podstawowych jednostek analitycznych - referencyjnych, tj. przestrzennych jednostek, do których odnoszone były wszystkie zbierane dane. W obrębie wyznaczonych pól przeprowadzono następnie szczegółową analizę wskaźnikową w zakresie poszczególnych sfer mającą na celu wskazanie obszarów wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych. Przeprowadzona diagnoza objęła swoim zasięgiem teren Gminy Batorz, przy uwzględnieniu podziału na wyznaczone jednostki referencyjne. Diagnoza została przeprowadzona w oparciu o obiektywne i weryfikowalne mierniki oraz metody badawcze, które odpowiednio dostosowano do lokalnych uwarunkowań. Analiza wskaźnikowa uzupełniona został o analizę jakościową.

Zgodnie z rekomendacjami analizie poddano dwa rodzaje pól podstawowych – jednostki modularne (sztuczne) oraz jednostki pseudonaturalne (istniejące oraz wyznaczone na potrzeby rewitalizacji). Ze względu na liczne problemy związane z pozyskaniem danych (m.in. niezgodność z działkami ewidencyjnymi, konieczność przyporządkowania danych z jednej ulicy do kilku pól, kwestie ochrony danych osobowych), które odzwierciedliłyby aktualny stan, zrezygnowano z analizy prowadzonej na poziomie jednostek modularnych. Analizie poddano jednostki pseudonaturalne.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż jednostki analityczne stanowią obszary spójne, dające się wyodrębnić jako pewne całości pod względem społecznym, morfologicznym, funkcjonalnym i przestrzennym. Ponadto, podział gminy na jednostki analityczne powinien uwzględniać strukturę funkcjonalno-przestrzenną i sytuację demograficzną gminy oraz jej specyficzne uwarunkowania. Dodatkowo wytyczne[2] nakazują, iż granice jednostek powinny być poprowadzone zgodnie z granicami ewidencyjnymi działek, za wyjątkiem sytuacji, w których granice jednostek dzielą działki, przez które np. przepływają rzeki. Ustawa umożliwia zastosowanie specjalnych narzędzi wspierających proces rewitalizacji, np. Specjalną Strefę Rewitalizacji, które muszą być przypisane ściśle do określonych działek ewidencyjnych. Finalny podział gminy na jednostki analityczne został skonsultowany i zatwierdzony przez władze Gminy Batorz.

W ramach niniejszego opracowania zastosowano podział na jednostki referencyjne obejmujące sołectwa. Na terenie Gminy Batorz znajduje się 14 miejscowości zgrupowanych w 13 sołectwach. Sołectwa, będące jednostkami pomocniczymi gminy, w sposób najbardziej adekwatny odzwierciedlają podział terytorialny gminy wynikający z uwarunkowań historycznych,

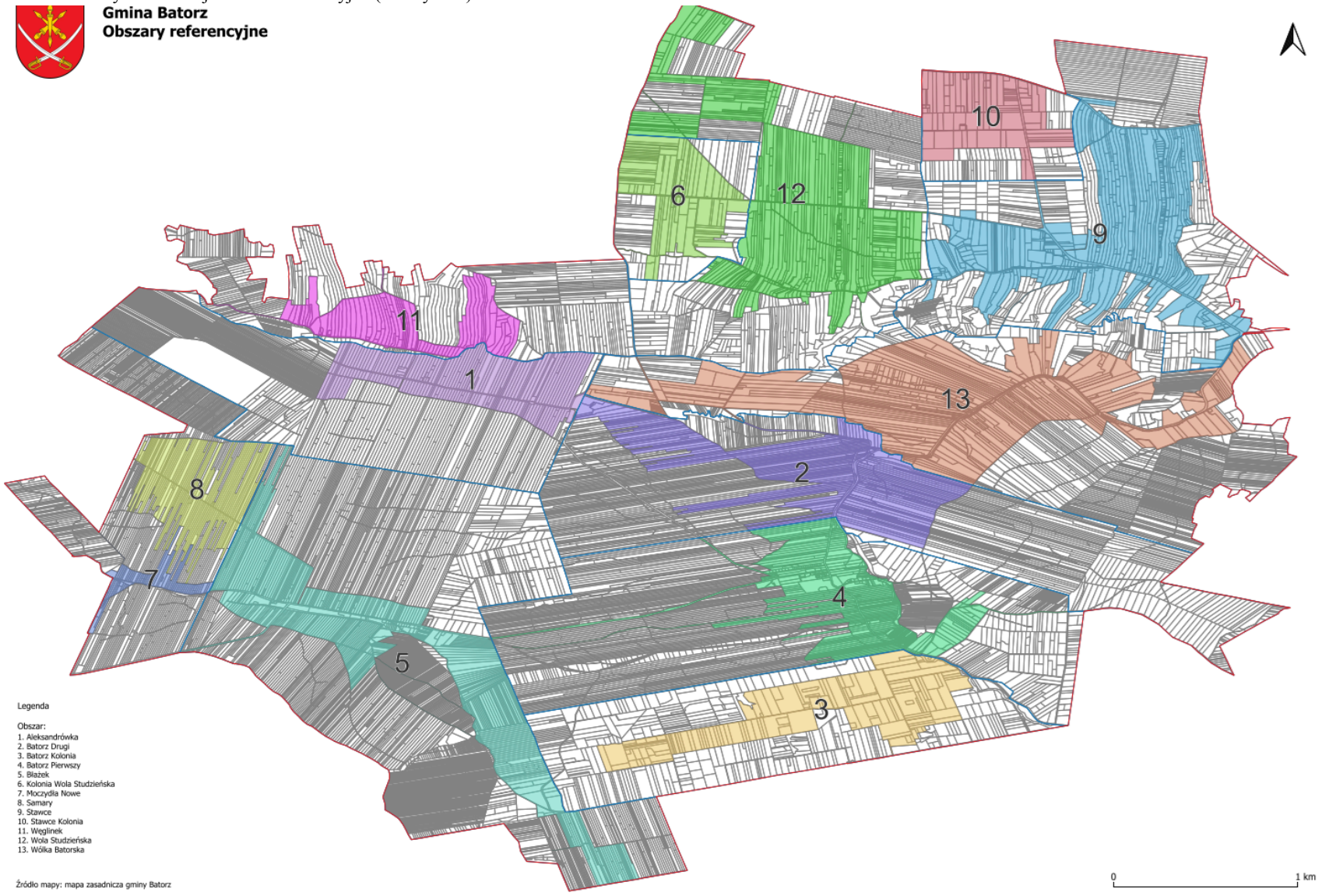
[2] Publikacja pt. „Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji.

przestrzennych i społecznych. Od strony praktycznej uzasadnieniem dla takiej metodologii był również fakt, iż zbieranie danych na potrzeby gminnych statystyk od lat opiera się właśnie na podziale na jednostki pomocnicze. Wyodrębniono następujące jednostki referencyjne:

1) Aleksandrówka
2) Batorz Pierwszy
3) Batorz Drugi
4) Batorz - Kolonia
5) Błażek
6) Nowe Moczydła
7) Samary
8) Stawce
9) Stawce - Kolonia
10) Węglinek
11) Wola Studzieńska
12) Wola Studzieńska - Kolonia
13) Wólka Batorska (obejmuje miejscowości: Wólka Batorska i Wólka Batorska – Kolonia).

Z zakresu opracowania, tj. wyznaczonych jednostek referencyjnych, wyłączono fragmenty gminy, które zgodnie z metodologią przyjętą przez ustawę o rewitalizacji nie powinny być brane pod uwagę na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego. Wyłączenia te wynikają z charakterystyki tychże terenów – są to tereny (niezurbanizowane), rolne, przeznaczone dla potrzeb prowadzenia działalności rolniczej oraz leśne. Granice wyznaczonych jednostek referencyjnych prowadzone były zgodnie z działkami ewidencyjnymi.

Mapa 2 Podział Gminy Batorz na jednostki referencyjne (analityczne)



Źródło: Opracowanie własne

W ramach przeprowadzonej diagnozy analizie poddano 13 wyznaczonych jednostek analitycznych (referencyjnych). Ich szczegółową charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1 Wyznaczone jednostki referencyjne (analityczne) na terenie Gminy Batorz

Lp.	Nazwa obszaru analitycznego – jednostki referencyjnej	Miejscowości i wsie wchodzące w skład jednostki referencyjnej	Powierzchnia jednostki referencyjnej [km^{2}]	Liczba ludności w 2023 r. [osoby]
1.	Aleksandrówka	Aleksandrówka	1,3990	367
2.	Batorz Pierwszy	Batorz Pierwszy	1,7142	453
3.	Batorz Drugi	Batorz Drugi	2,1883	314
4.	Batorz-Kolonia	Batorz-Kolonia	1,7205	117
5.	Błażek	Błażek	2,8162	632
6.	Nowe Moczydła	Nowe Moczydła	0,2307	115
7.	Samary	Samary	1,0470	148
8.	Stawce	Stawce	3,3635	208
9.	Stawce-Kolonia	Stawce-Kolonia	1,010	94
10.	Węglinek	Węglinek	0,9613	126
11.	Wola Studzieńska	Wola Studzieńska	3,4768	55
12.	Wola Studzieńska-Kolonia	Wola Studzieńska-Kolonia	1,0872	187
13.	Wólka Batorska	Wólka Batorska oraz Wólka Batorska – Kolonia	4,2111	383
SUMA:			**25,2258**	**3 199**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji kryzys w sferze społecznej związany jest z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, szczególnie zaś bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym i kulturalnym (art. 9 ust. 1). Analizę w sferze społecznej przeprowadzono w oparciu o budowanie wskaźnika syntetycznego. W tym celu przeanalizowano 24 wskaźników obrazujących w najpełniejszy sposób natężenie problemów w sferze społecznej z zakresu bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, edukacji lub kapitału społecznego, a także aktywności społecznej i obywatelskiej. Wykorzystanie większej liczby wskaźników pozwoliło na zdiagnozowanie w sposób bardziej precyzyjny. Wskaźniki budowano na podstawie zgromadzonych danych ilościowych. Dane liczbowe gromadzono przy założeniu, że udostępniane przez współpracujące instytucje i komórki organizacyjne Urzędu Gminy Batorz dane, powinny odzwierciedlać najaktualniejszy stan danego zjawiska i przedstawiać jego wartość liczbową na dzień udostępnienia danych (o ile rejestr, w którym te dane są gromadzone to umożliwiał). Dokonano m.in. analizy struktury świadczeń przyznawanych beneficjentom GOPS w Batorzu, osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Janowie Lubelskim. Podstawę opracowania wskaźników stanowiły również dane pozyskane z Posterunku Policji w Godziszowie.

Zjawiskami poddanym analizie są: niekorzystne trendy demograficzne, poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, bezrobocie, stan zdrowia mieszkańców, i niepełnosprawność. Ubóstwo i wykluczenie społeczne bardzo często współwystępują z innymi problemami społecznymi, takimi jak:

bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach, brak wspierania wysiłków edukacyjnych dzieci przez rodziców, wypadanie dzieci i młodzieży z systemu kształcenia, uzależnienia. Dodatkowo, przeanalizowano kwestie dotyczące jakości kapitału społecznego, poziomu edukacji oraz poziomu bezpieczeństwa publicznego. Zgodnie z informacjami zawartymi w powyższych częściach opracowania analizie poddano 24 wyselekcjonowanych wskaźników obrazujące w sposób najbardziej trafny zdiagnozowane problemy społeczne Gminy Batorz. W poniższej tabeli zaprezentowano listę wskaźników delimitacyjnych.

Tabela 2 Lista wskaźników delimitacyjnych w sferze społecznej

Nr wskaźnika	Badane zjawisko	Nazwa wskaźnika
1.	**Trendy demograficzne**	Zmiana liczby mieszkańców w latach 2019-2023
2.		Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.
3.		Zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w latach 2019-2023
4.	**Bezrobocie**	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r.
5.		Liczba osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r.
6.	**Ubóstwo, wykluczenie społeczne i uzależnienia**	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.
7.		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.
8.		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.
9.		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.
10.		Liczba osób, które miały założone Niebieską Kartę przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.
11.		Liczba osób do 17 r.ż. które korzystały z dożywiania przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.
12.	**Stan zdrowia mieszkańców i niepełnosprawność**	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.
13.		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.
14.		Liczba osób niepełnosprawnych przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.
15.		Liczba osób chorujących na choroby układu krążenia przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.
16.		Liczba osób chorujących na choroby układu ruchu przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.
17.	**Poziom edukacji**	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przypadająca na 100 uczniów w roku szkolnym 2023/2024
18.		Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przypadająca na 100 uczniów w roku szkolnym 2024/2025
19.	**Poziom uczestnictwa w życiu publicznym i obywatelskim**	Liczba osób korzystających z biblioteki przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.
20.		Liczba funkcjonujących organizacji społecznych przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.
21.		Frekwencja wyborach samorządowych w 2024 r.
22.	**Poziom bezpieczeństwa**	Liczba przestępstw przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.
23.		Liczba przeprowadzonych interwencji Policji przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.

Nr wskaźnika	Badane zjawisko	Nazwa wskaźnika
24.		Liczba przeprowadzonych interwencji domowych przez Policję przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne

W ramach przeprowadzonej diagnozy pozwalającej na wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji określono wartość wskaźnika syntetycznego, będącego sumą wszystkich ww. wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych (tzw. sumaryczny wskaźnik zjawisk społecznych). Dla każdego z wyznaczonych obszarów referencyjnych przeanalizowano zakres wskaźników wymienionych w powyższej tabeli. Poniżej zaprezentowano otrzymane wartości badanych wskaźników dla poszczególnych jednostek referencyjnych wyznaczonych na terenie Gminy Batorz.

Tabela 3 Wartości wskaźników delimitacyjnych

Badane zjawisko		**NIEKORZYSTNE TRENDY DEMOGRAFICZNE**			**BEZROBOCIE**		**UBÓSTWO, WYKLUCZENIE SPOŁECZNE I UZALEŻNIENIA**					
Numer wskaźnika		Wskaźnik 1	Wskaźnik 2	Wskaźnik 3	Wskaźnik 4	Wskaźnik 5	Wskaźnik 6	Wskaźnik 7	Wskaźnik 8	Wskaźnik 9	Wskaźnik 10	Wskaźnik 11
Nazwa wskaźnika		Zmiana liczby mieszkańców w latach 2019-2023	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.	Zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w latach 2019-2023	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wych owawczych przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób, które miały założone Niebieską Kartę przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób do 17 r.ż. które korzystały z dożywiania przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.
1	**ALEKSANDRÓWKA**	-1,87	22,89	-16,08	6,90	3,88	0,54	0,27	0,27	0,00	0,00	0,00
2	**BATORZ PIERWSZY**	-0,66	20,75	-12,39	5,82	4,00	4,64	0,88	0,88	0,00	0,22	8,33
3	**BATORZ DRUGI**	-3,09	19,75	-19,02	4,81	1,92	2,55	0,64	0,64	0,00	0,00	6,82
4	**BATORZ-KOLONIA**	-4,88	17,09	-27,50	8,97	6,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	**BŁAŻEK**	-3,07	23,26	-18,03	6,20	4,04	0,32	0,00	0,00	0,00	0,00	1,75
6	**NOWE MOCZYDŁA**	-3,36	21,74	-13,77	10,45	8,96	6,09	1,74	0,87	0,00	0,00	8,70
7	**SAMARY**	-6,92	18,24	-19,43	5,43	5,43	0,68	2,70	0,00	0,00	0,00	3,45
8	**STAWCE**	-4,15	22,60	-22,17	7,52	4,51	0,00	1,44	0,96	0,00	0,00	0,00
9	**STAWCE-KOLONIA**	1,08	29,79	-13,43	12,50	7,14	0,00	3,19	1,06	0,00	0,00	0,00
10	**WĘGLINEK**	-2,33	21,43	-10,83	2,41	0,00	0,00	0,00	0,79	0,00	0,00	0,00
11	**WOLA STUDZIEŃSKA**	-21,43	30,91	-9,85	0,00	0,00	3,64	1,82	0,00	0,00	0,00	0,00
12	**WOLA STUDZIEŃSKA-KOLONIA**	-1,58	21,39	-18,72	3,67	2,75	0,00	0,00	0,00	0,53	0,53	0,00
13	**WÓLKA BATORSKA**	-3,53	25,85	-17,24	4,44	4,00	2,09	1,04	1,31	0,00	0,26	13,56
Średnia gminy		**-3,15**	**22,41**	**-17,10**	**5,95**	**3,92**	**1,59**	**0,75**	**0,53**	**0,03**	**0,09**	**4,45**

Badane zjawisko		STAN ZDROWIA MIESZKAŃCÓW I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ					POZIOM EDUKACJI		POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU SPOŁECZNYM I OBYWATELSKIM			POZIOM BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO		
Numer wskaźnika		Wskaźnik 12	Wskaźnik 13	Wskaźnik 14	Wskaźnik 15	Wskaźnik 16	Wskaźnik 17	Wskaźnik 18	Wskaźnik 19	Wskaźnik 20	Wskaźnik 21	Wskaźnik 22	Wskaźnik 23	Wskaźnik 24
Nazwa wskaźnika		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób niepełnosprawnych przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób chorujących na choroby układu krążenia przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Liczba osób chorujących na choroby układu ruchu przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przypadająca na 100 uczniów w roku szkolnym 2023/2024	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przypadająca na 100 uczniów w roku szkolnym 2024/2025	Liczba osób korzystających z biblioteki przypadająca na 100 mieszkańcó w w 2023 r.	Liczba funkcjonujących organizacji społecznych przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Frekwencja wyborach samorządowych w 2024 r.	Liczba przestępstw przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Liczba przeprowadzonych interwencji Policji przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Liczba przeprowadzonych interwencji domowych przez Policję przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.
1	**ALEKSANDRÓWKA**	0,00	0,00	3,00	73,02	85,56	3,45	3,45	6,27	0,82	72,79	0,00	2,72	0,00
2	**BATORZ PIERWSZY**	0,22	0,88	3,75	83,89	70,20	1,85	1,69	17,66	0,44	69,92	0,22	6,62	0,66
3	**BATORZ DRUGI**	0,32	0,32	5,73	68,15	84,08	4,35	4,35	9,55	0,32	69,92	0,00	3,50	0,00
4	**BATORZ-KOLONIA**	0,00	0,00	1,71	64,96	29,06	0,00	0,00	12,82	0,00	69,92	0,00	10,26	0,00
5	**BŁAŻEK**	0,00	0,00	3,16	74,68	82,28	7,14	3,92	6,49	0,95	57,86	0,00	1,58	0,16
6	**NOWE MOCZYDŁA**	0,00	0,87	3,48	29,57	30,43	14,29	14,29	0,00	0,87	57,86	0,00	1,74	0,00
7	**SAMARY**	0,68	0,68	4,73	72,97	66,22	0,00	0,00	2,70	0,68	57,86	0,00	0,68	0,00
8	**STAWCE**	0,48	0,00	5,29	66,35	47,12	0,00	0,00	6,73	0,96	54,26	0,00	7,21	0,48
9	**STAWCE-KOLONIA**	0,00	1,06	5,32	44,68	55,32	0,00	0,00	6,38	1,06	54,26	0,00	10,64	0,00
10	**WĘGLINEK**	0,00	0,00	4,76	38,10	19,84	0,00	0,00	10,32	0,79	72,79	0,00	1,59	0,00
11	**WOLA STUDZIEŃSKA**	0,00	1,82	19,09	161,82	27,27	100,00	100,00	0,00	1,82	54,26	0,00	23,64	0,00
12	**WOLA STUDZIEŃSKA-KOLONIA**	0,00	0,00	3,21	63,10	55,61	0,00	4,35	10,70	0,53	54,26	0,53	5,35	0,00
13	**WÓLKA BATORSKA**	0,52	0,52	2,61	59,79	91,12	0,00	0,00	9,66	0,26	69,92	0,26	5,74	0,26
Średnia gminy		**0,19**	**0,34**	**3,81**	**69,27**	**69,58**	**3,24**	**2,99**	**8,85**	**0,66**	**64,41**	**0,09**	**4,63**	**0,19**

Źródło: Opracowanie własne

Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w wyznaczonych jednostkach referencyjnych (analitycznych) konieczne było opracowanie porównywalnego wskaźnika syntetycznego dla wszystkich jednostek. Wyznaczenia wskaźnika syntetycznego dokonano zgodnie z metodą Perkala.

Zgodnie z rekomendacjami w ramach budowania wskaźnika syntetycznego zrezygnowano z nadawania różnych wag poszczególnym zjawiskom społecznym. Przyjęta w ramach opracowania metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji zakłada, że każde badane zjawisko społeczne ma taką samą wagę w obliczaniu wskaźnika syntetycznego.

Z uwagi na różne jednostki miary poszczególnych wskaźników oraz szerokie spektrum obszarów problemowych przeprowadzono standaryzację zmiennych, w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali, tzw. skali niemianowanej, czyli niezwiązanej z jednostką miary. Standaryzacja wskaźników polega na odjęciu od nominalnej wartości wskaźnika dla danego obszaru średniej arytmetycznej wartości dla wszystkich obszarów i podzieleniu przez odchylenie standardowe. Jest to zabieg konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń. W wyniku tej procedury wszystkie wystandaryzowane wskaźniki mają rozkład charakteryzujący się jednakową średnią i odchyleniem standardowym, co umożliwia ich logiczną interpretację. Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia dla gminy i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne. Przejście odchylenia od średniej do wartości dodatniej wskazuje, które obszary odznaczają się wskaźnikiem kryzysowym wyższym od średniej dla gminy. Z kolei wartości ujemne odchylenia ukazują obszary o najlepszej sytuacji, w których negatywne zjawiska w porównaniu ze średnią dla gminy odznaczają się mniejszym natężeniem.

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - x_j}{s_j}$$

gdzie:
t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika *j* dla jednostki urbanistycznej *i*
x_{ij} – wartość wskaźnika *j* dla jednostki urbanistycznej *i*
x_j – średnia arytmetyczna wskaźnika *j*
s_j – odchylenie standardowe wskaźnika *j*

Kolejnym krokiem standaryzacji zmiennych było oznaczenie dla każdego ze wskaźników odpowiednio destymulanta i stymulanta. Jako destymulanty, na potrzeby wskazania obszarów zdegradowanych, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość występowała w obszarach kwalifikujących się jako obszary zdegradowane (np. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców). Natomiast stymulantami są wskaźniki, których wysokie wartości świadczą o występowaniu zjawiska pozytywnego. W przypadku, gdy dany wskaźnik jest destymulantem, otrzymane w procesie normalizacji wartości pozostawiamy bez zmian. Jeśli wśród wskaźników znajdzie się stymulanta, uzyskane wartości należy przekształcić z odpowiednim wzorem.

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:
z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu
x_{ij} – wartość wskaźnika *j* dla jednostki urbanistycznej *i*

Ostatnim etapem jest wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego, którym będzie suma wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Wartość wskaźnika syntetycznego będzie świadczyć, czy dane pole podstawowe

znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym kryzysie, natomiast niskie ukazują pozytywny obraz zjawisk społecznych.

$$P_i = \frac{1}{n}\sum_{i=1}^{n} t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk

n – liczba wskaźników (cech)

t*ij* – wartość wskaźnika *j* dla jednostki urbanistycznej *i*

W następnej tabeli zaprezentowano wyniki wskaźników delimitacyjnych otrzymane w procesie normalizacji.

Tabela 4 Wartości wskaźników delimitacyjnych po normalizacji

Badane zjawisko		**NIEKORZYSTNE TRENDY DEMOGRAFICZNE**			**BEZROBOCIE**		**UBÓSTWO, WYKLUCZENIE SPOŁECZNE I UZALEŻNIENIA**					
Numer wskaźnika		Wskaźnik 1	Wskaźnik 2	Wskaźnik 3	Wskaźnik 4	Wskaźnik 5	Wskaźnik 6	Wskaźnik 7	Wskaźnik 8	Wskaźnik 9	Wskaźnik 10	Wskaźnik 11
Nazwa wskaźnika		Zmiana liczby mieszkańców w latach 2019-2023	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w latach 2019-2023	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wych owawczych przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób, które miały założone Niebieską Kartę przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób do 17 r.ż. które korzystały z dożywiania przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.
Charakter wskaźnika		Symulanta	Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta
1	**ALEKSANDRÓWKA**	-0,44	0,04	0,15	0,24	-0,08	-0,50	-0,73	-0,51	-0,28	-0,48	-0,72
2	**BATORZ PIERWSZY**	-0,66	-0,49	0,91	-0,08	-0,03	1,48	-0,16	0,74	-0,28	0,87	1,11
3	**BATORZ DRUGI**	-0,22	-0,74	-0,45	-0,38	-0,83	0,47	-0,39	0,24	-0,28	-0,48	0,77
4	**BATORZ-KOLONIA**	0,11	-1,40	-2,19	0,87	0,90	-0,77	-0,99	-1,07	-0,28	-0,48	-0,72
5	**BŁAŻEK**	-0,22	0,13	-0,25	0,03	-0,01	-0,61	-0,99	-1,07	-0,28	-0,48	-0,33
6	**NOWE MOCZYDŁA**	-0,17	-0,25	0,62	1,31	1,88	2,19	0,64	0,71	-0,28	-0,48	1,19
7	**SAMARY**	0,48	-1,11	-0,54	-0,20	0,52	-0,44	1,54	-1,07	-0,28	-0,48	0,04
8	**STAWCE**	-0,03	-0,04	-1,10	0,43	0,17	-0,77	0,36	0,90	-0,28	-0,48	-0,72
9	**STAWCE-KOLONIA**	-0,97	1,74	0,69	1,93	1,18	-0,77	1,99	1,11	-0,28	-0,48	-0,72
10	**WĘGLINEK**	-0,36	-0,33	1,23	-1,11	-1,58	-0,77	-0,99	0,56	-0,28	-0,48	-0,72
11	**WOLA STUDZIEŃSKA**	3,11	2,02	1,43	-1,83	-1,58	1,00	0,71	-1,07	-0,28	-0,48	-0,72
12	**WOLA STUDZIEŃSKA-KOLONIA**	-0,49	-0,34	-0,39	-0,73	-0,51	-0,77	-0,99	-1,07	3,33	2,78	-0,72
13	**WÓLKA BATORSKA**	-0,14	0,77	-0,09	-0,49	-0,03	0,25	-0,01	1,60	-0,28	1,11	2,25

Badane zjawisko		STAN ZDROWIA MIESZKAŃCÓW I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ					POZIOM EDUKACJI		POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU SPOŁECZNYM I OBYWATELSKIM			POZIOM BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO			
Numer wskaźnika		Wskaźnik 12	Wskaźnik 13	Wskaźnik 14	Wskaźnik 15	Wskaźnik 16	Wskaźnik 17	Wskaźnik 18	Wskaźnik 19	Wskaźnik 20	Wskaźnik 21	Wskaźnik 22	Wskaźnik 23	Wskaźnik 24	
Nazwa wskaźnika		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnoprawności przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób niepełnosprawnych przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób chorujących na choroby układu krążenia przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Liczba osób chorujących na choroby układu ruchu przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przypadająca na 100 uczniów w roku szkolnym 2023/2024	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przypadająca na 100 uczniów w roku szkolnym 2024/2025	Liczba osób korzystających z biblioteki przypadająca na 100 mieszkańców w w 2023 r.	Liczba funkcjonujących organizacji społecznych przypadająca na 100 mieszkańców	Frekwencja wyborach samorządowych w 2024 r.	Liczba przestępstw przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Liczba przeprowadzonych interwencji Policji przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	s	Sumaryczny wskaźnik zjawisk społecznych
Charakter wskaźnika		Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta	Symulnta	Symulnta	Symulnta	Desymulnta	Desymulnta	Desymulnta	
1	ALEKSANDRÓWKA	-0,69	-0,83	-0,69	0,12	1,14	-0,24	-0,25	0,27	-0,19	-1,25	-0,48	-0,57	-0,55	-7,52
2	BATORZ PIERWSZY	0,20	0,72	-0,29	0,46	0,52	-0,30	-0,31	-2,01	0,64	-0,90	0,87	0,06	2,48	**5,53**
3	BATORZ DRUGI	0,60	-0,27	0,77	-0,04	1,08	-0,21	-0,21	-0,38	0,91	-0,90	-0,48	-0,45	-0,55	-2,43
4	BATORZ-KOLONIA	-0,69	-0,83	-1,38	-0,14	-1,13	-0,37	-0,37	-1,04	1,61	-0,90	-0,48	0,65	-0,55	-11,62
5	BŁAŻEK	-0,69	-0,83	-0,60	0,17	1,00	-0,11	-0,23	0,23	-0,48	0,61	-0,48	-0,76	0,17	-6,07
6	NOWE MOCZYDŁA	-0,69	0,70	-0,44	-1,25	-1,07	0,15	0,15	1,53	-0,30	0,61	-0,48	-0,73	-0,55	**5,00**
7	SAMARY	2,04	0,36	0,23	0,12	0,36	-0,37	-0,37	0,99	0,12	0,61	-0,48	-0,91	-0,55	**0,63**
8	STAWCE	1,26	-0,83	0,53	-0,09	-0,41	-0,37	-0,37	0,18	-0,51	1,06	-0,48	0,16	1,65	**0,24**
9	STAWCE-KOLONIA	-0,69	1,04	0,55	-0,77	-0,08	-0,37	-0,37	0,25	-0,73	1,06	-0,48	0,71	-0,55	**5,01**
10	WĘGLINEK	-0,69	-0,83	0,25	-0,98	-1,50	-0,37	-0,37	-0,54	-0,14	-1,25	-0,48	-0,76	-0,55	-13,01
11	WOLA STUDZIEŃSKA	-0,69	2,36	2,56	2,91	-1,20	3,29	3,29	1,53	-2,39	1,06	-0,48	2,82	-0,55	**16,84**

Badane zjawisko		STAN ZDROWIA MIESZKAŃCÓW I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ					POZIOM EDUKACJI		POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU SPOŁECZNYM I OBYWATELSKIM			POZIOM BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO			
Numer wskaźnika		Wskaźnik 12	Wskaźnik 13	Wskaźnik 14	Wskaźnik 15	Wskaźnik 16	Wskaźnik 17	Wskaźnik 18	Wskaźnik 19	Wskaźnik 20	Wskaźnik 21	Wskaźnik 22	Wskaźnik 23	Wskaźnik 24	
Nazwa wskaźnika		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnoprawności przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób niepełnosprawnych przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.	Liczba osób chorujących na choroby układu krążenia przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Liczba osób chorujących na choroby układu ruchu przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przypadająca na 100 uczniów w roku szkolnym 2023/2024	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przypadająca na 100 uczniów w roku szkolnym 2024/2025	Liczba osób korzystających z biblioteki przypadająca na 100 mieszkańców w w 2023 r.	Liczba funkcjonujących organizacji społecznych przypadająca na 100 mieszkańców	Frekwencja wyborach samorządowych w 2024 r.	Liczba przestępstw przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	Liczba przeprowadzonych interwencji Policji przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.	s	**Sumaryczny wskaźnik zjawisk społecznych**
12	**WOLA STUDZIEŃSKA-KOLONIA**	-0,69	-0,83	-0,58	-0,20	-0,07	-0,37	-0,21	-0,61	0,43	1,06	2,78	-0,15	-0,55	**0,13**
13	**WÓLKA BATORSKA**	1,42	0,09	-0,90	-0,30	1,36	-0,37	-0,37	-0,41	1,04	-0,90	1,11	-0,08	0,64	**7,28**

Źródło: Opracowanie własne

Kolejnym krokiem w procedurze delimitacji była analiza negatywnych zjawisk w pozostałych sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej (art. 9 ust. 1 pkt 1-4). Obszar zdegradowany klasyfikowany jest jako teren cechujący się występowaniem negatywnych zjawisk sfery społecznej oraz przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk określających pozostałe sfery. Analizę wskaźnikową dla tych czterech sfer przeprowadzono dla wszystkich wyznaczonych obszarów referencyjnych. Analiza zjawisk kryzysowych w pozostałych 4 sferach przeprowadzona była zarówno na metodach ilościowych, jak i jakościowych, mierzalnych oraz opisowych.

Tabela 5 Lista wskaźników delimitacyjnych w pozostałych sferach

Nr wskaźnika	Sfera	Nazwa wskaźnika
1.	**Gospodarcza**	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r.
2.		Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w 2023 r
3.		Zmiana liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2019-2023
4.		Zmiana liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w latach 2019-2023
5.	**Środowiskowa**	Ilość azbestu [m2] przypadająca na 100 budynków mieszkalnych w 2023 r.
6.		Liczba oze przypadająca na 100 budynków mieszkalnych w 2023 r.
7.	**Techniczna**	Udział budynków mieszkalnych korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków w 2023 r.
8.		Udział budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła w 2023 r.
9.		Udział budynków użyteczności publicznej wymagających prac termomodernizacyjnych w 2023 r.
10.		Udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania dla osób z niepełnosprawnościami w 2023 r.
11.	**Przestrzenno-funkcjonalna**	Udział dróg lokalnych (gminnych i powiatowych) wymagających modernizacji i budowy w 2023 r.
12.		Udział powierzchna terenów publicznych wymagających rewitalizacji w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z przyjętą metodologią w każdej ze sfer dokonano analizy wyselekcjonowanych wskaźników w podziale na wyznaczone jednostki referencyjne. W zależności od ich specyfiki (wskaźnik przyjmował wartość poniżej lub powyżej średniej dla całej gminy) dokonano identyfikacji występowania (na zasadzie 0-1) negatywnych zjawisk we wszystkich czterech sferach wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4. W poniższych tabelach zaprezentowano rzeczywiste wartości osiągnięte przez wszystkie wskaźniki oraz ich kwalifikacje w zakresie występowania zjawisk kryzysowych.

Tabela 6 Wartości wskaźników delimitacyjnych w sferach: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno – funkcjonalnej

SFERA		GOSPODARCZA			ŚRODOWISKOWA			TECHNICZNA				PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
NUMER WSKAŹNIKA		Wskaźnik 1	Wskaźnik 2	Wskaźnik 3	Wskaźnik 4	Wskaźnik 5	Wskaźnik 6	Wskaźnik 7	Wskaźnik 8	Wskaźnik 9	Wskaźnik 10	Wskaźnik 11	Wskaźnik 12
L p.	NAZWA JEDNOSTKI REFERENCYJNEJ	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r.	Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w 2023 r.	Zmiana liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2019-2023	Zmiana liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w latach 2019-2023	Ilość azbestu [m2] przypadająca na 100 budynków mieszkalnych	Liczba oze przypadająca na 100 budynków mieszkalnych	Udział budynków mieszkalnych korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	Udział budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła	Udział budynków użyteczności publicznej wymagających prac termomodernizacyjnych	Udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania dla osób z niepełnosprawnościami	Udział dróg lokalnych (gminnych i powiatowych) wymagających modernizacji i budowy	Udział powierzchni terenów publicznych wymagających rewitalizacji
1	ALEKSANDRÓWKA	6,03	0,00	-5,86	0,00	357,14	76,19	0,00	32,14	100,00	100,00	41,18	100,00
2	BATORZ PIERWSZY	3,27	0,00	29,97	0,00	717,17	112,12	7,07	31,31	87,50	100,00	58,39	90,13
3	BATORZ DRUGI	15,87	0,96	7,48	3,18	1 243,24	94,59	6,76	50,00	0,00	0,00	21,85	0,00
4	BATORZ-KOLONIA	3,85	0,85	48,08	100,00	800,00	90,00	10,00	55,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	BŁAŻEK	7,01	0,00	11,55	0,00	956,52	89,86	5,07	44,20	100,00	100,00	16,98	100,00
6	NOWE MOCZYDŁA	2,99	0,00	108,96	0,00	1 120,00	72,00	12,00	28,00	0,00	0,00	49,72	0,00
7	SAMARY	3,26	0,00	8,70	0,00	1 111,11	86,11	8,33	50,00	100,00	100,00	100,00	100,00
8	STAWCE	4,51	0,00	20,90	0,00	878,38	52,70	0,00	36,49	100,00	100,00	32,32	100,00
9	STAWCE-KOLONIA	0,00	0,00	0,00	0,00	937,50	46,88	0,00	31,25	0,00	0,00	74,82	0,00
10	WĘGLINEK	2,41	0,00	3,61	0,00	1 312,50	100,00	0,00	40,63	100,00	100,00	69,61	100,00
11	WOLA STUDZIEŃSKA	2,78	0,00	22,22	0,00	4 583,33	50,00	16,67	29,17	100,00	100,00	100,00	100,00
12	WOLA STUDZIEŃSKA-KOLONIA	7,34	0,53	15,33	100,00	1 440,00	84,00	30,00	46,00	100,00	100,00	62,63	100,00
13	WÓLKA BATORSKA	7,56	0,00	7,67	0,00	1 413,46	70,19	19,23	41,35	100,00	100,00	36,89	100,00
Średnia gminy:		**6,31**	**0,16**	**11,10**	**72,09**	**1 104,80**	**81,94**	**8,33**	**39,77**	**94,44**	**100,00**	**45,32**	**94,88**

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 7 Ocena wartości wskaźników delimitacyjnych w sferach: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno – funkcjonalnej

SFERA		GOSPODARCZA				ŚRODOWISKOWA		TECHNICZNA				PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
NUMER WSKAŹNIKA		Wskaźnik 1	Wskaźnik 2	Wskaźnik 3	Wskaźnik 4	Wskaźnik 5	Wskaźnik 6	Wskaźnik 7	Wskaźnik 8	Wskaźnik 9	Wskaźnik 10	Wskaźnik 11	Wskaźnik 12
Lp.	NAZWA JEDNOSTKI REFRENCYJNEJ	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r.	Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w 2023 r.	Zmiana liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2019-2023	Zmiana liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w latach 2019-2023	Ilość azbestu [m2] przypadająca na 100 budynków mieszkalnych	Liczba oze przypadająca na 100 budynków mieszkalnych	Udział budynków mieszkalnych korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	Udział budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła	Udział budynków użyteczności publicznej wymagających prac termomodernizacyjnych	Udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania dla osób z niepełnosprawnościami	Udział dróg lokalnych (gminnych i powiatowych) wymagających interwencji	Udział powierzchni terenów publicznych wymagających rewitalizacji
Ocena wskaźnika (wartość powyżej/poniżej średniej gminy)		↓	↓	↓	↓	↑	↓	↓	↑	↑	↑	↑	↑
1	ALEKSANDRÓWKA	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1
2	BATORZ PIERWSZY	1	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0
3	BATORZ DRUGI	0	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0
4	BATORZ-KOLONIA	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
5	BŁAŻEK	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0	1
6	NOWE MOCZYDŁA	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0
7	SAMARY	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1
8	STAWCE	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1
9	STAWCE-KOLONIA	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0
10	WĘGLINEK	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1
11	WOLA STUDZIEŃSKA	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1
12	WOLA STUDZIEŃSKA-KOLONIA	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1
13	WÓLKA BATORSKA	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z przyjętą metodologią do obszaru zdegradowanego włączone zostały wszystkie te jednostki referencyjne, w których wskaźnik syntetyczny natężenia zjawisk kryzysowych w sferze społecznej osiągnął wartość wyższą niż 0 oraz dla których zidentyfikowano (na zasadzie 0-1) przynajmniej jedno negatywne zjawisko w przynajmniej jednej z 4 sfer wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt. 1-4. O występowaniu negatywnego zjawiska decyduje fakt uzyskania sumy punktów na poziomie wyższym od 0 w ramach badanych wskaźników.

Tabela 8 Wyniki przeprowadzonej analizy delimitacyjnej

Obszar referencyjny	Wartość syntetycznego wskaźnika kryzysu zjawisk społecznych	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera przestrzenno-funkcjonalna
ALEKSANDRÓWKA	-7,52	4	1	3	1
BATORZ PIERWSZY	**5,53**	**3**	**0**	**2**	**1**
BATORZ DRUGI	-2,43	2	1	2	0
BATORZ-KOLONIA	-11,62	1	0	1	0
BŁAŻEK	-6,07	2	0	4	1
NOWE MOCZYDŁA	**5,00**	**3**	**2**	**0**	**1**
SAMARY	**0,63**	**4**	**1**	**4**	**2**
STAWCE	**0,24**	**3**	**1**	**3**	**1**
STAWCE-KOLONIA	**5,01**	**4**	**1**	**1**	**1**
WĘGLINEK	-13,01	4	1	4	2
WOLA STUDZIEŃSKA	**16,84**	**3**	**2**	**2**	**2**
WOLA STUDZIEŃSKA-KOLONIA	**0,13**	**0**	**1**	**3**	**2**
WÓLKA BATORSKA	**7,28**	**3**	**2**	**3**	**1**

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z powyższym zestawieniem jako obszar zdegradowany wyznaczono teren składający się następujących jednostek referencyjnych:

1) Batorz Pierwszy – powierzchnia:1,7142 km^2; liczba ludności: 453 osoby,
2) Nowe Moczydła - powierzchnia:0,2307 km^2; liczba ludności:115 osób,
3) Samary- powierzchnia: 1,047 km^2; liczba ludności: 148 osób,
4) Stawce – powierzchnia: 3,3635 km^2; liczba ludności: 208 osób,
5) Stawce - Kolonia – powierzchnia: 1,010; liczba ludności: 94 osoby,
6) Wola Studzieńska– powierzchnia:3,4768 km^2, liczba ludności: 55 osoby,
7) Wola Studzieńska - Kolonia – powierzchnia:1,0872 km^2; liczba ludności:187 osoby,
8) Wólka Batorska - powierzchnia:4,2111 km^2; liczba ludności:383 osoby.

Łączna powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosi:16,1405km^2, co stanowi: 22,79% całkowitej powierzchni gminy Batorz (70,81 km^2). Natomiast łączna liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego wynosi: 1 643, co stanowi: 51,36% wszystkich mieszkańców gminy (3 199 osób- stan na koniec 2023 r).

Zgodnie z wymogami ustawy obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, który charakteryzuje się szczególną koncentracją zjawisk kryzysowych. Dodatkowo ustawodawca wprowadził obostrzenia co do maksymalnej powierzchni obszaru rewitalizacji

względem całej gminy oraz maksymalnej liczby mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji względem populacji jednostki samorządu terytorialnego. W świetle ustawy powierzchnia obszaru rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może on być zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Uwzględniając kryteria ustawowe, niemożliwym jest wskazanie całego ww. obszaru zdegradowanego, jako obszaru rewitalizacji, ze względu na ograniczenia ludnościowe. W związku z tym dokonano selekcji obszarów i wybrano w pierwszej kolejności te, które charakteryzują się największą (zgodnie z kryterium sumarycznego wskaźnika niekorzystnych zjawisk społecznych) koncentracją problemów w sferze społecznej i współwystępującymi problemami pozostałych 4 sfer. W wyniku przeprowadzonych analiz wstępnie wytypowano 3 jednostki referencyjne (w tym przypadku pokrywają się one z granicami sołectw), w zakresie których sumaryczny wskaźnik kryzysu społecznego przybiera wartość najwyższą, tj.:

1) Batorz Pierwszy
2) Wola Studzieńska
3) Wólka Batorska.

Wyznaczono obszar rewitalizacji o łącznej powierzchni: 9,4021 km^2, co stanowi 13,28% całkowitej powierzchni gminy (70,81 km^2), co mieści się w dopuszczalnym wskaźniku 20% powierzchni jednostki samorządu terytorialnego. Dodatkowo, obszar ten na koniec 2023 r. zamieszkały był przez 891 mieszkańców, co stanowiło 27,85% całej populacji gminy Batorz (liczba mieszkańców gminy na koniec 2023 r.: 3 199 osób). Na koniec 2024 r. dane ludnościowe dotyczące wyznaczonego obszaru rewitalizacji kształtowały się w następujący sposób: 881 mieszkańców obszaru rewitalizacji, co stanowi 27,97% wszystkich mieszkańców gminy (liczba mieszkańców gminy na koniec 2024 r.: 3150 osób).

Wyznaczono obszar rewitalizacji charakteryzujący się największym natężeniem niekorzystnych zjawisk społecznych, min. dużym udziałem osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na złą sytuację materialną, rodzin ubogich i dysfunkcyjnych nieradzących sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych czy prowadzenia gospodarstwa domowego. W ramach prowadzonej analizy w wybranych jednostkach referencyjnych wartość sumarycznego wskaźnika natężenia niekorzystnych zjawisk społecznych przybrał największą wartość:

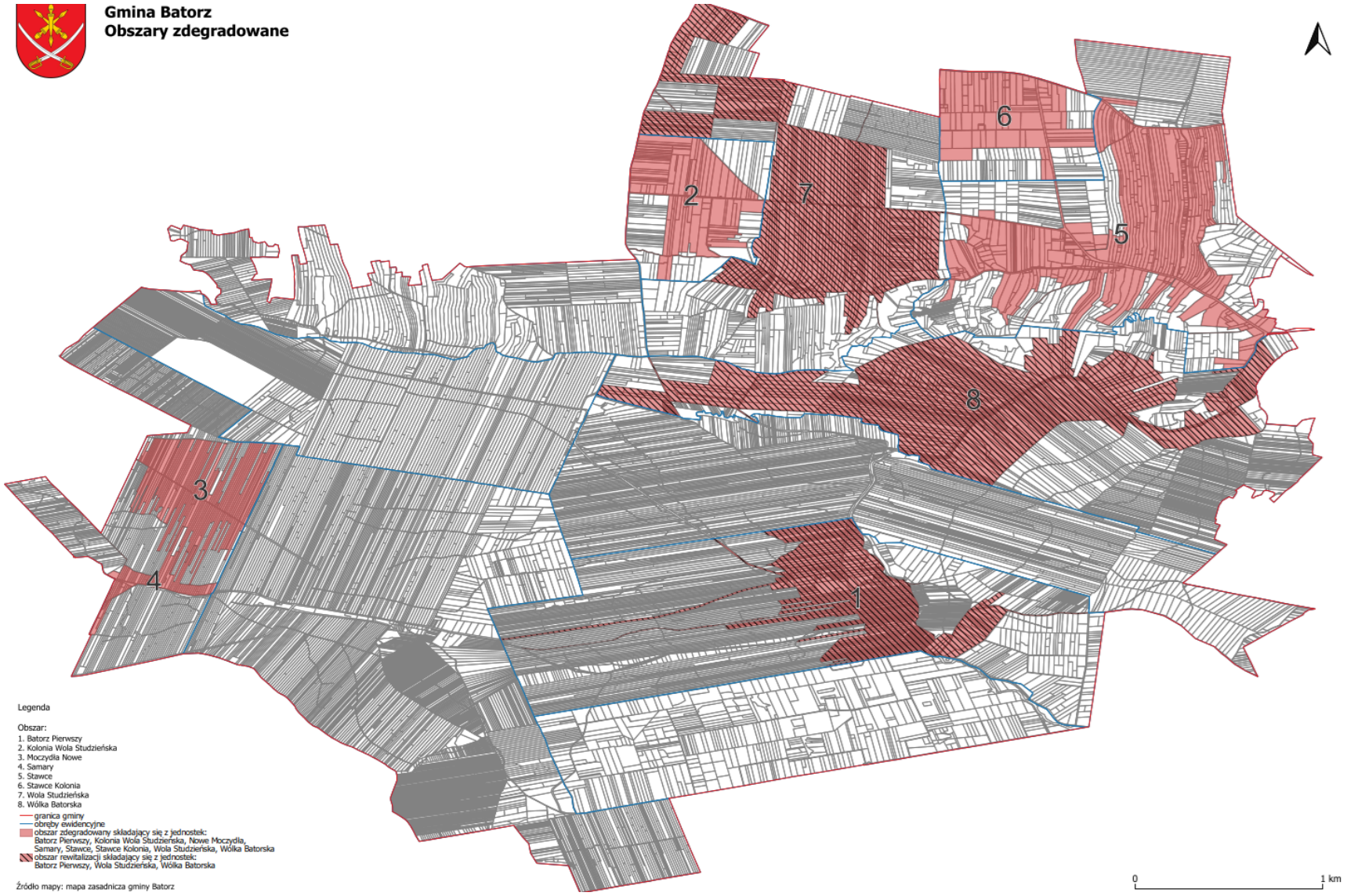
- Batorz Pierwszy – 5,53 punktów
- Wola Studzieńska – 16,84 punktów
- Wólka Batorska – 7,28 punktów.

Przeprowadzając szeroko zakrojone postępowanie diagnostyczne wyłoniono obszar, który przede wszystkim ze względu na zidentyfikowane tam problemy w sferach społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej wymaga natychmiastowej interwencji i szeregu działań naprawczych. Należy pamiętać, że wyznaczając obszar rewitalizacji, kierowano się nie tylko kryterium szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk (choć uznano to za priorytet), ale również kryterium istotnego znaczenia dla rozwoju lokalnego, które ma poniekąd charakter uznaniowy i jest mniej „mierzalne". Uznano, iż obszar rewitalizacji to teren szczególnie istotny i perspektywiczny w zakresie rozwoju lokalnego. Obszar rewitalizacji obejmuje ważny z punktu widzenia rozwoju fragment Gminy Batorz i uwzględnia jego liczne potencjały rozwojowe wymienione szczegółowo w Rozdziale 4.6 *Analiza lokalnych potencjałów*. W jego granicach znajduje się część gminy, która ze względu na swoją specyfikę (koncentracja obiektów użyteczności publicznej oraz usług publicznych), stanowi o szczególnej roli tego obszaru dla rozwoju całej Gminy Batorz. Dzięki temu zasięg oddziaływania zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie znacznie szerszy i obejmie nie tylko wyznaczony obszar rewitalizacji, ale również pozostały teren gminy. Wyłonienie tak sprecyzowanego obszaru rewitalizacji (charakteryzującego się licznymi potencjałami, takim jak: koncentracja obiektów publicznych mogących stanowić bazę do realizacji projektów

o dużym oddziaływaniu; ulokowanie największego z terenów publicznych mającego ogromny potencjał w zakresie rozwoju usług społecznych, rekreacyjnych, turystycznych) pozwoli na ulokowanie w relatywnie krótkim czasie możliwie wielu zasobów na ograniczonym terenie w celu wywołania samopodtrzymujących się impulsów rozwojowych. Obszar ten charakteryzuje się również stosunkowo wyższym wskaźnikiem zaludnienia. Objęcie obszarem rewitalizacji większej powierzchni o relatywnie niskim wskaźniku zaludnienia właściwie uniemożliwia prowadzenie skutecznej i skoncentrowanej terytorialne interwencji w ramach rewitalizacji. Wskutek powyższego, w procesie wyznaczania obszaru rewitalizacji zdecydowano się na objęcie znacznie mniejszej części o relatywnie wyższych wskaźnikach zaludnienia. Przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji kierowano się również koniecznością zachowania ciągłości rozpoczętych we wcześniejszym okresie działań rewitalizacyjnych, tak aby zachować spójność i wzmocnić proces rewitalizacji gminy.

Obszar rewitalizacji stanowi kluczowy element rozwoju całej Gminy Batorz, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców, wzrostu aktywności gospodarczej oraz atrakcyjności turystycznej, co przekłada się na ogólny rozwój społeczny i ekonomiczny.

Mapa 3 Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji Gminy Batorz



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Batorz (źródło: mapa zasadnicza

4. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt.) ustawy o rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji zawiera szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji obejmującą analizę negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru. Wobec takiego wskazania ustawy niniejsza diagnoza – jakkolwiek w części opiera się o ustalenia uprzednio sporządzonej diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji – różni się od niej zasadniczo trzema parametrami:

1) **jest diagnozą wyznaczonego już obszaru rewitalizacji**, a nie całej gminy (do obszaru całej gminy odwołuje się jedynie kontekstowo, gdyż bez tego diagnoza samego obszaru rewitalizacji nie byłaby czytelna);
2) **jest diagnozą szczegółową**, przez co rozumiemy, że musi ona wnikać w poszczególne fragmenty diagnozowanej materii na tyle głęboko i rozważać je na tyle dokładnie, aby dało się zakończyć każdy z merytorycznych fragmentów diagnozy precyzyjną konkluzją, która następnie posłuży do sformułowania jasnego celu rewitalizacji; dodatkowo, większe części diagnozy mogą być podsumowywane konkluzjami ogólniejszymi, z których da się wyprowadzić bardziej generalne cele strategiczne rewitalizacji (którym z kolei byłyby podporządkowane grupy bardziej szczegółowych celów operacyjnych, przyjętych poprzednio w odpowiedzi na szczegółowe konkluzje diagnozy);
3) **jest na tym etapie już nie tylko diagnozą problemów, ale i potencjałów**.

Celem niniejszej diagnozy jest szczegółowe przeanalizowanie występujących na obszarze rewitalizacji problemów oraz potencjałów, i na podstawie tej analizy, sformułowanie wniosków (konkluzji) umożliwiających wyznaczenie następnie celów rewitalizacji. Wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji przyczynią się do właściwego doboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Szczególnie istotne w tym kontekście jest rozpoznanie problemów społecznych, gdyż to właśnie ich rozwiązanie stanowi istotę rewitalizacji.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż oprócz trudności, które udało się zdiagnozować na podstawie pozyskanych danych, na wyznaczonym obszarze rewitalizacji występuje również szereg problemów, których zmierzenie dostępnymi danymi nie jest możliwe lub jest bardzo utrudnione. Są to problemy, które zostały bezpośrednio zgłoszone przez interesariuszy na etapie opracowywania niniejszego dokumentu. Przedmiotowe problemy zostały usystematyzowane w wyszczególnionych tabelach na końcu każdego z podrozdziałów niniejszej części diagnostycznej, dot. analizowanych sfer.

Niniejsza szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji odnosi się do obszaru wyznaczonego *Uchwałą Nr VII/58/2025 Rady Gminy Batorz z dnia 13 lutego 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz.*

4.1 Sfera społeczna

W polityce rewitalizacyjnej szczególnie akcentowane jest ukierunkowanie na zjawiska i problemy w obszarze życia społecznego mieszkańców. Proces rewitalizacji ma bowiem na celu odnowienie społecznego potencjału wyznaczonych obszarów i sąsiedztwa, dzięki czemu miejscowe społeczności mają szansę na integrację z szerszym środowiskiem. Wobec tak postawionej tezy, przedmiotem rewitalizacji nie jest określona przestrzeń fizyczna, lecz społeczności lokalne oraz różne grupy interesariuszy, mieszkające lub użytkujące dany obszar. Aspekt społeczny stanowi fundament wyznaczania obszarów mających charakter zdegradowany oraz późniejszego projektowania działań

rewitalizacyjnych. Problemy, z jakimi borykają się mieszkańcy oraz potrzeby, jakie wykazują w obszarze jakości życia, mają kluczowe znaczenie dla przyszłych decyzji rewitalizacyjnych. Z jednej strony dobra znajomość negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji, z drugiej natomiast potencjałów tkwiących w społeczności lokalnej, stanowi podstawę do zaprojektowania niezbędnych działań naprawczych odpowiednio dopasowanych do specyfiki obszaru.

Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych obejmuje w szczególności kwestie bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Analizy zjawisk zachodzących w sferze społecznej dokonano w następujących płaszczyznach:

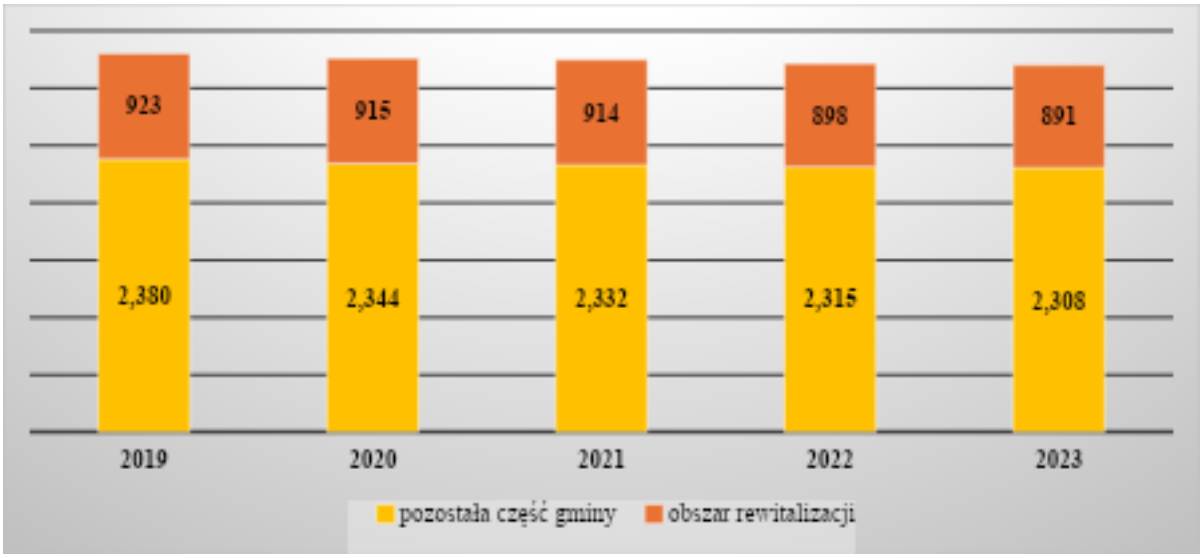
1) trendy demograficzne;
2) bezrobocie;
3) poziom ubóstwa, wykluczenia społecznego i uzależnienia;
4) stan zdrowia mieszkańców;
5) jakość edukacji;
6) aktywność społeczeństwa;
7) poziom bezpieczeństwa publicznego.

4.1.1 Zmiana liczby mieszkańców i ruchy naturalne

Analiza zjawisk w sferze społecznej wymaga weryfikacji informacji na temat sytuacji demograficznej danego obszaru. Liczba i struktura ludności, będące następstwem procesów demograficznych zachodzących na danym obszarze, w znacznym stopniu wpływają bowiem na całokształt procesów społecznych i ekonomicznych. Dodatkowo, analiza przemian w sferze demografii stanowi podstawę wszelkich ocen sytuacji społeczno-gospodarczej oraz analiz konkurencyjności, jak również jest jedną z najważniejszych przesłanek podejmowania decyzji związanych z polityką lokalną. Potencjał demograficzny jest istotnym czynnikiem determinującym rozwój poszczególnych jednostek administracyjnych. Najczęściej jest on definiowany jako „siła napędowa" tkwiąca w zasobach ludzkich, a więc przede wszystkim w liczbie ludności i jej strukturze wiekowej. W znacznym stopniu zmiany w jej obszarze zależą od długookresowych, cywilizacyjnych trendów demograficznych, jak również od prowadzonej polityki ludnościowej kraju. Podkreślenia wymaga fakt, iż zmiany liczby ludności wpływają na zmianę liczby podatników, determinują popyt na usługi komunalne i komercyjne, a także wpływają na zjawiska przestrzenne. Zmiany populacji wywierają również duży wpływ na rynek pracy, szkolnictwo, ochronę zdrowia oraz kondycję finansową jednostki samorządu terytorialnego. W związku z tym, rozwój społeczno-gospodarczy poszczególnych jednostek jest uzależniony nie tylko od liczby ludności, ale również od innych czynników, na które składają się struktura wiekowa ludności oraz zachodzące w niej procesy demograficzne.

Na koniec 2023 r. teren gminy Batorz zamieszkiwało łącznie 3 199 osób (co stanowi ok. 7% ludności powiatu janowskiego). W okresie tym obszar rewitalizacji zamieszkiwało 891 mieszkańców, co stanowiło 27,85% całej populacji gminy. Jednym z niekorzystnych procesów demograficznych zachodzących na obszarze gminy jest zjawisko systematycznego wyludniania się tego terenu. W latach 2019-2023 liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 104 mieszkańców. Ogólna liczba mieszkańców w analizowanym okresie spadła więc o 3,15% (średnia dla całej gminy). Uwzględniając populację poszczególnych jednostek referencyjnych możemy zaobserwować, że w większości sołectw odnotowano spadek liczby ludności w latach 2019-2023. Jedynie w jednym sołectwie liczba mieszkańców na koniec 2023 była większa, o 1 osobę (Stawce -Kolonia). Na obszarze rewitalizacji liczba mieszkańców spadła z 923 w 2019 r. do 891 w 2023 r. (zatem o 3,47%).

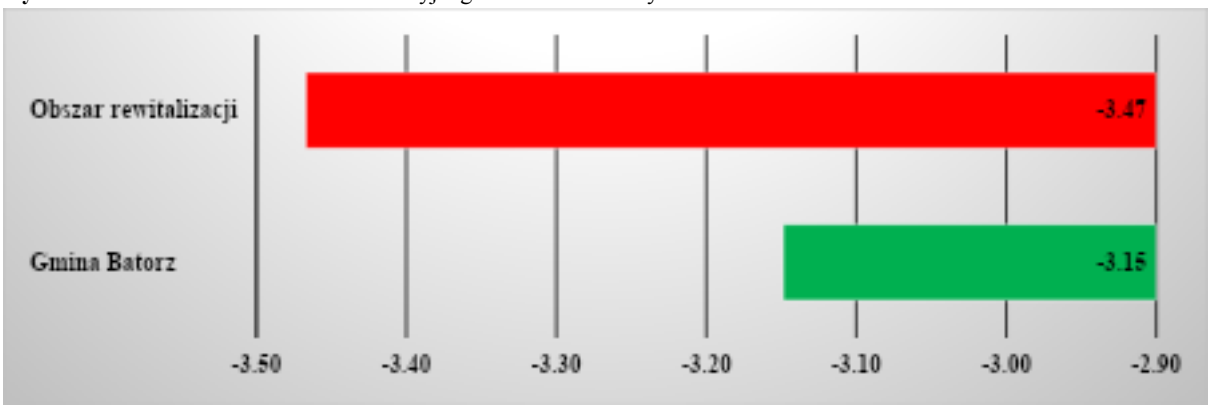
Wykres 1 Liczba ludności w latach 2019-2023 w wyznaczonym obszarze rewitalizacji oraz w pozostałej części Gminy Batorz



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

W celu przeprowadzenia analizy niekorzystnych zjawisk występujących w sferze społecznej zbadano wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w latach 2019-2023. Przedmiotowy wskaźnik obrazuje w sposób najbardziej trafny niekorzystne trendy demograficzne zauważalne w większości jednostek analitycznych wchodzących w skład gminy. Na podstawie danych udostępnionych przez pracowników Urzędu Gminy Batorz oszacowano, iż średnia wartość wskaźnika (dot. całej gminy) kształtuje się na poziomie -3,15. Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji natomiast wartość wskaźnika obliczono na poziomie jeszcze niższym i wynoszącym -3,47. Świadczy o zatem o znacznie bardziej niepokojących trendach demograficznych występujących w wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

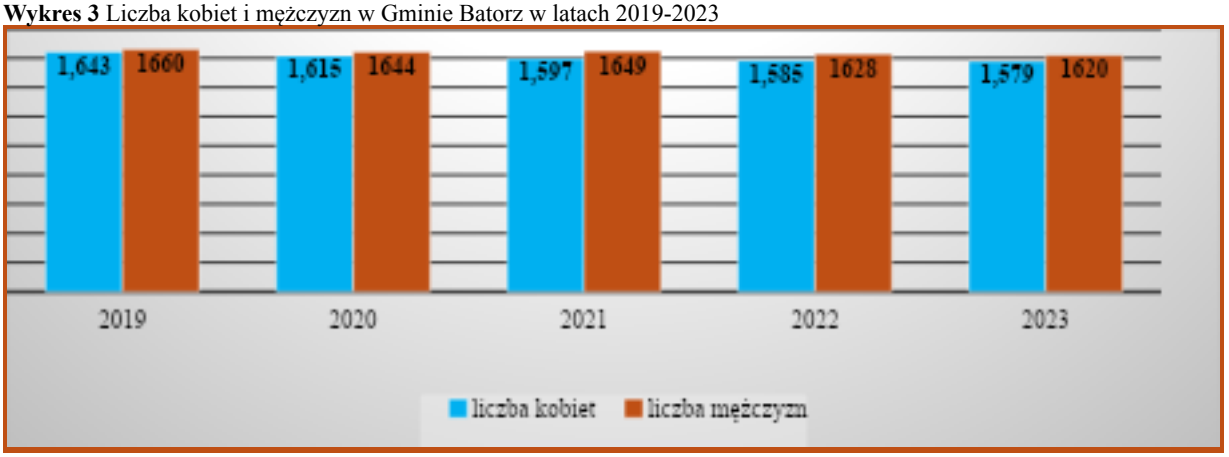
Wykres 2 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 1.: Zmiana liczby ludności w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Współczynnik feminizacji na terenie gminy w ciągu ostatnich pięciu lat utrzymywał się na zbliżonym poziomie. W 2019 r. kobiety stanowiły 49,74% populacji, w 2020 r. 49,56%, w 2021 r. 49,2%, w 2022 r. 49,33%, natomiast w 2023 r. kobiety stanowiły 49,36% ogólnej liczby mieszkańców gminy.

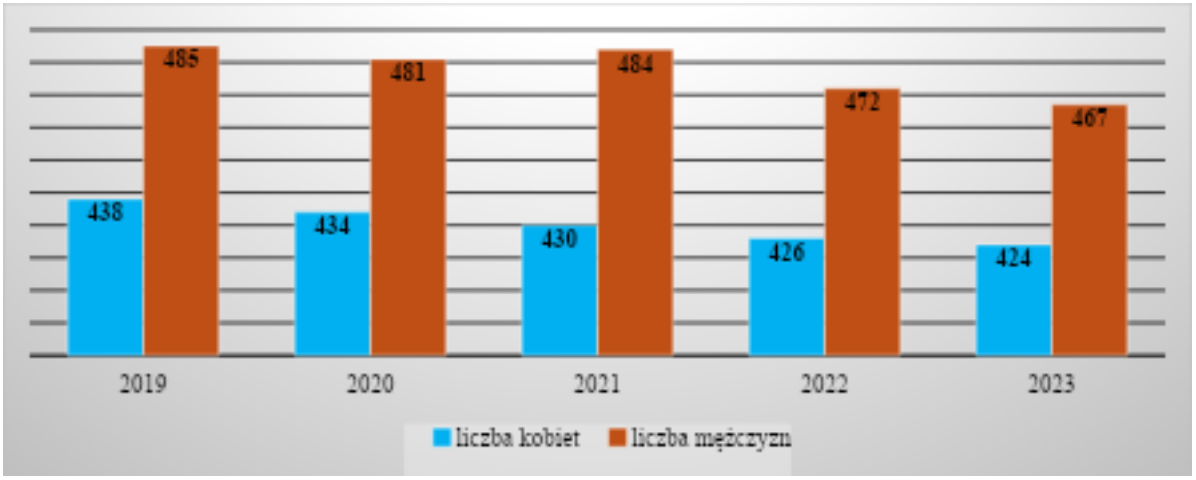
Wykres 3 Liczba kobiet i mężczyzn w Gminie Batorz w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

W wyznaczonym obszarze rewitalizacji sytuacja prezentowała się następująco: w 2019 r. kobiety stanowiły 47,45% ogółu mieszkańców, w 2020 r. – 47,43%, w 2021 r. – 47,04%, w 2022 r. – 47,43% oraz w 2023 r. – 47,58%. Zatem współczynnik feminizacja dla obszaru rewitalizacji utrzymywał się na poziomie niższym o ok. 2 pkt. procentowe niż w przypadku obszaru całej gminy.

Wykres 4 Liczba kobiet i mężczyzn w wyznaczonym obszarze rewitalizacji w latach 2019-2023

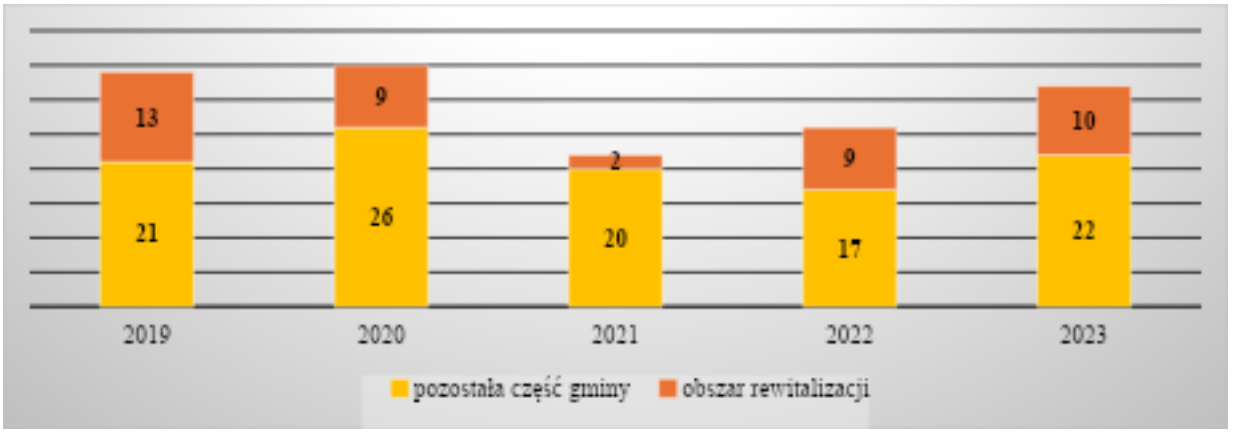


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Dokonując wyboru zagadnień służących do określenia poziomu potencjału demograficznego należy wziąć pod uwagę współczynniki przyrostu naturalnego i salda migracji. Są one nie tylko dobrymi miernikami procesów demograficznych, lecz także świadczą o wzmocnieniu lub osłabieniu potencjału demograficznego. Przyrost naturalny wyrażony jest przez nadwyżkę urodzeń żywych nad liczbą zgonów, natomiast saldo migracji jest różnicą pomiędzy napływem a odpływem ludności. Stąd też wymieniony wskaźnik wpływa nie tylko na wielkość populacji na danym obszarze, lecz także kształtuje jej strukturę wiekową. Należy w tym miejscu również podkreślić znaczenie struktury wiekowej ludności, która warunkuje tempo zmian demograficznych oraz kształtowanie się przyszłych trendów płodności i umieralności. Ze społeczno-ekonomicznego punktu widzenia, zagadnienia te wpływają m.in. na sytuację na rynku pracy, ochronę zdrowia czy też rynek ubezpieczeń społecznych.

Na przestrzeni lat 2019-2023 zaobserwowano znaczne wahania liczby urodzeń w Gminie Batorz. W 2019 r. liczba urodzeń wyniosła 34, w 2020 r. – 35, w 2021 r. – zaledwie 22. Od 2022 r. notuje się ponownie wzrost liczby urodzeń, tj. w 2022 r.– 26, natomiast w 2023 r. - 32. W wyznaczony obszarze rewitalizacji liczba urodzeń w analizowanym okresie wynosiła: w 2019 r. – 13, w 2020 r. – 9, w 2021 r. – 2, w 2022 r. – 9 oraz w 2023 r. – 10. Powyższe dane wskazują, iż na obszarze rewitalizacji trend dot. liczby narodzin jest zbieżny z trendem odnotowanym na terenie całej gminy.

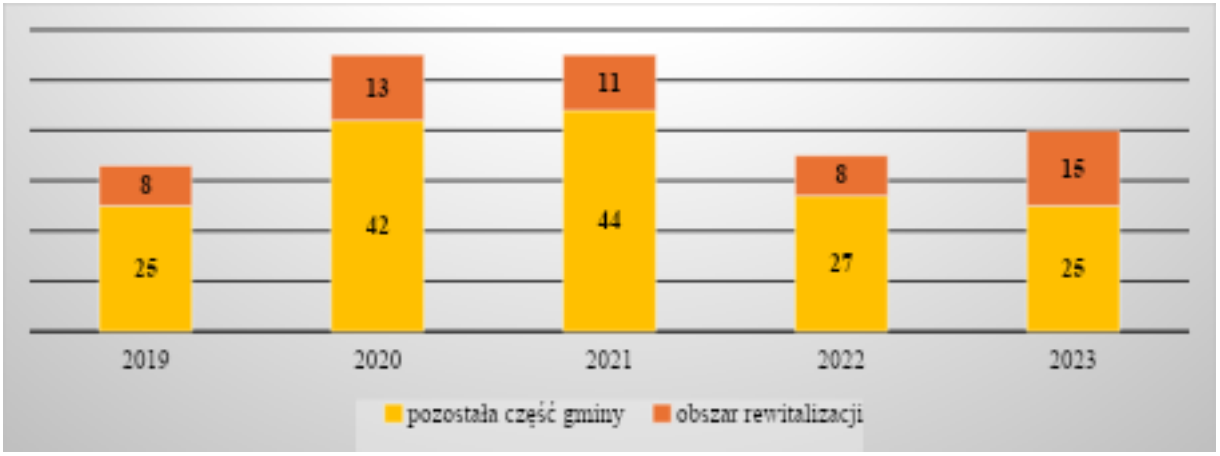
Wykres 5 Liczba urodzeń w latach 2019-2023 w wyznaczonym obszarze rewitalizacji oraz w pozostałej części Gminy Batorz



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Na podstawie dostępnych danych oszacowano, że w badanym okresie (2019-2023) na terenie Gminy Batorz odnotowano wzrost liczby zgonów, z 33 w 2019 r. do 40 w 2023 r. (czyli o ok. 21,21%). Biorąc pod uwagę procesy starzenia się populacji kraju, jak również i mieszkańców gminy, a także dane GUS, wg. których w latach 2020-2021 odnotowano wzrost liczby zgonów niemal we wszystkich grupach wieku (największe zwyżki, 11%, odnotowano wśród osób w grupie 65-74 lata), obserwowana na terenie gminy tendencja potwierdza tylko trendy ogólnokrajowe oraz niepokojące prognozy na przyszłość. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji notuje się również wzrost liczby zgonów. W roku 2019 odnotowano 8 zgonów, w 2023 r. aż 15. Na przestrzenia analizowanego okresu liczba zgonów odnotowanych w wyznaczonym obszarze rewitalizacji stanowiła odpowiednio 24,24%, 23,63%, 20%, 22,85% oraz 37,50% wszystkich zgonów odnotowanych na terenie całej gminy.

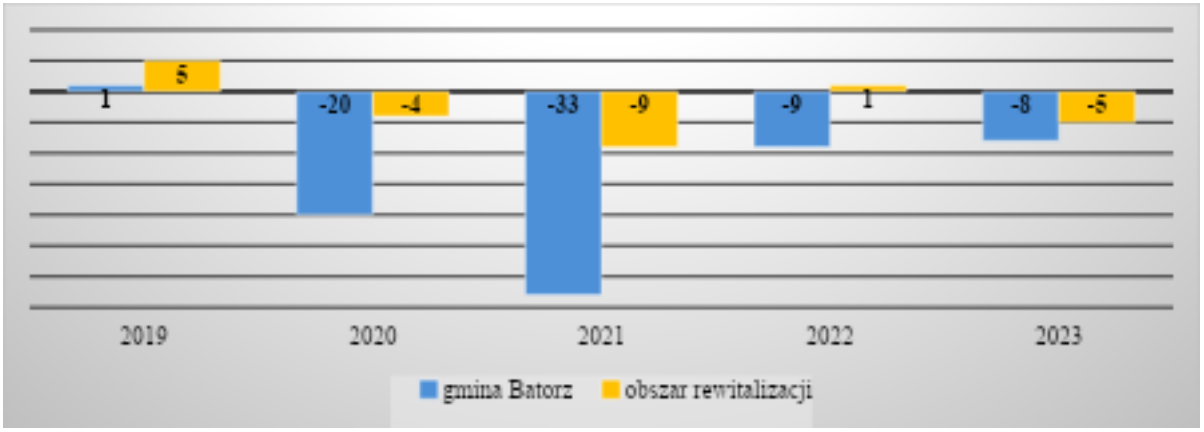
Wykres 6 Liczba zgonów w latach 2019-2023 w wyznaczonym obszarze rewitalizacji oraz w pozostałej części Gminy Batorz



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Powyższe dane pozwalają na obliczenie przyrostu naturalnego, który jest najbardziej precyzyjnym wskaźnikiem obrazującym zmianę liczby ludności oraz trendy demograficzne na danym terenie. Na przestrzeni analizowanego okresu w Gminie Batorz jedynie w 2019 r. zanotowano dodatni przyrost naturalny, równy 1. W kolejnych latach rokrocznie notowano ujemny przyrost naturalny. W 2020 r. wyniósł on - 20, w 2021 r. aż -33, w 2022 r. było to -9, w 2023 r. zaś -8. Tendencja ta jest charakterystyczna dla całego kraju i potwierdza jedynie pesymistyczne prognozy dotyczące struktury wiekowej przyszłych pokoleń. Podobne tendencje występują w obszarze rewitalizacji. W 2019 r. przyrost naturalny wyniósł tu 5, w 2020 r. już -4, w 2021 r. -9, w 2022 r. 1, zaś w 2023 r. -5.

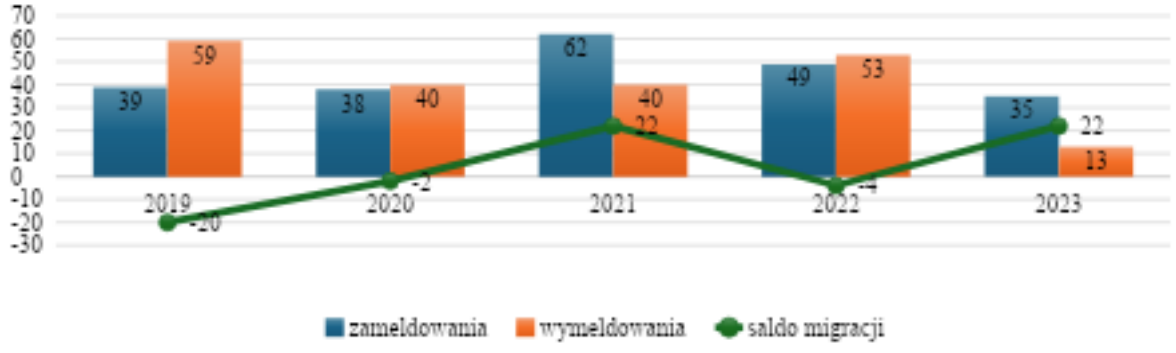
Wykres 7 Wskaźnik przyrostu naturalnego w wyznaczonym obszarze rewitalizacji oraz na terenie Gminy Batorz



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Kolejny z elementów wpływający na liczbę ludność obszaru to saldo migracji. Procesy migracyjne odgrywają decydującą rolę nie tylko w zakresie ogólnej liczby mieszkańców, lecz również wpływają na przemiany struktury wiekowej ludności. Na obszarze Gminy Batorz w latach 2019-2023 zaobserwować można znaczne wahania wartości salda migracji. Ujemne saldo migracji odnotowano w 2019, 2020 oraz 2022 roku. W 2021 oraz w 2023 r. saldo to było dodatnie.

Wykres 8 Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji w Gminie Batorz w latach 2019 – 2023

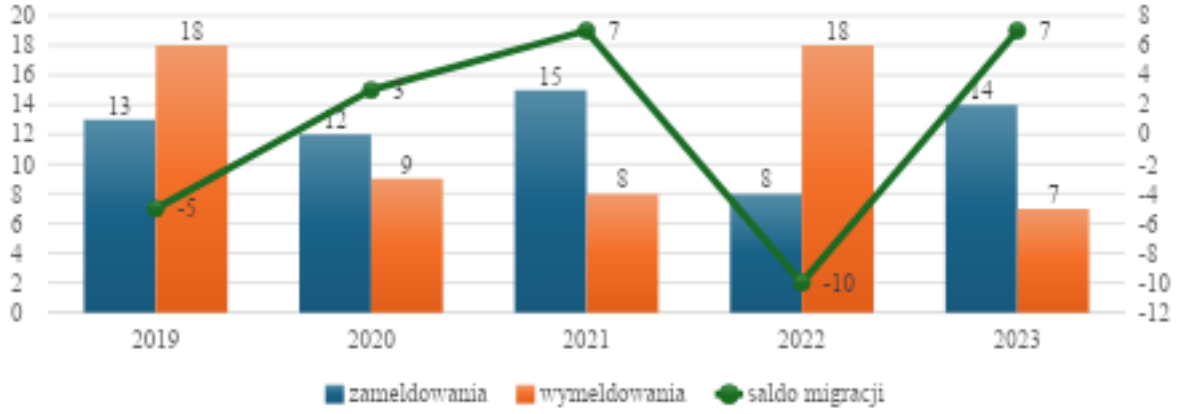


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

W wyznaczonym obszarze rewitalizacji sytuacja jest analogiczna. Na przestrzeni lat 2019 - 2023 odnotowano wzrost wartość salda migracji. W 2019 r., wynosiło ono -5, w 2020 r. – 3, w 2021 r. – 7, w 2022 r. - 10 oraz w 2023 r. – 7. Analizując powyższe dane należy również mieć na uwadze fakt, że dane te dotyczą oficjalnych zameldowań i wymeldowań z terenu gminy i obszaru rewitalizacji. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez władze gminy oraz mieszkańców, znaczna liczba osób,

w tym również zamieszkujących obszar rewitalizacji, wyjeżdża na stałe poza teren gminy i za granicę, szczególnie w celach zarobkowych, nie wymeldowując się. Stąd, analizując saldo migracji warto mieć na uwadze, że faktyczna liczba osób zamieszkujących teren gminy jest niższa od danych oficjalnych a liczba wymeldowań jest niższa niż wynikałoby to z faktycznych zmian w liczbie ludności.

Wykres 9 Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji w obszarze rewitalizacji w latach 2019 – 2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Podsumowanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji:

- W okresie prowadzonej analizy (lata 2019-2023) w obszarze rewitalizacji, podobnie jak w obszarze całej gminy, odnotowano negatywną sytuację w zakresie zmiany liczby mieszkańców. Szczególnie niepokoi fakt, iż obszar rewitalizacji wyludnia się w szybszym tempie (-3,47) niż pozostała część gminy (-3,15). Ten spadkowy trend będzie się utrzymywał, a potwierdzenie takiej tezy można uzyskać w prognozach GUS, które wskazują, iż tereny powiatu janowskiego, podobnie jak całego województwa lubelskiego, do roku 2050 będą wyludniały się w szybkim tempie.
- Ubytek liczby mieszkańców jest m.in. pochodną niekorzystnej sytuacji w zakresie przyrostu naturalnego. We latach 2020, 2021 oraz 2023 w wyznaczonym obszarze rewitalizacji odnotowano niekorzystną sytuację w zakresie przyrostu naturalnego (ujemny poziom przyrostu naturalnego). W 2023 r. wskaźnik przyrostu naturalnego ukształtował się na najniższym poziomie (-5).
- W obrębie obszaru rewitalizacji dodatnie saldo migracji odnotowujemy w 2020 r. (3), 2021 r. (7) i w 2023 r. (7), natomiast w 2019 r. oraz 2022 r. - ujemne, odpowiednio -5 oraz -10. Dane te nie napawają optymizmem. O sytuacji problemowej dodatkowo świadczy tendencja spadkowa w zakresie liczby mieszkańców, którzy się zameldowali na obszarze rewitalizacji (spadek o 3,47%). Na podkreślenie zasługuje fakt, iż migracja jest zjawiskiem selektywnym, tj. wyraźnie wyższe od średnich są wskaźniki migracji dla ludzi młodych, o wyższym poziomie wykształcenia. W rezultacie ujemne saldo migracji może oznaczać odpływ najlepszej, z punktu widzenia ekonomicznej przyszłości obszaru, części jego mieszkańców. Konsekwentnie zaobserwować można odpływ ludzi o wysokim potencjale, co dodatkowo wpływa na przyśpieszenie tempa postępującego procesu starzenia się społeczności.
- Zjawisko depopulacji wpływa negatywnie na zasoby kapitału ludzkiego, który ma znaczny wpływ na atrakcyjność inwestycyjną i dalszy rozwój społeczno-gospodarczy obszaru rewitalizacji.

Rekomendacje:

- Jako remedium na prognozy wskazujące na to, że obszar rewitalizacji będzie się sukcesywnie wyludniał, należy wskazać podjęcie działań mających na celu podniesienie atrakcyjności obszaru całej Gminy Batorz, w tym również obszaru rewitalizacji, jako miejsca przyjaznego do życia (np. poprzez podniesienie jakości życia mieszkańców, zwiększenie liczby miejsc pracy, podniesienie jakości infrastruktury społecznej i dostępności do usług).
- Konieczne jest podjęcie intensywnych działań mających na celu zachęcenie osób młodych do pozostania na terenie gminy poprzez zwiększenie atrakcyjności obszaru jako miejsca do podjęcia aktywności zawodowej oraz budowanie tożsamości lokalnej i więzi społecznych.

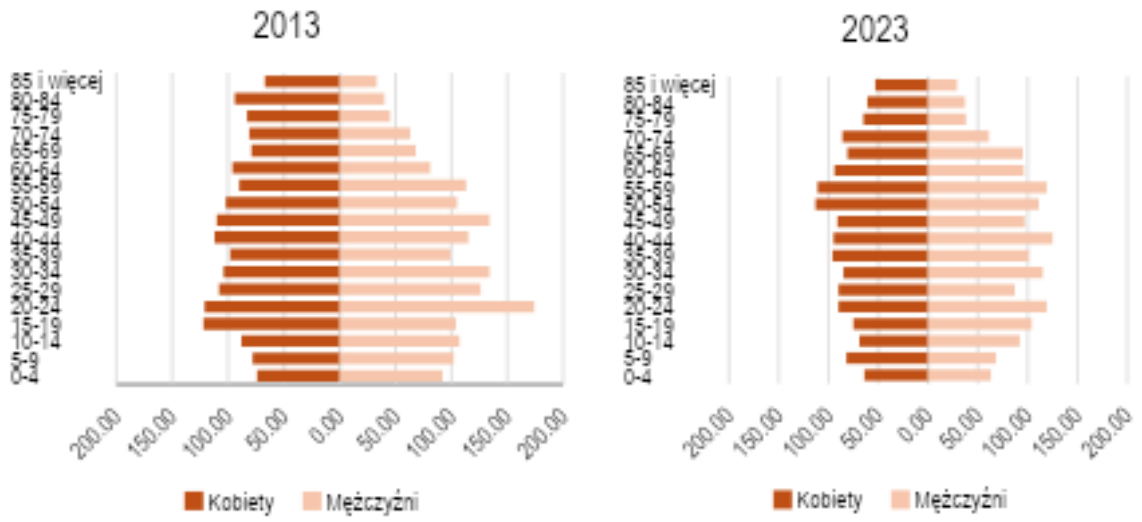
4.1.2 Struktura wieku mieszkańców

W celu określenia sytuacji w zakresie potencjału demograficznego obszaru rewitalizacji wykorzystano również informacje na temat struktury wieku mieszkańców. To właśnie ona stanowi istotny element decydujący zarówno o możliwościach rozwojowych danej jednostki, jak również wpływający na kształtowanie systemu polityki społecznej. Zmieniająca się sytuacja demograficzna stawia przed jednostkami samorządu terytorialnego poważne wyzwania. Wyludniające się gminy i małe miasta tracą młode pokolenia wskutek migracji edukacyjnej oraz zarobkowej, które często są migracjami definitywnymi. Migracja młodych mieszkańców powoduje utratę potencjału demograficznego oraz kapitału społecznego i ludzkiego. Migracje „za pracą" powodują utratę dochodów gmin. Wskutek depopulacji na terenie gmin dotkniętych depopulacją powstają nowe problemy i nowe potrzeby.

Analiza danych dotyczących wieku mieszkańców Gminy Batorz wskazuje także na występowanie negatywnych zjawisk, charakterystycznych dla całej Polski. Zauważalny jest trend stopniowego starzenia się populacji ludności gminy. Wskazuje na to poniższa piramida wieku i płci, której kształt ma charakter regresywny (zbliżony do kształtu piramidy dla mieszkańców całego kraju w 2020 r.). Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wynosił w 2013 r. 29, w roku 2019 – 29,1 natomiast w 2023 r. – 30,1. Wskazuje to jednoznacznie na postępujący proces starzenia się społeczeństwa Gminy Batorz. Jednocześnie zaznaczyć należy, iż spora część młodych mieszkańców gminy przebywa na stałe poza jej obszarem. Jednocześnie osoby te, nie decydują na zmianę adresu zameldowania. Stąd figurują one ciągle w ewidencji gminy i wpływają na wartość wskaźnika obrazującego średni wiek mieszkańców gminy.

Kształt piramid wieku i płci mieszkańców Gminy Batorz na przestrzeni ostatniego 10-lecia wskazuje na regresywny typ społeczeństwa – przejściową fazę pomiędzy społeczeństwem młodym a starym. Porównując oba wykresy można zauważyć, że podstawa piramidy obrazującej strukturę ludności w 2010 r. uległa zmniejszeniu, rozszerza się natomiast wierzchołek piramidy, co wskazuje na systematyczne starzenie się społeczeństwa.

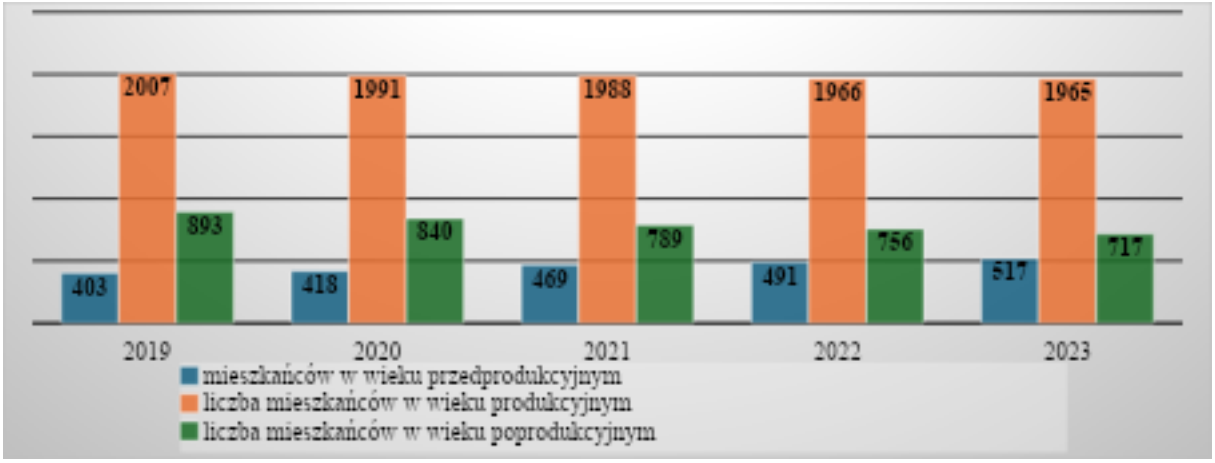
Wykres 10 Piramida wieku i płci mieszkańców Gminy Batorz w 2013 r. oraz 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne

Zjawisko starzenia się społeczności Gminy Batorz jest zauważalne, gdy dokonamy analizy danych dotyczących bieżącego udziału ludności z poszczególnych ekonomicznych grup wiekowych oraz zmiany tego udziału. Na koniec 2019 r. udział osób wg poszczególnych ekonomicznych grup na terenie gminy kształtował się w następujących sposób: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 12,2% ogólnej liczby mieszkańców, osoby w wieku produkcyjnym – 60,76%, osoby w wieku poprodukcyjnym – 27,03%. Na koniec 2023 r. proporcje te wyglądały mniej korzystnie: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły już 16,16% ogółu społeczności, osoby w wieku produkcyjnym – 61,43%, a osoby w wieku poprodukcyjnym – 22,41%. Dla porównania, w powiecie janowskim na koniec 2023 r. 17,36% mieszkańców stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 58,4% mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym, zaś mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym stanowili 24,24% ogółu. Dostępne dane pozwalają zaobserwować, iż w Gminie Batorz na przestrzeni lat 2019-2023 nieznacznie wzrósł odsetek ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców, z 60,76% w 2019 r. do 61,43% w 2023 r. Zmalał procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym z 27,03% w 2019 r. do 22,41% w 2023 r. Wzrósł także odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, z 12,2% w 2019 r. do 16,16% w 2023 r.

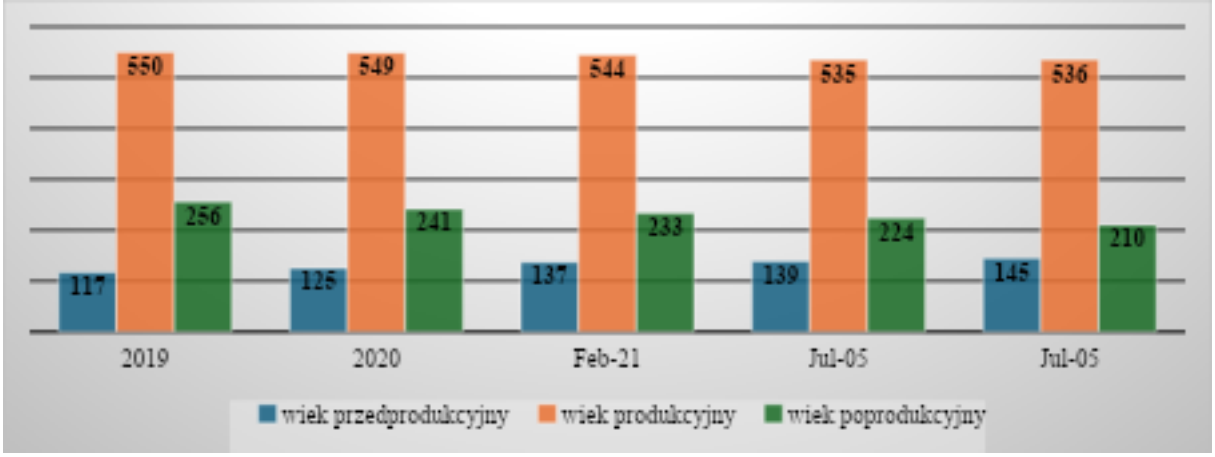
Wykres 11 Liczba ludności z poszczególnych grup ekonomicznych w 2023 r. na terenie Gminy Batorz



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji udział mieszkańców wg poszczególnych ekonomicznych grup kształtował się na koniec 2019 r. w następujący sposób: 12,67% stanowiła ludność w wieku przedprodukcyjnym, 59,58% stanowiła ludność w wieku produkcyjnym oraz 27,73% ludność w wieku poprodukcyjnym. Na koniec 2020 r. – 13,66% to osoby w wieku przedprodukcyjnym, 60% - osoby w wieku produkcyjnym, 26,33% - osoby w wieku poprodukcyjnym. Dane za 2021 r. prezentują się następująco: 14,98% ogółu populacji obszaru rewitalizacji to osoby w wieku przedprodukcyjnym, 59,51% to osoby w wieku produkcyjnym, zaś 25,49% to osoby w wieku poprodukcyjnym. W 2022 r. osoby w wieku przedprodukcyjnym - 15,47%, osoby w wieku produkcyjnym – 59,57%, osoby w wieku poprodukcyjnym – 24,94%. Odpowiednio wartości te dla poszczególnych grup wiekowych rozkładają się w 2023 r następująco: 16,27%, 60,15% oraz 23,56%. Na przestrzeni analizowanego okresu wzrósł zatem odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, zmalała natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Możemy zauważyć, że dane te oraz kierunek zmian są zbliżone do danych z terenu gminy.

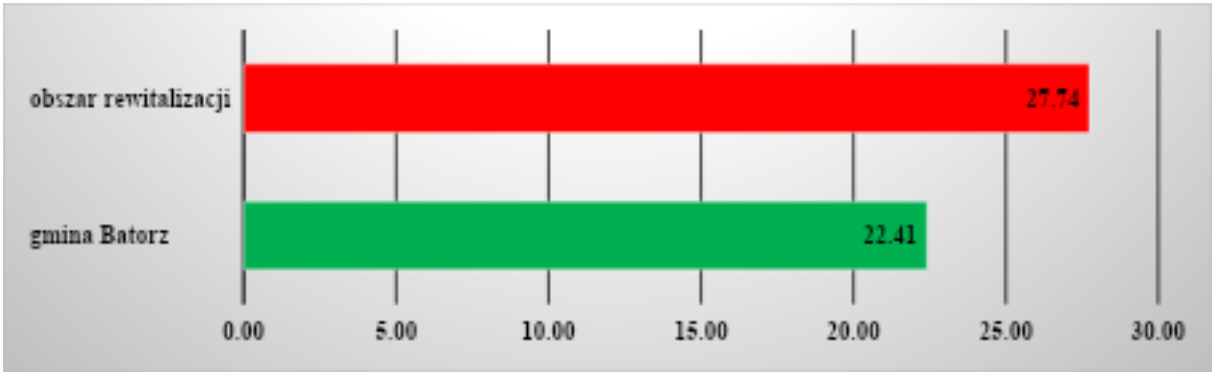
Wykres 12 Liczba ludności z poszczególnych grup ekonomicznych w obszarze rewitalizacji w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

W celu weryfikacji negatywnych trendów demograficznych świadczących o niekorzystnej strukturze wieku mieszkańców analizie poddano współczynnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadającej na 100 mieszkańców gminy (stan na koniec 2023 r.). Na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Batorz oszacowano, iż średnia wartość badanego wskaźnika kształtowała się na poziomie 22,41 (średnia gminna). W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji odnotowano szczególnie niekorzystaną sytuację, ponieważ wskaźnik osiągnął tu wartość powyżej średniej dla gminy i wyniósł 27,74.

Wykres 13 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 2.: Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.

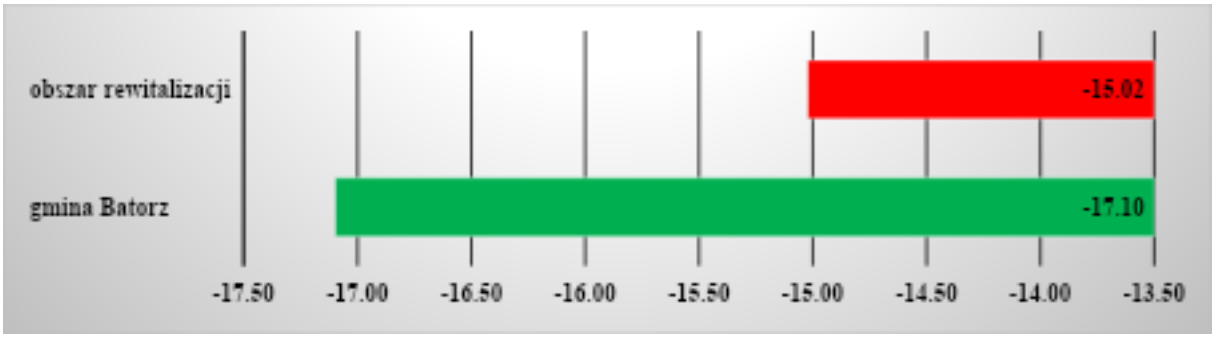


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Na sytuację problemową wskazują nie tylko dane aktualne (obrazujące bieżący stan), lecz również dane pozwalające określić dynamikę zachodzących w analizowanej sferze zmian. W 2023 r. liczba mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym kształtowała się na niższym poziomie (717 osób) w porównaniu z danymi za 2019 r. (893 osoby, spadek o 19,71%). Nastąpił także spadek procentowego udziału tej grupy mieszkańców w ogólnej liczebności populacji gminy (o 4,62%). W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji także spadła liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym z 256 w 2019 r. do 210 w 2023 r., czyli o 17,97%. Podobnie jak na terenie gminy, ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców obszaru rewitalizacji także zmalał (z 27,73% w 2019 r. do 23,56% w 2023 r.).

Drugim wskaźnikiem, który poddano analizie w kontekście niekorzystnych trendów związanych ze zmieniającą się strukturą wieku mieszkańców jest zmiana liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r. Wskaźnik ten przyjął w gminie średnią wartość na poziomie -17,10. Natomiast na obszarze rewitalizacji mamy do czynienia z mniej korzystną sytuacją, gdyż analizowany wskaźnik przybiera wartość wyższą niż średnia gminna i wynosi -15,02 .

Wykres 14 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 3.: Zmiana liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Podsumowanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji:

- Na obszarze rewitalizacji odnotowano wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym – wskaźnik liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przypadającej na 100 mieszkańców kształtował się w 2023 r. na poziomie 27,74 przy średniej gminy wynoszącej 22,41.
- W obszarze rewitalizacji, podobnie jak na terenie całej gminy, zauważalny jest spadek liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, z 256 w 2019 r. do 210 w 2023 r., czyli o 17,97%.

W badanym okresie obserwujemy również spadek udziału tej grupy w ogólnej liczbie mieszkańców obszaru rewitalizacji, z 27,73% w 2019 r. do 25,36% w 2023 r.

- Na obszarze tym zauważalne jest zjawisko mocno postępującego starzenie się społeczność lokalnej. Świadczą o tym dane dotyczące wskaźnika obrazującego zmianę liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 mieszkańców w latach 2019-2023. W zakresie obszaru całej gminy Batorz analizowany wskaźnik osiągną wartość -17,10 natomiast na obszarze rewitalizacji wskaźnik przybiera wartość wyższą, tj. -15,02. Na taki stan rzeczy wypływa m.in. obserwowana sytuacja, w zakresie odpływu ludzi młodych o wysokim potencjale, a także spadającego przyrostu naturalnego, będącego konsekwencją odpływu kobiet w wieku produkcyjnym.
- Prognozy GUS wskazują, iż starzenie się populacji obszaru rewitalizacji generuje szereg problemów niekorzystnie wpływających na sytuację w tym obszarze, ale i w całej gminie, np. na zmniejszanie się zasobów siły roboczej, a przez to pogorszenie struktury rynku pracy, wzrost kosztów opieki zdrowotnej i świadczenia opieki nad osobami starszymi.

Rekomendacje:

- Działania rewitalizacyjne powinny objąć przedsięwzięcia promujące zdrowy styl życia oraz rozwój usług społecznych i zdrowotnych świadczonych na rzecz seniorów. Tego rodzaju inicjatywny pozwolą na zachowanie dłużej najstarszych członków lokalnej społeczności w jak najlepszej kondycji zdrowotnej i psychicznej.
- Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym nakłada na samorząd obowiązek realizacji skutecznych działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów, z którymi borykają się osoby starsze. Wobec tego konieczne jest podejmowanie działań mających na celu podniesienie jakości życia seniorów, np. niwelowanie barier infrastrukturalnych, zwiększenie dostępności do przedsięwzięć wspierających integrację seniorów z pozostałymi grupami mieszkańców, zapewnienie wsparcia opiekuńczego, szczególnie w sytuacji ograniczonej dostępności członków rodziny.
- Zgodnie z przeprowadzonymi konsultacjami społecznymi niezbędny jest także rozwój poradnictwa psychologicznego skierowanego do tej grupy społeczności.

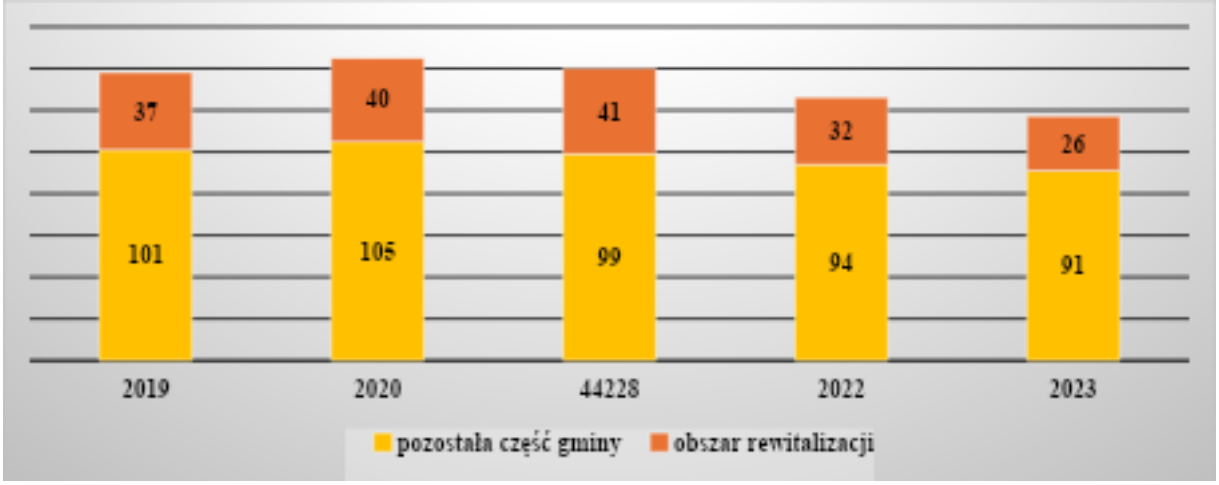
4.1.3. Bezrobocie

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej w wyznaczonym obszarze rewitalizacji, silnie związanym z innymi negatywnymi procesami, jest bezrobocie. W szczególności bezrobocie długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu, przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. Głównie dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

Obszar województwa lubelskiego pod względem gospodarczym i ekonomicznym należy do regionów biednych i słabo rozwiniętych. Gmina Batorz, jako część tego obszaru, boryka się z wieloma problemami społecznymi, z których na pierwszy plan wysuwa się zjawisko bezrobocia. Jest ono uważane za podstawową przyczynę pozostawania ludzi w sferze ubóstwa, narastania konfliktów wewnątrz rodziny, a także odpowiada za jej dezorganizację i powstawanie patologii społecznych takich, jak alkoholizm czy przestępczość nieletnich. Jak wynika z dostępnych danych GUS bezrobocie w powiecie janowskim należy do wyższych w województwie lubelskim. Na koniec 2024 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie janowskim wynosiła 11,3%, przy średniej dla województwa lubelskiego wynoszącej 7,4% i średniej dla całego kraju: 5,1%. [3]

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Janowie Lubelskim na przestrzeni lat 2019-2023 zauważalne są wahania liczby osób bezrobotnych z terenu Gminy Batorz, jednak porównując lata 2019 i 2023 widoczny jest spadek tej liczby. W kolejnych latach liczba ta wynosiła: 2019 r. - 138, 2020 r. – 145, 2021 r. – 140, 2022 r. – 126, 2023 r. – 117 (spadek o 15,22%w porównaniu z rokiem 2019). Sytuacja ta nie świadczy niestety o znacznej poprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy. Biorąc pod uwagę wysokość wypłacanych świadczeń, część z osób rezygnuje z rejestracji w PUP. W wyznaczony obszarze rewitalizacji panuje taka sama tendencja. Porównując lata 2019 i 2023 nastąpił spadek liczby bezrobotnych na poziomie 29,73%. W 2019 r. bezrobotni z obszaru rewitalizacji stanowili 26,81% ogółu bezrobotnych z terenu gminy, w 2020 r. – 27,58%, w 2021 r. – 29,28%, w 2022r. – 25,39% oraz w 2023 r. – 22,22%. Sytuacja ta nie świadczy niestety o znacznej poprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy. Jest ona charakterystyczna nie tylko dla terenu całego województwa lubelskiego, lecz również dla przeważającej części kraju. Spadkowi bezrobocia sprzyja niewątpliwie koniunktura gospodarcza, zarówno w kraju, jak i na świecie. Na uwagę zasługuje również fakt, iż część z osób rezygnuje z rejestracji w PUP.

Wykres 15 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w wyznaczonym obszarze rewitalizacji oraz w pozostałej części Gminy Batorz w latach 2019-2023



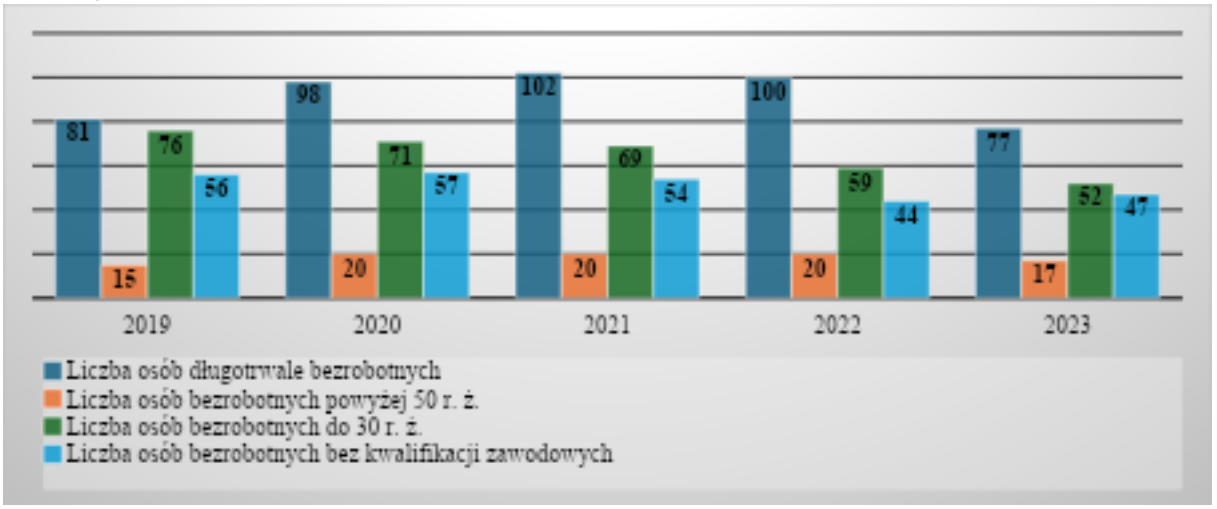
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

W celu uzyskania szczegółowych informacji na temat bezrobocia przeanalizowano liczbę osób bezrobotnych w podziale na poszczególne kategorie osób zarejestrowanych w PUP w Janowie Lubelskim. W analizowanym okresie nieznacznie zmalała liczba osób długotrwale bezrobotnych, czyli takich, które pozostają bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy. W 2019 r. wyniosła ona 81, zaś w 2023 r. liczba ta wyniosła już 77 (w kategorii tej zanotowano więc spadek o 4,94%). Spadła także liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (z 56 osób w 2019 r. do 47 w 2023 r., a więc

[3] https://lublin.stat.gov.pl/opracowania-biezace/opracowania-sygnalne/praca-wynagrodzenie/bezrobocie-rejestrowane-w-wojewodztwie-lubelskim-w-2024-r-,2,27.html

o 16,07%). Znaczny spadek liczby zanotowano w kategorii bezrobotnych do 30 roku życia (spadek o 24 – 31,58%). Niewiele wzrosła liczba bezrobotnych po 50 roku życia (wzrost o 2 osoby, czyli o 13,33%). Wysoce niepokojącym oraz niekorzystnym z socjologicznego punktu widzenia zjawiskiem jest, to że na przestrzeni analizowanego okresu (lata 2019-2023) rokrocznie największą grupę mieszkańców zarejestrowanych w PUP stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, odpowiednio: 58,67%, 67,59%, 72,86%, 79,37% i 65,81%.

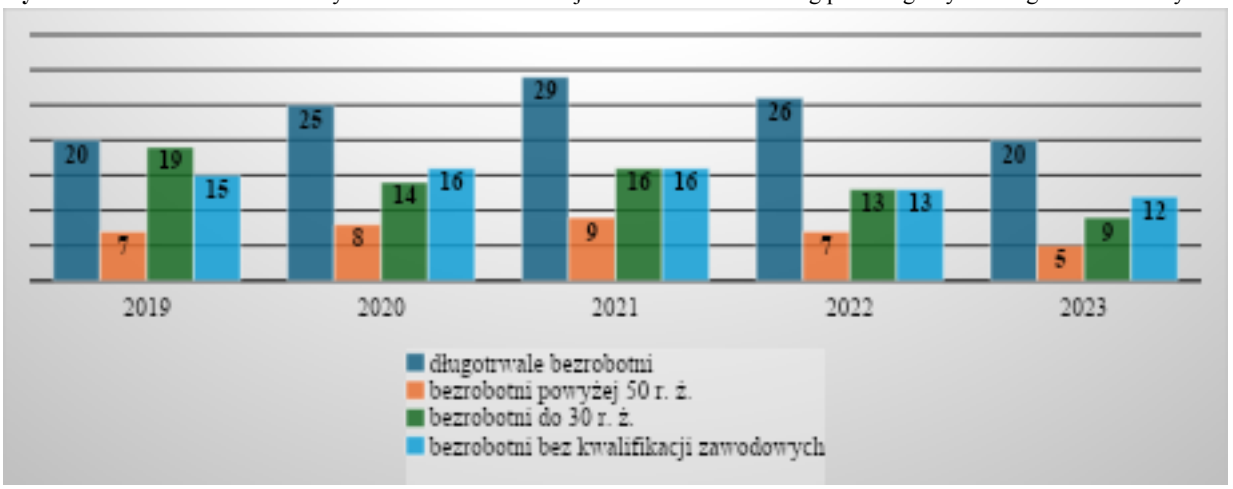
Wykres 16 Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Batorz w latach 2019-2023 wg poszczególnych kategorii bezrobotnych



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

W wyznaczonym obszarze rewitalizacji w latach 2019 – 2023 liczba osób długotrwale bezrobotnych ulegała wahaniom. Do roku 2021 włącznie liczba ta rosła. Natomiast od 2022 r. zaczęła spadać, by w 2023 r. osiągnąć identyczną wartość co w 2019 r. Spadła liczba osób bezrobotnych powyżej 50 r. ż., z 7 w 2019 do 5 w 2023 r. (o 28,58%), liczba osób bezrobotnych do 30 r. ż. (z 19 w 2019 do 9 w 2023 r., o 52,64%). Spadek liczebności odnotowano również wśród grupy bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych. W 2019 r. było 15 osób danej kategorii, w 2023 r. – 12 (spadek o 20%). Podobnie jak na terenie całej gminy, także w obszarze rewitalizacji rokrocznie największą grupę stanowiły osoby bezrobotne długotrwale.

Wykres 17 Liczba osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji w latach 2019-2023 wg poszczególnych kategorii bezrobotnych



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

W 2023 r. około 46,15% osób zarejestrowanych w PUP stanowiły kobiety (54 na 117 bezrobotnych). Wśród kobiet zarejestrowanych w PUP 29,62% stanowiły kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka. Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowiły około 89,74% wszystkich zarejestrowanych w PUP (105 osób). Osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia stanowiły 9,40% ogólnej liczby bezrobotnych.

Tabela 9 Charakterystyka osób bezrobotnych z terenu gminy Batorz w 2023 r. wg. poszczególnych kategorii

Kategorie bezrobotnych - stan na koniec 2023 r.	Razem	Kobiety
ZAMIESZKALI NA WSI	117	54
W TYM: POSIADAJĄCY GOSPODARSTWO ROLNE	8	4
OSOBY W OKRESIE DO 12 MIESIĘCY OD DNIA UKOŃCZENIA NAUKI	11	4
CUDZOZIEMCY	0	0
BEZ KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH	47	27
BEZ DOŚWIADCZENIA ZAWODOWEGO	58	31
KOBIETY, KTÓRE NIE PODJĘŁY ZATRUDNIENIA PO URODZENIU DZIECKA	16	16
OSOBY BĘDĄCE W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY	105	51
DO 30 ROKU ŻYCIA	52	28
W TYM: DO 25 ROKU ŻYCIA	35	17
DŁUGOTRWALE BEZROBOTNE	77	37
POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA	17	5
KORZYSTAJĄCE ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ	0	0
POSIADAJĄCE CO NAJMNIEJ JEDNO DZIECKO DO 6 ROKU ŻYCIA	11	10
POSIADAJĄCE CO NAJMNIEJ JEDNO DZIECKO NIEPEŁNOSPRAWNE DO 18 ROKU ŻYCIA	0	0
NIEPEŁNOSPRAWNI	0	0

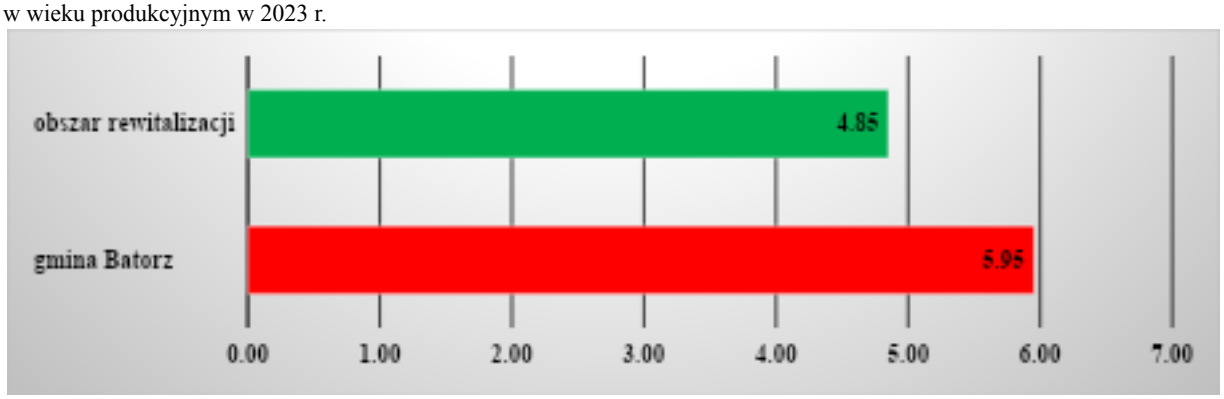
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Dane dotyczące zmniejszającej się liczby osób zarejestrowanych w PUP, zarówno na terenie całej gminy jak i w obrębie obszaru rewitalizacji, należy interpretować jednak ostrożnie. Po pierwsze, dokonując analizy danych dotyczących liczby zarejestrowanych bezrobotnych w gminie, w dłuższej perspektywie czasowej zauważyć można, że w chwili obecnej ich liczba jest wyższa niż jeszcze kilka lat temu. Poza tym, z informacji uzyskanych podczas diagnozowania obszaru rewitalizacji wynika, że zmniejszenie się liczby bezrobotnych nie jest wynikiem wzrostu liczby miejsc pracy, a przede wszystkim migracjami w celach zarobkowych. Spadek liczby bezrobotnych nie wynika z pozytywnych zmian na lokalnym rynku pracy, tj. nie jest skorelowany z powstaniem nowych miejsc pracy na obszarze gminy, ale z dużym prawdopodobieństwem, jest następstwem zjawiska odpływu mieszkańców. Część z mieszkańców zdecydowało się na wyjazd i podjęcie pracy za granicami kraju, jednocześnie nie wymeldowując się z terenu gminy. Ponadto statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia ukrytego oraz powszechności „pracy na czarno". Poza tym, liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne spada w okresie letnim oraz wiosenno-jesiennym. Ma to związek z popytem

na pracowników w okresie tzw. prac sezonowych (prace w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i budownictwie).

W celu dokonania szczegółowej analizy niezbędna jest weryfikacja problemu bezrobocia w odniesieniu do potencjału ludnościowego danego obszaru. Ze względu na specyfikę analizowanego zagadnienia dokonano porównania w stosunku do grupy mieszkańców zaliczanych do osób w wieku produkcyjnym (tj. kobiety w wieku 18-54 oraz mężczyźni w wieku 18-64). Zgodnie z danymi PUP w Janowie Lubelskim, w 2023 r. łączna liczba osób bezrobotnych na terenie całej gminy wyniosła 117, w tym niemal 1/4 wszystkich bezrobotnych zamieszkiwała wyznaczony obszar rewitalizacji. W ramach prowadzonych analiz badaniu poddano wskaźnik dotyczący liczby osób bezrobotnych przypadającej na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r. Średnia wartość przedmiotowego wskaźnika dla obszaru całej gminy kształtowała się na poziomie: 5,95. W obrębie wyznaczonego obszaru wskaźnik przybiera wartość niższą niż ww. średnia, tj. 4,85.

Wykres 18 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 4.: Liczba osób bezrobotnych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

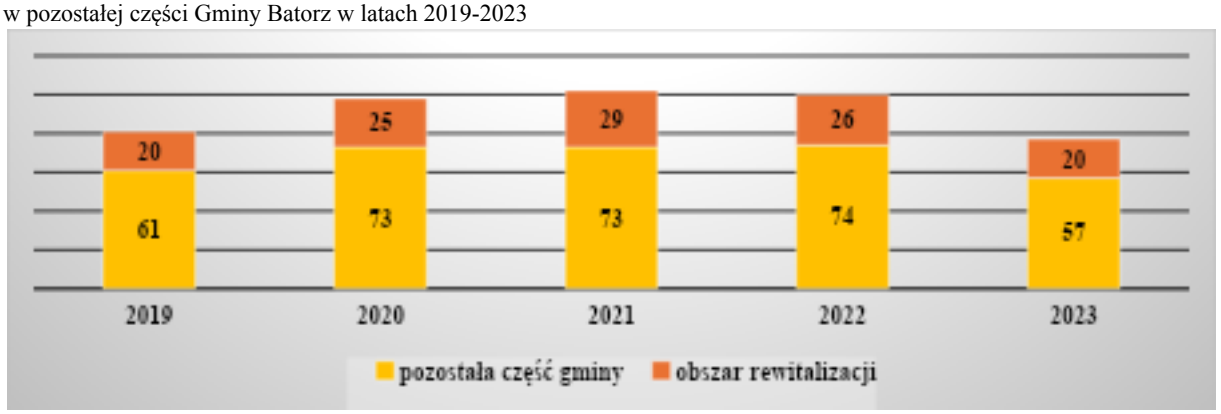
Szczególnie niepokoi fakt, iż w całym okresie odniesienia notowany jest bardzo duży udział długotrwale bezrobotnych (tj. pozostających bez zatrudnienia powyżej 12 m-cy) w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych bezrobotnych – kształtuje się on na poziomie: 2019 r. – 58,7%, 2020 r. – 67,59%, 2021 r. – 72,86%, 2022 r. – 79,37%, 2023 r. – 65,81%.

Pozostawanie bez pracy to szczególnie trudny czas, nie tylko z uwagi na aspekt finansowy, ale także psychologiczny i społeczny. Im dłuższy jest ten okres, tym cięższy jest powrót i adaptacja do wymagań rynku pracy. Przedłużenie okresu pozostawania bez stałych środków finansowych ogranicza w sposób znaczny możliwości włączenia się w życie społeczne. Brak dochodów, inna organizacja czasu wolnego, czy też większa dyspozycyjność wpływa na zwiększenie polaryzacji dwóch grup - bezrobotnych oraz pracujących. Osoby pozostające bez zatrudnienia nie mogą aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym. Odczuwają też niechęć i silną presję ze strony osób, które podejmują aktywnie pracę zawodową. Poza tym w ich otoczeniu zaczynają dominować inni bezrobotni, co dodatkowo zmniejsza szansę znalezienia pracy i powoduje izolację społeczną. Po pewnym okresie nieudanych prób znalezienia zatrudnienia następuje adaptacja do zaistniałej sytuacji. Uznaje się, ze po 12 m-cach bezskutecznych poszukiwań pracy następuje już tylko pogłębienie i stabilizacja negatywnych konsekwencji. Współistnieje postępujący proces dezaktywacji, obniżenia aktywności życiowej, pogarszających się problemów psychicznych (depresja, rezygnacja, apatia) i fizycznych. Konsekwencje przedłużającego się bezrobocia prowadzą do kolejnych problemów i niepowodzeń w poszukiwaniu pracy, następuje osłabienie motywacji, zmniejszenie intensywności poszukiwań, a zarazem zwiększa się poczucie bezcelowości. W konsekwencji niepowodzenia osłabiają poczucie sprawstwa, co przyczynia się do zjawiska wyuczonej bezradności, które osłabia szukanie, lub gotowość podjęcia zatrudnienia, aż w końcu prowadzi do akceptacji stanu

bezrobocia. Przyczynami przedłużania się okresu pozostawania bez pracy większości osób długotrwale bezrobotnych jest niskie wykształcenie oraz brak kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego.

Na terenie Gminy Batorz liczba osób długotrwale bezrobotnych odzwierciedla zaprezentowane powyżej trendy dotyczące ogólnej liczby osób zarejestrowanych w PUP. Obserwujemy spadek tej liczby z 81 w 2019 r. do 77 w 2023 r., czyli o 4,94%. Inny trend odnotowano na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Tutaj liczba osób bezrobotnych utrzymała się na tym samym poziomie, porównując lata 2019 i 2023. Wzrósł zatem udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji w ogólnej ich liczbie z terenu całego gminy, z 24,69% w 2019 r. do 25,97% w 2023 r.

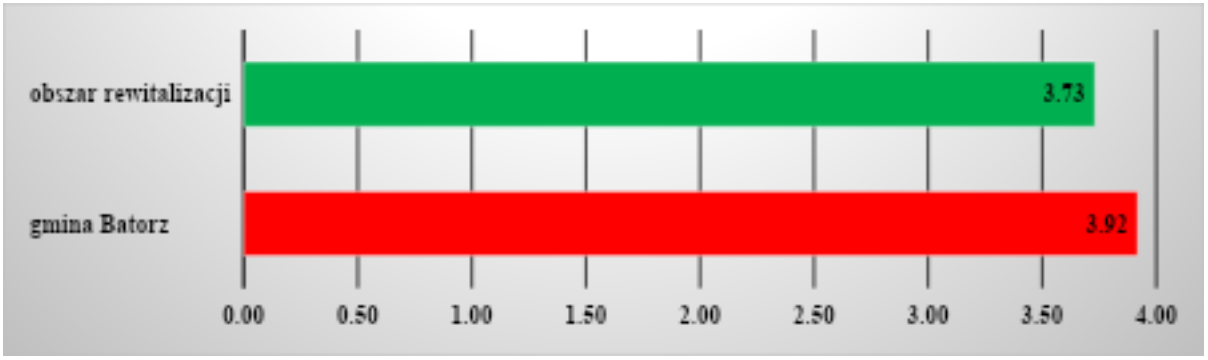
Wykres 19 Liczba osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 m-cy) w wyznaczonym obszarze rewitalizacji oraz w pozostałej części Gminy Batorz w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Powyższą analizę należy uszczegółowić o porównanie wskaźnika obrazującego liczbę osób długotrwale bezrobotnych odniesioną do potencjału ludnościowego danego obszaru. W 2023 r. wskaźnik liczba osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r. obliczony dla terenu całej gminy wyniósł 3,92. Dla obszaru rewitalizacji wskaźnik przybiera wartość nieznacznie niższą i wynosi: 3,73. Obydwie te wartości wskazują na duże nasilenie problemu bezrobocia.

Wykres 20 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 5.: Liczba osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r.



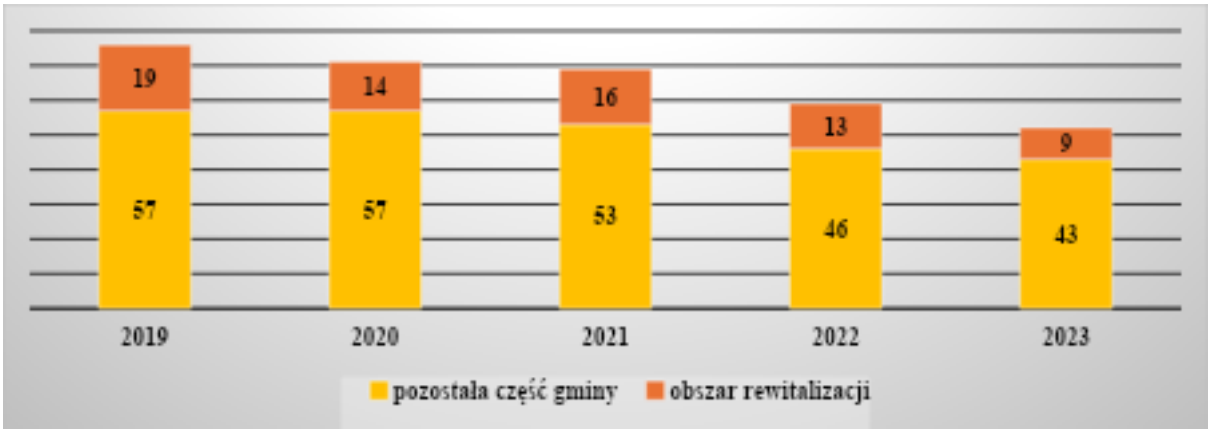
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Problem bezrobocia jest odczuwalny dla każdej z grup wiekowych w inny sposób. Dla osób w młodym wieku brak dochodów z pracy w długim okresie i stabilnej sytuacji finansowej uniemożliwia osiągnięcie planów i celów rozwojowych, związanych z założeniem rodziny, czy też rozwiązaniem problemów towarzyszących dojrzałości. Ze względu na brak doświadczenia zawodowego, często mają też większe trudności ze znalezieniem zatrudnienia, szczególnie takiego,

które ma zarówno wartości ekonomiczne, psychologiczne jak i społeczne. Natomiast w średnim wieku utrata pracy jest równoznaczna z niemożnością realizacji zawodowej produktywności, jak również stwarza zagrożenie dla utrzymania rodziny. Oznacza utratę dotychczasowej pozycji społecznej, prestiżu, uniemożliwia inwestowanie w wychowanie i kształcenie dzieci. Dodatkowym obciążeniem są wszelkiego rodzaju zobowiązania finansowe (kredyt mieszkaniowy czy konsumpcyjny).

Wśród szczególnych kategorii bezrobotnych znajdują się osoby do 30 roku życia oraz osoby powyżej 50 roku życia. W zakresie pierwszej z analizowanych grup liczba osób bezrobotnych spadła z 76 osób w 2019 r. do 52 osób w 2023 r., czyli o 31,58%. Jednocześnie zanotowano spadek udziału tej grupy bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (z 55,07% do 44,44%). W wyznaczonym obszarze rewitalizacji także spadła liczba danej kategorii bezrobotnych. W 2019 r. odnotowano 19 osób, w 2023 r. – 9, jest to spadek na poziomie 52,64%. Udział tej grupy w ogólnej liczbie bezrobotnych z terenu rewitalizacji w 2019 r. wynosił 59,37%, natomiast w 2023 r. – 34,61%. Udział bezrobotnych do 30 r. ż. mieszkających w obszarze rewitalizacji w ogólnej liczbie tej kategorii bezrobotnych z terenu całej gminy zmalał w analizowanym okresie. W 2019 r. odsetek ten wyniósł 25%, w 2023 r. – 17,30%.

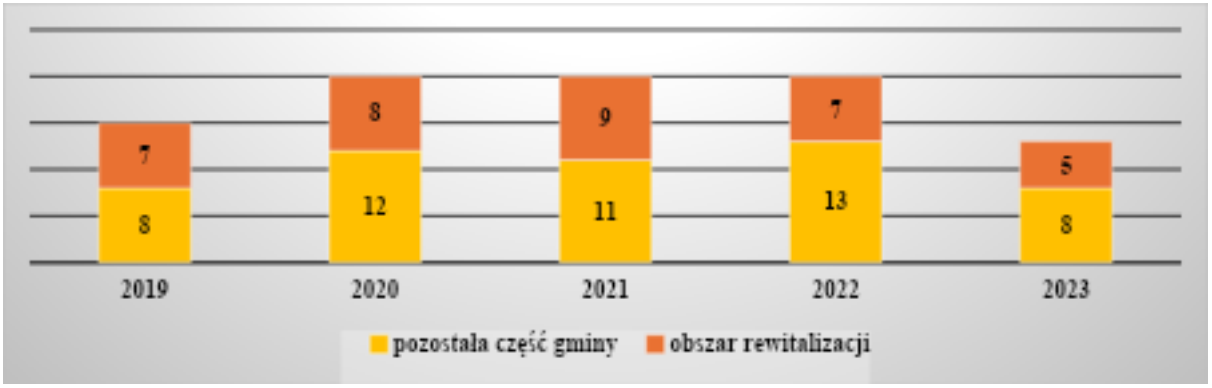
Wykres 21 Liczba osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia z terenu gminu Batorz oraz obszaru rewitalizacji w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Analogicznie sytuacja kształtuje się w zakresie bezrobotnych powyżej 50 roku życia, gdzie w skali całej gminy zanotowano spadek z 15 osób w 2019 r. do 13 osób w 2023 r., czyli o 13,34%. Zauważalny jest natomiast wzrost udziału tej grupy w ogólnej liczbie osób bezrobotnych (z 10,86% do 11,11%). Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji liczba bezrobotnych z tej grupy wiekowej również uległa spadkowi w badanym okresie, z 7 w 2019 r. do 5 w 2023 r., czyli o 28,58%. Udział mieszkańców obszaru rewitalizacji w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców powyżej 50 roku życia w gminie spadł z 46,66% w 2019 r. do 38,46% w 2023 r.

Wykres 22 Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia z terenu gminu Batorz oraz obszaru rewitalizacji w latach 2019-2023



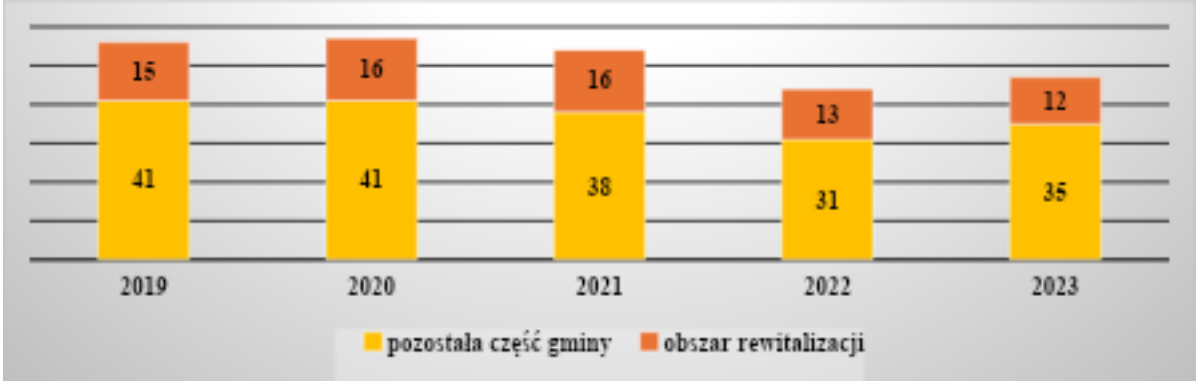
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Ostatnim z badanych zagadnień, ale jednocześnie bardzo istotnym z punktu widzenia planowanych zagadnień procesu rewitalizacji, jest silna korelacja pomiędzy bezrobociem a brakiem odpowiednich kwalifikacji i wykształcenia. Tego rodzaju współzależność jest bardzo istotna w kontekście prowadzonego procesu edukacyjnego. Na ogół im wyższe wykształcenie, tym więcej uniwersalnych umiejętności, większy wybór ról zawodowych, możliwości przystosowania się do nowych warunków. Poza tym, obserwowana jest duża gotowość do podjęcia zatrudnienia i szerszy repertuar metod poszukiwań. Dobre wykształcenie to również większy wachlarz ofert pracy, proporcjonalnie lepsze możliwości finansowe, krótszy czas poszukiwań i mniejsze koszty starania się o zatrudnienie.

Zgodnie z danymi PUP liczba bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w latach 2019-2023 kształtowała się odpowiednio na poziomie: 56, 57, 54, 44 oraz 47. Nastąpił więc spadek o 16,08%. W tym okresie zanotowano także niewielki spadek udziału tejże grupy bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych z terenu gminy, zarejestrowanych w PUP (z 40,58% w 2019 r. do 40,17% w 2022 r.). Dane te dodatkowo wskazują, iż ponad połowa mieszkańców gminy pozostających bez pracy posiada kwalifikacje zawodowe. Jednakże należy mieć na uwadze, że nie zawsze charakter i rodzaj posiadanych kwalifikacji jest zgodny z potrzebami rynku pracy.

Również w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji odnotowano w latach 2019-2023 spadek liczby danej kategorii bezrobotnych. W 2019 r. liczba ta wynosiła 15, w 2023 r. – 12 (spadek o 20%). Ta kategoria bezrobotnych stanowiła w 2019 r. 39,47% ogólnej liczebności bezrobotnych z obszaru rewitalizacji, w 2023 r. już 46,15%. Wśród wszystkich bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych z terenu gminy 25,53% zamieszkuje obszar rewitalizacji (2023 r.), odsetek ten spadł w porównaniu z rokiem 2019, kiedy wynosił 26,78%.

Wykres 23 Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych z terenu gminu Batorz oraz obszaru rewitalizacji w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Badając zjawisko bezrobocia w obrębie obszaru rewitalizacji, warto wziąć pod uwagę, że mieszkańcy Gminy Batorz są w bardziej niekorzystnej sytuacji na rynku pracy ze względu na rolniczy charakter lokalnej gospodarki oraz brak większych przedsiębiorstw. Charakterystyczne dla osób pracujących są tutaj dojazdy do pracy poza miejsce zamieszkania, stanowiące często jedyny sposób na podjęcie zatrudnienia, a w wielu przypadkach przeszkodę w podjęciu pracy. Bezrobocie na terenach gmin wiejskich ma też inny charakter. Jest bardziej trwałe, a rynek pracy mniej elastyczny. W świetle przeprowadzonej diagnozy kwestia zatrudnienia, a raczej jego braku jest najczęstszą i najważniejszą przyczyną większości problemów społecznych występujących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Z problemem braku pracy na lokalnym rynku ściśle powiązany jest kolejny problemem o bardzo wysokim natężeniu - migracje – wyjazdy mieszkańców poza obszar gminy i za granicę. Dotyczy to szczególnie młodych i utalentowanych ludzi. Poza tym bezrobocie wpływa na pojawienie się wielu problemów społecznych, przede wszystkim ubóstwa.

Zdiagnozowanym problemem obszaru rewitalizacji jest niewystarczająca liczba podmiotów ekonomii społecznej[4] umożliwiających zatrudnienie osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, do których klasyczne instrumenty aktywizacji zawodowej (np. szkolenia, zatrudnienie subsydiowane) są niewystarczające. Tego rodzaju inicjatywy z jednej strony wpływają na integrację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, z drugiej zaś wzmacniają potencjał sektora obywatelskiego. Ekonomię społeczną od gospodarki prywatnej odróżnia przede wszystkim to, że jej podmioty nie są nastawione na zysk, lecz na realizację celów społecznych, z których najważniejszym jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Jej specyfika tkwi w tym, że społeczne są cele działania jej podmiotów i mechanizmy kontrolowania działalności. Ekonomia społeczna generuje miejsca pracy o wysokiej jakości i ulepsza poziom życia, oferuje ramy dla nowych form przedsiębiorczości i pracy, odgrywa bardzo ważną rolę w rozwoju lokalnym i spójności społecznej, bierze udział w tworzeniu stabilności i pluralizmu ekonomii rynkowej.

Podsumowanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji:

[4] Według www.oecd.org/dataoecd/46/0/34955534.pdf (s. 2): Ekonomia społeczna, często kojarzona z pojęciami takimi jak trzeci sektor i sektor non-profit, odnosi się do szerokiej gamy organizacji usytuowanych pomiędzy państwem a rynkiem, które realizują misję zarówno ekonomiczną, jak i społeczną, i których ostatecznym celem jest nie redystrybucja zysków, lecz reinwestowanie ich w organizację w celu poszerzenia i ugruntowania jej działalności oraz jej ogólnej misji. Formy organizacyjne przyjmowane przez podmioty ekonomii społecznej zależą od krajowych ram prawnych i obejmują stowarzyszenia, tradycyjne spółdzielnie, spółdzielnie społeczne, instytucje charytatywne, fundacje oraz inne typy organizacyjne. Niezależnie od różnych definicji i form organizacyjnych elementem łączącym ten zróżnicowany zbiór podmiotów jest ich rola we wspieraniu spójności społecznej w obszarach, w których tradycyjne schematy działania prywatnego lub publicznego mają ograniczoną możliwość skutecznego działania. Organizacje ekonomii społecznej działają głównie na szczeblu lokalnym, ponieważ mają one korzenie w społecznościach lokalnych, opierając się na i przyczyniając się do rozwoju formalnych i nieformalnych sieci ludzi, wiedzy i zasobów.

- W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji problem bezrobocia jest również zauważalny. Przy populacji tego terenu wynoszącej 27,85% wszystkich mieszkańców Gminy Batorz, 22,22% wszystkich bezrobotnych zamieszkuje ww. obszar. Wartość wskaźnika obrazującego liczbę osób bezrobotnych przypadającą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r. jest nieco niższa od średniej gminnej (5,95) i wynosi 4,85. Nadal jest to jednak wartość zbliżona do średniej gminy, co jest również zjawiskiem niepokojącym. Podobnie wygląda sytuacja w zakresie liczby osób długotrwale bezrobotnych przypadającej na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2023 r. - w granicach tego obszaru odnotowano bardzo zbliżoną do średniej dla całej gminy (3,92) wartość wskaźnika (3,73). Jak wskazują dostępne dane, zjawisko długotrwałego bezrobocia, ma na obszarze rewitalizacji charakter utrwalony, na co wskazuje fakt, że udział tej grupy mieszkańców obszaru rewitalizacji w ogólnej liczbie bezrobotnych powyżej 12 miesięcy z terenu całej gminy kształtuje się na bardzo zbliżonym i wysokim poziomie w latach 2019-2023 (24,69%, 25,51%, 28,43%, 26,00%, 25,97%),
- Na sytuację w obrębie obszaru rewitalizacji w zakresie bezrobocia negatywnie wpływa również fakt, że w latach 2019-2023 dosyć liczną grupę wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia stanowili w gminie mieszkańcy obszaru rewitalizacji, odpowiednio: 46,67%, 40,00%, 45,00%, 35,00% oraz 29,41%.
- Bezrobocie długotrwałe jest wysoce niekorzystne społecznie. Wpływa ono zarówno na warunki bytowe rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia), jak i na kondycję psychologiczną i społeczną osoby pozostającej bez pracy. Ponadto, wśród osób długotrwale bezrobotnych następuje dezaktualizacja kwalifikacji zawodowych, a ich aktywizacja zawodowa i przywrócenie do grona pracujących staje się bardzo trudne. Osoby, które pozostają bez pracy przez dłuższy czas, mają większe problemy ze znalezieniem zatrudnienia, ponieważ tracą motywację, pewność siebie i umiejętności. Długotrwały brak stałego wynagrodzenia prowadzi również często do uzależnienia finansowego od transferów z pomocy społecznej i oddalenia od rynku pracy.

REKOMENDACJE:

- W ramach prowadzonego procesu rewitalizacji niezwykle istotne będzie dążenie do rozwoju lokalnego rynku pracy dla mieszkańców (m. in. wspieranie inicjatyw wpływających na zwiększenie liczby miejsc pracy na obszarze rewitalizacji), a jednocześnie podnoszenie ich kwalifikacji i umiejętności w celu wykorzystania okazji do podjęcia przez nich pracy poza terenem gminy.
- Istnieje również potrzeba rozwoju ekonomii społecznej, w tym wsparcie dla jej podmiotów poprzez m.in. preferencyjne zlecanie im zadań publicznych. To samo dotyczy organizacji pozarządowych działających na rzecz aktywizacji zawodowej.
- Rekomenduje się również podjęcie działań w celu promocji postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, wsparcie osób podejmujących samozatrudnienie w formie jednoosobowej działalności gospodarczej lub spółdzielni socjalnej oraz wykorzystanie potencjału gminy do stworzenia warunków umożliwiających powstawanie nowych miejsc pracy.

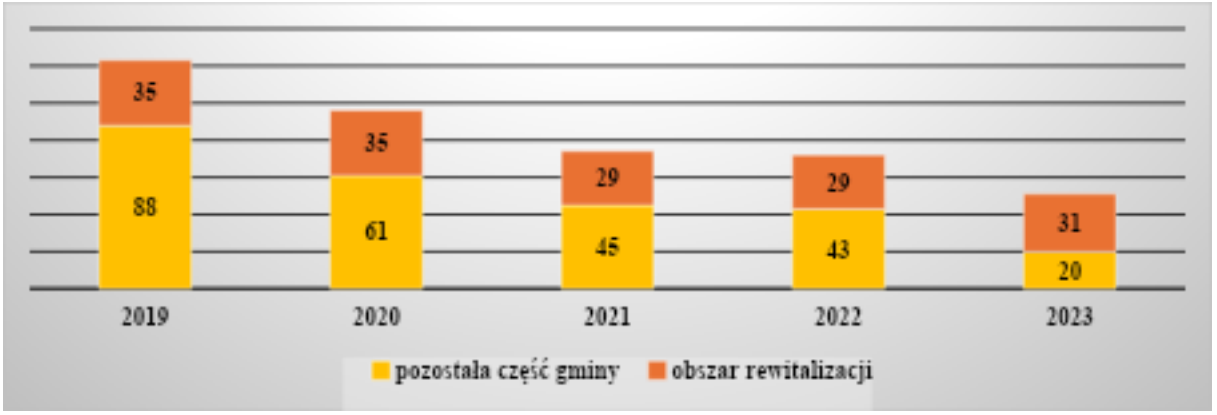
4.1.4. Ubóstwo, wykluczenie społeczne i uzależnienia

Zjawiska takie jak: ubóstwo, wykluczenie społeczne oraz uzależnienia są najważniejszymi wyznacznikami kryzysu w sferze społecznej na danym terenie. Ze zjawiskami takimi często współwystępują inne problemy m.in. brak zaspokojenia podstawowych potrzeb jednostki i rodziny, występowanie przestępczości oraz sytuacji konfliktowych w rodzinie, ograniczenie aktywności obywatelskiej i ekonomicznej, nierówność w dostępie do systemu edukacji.

Kolejne zagadnienie, omawiane w tej części opracowania, analizowane jest przez pryzmat liczby beneficjentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Batorzu. Analiza liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej pozwala ocenić stopień zubożenia ludności oraz skalę występowania problemów społecznych na danym obszarze. Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej to osoby, które nie są w stanie same pokonać trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Dane źródłowe, które zostały przekazane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pokazują, że ogólna liczba mieszkańców wymagających wsparcia organizowanego w ramach pomocy społecznej w latach 2019-2023 uległa sukcesywnemu zmniejszaniu. Na terenie całej gminy w analizowanym okresie spadła ona ze 123 w 2019 r. do 51 w 2023 r., a więc o 58,54%. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji tendencja jest analogiczna. Liczba beneficjentów GOPS zmniejszyła się o 11,43%, z 35 osób w 2019 r. do 31 w 2023 r. tempo spadku jest zatem znacznie mniejsze niż w skali całej gminy. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że znacznie wzrósł odsetek mieszkańców obszaru rewitalizacji będących podopiecznymi pomocy społecznej. W kolejnych latach kształtował się on na poziomie: 28,45%, 36,45%, 39,18%, 40,27% oraz 60,78%.

Wykres 24 Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

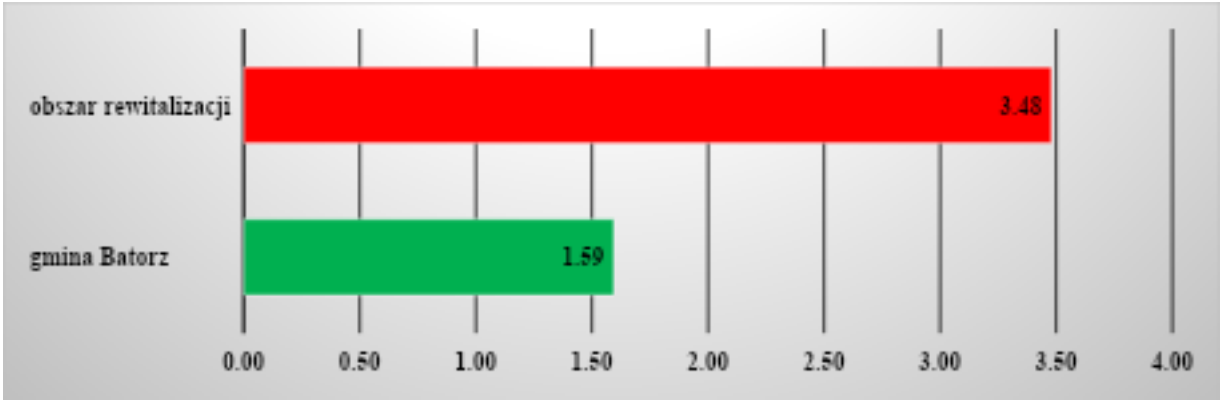
Trend liczby osób korzystających z pomocy GOPS na terenie Gminy Batorz jest analogiczna do trendu zauważalnego na terenie całego powiatu janowskiego (spadek z 2 903 osób w 2019 r. do 1 856 osób w 2023 r.), regionu województwa lubelskiego (spadek z 113 282 osób w 2019 r. do 76 025 osób w 2023 r.) i całego kraju (spadek z 1 775 761 osób w 2019 r. do 1 274 913 osób w 2023 r.). Zgodnie z informacjami Najwyższej Izby Kontroli w ostatnich latach w Polsce systematycznie ubywało osób korzystających z pomocy społecznej - w 2015 r. państwo wspierało ok. 3,2 mln osób, w 2018 r. - ok. 2,4 mln, to spadek o 25%. W jeszcze większym stopniu zmniejszała się liczba tych, którzy otrzymywali wsparcie z powodu ubóstwa (spełniających kryteria dochodowe) - z niemal 1,8 mln osób w 2015 r. do ponad 1 mln w 2018 r. - to mniej o prawie 39%. Na spadek liczby osób będących pod opieką państwa niewątpliwie miały wpływ korzystne w tym okresie zmiany warunków ekonomiczno-społecznych - między 2015 a 2018 rokiem o 50% spadło w Polsce bezrobocie, przeciętne oraz minimalne wynagrodzenie wzrosło o ponad 15%, a dzięki obniżeniu wieku emerytalnego część osób korzystających wcześniej ze wsparcia uzyskała świadczenia emerytalne. Na poprawę sytuacji rodzin miało także wpływ uruchomienie programu Rodzina 500 plus.[5]

O niekorzystnej sytuacji na obszarze rewitalizacji dodatkowo świadczy porównanie wskaźnika obrazującego liczbę osób korzystających z pomocy GOPS przypadającą na 100 mieszkańców. Wartość wskaźnika dla obszaru całej gminy w 2023 r. kształtowała się na poziomie: 1,59, natomiast dla

[5]https://www.nik.gov.pl/

wyznaczonego obszaru rewitalizacji kształtowała się na bardzo wysokim poziomie 3,48. Dane te świadczą o wyjątkowo niekorzystnej sytuacji w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Wykres 25 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 6.: Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.



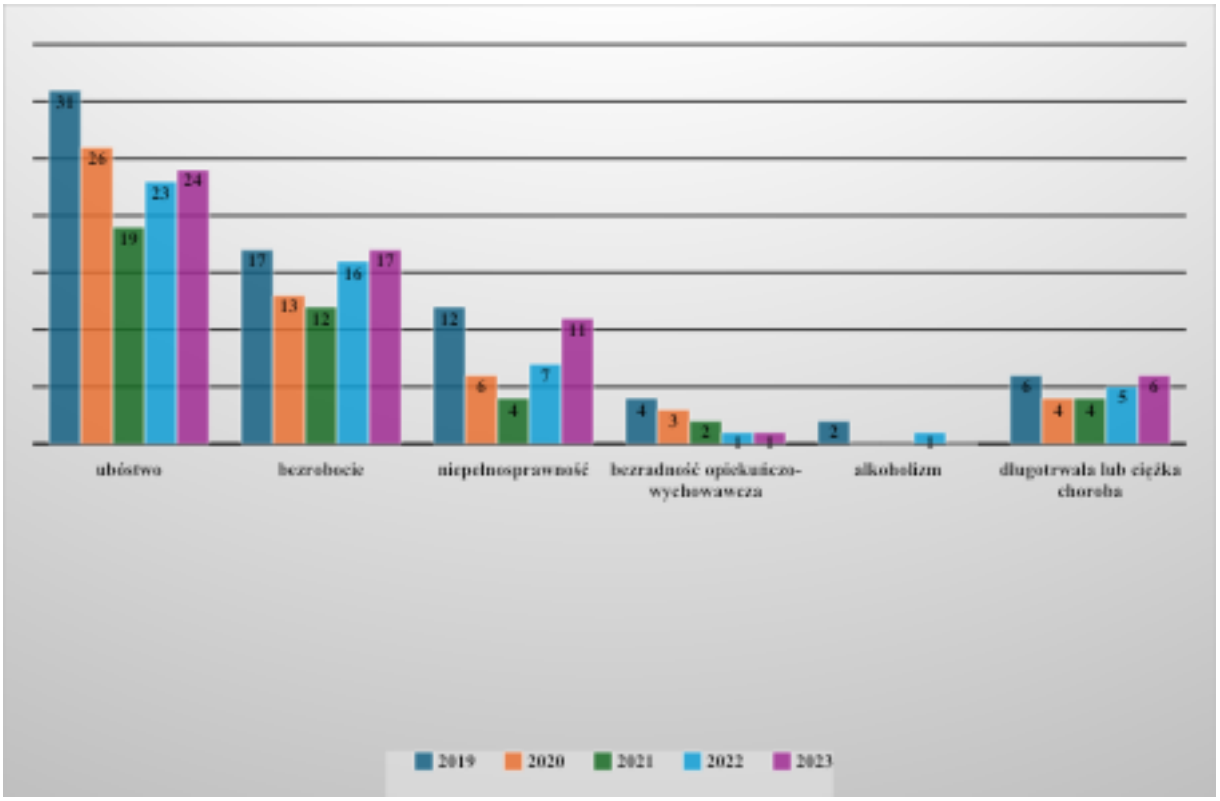
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Analiza przyczyn przyznawania pomocy społecznej osobom zamieszkałym na terenie Gminy Batorz wskazuje, że na przestrzeni lat 2019-2023 głównym powodem trudnej sytuacji mieszkańców gminy korzystających ze świadczeń GOPS było ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Informacje te są zbieżne z danymi dotyczącymi całego kraju. Zgodnie z informacją GUS w 2023 r. ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 1 mln 274 tys. 900 osób, o 27,4 tys. (2,1 proc.) mniej niż w 2022 r. Zasięg korzystania z pomocy społecznej, czyli odsetek beneficjentów w ogólnej liczbie ludności pozostał bez zmian i wyniósł 3,4 proc. Problemy zdrowotne, niepełnosprawność oraz bezrobocie stanowiły główne przyczyny ubóstwa i uzyskania świadczeń z pomocy społecznej.[6]

Na terenie Gminy Batorz stosunkowo niewielka liczba osób pobiera zasiłki z tytułu bezradności opiekuńczo-wychowawczej. Znikoma jest również liczba beneficjentów GOPS pobierających zasiłki z tytułu alkoholizmu. Ani jedna osoba nie korzysta ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu przemocy w rodzinie. Badając powody korzystania mieszkańców gminy ze świadczeń pomocy społecznej należy mieć na uwadze, że wśród osób objętych pomocą nie występuje tylko jeden rodzaj dysfunkcji. Najczęściej jest ich kilka i są ze sobą skorelowane, np. istnieje wyraźna zależność pomiędzy bezrobociem a zagrożeniem ubóstwem. Ubóstwo i wykluczenie społeczne bardzo często współwystępują z innymi problemami społecznymi, takimi jak: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach, brak wspierania wysiłków edukacyjnych dzieci przez rodziców, wypadanie dzieci i młodzieży z systemu kształcenia oraz uzależnienia. W związku z powyższym przeważająca większość beneficjentów pomocy społecznej występuje o kilka rodzajów świadczeń, podając różne przyczyny uprawniające do przyznania konkretnego świadczenia.

[6] Dane GUS

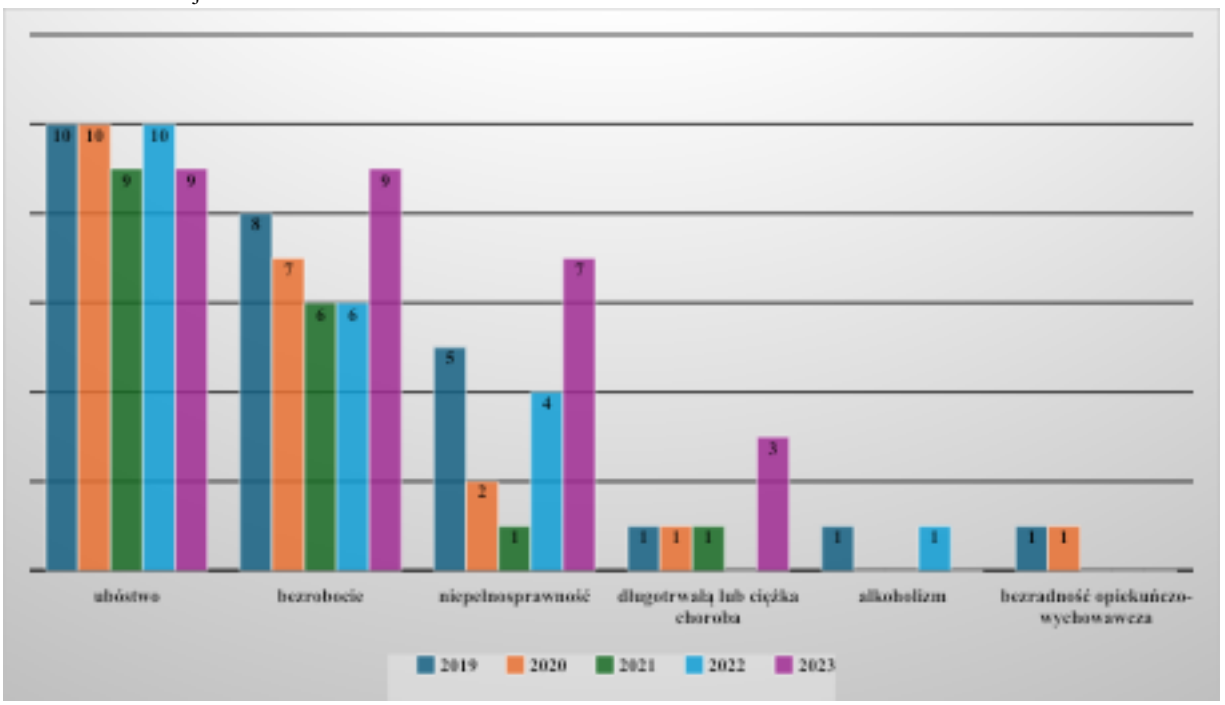
Wykres 26 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg powodów przyznawania świadczeń w gminie Batorz w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorz

Podobnie sytuacja przedstawia się w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji, gdzie najczęstsze powody przyznawanego przez GOPS wsparcia to ubóstwo, bezrobocie oraz niepełnosprawność. W dalszej kolejności znajduje się długotrwałą lub ciężka choroba. Alkoholizm oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza przyjmują marginalne wartości.

Wykres 27 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg powodów przyznawania świadczeń w wyznaczonym obszarze rewitalizacji w latach 2019-2023

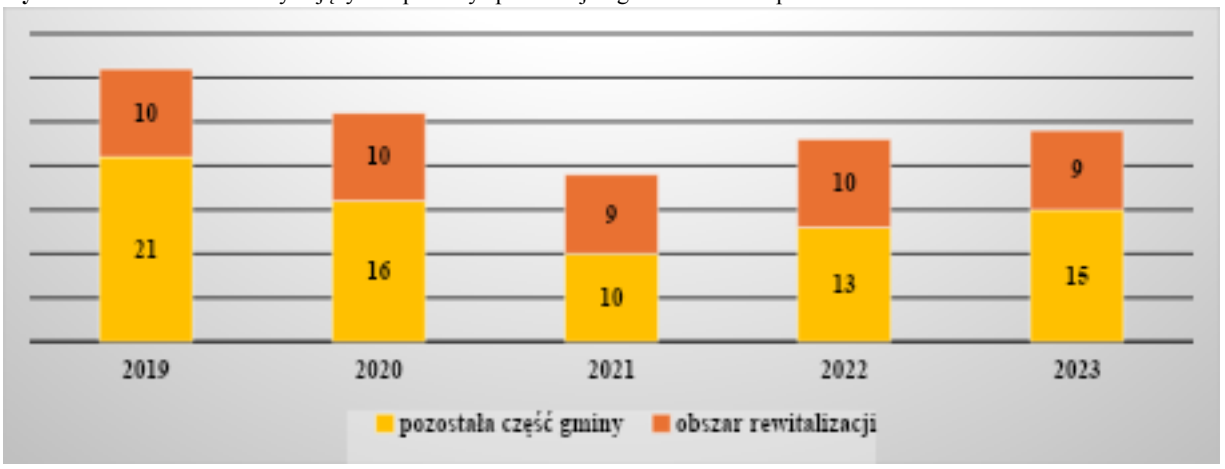


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Zarówno w latach ubiegłych, jak również w 2023 r. główny powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w Gminie Batorz oraz w wyznaczonym obszarze rewitalizacji to ubóstwo. Pojęcie to z jednej strony określa warunki życia jednostki, a z drugiej strony wskazuje na nierówności i sprzeczności występujące w społeczeństwie. Z uwagi na swoje socjologiczne czy psychologiczne aspekty, zjawisko ubóstwa stanowi niezwykle złożony problem społeczny związany nie tylko z kwestiami ekonomicznymi. Zgodnie z publikacją GUS[7] rok 2023 przyniósł wyraźny wzrost zasięgu ubóstwa skrajnego (o 2 p. proc. do 6,6% osób w gospodarstwach domowych). Zasięg ubóstwa relatywnego pozostał na podobnym poziomie co rok wcześniej (12,2% - minimalny wzrost o 0,5 p. proc.). Natomiast spadł zasięg ubóstwa ustawowego (o ok. 2 p. proc. do 4,1%) przy takich samych progach tego rodzaju ubóstwa jak rok wcześniej. Zmiany te nastąpiły po okresie wysokiej inflacji w roku 2022 i w czasie jej stopniowego ograniczania w roku 2023. Zgodnie z informacjami opublikowanymi przez Fundację Wiosna w 2023 roku co piętnasta osoba w gospodarstwach domowych w Polsce żyła poniżej progu ubóstwa skrajnego. Oznacza to, że niemal 2,5 mln osób żyje w skrajnym ubóstwie, wśród nich ponad pół miliona stanowią dzieci, a około 400 tys. to seniorzy, którzy na przeżycie dnia mają ok. 29 zł. W 2023 r. tylko 37 proc. osób w skrajnym ubóstwie było objętych świadczeniami pieniężnymi z pomocy socjalnej. Reszta przekracza 776 zł dochodu, co dla systemu oznacza, że nie potrzebują wsparcia. [8]

W latach 2018-2022 liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Batorzu z tytułu ubóstwa spadła z 31 w 2019 r. do 24 w 2023 r., czyli o 22,59%. Jednocześnie udział osób pobierających świadczenia z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców będących beneficjentami pomocy GOPS kształtował się na bardzo wysokim poziomie: 2019 r. – 25,20%, 2020 r. – 27.08%, 2021 r. – 25,67%, 2022 r. – 31,94% oraz 2023 r. – 47,05%. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji liczba beneficjentów GOPS danej kategorii spadła nieznacznie, zaledwie o 10%. Procentowy udział tej kategorii w ogólnej liczbie podopiecznych GOPS zamieszkujących obszar rewitalizacji w 2019 oraz 2020 r. wyniósł 28,57%, w 2021 r. - 31.03%, w 2022 r. – 34,48% i w 2023 r. – 29,03%. Bardzo duży jest natomiast udział mieszkańców ww. obszaru w ogólnej liczbie podopiecznych GOPS danej kategorii. W kolejnych latach analizy odsetek ten wynosił: 32,25%, 38,46%, 47,36%, 43,47% oraz 37,50%. Dane te świadczą dobitnie o wysokiej koncentracji problemu ubóstwa w wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Wykres 28 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Batorz z powodu ubóstwa w latach 2019-2023

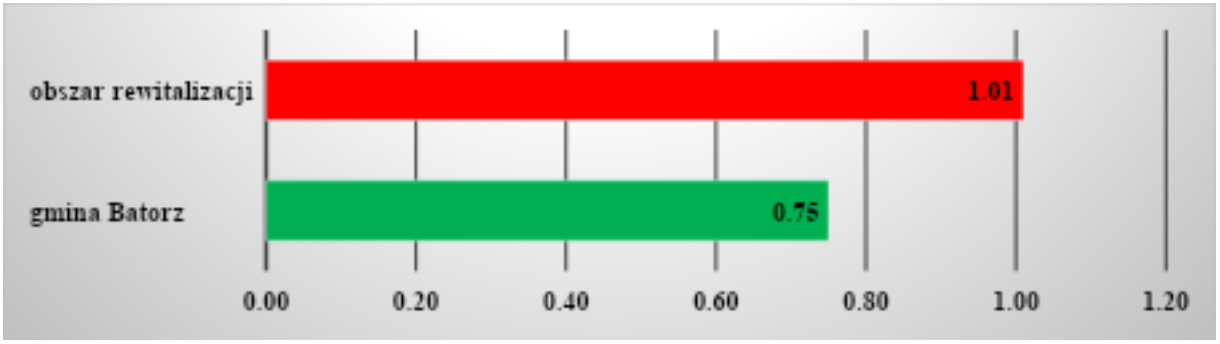


[7] „Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r.”
[8] „ Raport o biedzie 2024 r.”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Wyżej zaprezentowane dane predestynują zjawisko ubóstwa do ujęcia go w gronie najważniejszych problemów gminy ujętych w ramach wskaźników delimitacyjnych. W związku z tym, następny z wyselekcjonowanych wskaźników delimitacyjnych obrazuje liczbę osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu ubóstwa przypadającą na 100 mieszkańców w 2023 r. Na podstawie dostępnych danych oszacowano, iż wartość ww. wskaźnika dla obszaru całej gminy wynosi: 0,75. Na terenie obszaru rewitalizacji wskaźnik ten przyjął wartość wyższą od średniej gminnej: 1,01. Mamy więc tutaj do czynienia z sytuacją kryzysową, gdyż znaczna część beneficjentów pomocy społecznej z powodu ubóstwa zamieszkuje wyznaczony obszar.

Wykres 29 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 7.: liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu ubóstwa przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Zasadniczo problemy społeczne obszaru rewitalizacji w dużej mierze związane są również ze zwiększonym poziomem bezrobocia, w tym także długotrwałego. Brak zatrudnienia negatywnie oddziałuje na sytuację życiową mieszkańców. Pochodną tego zjawiska jest zwiększona liczba osób korzystających z usług pomocy społecznej w tym zakresie. Potwierdzają to dane udostępnione przez GOPS w Batorzu. Zarówno, w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy, to właśnie bezrobocie (obok ubóstwa i niepełnosprawności) jest jednym z najczęściej występujących powodów przyznania świadczeń pomocy GOPS. Inaczej jednak niż w przypadku wyżej analizowanego powodu przyznawania świadczeń (ubóstwo), w latach 2019-2023 liczba mieszkańców korzystających z pomocy GOPS z tytułu bezrobocia nie uległa zmianie. W 2019 oraz w 2023 r. liczba mieszkańców korzystających z tego rodzaju pomocy wyniosła 17. Wzrósł natomiast procentowy udział danej grupy podopiecznych w ich ogólnej liczbie. W 2019 r. wynosił on 13,82%, natomiast w 2023 r. aż 33,33%. Z wyraźnie kryzysową sytuacją mamy do czynienia w wyznaczonym obszarze rewitalizacji, gdzie liczba podopiecznych GOPS z tytułu bezrobocia wzrosła w analizowanym okresie (z 8 w 2019 r. do 9 w 2023 r., o 12,50%). W kolejnych latach analizy udział danej kategorii w ogólnej liczbie beneficjentów zamieszkujących obszar rewitalizacji wynosił: 22,85%, 20%, 20,68%, 20,68% oraz 29,03%. O kumulacji negatywnego zjawiska w obszarze rewitalizacji widocznie świadczy odsetek ww. beneficjentów GOPS zamieszkujących obszar w ogólnej liczbie danej kategorii z terenu całej gminy. W 2019 r. wyniósł on 47,05%, w 202 r. – 53,84%, w 2021 r. – 50%, w 2022 r. – 37,50% i w 2023 r. – 52,94%.

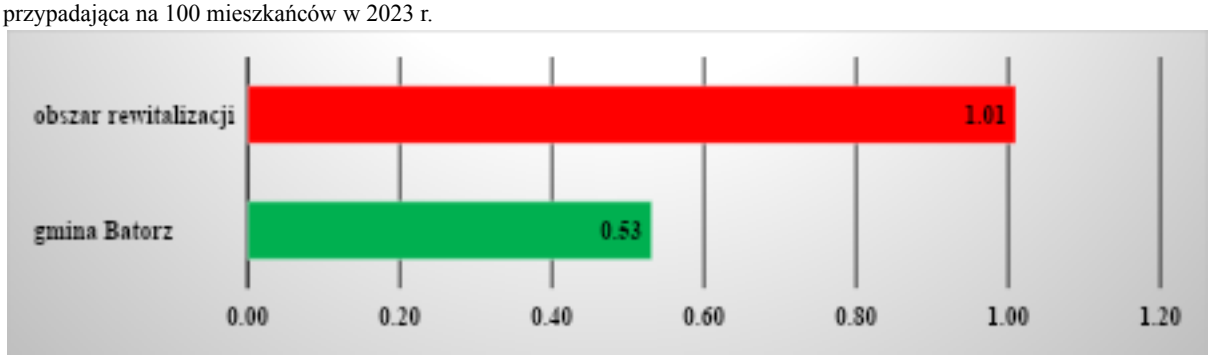
Wykres 30 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Batorz z powodu bezrobocia w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

W celu potwierdzenia tezy o szczególnie niekorzystnej sytuacji w zakresie obszaru rewitalizacji niezbędna jest analiza wskaźnika obrazującego liczbę osób pobierających świadczenia z tytułu bezrobocia na 100 mieszkańców. Na podstawie dostępnych danych oszacowano, iż wskaźnik ten dla terenu całej gminy wyniósł w 2023 r. 0,53. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji przyjął on wartość znacznie wyższą, równą 1,01.

Wykres 31 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 8.: Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu bezrobocia przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Analizując problemy społeczne występujące na terenie Gminy Batorz należy w następnej kolejności zwrócić uwagę na zdolność mieszkańców do prawidłowego funkcjonowania w społeczności, w tym radzenie sobie z bieżącymi sprawami. Wobec powyższego, kolejną z analizowanych kwestii na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. W obszarze posiadanego przez rodzinę problemu opiekuńczo-wychowawczego inicjatorem podejmowanych działań jest zazwyczaj nie sam wnioskodawca, lecz pracownik socjalny, który zauważa problem przeprowadzając w rodzinie rodzinny wywiad środowiskowy. Na przestrzeni lat 2019-2023 liczba mieszkańców gminy pobierających świadczenia z GOPS kształtowała się praktycznie na bardzo niskim poziomie, ponadto liczba ta znacznie spadła (w 2019 r. 4, w 2023 r. – 1 osoba, spadek o 75%). W wyznaczonym obszarze rewitalizacji taka kategoria podopiecznych pomocy społecznej pojawiła się tylko w 2019 oraz 2020 r. (po 1 osobie). Wartość wskaźnika obrazującego liczbę osób pobierających zasiłek GOPS z tytułu bezradności opiekuńczo – wychowawczej na 100 mieszkańców w 2023 r.

dla terenu całej gminy przyjął zatem niską wartość równą 0,03, natomiast w oczywisty sposób w wyznaczonym obszarze rewitalizacji wskaźnik ten przyjął wartość 0,00.

Wykres 32 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w Gminie Batorz w latach 2019-2023

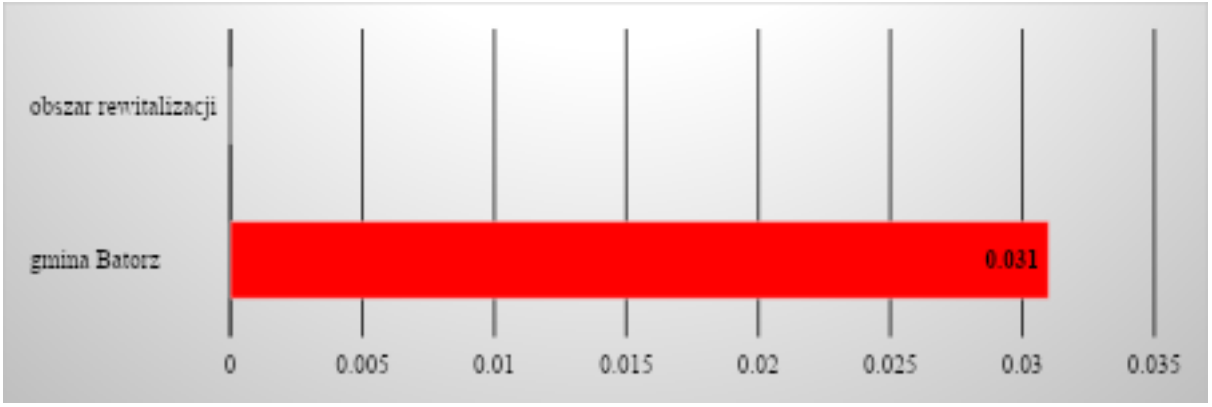


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Zagrożenie lub występujący stan wykluczenia społecznego, będące efektem ubóstwa, bezrobocia, braku umiejętności prawidłowego funkcjonowania w otaczającym środowisku, odciska piętno na całych rodzinach i prowadzi do wielu ich dysfunkcji. Rodzina dysfunkcyjna jest zamknięta, często prezentuje swój zafałszowany wizerunek na zewnątrz (chroni „tajemnicę rodzinną"), panuje w niej zaburzona komunikacja i zamieszanie co do ról. Jest nastawiona raczej na sztywne utrzymanie systemu rodzinnego, niż na rozwój swoich członków. Wśród najczęściej występujących dysfunkcji należy wymienić: alkoholizm, inne uzależnienia lub choroby psychiczne w rodzinie, przemoc fizyczną lub psychiczną, psychiczne opuszczenie dzieci (nieobecność emocjonalna rodziców), chłód emocjonalny, czynne odrzucanie i dewaluowanie dziecka, nadużycia emocjonalne. Jednocześnie często rodziny (ze względu na utarte schematy czy mentalność) ukrywają swoje problemy ze względu na strach przed stygmatyzacją. Takie zjawiska występujące w okresie w jakim kształtuje się młoda osoba często rzutują na jej predyspozycjach rozwojowych oraz osobowości w sposób negatywny. Dla dobra rodziny, która jest naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, konieczne jest wspieranie rodzin, w tych przypadkach, kiedy własne zasoby i możliwości nie wystarczają, aby pokonać sytuacje trudne lub kryzysowe. Podstawowym założeniem prowadzonych przez GOPS działań na rzecz rodzin wymagających pomocy jest przeświadczenie o tym, że zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Powyższą analizę ilościową uzupełnić należy danymi dotyczącymi wartości wskaźnika obrazującego liczbę osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu bezradności opiekuńczo-wychowawczej przypadającą na 100 mieszkańców gminy w 2023 r. W związku z sukcesywnym spadkiem liczby podopiecznych GOPS danej kategorii wartość wskaźnika również jest znikoma. Na terenie całej gminy Batorz przedmiotowy wskaźnik przyjął wartość 0,03. W wyznaczonym obszarze rewitalizacja natomiast w 2023 r. nie odnotowano ani jednej osoby pobierającej świadczenie pomocy społecznej z tytułu bezradności opiekuńczo-wychowawczej, dlatego wartość omawianego wskaźnika wynosi 0,00.

Wykres 33 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 8.: Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu bezradności opiekuńczo-wychowawczej przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.

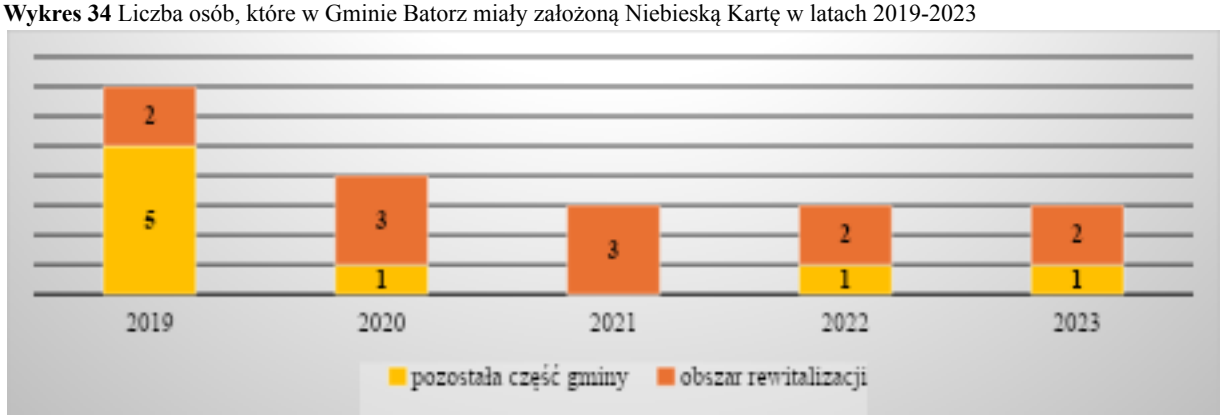


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Przedostatni blok tematyczny obejmuje kwestię dotyczącą przemocy w rodzinie. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż poza kryjącymi się za każdym objawem przemocy indywidualnymi dramatami oraz występowaniem „błędnego koła przemocy", występują także inne, społeczne konsekwencje takie jak: chorzy zapełniający gabinety lekarskie i oddziały szpitalne, których schorzenia wynikają z urazowego doświadczania przemocy, liczne schorzenia psychiczne mające swoje źródło we wcześniejszych doświadczeniach nadużycia i maltretowania; wiele schorzeń somatycznych to także efekty przemocy; złamania, zranienia, urazy, choroby narządów wewnętrznych, przedwczesne zgony, samobójstwa i samookaleczenia, przestępstwa, samotne dzieci, nieudane rodzicielstwo. To tylko nieliczne z problemów współwystępujących razem z przemocą w rodzinie.

Kwestii przemocy nie dało się zweryfikować za sprawą danych GOPS, ponieważ w ich świetle żaden z mieszkańców nie pobierał świadczeń z tytułu przemocy w rodzinie w latach 2019-2023. W związku z tym, zdecydowano się na zbadanie analizowanej kwestii przez pryzmat osób, które posiadały założoną Niebieską Kartę. Zgodnie z danymi GOPS liczba tychże kart w latach 2019-2023 wynosiła odpowiednio: 7, 4, 3, 3, 3. Odnotowano więc spadek o 4 karty, czyli o 57,15%. W obrębie obszaru rewitalizacji odnotowano w badanym okresie odpowiednio 2, 3, 3, 2 oraz 2 mieszkańców, którzy mieli założoną Niebieską Kartę. Ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców, którzy mieli założoną Niebieską Kartę z terenu całej gminy wynosił 28,57% w 2019 r.,, 75% w 2020 r., 100% w 2021 r., 66,66% w 2022r. oraz 66,66% w 2023r.

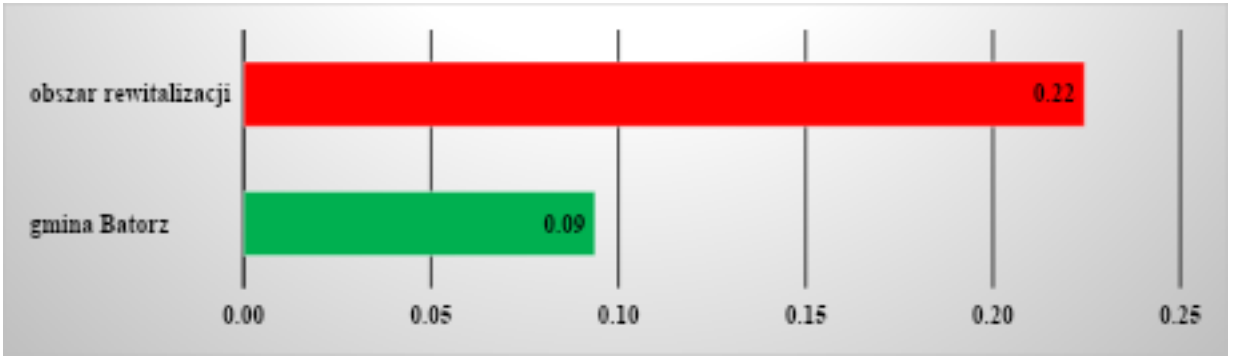
Wykres 34 Liczba osób, które w Gminie Batorz miały założoną Niebieską Kartę w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Celem pogłębienia problemów występującej w rodzinach przemocy, zbadano rozkład terytorialny wskaźnika: liczba mieszkańców, którzy mają założoną Niebieską Kartę przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r. Średnia wartość wskaźnika dla gminy ukształtowała się na poziomie 0,09. W obrębie obszaru rewitalizacji wskaźnik ten był wyższy o 0,13 punktów procentowych, kształtował się na poziomie 0,22.

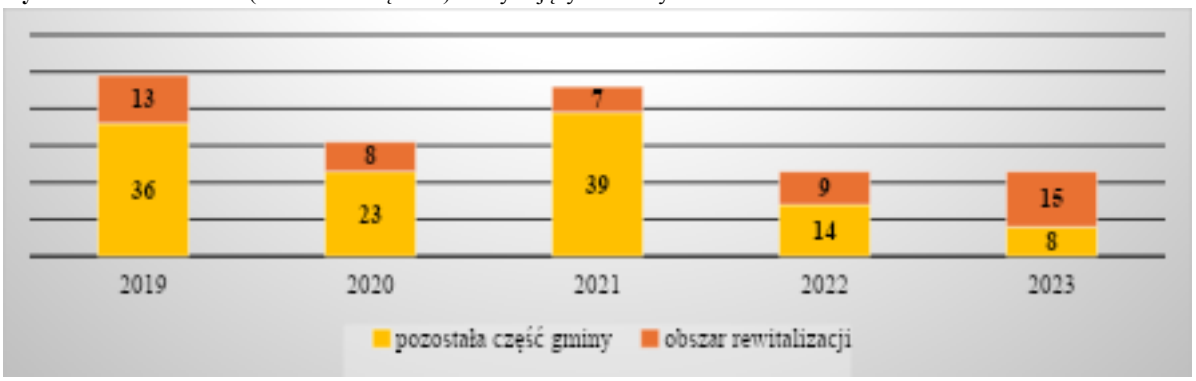
Wykres 35 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 10.: Liczba osób, które mają założoną Niebieską Kartę przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Wyżej zaprezentowane informacje na temat problemów społecznych występujących na terenie Gminy Batorz i obszaru rewitalizacji uzupełniono o dane dotyczące dożywiania najmłodszych członków lokalnej społeczności. Na terenie gminy w latach 2019-2023 liczba dzieci (do 17 r. ż. włącznie) korzystających z pomocy społecznej w formie dożywiania kształtowała się na następującym poziomie: 49, 31, 49, 23 i 23. Zauważyć więc można wyraźną tendencję spadkową w tym zakresie (o 53,07%). W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji liczba mieszkańców korzystających z dożywiania, odmiennie niż w przypadku całej gminy, uległa wzrostowi, z 13 w 2019 r. do 15 w 2023 r., czyli o 15,38%. Ich udział w ogólnej liczbie wszystkich mieszkańców gminy korzystających z programu dożywiania uległ znacznemu wzrostowi. W kolejnych latach analizy odsetek osób z obszaru rewitalizacji wynosił: 28,26%, 25,80%, 15,21%, 39,13% oraz 65,21%.

Wykres 36 Liczba dzieci (do 17 r. ż. włącznie) korzystających z dożywiania w Gminie Batorz w latach 2019-2023

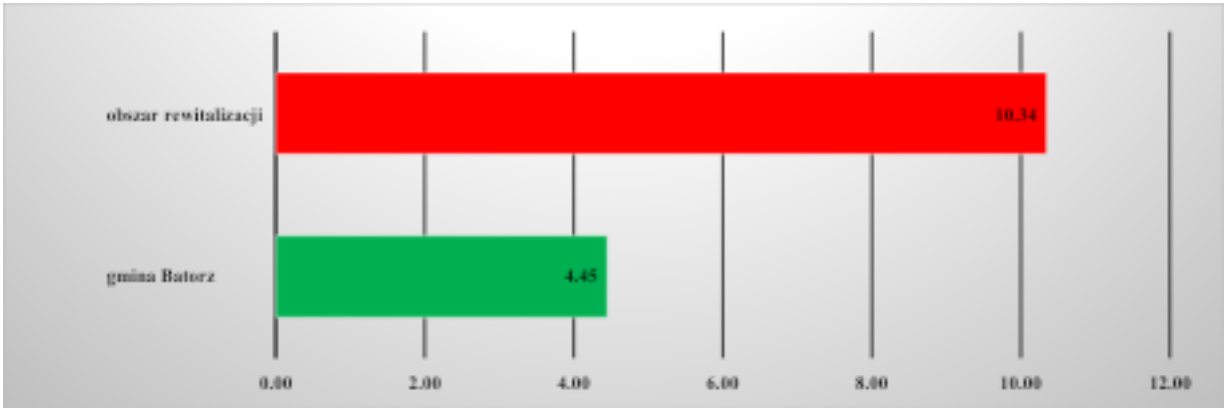


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Problemy związane z wykluczeniem społecznym odciskają piętno na bieżących sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym zapewnienia odpowiedniego wyżywienia dla członków rodzin. Na potrzeby niniejszego opracowania, analiza kwestii związanych z szeroko pojmowanym problemem ubóstwa i wykluczenia społecznego na terenie gminy Batorz została uzupełniona o wskaźnik liczby mieszkańców gminy Batorz korzystających z dożywiania przypadającej na 100 mieszkańców. W efekcie analizy ww. wskaźnika uzyskano średnią wartość dla gminy wynoszącą 4,45.

Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji kształtowała się natomiast na poziomie znacznie wyższym niż ww. średnia i wyniosła: 10,34.

Wykres 37 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 11 Liczba osób do 17 r.ż. które korzystały z dożywiania przypadająca na 100 mieszkańców 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Podsumowanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji:

- W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji zauważalna jest szczególna koncentracja osób korzystających z różnego rodzaju świadczeń GOPS. Ponad połowa beneficjentów pomocy społecznej zamieszkiwał w 2023r. obszar rewitalizacji. Na obszarze rewitalizacji liczba mieszkańców pobierających świadczenia pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest wyższa (w 2023 r.: 3,48) niż dla obszaru całej gminy (w 2023 r.: 1,59).
- Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zauważalna jest koncentracja osób borykających się z problemem ubóstwa. W 2023 r. prawie co trzeci beneficjent pomocy społecznej korzystający z GOPS z powodu ubóstwa zamieszkiwał obszar rewitalizacji. Dodatkowo, wskaźnik obrazujący liczbę osób pobierających świadczenia z tytułu ubóstwa przypadającą na 100 mieszkańców był w obrębie obszaru rewitalizacji (0,75) wyższy o 0,26 punktów procentowych w porównaniu ze średnią gminną (1,01). Zjawisko ubóstwa, które powiązane jest często z bezrobociem, uzależnieniami oraz bezradnością w sprawach opiekuńczych i wychowawczych, stwarza realne zagrożenie długotrwałego wykluczenia społecznego nie tylko pojedynczych osób, ale też całych rodzin. Utrwalanie negatywnych wzorców skutkuje bowiem bardzo szybkim ich przeniesieniem na kolejne pokolenia, które z uwagi na środowisko swojego zamieszkania nie mają w swoim otoczeniu wzorców pozytywnego postępowania. To z kolei prowadzi to dziedziczenia ubóstwa i postawy wyuczonej bezradności.
- Dane dotyczące osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia wskazują również na koncentrację tego rodzaju problemu w obrębie obszaru rewitalizacji, o czym świadczy to, że mieszkańcy obszaru rewitalizacji stanowią wysoki odsetek klientów GOPS korzystających z ww. wsparcia, w 2019 r. wyniósł on 47,05%, w 202 r. – 53,84%, w 2021 r. – 50%, w 2022 r. – 37,50% i w 2023 r. – 52,94%.. Wskaźnik liczby osób pobierających świadczenia z tytułu bezrobocia na 100 mieszkańców w 2023 r. dla terenu całej gminy wyniósł: 0,53. Natomiast dla obszaru rewitalizacji wartość wskaźnika kształtowała się na poziomie znacznie wyższym tj. 1,01.
- Na obszarze rewitalizacji zauważalne są również problemy związane z brakiem wystarczających środków pozwalających na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, w tym żywności. Stosunkowo wysoka liczba mieszkańców korzystających z tego rodzaju wsparcia zamieszkiwała w 2023 r. obszar rewitalizacji: ponad 65%. Dodatkowo, o sytuacji kryzysowej w obrębie obszaru

rewitalizacji świadczy to, że liczba mieszkańców korzystających z programów dożywiania na 100 mieszkańców w 2023 r. była tutaj sporo wyższa (10,34) od średniej gminnej (4,45). Zaprezentowane dane świadczą, iż problem zubożenia rodzin jest spory, niewystarczające środki finansowe stanowią poważną również barierę edukacyjną. Wśród mieszkańców, którzy korzystają z programów dożywiania są również dzieci i młodzież do 17 roku życia. Uczniowie mający gorsze warunki do nauki (np. mieszkaniowe, rodzinne, materialne) osiągają niższe wyniki w nauczaniu (w tym na egzaminach kończących dany etap nauki). Potwierdzeniem roli miejsca zamieszkania w procesie edukacyjnym jest korelacja wyników dotyczących liczby uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zamieszkujących dany obszar, z danymi dotyczącymi np. udziału rodzin korzystających z różnych form pomocy społecznej, w tym dożywiania. Problem obniżonych szans edukacyjnych uczniów, w szczególności w kontekście obszaru rewitalizacji, jest w świetle diagnozy połączony współzależnością z procesem dziedziczenia ubóstwa: problemy edukacyjne są przeszkodą dla wyższych zarobków w przyszłości, co generuje ubóstwo, zaś z kolei ubóstwo osłabia w rodzinie potencjał wsparcia edukacyjnego dzieci w kolejnym pokoleniu.

- Zarówno na terenie gminy, jak i obszaru rewitalizacji, można zaobserwować występowanie niekorzystnych zjawisk, takich jak przemoc w rodzinie. W latach 2019-2023 liczba Niebieskich Kart założonych w całej gminie wyniosła: 7, 4, 3, 3, 3, natomiast w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji: 2, 3, 3, 2 oraz 2. Rozkład terytorialny wskaźnika dot. liczby mieszkańców, którzy mają założoną Niebieską Kartę przypadającej na 100 mieszkańców w 2023 r. wskazuje, że w obrębie obszaru rewitalizacji mamy do czynienia z gorszą sytuacją niż w obrębie całej gminy – wskaźnik przyjął tutaj wartość wyższą (0,22) od średniej gminnej (0,09).
- W granicach obszaru rewitalizacji zdiagnozowano deficyt usług skierowanych do osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i niesamodzielnych, w szczególności społecznych takich jak usługi opiekuńcze i specjalistyczne opiekuńcze, a także usług zdrowotnych m.in. w postaci usług opieki długoterminowej realizowanej w formie stacjonarnej oraz w formach zdeinstytucjonalizowanych. Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu to osoby, które ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności życia codziennego. W grupie tej znajdują się osoby niepracujące ze względu na stan zdrowia/wiek. Cechami ww. grupy mieszkańców są: liczne choroby, ograniczenie sprawności psychofizycznych, izolacja społeczna, trudność w samodzielnym poruszaniu się i wykonywaniu czynności dnia codziennego, bezradność, bierność. Osoby takie czują się gorsze, niepotrzebne, samotne, mają niską samoocenę oraz są bierne społecznie Potrzebują zatem rehabilitacji społecznej, zdrowotnej, by lepiej i sprawniej funkcjonować w społeczeństwie lokalnym.

Rekomendacje:

- W obrębie obszaru rewitalizacji należy podjąć działania mające na celu aktywizację i wsparcie mieszkańców w wychodzeniu z ubóstwa i bezrobocia. Ważne jest pobudzanie lokalnego rynku pracy do tworzenia nowych miejsc pracy, wsparcie strukturalne dla osób poszukujących pracy, aktywizowanie do poszukiwana pracy mieszkańców, którzy z różnych powodów „wypadli" z rynku pracy (np. kobiety po urodzeniu dziecka, osoby długotrwale pozostające bez pracy) lub posiadają niewystarczające kompetencje (np. młodzi mieszkańcy).
- Niezbędne jest wspieranie dzieci i młodzieży zamieszkującej obszar rewitalizacji w ich wszechstronnym rozwoju, aby zapobiec zjawisku „dziedziczenia ubóstwa". Należy podjąć działania i różne formy pracy z dziećmi i młodzieżą wpływające pozytywnie na zdobywanie przez tę grupę mieszkańców wykształcenia i kompetencji niezbędnych na rynku pracy,

umiejętności podejmowania świadomych decyzji, kształtowanie wysokiego poczucia własnej wartości, rozwój skutecznych mechanizmów samokontroli, motywowanie do aktywności i samorozwoju.

- Ważny element stanowić będą działania w zakresie wspierania rodzin w pełnieniu przynależnych im funkcji.
- Rekomenduje się rozwój usług społecznych (opiekuńczych i specjalistycznych opiekuńczych) oraz zdrowotnych (opiekuńczych, pielęgnacyjnych, opieki długoterminowej).

4.1.5. Stan zdrowia mieszkańców i niepełnosprawność

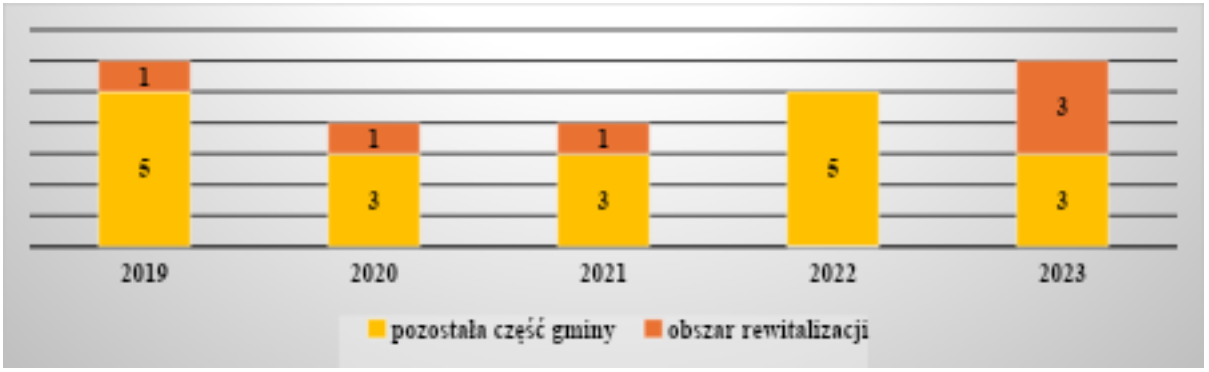
Wśród kwestii analizowanych w ramach szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji znajdują się także problemy zdrowotne ludności oraz niepełnoprawność. O istotności tego problemy świadczy fakt, że kłopoty ze zdrowiem odciskają swoje piętno nie tylko na pojedynczych osobach dotkniętych chorobą, ale również na ich rodzinach, otoczeniu, a co za tym idzie, całej społeczności lokalnej.

Specjalistyczne wsparcie z zakresu ochrony zdrowia na terenie gminy Batorz realizuje NZOZ „Specjalistyczne wsparcie z zakresu ochrony zdrowia na terenie gminy Batorz realizuje NZOZ „ZDROWIE" Poradnia Medycyny Rodzinnej w Batorzu. NZOZ świadczy usługi w ramach podstawowej opieki zdrowotnej; znajdują się tam gabinety lekarzy rodzinnych. Najbliżej usytuowanym względem gminy szpitalem jest Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Janowie Lubelskim.

Kwestia zebrania danych dotyczących stanu zdrowia mieszkańców, ze względu na ochronę danych osobowych oraz rozproszenie informacji o stanie pacjentów (nie tylko w wyżej wymienionych placówkach ochrony zdrowia, lecz również w placówkach prywatnych - część mieszkańców korzysta z usług ochrony zdrowia w prywatnych gabinetach lekarskich ulokowanych głównie w Janowie Lubelskim, Kraśniku czy Lublinie), jest bardzo trudna. W trakcie prowadzonej analizy posłużono się najbardziej wiarygodnymi danymi, jakie udało się pozyskać. Analizę wskaźnikową niezbędną do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oparto o dane, które w sposób najbardziej realny prezentują informacje o stanie zdrowia i niepełnosprawności mieszkańców. Są to dane udostępnione przez NZOZ „ZDROWIE" Poradnia Medycyny Rodzinnej w Batorzu oraz OPS w Batorzu.

W pierwszej kolejności poddano analizie natężenie negatywnych zjawisk w obszarze zdrowia mieszkańców gminy przez pryzmat liczby mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. W latach 2019-2023 ich liczba na terenie całej gminy kształtowała się odpowiednio na poziomie: 6, 4, 4, 5, 6. Mimo początkowych tendencji spadkowych, w całym tym okresie liczba ta nie zmieniła się. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby kształtowała się następująco: w 2019 r. – 1 osoba, w 2020 r. 1 osoba, w 2021 r. – 1 osoba oraz w 2023 r. – 3 osoby. O sytuacji kryzysowej na tym terenie świadczy wysoki udział tej grupy beneficjentów GOPS w ogólnej liczbie mieszkańców gminy w 2023 r., który wynosi 50%.

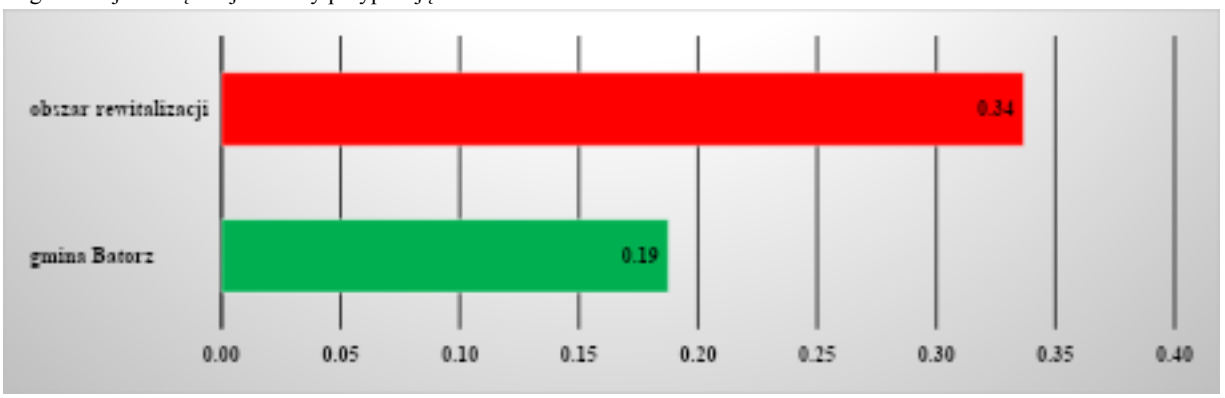
Wykres 38 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Batorz latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorz

Tak jak w pozostałych zakresach tematycznych liczba beneficjentów korzystających ze świadczeń z ww. tytułu została przeanalizowana przez pryzmat potencjału ludnościowego. Wartość wskaźnika obrazującego liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r. wyniosła dla obszaru całej gminy: 0,19. W obrębie obszaru rewitalizacji wskaźnik ten przyjął wartość niemal dwukrotnie wyższą: 0,34.

Wykres 39 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 12.: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.



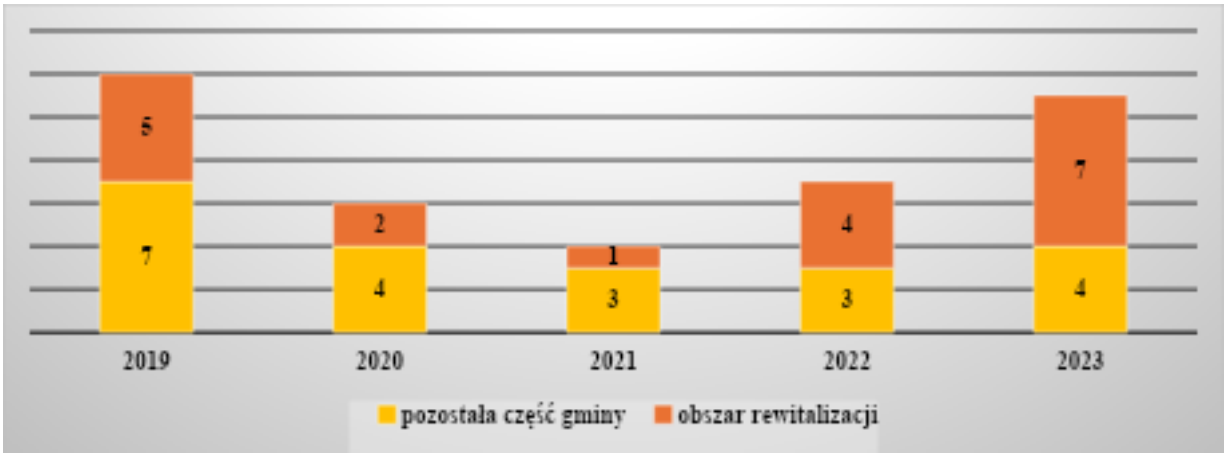
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Z zagadnieniem stanu zdrowia mieszkańców jest nierozerwalnie związana również kwestia niepełnosprawności. Stanowi istotny czynnik negatywnie wpływający na stopień aktywności, położenie społeczno-ekonomiczne oraz wynikającą z tego sytuację życiową jednostek. Jednocześnie stanowi „zjawisko", które nabiera coraz większego znaczenia dla funkcjonowania współczesnych społeczeństw. Zgodnie z badaniami, udział osób niepełnosprawnych w ogólnej populacji ludności poszczególnych krajów, w zależności od zastosowanej definicji terminu „niepełnosprawność", sięga od kilkunastu procent do jednej piątej ogółu ludności. W skali globalnej widać wyraźną tendencję wzrostu liczby osób niepełnosprawnych. Wpływ na to mają przede wszystkim zmiany cywilizacyjne, tj. postęp wiedzy i technologii medycznych, systematyczne wydłużanie się ludzkiego życia wskutek wdrożenia mechanizmów zarządzania zdrowiem publicznym i ogólnego wzrostu dobrobytu, a także zmiany kulturowe, odnoszące się do kwestii zdrowia, sprawności fizycznej i intelektualnej oraz wzorów pełnienia ról społecznych. Nie tylko trendy demograficzne czy zjawiska statystyczne, związane z systematycznie zwiększającą się liczbą osób niepełnosprawnych, stanowią najistotniejszy aspekt znaczenia tego procesu dla współczesnych społeczeństw, równie ważny jest jej społeczny czy kulturowy wymiar. W konsekwencji niepełnosprawni, którzy nie dostosują się w wystarczający sposób do funkcjonowania w otoczeniu ogółu społeczeństwa, nie mogą uczestniczyć w zwykłych aktywnościach społecznych i w związku z tym znajdują się poza głównym nurtem aktywności społeczeństwa, wobec czego kompensowane jest to im poprzez wyłącznie świadczenia finansowe

i zinstytucjonalizowane formy opieki na rzecz nowego modelu społecznego niepełnosprawności. W kontekście tym niepełnosprawność jest rodzajem dyskryminacji, której przezwyciężenie wymaga przede wszystkim działania społecznego, wysiłku zbiorowego, dokonania zmiany społecznej.

Zgodnie z danymi pozyskanymi z GOPS w latach 2019-2023 odnotowano niewielki spadek liczby mieszkańców gminy korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności z 12 do 11, czyli o 8,34%. Na terenie rewitalizacji liczba mieszkańców objętych wsparciem GOPS z tytułu niepełnosprawności znacznie wahała się w latach 2019-2023 i wynosiła: 5, 2, 1, 4 oraz 7. Ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców gminy korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności wzrósł na przestrzeni badanych lat, z 41,66% do 63,63%.

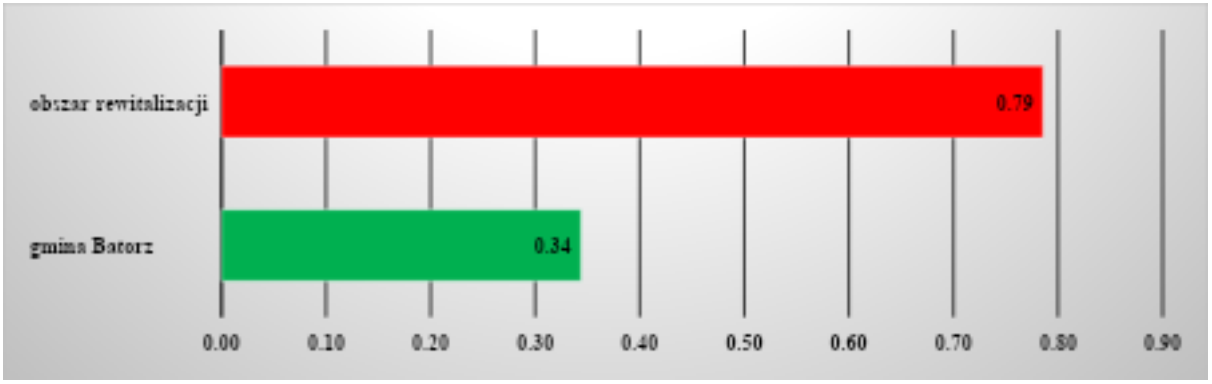
Wykres 40 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w Gminie Batorz w latach 2018-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Analizując natężenie negatywnych zjawisk wzięto pod uwagę wskaźnik obrazujący liczbę mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2023 r. Średnia wartość w zakresie analizowanego wskaźnika dla obszaru całej gminy wyniosła: 0,34. Natomiast na obszarze rewitalizacji wskaźnik ten był o 0,45 punktów procentowych wyższy od średniej gminnej i wyniósł 0,79.

Wykres 41 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 13.: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.

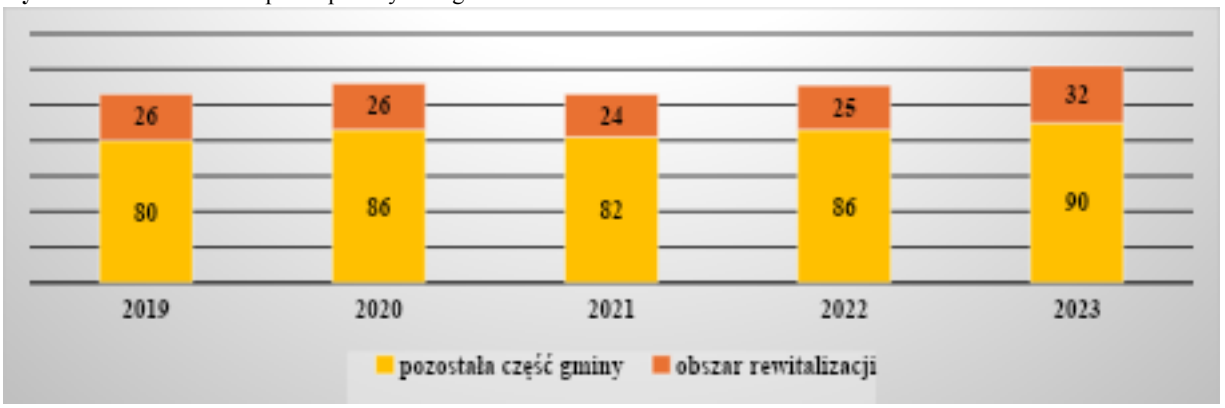


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Powyższe dane jednak nie obrazują całości skali problemu niepełnosprawności na terenie Gminy Batorz. Podczas, gdy liczba osób pobierających zasiłki z tytułu niepełnosprawności jest stosunkowo nieznaczna, (osoby te stanowią około 0,35% ogółu społeczności gminy) liczba osób

niepełnosprawnych z terenu Gminy Batorz jest znacznie większa. W 2019 r. wynosiła ona 106 osób (3,20% ogółu mieszkańców gminy), w 2020 r. – 112 osób (3,43%), w 2021r. – 106 osób (3,26%), w 2022r. – 111 osób (3,45%) oraz w 2023 r. – 122 osoby (3,81%). W analizowanym okresie nastąpił więc wzrost liczby osób niepełnosprawnych o 15,1%. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji także zanotowano wzrost liczby osób niepełnosprawnych. W 2019 r. wynosiła ona 26 osób, w 02023 r. – 32 (wzrost o 23,07%). Ponadto wzrósł odsetek osób niepełnosprawnych zamieszkujących obszar rewitalizacji w ogólnej liczbie osób niepełnosprawnych z terenu gminy. W kolejnych latach analizy wynosił on: 24,52%, 23,21%, 22,64%, 22,52% oraz 26,22%.

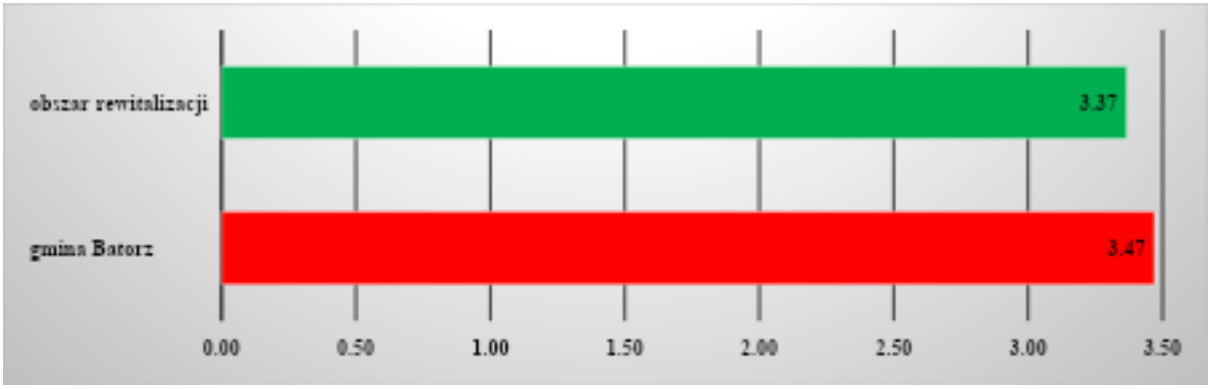
Wykres 42 Liczba osób niepełnosprawnych w gminie Batorz w latach 2018-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Powyższe dane uzupełnioną analizą wartości wskaźnika określającego liczbę osób niepełnosprawnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców gminy w 2023 r. wskaźnik ten obliczony dla terenu całej gminy przyjął wartość 3,47. Na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji zaś znalazł się na niższym poziomie 3,37, różnica ta jednak nie ma wartości diagnostycznej.

Wykres 43 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 14.: liczba osób niepełnosprawnych przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Batorzu

Na potrzeby niniejszego opracowania dokonano także analizy zagadnienia zdrowia mieszkańców Gminy Batorz pod kątem najczęściej diagnozowanych schorzeń. Są to: choroby układu krążenia, choroby narządów ruchu, choroby i zaburzenia psychiczne, choroby układu oddechowego i alergie oraz nowotwory. Zdecydowanie największa liczba mieszkańców gminy boryka się z problemami zdrowotnymi wynikającymi z chorób układu krążenia. Wprawdzie na przestrzeni

analizowanego okresu liczba to spadła, wciąż jednak jest stosunkowo wysoka. W 2019 r. liczba ta wynosiła 2 358 (71,38% mieszkańców gminy), w 2023 r. – 2 216 (69,27% ogółu społeczeństwa). Nastąpił więc spadek o 6,03%. Przedmiotowy spadek jest związany ze spadkiem ogólnej liczby mieszkańców w gminie. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji tendencja jest analogiczna. Nastąpił spadek liczby osób cierpiących na choroby układu krążenia, jednak mniejszy niż w skali gminy – 4,39%. 730 osób w odnotowano w 2019 r. (79.08% ogółu mieszkańców), w 2023 r. zaś 698 osób (78.33%). Widoczna jest więc duża koncentracja zjawiska w wyznaczonym obszarze rewitalizacji. W analizowanych latach procentowy udział mieszkańców obszaru rewitalizacji w ogólnej liczbie osób chorych na dane schorzenia wynosił: 30,95%, 30,72%, 31,35%, 31,47% oraz 31,49%.

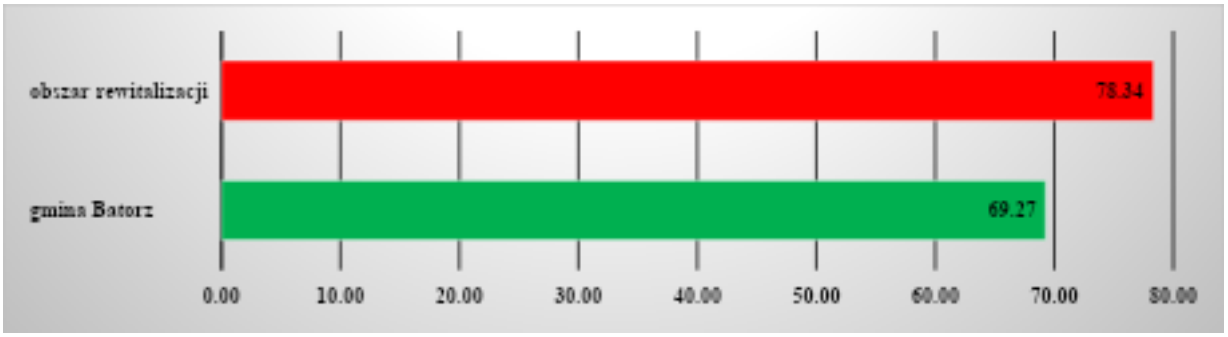
Wykres 44 Liczba osób chorujących na choroby układu krążenia na terenie gminy Batorz w latach 2019 – 2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ

Wysoką koncentrację ww. zagadnienia potwierdza analiza wartości wskaźnika obrazującego liczbę osób cierpiących na schorzenia układu krążenia na 100 mieszkańców gminy w 2023 r. wartość ww. wskaźnika dla terenu gminy wynosi aż 69,27. Jest to wartość bardzo wysoka, jednak w wyznaczonym obszarze rewitalizacji wskaźnik ten osiągnął wartość jeszcze wyższą, równą 78,34.

Wykres 45 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 15.: Liczba osób chorujących na choroby układu krążenia przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.

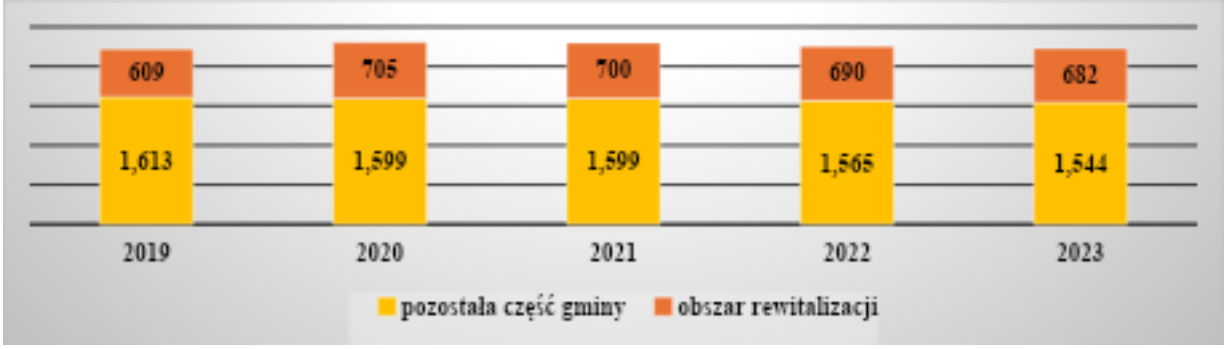


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ

Kolejne powszechne wśród mieszkańców Gminy Batorz schorzenia obejmują choroby narządów ruchu. Ogólna liczba osób cierpiących na tego typu schorzenia wzrosła nieznacznie w latach analizowanego okresu. W 2019 r. odnotowano 2 222 osoby (67,27% ogółu ludności), w 2023 r. – 2 226 osób (69,55% liczby mieszkańców). Jest to wzrost o 0,18%. Znacznie wyższy wzrost liczby stwierdzono w wyznaczonym obszarze rewitalizacji. W 2019 r. zamieszkiwało tam 609 osób (65,98% liczby ludności obszaru rewitalizacji) chorujących na choroby układu ruchu, w 2023 r. już 682 osoby (76,54%). Zanotowano więc wzrost o 11.98%. procentowy udział mieszkańców obszaru rewitalizacji

zapadających na dane schorzenia w ogólnej liczbie ludności gminy kształtuje się następująco: w 2019 r. – 27.40%, w 2020 r. – 30,59%, w 2021 r. – 30,44%, w 2022 r. – 30,59%, w 2023 r. – 30,63%. Wzrost odsetka świadczy o większym nasileniu danego zjawiska w wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

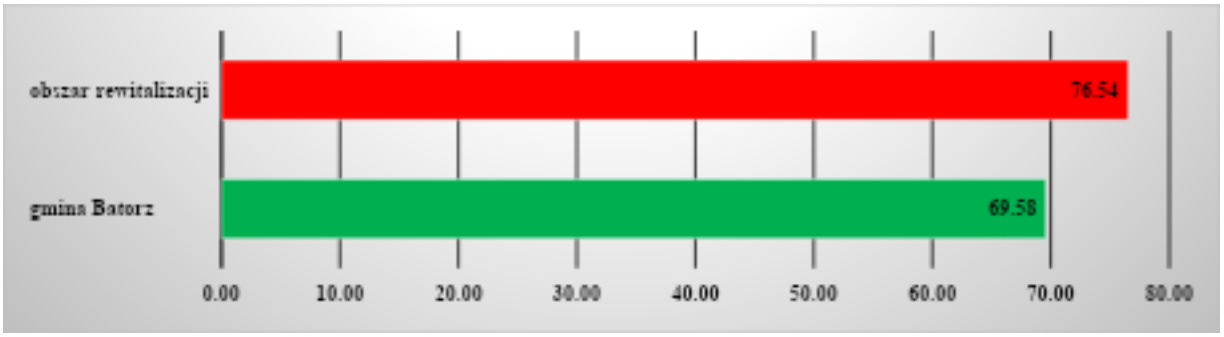
Wykres 46 Liczba osób chorujących na choroby układu ruchu na terenie Gminy Batorz w latach 2019 – 2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ

Skalę zjawiska widać wyraźniej dzięki porównaniu wskaźnika liczby osób chorujących na choroby układu krążenia przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r. Ww. wskaźnik na terenie całej gminy Batorz przyjął wartość 69,58. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji natomiast wartość ta jest znacznie wyższa i wynosi 76.54%.

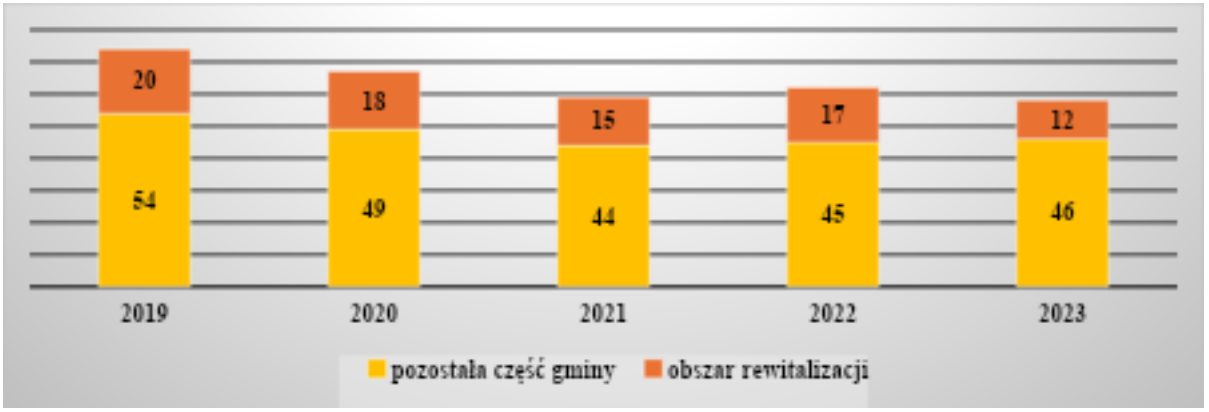
Wykres 47 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 15.: Liczba osób chorujących na choroby układu krążenia przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ

Kolejna, mniej liczna już, kategoria schorzeń to choroby psychiczne. W latach 2019 – 2023 liczba osób zapadających na choroby psychiczne na terenie całej Gminy Batorz wynosiła odpowiednio: 74, 67, 59, 62 oraz 58. Nastąpił zatem spadek o 21,63%. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji liczba ta wynosiła w kolejnych latach: 20, 18, 15, 17 oraz 12. Odnotowano zatem spadek na poziomie 40%. Odsetek mieszkańców obszaru rewitalizacji w ogólnej liczbie chorych wynosił w latach 2019 – 2023: 27,02%, 26,86%, 25,42%, 27,41% oraz 20,68%

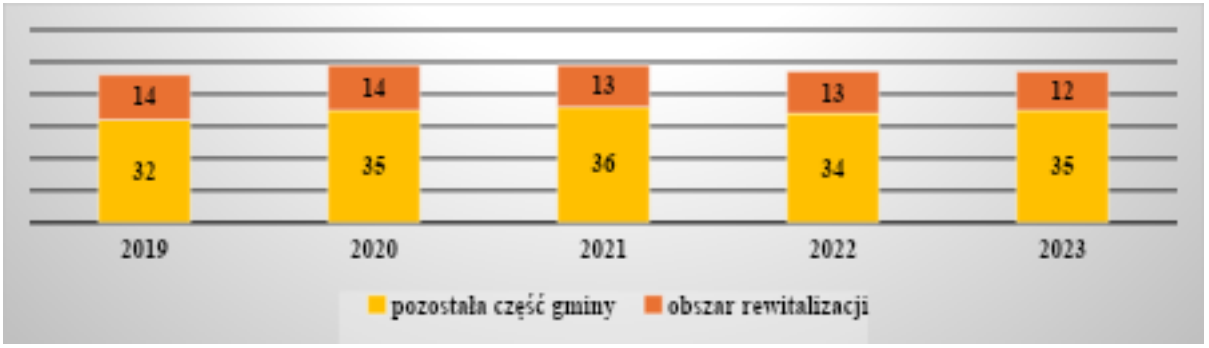
Wykres 48 Liczba osób chorujących na choroby psychiczne na terenie gminy Batorz w latach 2019 – 2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ

Zapadalność na choroby układu oddechowego i alergie utrzymuje się na bardzo zbliżonym poziomie, zarówno w skali gminy jak i obszaru rewitalizacji. W latach 2019 – 2023 liczba ta wzrosła na terenie gminy o 2,17% (z 46 do 47 osób), spadła zaś o 14,29% (z 14 do 12 osób). Nieco zmniejszył się więc udział mieszkańców obszaru rewitalizacji w ogólnej liczebności grupy (z 30,43% w 2019 r. do 25,53% w 2023 r.).

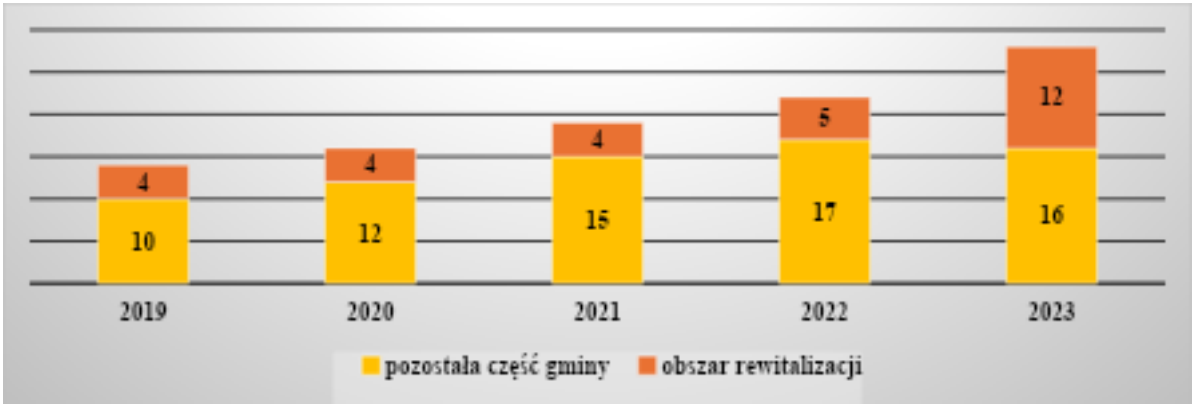
Wykres 49 Liczba osób chorujących na choroby układu oddechowego i alergie na terenie gminy Batorz w latach 2019 – 2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ

Ostatnią i najmniej liczną grupą osób cierpiących na wyszczególnione problemów zdrowotne są osoby chore na nowotwory. Jest to jednak grupa, gdzie odnotowano największy wzrost zachorowań na przestrzeni analizowanych lat. W sakli gminy w 2019 r. było 14 osób chorych na nowotwory, w 2023r. już 28. Jest wzrost na poziomie 100%. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji liczba to wzrosła z 4 do 12, czyli aż o 200%. Analizując odsetek mieszkańców obszaru rewitalizacji wśród ogólnej liczby chorych z terenu gminy także widać znaczący wzrost. W kolejnych latach analizy wynosił on: 28,57%, 25%, 21,05%, 22,71% oraz 42,85%.

Wykres 50 Liczba osób chorujących na nowotwory na terenie Gminy Batorz w latach 2019 – 2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ

Podsumowanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji:

- W obrębie obszaru rewitalizacji mieszkały łącznie 3 osoby korzystające ze świadczeń GOPS tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby, co stanowiło w 2023 r. 50% ogółu tej grupy beneficjentów pomocy społecznej z tego tytułu z terenu całej gminy. O niekorzystnej sytuacji w kwestii zdrowia świadczy również fakt, iż w obrębie obszaru rewitalizacji odnotowano w 2023 r. jeden z wyższych w gminie poziomów wskaźnika liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby przypadającej na 100 mieszkańców (gmina: 0,19, obszar rewitalizacji: 0,34).
- Liczba mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2023 r. również kształtuje się na obszarze rewitalizacji na poziomie wyższym w porównaniu z danymi z gminy (gmina: 0,86, obszar rewitalizacji: 1,14).
- Niekorzystnie wypada również obszar rewitalizacji w zakresie ludności cierpiącej na różnego rodzaju schorzenia. Dostępne dane pozwalają na postawnie tez, iż obszar rewitalizacji stanowi teren koncentracji mieszkańców borykających się z różnego rodzaju schorzeniami.

Rekomendacje:

- Rekomenduje się realizację inicjatyw, których celem będzie poprawa stanu zdrowia fizycznego i psychicznego oraz rozwój sprawności fizycznej mieszkańców dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą i osób z niepełnosprawnością. Konieczne jest zorganizowane na obszarze rewitalizacji nie tylko miejsc aktywności dla osób z niepełnosprawnością, ale także zwiększenie oferty usług publicznych na rzecz tej grupy mieszkańców, aby wspierać ich integrację ze społecznością lokalną. Jednocześnie należy pamiętać, iż wszystkie inicjatywy prowadzone w celu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, na każdym ich etapie, winny być realizowane zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania oraz równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. W efekcie czego zostanie zagwarantowany ich równy dostęp dla wszystkich mieszkańców,
- Mając na względzie trendy demograficzne (starzenie się społeczeństwa) oraz informacje w zakresie stanu zdrowia mieszkańców pewnym jest, że za równo na obszarze całej Gminy Batorz, jak i wyznaczanego obszaru rewitalizacji, liczba mieszkańców wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu będzie systematycznie wzrastać, co będzie generowało zwiększony popyt na usługi opieki długoterminowej. W Polsce publiczny system opieki długoterminowej opiera się na dwóch niezależnych od siebie filarach. Z uwagi na konieczność zabezpieczenia

różnego rodzaju potrzeb osób niesamodzielnych opieka długoterminowa realizowana jest zarówno w systemie ochrony zdrowia, jak i w systemie pomocy społecznej. System pomocy społecznej obejmuje usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania osoby, która takiej opieki potrzebuje. Wyróżnia się również dzienne usługi świadczone w ośrodkach wsparcia, całodobowe usługi świadczone w domach pomocy społecznej oraz w rodzinnych domach pomocy, jak również usługi świadczone w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Natomiast system opieki zdrowotnej realizuje działania medyczne i społeczne polegające na świadczeniu długotrwałej opieki pielęgniarskiej, rehabilitacji, świadczeń terapeutycznych i usług pielęgnacyjno–opiekuńczych oraz kontynuacji leczenia farmakologicznego i dietetycznego osobom przewlekle chorym i niesamodzielnym, które nie wymagają hospitalizacji w warunkach oddziału szpitalnego. W związku z powyższym na obszarze rewitalizacji rekomendowany jest rozwój usług na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu zarówno w systemie opieki społecznej, jak i opieki zdrowotnej.

- Ważne jest również to, aby w ramach działań rewitalizacyjnych zrealizować oddziaływania związane z promowaniem zdrowego stylu życia wśród mieszkańców. Powinny one być skierowane zarówno do dzieci i młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji. Obok tych działań należy również stworzyć miejsca umożliwiające mieszkańcom aktywność fizyczną i jednocześnie będą przestrzenią integracji międzypokoleniowej.

4.1.6. Poziom edukacji

Na sieć placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie Gminy Batorz, których organem prowadzącym jest gmina, składają się poniższe podmioty:

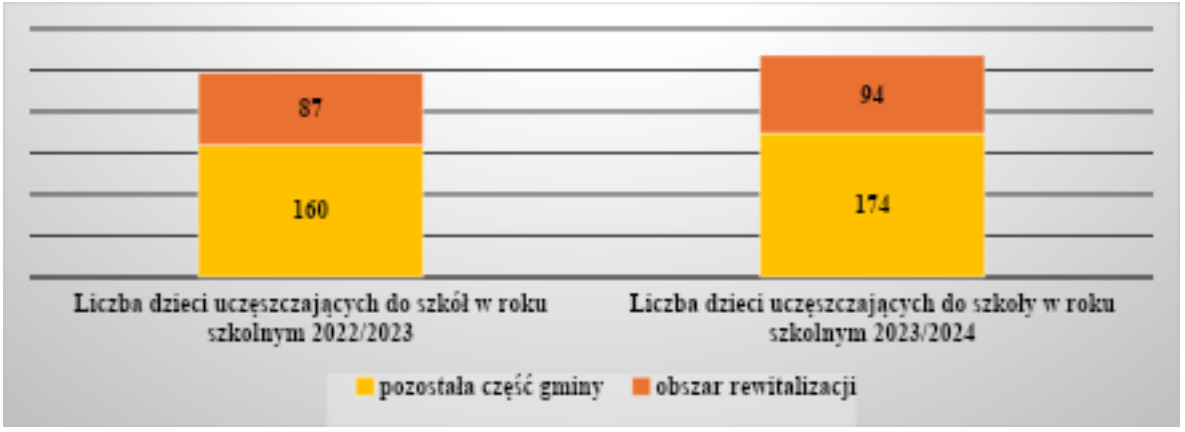
1. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Batorzu – w roku szkolnym 2022/2033 szkoła uczestniczyła i realizowała liczne projekty i programy. Wśród nich są programy rządowe: w ramach programu „Aktywna tablica" pozyskano 43 tys. (8 wkład własny gminy) na zakup programów i sprzętu dla kształcenia specjalnego i prowadzenia zajęć w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Zakupiono: projektor interaktywny, laptopy, i programy do zajęć z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Natomiast w programie „Poznaj Polskę" uzyskano 35 tys. dofinansowania do wycieczek szkolnych. Szkoła bierze udział w licznych projektach profilaktycznych i prozdrowotnych, kształtując pożądane nawyki. Są to między innymi przedsięwzięcia „Trzymaj formę", Ogólnopolski projekt edukacyjny "Każdy inny- wszyscy równi" czy „Czyste powietrze wokół nas". Ważnym wdrażanym projektem jest „OSEhero" program dotyczący bezpieczeństwa w Internecie.
2. Publiczna Szkoła Podstawowa w Błażku – w roku szkolnym 2022/2023 placówka przeszła szereg prac remontowo – budowlanych, między innymi wybudowano parking przy szkole, przeprowadzono termomodernizację budynku szkoły wraz z montażem paneli fotowoltaicznych (całkowity koszt inwestycji wyniósł blisko 1 300 000 zł), położono kostkę wokół szkoły wraz z podjazdem dla niepełnosprawnych oraz wykonano ogrodzenie i bramy wjazdowe do szkoły. Szkoła bierze także czynny udział w licznych akcjach charytatywnych i projektach edukacyjnych. Są to między innymi organizacja zbiórki elektrośmieci, udział w kampanii „Mała książka – wielki człowiek" czy zbiórka „Góra Grosza".

W 2023 r. łączna liczba etatów w placówkach wg stopnia awansu zawodowego to: nauczyciele początkujący – 9,31, nauczyciele mianowani – 8,3 oraz nauczyciele dyplomowani – 20,22. Pracownicy obsługi natomiast: administracja – 2,25, obsługa – 8,25 oraz kuchnia – 5. W oparciu o analizę realizowanych wydatków koszt jednego ucznia na podstawie zrealizowanych wydatków

wyniósł 16 961.90 zł. kadra pedagogiczna obydwu placówek prowadzi systematyczne i ciągłe poszerzanie kwalifikacji poprzez udział w kursach, szkoleniach oraz studiach podyplomowych.

Jak pokazują dane wraz ze spadkiem liczby mieszkańców gminy, rośnie jednak liczba uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Batorz. Liczba uczniów wzrosła z 247 w roku szkolnym 2022/2023 do 268 w roku szkolnym 2023/2024. Jest to wzrost o 7,84%. W roku szkolnym 2022/2023 do ZSP w Batorzu uczęszczało 72 przedszkolaków, natomiast w roku szkolnym 2023/2024 – 75 przedszkolaków.

Wykres 51 Liczba uczniów szkół podstawowych w Gminie Batorz w roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024

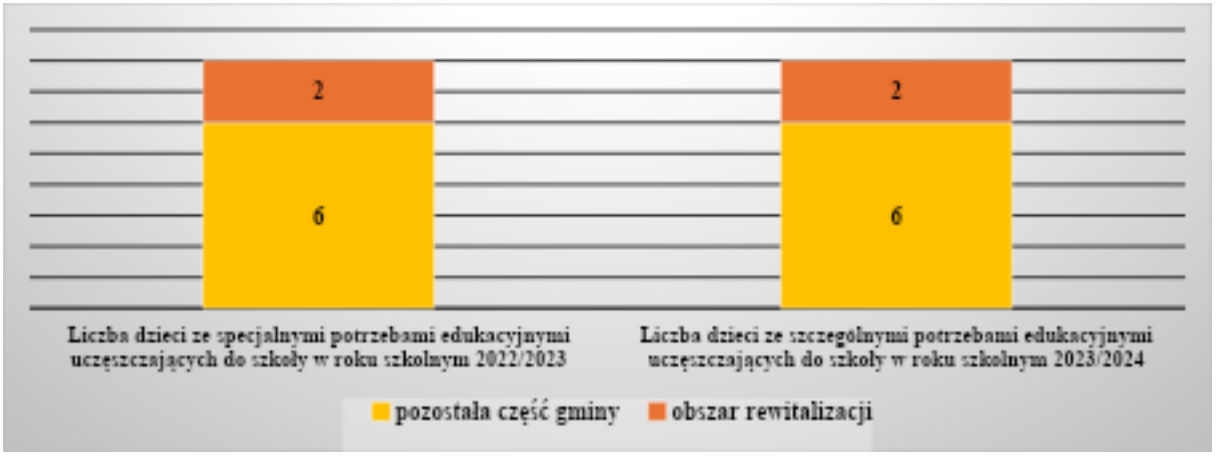


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych placówek oświatowych z terenu Gminy Batorz

Na potrzeby niniejszej analizy, zebrano dane dotyczące dzieci, zamieszkujących teren Gminy Batorz, które wykazują specjalne potrzeby edukacyjne. Celem analizy wyżej wymienionego wskaźnika jest poparcie tezy, iż dzieci zamieszkujące konkretne obszary nierzadko posiadają również specjalne potrzeby edukacyjne, które skutkują osiąganiem gorszych wyników w nauczaniu i mogą świadczyć o istnieniu pozaszkolnych czynników, wpływających na efektywność kształcenia (np. czynniki środowiskowe–sytuacja finansowa rodziny, prawidłowość funkcjonowania rodziny, dysfunkcje w rodzinie, warunku do nauki w domu, współpraca rodziców ze szkołą). Potwierdzeniem roli miejsca zamieszkania w procesie edukacyjnym jest korelacja pomiędzy danymi dotyczącymi zamieszkujących dany obszar uczniów ze szczególnymi potrzebami, a wskaźnikami dotyczącymi np. ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi nie zmieniła się, jednak zmalał odsetek tychże uczniów w ogólnej liczbie dzieci uczęszczających do szkół. W roku szkolnym 2022/2023 wynosił on 3,23%, w następnym natomiast już 2,98%. Analogicznie sytuacja prezentuje się w wyznaczonym obszarze rewitalizacji, gdzie liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi utrzymała się na poziomie 2. Jednak udział w ogólnej liczbie uczniów w roku szkolnym 2022/2023 wyniósł 2,29%, w następnym zaś 2,12%.

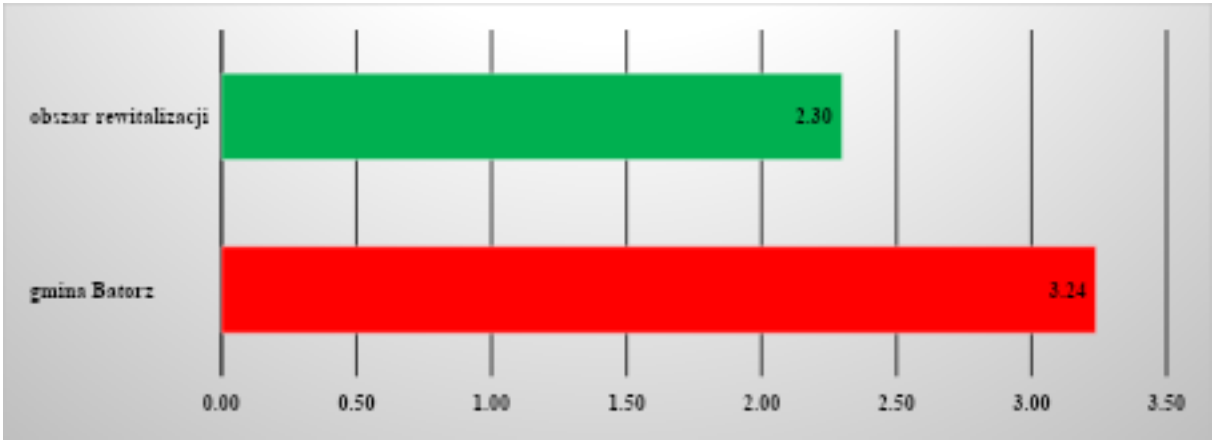
Wykres 52 Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w Gminie Batorz w roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych placówek oświatowych z terenu Gminy Batorz

Szczegółowych danych dostarcza analiza wskaźnika liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przypadająca na 100 uczniów w roku szkolnym 2022/2023. Na terenie całej Gminy Batorz wartość wskaźnika wyniosła 3,24, natomiast w wyznaczonym obszarze rewitalizacji wskaźnik uplasował się na poziomie 2,30.

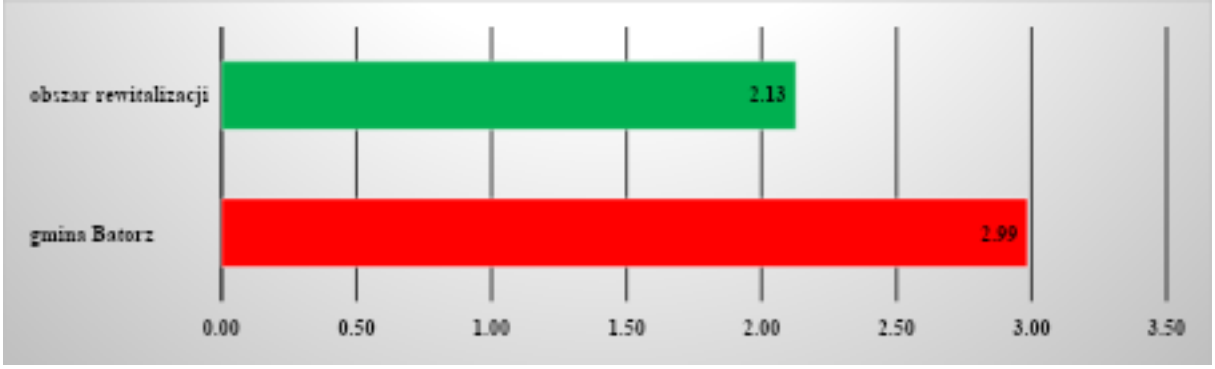
Wykres 53 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 17.: Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przypadająca na 100 uczniów w roku szkolnym 2022/2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych placówek oświatowych z terenu Gminy Batorz

W roku szkolnym 2023/2024 w skali całej gminy przedmiotowy wskaźnik przyjął wartość 2,99, czyli 0,25 punktu procentowego mniejszą niż w poprzednim roku szkolnym. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji zaś – 2,13, czyli 0,17 pp. mniej w porównaniu z rokiem szkolnym 2022/2023.

Wykres 54 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 18.: Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przypadająca na 100 uczniów w roku szkolnym 2023/2024



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych placówek oświatowych z terenu gminy Batorz

Pozostałe problemy zdiagnozowane wśród uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji to m. in. osiąganie niższych wyników w nauce, lepsze radzenie sobie z przedmiotami humanistycznymi niż ścisłymi oraz obniżone szanse edukacyjne, na co w dużym zakresie wpływają również pozaszkolne czynniki oddziałujące na dzieci i młodzież. Do tych czynników należy m. in. niższy statut materialny rodzin, niesprzyjające warunki do nauki (np. mieszkaniowe, rodzinne, materialne). Problem obniżonych szans edukacyjnych uczniów, w szczególności w kontekście obszaru rewitalizacji, jest w świetle diagnozy połączony współzależnością z procesem dziedziczenia ubóstwa: problemy edukacyjne są przeszkodą dla wyższych zarobków w przyszłości, co generuje ubóstwo, zaś z kolei ubóstwo osłabia w rodzinie potencjał wsparcia edukacyjnego dzieci w kolejnym pokoleniu.

W kontekście synergii między zjawiskiem ubóstwa i problemami edukacyjnymi pojawia się zagadnienie „edukacji przedsiębiorczej", którą w obszarze rewitalizacji – należy ocenić jako niewystarczającą. Mowa tu o rozwijaniu postawy przedsiębiorczej wśród dzieci i młodzieży. „Przedsiębiorczość" w tym znaczeniu, to nie tylko prowadzenie przedsiębiorstwa, ale także postawa bycia przedsiębiorczym, samosterowność, gotowość do wyznaczania sobie samemu celów i podejmowania ryzyka. Współcześnie niezwykle istotne są umiejętności radzenia sobie w świecie biznesu, konsekwentnego dążenia do realizacji celów biznesowych, finansowych, a także budowania zespołu, współpracy, nawiązywania dobrych relacji międzyludzkich opartych na zasadach etyki i uczciwości zawodowej, umiejętność panowania nad swoimi emocjami, łagodzenia sytuacji konfliktowych, itp. Niekwestionowane znaczenie w tym zakresie ma edukacja pozaformalna i nieformalna, adresowana głównie do młodzieży. Wiele kompetencji istotnych dla późniejszego osobistego sukcesu nie mieści się w szkolnych programach nauczania i powinny istnieć formy zdobywania ich poza szkołą.

W obrębie obszaru rewitalizacji istnieje społeczne oczekiwanie w zakresie stworzenia oferty edukacyjnej również dla seniorów. W tym kontekście edukacja jest niezwykle ważna nie tylko dla samych seniorów, lecz również dla młodego pokolenia (tworząca wzorce dla młodzieży i propagowanie koncepcji Life Long Learning). Tymczasem na chwilę obecną w Gminie Batorz brakuje oferty edukacyjnej skierowanej do seniorów, którzy z roku na rok, zgodnie z badaniami, tworzą coraz większy odsetek mieszkańców. Dynamika współczesnego życia zmusza do nieustannego poszerzania wiedzy. Seniorzy coraz częściej poszukują takich propozycji, które pomogą im podejmować twórcze, aktywne i rozwojowe działania, dzięki którym mogą świadomie wpływać na otaczającą ich rzeczywistość i integrować się ze społecznością lokalną.

Podsumowanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji:

- W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji, w zakresie obu lat prowadzonej analizy, udział uczniów Szkoły Podstawowej posiadających szczególne potrzeby edukacyjne w ogólnej liczbie uczniów z tego obszaru, kształtuje się na poziomie niższym niż średnia gminna. W roku szkolnym 2022/2023 udział ten wyniósł 2,30% (przy średniej gminy: 3,24%). Natomiast w roku szkolnym 2023/2024: 2.13%, co oznacza, iż udział ten kształtował się na poziomie niższym w porównaniu z danymi dla całej gminy (2,99%). Nie oznacza to, że nie należy podejmować działań w zakresie zwiększania szans edukacyjnych uczniów. Analiza obecnej oferty edukacyjnej Szkoły Podstawowej w Batorzu uwidoczniła liczne deficyty związane z niewystarczającym poziomem zajęć dodatkowych, brakami w sprzęcie, wyposażaniu i materiałach dydaktycznych, które ograniczają możliwość prowadzenia atrakcyjnych dla uczniów zajęć, a także zajęć realizujących włączający charakter prowadzonego procesu edukacyjnego, braku dostosowania placówki dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami.
- Problemem obszaru rewitalizacji, jak również całej Gminy Batorz jest niewystarczający poziom prezentowania przez mieszkańców postawy „bycia przedsiębiorczym". Wśród źródeł tego problemu należy wymienić deficyt prowadzonej edukacji w tym zakresie.

Rekomendacje:

- Wśród rekomendowanych kierunków interwencji znajdują się działania prowadzące do maksymalizowania szans edukacyjnych uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji, zarówno poprzez inwestowanie w rozwój nowoczesnej bazy oświatowej, jak również rozwój oferty edukacyjno-wychowawczej dla dzieci i młodzieży (w tym również przez szkoły poza godzinami nauki). Niezbędne jest wdrożenie programu rozwojowego placówki oświatowej obejmującego: dostosowanie szkoły i realizowanego nauczania do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów oraz do potrzeb nauczycieli z niepełnosprawnościami, w tym upowszechnienie modelu dostępnej szkoły, organizację i realizację dodatkowej oferty dydaktycznej, przyczyniającej się do rozwoju kompetencji społeczno-emocjonalnych, umiejętności podstawowych, przekrojowych, w tym kompetencji cyfrowych, zielonych oraz rozwijającej talenty i zainteresowania uczniów (w tym uczniów ze środowisk defaworyzowanych i zdolnych), rozwój umiejętności uczniów poprzez wsparcie potencjału dydaktycznego szkoły, organizację i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, a także rozwijania kompetencji, umiejętności, uzdolnień, zainteresowań uczniów poza edukacją formalną.
- Ważnym kierunkiem interwencji będą działania polegające na zapewnieniu maksymalizacji włączającego charakteru procesu edukacyjnego. Celem edukacji włączającej, inaczej inkluzyjnej, jest zwiększanie szans edukacyjnych wszystkich uczących się osób przez zapewnienie im warunków do rozwijania indywidualnego potencjału oraz uwzględnienie wszystkich oczekiwań osób posiadających specjalne potrzeby. Takie podejście ma gwarantować pełne włączenie w życie społeczne. Kluczowym przesłaniem edukacji włączającej jest stworzenie przestrzeni, która zapewni uczestnictwo każdego dziecka i ucznia w szeroko rozumianym procesie uczenia się. Chodzi zarówno o zdobywanie nowych informacji i umiejętności, jak również rozwijanie kompetencji kluczowych, w tym kompetencji emocjonalno-społecznych. Aby zapewnić warunki dla tak rozumianego uczestnictwa, szkoła powinna stać się bardziej dostępna. Chodzi zarówno o uczniów z niepełnosprawnościami, jak i tych, którzy nie mają zidentyfikowanych niepełnosprawności, ale mogą odczuwać trudności, np. z racji specyficznego sposobu uczenia się, określonych dyspozycji fizycznych lub psychicznych lub wynikających ze szczególnych zdolności. Ta dostępność dotyczy również nauczycieli i osób związanych ze szkołą, w tym rodziców.

- Ważne elementem będzie realizowanie inicjatyw mających na celu promocję postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży zamieszkującej obszar rewitalizacji (m. in. poprzez adekwatne treningi, szkolenia, itp.).

4.1.7. Poziom uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim

Aktywność społeczną i obywatelską w obszarze rewitalizacji poddano analizie przez pryzmat uczestnictwa w życiu kulturalnym mierzonego poziomem czytelnictwa, partycypacji wyborczej mieszkańców oraz ich zrzeszania się i angażowania się w działalność organizacji pozarządowych działających w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Liczba osób korzystających z biblioteki oraz działalność mieszkańców w różnego rodzaju organizacjach/zrzeszeniach pozwala na weryfikację poziomu kapitału spajającego, definiowanego jako relacje wewnątrz danej społeczności. Ze względu na brak prowadzonego pomiaru w zakresie uczestników wydarzeń kulturalnych realizowanych przez GOK nie ma możliwości dokładnej analizy w zakresie uczestnictwa ludności w ww. działalności. Frekwencja wyborcza świadczy o intensywności zaangażowania obywatelskiego, mierzy stopień świadomości demokratycznej obywateli, ich uczestnictwo w rządzeniu oraz ocenę wpływu obywateli na procesy decyzyjne w państwie, regionie czy w środowisku lokalnym. Analiza frekwencji wyborczej przez pryzmat poszczególnych komisji wyborczych pozwala zaobserwować w jakich obszarach może występować problem niskiego kapitału społecznego[9] pomostowego, rozumianego jako relacje społeczności ze światem zewnętrznym. Dla obszaru rewitalizacji charakterystyczny jest niski poziom obu rodzajów kapitału.

W Gminnym Ośrodku Kultury w Batorzu działa: Orkiestra Dęta, Kapela ludowa, zespoły taneczne i wokalne. Dzieci i młodzież pobiera naukę śpiewu, gry na instrumentach dętych i klawiszowych. Organizowane są m.in. warsztaty rytmiczne, plastyczne. Ponadto w Gminie Batorz organizowane są cyklicznie imprezy takie jak: Koncert Karnawałowy, Gminny Turniej: Tenisa Stołowego, Halowej Piłki Nożnej, Piłki Siatkowej, Zawody Sportowo – Pożarnicze, Festyny Rekreacyjno - Sportowe, Pikniki Rodzinne, Dożynki Gminne i inne imprezy kulturalno – oświatowe. Organizowane są różne imprezy okolicznościowe, np. Obchody Rocznicy 3 Maja, Odzyskania Niepodległości. Naprzeciwko budynku Urzędu Gminy znajduje się Muzeum Wiejskie. W czterech salach Muzeum znajdują się eksponaty obrazujące historię, kulturę, tradycję i obyczaje społeczności Batorza i okolic. Na placu przed Muzeum znajduje się pomnik poświęcony pamięci J. Piłsudskiego oraz mieszkańców gminy poległych w walce o niepodległość, przeniesiony ze starego cmentarza. Ww. obiekt nie stanowi wyodrębnionej instytucji kultury. Zwyczajowo nazywany jest jako muzeum.

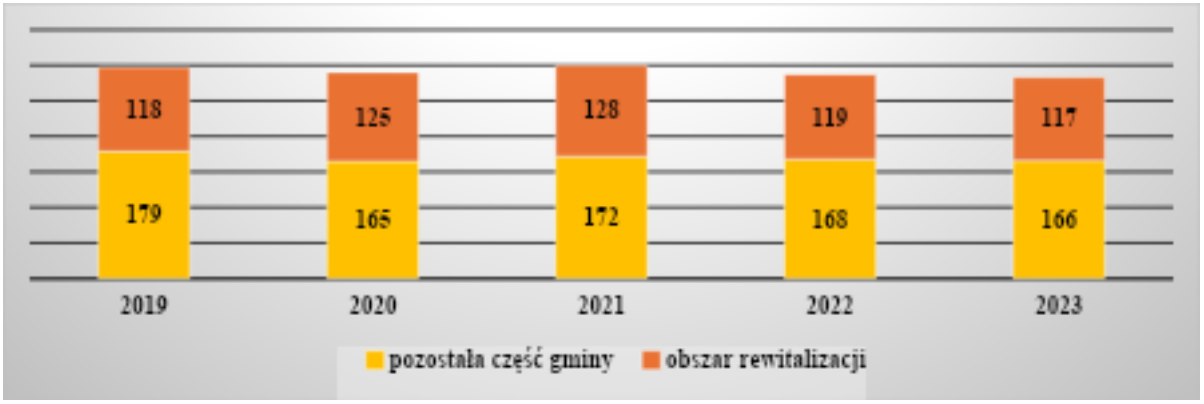
Gminna Biblioteka Publiczna służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych oraz upowszechnianiu wiedzy, nauki i kultury. Mieszkańcy gminy korzystają z Gminnej Biblioteki Publicznej w Batorzu oraz Punktu Bibliotecznego w Błażku.

Szeroki dostęp do czytelnictwa umożliwia mieszkańcom Gminy Batorz Gminna Biblioteka Publiczna w Batorzu. Instytucja kultury zapewnia mieszkańcom bogatą ofertę kulturalną skierowaną do szerokiego grona odbiorców, w każdym wieku i o różnych zainteresowaniach. Jako pierwsza zmienna przeanalizowana została liczba czytelników korzystających z zasobów Gminnej Biblioteki Publicznej w Batorzu. Instytucja kultury zapewnia mieszkańcom bogatą ofertę kulturalną skierowaną do szerokiego grona odbiorców, w każdym wieku i o różnych zainteresowaniach. Jak wynika z danych uzyskanych z Urzędu Gminy i instytucji liczba osób korzystających z zasobów biblioteki gminnej w latach 2019 – 2023 nieznacznie spadła, z 297 do 283 (spadek na poziomie 4,72%). Podobnie sytuacja prezentuje się w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Tam liczba czytelników w roku 2019 wyniosła 118. Odnotowano zatem spadek na poziomie 0.85%. Udział mieszkańców obszaru

[9]Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto, że kapitał społeczny to sieć społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności.

rewitalizacji w ogólnej liczbie osób korzystających z biblioteki gminnej w latach 2019 – 2023 kształtował się następująco: 39,73%, 43,10%, 42,66%, 41,46% oraz 41,34%.

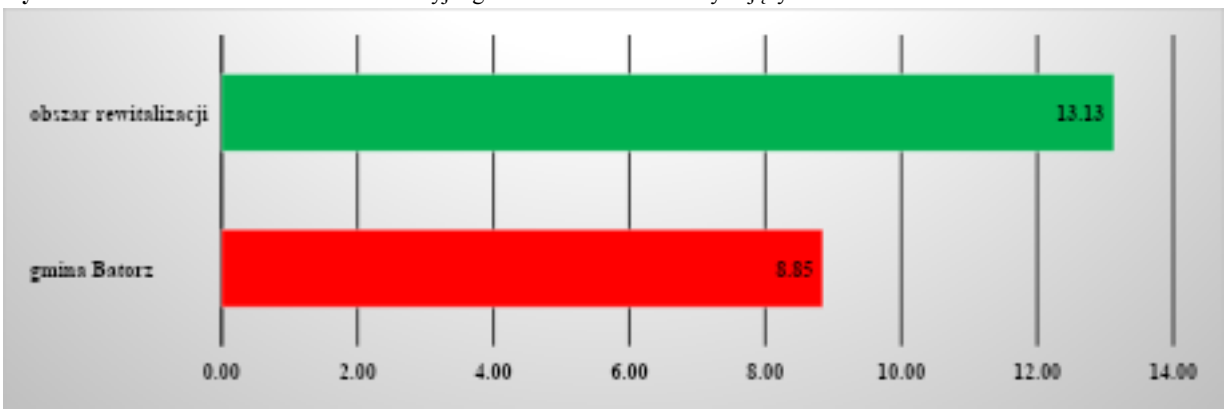
Wykres 55 Liczba osób korzystających z biblioteki w latach 2019 – 2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Powyższe dane uzupełniono analizą wskaźnika obrazującego liczbę osób korzystających z biblioteki na 100 mieszkańców Gminy Batorz w 2023 r. wartość wskaźnika obliczona dla tereny całej gminy uplasowała się na poziomie 8,85. Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji znalazła się ona na poziomie wyższym o 4,28 pp., czyli 13,13.

Wykres 56 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 19.: Liczba osób korzystających z biblioteki w latach 2019 – 2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

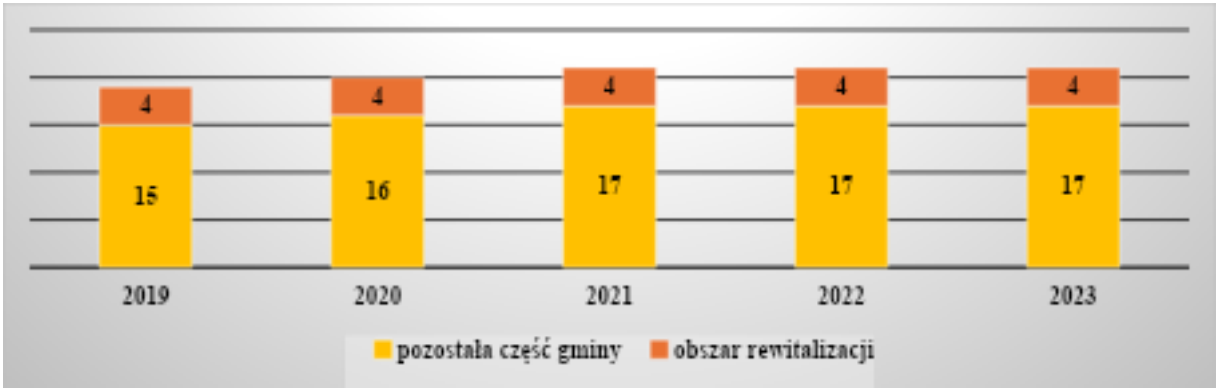
Kolejnym wyznacznikiem jakości kapitału społecznego jest liczba organizacji NGO funkcjonujących na terenie gminy oraz w wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Analizując przedmiotową sferę, warto mieć na uwadze, że trudno jest ocenić zarówno zasięg oddziaływania tych organizacji, jak również efektywność ich działań w skali gminy oraz lokalnej społeczności. W związku z powyższym, wskazanie obszarów, w obrębie których występują deficyty w zakresie aktywności organizacji pozarządowych jest bardzo trudne. Dane odnoszące się do liczby organizacji można jednak przeanalizować przez pryzmat aktywności mieszkańców w zakresie zrzeszania się i prowadzenia różnego rodzaju organizacji społecznych.

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Batorz na terenie gminy funkcjonuje obecnie 19 organizacji społecznych. Są to Ochotnicza Straż Pożarna w Aleksandrówce, Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły "ABC", Koło Gospodyń Wiejskich w Aleksandrówce "Aleksandrowianki", Stowarzyszenie "Batorska Ziemia", Ochotnicza Straż Pożarna w Batorzu, Stowarzyszenie "Aktywny Batorz", Ochotnicza Straż Pożarna w Błażku, Koło Gospodyń Wiejskich Malina w Błażku, Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły "Globus", Kółko Rolnicze w Błażku, Towarzystwo Wędkarskie "Błonie", „Baza Kobiet" Stowarzyszenie w Błażku, Koło Gospodyń Wiejskich "Moczydlanka" w Nowych Moczydłach, Koło

Gospodyń Wiejskich "Czeremcha" w Samarach, Ochotnicza Straż Pożarna w Stawcach, Koło Gospodyń Wiejskich w Stawcach "Roztoczanki", Ochotnicza Straż Pożarna w Stawcach-Kolonii, Ochotnicza Straż Pożarna w Węglinku, Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Studzieńskiej, Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Studzieńskiej-Kolonii oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Wólce Batorskiej.

Liczba organizacji zwiększyła się w porównaniu z rokiem 2019, kiedy ich liczba wynosiła 19 (wzrost o 10,52%). 4 spośród tych organizacji funkcjonują w obszarze rewitalizacji, a liczba ta jest stałą w analizowanym okresie. Co za tym idzie zmniejszył się udział liczby organizacji pozarządowych z obszaru rewitalizacji w ich ogólnej liczbie. W 2019 r. wynosił on 21,05%, w 2023 – 19,04%.

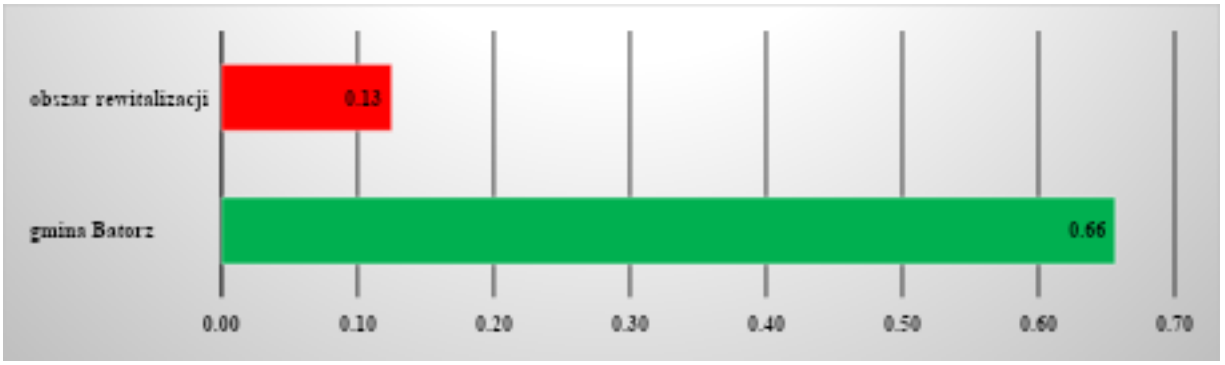
Wykres 57 Liczba organizacji społecznych w Gminie Batorz w latach 2019 - 2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Wskaźnik liczby funkcjonujących organizacji społecznych przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 na terenie całej gminy Batorz uplasował się na poziomie 0,66. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji wartość wskaźnika znalazła się na dużo niższym poziomie, równym 0,13. Świadczy to niestety o niskiej aktywności obywatelskiej i społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.

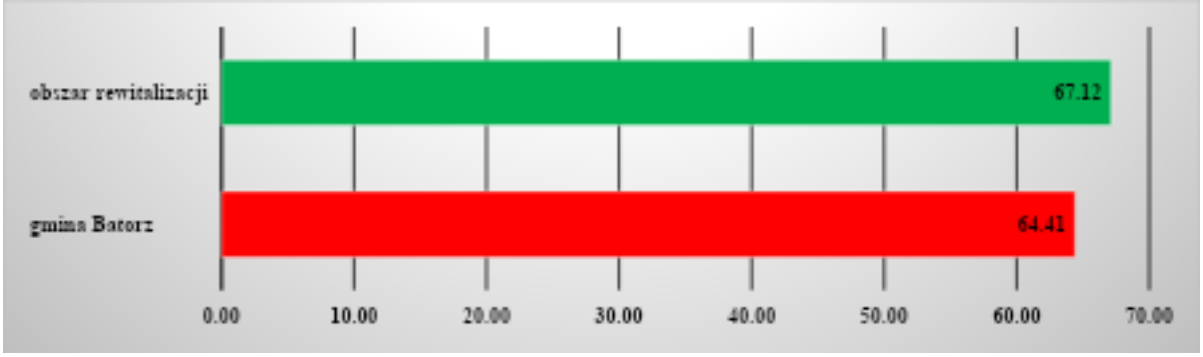
Wykres 58 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 20.: Liczba funkcjonujących organizacji społecznych przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

W ostatniej kolejności dokonano analizy jakości kapitału społecznego i poziomu uczestnictwa w życiu społeczno-obywatelskim mieszkańców obszaru rewitalizacji i całej gminy Batorz przez pryzmat frekwencji w wyborach samorządowych w 2024 r. Analizując wybory samorządowe widać bardzo wysoki stopień mobilizacji społeczności. Frekwencja w gminie Batorz wyniosła w tym przypadku aż 64,41%, podczas gdy w skali kraju było to 51,94%, województwa – 52,92%, a powiatu – 58,53%. Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji obliczono średnią frekwencję na poziomie 67,12%, a więc nieco wyższą niż gminna.

Wykres 59 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 21.: Frekwencja w wyborach samorządowych w 2024 **r.**



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Podsumowanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji:

- Analiza wyników wskaźników poddanych badaniu, w porównaniu do średniej gminnej, wskazuje stosunkowo dobrą sytuację obszaru rewitalizacji w zakresie aktywności społecznej i obywatelskiej. Świadczą o tym dane dotyczące poziomu czytelnictwa, w zakresie których w obrębie obszaru rewitalizacji wskaźnik ukształtował się na poziomie wyższym (13,13) niż średnia gminna (8,85). Pozytywnie kształtuje się również sytuacja w zakresie wskaźnika obrazującego średnią frekwencję w wyborach samorządowych w 2024 r. W obszarze rewitalizacji kształtuje się ona na wyższym poziomie (67,12%) w porównaniu do średniej gminnej (64,41%). Niekorzystnie natomiast wyglądają dane odnośnie ilości organizacja pozarządowych funkcjonujących w obszarze rewitalizacji. Wskaźnik liczby organizacji NGO przypadającej na 100 mieszkańców w 2023 r. dla obszaru rewitalizacji przyjął wartość znacznie niższą (0,13) niż dla terenu całej gminy (0,66). Jednakże należy mieć na uwadze, iż wyżej zaprezentowane dane świadczą nadal o niewystarczającej aktywności mieszkańców. Dodatkowo, z informacji przekazywanych przez mieszkańców oraz przedstawicieli instytucji publicznych wynika, że mieszkańcy gminy i obszaru rewitalizacji niechętnie angażują się w sprawy dot. życia publicznego i społeczności lokalnej. Potwierdzeniem tej tezy są zamieszczone na końcu opracowania dane dotyczące liczby mieszkańców angażujących się zarówno w proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, jak również uczestniczących w opracowaniu niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji. Pomimo licznych starań i metod włączających mieszkańców w ww. działania, oddźwięk mieszkańców nie był zadowalający. Deklarowanych przyczyn nieangażowania się jest wiele: brak czasu, wiedzy, pomysłu czy wiary w skuteczność działania. Część z osób wyżej od aktywności społecznej stawia troskę o rozwiązywanie własnych problemów lub nie chce przyjmować na siebie zbyt dużych zobowiązań. W odczuciu osób nieaktywnych nadal pokutuje pogląd, iż aktywność społeczna jest przykładem zachowania nietypowego, które domaga się wyjaśnień i racjonalizacji. Część z mieszkańców podnosi, iż zaangażowanie w sprawy społeczne wymaga jakichś wybitnych predyspozycji, które zazwyczaj budzą szacunek i uznanie, a niekiedy nawet zazdrość. Inni skłonni byli podejrzewać społeczników o interesowność i jakieś ukryte korzyści. Prezentowany jest jeszcze inny stosunek do osób aktywnych społecznie, tj. „normalny" człowiek nie ma czasu na wolontariat, ponieważ jego życie organizuje praca i rodzina, a aktywista to dziwak, „pewnie jest samotny i sobie to rekompensuje". Nierzadko aktywność społeczna postrzegana jest nieraz jako alternatywa, a nawet zagrożenie dla czasu poświęcanego rodzinie, znajomym, pracy czy wypoczynkowi. Wśród

czynników braku zaangażowania społecznego mieszkańcy wskazują również brak wiedzy i pomysłu, jak działać społecznie. Co gorsza, spora część mieszkańców przyjmuj postawę, iż aktywność społeczna nie ma sensu, jest nieskuteczna, nie rozwiązuje najistotniejszych problemów; jednym słowem to sprawa niepoważna i niewarta poświęcenia.

Rekomendacje:

- Podstawowym zadaniem będzie zmiana mentalności i dotychczasowego postrzegania przez mieszkańców obszaru rewitalizacji pojęcia aktywności społecznej. Wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji konieczne jest rozwijanie świadomości obywatelskiej i wiedzy o roli aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej oraz konkretnych formach tego rodzaju aktywności, które mogą podjąć mieszkańcy, aby realnie wpływać i zmieniać sytuację w obszarze rewitalizacji i w całym mieście. W tym celu należy podejmować nie tylko działania edukacyjne wobec mieszkańców, podnoszące ich świadomość i wiedzę, ale również realizować inicjatywy łączące sektor publiczny, lokalne ngo'sy i mieszkańców, tym samym wpływając na wzrost wzajemnego zaufania. Niezbędnym elementem będzie propagowanie i zachęcanie do innowacyjności, kreatywności oraz rozwoju oddolnych inicjatyw.
- Z punktu widzenia wdrażania procesu rewitalizacji, konieczna wydaje się zarówno dalsza współpraca z organizacjami pozarządowymi, jak też wsparcie ich we wzajemnym współdziałaniu. Z tego względu w kolejnych latach należy rozważyć poszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie zadań publicznych polegających na rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych lub też wdrożenie systemu mikrograntów w ramach funduszu rewitalizacji, dzięki którym możliwa byłaby realizacja niedużych projektów przez organizacje pozarządowe, które wpisywałyby się w cele rewitalizacji,.
- Analiza danych obrazujących aktywność obywatelską i potencjał społeczny wskazuje na konieczność podjęcia działań mających na celu dalszy rozwój kapitału ludzkiego oraz kapitału społecznego obszaru. Działania te będą wymagały jednak nowych i dostosowanych do lokalnego kontekstu form i narzędzi współpracy, które pozwolą na dotarcie do jak największego grona mieszkańców obszaru rewitalizacji, a także będą wykorzystywać elementy animacji oraz wolontariatu.
- W kontekście aktywizacji i zwiększenia poziomu uczestnictwa w kulturze mieszkańców obszaru rewitalizacji zasadny jest dalszy rozwój oferty gminnych instytucji kultury w sposób, który będzie atrakcyjny dla odbiorców i zwiększy ich zainteresowanie stałym uczestnictwem w różnego rodzaju wydarzeniach. Bardzo ważne w tym zakresie będzie organizowanie wydarzeń o charakterze cyklicznym, czyli takich, które pozwolą na stałe uczestnictwo, a przy tym zarówno na rozwój zainteresowań i umiejętności, jak również więzi i relacji międzyludzkich oraz kompetencji społecznych. Ponadto, placówki kultury, poprzez właściwe ukierunkowanie oferty, w tym do grup dotkniętych różnymi dysfunkcjami, mogą stać się także jednym z filarów przemian społecznych na obszarze rewitalizacji.

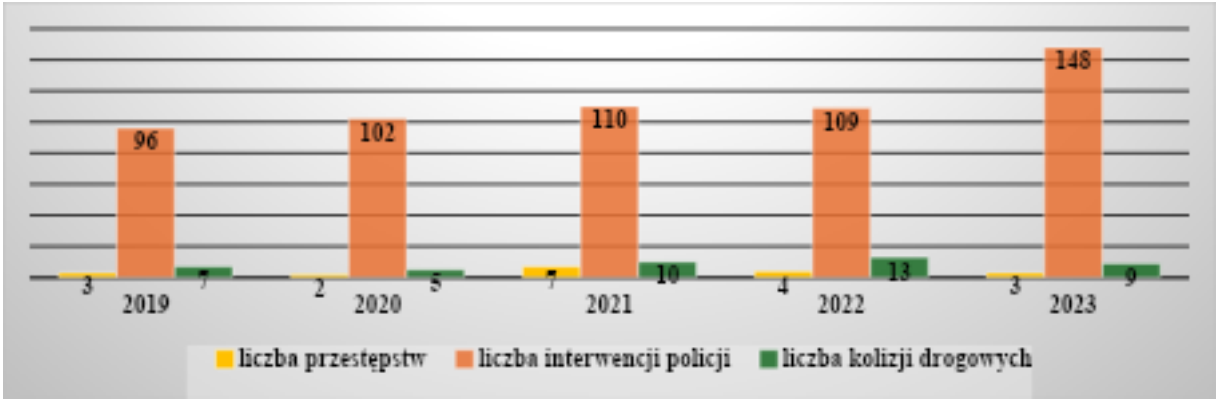
4.1.8. Stan bezpieczeństwa publicznego

Wśród licznych zagadnień analizowanych w zakresie sfery społecznej znajdują się również zagadnienia dotyczące poziomu bezpieczeństwa publicznego, które to jest istotnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców i rozwój lokalnej społeczności. Na obniżenie poziomu bezpieczeństwa publicznego wpływają w największej mierze zdarzenia, które związane są z łamaniem prawa lub powszechnie przyjętych norm. Przestępczość jest zjawiskiem, które może wywierać bardzo negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Mimo, że problem ten stanowi margines życia społecznego, jednak częstotliwość i intensywność zdarzeń o tym charakterze może wpływać na

postawy i zachowania mieszkańców gminy. Warto również mieć na uwadze, że dla wielu osób świadomość życia w bezpiecznej okolicy stanowi istotną wartość, często decydującą o wyborze miejsca do osiedlenia się. Kwestiami bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Batorz zajmuje się Dzielnicowy Posterunku Policji w Godziszowie. Rejon dzielnicowego obejmuje gminę Batorz miejscowości Aleksandrówka, Batorz Pierwszy, Batorz Drugi, Kolonia Batorz, Błażek, Nowe Moczydła, Samary, Stawce, Stawce-Kolonia, Węglinek, Wola Studzieńska, Wola Studzieńska-Kolonia, Wólka Batorska, oraz gminę Chrzanów, miejscowości Chrzanów Pierwszy, Chrzanów Drugi, Chrzanów Trzeci, Chrzanów Czwarty, Chrzanów-Kolonia, Malinie, Łada, Otrocz.

W latach 2019-2023 na terenie Gminy Batorz liczba odnotowanych przestępstw nie uległa zmianie, w 2019 oraz w 2023 r. ich liczba wyniosła 3. Niepokojącym trendem jest wzrost liczby różnego rodzaju interwencji przeprowadzonych na terenie gminy przez Policję. W 2019 r. wyniosła ona 96, w 2020 r. – 102, w 2021 r. – 110, w 2022 r. – 109, a w 2023 r. już 148 (wzrost o 54,16%). Na terenie gminy Batorz w 2019 roku odnotowano 7 kolizji drogowych, natomiast w 2023 było ich 9. Nastąpił więc wzrost o 2, czyli o 28,57%. Zdarzeń drogowych w analizowanym okresie nie odnotowano w ogóle, podobnie jak wykroczeń.

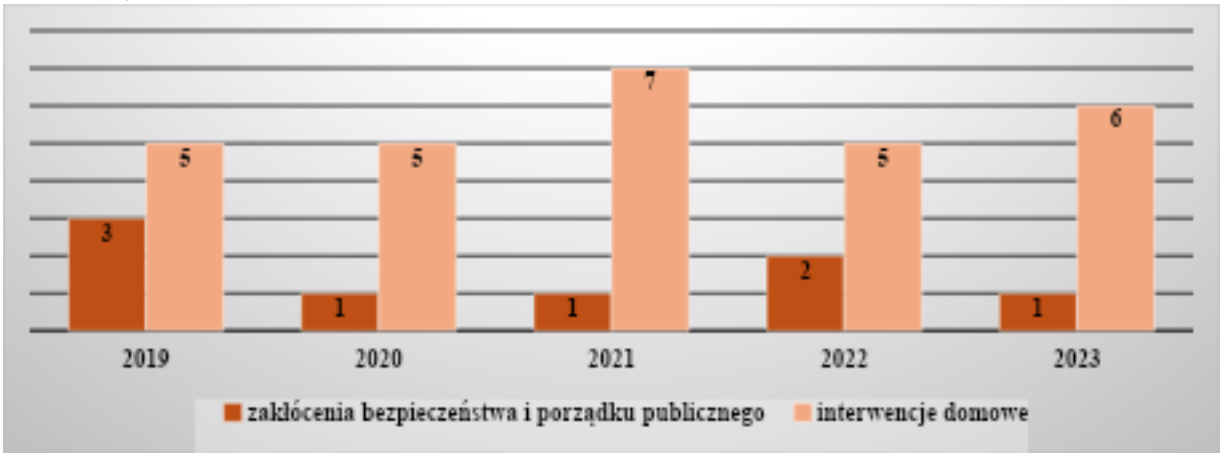
Wykres 60 Liczba odnotowanych przestępstw, interwencji Policji oraz kolizji drogowych ogółem na terenie Gminy Batorz w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Godziszowie

Wśród interwencji policji wyróżnia się najczęściej dwie kategorie – interwencje domowe oraz zakłócenia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Na przestrzeni analizowanego okresu spadła liczba interwencji policji na skutek zakłócania bezpieczeństwa i porządku publicznego. W 2019 r. odnotowano ich 3, a 2023 – 1. Jest to spadek na poziomie 66,67%. Wzrosłą natomiast liczba interwencji domowych. W 2019 r. miało miejsce 5 zdarzeń tego typu, w 2023 r. – 6. Nastąpił zatem wzrost o 20%.

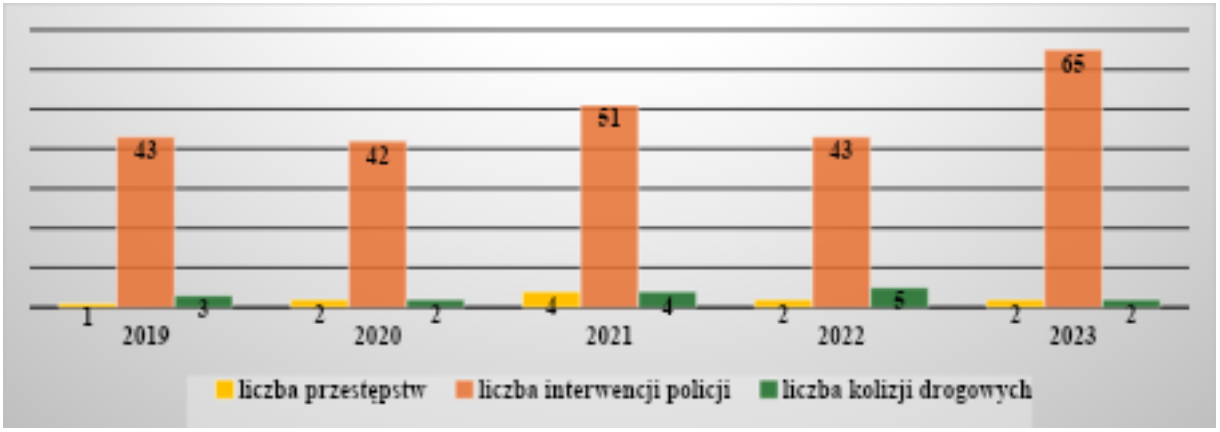
Wykres 61 Liczba interwencji domowych oraz interwencji z powodu zakłóceń bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Batorz w latach 2019 -2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Godziszowie

W wyznaczonym obszarze rewitalizacji wzrosła liczba przestępstw. W 2019 r. odnotowano 1 zdarzenie tego typu, w 2023 r. – 2 (wzrost o 100%). Liczba interwencji ogółem wzrosła z 43 w 2019 r. do 65 w 2023 r. (51,16%). Spadła zaś liczba kolizji drogowych (z 3 w 2019 r. do 2 w 2023 r, o 33,33%). W kolejnych latach analizy liczba przestępstw popełnionych w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji stanowiła: 33,33%, 100%, 57,14%, 50% oraz 66,66% ogólnej liczby przestępstw z terenu gminy. Odsetek interwencji policji ogółem przeprowadzanych na obszarze rewitalizacji o ogólnej liczbie wynosił w latach 2019 – 2023 odpowiednio: 44,79%, 41,17%, 46,36%, 39,44% oraz 43,91%. W przypadku kolizji drogowych odsetek ten wynosił: 42,85%, 40%, 40%, 38,46% oraz 22,22%.

Wykres 62 Liczba odnotowanych przestępstw, interwencji Policji oraz kolizji drogowych ogółem w wyznaczonym obszarze rewitalizacji w latach 2019-2023



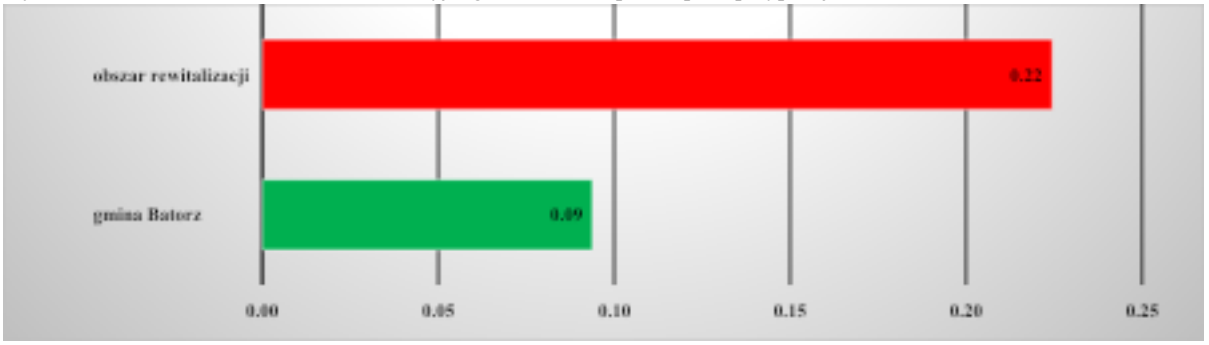
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Godziszowie

W związku z tym, że problemy związane z poziomem bezpieczeństwa stanowią jeden z podstawowych obszarów kryzysowych sfery społecznej, wymagają zgodnie z ustawą o rewitalizacji, szczegółowej analizy. W ramach prowadzonej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zweryfikowano zjawiska wpływające na obniżenie bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Batorz. Dokonując charakterystyki przedmiotowej sfery wzięto pod uwagę dane udostępnione przez Posterunek Policji w Godziszowie. Weryfikację przeprowadzono w oparciu o najczęściej występujące rodzaje zdarzeń wpływających na obniżenie bezpieczeństwa publicznego. W efekcie badaniu poddano liczbę przestępstw oraz liczbę przeprowadzonych interwencji Policji, w

szczególności interwencji domowych. W celu przeprowadzenia analizy zbadano następujące wskaźniki: liczbę przestępstw przypadającą na 100 mieszkańców w 2023 r., liczbę przeprowadzonych przez Policję interwencji przypadającą na 100 mieszkańców w 2023 r., liczbę przeprowadzonych przez Policję interwencji domowych przypadającą na 100 mieszkańców w 2023 r. W ramach szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji zweryfikowano wartości ww. wskaźników dla obszaru rewitalizacji.

Pierwszy z poddanych analizie wskaźników kształtuje się na niekorzystnym poziomie. Na terenie Gminy Batorz w 2023 r. średnia liczba popełnionych przestępstw przypadająca na 100 mieszkańców wyniosła: 0,09. W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji wskaźnik ten kształtuje się na poziomie niemal 2,5-krotnie wyższym: 0,22.

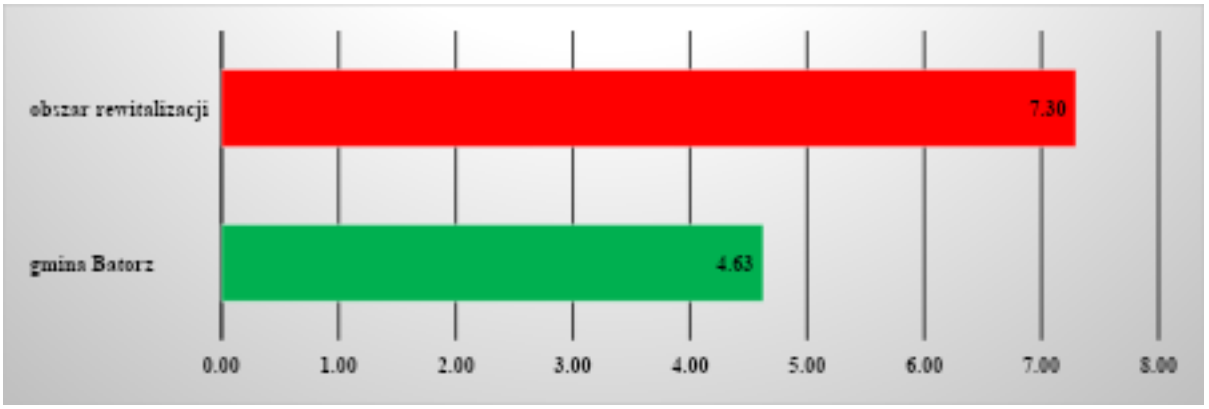
Wykres 63 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 22.: Liczba przestępstw przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Godziszowie

Równie niekorzystnie sytuacja przedstawia się w zakresie wskaźnika obrazującego liczbę interwencji Policji przypadającą na 100 mieszkańców gminy w 2023 r. Wskaźnik dla terenu całej gminy Batorz wynosi: 4,63. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji wartość wskaźnika znacznie przewyższa ww. średnią i wynosi: 7,30 (ponad 1,5- krotnie wyższy).

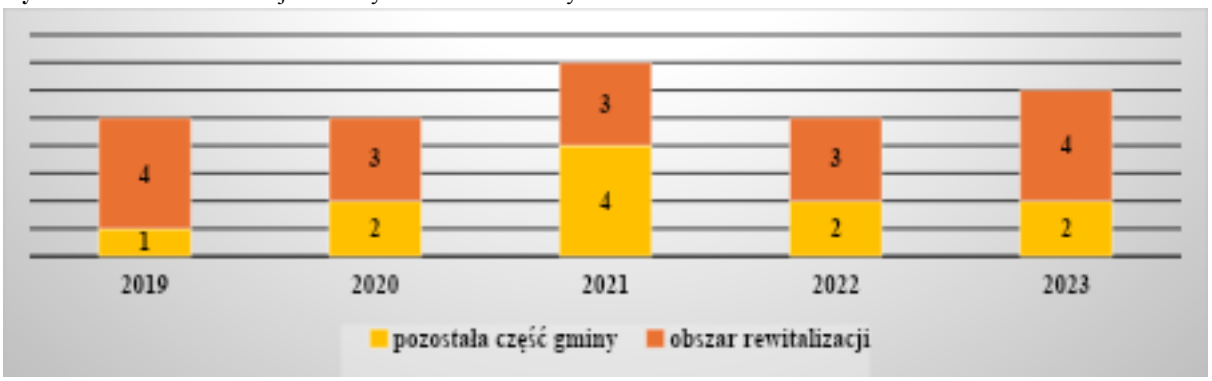
Wykres 64 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 23.: Liczba interwencji policji przypadająca na 100 mieszkańców w 2023r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Godziszowie

Wśród interwencji Policji szczególne miejsce zajmują interwencje domowe jako następstwo patologicznych zjawisk występujących w środowiskach rodzinnych mieszkańców gminy. Ten rodzaj interwencji jest pochodną wielu różnorodnych patologii życia społecznego, które pośrednio prowadzą do zaburzeń w sferze rodzinnej. Rzutuje to przede wszystkim na poczucie bezpieczeństwa i możliwości rozwoju najmłodszych członków społeczności lokalnej, co w efekcie długofalowym wpływać będzie na jakość szeroko pojętego życia społecznego w obrębie całej gminy. W związku z tym szczególnie niepokojące są niżej przedstawione dane, według których przeważająca część interwencji domowych przeprowadzanych przez policję miała miejsca w wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Na terenie całej gminy Batorz w latach 2019 – 2023 odnotowano odpowiednio następującą liczbę interwencji domowych: 5, 5, 7, 5 oraz 6. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji zaś: 4, 3, 3, 3, 4. Oznacza to, że w kolejnych latach analizy odsetek tychże interwencji mających miejsce w obszarze rewitalizacji wynosił: 80%, 60%, 42,85%, 60% oraz 66,66%. Powyższe dane wskazują na bardzo dużą koncentrację danego zjawiska w wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

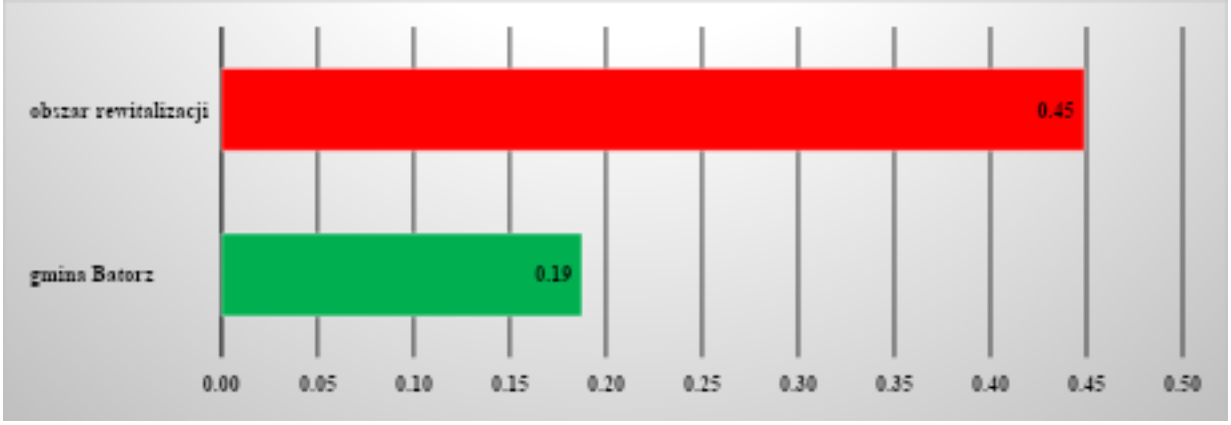
Wykres 65 Liczba interwencji domowych na terenie Gminy Batorz w latach 2019 -2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Godziszowie

Wartość wskaźnika obrazującego liczbę interwencji domowych przypadającą na 100 mieszkańców gminy w 2023 r. kształtowała się na poziomie: 0,19. Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji zaś uplasowała się na poziomie znacznie wyższym, równym 0,45 (niemal 2,5-krotnie wyższy).

Wykres 66 Porównanie wskaźniki delimitacyjnego 24.: Liczba przeprowadzonych przez policję interwencji domowych przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Godziszowie

Podsumowanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji:

- Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zauważalna jest szczególna koncentracja nieakceptowalnych społecznie zachowań (związanych z łamaniem prawa lub powszechnie przyjętych norm) wpływających na znaczne obniżenie poziomu bezpieczeństwa publicznego. W latach 2019-2023 udział przestępstw popełnionych na obszarze rewitalizacji w stosunku do ogólnej ich liczby kształtował się niezmiennie na bardzo wysokim poziomie (33,33%, 100%, 57,14%, 50% oraz 66,66% ogólnej liczby przestępstw z terenu gminy.). Wartość wskaźnika obrazującego liczbę popełnionych przestępstw przypadającą na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji jest wyższa niż na terenie całej gminy (gmina: 0,09; obszar rewitalizacji: 0,22).
- Obszar rewitalizacji to teren występowania kumulacja różnego rodzaju interwencji wpływających na obniżenie poziomu bezpieczeństwa publicznego. W jego granicach odnotowuje się sporą część zdarzeń tego typu, które miały miejsce na terenie całej gminy (przekraczających rokrocznie 40%). Wskaźnik obrazujący liczbę interwencji przypadającą na 100 mieszkańców w 2023 r. dla obszaru rewitalizacji jest sporo wyższy niż dla terenu całej gminy (gmina: 4,63; obszar rewitalizacji: 7,30).
- Mieszkańcy obszaru rewitalizacji borykają się z szeregiem różnego rodzaju problemów mających wpływ na występowanie nieprawidłowych zachowań także w obrębie rodzin. Udział interwencji domowych przeprowadzonych na obszarze rewitalizacji w stosunku do ogółu tego rodzaju działań Policji w gminie jest bardzo wysoki (w latach 2019 – 2023: 80%, 60%, 42,85%, 60% oraz 66,66%). Wskaźnik obrazujący liczbę przeprowadzonych interwencji przypadającą na 100 mieszkańców w obszarze rewitalizacji (0,45) jest wyższy od średniej gminnej (0,19) o 0,26 punktu procentowego.

Rekomendacje:

- W obrębie obszaru rewitalizacji należy zapobiegać i zwalczać niekorzystne zjawiska opisane powyżej. Zakres interwencji powinien obejmować zarówno działania profilaktyczne i edukacyjne, wpływające na obniżenie liczb niekorzystnych i odbiegających od nomy zachowań, jak również infrastrukturalne pozwalające na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego,
- Do metod mających prowadzić do ograniczenia nieakceptowalnych społecznie zachowań, w tym m.in. przestępczości, zaliczyć można również kształtowanie przestrzeni w sposób sprzyjający poprawie jakości życia mieszkańców, umożliwiający im realizację potrzeb oraz nawiązywanie pozytywnych więzi między członkami lokalnej społeczności, będących podstawą poczucia wspólnoty (np. montaż monitoringu i oświetlenia, poprawa wystroju i zagospodarowania

przestrzeni publicznych). Działania te nie tylko sprzyjają poprawie bezpieczeństwa publicznego, lecz również zapobiegają innym problemom społecznym, takim jak brak więzi społecznych.

- Mając na względzie dane dotyczące interwencji domowych przez Policję niezbędne jest podjęcie działań polegających na rozwoju usług dla rodzin wychowujących dzieci, w tym przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie.

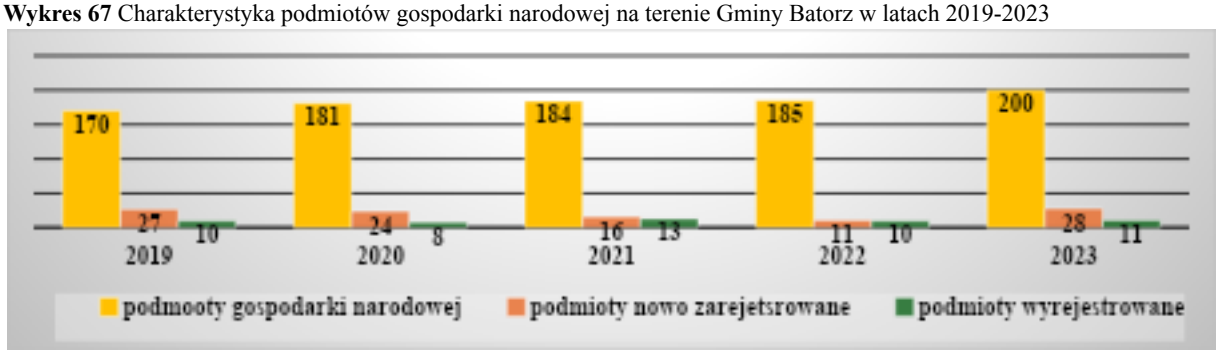
4.2 Sfera gospodarcza

Analiza sfery gospodarczej koncentruje się na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej zależy głównie od potencjału kapitału ludzkiego w zakresie działalności indywidualnej, ale również jest wypadkową takich zmiennych jak lokalizacja czy wsparcie władz w sferze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej. Przedsiębiorczość jest istotnym czynnikiem decydującym o rozwoju społecznym i gospodarczym układów przestrzennych w różnych skalach, również lokalnych. Obok przedstawionej i omówionej powyżej struktury bezrobocia, kluczowymi wskaźnikami obrazującym sytuację gospodarczą obszaru rewitalizacji są dane dotyczące podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego zakłada, że rolnictwo nadal będzie jednym z głównych kierunków rozwoju województwa, gdzie dominującą formą organizacji produkcji rolnej powinny być efektywne gospodarstwa rodzinne. Gmina Batorz jest gminą o dominującej funkcji rolniczej. Działalność rolnicza stanowi źródło dochodów dla 90% gospodarstw domowych. Dla sporej części mieszkańców rolnictwo nie stanowi jedynego źródła dochodów.

Gmina Batorz należy do obszarów, w których sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców jest zdeterminowana gospodarką rolną. Sektor ten stanowi główne źródło utrzymania mieszkańców oraz pełni główną funkcję rozwojową. Dlatego też jako podstawowe źródło dochodu mieszkańcy wymieniają pracę w indywidualnych gospodarstwach ale w gminie występuje również zjawisko tzw. dwuetatowców. Pozostałe sektory gospodarki takie jak usługi czy produkcja zajmują miejsca jedynie pomocnicze. Wskaźnik podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności dla gminy Batorz w 2023 r. wynosił 840. Dla porównania wskaźnik ten dla powiatu janowskiego wynosi 954, a dla województwa lubelskiego 1 052. W ujęciu bezwzględnym liczba podmiotów gospodarki narodowej od 2019 r. do 2023 r. wzrosła o 17,64% - wykres poniżej.

Wykres 67 Charakterystyka podmiotów gospodarki narodowej na terenie Gminy Batorz w latach 2019-2023

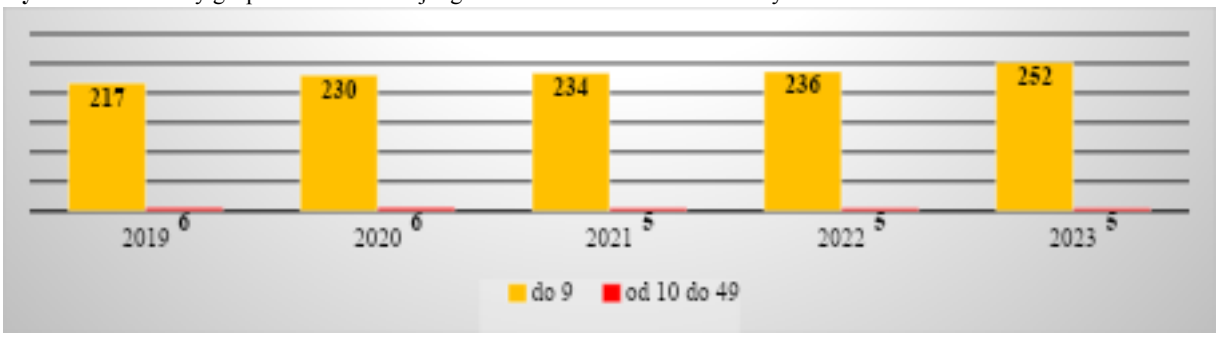


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

W Gminie Batorz, podobnie jak w większości gmin województwa lubelskiego i Polski, dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Zdecydowana większość przedsiębiorstw to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 osób, (98,05% w 2023 r.), tylko 1,94% przedsiębiorstw zalicza się do grupy małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 osób. W całym analizowanym

okresie nie ma ani jednego podmiotu zaliczanego do kategorii dużego przedsiębiorcy (zatrudnienie na poziomie od 50 do 249 osób). Ponadto w latach 2019 – 2023 odnotowano wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na poziomie 16,12%. O 16,67% spadła natomiast liczba małych przedsiębiorstw.

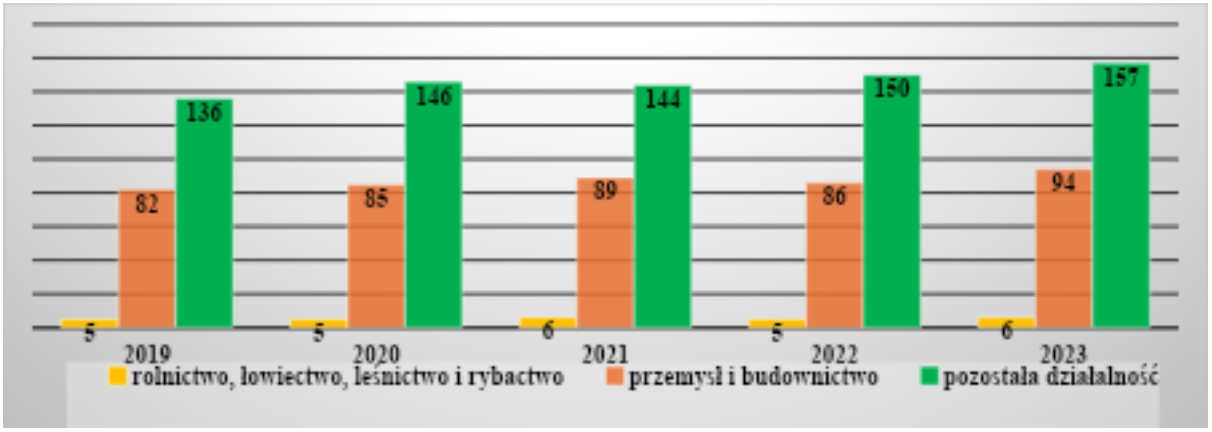
Wykres 68 Podmioty gospodarki narodowej wg. klas wielkości na terenie Gminy Batorz w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Wśród podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Batorz, w 2023 r. 61,08% to podmioty z kategorii „pozostała działalność", przemysł i budownictwo stanowią 36,57%, natomiast 2,33% stanowią podmioty działające w branży rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

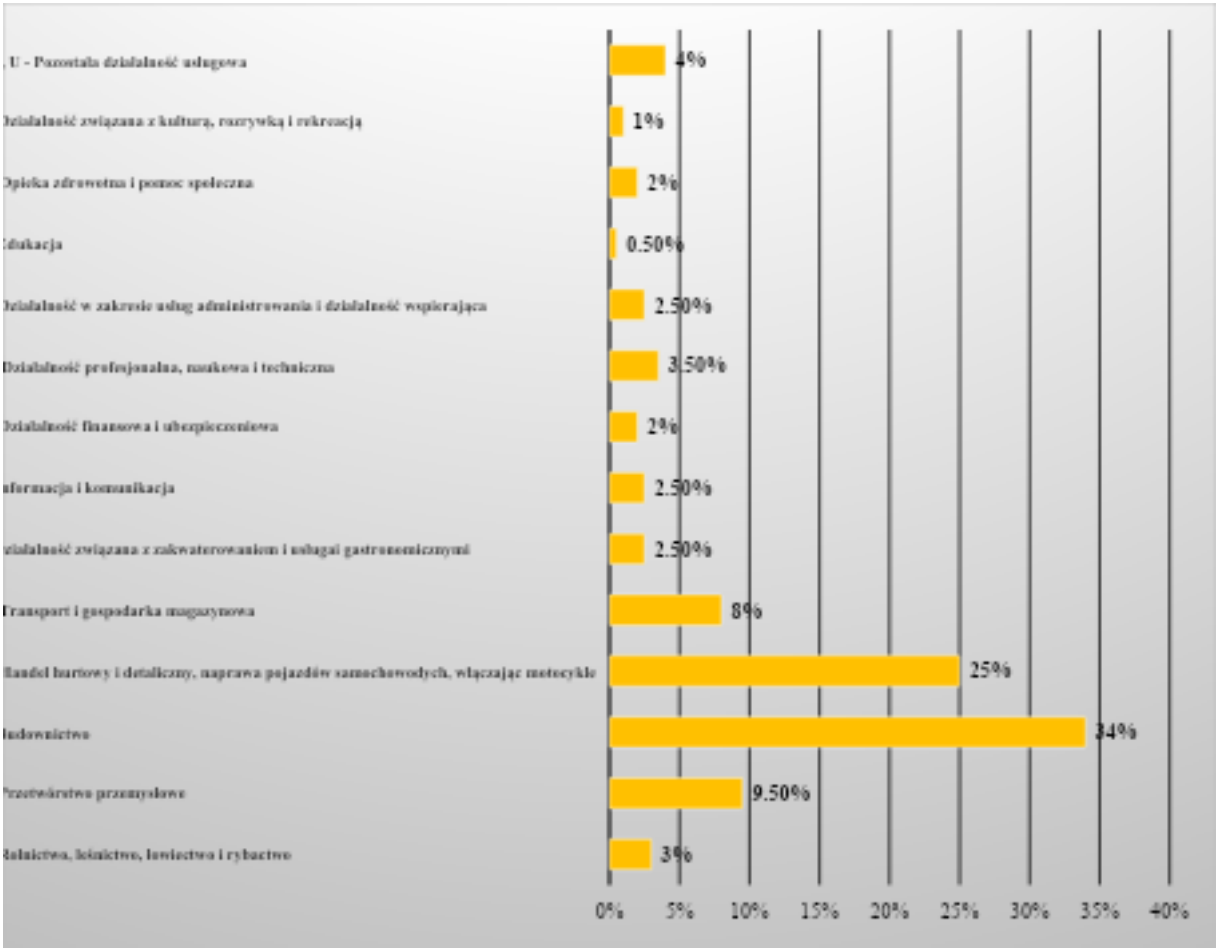
Wykres 69 Udział podmiotów gospodarki narodowej wg. sekcji PKD 2007 na terenie Gminy Batorz w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Wśród podmiotów gospodarki narodowej najliczniejszą grupę stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Stanowią one 77,82% podmiotów. Osoby fizyczne prowadzą głównie działalność w dwóch dominujących sektorach: budownictwo – 34% oraz handel hurtowy i detaliczny – 25%. Kolejne pod względem wielkości odsetka to transport i gospodarka magazynowa – 8% oraz przetwórstwo przemysłowe – 9,5%. Pomiędzy 2% a 4% prowadzi działalność w sekcji pozostała działalność usługowa, działalność finansowa i ubezpieczeniowa, opieka zdrowotna i pomoc społeczna, działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, informacja i komunikacja, działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Najmniej liczną grupą są osoby fizyczne prowadzące działalność w sekcjach Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją oraz edukacja.

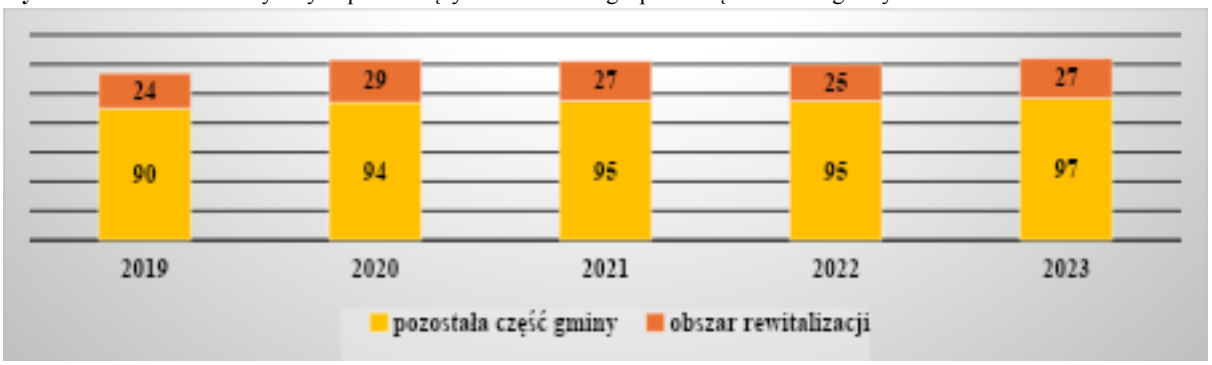
Wykres 70 Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wg. sekcji PKD 2007 na terenie gminy Batorz w 2023 r.(%)



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Batorz na przestrzeni lat 2019-2023 zanotowano systematyczny wzrost osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na poziomie 8,77% (ze 114 w 2019 r. do 124 w 2023 r.). Analogicznie sytuacja przestawia się w wyznaczonym obszarze rewitalizacji. W 2019 r. zarejestrowane były 24 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W 2023 r. natomiast 27. Jest to zatem wzrost na poziomie 12,50%. W 2019 r. osoby te będące mieszkańcami obszaru rewitalizacji stanowiły 21.05% ogółu, w 2023 r natomiast – 21,77%. odnotowano zatem wzrost na poziomie 0,72 punktów procentowych.

Wykres 71 Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Batorz w latach 2019-2023

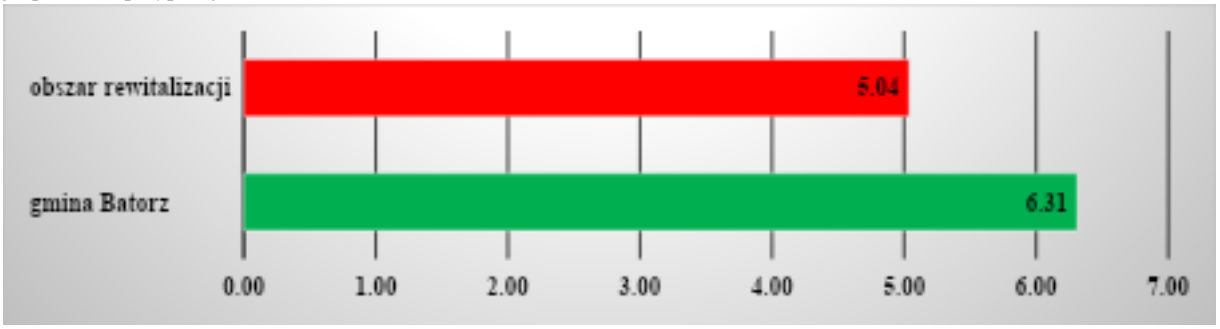


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Chcąc dokonać analizy aktywności mieszkańców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej uwzględnić należy populację obszaru. W tym celu zweryfikowano wskaźnik liczby osób

fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2023 r. Średnia wartość wskaźnika dla obszaru całej gminy wyniosła 6,31. Natomiast w zakresie wyznaczonego obszaru rewitalizacji wartość wskaźnika kształtuje się na niższym poziomie: 5,04.

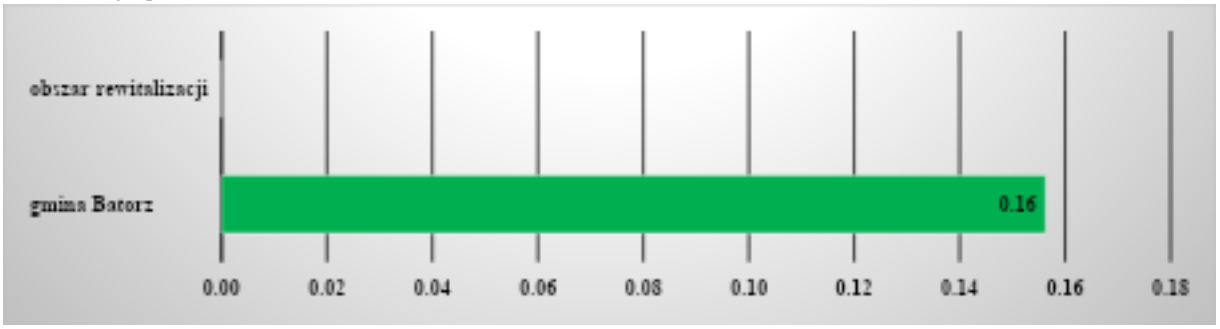
Wykres 72 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera gospodarcza - wskaźnik 1.: liczba osób prowadzących działalność gospodarczą przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Następnie przeanalizowano wskaźnik obrazujący liczbę podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w 2023 r. Średnia wartość dla gminy wyniosła w tym przypadku 0,16. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji nie funkcjonuje ani jeden podmiot prowadzący działalność gospodarczą, zatem wartość wskaźnika wyniosła tu 0,00.

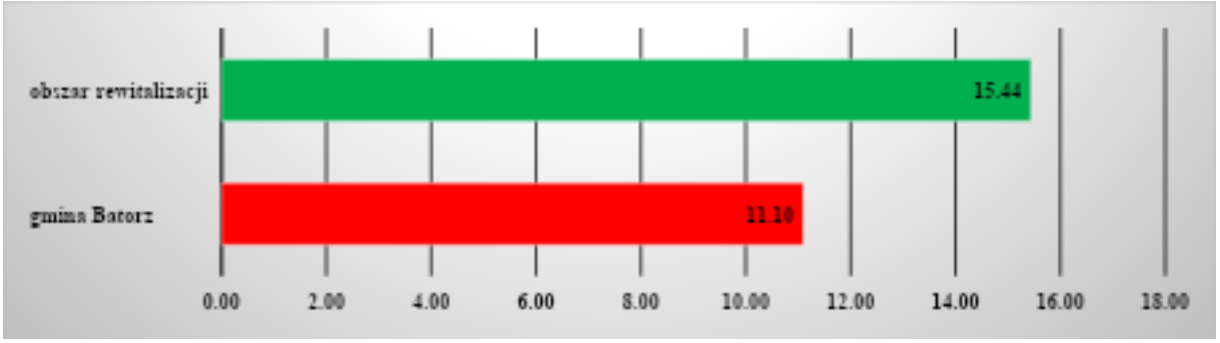
Wykres 73 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera gospodarcza – wskaźnik 2.: Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Kolejnym analizowanym zagadnieniem jest wartość wskaźnika określającego zmianę liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w latach 2019 – 2023. Średnia wartość dla gminy wynosi 11,10. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji uplasowała się natomiast na poziomie 15,44.

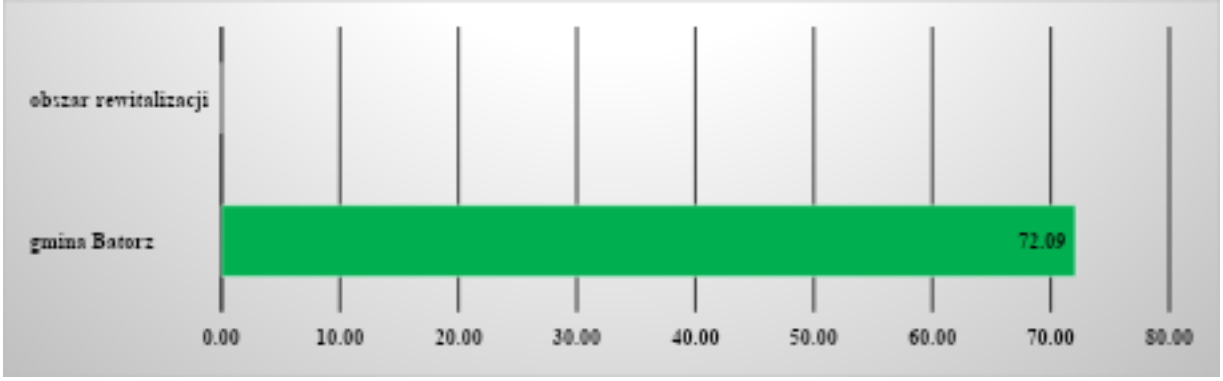
Wykres 74 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera gospodarcza – wskaźnik 3.: Zmiana liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w latach 2019 – 2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bator

Ostatnim badanym na potrzeby niniejszego dokumentu wskaźnikiem jest zmiana liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w 2023 r. Średnia jego wartość dla terenu całej gminy Batorz wyniosła 72,09. W oczywisty sposób wskaźnik dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji wyniósł 0,00.

Wykres 75 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera gospodarcza – wskaźnik 4.: Zmiana liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w latach 2019-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Na poziom lokalnej aktywności gospodarczej ma wpływ wiele czynników, m.in. takich jak: lokalny poziom rozwoju gospodarczego, lokalny rynek pracy oraz problemy ze znalezieniem stałego zatrudnienia, poziom dochodów mieszkańców i konsumpcja społeczna. Ważna jest także lokalna gotowość do podejmowania ryzyka gospodarczego. Większość podmiotów gospodarki narodowej stanowią tutaj osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, w wyznaczonym obszarze rewitalizacji są to wyłącznie osoby fizyczne. Na kondycję przedsiębiorstw wpływ mają zarówno zjawiska w skali makroekonomicznej, jak i zjawiska kryzysowe samego obszaru, m.in. zbyt duże koszty utrzymania lub wynajmu lokali, zbyt mała liczba klientów korzystających z ofert lokalnych przedsiębiorstw, ubóstwo potencjalnych klientów. Na kondycję lokalnych przedsiębiorców wpływają również niskie dochody mieszkańców wpływające na kształt i zakres lokalnego rynku zbytu.

Brak wystarczającej liczby miejsc pracy powoduje konieczność poszukiwania jej poza granicami gminy i zniechęca do osiedlania się na jej terenie. Stanowi to poważną barierę w rozwoju nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy. Dodatkowo, konieczność emigracji w celach zarobkowych jest przyczyną szeregu innych problemów społecznych, takich jak np.: rozluźniające się więzi rodzinne, rozbicie rodzin wielopokoleniowych, pozostawianie bez opieki najstarszych członków rodziny. Wśród problemów zgłaszanych przez mieszkańców podczas konsultacji społecznych bardzo silnie akcentowano problem tzw. „eurosierot". Część z mieszkańców obszaru rewitalizacji zdecydowała się na dłuższy pobyt poza granicami kraju w celach zarobkowych. W sytuacji takiej cierpią całe rodziny – dochodzi do rozpadu związków małżeńskich, przekazywane są nieprawidłowe wzorce rodzinne, dzieci pozostając często pod opieką jednego z rodziców lub dziadków mają trudności w nauce, są nieakceptowane w środowisku rówieśniczym, mają problemy emocjonalne. Jako przyczynę ograniczającą inicjatywę mieszkańców w zakresie prowadzenia własnego biznesu, wskazywali oni głównie brak przekonania i wiary we własne możliwości (strach przed procedurami, przepisami).

Podsumowanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji:

- Na przestrzeni analizowanego okresu w obszarze rewitalizacji nie funkcjonował ani jeden podmiot prowadzący działalność gospodarczą, można przypuszczać, że jest to spowodowane brakiem odpowiednich zasobów finansowych, które pozwoliłyby na rozwój działalności; w skali

całej gminy dominujący jest udział mikroprzedsiębiorstw, a co za tym idzie – ograniczone są też własne zasoby kapitałowe i zdolność kredytowa.

- Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła na terenie całej gminy Batorz o 8,77%, w wyznaczonym obszarze rewitalizacji wzrost ten wyniósł natomiast 12,50%. Na przestrzeni lat 2019 – 2023 mieszkańcy obszaru rewitalizacji stanowili około 1/5 wszystkich osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.
- Brak wystarczającej liczby miejsc pracy powoduje konieczność poszukiwania jej poza granicami gminy i zniechęcająca do osiedlania się na jej terenie. Stanowi to poważną barierę w rozwoju nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy. Ponadto konieczność emigracji w celach zarobkowych jest przyczyną szeregu złożonych problemów społecznych.

Rekomendacje:

- Bardzo niska aktywność gospodarcza powoduje, że jednym z priorytetów jest wdrożenie rozwiązań wspierających mieszkańców m. in. w zakresie: ich rozwoju zawodowego, aby byli bardziej konkurencyjnymi pracownikami na rynku pracy, podejmowania przez nich inicjatyw przedsiębiorczości. W kontekście tym szczególnie istotne wydaje się być kształcenie od najmłodszych lat mieszkańców z uwzględnieniem potrzeb lokalnego rynku pracy oraz lokalnych potencjałów.
- W celu rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji rekomenduje się również wykorzystanie jego bezsprzecznego potencjału turystycznego i kulturowego.
- W kontekście przenikania się sfery społecznej i gospodarczej rekomenduje się promocję idei oraz rozwój sektora podmiotów ekonomii społecznej.

4.3 Sfera środowiskowa

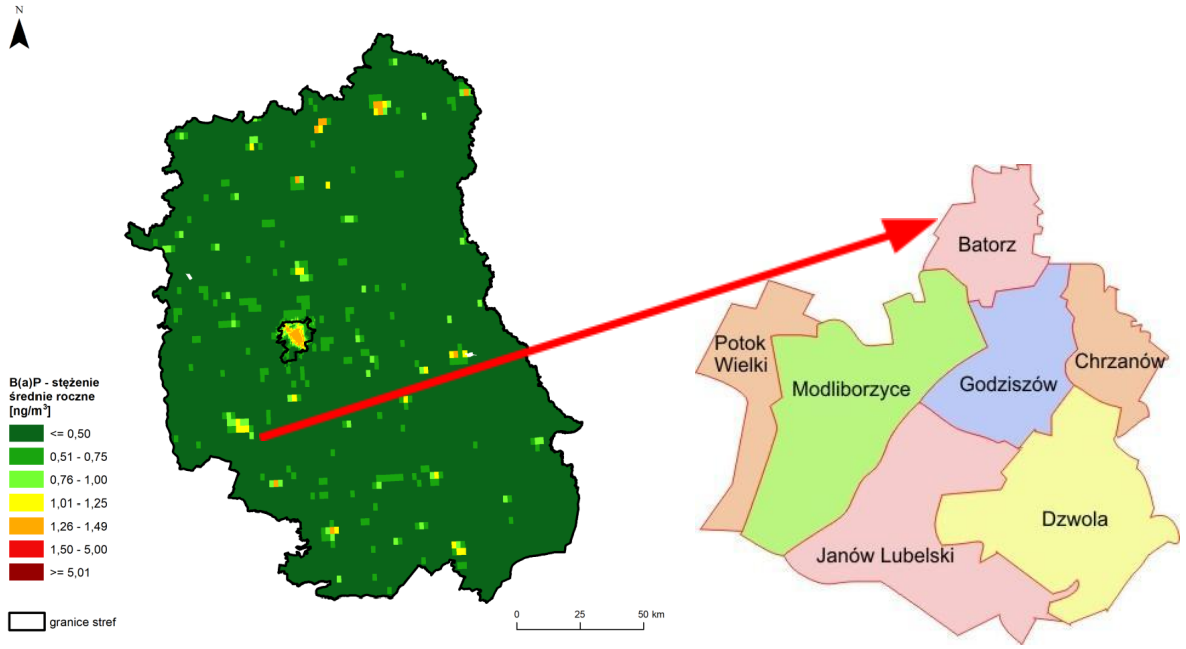
Ustawa wskazuje, że wśród negatywnych zjawisk środowiskowych należy w szczególności rozpatrzyć (1) przekroczenie standardów jakości środowiska oraz (2) obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie lubelskim jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno- bytowego (emisja powierzchniowa), z komunikacji (emisja liniowa) oraz z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Znaczący udział w stężeniach substancji na obszarze województwa ma również napływ zanieczyszczeń z pozostałego obszaru Polski oraz z Europy. Głównym lokalnym źródłem zanieczyszczeń jest emisja z domów ogrzewanych indywidualnie oraz na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu, komunikacja samochodowa. Przemysł zlokalizowany na obszarze województwa lubelskiego, głównie energetyka zawodowa, ze względu na dużą wysokość emitorów, w znacznym stopniu eksportuje zanieczyszczenia poza granice województwa. Zakłady przemysłowe o istotnej emisji niezorganizowanej lub emitowanej poprzez niskie kominy mogą również bezpośrednio wpływać na jakość powietrza w ich sąsiedztwie. Udział w całkowitej emisji ma również emisja związana z ruchem pojazdów. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się opon pojazdów, hamulców, nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg. Tlenki azotu są natomiast emitowane w wyniku spalania paliwa.

Uzyskanie wiarygodnych danych dotyczących jakości środowiska na terenie Gminy Batorz jest utrudnione. Na jej obszarze nie ma bowiem zainstalowanych urządzeń monitorujących na bieżąco jakość powietrza, stan gleb czy wód. W trakcie prowadzonych analiz zwrócono się do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska - Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Lublinie z prośbą o dostarczenie informacji w zakresie odnotowanych przekroczeń jakości powietrza na terenie

gminy w latach 2019-2023. Zgodnie z informacją GIOŚ, „Roczna ocena jakości powietrza" za rok 2023, aglomeracja lubelska i strefa lubelska ze względu na brak przekroczeń zostały zaklasyfikowane do klasy A. Stężenia średnie roczne benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 na wszystkich stanowiskach pomiarowych w aglomeracji lubelskiej i strefie lubelskiej wynosiły 1 ng/m3 i nie przekroczyły poziomu docelowego.

Mapa 1 Gmina Batorz na tle mapy województwa lubelskiego – ocena jakości powietrza pod względem stężenia Benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym



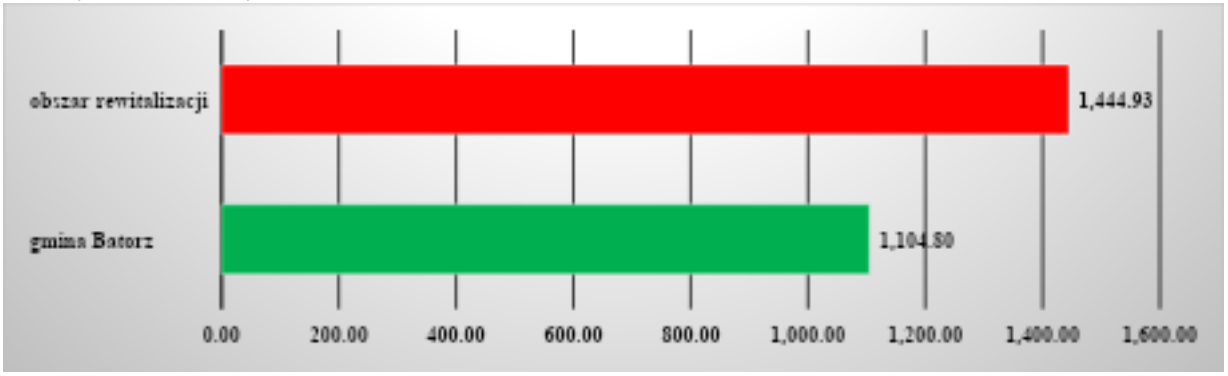
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

W celu określenia sytuacji problemowej przeanalizowano dane, które były możliwe do pozyskania i dotyczyły ilości azbestu, który pozostaje nadal na terenie gminy i wymaga utylizacji oraz liczby budynków mieszkalnych wykorzystujących nowoczesne instalacje odnawialnych źródeł energii. Na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji analizę sfery środowiskowej przeprowadzono w oparciu o wskaźniki: ilość azbestu przypadająca na 100 budynków mieszkalnych w 2023 r. oraz liczba oze przypadająca na 100 budynków mieszkalnych w 2023 r.

W ramach analizy pierwszego zagadnienia zbadano zanieczyszczenie środowiska azbestem. Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Gminy Batorz na koniec 2023 r. na budynkach usytułowanych na terenie gminy nadal pozostawało 8 750 m^2 azbestu wymagającego utylizacji. Azbest wykazuje działanie chorobotwórcze na skutek wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Sama obecność azbestu nie jest zagrożeniem dla zdrowia. Staje się on niebezpieczny dopiero w momencie uszkodzenia (łamanie, kruszenie, cięcie) lub gdy dochodzi do korozji wyrobów zawierających azbest. Procesy te prowadzą do uwalniania włókiem azbestowych, które wraz z wdychanym powietrzem mogą dostać się do naszego organizmu. Skutki szkodliwego działania azbestu nie muszą być natychmiastowe; jego działanie u człowieka może ujawnić się nawet po kilkudziesięciu latach. W aktualnym stanie wiedzy naukowej azbest jest substancją o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla ludzi.

Na podstawie uzyskanych danych dotyczących masy azbestu wymagające utylizacji, jak również potencjału budynków mieszkalnych, obliczono masę azbestu przypadający na 100 budynków mieszkalnych. Wartość wskaźnika dla gminy wyniosła 1 104,80 m^2. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji wskaźnik ten przyjął znacznie większą wartość, równą 1 444.93 m^2.

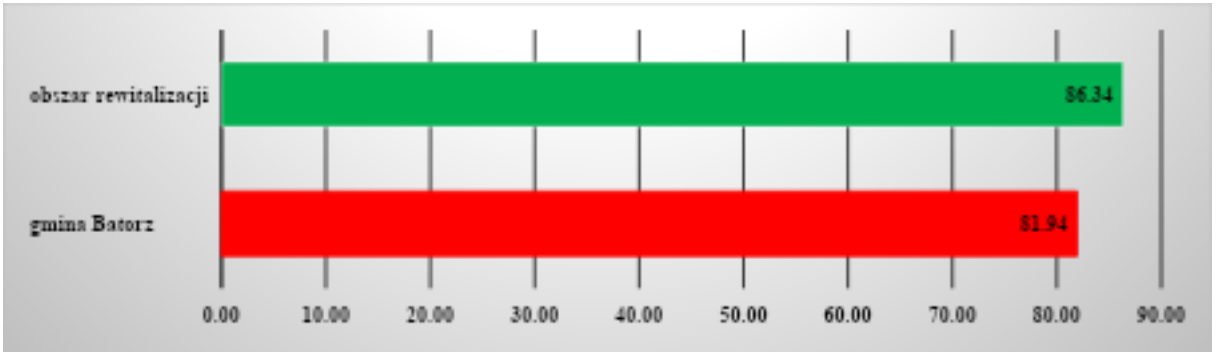
Wykres 76 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera środowiskowa -wskaźnik 5.: Ilość azbestu [m2] przypadająca na 100 budynków mieszkalnych w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Kolejnym badanym aspektem mającym kluczowe znaczenie dla jakości środowiska w danym obszarze, jest ilość budynków korzystających z odnawialnych źródeł energii. Użycie źródła OZE ma kluczowe znaczenie dla ochrony środowiska naturalnego. Tego rodzaju instalacje przyczyniają się do redukcji emisji gazów cieplarniach, wpływają na zastąpienie paliw kopalnych (np. węgla) odnawialnymi źródłami energii, które zmniejszają globalny ślad węglowy, co przyczynia się do spowolnienia zmian klimatycznych. Tradycyjne źródła energii na paliwa kopalne emitują do zasilania, takie jak tlenki siarki (SO_x), tlenki azotu (NO_x) oraz pyły zawieszone, które są odpowiedzialne za smog i choroby układu oddechowego. Natomiast OZE nie wpływają na powietrze, poprawiając jakość życia ludzi i zdrowie ekosystemów. Mając na względzie szereg korzyści jakie przynosi dla środowiska naturalnego stosowanie alternatywnych źródeł energii, w ramach analizy sfery środowiskowej uwzględniono liczbę poszczególnych instalacji odnawialnych źródeł energii przypadająca na 100 budynków mieszkalnych. W 2023 r. dla terenu całej Gminy Batorz wartość wskaźnika kształtowała się na poziomie: 81,94, zaś dla obszaru rewitalizacji – 86,34. Trzeba mieć jednak na uwadze, że niektóre gospodarstwa wyposażone są w więcej, niż jedną instalację OZE.

Wykres 77 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera środowiskowa -wskaźnik 6.: Liczba oze przypadająca na 100 budynków mieszkalnych w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

W trakcie prowadzonych konsultacji społecznych ujawnił się jeszcze problem nadal niewystarczającej świadomości ekologicznej nie tylko mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale również całej Gminy Batorz. Coraz mniej osób neguje fakt zmian klimatycznych, które mogą doprowadzić do katastrofy klimatycznej, a także odpowiedzialność człowieka za ten proces. Wciąż jednak świadomość ekologiczna mieszkańców pozostawia wiele do życzenia. Za tym idzie także brak gotowości do zmiany swoich nawyków na bardziej przyjazne środowisku.

Podsumowanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji:

- W kwestiach środowiskowych głównym problemem obszaru rewitalizacji jest pozostająca nadal do utylizacji stosunkowo duża masa azbestu.
- Na obszarze rewitalizacji, a także na terenie całej gminy obserwujemy stosunkowo dobrą sytuację pod względem wyposażenia budynków mieszkalnych w ekologiczne źródła energii. W gminie wskaźnik obrazujący ilość budynków mieszkalnych wykorzystujących OZE wyniósł 81,94, w wyznaczonym obszarze rewitalizacji zaś jeszcze więcej – 86,34.
- Zdiagnozowanym problemem jest także niska świadomości ekologiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Rekomendacje:

- Biorąc pod uwagę charakter gminy i obszaru rewitalizacji, potrzebę dbania o zdrowie mieszkańców oraz informacje nt. budynków mieszkalnych nadal pokrytych szkodliwym azbestem, niezbędne jest podjęcie interwencji w zakresie usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest, minimalizacji negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terenie rewitalizacji i likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.
- W obrębie obszaru rewitalizacji oraz całej gminy rekomenduje się nadal kontynuowanie realizacji przedsięwzięć umożliwiających jeszcze większy dostęp gospodarstwom domowym do instalacji odnawialnych źródeł energii oraz wymiany przestarzałych źródeł ciepła. Tego rodzaju inwestycje pozytywnie oddziałują na stan środowiska przyrodniczego i zdrowie mieszkańców, jak również na poprawę warunków ich życia (np. likwidacja uciążliwości związanych z dotychczasowym systemem pozyskiwania energii cieplnej czy elektrycznej). Pozostają także nie bez znaczenia dla potencjału turystycznego obszaru oraz sytuacji gospodarczej – wygenerowane w budżetach domowych (w związku ze zmniejszeniem ilości nośników energii) oszczędności, które mogą zostać wykorzystane na lokalnym rynku zbytu,
- Konieczne jest również przeprowadzenie działań mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym w szczególności dzieci i młodzieży oraz kształtowanie prawidłowych nawyków wobec środowiska naturalnego. Eksperci wskazują, że edukacja w tym zakresie jest konieczna, ale może nie wystarczyć, zwłaszcza jeśli będzie przymusowa. Ważne jest wskazywanie, że każde, nawet najmniejsze działanie ma znaczenie, by zapobiec pogarszaniu się sytuacji.
- Niezwykle istotnym elementem jest wykorzystanie potencjału zasobów przyrodniczych obszaru rewitalizacji poprzez rewaloryzacje zdegradowanych terenów zieleni oraz ich zagospodarowanie w sposób polegający na ich udostępnieniu mieszkańcom poprzez tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych.

4.4 Sfera techniczna

Wśród katalogu zjawisk decydujących o sytuacji kryzowej danego obszaru znalazły się również zagadnienia techniczne. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji: zjawiska z zakresu sfery technicznej dotyczą w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu

mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

W granicach obszaru rewitalizacji znajduje się jeden obiekt zabytkowych wpisany do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego[10]- zbiorowa mogiła z powstania styczniowego z 1863 r. – nr A/479.

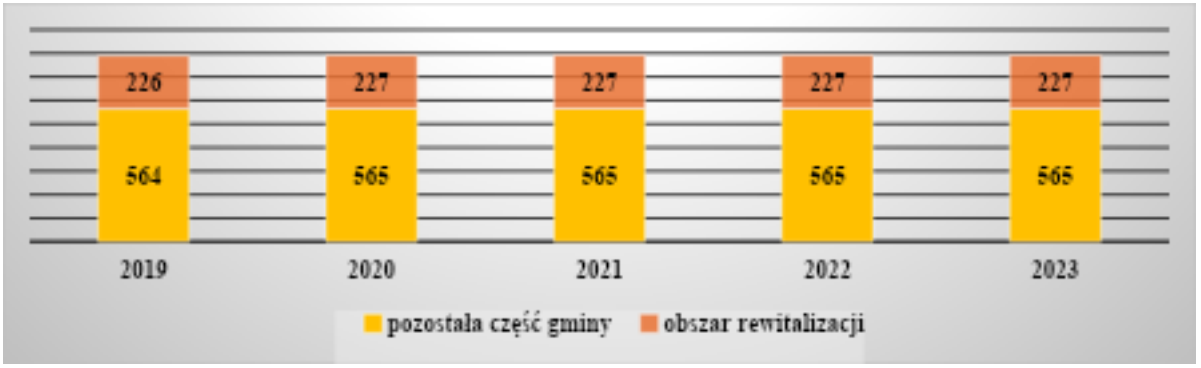
Wojewódzką Ewidencją Zabytków (WEZ) objętych są następujące obiekty usytułowane na obszarze rewitalizacji, w tym:
- 3 zabytki architektoniczne – Kościół parafialny pw. Św. Stanisława Bp. w Batorzu Pierwszym, dzwonnica przy kościele parafialnym oraz plebania,
- 2 cmentarze parafialne w Batorzu Pierwszym (w tym 1 czynny);
- zbiorowa mogiła z powstania z 1863 r., która wpisana jest również do rejestru zabytków;
-mogiły (NN) w Woli Studzieńskie,
- mogiła (żydowska) z II wojny światowej w Wólce Batorskiej.
W Gminnej Ewidencji Zabytków znajdują się następujące obiekty;
- Kościół parafialny p.w. Stanisław Biskupa Męczennika w Batorzu Pierwszym wraz z dzwonnicą i plebanią - wpisane także do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków
- Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Batorzu Pierwszym – wpisany także do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków,
- Mogiła zbiorowa z powstania styczniowego z 1863 r. w Batorzu Pierwszym– wpisana także do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego,
- Mogiła żydowska z II wojny światowej w Batorzu Pierwszym,
- Cmentarz parafialny – dawny
- Park dworski (relikty) w Woli Studzieńskiej,
- Mogiły w Woli Studzieńskiej,
- Mogiła wojenna w Woli Studzieńskiej,
- Mogiła wojenna z I wojny światowej w Wólce Batorskiej,
- Mogiła wojenna z II wojny światowej w Wólce Batorskiej.

Szczegółowe informacje w zakresie ww. obiektów zawarto w podrozdziale 4.6 *Analiza lokalnych potencjałów.*

Warunki mieszkaniowe to jeden z najważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym społeczeństwa oraz stopniu jego zamożności. Na przestrzeni lat 2019-2023 na terenie Gminy Batorz zanotowano nieznaczny, 0,25 %-owy, wzrost liczby budynków mieszkalnych (z 790 do 792). W wyznaczonym obszarze rewitalizacji liczba budynków w latach 2019 – 2023 zwiększyła się o 1 (0,44%).

Wykres 78 Liczba budynków mieszkalnych na terenie gminy Batorz oraz na wyznaczonym obszarze rewitalizacji w roku 2019 - 2023

[10] Obwieszczenie nr 1/2025 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 31 stycznia 2025 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

W skład zasobu nieruchomości należących do Gminy Batorz wchodzą także budynki i lokale mieszkalne. Gmina dysponuje 8 lokalami mieszkalnymi (w tym 6 znajduje się na wyznaczonym obszarze rewitalizacji w m. Batorz Pierwszy oraz Wólka Batorska) oraz 1 budynkiem mieszkalnym (usytułowany w granicach obszaru rewitalizacji w m. Batorz Pierwszy). Poniżej zamieszczono szczegółowe informacje na temat zasobu mieszkaniowego Gminy Batorz:

1) Budynek tzw. weterynarii: Batorz Pierwszy 51e, 23-320 Batorz:
   - Powierzchnia zabudowy całkowita [m2]: 184 + 61.
   - Nr działki: 218/3 oraz 216/3. Obręb: 0004.
   - Stan techniczny: dobry.
   - 2 lokale usługowe prywatne.
   - 1 mieszkanie prywatne.
   - 3 mieszkania gminne (wynajem):
   - Batorz Pierwszy nr 51E/6 – 85,00 [m2],
   - Batorz Pierwszy nr 51E/2 – 38,64 [m2],
   - Batorz Pierwszy nr 51E/4 – 39,00 [m2].

2) Budynek po dawnej szkole podstawowej w Wólce Batorskiej: Wólka Batorska 110, 23-320 Batorz:
   - Powierzchnia zabudowy całkowita [m2]: 116.
   - Nr działki: 254/1. Obręb: 0012.
   - Stan techniczny: dobry.
   - Puste sale lekcyjne na parterze – obecnie nieużytkowane.
   - 1 mieszkanie na piętrze (wynajem):
   - Wólka Batorska nr 110 - 58 [m2].

3) Ośrodek zdrowia: Batorz Pierwszy 84, 23-320 Batorz:,
   - Powierzchnia zabudowy całkowita [m2]: 270.
   - Nr działki: 902. Obręb: 0004.
   - Stan techniczny: dobry.
   - Główna część lokalu: NZOZ ZDROWIE oraz apteka.
   - 2 mieszkania gminne (1 wynajęte):
   - Batorz Pierwszy nr 84/2 – 60 [m2].
   - Drugie mieszkanie o takiej samej powierzchni – obecnie nieużytkowane.

4) Budynek mieszkalny: Batorz Pierwszy 52, 23-320 Batorz:
   - Powierzchnia zabudowy całkowita [m2]: 150.
   - Powierzchnia użytkowa [m2]: 310.
   - Nr działki: 299/5. Obręb: 0004.
   - Średni stan techniczny – obecnie nieużytkowane.

5) Budynek po dawnej szkole w Aleksandrówce: ALEKSANDRÓWKA 28, 23-320 BATORZ:

- Powierzchnia zabudowy całkowita [m2]: 492.
- Nr działki: 426/6. Obręb: 0001.
- Średni stan techniczny – obecnie nieużytkowane.
- Główna część lokalu: sale lekcyjne dawnej szkoły podstawowej.
- 2 mieszkania gminne:
  - na parterze o pow. 40,00 [m2],
  - na piętrze o pow. 52,00 [m2].

Gmina Batorz nie posiada Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy.

Na przestrzeni analizowanego okresu warunki socjalno-bytowe mieszkańców gminy prawie nie uległy zmianom. Zgodnie z danymi GUS na przestrzeni 5 badanych lata odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej trzymywał się takim samym poziomie. Na terenie gminy nie ma infrastruktury kanalizacyjnej oraz siec gazowniczej.

W świetle danych Urzędu Gminy Batorz łączna długość czynnej sieci wodociągowej wynosi 59,5 km. Gmina posiada i eksploatuje pięć ujęć wód podziemnych:

- Aleksandrówka - obsługuje miejscowości: Aleksandrówka i Węglinek,
- Błażek – obsługuje miejscowości: Błażek, Nowe Moczydła, Samary Kolonia,
- Wólka Batorska – obsługuje miejscowości: Batorz Pierwszy, Batorz Drugi, Batorz Kolonia, Wólka Batorska,
- Wola Studzieńska Kolonia: obsługuje miejscowości - Wola Studzieńska Kolonia, Wola Studzieńska, Stawce, Stawce Kolonia,
- Wólka Batorska Kolonia – obsługuje miejscowość: Wólka Batorska Kolonia,
- 35 stanowisk archeologicznych w Batorzu Pierwszym,
- 14 stanowisk archeologicznych w Woli Studzieńskiej,
- 33 stanowiska archeologiczne w Wólce Batorskiej.

Dostęp do sieci wodociągowej mają wszystkie budynki mieszkalne na terenie gminy.

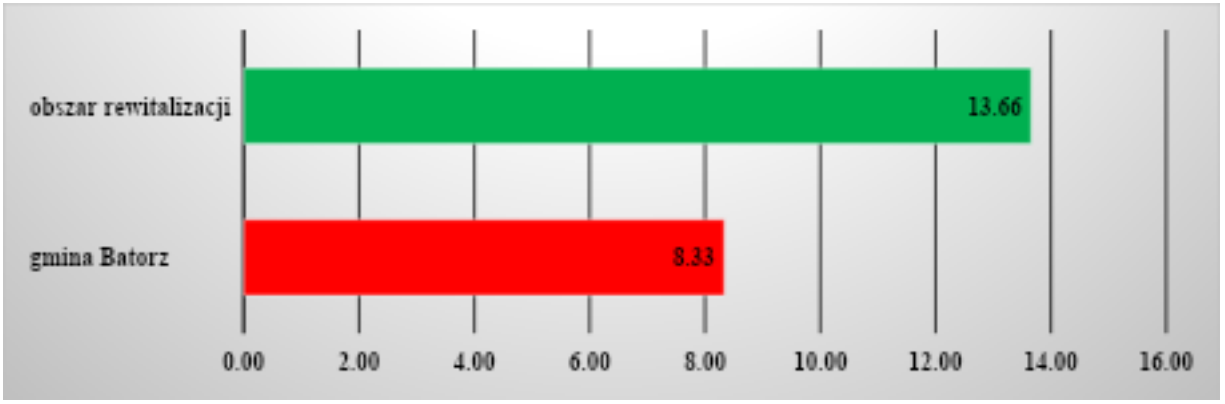
Uwzględniając powyższe informacje, charakteryzujące zjawisko degradacji technicznej, na potrzeby przedmiotowej analizy wybrano poniższe wskaźniki dotyczące obiektów o przeznaczeniu mieszkalnym oraz użyteczności publicznej. Wyboru przedmiotowych wskaźników dokonano mając na względzie fakt, iż poszczególne rodzaje rozwiązań w budownictwie indywidualnym, stanowią istotny czynnik decydujący o możliwości wysokiej jakości zamieszkiwania. Cześć z rozpatrywanych wskaźników okazała się bezużyteczna, np. kwestie dotyczące wyposażenia budynków w kanalizację sanitarną oraz wykorzystanie infrastruktury wodnej czy gazowej, w ramach analizy nie uwzględniono również informacji w zakresie budynków mieszkalnych posiadających dostęp do tejże sieci. Ze względu na fakt, iż wszystkie budynki mieszkalne w gminie posiadają dostęp do sieci wodociągowej, w ramach prowadzonych analiz nie uwzględniono wskaźnika dot. tego rodzaju sieci. Ostatecznie do analizy wzięto 4 wskaźniki dotyczące zdiagnozowanych obszarów problemowych, tj:

- udział budynków mieszkalnych korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków,
- udział budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła,
- udział budynków użyteczności publicznej wymagających prac termomodernizacyjnych,
- udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania dla osób z niepełnosprawnościami.

W oparciu o dane przekazane przez Urząd Gminy Batorz oszacowano średnią wartość dla wskaźnika obrazującego udziału budynków mieszkalnych podłączonych do przydomowych oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie budynków w 2023 r. Wskaźnik obliczony dla terenu całej gminy wyniósł 8,33. Natomiast w wyznaczonym obszarze rewitalizacji uplasował się na znacznie

wyższym poziomie równym 13,66. Świadczy to o lepszej sytuacji w zakresie wyznaczonego obszaru rewitalizacji w kontekście pozostałych obszarów gminy. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę realną wartość wskaźnika, jest ona bardzo niska i niezadowalająca.

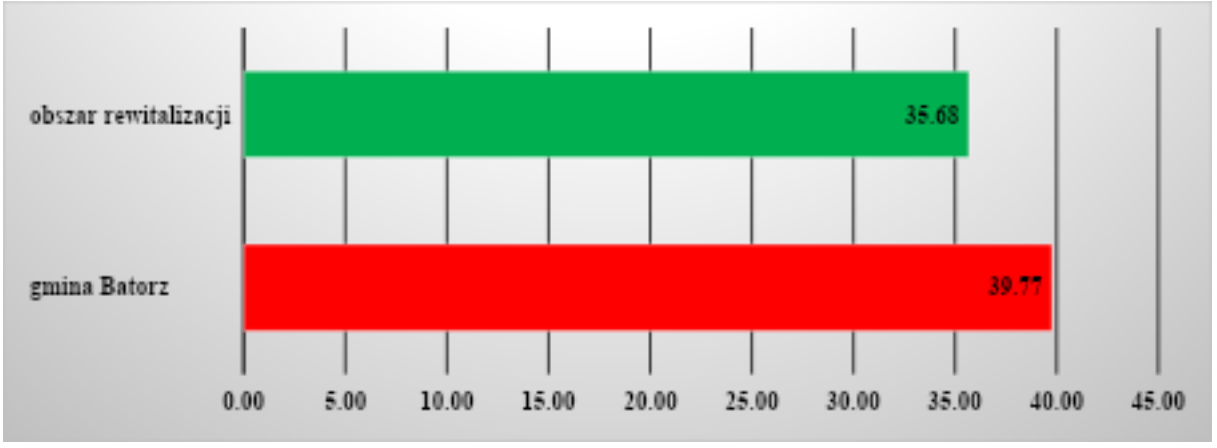
Wykres 79 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera techniczna - wskaźnik 7.: udział budynków mieszkalnych podłączonych do przydomowych oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Analizując wyposażenie budynków mieszkalnych w różnego rodzaju infrastrukturę techniczną pozyskano również dane nt. wykorzystania w Gminie Batorz źródeł ciepła w gospodarstwach domowych. W świetle przeprowadzonych analiz gospodarka cieplna gminy oparta jest na indywidualnych urządzeniach grzewczych opalanych przeważnie paliwem stałym. W ramach szczegółowej analizy wykorzystano dane Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Wzięto pod uwagę dane w zakresie źródeł ciepła poniżej 3 klasy emisyjności, tj. niespełniające norom w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza.- tzw. „kopciuchy". W 2023 r. na terenie gminy znajdowało się łącznie 315 budynków mieszkalnych, które były wyposażone w przestarzałe i wysokoemisyjne źródła ciepła. W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji ich liczba wyniosła 81, co stanowiło 25,71% ogólnej liczby tego rodzaju budynków w całej gminie. Wobec powyższego, wskaźnik odnoszący się do udziału budynków mieszkalnych wyposażonych w przestarzałe i wysokoemisyjne źródła ciepła w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych kształtował się w 2023 r. w Gminie Batorz na poziomie 39,77%. W obrębie obszaru rewitalizacji zaś mniej, bo 35,68% budynków mieszkalnych wykorzystuje przestarzałe źródła ciepła. Sytuacja to nie jest jednak korzystana, ponieważ nadal jedna trzecia wszystkich budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji nie spełnia aktualnych norm i wymaga pilnej wymiany źródeł ciepła.

Wykres 80 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera techniczna - wskaźnik 8.: udział budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2023 r. (%)



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Kolejna grupa zagadnień dotyczy kwestii degradacji technicznej budynków użyteczności publicznej. Wzięto pod uwagę budynki będące w zasobie gminy oraz innych podmiotów (kościelnych). Na potrzeby niniejszego opracowania ocenie poddano budynki użyteczności publicznej pod względem spełniania przez nie aktualnych standardów w zakresie efektywności energetycznej oraz stopnia dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Stan techniczny owych budynków pozostawia wiele do życzenia, szczególnie pod względem termomodernizacji oraz dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Batorz na terenie gminy znajdują się łącznie 18 różnego rodzaju budynków/obiektów użyteczności publicznej, 11 z nich usytuowanych jest w obszarze rewitalizacji. W poniższej tabeli zawarto informacje w zakresie budynków uwzględnianych w ramach prowadzonej analizy.

Tabela 10 Budynki użyteczności publicznej wg poszczególnych jednostek referencyjnych

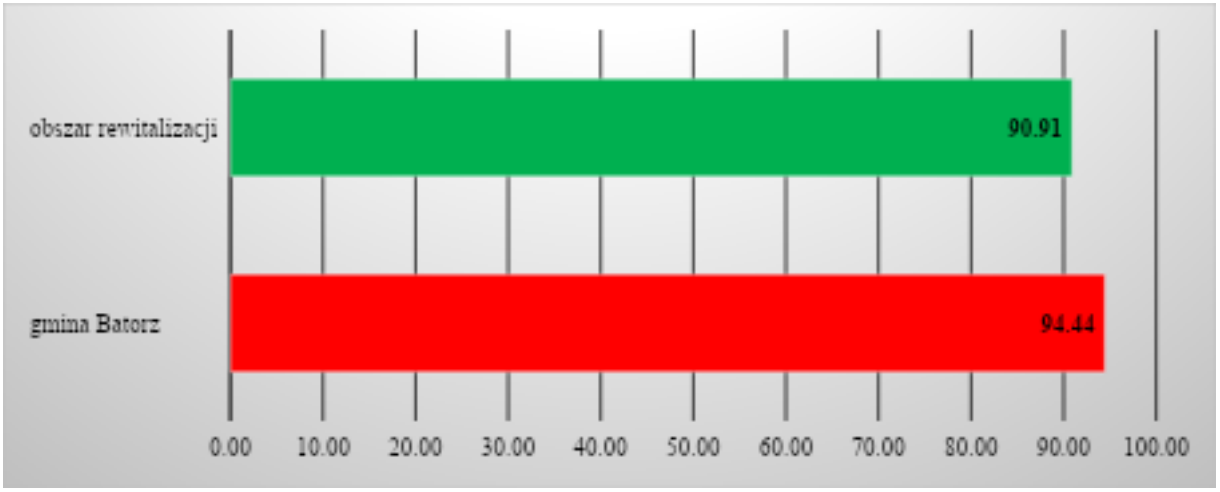
Lp.	Nazwa jednostki referencyjnej	Lokalizacja obiektu publicznego	Numer ewidencyjny działki	Liczba budynków użyteczności publicznej	Liczba budynków użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji
1	**ALEKSANDRÓWKA**	Budynek Szkoły	426/6;	1	1
2	**BATORZ PIERWSZY**	Urząd Gminy	299/1	8	7
		Muzeum wiejskie	598/3		
		Zespół Szkolno-Przedszkolny	895		
		Gminny Ośrodek Kultury	602/3; 602/11		
		Ośrodek Zdrowia	902		
		Remiza OSP	972		
		Kościół parafialny	603		
		Stara plebania	906		
3	**BATORZ DRUGI**	-		0	0
4	**BATORZ-KOLONIA**	-		0	0
5	**BŁAŻEK**	Remiza OSP	800/11	1	1
6	**NOWE MOCZYDŁA**	-		0	0
7	**SAMARY**	Świetlica wiejska	666/1; 665/4	1	1
8	**STAWCE**	Remiza OSP	539/4; 538/3	1	1
9	**STAWCE-KOLONIA**	-		0	0
10	**WĘGLINEK**	Remiza OSP	168	1	1
11	**WOLA STUDZIEŃSKA**	Remiza OSP	466	1	1
12	**WOLA STUDZIEŃSKA-KOLONIA**	Budynek byłe zlewni mleka	324/7	2	2
		Remiza OSP	324/6		
13	**WÓLKA BATORSKA**	Remiza OSP	261; 270/6; 262	2	2
		Budynek byłej szkoły	254/1		
Suma:				**18**	**17**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

W ramach tej części analizy weryfikacji poddano wartość wskaźnika obrazującego udział budynków użyteczności publicznej wymagających prac termomodernizacyjnych w 2023 r. Na terenie całej gminy Batorz znajduje się 18 budynków użyteczności publicznej. 17 z tych budynków wymaga prac termomodernizacyjnych. Stanowi to więc 94,44% infrastruktury wymagającej modernizacji.

W obrębie obszaru rewitalizacji zaś niezbędnej modernizacji wymaga 10 spośród 11 budynków użyteczności publicznej, co stanowi 90,91%.

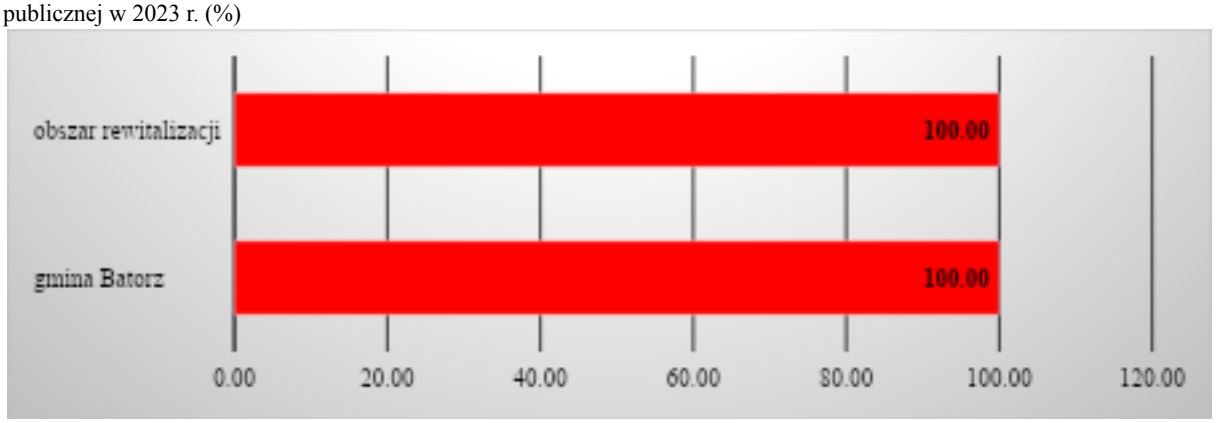
Wykres 81 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera techniczna - wskaźnik 9.: udział budynków użyteczności publicznej wymagających podjęcia działań termomodernizacyjnych w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej w 2023 r. (%)



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Ostatnim analizowanym wskaźnikiem jest udział ww. budynków wymagających dostosowania do potrzeb osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej w 2023 r. Zarówno w skali całej gminy jak i w wyznaczonym obszarze rewitalizacji wszystkie obiekty tego typy wymagają podjęcia prac modernizacyjnych.

Wykres 82 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera techniczna - wskaźnik 10.: udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej w 2023 r. (%)



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Podsumowanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji:

- Na terenie gminy wszystkie budynki mieszkalne podłączone są do sieci wodociągowej. Istotnym problemem całej gminy jest natomiast brak sieci gazowniczej oraz infrastruktury kanalizacyjnej.
- Ponad 1/3 budynków mieszkalnych z terenu gminy oraz zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji potrzebuje pilnej wymiany przestarzałych źródeł ciepła (dokładnie 39,77% na terenie całej gminy oraz 35,68% w obszarze rewitalizacji),
- W obrębie obszaru rewitalizacji udział budynków użyteczności publicznej wymagających przeprowadzenia pilnych prac termomodernizacyjnych w ogólnej liczbie budynków będących w zasobach publicznych wyniósł 90,91%, tj. o 3,53 punktów procentowych mniej niż w gminie.

Podkreślenia wymaga jednak fakt, iż 64,71% wszystkich budynków użyteczności publicznej wymagających interwencji w Gminie Batorz znajduje się w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

- Szczególnie niekorzystna jest sytuacja budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na obszarze rewitalizacji oraz całej gminy 100% ww. budynków wymaga podjęcia prac modernizacyjnych.
- Palącym problemem obszaru rewitalizacji, jest usytuowanie na jego obszarze budynków użyteczności publicznej, których stan techniczny pozostaje nadal niezadowalający. Budynki te utraciły parametry racjonalnych kosztów eksploatacji (np. awaryjność sieci wewnętrznych budynku, niedostateczne parametry termoizolacyjności) oraz nie spełniają zmienionych w międzyczasie wymogów funkcjonalnych stawianych tego typu obiektom. Na szczególną uwagę w tym zakresie zasługuje zdegradowane budynki Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu, Gminnego Centrum Kultury oraz byłego urzędu gminy, w którym aktualnie mieści się Gminna Biblioteka Publiczna oraz lokalna izba muzealna.

Rekomendacje:

- Należy kontynuować inicjatywy polegające na rozbudowie i ulepszaniu istniejącej infrastruktury technicznej na obszarze rewitalizacji, aby podnosić jakość życia mieszkańców na tym terenie i zwiększać jego atrakcyjność dla potencjalnych mieszkańców.
- Konieczne jest zmodernizowanie budynków użyteczności publicznej (np. dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnością, prace termomodernizacyjne), aby były bardzie dostępne dla mieszkańców i bardziej energooszczędne.
- Poprawa jakości środowiska naturalnego na terenie gminy stanowi ważny element jej polityki, a działania z tym związane zostały wskazane między innymi opracowanych dokumentach strategicznych i planistycznych. Mając jednak na uwadze rosnące w ostatnim czasie koszty nośników grzewczych istnieje bardzo duże zagrożenie obniżeniem jakości powietrza związanym z niską emisją. Dlatego też bardzo istotne będzie kontynuowanie dofinansowań wymiany urządzeń grzewczych oraz termomodernizacji budynków oraz edukacja ekologiczna mieszkańców.

4.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Ostatnią grupą zagadnień, które mogą świadczyć o sytuacji kryzysowej zachodzącej na danym terenie są negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, czyli w szczególności: niewystarczający poziom wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną lub jej zły stan techniczny, niska jakość podstawowych usług lub brak dostępu do nich, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru.

W opisie tej sfery w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji wykorzystano wskaźniki dotyczące jakości terenów publicznych oraz poziomu wyposażenia w infrastrukturę gwarantując realizację usług publicznych takich jak np. obowiązek wysokiej jakości dróg publicznych. Mając na celu wytypowanie obszarów borykających się z największymi problemami przeanalizowano stan tychże dróg i konieczność podjęcia interwencji polegających na modernizacji istniejących odcinków lub budowie nowych. W ramach badania sfery przestrzenno-funkcjonalnej analizie poddano również jakość terenów publicznych zlokalizowanych w obrębie gminy i obszaru rewitalizacji.

W Gminie Batorz dominuje użytkowanie rolnicze. Sprzyja temu występowanie tu gleb bardzo dobrej i dobrej jakości oraz korzystne warunki agroklimatyczne. Gospodarstwa mają charakter rozdrobniony. rolnicze wykorzystanie terenów jest często zbyt intensywne, i nie uwzględnia

uwarunkowań związanych z terenami lessowymi, co powoduje procesy erozji. Mniejsze obszary leśne są rozproszone głównie w centrum, zaś większe kompleksy znajdują się na obrzeżach gminy. Występują tu lasy grądowe i buczyna typu karpackiego, jednak część z nich wyróżnia dominujący udział sosny, czyli skład gatunkowy niedostosowany do siedliska. Obok funkcji produkcyjnej lasy pełnią istotną funkcję w zapobieganiu erozji gleb, co ma szczególne znaczenie na stromych stokach.

Osadnictwo w gminie rozwinęło się przede wszystkim wzdłuż istniejących dolin, a wyraźna koncentracja zabudowy zaznacza się w dolinie Poru. Należy zauważyć, iż na większości terenów zabudowa ma charakter ekstensywnej zabudowy wiejskiej – wsie ulicówki. Przeważającą funkcją zabudowy jest funkcja zabudowy zagrodowej. Usługi zlokalizowane w samodzielnych budynkach lub wbudowane w inne obiekty mają charakter przede wszystkim wspomagający, dominującą w gminie produkcję rolną. Poszczególne działki charakteryzują się przeważnie dość wysokim udziałem powierzchni biologicznie aktywnej, w tym zieleni wysokiej. Obiekty produkcyjne skupione są przede wszystkim w miejscowościach Batorz i Błażek. W innych rejonach gminy zwracają uwagę liczne opuszczone i zrujnowane dawne budynki produkcyjne (w tym tartaki, młyn).

Na terenie Gminy Batorz występuje zabudowa przede wszystkim wolnostojąca, ze spadzistymi dachami o nachyleniu połaci około 30-45 stopni. Zabudowa drewniana, zwykle parterowa jest stopniowo zastępowana przez budynki murowane. We wszystkich miejscowościach ilość murowanych budynków mieszkalnych przeważa nad ilością drewnianych domów mieszkalnych. Od lat 70-tych XX wieku systematycznie wzrasta także liczba murowanych budynków gospodarczych i inwentarskich. W szczególności przewaga nowej zabudowy występuje w największych miejscowościach gminy: Batorzu Pierwszym i Drugim, Wólce Batorskiej, Aleksandrówce, Błażku i Stawcach. Więcej budynków starszych i w gorszym stanie technicznym znajduje się w mniejszych miejscowościach, bardziej oddalonych od głównych dróg. Rejonem ze znacznym udziałem takiej zabudowy są także południowe części Stawiec, Woli Studzieńskiej i Woli Studzieńskiej Kolonii położone w dolinie. Zauważalna jest różnica stanu tych zabudowań z niektórymi, bardzo dobrze utrzymanymi zabudowaniami tych samych miejscowości położonymi na wysoczyźnie, przy drodze Studzianki-Stawce.

Wysokość budynków w zasadzie nie przekracza 12 m. Budynki mieszkalne mają przeważnie 2 lub 3 kondygnacje, przy czym ostatnia jest prawie zawsze poddaszem użytkowym. Budynki o większych gabarytach związane z usługami, oświatą czy administracją występują przede wszystkim w centrum Batorza, który jest największą jednostką osadniczą gminy, ale także w centrum Aleksandrówki, Błażka i Stawiec. Najpiękniejszymi obiektami architektonicznymi gminy są: zabytkowy kościół w Batorzu z dzwonnicą i plebanią oraz licznie rozlokowane we wszystkich miejscowościach kaplice i krzyże o zróżnicowanych formach i wykonane z różnych materiałów budowlanych. Charakterystycznymi obiektami o modernistycznej bryle i płaskim dachu są, powstałe w II połowie XX wieku budynki szkolne w Batorzu i Aleksandrówce oraz 4 kondygnacyjny blok w centrum Błażka. Z kolei interesujące formy przestrzenne, ale nawiązujące do lokalnej tradycji spadzistych dachów nadano nowym kościołom w Aleksandrówce, Błażku i Stawcach. Także zespół szkół w Błażku charakteryzuje się tradycyjną bryłą ze spadzistym dachem.

Do niedawana szczególną przestrzenią rekreacyjno-gospodarczą na terenie gminy Batorz był stok narciarski prowadzony przez prywatnego właściciela. Niestety w chwili obecnej stok ten już nie funkcjonuje.

Centralnym ośrodkiem usług i przestrzeni publicznych jest miejscowość Batorz Pierwszy, w której to znajduje się siedziba gminy i funkcjonują najważniejsze obiekty i instytucje publiczne (m.in. Urząd Gminy, GOK, GOPS, NZOZ, Zespół Szkolno-Przedszkolny). Wśród ważniejszych ośrodków lokalnych znajdują się: Aleksandrówka, Błażek i Stawce. Użytkowanie terenu i zabudowa większości obszaru gminy jest podporządkowana dominującej, funkcji rolniczej.

Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne to takie, które wpływają niekorzystnie na jakość i użyteczność przestrzeni publicznej, zabudowy, infrastruktury i krajobrazu. Niektóre przykłady takich zjawisk to:

- zaniedbanie, dewastacja i niszczenie zabytków i obiektów o wartości historycznej lub kulturowej,
- brak dostępu do zieleni, terenów rekreacyjnych i usług publicznych,
- nadmierne zagęszczenie zabudowy i zanieczyszczenie środowiska,
- chaotyczna i nieestetyczna forma zabudowy i zagospodarowania terenu,
- konflikty i bariery w komunikacji i dostępności przestrzeni,
- degradacja i marginalizacja obszarów o szczególnym znaczeniu dla gminy lub regionu.

Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne mogą być skutkiem różnych czynników, takich jak:

- brak lub niewystarczająca ochrona i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego,
- brak lub niewystarczająca partycypacja społeczna i współpraca interesariuszy w planowaniu i zarządzaniu przestrzenią,
- brak lub niewystarczająca integracja polityk i strategii rozwoju przestrzennego na różnych poziomach,
- brak lub niewystarczająca koordynacja i harmonizacja inwestycji i projektów wpływających na przestrzeń,
- brak lub niewystarczająca adaptacja do zmian demograficznych, gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne mają negatywny wpływ na jakość życia mieszkańców, atrakcyjność i konkurencyjność obszarów i całych regionów, a także na zrównoważony rozwój i spójność terytorialną. Dlatego ważne jest, aby je diagnozować, zapobiegać i przeciwdziałać, stosując odpowiednie narzędzia i metody planowania i zarządzania przestrzenią.
Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru to jedno z negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych, które mogą być przyczyną stanu kryzysowego.

Na obszarze Gminy Batorz zdiagnozowano następujące przykłady takiego niedostosowania:

- brak dostosowania przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań mieszkańców, np. brak miejsc do wypoczynku, rekreacji, spotkań i integracji społecznej; głównie tereny takie zlokalizowane są przy remizach OSP, świetlicach wiejskich czy w pobliżu byłych budynków pełniących funkcje edukacyjne i wychowawcze;
- brak dostosowania zabudowy i zagospodarowania terenu do zmian klimatu, np. brak zadrzewienia, zazielenienia, retencji wody, zwiększający ryzyko suszy, powodzi, wysokich temperatur,
- brak dostosowania budynków i obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, np. osób niepełnosprawnych, starszych, dzieci, ograniczający ich dostępność i mobilność.

Do podstawowego układu dróg w Gminie Batorz należą drogi powiatowe oraz gminne. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy łączna długość dróg gminnych wynosi: 67,93 km, w tym 59,13 km (87,05%) stanowią drogi gminne o nawierzchni utwardzonej; W chwili obecnej 24,04 km (40,66%) spośród ww. zaklasyfikowano jako drogi o złej nawierzchni wymagające podjęcia interwencji, tj. prac modernizacyjnych. Pozostałe 8,8 km to drogi nieutwardzone, w ramach których 100% wymaga budowy.

Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy Batorz wynosi 43 km, w tym 41,161 km (95,72%) to drogi o nawierzchni utwardzonej, a 1,839 km to drogi o nawierzchni nieutwardzonej. Wśród dróg utwardzonych, 15,593 km (37,88%) wymaga podjęcia interwencji (przeprowadzenia prac modernizacyjnych). 100% spośród ww. dróg powiatowych wymaga budowy. Drogi powiatowe zapewniają najważniejsze powiązania tranzytowe pomiędzy miejscowościami oraz powiązania z

gminami sąsiednimi. Drogi powiatowe klasy zbiorczej pełnią rolę powiązań między miejscowościami, ale miejscami także obsługują przyległą zabudowę. W przeważającej większości są wyasfaltowane, w dobrym lub średnim stanie technicznym, miejscami wyposażone w chodniki. Są to:

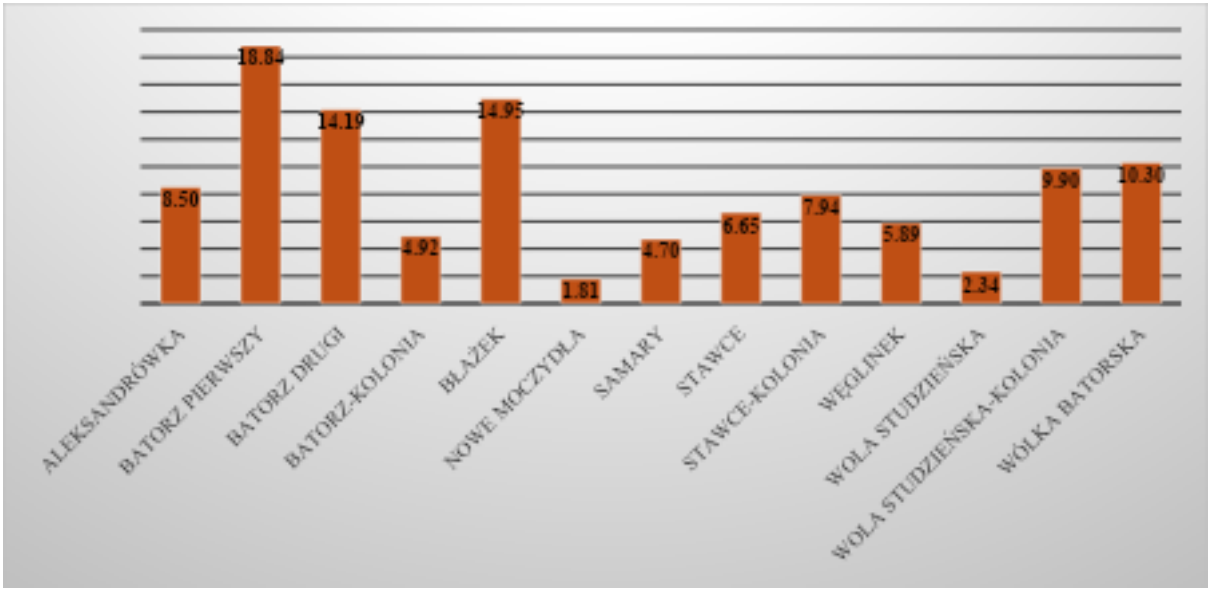
- droga Nr 2304L (Zdziłowice-Batorz-Stawce-Stara Wieś) łączy funkcje najważniejszego powiązania północ-południe z funkcją obsługi terenów otaczającej zabudowy. Jest wyasfaltowana, w dobrym lub średnim stanie technicznym lecz miejscami charakteryzuje się dużą ilością zjazdów i dużą krętością. Na odcinkach przechodzących przez Batorz Drugi i Wólka Batorska wzdłuż drogi nr 2304L przebiega równoległa gminna droga dojazdowa pełniąca funkcję drogi serwisowej,
- drogi Nr: 2314L (Stawce-Ponikwy), Nr 2731L (Studzianki-Stawce), Nr 2736L (Batorz-Błażek-Samary-Blinów), Nr 2804L (Błażek-Pasieka-Wierzchowiska) i Nr 2740L (Błażek-Polichna IV).

Pozostałe drogi będące w Zarządzie Dróg Powiatowych mają znaczenie lokalne, zapewniają dojazd do poszczególnych posesji, w mniejszym stopniu prowadzą ruch tranzytowy pomiędzy miejscowościami, charakteryzują się większą ilością zjazdów, skrzyżowań i mniejszymi szerokościami jezdni i pasów drogowych. Są to:

- droga Nr 2305L (Studzianki- Aleksandrówka-Batorz) jest wyasfaltowana, przy czym na odcinku przebiegającym przez Aleksandrówkę, brak jest możliwości znacznych poszerzeń drogi, a w Batorzu Pierwszym występuje niewielka odległość pomiędzy skrzyżowaniami z drogą 2736L i gminną drogą dojazdową,
- droga Nr 2805L (Błażek-Aleksandrówka) jest wyasfaltowana, jest w dobrym stanie technicznym, przy czym na odcinku przebiegającym przez Błażek, brak jest możliwości znacznych poszerzeń drogi,
- droga Nr 2807L (Błażek-Piłatka) na znacznej długości pozostaje drogą polną stanowiącą dojazd do przyległych terenów rolnych. Miejscami charakteryzuje się dużą krętością.
- droga Nr 2306L (Zakrzew-Kolonia Stawce-Boża Wola) ma już klasę drogi lokalnej. Droga jest wyasfaltowana, w złym stanie technicznym.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Gminy Batorz łączna długość dróg lokalnych na terenie gminy w 2023 r. wynosiła 110,93 km, w tym 50,272 km to drogi wymagające podjęcia interwencji (utwardzenia, modernizacji lub całkowitej budowy). W wyznaczonym obszarze rewitalizacji znajduje się łącznie 31,48 km dróg lokalnych, z czego 17,14 km wymaga podjęcia prac modernizacyjnych.

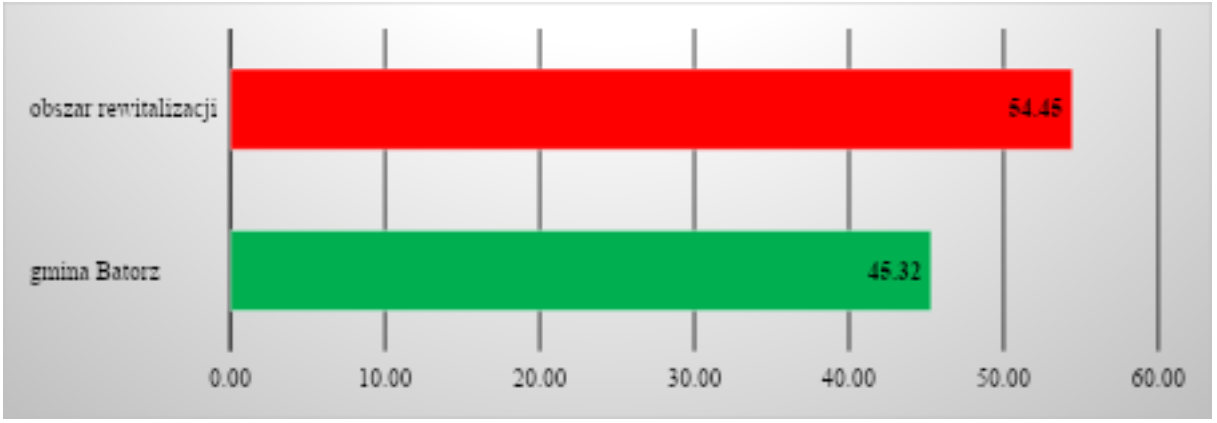
Wykres 83 Długość dróg lokalnych (gminnych i powiatowych) na terenie Gminy Batorz w 2023 r. wg. sołectw



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Odsetek dróg lokalnych będących w niewystarczającym stanie technicznym dla terenu całej gminy kształtuje się na poziomie 45,32%. W obrębie wyznaczonego obszaru aż 54,45% tych dróg wymaga przeprowadzenia modernizacji, remontów i napraw. Jest to o 9,13 punktów procentowych więcej niż w całej gminie.

Wykres 84 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera przestrzenno-funkcjonalna - wskaźnik 11.: udział długości dróg lokalnych wymagających podjęcia interwencji w ogólnej długości dróg w 2023 r. (%)



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Kolejnym wyznacznikiem stanu zagospodarowania przestrzennego gminy jest jakość terenów publicznych. W ramach niniejszej analizy zidentyfikowano więc powierzchnie terenów publicznych znajdujących się na obszarze gminy Batorz i wyselekcjonowano te, które wymagają podjęcia pilnej interwencji. Zgodnie z informacjami Urzędu Gminy łączna powierzchnia terenów publicznych wynosi: 6,05 ha, w tym 5,74 ha jest zdegradowanych i wymaga podjęcia interwencji. Z całości ww. areału 4,25 ha znajduje się w wyznaczonym obszarze rewitalizacji oraz 100% tychże terenów wymaga interwencji.

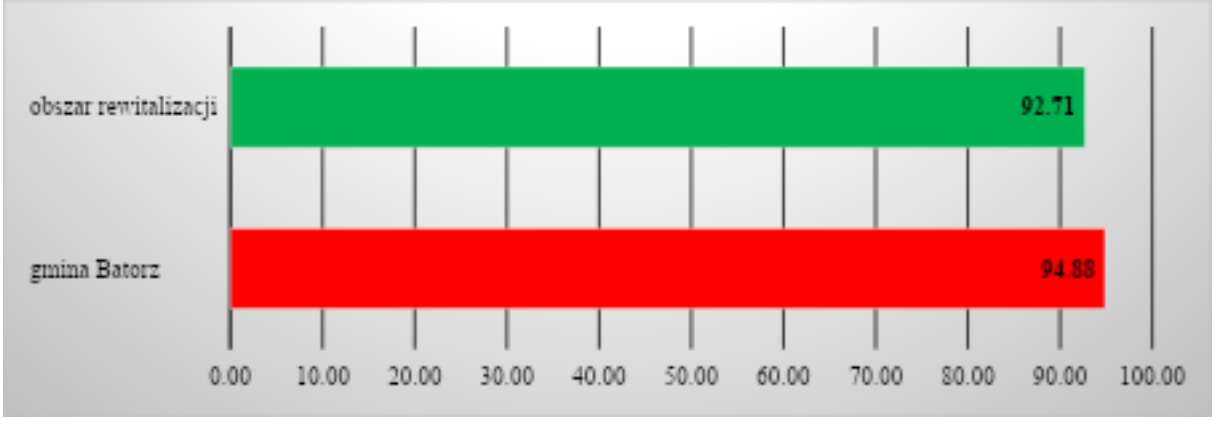
Tabela 11 Zestawienie powierzchni terenów publicznych na terenie Gminy Batorz wg. jednostek referencyjnych

Lp.	Nazwa jednostki referencyjnej	Lokalizacja terenu publicznego	Numer ewidencyjny działki	Powierzchnia terenów publicznych [ha]	Powierzchnia terenów publicznych wymagających podjęcia interwencji [ha]
1	ALEKSANDRÓWKA	Teren przy budynku byłej szkoły	426/5; 426/6; 426/7	0,81	0,81
2	BATORZ PIERWSZY	Teren przy Urzędzie Gminy	299/1	0,12	0,12
		Teren przy Muzeum wiejskim	598/3	0,08	0,08
		Teren przy Zespole Szkolno-Przedszkolny	895; 1460	0,68	0,68
		Teren przy Gminnym Ośrodku Kultury	602/3; 602/11	0,31	0.31
		Teren przy Ośrodku Zdrowia	902	0,51	0,51
		Teren przy remizie OPS	972	0,05	0,05
		Teren przy Kościele parafialnym	603	0,33	0,33
		Teren przy Plebanii	906	0,85	0,75
		las pomiędzy Batorz a Otroczem	1223/2	0,21	0,00
3	BATORZ DRUGI	-	-	0,00	0,00
4	BATORZ-KOLONIA	-	-	0,00	0,00
5	BŁAŻEK	Teren przy remizie OSP	800/11	0,43	0,43
6	NOWE MOCZYDŁA	-	-	0,00	0,00
7	SAMARY	Teren przy świetlicy wiejskiej	666/1; 665/4	0,11	0,11
8	STAWCE	Teren przy remizie OSP	539/4; 538/3	0,25	0,25
9	STAWCE-KOLONIA	-	-	0,00	0,00
10	WĘGLINEK	Teren przy remizie OSP	168	0,04	0,04
11	WOLA STUDZIEŃSKA	Teren przy remizie OSP	466	0,33	0,33
12	WOLA STUDZIEŃSKA-KOLONIA	Teren przy byłej zlewni mleka	324/7	0,09	0,09
		Teren przy remizie OSP	324/6	0,07	0,07
13	WÓLKA BATORSKA	Teren przy remizie OSP	261; 270/6; 262	0,16	0,16
		Teren przy budynku byłej szkoły	254/1	0,62	0,62
SUMA:				6,05	5,74

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Analiza wskaźnika odnoszącego się do udziału powierzchni terenów publicznych o niskiej jakości wymagających podjęcia interwencji w 2023 r. w stosunku do ogólnej powierzchni terenów publicznych wskazuje, że w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji mamy do czynienia z równie negatywną sytuacją co w całej gminie. Analizowany wskaźnik przyjął w obydwu przypadkach bez mała 100%: gmina – 94,88%, obszar rewitalizacji – 92,71%.

Wykres 85 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera przestrzenno-funkcjonalna -wskaźnik 12.: udział powierzchni terenów publicznych o niskiej jakości wymagających podjęcia interwencji w 2023 r. (%)



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Batorz

Wśród zdiagnozowanych problemów sfery przestrzenno-funkcjonalnej należy również wymienić niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, m.in.:

- brak dostosowania przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań mieszkańców, np. deficyt miejsc do wypoczynku, rekreacji, spotkań i integracji społecznej
- brak dostosowania zabudowy i zagospodarowania terenu do zmian klimatu, np. brak zadrzewienia, zazielenienia, retencji wody, zwiększający ryzyko suszy, powodzi, wysokich temperatur,
- brak dostosowania budynków i obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, np. osób niepełnosprawnych, starszych, dzieci, ograniczający ich dostępność i mobilność.

Podsumowanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji:

- W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji 17,14 km dróg lokalnych (gminnych i powiatowych) potrzebuje przeprowadzenia prac modernizacyjnych, co stanowi aż 15,45% ogólnej długości tych dróg w całej gminie Batorz i 54,45% dróg w obrębie tegoż obszaru.
- Szczególnie niekorzystnie wygląda sytuacja w zakresie stanu terenów publicznych. Prawie wszystkie tereny publiczne zlokalizowane na obszarze rewitalizacji wymagają interwencji: 92,71%.

Rekomendacje:

- Warunkiem koniecznym dla dalszego rozwoju obszaru rewitalizacji jest rozwój infrastruktury drogowej pozwalający na podniesienie jakości życia społeczności lokalnej, jak również zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej obszaru.
- Niezbędne jest podjęcie interwencji w zakresie zdegradowanych przestrzeni publicznych, w celu przywrócenia im pierwotnych oraz nadania nowych funkcji użytkowych, tworzenie przyjaznych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych obudzających społeczność lokalną do realizacji oddolnych inicjatyw, kreatywnego myślenia, itd.
- Rekomenduje się realizację działania polegającego na sporządzeniu, przyjęciu i wdrożeniu „uchwały krajobrazowej", o której mowa w art. 37a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, czyli ustawy określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowalnych, z jakich mogą być wykonane.

4.6 Analiza lokalnych potencjałów

W ramach ostatniej części diagnozy, dotychczasową analizę negatywnych zjawisk w obszarze rewitalizacji zestawiono z analizą lokalnych potencjałów - zasobów i możliwości, które mogą przyczynić się do rozwiązywania wskazanych problemów. Analiza dotyczy przede wszystkim potencjałów lokalnych (umiejscowionych w granicach obszaru), jednakże w niektórych przypadkach o potencjale obszaru decydują także instytucje czy zjawiska ogólnogminne.

Poniżej zaprezentowano w sposób syntetyczny wyniki przeprowadzonej, w zakresie potencjałów obszaru rewitalizacji, analizy:

1. Instytucje i obiekty publiczne

Wśród najważniejszych obiektów publicznych na obszarze rewitalizacji należy wymienić:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Batorzu - podstawowym i głównym obowiązkiem Ośrodka Pomocy Społecznej w Batorzu jest realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej. Ponadto OPS realizuje zadania wynikające m.in. z ustaw: o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. W ostatnich latach Ośrodek Pomocy Społecznej realizował resortowy Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej" oraz kontynuował realizację resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa". W ramach realizacji programu rządowego „Korpus Wsparcia Seniorów" podjęto szereg działań mających podnieś jakość życia seniorom z terenu gminy. Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej koordynował działanie Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej oraz monitorował działania w ramach Programu Wspierania Rodziny. Instytucja oferuje mieszkańcom gminy szerokie poradnictwo, pomoc prawną, akcje informacyjne oraz edukacyjne,
- Gminny Ośrodek Kultury - stałe formy działalności Gminnego Ośrodka Kultury to przede wszystkim organizowanie imprez kulturalno-oświatowych, imprezy plenerowe i sportowe, organizowanie imprez środowiskowych i rocznicowych, prowadzenie amatorskiego ruchu artystycznego jak: prowadzenie kapeli ludowej, orkiestry dętej, nauka śpiewu indywidualnego oraz zespołów wokalnych, zespołów tanecznych, nauki gry na instrumentach dętych i klawiszowych, prowadzenie Muzeum Wiejskiego, organizowanie wystaw, prowadzenie kawiarni, współpraca z innymi instytucjami na terenie gminy i poza gminą, wynajem sali widowiskowej oraz pomieszczeń na usługi. Dodatkowo na terenie obiektu prowadzone są zajęcia z zakresu gimnastyki, zajęć ogólnorozwojowych dla dzieci, ćwiczenia dla pań „zumba". Niezależnie od przedstawionych wydarzeń realizowanych przez Gminny Ośrodek Kultury w Batorzu, instytucja wspiera wszelkie wydarzenia realizowane przez KGW i OSP oraz dba o dobrą współpracę ze szkołami czy Gminną Biblioteką Publiczną w Batorzu,
- Muzeum Wiejskie w Batorzu - pierwszą izbę pamięci urządzono w szkole w Batorzu pod koniec lat sześćdziesiątych staraniem ówczesnego dyrektora placówki – Zdzisława Latosa. Funkcjonujące obecnie muzeum jest spuścizną jego pasji i wysiłków, aby przechować choć część materialnego dziedzictwa regionu. Oficjalne otwarcie odbyło się 14 września 2008 roku, powstało w czterech salach w budynku po dawnym urzędzie. Muzeum wiejskie nie stanowi wyodrębnionej instytucji kultury. Zwyczajowo nazywany jest jako muzeum.
- Gminna Biblioteka Publiczna - Gminna Biblioteka Publiczna w Batorzu działa w ogólnopolskiej sieci bibliotek publicznych. Jako samorządowa instytucja kultury posiada osobowość prawną i wpisana jest do Rejestru Instytucji Kultury pod nr 1/1994 r. Biblioteka swoim zasięgiem obejmuje wszystkich mieszkańców gminy. W strukturze biblioteki działa Punkt Biblioteczny w Błażku,

który mieści się w budynku Kółka Rolniczego. Biblioteka dysponuje księgozbiorem, którego stan na 31-12-2023 r. wynosił 12197 woluminów. Łącznie przeprowadzono 48 spotkań i innych form promocji książki, w których udział wzięło 842 osoby,

- Gminny Zespół Obsługi Szkół – jednostka prowadząca działalność rachunkowo – księgową na potrzeby placówek oświatowych z terenu gminy,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Batorzu – jest jedną z dwóch placówek oświatowych na terenie gminy. W skład zespołu wchodzi ośmioklasowa szkoła podstawowa oraz oddziały przedszkolne. Liczba etatów pedagogicznych w szkole wynosi 24,73 (w 2023 r.), pracownicy administracji i obsługi to 10,5 etatu. W roku szkolnym 2023/2024 do Zespołu Szkół uczęszczało ogółem 143 uczniów szkoły oraz 87 uczniów przedszkola. Uczniowie mają możliwość uczęszczania na zajęcia pozalekcyjne, m. in. na zajęcia z matematyki, przyrody i na koło misyjne. Dla uczniów klasy ósmej zorganizowane są zajęcia z matematyki i języka polskiego przygotowujące do egzaminu ósmoklasisty. Do dyspozycji uczniów, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, są specjaliści: pedagog specjalny, psycholog, logopeda, terapeuta pedagogiczny. Wszyscy nauczyciele są dostępni dla uczniów i rodziców w ramach konsultacji, jedną godzinę w tygodniu. W szkole realizowane są programy i projekty zewnętrzne: „Program dla szkół” – mleko, warzywa i owoce dla klas 1-5 – program w ramach edukacji prozdrowotnej,liczne programy profilaktyczne: „Trzymaj formę”, „Bieg po zdrowie”, „Czyste powietrze wokół nas”, Ogólnopolski projekt edukacyjny ”Każdy inny- wszyscy równi”, ponad to: OSEhero” program dotyczący bezpieczeństwa w Internecie”. „SKS- szkolny klub sportowy”- zajęcia pozalekcyjne sportowe dla uczniów. „WF z AWF” – zajęcia sportowe pozalekcyjne. „Natalka i Antek w świecie wielkiej matematyki”- edukacja matematyczna. Placówka brała również udział w programach rządowych, z których pozyskała fundusze: „Aktywna tablica”- na zakup programów i sprzętu dla kształcenia specjalnego i prowadzenia zajęć w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Zakupiono: projektor interaktywny, laptopy,i programy do zajęć z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz „Poznaj Polskę” – na dofinansowanie do wycieczek szkolnych. Prowadzone jest systematyczne dokształcanie kadry pedagogicznej, organizowane są również szkolenia dla rodziców i opiekunów.

2. Aktywność obywatelska

W ramach analizowania sytuacji w obszarze kapitału społecznego należy zwrócić uwagę na udział mieszkańców w kulturze. Wśród wyznaczników, pozwalających na zbadanie ww. udziału, jest czynne uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym gminy poprzez korzystanie z oferty Gminnego Ośrodka Kultury w Batorzu. W związku z opisaną powyżej charakterystyką instytucji GOK ma ogromny potencjał w zakresie wdrażania zamierzeń GPR, zarówno w zakresie istniejącego zaplecza technicznego, które można wykorzystać do realizacji przedsięwzięć dotyczących włączenia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak również kadry instytucji kultury, która ma ogromne doświadczenie w zakresie animacji oraz działań służących społeczności lokalnej. Aktywność społeczna mieszkańców gminy widoczna jest najwyraźniej przez pryzmat zrzeszania się ludności w różnego rodzaju organizacje. Na terenie rewitalizacji funkcjonują na stępujące organizacje: Ochotnicza Straż Pożarna w Batorzu, Stowarzyszenie "Aktywny Batorz", Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Studzieńskiej oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Wólce Batorskiej. Tego typu organizacje są niezwykle istotne dla budowania tożsamości kulturowej, krzewienia kultury ludowej wśród młodych pokoleń, promocji lokalnych zasobów. Oddolne inicjatywy mieszkańców gminy pokazują ich zaangażowanie oraz gotowość do włączania się w działania na rzecz społeczności lokalnej.

3. Turystyka i rekreacja

Gmina posiada bogaty zasób materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz liczne atrakcje turystyczne:

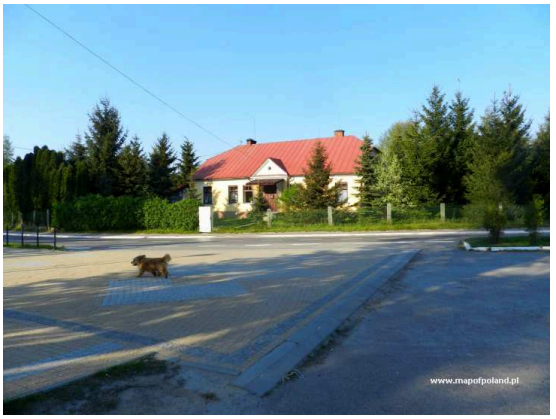
- **Kościół parafialny pw. Św. Stanisława Bp. w Batorzu Pierwszym wraz z dzwonnica i plebanią**

Kościół został wzniesiony w latach 1882-1883, dzięki staraniom księdza Karola Lissowskiego, wspieranego przez ordynata Tomasza Zamoyskiego, który w głównej mierze sfinansował budowę, na miejscu strawionego pożarem kościoła drewnianego. Kościół wybudowany jest z cegły oraz otynkowany. Od czasu jego wybudowania bryła pozostała niezmieniona, z charakterystyczną wznoszącą się nad kruchtą kwadratową wieżą. Świątynia prezentuje neoromańskie, a nawet neobizantyjskie elementy historyzmu. Kościół jest budowlą o układzie centralnym, z nawą główną i nawą poprzeczną zakończoną niewysokimi szczytami, otoczoną neoromańskim fryzem. Na kopertowym dachu wznosi się sygnaturka, z tyłu wybudowano wieloboczne prezbiterium a na frontonie – wieżę zakończoną iglicą. Restauracja świątyni miała miejsce w połowie lat 60-tych XX w. W ostatnich latach przeprowadzono konieczne remonty (m.in. izolację pionową fundamentów, malowanie dachu).

Ludność parafii ze względu na ubóstwo, świadczyła na budowę przede wszystkim w robociźnie. W 1908 r. z inicjatywy proboszcza Jeziorkowskiego, tym razem prawie wyłącznie ze składek wiernych, w takim samym stylu jak kościół, wybudowana została służąca do dziś dzwonnica. Rok później zawisł na niej dzwon ufundowany przez jednego z parafian. W latach 70-tych budowla została poddana gruntownemu remontowi. Dzisiejszy jej kształt to murowana z cegły bryła, otynkowana, z licznymi detalami architektonicznymi wypracowanymi w cegle i tynku. Dzwonnica jest rzutowana na planie kwadratu, jednoprzestrzenna oraz trzykondygnacyjna. Zwieńczona jest smukłą wieżyczką z namiotowym dachem oraz krzyżem.

Zabytkowa plebania znajduje się po drugiej stronie drogi. Powstała w 1926 r. obok starszej, drewnianej. Jest to budynek wymurowany z cegły i otynkowany. Podczas II wojny światowej plebania został poważnie uszkodzona, zaś w 1944 i 1945 r. zdewastowana przez kwaterującą tu placówkę ORMO. Na początku lat 80-tych została starannie odrestaurowana. Jest to jednokondygnacyjny budynek na rzucie prostokąta z drewnianą przybudówką w tylnej elewacji oraz nieregularnym układem wnętrza. Jest częściowo podpiwniczony z użytkowym poddaszem.

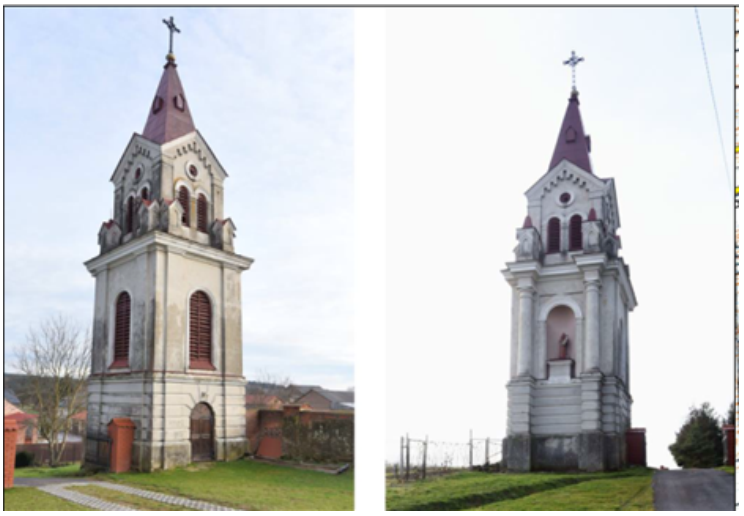
Zdjęcie 1, Zdjęcie 2 Kościół parafialny pw. Św. Stanisława Bp. w Batorzu Pierwszym oraz plebania

Źródło: https://diecezjasandomierska.pl/batorz-sw-stanislawa-bpa/ oraz
https://www.mapofpoland.pl/Batorz,zdjecie,55828,Plebania.html#galeria/

W 1909 r. na dzwonnicy zawieszono dzwon, ufundowany przez jednego z parafian. Wieża była remontowana w latach 70-tych XX w. dzwonnica murowana z cegły i opoki, obustronnie otynkowana, z detalem architektonicznym wypracowanym w cegle oraz w tynku. Dzwonnica na rzucie kwadratu,
jednoprzestrzenna. Bryła prostopadłościenna, trzykondygnacyjna, trzecia kondygnacja węższa w przekroju, zwieńczona po bokach trójkątnymi szczytami, zamknięta daszkami dwuspadowymi z każdej strony, zwieńczona wysmukłą wieżyczką z dachem namiotowym zwieńczonym krzyżem. Elewacja frontowa z półkoliście zamkniętym otworem drzwiowym w przyziemiu, pozostałe elewacje w przyziemiu ślepe, boniowane. Elewacje druga i trzecia analogiczne, z arkadowymi otworami okiennymi i arkadowym oknami biforyjnymi w trzeciej kondygnacji, wszystkie otwory okienne zasłonięte metalowymi żaluzjami. Naroża dzwonnicy ujęte pilastrami. Druga kondygnacja zwieńczona wydatnym profilowanym gzymsem, trzecia kondygnacja z gzymsem kostkowym w trójkątnych szczytach.

Zdjęcie 3, Zdjęcie 4 Zabytkowa dzwonnica przy Kościele parafialnym pw. Św. Stanisława Bp. w Batorzu Pierwszym oraz plebania



Źródło: Karta adresowa zabytku – *Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Batorz*

- **Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Batorzu Pierwszym**

  Cmentarz zlokalizowany na wschód od zwartej zabudowy wsi, założony w II poł. XIX w. na wczesnośredniowiecznym grodzisku, w środku wyniesienie zwane „Zamczyskiem Stefana Batorego". Od płn-wschodu cmentarz przylega do lasu sosnowego. Cmentarz na planie

nieregularnym (założony na owalnym grodzisku), część centralna podzielona alejką, wokół wzgórza mogiły lokowane wieńcowo. Nekropolia ma nieregularny kształt, z centralną alejką oraz wieńcowo lokowanymi mogiłami. Wzgórze jest malowniczo położone - z jednej strony przylega do sosnowego lasu, z kolejnej otoczone jest głębokimi wąwozami, natomiast od strony zachodniej i południowej ogranicza je dolina rzeki Por. Wzniesienie sięga 25 m ponad dolinę rzeki. Badania archeologiczne prowadzone na terenie cmentarza ujawniły liczne artefakty, między innymi ceramikę z X – XII wieku oraz ceramikę i przedmioty metalowe z IX – X wieku, co wskazuje na początki osadnictwa sięgające co najmniej IX wieku.

Zdjęcie 5 Cmentarz parafialny w Batorzu



Źródło: https://www.parafiabatorz.pl/2020/08/15/

- **Mogiła (zbiorowa ludności żydowskiej) w Batorzu Pierwszym**

Zbiorowa mogiła ludności żydowskiej z Batorza i okolicy. Pierwsze ofiary stracono w kwietniu 1942 r., później w miejscu tym chowano pojedyncze osoby oraz grupy osób mordowanych na terenie Batorza. Według danych z karty cmentarza zabitych grzebano także w sąsiednim wąwozie.

Zdjęcie 6, Zdjęcie 7 Mogiła żydowska z II wojny światowej w Batorzu Pierwszym





Źródło: Karta adresowa zabytku – *Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Batorz*

- **Cmentarz Parafialny dawny w Batorzu Pierwszym**

Dawny cmentarz parafialny zlokalizowany w kierunku płd-wschód od obecnego cmentarza na grodzisku. Obecnie brak naziemnych form pochówków. Cmentarz wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Batorz.

Zdjęcie 8, Zdjęcie 9 Cmentarz Parafialny dawny w Batorzu Pierwszym





Źródło: Karta adresowa zabytku – *Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Batorz*

- **<u>Zbiorowa mogiła z powstania z 1863 r. w Batorzu Pierwszym</u>**

  Mogiła zlokalizowana jest w lesie ok. 1 km od centrum Batorza, przy drodze przez las Batorz-Otrocz. Na cmentarzu pochowano 30 powstańców oddziału Marcina Borelowskiego „Lelewela" poległych 7 września 1863 r. w walkach z Kozakami w bitwie pod Batorzem, albo bitwie na Sowiej Górze. W boju poległ także sam pułkownik Borelowski, pochowany na nieodległym cmentarzu parafialnym. W 1933 r. w miejscu bitwy usypano symboliczny kopiec oraz postawiono obelisk z medalionem z podobizną Borelowskiego.

Zdjęcie 10 Zbiorowa mogiła z powstania z 1863 r. w Batorzu Pierwszym



Źródło: *Gminny Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Batorz na lata 2023-2026*

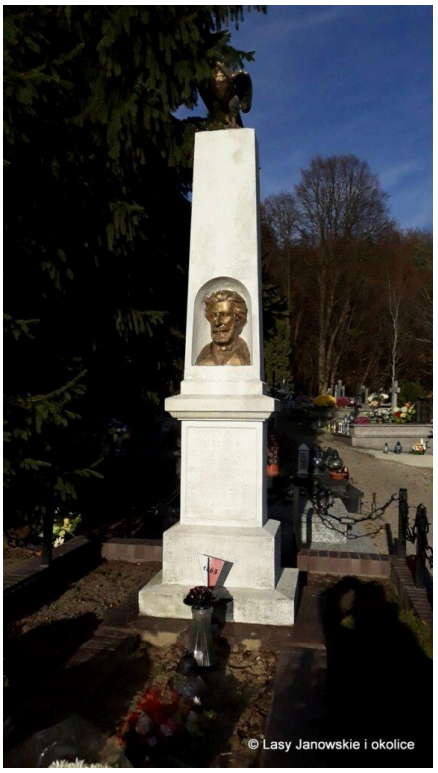
- **<u>Pomnik Marcina Borelowskiego „Lelewela"</u>**

  Marcin Maciej Borelowski, ps. „Lelewel" - ur. 29 października 1829 polski rzemieślnik, działacz społeczny i patriotyczny, pułkownik w powstaniu styczniowym, komisarz wojenny województwa podlaskiego w maju i czerwcu 1863 roku. Poległ 6 lub 7 września 1863 w Sowiej Górze k. Batorza.

- Miejscowość Batorz zapisała się w historii Polski jako miejsce jednej z bitew powstania styczniowego. U schyłku lata roku 1863, na Sowiej Górze oddział powstańczy Marcina

Lelewela-Borelowskiego starł się z wojskami rosyjskimi. O tragicznej walce przypomina zachowany ziemny kopiec oraz zbiorowa mogiła trzydziestu powstańców - nie tylko Polaków, ale także ochotników z Węgier. Dowódca oddziału Lelewel-Borelowski został pochowany na cmentarzu parafialnym, położonym na wysokim wzniesieniu dawnego wczesnośredniowiecznego grodziska.

Zdjęcie 11 Pomnik Marcina Borelowskiego „Lelewela”



Źródło:
https://lasyjanowskieiokolice.pl/miejscowosci/batorz/pomnik-marcina-borelowskiego-lelewela-i-mogila-powstancow-styczniowych-w-batorzu/

- **Park dworski (relikty) w Woli Studzieńskiej**
  Relikty parku dworskiego, prawdopodobnie z XIX w. w zachodniej części wsi Wola Studzieńska. Brak danych dotyczących historii obiektu. Obiekt wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Batorz.

Zdjęcie 12 Park dworski w Woli Studzieńskiej



Źródło: Karta adresowa zabytku – *Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Batorz*

- **Mogiły w Woli Studzieńskiej**

Mogiły zlokalizowane na polu, 200 metrów na północ od wsi Wola Studzieńska, ok. 30 metrów na wschód od zalesionego jaru, w pobliżu drogi polnej do Woli Studzieńskiej- Kolonii. W latach 80-tych XX w. czytelne dwa kopce o wysokości około 2 metrów i średnicach od 4 do 6 metrów, kopce zwane mogiłami. Brak wyraźnie określonego charakteru i czasu powstania kopców. Zanotowano wersje o mogile z 1863 r., epidemicznej oraz z I wojny światowej.

Zdjęcie 13 Mogiły w Woli Studzieńskiej



Źródło: Karta adresowa zabytku – *Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Batorz*

- **Mogiła wojenna w Woli Studzieńskiej**

- Według wykonanej w 1992 r. Karty Cmentarza (archiwum WUOZ w Lublinie) „mogiła zlokalizowana około 1,5 km na płn od zabudowań wsi Kol. Wola Studziańska, w polu na kulminacji wysokościowej, mocno eksponowana w terenie”. Mogiła żołnierza niemieckiego zabitego w okopach w 1944 r. przez artylerię radziecką. Na powierzchni w 1992 r. występowały licznie łuski karabinowe. W latach 70-tych XX w. czytelny w terenie był nasyp mogiły oraz drewniany krzyż.

Zdjęcie 14 Mogiła w Woli Studzieńskiej



Źródło: Karta adresowa zabytku – *Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Batorz*

- **Mogiła wojenna z I wojny światowej w Wólce Batorskiej**

Mogiła po zachodniej stronie drogi biegnącej do Woli Studziańskiej, zlokalizowana na nieznacznym wyniesieniu terenu, eksponowana w terenie. Pomnik w postaci kamienia polnego z przymocowaną śrubami blachą, na której napis wykonany naklejonymi literami w kolorze niebieskim: „TU LEŻY 5-CIU ŻOŁNIERZY ARMII ROSYJSKIEJ I AUSTRO- WĘGIERSKIEJ POLEGŁYCH W WYNIKU PRZYPADKOWEGO SPOTKANIA DWÓCH PATROLI W 1915 R.”. Według informacji zawartej na karcie cmentarza „mogiłą 4 żołnierzy armii rosyjskiej z patrolu zabitych przez żołnierzy armii austro-węgierskiej, ukrytych w pobliskim wiatraku. Pomnik usytuowany na miedzy pomiędzy dwiema działkami geodezyjnymi, z informacji na karcie cmentarza wynika, że mogiła została częściowo zniszczona sprzętem budowlanym podczas budowy drogi. Wydobywano wówczas „kości, fragmenty oporządzenia i monety”.

Zdjęcie 15 Mogiła wojenna z I wojny światowej w Wólce Batorskiej


ej

Źródło: Karta adresowa zabytku – *Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Batorz*

- **Mogiła żydowska z II wojny światowej w Wólce Batorskiej**

Mogiła zbiorowa ok. 30 osób narodowości żydowskiej, którzy ukrywali się w lesie w wąwozie „Wołowy Dół”. Wydanie przez mieszkańców wsi Ponikwy zostali rozstrzelani i pogrzebani na miejscu. Miejsce nieoznakowane, ustalone w 2023 r. na podstawie danych z Karty Cmentarza (mapka 1:25000, zdjęcia) – wąwóz Wołowy Dół znajduje się na północny-wschód od oznakowanego miejsca w Karcie Cmentarza, jednak oznaczenie na mapie na Karcie Cmentarza przyjęto za lokalizację mogił.

Zdjęcie 16 Mogiła żydowska z II wojny światowej w Wólce Batorskiej



Źródło: Karta adresowa zabytku – Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Batorz

- Przez malownicze treny Gminy Batorz przebiega Centralny Szlak Rowerowy Roztocza Kraśnik – Goraj – Szczebrzeszyn – Zwierzyniec – Susiec – Bełżec – Hrebenne, znakowany kolorem czerwonym. Szczegółowy przebieg: Kraśnik PKP – Szastarka PKP – Batorz – Zdziłowice – Otrocz – Chrzanów – Goraj – Hosznia Ordynacka – Podlesie – Dzielce – Szczebrzeszyn (do stacji PKP od szlaku 3 km) – Topólcza – Zwierzyniec (do stacji PKP 1 km) – Sochy – Tereszpol – Górecko Stare (do stacji PKP Józefów Roztoczański 4 km) – Józefów – Hamernia (do stacji PKP Długi Kąt 3 km) Susiec (do stacji PKP 0,5 km) – Łosiniec – Bełżec (do stacji PKP 0,1 m) – Lubycza Królewska PKP – Hrebenne (cerkiew). Podstawowa długość szlaku: 188 km. Szlak prowadzi głównie lokalnymi szosami. Na trasie spotkać można najstarsze miejsca osadnictwa na Roztoczu jak Stróża, Batorz, Goraj, Radecznica, Szczebrzeszyn. Przejazd czerwonym szlakiem ukaże nam piękno roztoczańskiego krajobrazu i jego zróżnicowanie. Poznamy wielokulturowość tych ziem, liczne miejsca bitew i cmentarze, na których spoczywają bohaterowie walk o niepodległość.

4. Potencjał przestrzeni publicznych i obiektów publicznych:

W miejscowości Batorz Pierwszy znajduje się przeważająca część terenów publicznych oraz znaczna liczba wszystkich budynków użyteczności publicznej całej Gminy Batorz. Odpowiednio wykorzystane, zrewitalizowane i udostępnione będą służyły całej społeczności lokalnej. Istniejąca baza obiektów publicznych oraz tych, którym w efekcie realizowanych przedsięwzięć można nadać nowe funkcje użytkowe, stanowi ogromny potencjał (zaplecze techniczne) do realizacji różnego rodzaju przedsięwzięć (w tym oddolnych) realizowanych w celu ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji.

5. Potencjał kadr instytucji publicznych

Bez wątpienia niezwykle istotnym potencjałem jest doświadczona kadra Urzędu Gminy Batorz oraz gminnych jednostek organizacyjnych (m.in. OPS, GOK, placówek oświatowych). Pracownicy posiadają wieloletnie doświadczenie zarówno w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych (krajowych i zagranicznych), jak i realizacji szerokiego wachlarza przedsięwzięć (projektów i programów) służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu mieszkańców.

Profesjonalny system realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń GPR będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie wyznaczonego obszaru rewitalizacji, wymagają

kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

5. Część planistyczna

Niniejszy rozdział Gminnego Programu Rewitalizacji stanowi odpowiedź na wyniki przeprowadzonej diagnozy. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż w szeregu z aspektów GPR nie ogranicza się jedynie do tego, co wynika automatycznie z diagnozy problemów, lecz (opierając się o zdiagnozowanych potencjałach) wychodzi naprzeciw wyzwaniom i wyprzedza powstawanie problemów możliwych do przewidzenia w przyszłości. W związku z tym, GPR oprócz tego, że ma swe źródło w diagnozie, to opiera się na wizji, która stanowi projekcję przyszłości.

Priorytetowym celem podejmowanych działań w perspektywie do roku 2030 będzie powstrzymanie degradacji terenów znajdujących się w gorszym położeniu, poprawa jakości życia zamieszkującej tam ludności oraz przywrócenie wyznaczonemu obszarowi rewitalizacji - wskazanemu przez mieszkańców jako wymagającego interwencji -jego pierwotnych, ważnych z punktu widzenia lokalnego rozwoju, funkcji. Urzeczywistnienie przedmiotowych celów będzie odbywało się poprzez szereg mniejszych i większych projektów (zarówno infrastrukturalnych, jak i „miękkich"), realizowanych w równej mierze przez samorząd oraz instytucje publiczne, jak i przez organizacje społeczne oraz przedsiębiorców i innych ważnych „aktorów" rozwoju lokalnego. Nadrzędną ideą przyświecającą tym działaniom i organizującą aktywność lokalnej społeczności jest wyprowadzenie wskazanego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały jego degradację. Cele, kierunki interwencji oraz konkretne zadania rewitalizacyjne mają doprowadzić do przemiany zdegradowanego terenu we wszystkich pięciu aspektach:

- **społecznym** – poprzez zapobieganie patologiom społecznym, takim jak alkoholizm czy przemoc w rodzinie, marginalizacji i wykluczeniu mieszkańców pozostających w „gorszej" sytuacji życiowej, kreowaniu zdrowych nawyków przeciwdziałających chorobom cywilizacyjnym dzieci i osób dorosłych (otyłość, nadwaga, wady postawy, choroby narządów ruchu i układu krążenia), odbudowywaniu więzi społecznych i rodzinnych, aktywizacji osób starszych, zwiększeniu szans rozwojowych dzieci i dorosłych z mniejszych i peryferyjnych ośrodków; niezwykle istotne jest również rozwijanie i wzmacnianie trzeciego sektora, a poprzez to budowania społeczeństwa obywatelskiego;
- **gospodarczym** – poprzez stwarzanie warunków do tworzenia nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, lokowanie na obszarze rewitalizacji nowych przedsiębiorstw;
- **przestrzenno-funkcjonalnym** – w tym zachowanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego stanowiącego potencjał lokalny;
- **technicznym** – poprzez dbałość o podstawową infrastrukturę techniczną (m.in. stopień skanalizowania, stan techniczny budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej) – jako elementu zwiększającego atrakcyjność zamieszkania i w pewnym stopniu ograniczającego odpływ ludności;
- **środowiskowym** – przede wszystkim poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego i wdrażanie koncepcji zrównoważonego rozwoju, która ma zapewnić zaspokojenie potrzeb społeczności, z uwzględnieniem przyszłych pokoleń i priorytetowym znaczeniem zachowania, odtworzenia i rozwijania środowiska przyrodniczego.

4.5 Wizja i cele rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 3) Gminny Program Rewitalizacji zawiera opis wizji stanu obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji, a także cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych poprzednio negatywnych zjawisk społecznych i powiązanych z nimi problemów gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych. Wizja oraz uporządkowany system celów rewitalizacji stanowią spójną całość. Każdy z celów rewitalizacji w sposób czytelny i nie budzący wątpliwości przyczynia się do realizacji określonego fragmentu wizji, jak również wizji jako całości.

4.5.1 Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji

Niniejszy rozdział zawiera prezentację wizji stanu obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji w perspektywie roku 2030. Została ona wypracowana w oparciu o odbyte konsultacje społeczne i deklarowane aspiracje lokalnej wspólnoty. Wypracowana przy współudziale społeczności lokalnej wizja obszaru rewitalizacji jest spójna z wizją rozwoju całej Gminy Batorz definiowanej na poziomie obowiązujących lokalnie dokumentów strategicznych. Decyduje to o spójności wizji rozwoju oczekiwanej przez społeczność lokalną, jak i definiowanej przez władze gminy na poziomie dokumentów strategicznych.

Wizja została sformułowana jako zbiór procesów, których przebieg warunkuje nie tylko osiągnięcie doraźnych zmian, lecz tworzy także podstawę dla długofalowego ożywienia wyznaczonego obszaru rewitalizacji. W wizji uwzględniono wszystkie wymiary rewitalizacji, a także sformułowano specyficzne procesy, które powinny się toczyć w obszarach rewitalizacji.

Wizja obszaru rewitalizacji to opis oczekiwanego w przyszłości stanu tego obszaru. Wizja ma na celu: zobrazowanie stanu docelowego, informowanie o aspiracjach osób/podmiotów formułujących wizję oraz jednoczenie wokół idei. Na poniższym rysunku zaprezentowano elementy, które zwiera wizja.

Rysunek 1 Elementy wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji



Źródło: Opracowanie własne

WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

W 2030 r. obszar rewitalizacji Gmin Batorz stanowi atrakcyjne miejsce do zamieszkania i spędzania czasu wolnego. Zrewitalizowane przestrzenie publiczne stały się przyjazne mieszkańcom, którzy teraz chętniej podejmują oddolne inicjatywy działając na rzecz dobra całej wspólnoty. Obszar rewitalizacji zamieszkują ludzie otwarci na zmianę, przedsiębiorczy i odważnie realizujący swoje pomysły na życie.

Dzięki aktywizacji społecznej i zawodowej oraz wdrożeniu usług wspierających i przeciwdziałających marginalizacji, osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym zyskały realną szansę na poprawę swojej sytuacji życiowej. Choć niepokojące zjawiska wciąż występują, ich skala stopniowo się zmniejsza.

Obszar rewitalizacji stał się przestrzenią wspierającą rozwój mieszkańców na każdym etapie życia. Dzięki zaangażowaniu organizacji pozarządowych wzrosła integracja społeczna, aktywność obywatelska oraz ograniczono występujące problemy społeczne. Odbudowa i umacnianie więzi sąsiedzkich, a także liczne oddolne inicjatywy przyczyniły się do wzmocnienia spójności społecznej. Mieszkańcy coraz silniej identyfikują się ze swoim miejscem zamieszkania, a lokalne dziedzictwo niematerialne znajduje praktyczne zastosowanie. Na tym terenie działają miejsca spotkań, które sprzyjają integracji społeczności, a mieszkańcy odczuwają przynależność do wspólnoty. Powstają zarówno formalne, jak i nieformalne grupy, aktywnie uczestniczące w życiu lokalnym.

Publiczne przestrzenie na obszarze rewitalizacji stały się coraz bardziej atrakcyjne, bezpieczne i przyjazne do wypoczynku, rekreacji oraz działalności społecznej. Wielofunkcyjne, odpowiednio zaprojektowane miejsca odpowiadają na potrzeby różnych grup – dzieci, młodzieży, seniorów, rodzin i osób z niepełnosprawnościami. Dzięki temu mieszkańcy chętniej uczestniczą w lokalnych wydarzeniach i inicjatywach, co sprzyja budowaniu więzi społecznych i wzmacnia poczucie wspólnoty.

Aby poprawić jakość życia, systematycznie modernizowana jest infrastruktura techniczna i społeczna. Rewitalizacja obejmuje nie tylko aspekty społeczne, ale też przestrzenne i infrastrukturalne, co wpływa na wzrost komfortu życia zarówno w obrębie obszaru objętego działaniami, jak i w całej gminie. Różnorodne możliwości spędzania wolnego czasu sprawiają, że coraz więcej osób rozważa osiedlenie się w tym rejonie.

Odnowione obiekty, czerpiące z lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego, stają się impulsem do rozwoju przedsiębiorczości. Mieszkańcy wykazują większą aktywność gospodarczą i społeczną, co dodatkowo przyczynia się do ożywienia tego obszaru.

Powodzenie całości działań zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji, w tym urzeczywistnienie wyżej zaprezentowanej wizji obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji, zależy w głównej mierze od mobilizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie realizacji dużej liczby działań w „rodzimej" skali, zgodnych z celami Programu lub komplementarnych wobec nich, a dotyczących jakości prywatnego życia.

4.5.2 Cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań

W świetle ustawy cele rewitalizacji winny być wytypowane w taki sposób, aby implikowały następnie kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk ujawnionych w diagnozie. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom powinno z kolei polegać na wykorzystaniu zidentyfikowanych potencjałów.

W ramach niniejszego dokumentu wskazano dwustopniową strukturę celów. Zdefiniowano cel główny oraz przyporządkowane mu trzy cele strategiczne. Cele rewitalizacji określają kierunek, w jakim należy zmierzać, aby osiągnąć zamierzoną wizję rewitalizacji. Mają one układ hierarchiczny od celu głównego, przez cele strategiczne, aż po kierunki działań. Strukturę niżej zaprezentowanych celów niniejszego dokumentu należy, w całym okresie jego obowiązywania, traktować jako stałą. Aktualizacji (przy uwzględnieniu bieżącej sytuacji) mogą podlegać kierunki działań zmierzające do realizacji wyznaczonych celów. Mając na względzie zbieżność zdiagnozowanych problemów występujących w obrębie jednostek wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.

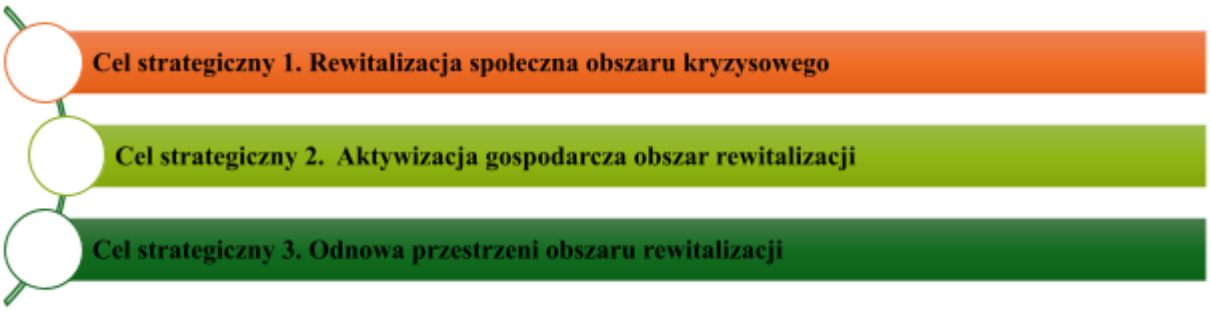
Zaprezentowany w ramach niniejszego rozdziału cel główny określa zakres niezmiennego kierunku działań w perspektywie długoletniej. Przedmiotowy cel stanowi odpowiedź na zdefiniowane problemy w długoterminowej perspektywie rozwoju, wskazując na korzyści oczekiwanych przemian płynące dla wszystkich mieszkańców.

CEL GŁÓWNY
Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji

Zaprezentowany powyżej cel główny zakłada swoistą „odbudowę" obszaru rewitalizacji poprzez ożywienie i rozbudzenie potencjału tkwiącego w nim oraz zamieszkującej tam ludności, czego efektem będzie wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysu oraz poprawa jakości i poziomu zamieszkiwana. Choć, niekorzystne zjawiska, które spowodowały degradację obszaru, nie zostaną zupełnie zniwelowane, to ich skala zostanie znacznie ograniczona. Działania podejmowane w ramach rewitalizacji będą przede wszystkim skupiały się na przeciwdziałaniu problemów społecznych. Pozostałe przedsięwzięcia o charakterze gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym czy środowiskowym mają za zadanie wspomagać przeciwdziałanie problemom społecznym.

Cele rewitalizacji oraz kierunki rozwoju obszarów rewitalizacji zostały wyznaczone na podstawie zidentyfikowanych problemów oraz potrzeb skumulowanych na obszarze zdegradowanym. Bezpośrednią inspiracją do ich powstania były wyniki prac mieszkańców podczas prowadzonych działań partycypacyjnych. W dniu 21.05.2025 r. zorganizowane zostało spotkanie informacyjno-konsultacyjne, w ramach którego wypracowane zostały zarówno cele, jak i odpowiadające im kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji. Strukturę przyjętych w ramach niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji celów strategicznych przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 2 Cele strategiczne GPR



Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

W poniższej tabeli przedstawiono matrycę struktury celów i kierunków interwencji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów, potencjałów i planowanych efektów procesu rewitalizacji.

Tabela 12 Matryca celów i kierunków działań, problemów, potencjałów i spodziewanych efektów Gminnego Programu Rewitalizacji

Sfera	Zdiagnozowane problemy	Cel strategiczny	Kierunki działań	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
Społeczna	– depopulacja obszaru rewitalizacji w tempie szybszym niż dla obszaru całej gminy (w latach 2019-2023 wskaźnik obrazujących zmianę liczby ludności dla obszaru rewitalizacji:-3,47, dla obszaru całej gminy: -3,15) -ujemny przyrost naturalny w obszarze rewitalizacji odnotowano w 3 z 5 analizowanych lat - ujemne saldo migracji odnotowano w 3 z 5 analizowanych lat - wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym (wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2023 r. w zakresie obszaru rewitalizacji wynosi 27,74 i kształtuje się na poziomie wyższym niż średnia gminna, która wynosi: 22,41) - występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych związanych z ubytkiem młodych mieszkańców i stopniowym starzeniem się społeczeństwa (w latach 2017-2021 wskaźnik obrazujący zmiany liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w obszarze rewitalizacji wynosi –15,02, a dla całej gminy: -17,10) – wysoka liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych (przy populacji obszaru rewitalizacji wynoszącej 27,85% wszystkich mieszkańców Gminy Batorz, 22,22% wszystkich bezrobotnych zamieszkuje ww. obszar) - zjawisko długotrwałego bezrobocia, ma na obszarze rewitalizacji charakter utrwalony i wskazuje tendencje wzrostową (na przestrzeni lat 2019-2023 udział osób długotrwale bezrobotnych zamieszkujących obszar rewitalizacji w ogólnej liczbie długotrwale bezrobotnych kształtował się na bardzo	**1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego**	- zmniejszenie skali narażenia na ubóstwo i wykluczenie społeczne budowanie włączenia społecznego poprzez uczestnictwo w kulturze i aktywnościom sportowym - odnowienie poczucia lokalnej dumy i czerpać na co dzień z wielokulturowości obszaru - wspieranie rodzin w pełnieniu przynależnych im funkcji - zwiększenie liczby i podniesienie jakości usług publicznych, w tym społecznych świadczonych w interesie ogólnym - rozszerzenie i poprawa jakości oferty kulturalno-edukacyjnej dedykowanej dzieciom i młodzieży - włączanie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i obywatelskie gminy - rozwój usług społecznych i zdrowotnych realizowanych dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu - popularyzacja idei i pomoc w organizacji gospodarstw społecznych - rozwój poradnictwa społecznego - integracja i aktywizacja społeczna osób o zróżnicowanym wieku i statusie materialnym - stworzenie miejsc aktywnej integracji społecznej - wspieranie i zachęcanie do realizacji różnego rodzaju oddolnych inicjatyw - aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	– dostępność obiektów publicznych, które można wykorzystać dla potrzeb realizacji różnego rodzaju działań społecznych – bogate dziedzictwo kulturowe i naturalne obszaru – relatywnie wysoka liczba organizacji pozarządowych, w tym organizacji działających prężnie na rzecz integracji i aktywizacji społeczności lokalnej - doświadczona kadra instytucji publicznych wdrażających różnego rodzaju przedsięwzięcia w zakresie włączenia społecznego	– poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji – integracja międzypokoleniowa w społeczności lokalnej – poszerzona oferta atrakcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży – zwiększone uczestnictwo seniorów, osób z niepełnosprawnością w życiu społeczno-kulturalny m gminy - wzrost kreatywności i innowacyjności mieszkańców - wzrost realizacji oddolnych inicjatyw - poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców - poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców

Sfera	Zdiagnozowane problemy	Cel strategiczny	Kierunki działań	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
	zbliżonym i wysokim poziomie: 24,69%, 25,51%, 28,43%, 26,00%, 25,97%), – szczególna koncentracja osób korzystających z różnego rodzaju świadczeń GOPS - na obszarze rewitalizacji zamieszkuje ponad połowa wszystkich beneficjentów pomocy społecznej z terenu gminy; liczba mieszkańców pobierających świadczenia pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest wyższa (w 2023 r.: 3,48) niż dla obszaru całej gminy (w 2023 r.: 1,59); prawie co trzeci beneficjent pomocy społecznej korzystający z GOPS z powodu ubóstwa zamieszkiwał obszar rewitalizacji; wskaźnik obrazujący liczbę osób pobierających świadczenia z tytułu ubóstwa przypadającą na 100 mieszkańców był w obrębie obszaru rewitalizacji (0,75) wyższy o 0,26 punktów procentowych w porównaniu ze średnią gminną (1,01) - koncentracja problemu bezrobocia - mieszkańcy obszaru rewitalizacji stanowią wysoki odsetek klientów GOPS korzystających z ww. wparcia, w 2019 r. wyniósł on 47,05%, w 202 r. – 53,84%, w 2021 r. – 50%, w 2022 r. – 37,50% i w 2023 r. – 52,94%, - na obszarze rewitalizacji zauważalne są również problemy związane z brakiem wystarczających środków pozwalających na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, w tym żywności. Stosunkowo wysoka liczba mieszkańców korzystających z tego rodzaju wsparcia zamieszkiwała w 2023 r. obszar rewitalizacji: ponad 65%; liczba mieszkańców korzystających z programów dożywiania na 100 mieszkańców w 2023 r. była tutaj sporo wyższa (10,34) od średniej gminnej (4,45), - w obrębie obszaru rewitalizacji mamy do czynienia z gorszą sytuacją niż w obrębie całej gminy w zakresie problemu przemocy w		- wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami - organizacja i realizacja dodatkowej oferty dydaktycznej, przyczyniającej się do rozwoju kompetencji społeczno-emocjonalnych, umiejętności podstawowych, przekrojowych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy, w tym kompetencji cyfrowych, zielonych oraz rozwijającej talenty i zainteresowania uczniów (w tym uczniów ze środowisk defaworyzowanych i zdolnych); - organizacja i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów (w tym realizację zajęć rewalidacyjnych), wsparcie rodziców/opiekunów prawnych uczniów i nauczycieli w zakresie stymulowania rozwoju ucznia oraz doskonalenia umiejętności wychowawczych, a także zwiększenie kompetencji kadr oświaty w zakresie zapobiegania przemocy i dyskryminacji; - doradztwo edukacyjno-zawodowe lub zawodowe dla uczniów; - rozwój więzi międzysąsiedzkich -realizacja zadań wzmacniających patriotyzm - budowanie zaangażowania obywatelskiego		

Sfera	Zdiagnozowane problemy	Cel strategiczny	Kierunki działań	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
	rodzinie – wskaźnik dot. liczby mieszkańców, którzy mają założoną Niebieską Kartę przypadającej na 100 mieszkańców w 2023 r. przyjął tutaj wartość wyższą (0,22) od średniej gminnej (0,09) -niekorzystnie kształtuje się wskaźniki obrazujący liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby przypadającej na 100 mieszkańców (gmina: 0,19, obszar rewitalizacji: 0,34), - zarówno w zakresie wskaźnika obrazującego liczbę osób chorujących na choroby układu krążenia przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r., jak również wskaźnika liczby osób chorujących na choroby układu krążenia przypadająca na 100 mieszkańców w 2023 r., w obrębie obszaru rewitalizacji odnotowano gorszą sytuację niż w obrębie całej gminy - w zakresie problemu niepełnosprawności zanotowano sytuację zbliżoną dla terenu całej gminy (wskaźnik obrazujący liczbę osób niepełnoprawnych przypadających na 100 mieszkańców w 2023 r. dla terenu całej gminy przyjął wartość 3,47, natomiast dla obszaru rewitalizacji nieznacznie mniejszą: 3,37), - wzrastająca z roku na rok liczba uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, - stosunkowo wysoki udział uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, którzy ze względu na deficyty zaplecza materiałowo-technologicznego, nie są „zaopiekowani” w odpowiedni sposób – mają mniejsze szanse na wyrównanie braków edukacyjnych, - niewystarczający poziom prezentowania przez mieszkańców postawy „bycia przedsiębiorczym”, - zmniejszona aktywność społeczna mieszkańców przejawiająca się m.in. w chęci uczestnictwa i organizowania się w		- promowanie walorów turystycznych, kulturowych i naturalnych obszaru rewitalizacji - tworzenie przestrzeni dla prowadzenia działalności gospodarczej - rozwijanie postawy przedsiębiorczości wśród mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży - zwiększanie potencjału lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy		

Sfera	Zdiagnozowane problemy	Cel strategiczny	Kierunki działań	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
	organizacje społeczne (wskaźnik liczby organizacji NGO przypadającej na 100 mieszkańców w 2023 r. dla obszaru rewitalizacji przyjął wartość znacznie niższą i wynoszącą 0,13, niż dla obszaru całej gminy: 0,66, - szczególna koncentracja nieakceptowalnych społecznie zachowań (związanych z łamaniem prawa lub powszechnie przyjętych norm) wpływających na znaczne obniżenie poziomu bezpieczeństwa publicznego (w latach 2019-2023 udział przestępstw popełnionych na obszarze rewitalizacji w stosunku do ogólnej ich liczby kształtował się niezmiennie na bardzo wysokim poziomie 33,33%, 100%, 57,14%, 50% oraz 66,66% ogólnej liczby przestępstw z terenu gminy; wartość wskaźnika obrazującego liczbę popełnionych przestępstw przypadającą na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji jest wyższa niż na terenie całej gminy -gmina: 0,09; obszar rewitalizacji: 0,22; w obrębie obszaru rewitalizacji odnotowuje się rokrocznie ponad 40% wszystkich interwencji Policji w gminie; udział interwencji domowych przeprowadzonych na obszarze rewitalizacji w stosunku do ogółu tego rodzaju działań Policji w gminie jest bardzo wysoki -w latach 2019 – 2023: 80%, 60%, 42,85%, 60% oraz 66,66%) - zauważalna jest bierność dużej części mieszkańców w sprawach społecznych i obywatelskich, - przeważa niechęć do aktywnego angażowania się w sprawy publiczne, życie kulturalne, społeczne				

Sfera	Zdiagnozowane problemy	Cel strategiczny	Kierunki działań	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
Gospodarcza	- niska dochodowość i innowacyjność funkcjonujących podmiotów gospodarczych - brak wystarczającej liczby miejsc pracy wpływający na procesy migracyjne ludności i wyludnianie się obszaru - typowo rolniczy charakter gminy oraz wielowiekowe tradycje rolnicze obszaru, przy jednoczesnej w większości przypadków niskiej opłacalności produkcji rolnej oraz deficycie przedsięwzięć wpływających na rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych - niewystarczające wykorzystanie potencjału obszaru (walorów naturalnych oraz turystycznych) do rozwoju sfery gospodarczej - problematyczna jest niechęć mieszkańców do podejmowania ryzyka, niska innowacyjność i kreatywność oraz rzadka w populacji cecha bycia przedsiębiorczym	**2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji**	- rozwijanie postawy przedsiębiorczości wśród mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży - tworzenie przestrzeni do rozwoju działalności gospodarczej - zwiększanie potencjału lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy - rozwój usług turystycznych opartych na lokalnych potencjałach przyczyniający się do ożywienia obszaru - ze względu na typowo rolniczy charakter obszaru i dużą liczbę mieszkańców utrzymujących się z rolnictwa proponowanym kierunkiem jest rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych pozwalający na dywersyfikację źródeł dochodów ludności - promocja rozwoju przedsiębiorczości i postawy „bycia przedsiębiorczym”	- obszar rewitalizacji to teren o dogodnych walorach przyrodniczych, krajobrazowych i naturalnych stanowiących potencjał o rozwoju turystki - ulokowanie obiektów zdegradowanych, którym można nadać nowe funkcje, w tym turystyczne i gospodarcze - potencjał istniejących podmiotów gospodarczych	- ożywienie gospodarcze wpływające na wzrost miejsc pracy, - spadek bezrobocia oraz wzrost poziomu życia mieszkańców - zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej obszaru - poprawa poziomu i zamożności mieszkańców - zwiększenie możliwości zarobkowania przez mieszkańców
Środowiskowa Techniczna Przestrzenno-funkcjonalna	- W kwestiach środowiskowych głównym problemem obszaru rewitalizacji jest pozostająca nadal do utylizacji stosunkowo duża masa azbestu, - zdiagnozowanym problemem jest także niska świadomości ekologiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji - ponad 1/3 budynków mieszkalnych z terenu gminy oraz zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji potrzebuje pilnej wymiany przestarzałych źródeł ciepła (dokładnie 39,77% na terenie całej gminy oraz 35,68% w obszarze rewitalizacji), - 10 spośród 11 budynków użyteczności publicznej (90,91%) ulokowanych na obszarze rewitalizacji wymaga podjęcia prac	**3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji**	- realizacja przedsięwzięć wdrażających zasady gospodarki niskoemisyjnej (m.in. termomodernizacja budynków, montaż oze), wpływających na poprawę środowiska naturalnego (m.in. usuwanie azbest) oraz zachowanie bioróżnorodności terenu kontynuacja działań w zakresie zwiększenia wykorzystania oze w sektorze publicznym oraz prywatnym - kontynuacja działań w zakresie utylizacji wyrobów azbestowych	- doświadczenie kadr Urzędu Gminy w zakresie przedsięwzięć wpływających na poprawę i ochronę jakości środowiska naturalnego - potencjał dla podjęcia działań podnoszących efektywność energetyczną - rodząca się świadomość mieszkańców w	– poprawa jakości środowiska naturalnego wpływająca na podniesienie zamieszkiwania oraz wzrost atrakcyjności turystycznej – tętniące życiem atrakcyjnie zagospodarowane przestrzenie publiczne – poprawa estetyki otoczenia

Sfera	Zdiagnozowane problemy	Cel strategiczny	Kierunki działań	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
	wpływających na poprawę ich efektywności energetycznej (prac termomodernizacyjnych), - 100 % budynków użyteczności publicznej na obszarze rewitalizacji wymaga prac pozywających na zwiększenie ich dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnoprawnościami - palącym problemem obszaru rewitalizacji, jest usytuowanie na jego obszarze budynków użyteczności publicznej, których stan techniczny pozostaje nadal niezadowalający; budynki te utraciły parametry racjonalnych kosztów eksploatacji (np. awaryjność sieci wewnętrznych budynku, niedostateczne parametry termoizolacyjności) oraz nie spełniają zmienionych w międzyczasie wymogów funkcjonalnych stawianych tego typu obiektom; w szczególności za zdegradowane uznano budynki Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu, Gminnego Centrum Kultury oraz byłego urzędu gminy, w którym aktualnie mieści się Gminna Biblioteka Publiczna oraz lokalna izba muzealna, - w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji 17,14 km dróg lokalnych (gminnych i powiatowych) potrzebuje przeprowadzenia prac modernizacyjnych, co stanowi aż 15,45% ogólnej długości tych dróg w całej gminie Batorz i 54,45% dróg w obrębie tegoż obszaru - szczególnie niekorzystnie wygląda sytuacja w zakresie stanu terenów publicznych; prawie wszystkie tereny publiczne zlokalizowane na obszarze rewitalizacji wymagają interwencji: 92,71% - stosunkowo duży udział budynków mieszkalnych niespełniających standardów energetycznych		- zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców - modernizacja budynków użyteczności publicznej i ich adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne - zwiększenie potencjału placówek oświatowych - zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych - zagospodarowanie przestrzeni publicznych bazujące na zasobach przyrodniczych i historycznych obszaru rewitalizacji - dostosowanie budynków/obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - rewitalizacja budynków publicznych (w szczególności Zespołu Szkolno- Przedszkolnego, GOK), w celu przywrócenia im pierwotnych funkcji użytkowych i dostosowania ich do aktualnych wymagań stawianych tego typu obiektom, - rozwój umiejętności uczniów poprzez wsparcie potencjału dydaktycznego szkół; - poprawa dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej - poprawa stanu infrastruktury drogowej i poprawa bezpieczeństwa poruszania się po drogach (m.in. modernizacja nawierzchni oraz montaż energooszczędnego oświetlenia) - podniesienie jakości terenów i przestrzeni publicznych	zakresie niezbędności prowadzenia proekologicznych działań - występowanie obiektów publicznych, którym można przywrócić pierwotne lub nadać nowe funkcje użytkowe, – położenie na terenie o dużych walorach krajoznawczych sprzyjających rozwojowi turystyki i spędzania czasu wolnego – potencjał do rozwoju różnych form turystyki i związanych z nią usług (np. szlak zabytków techniki) - doświadczona kadra instytucji publicznych wdrażających różnego rodzaju przedsięwzięcia w zakresie poprawy infrastruktury technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej – obecność ciekawych	– wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji – powstanie przestrzeni przyjaznych mieszkańcom – poprawa jakości dostępności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych – zaspokojenie potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnością, dzieci i młodzieży w zakresie spędzania czasu wolnego, wypoczynku i rekreacji – poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej - wzrost poziomu bezpieczeństwa poruszania się po drogach publicznych

Sfera	Zdiagnozowane problemy	Cel strategiczny	Kierunki działań	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
	- brak dostosowania placówek oświatowych do prowadzenia włączającego procesu edukacyjnego			obiektów historycznych	

Źródło: Opracowanie własne

Wyżej zaprezentowane cele umożliwią ograniczenie rozpoznanych na obszarach rewitalizacji problemów społecznych oraz problemów pozostałych 4 sfer poddanych analizie. Poniżej zawarto opis poszczególnych celów strategiczny. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż przedmiotowe cele są komplementarne i uzupełniają się wzajemnie. Tak naprawdę każdy z nich jest przekrojowy i oddziałuje zarówno na sferę wiodącą, jak i inne sfery.

❖ **Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczne obszaru kryzysowego**

Głównym zamierzeniem 1. celu strategicznego jest przywrócenie funkcji społecznych obszarowi dotkniętemu kryzysem poprzez kompleksowe działania na rzecz aktywizacji mieszkańców, wzmacniania więzi lokalnych oraz poprawy jakości życia. Proces rewitalizacji społecznej zakłada ścisłą współpracę z lokalną społecznością, instytucjami publicznymi i organizacjami społecznymi, by skutecznie odpowiadać na złożone potrzeby osób zamieszkujących ten obszar. Cel ten koncentruje się na trzech kluczowych obszarach: 1) wspieranie integracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem – szczególnie tych pozostających bez pracy, żyjących w ubóstwie, zmagających się z chorobą, niepełnosprawnością lub trudną sytuacją rodzinną, 2) rozwój dostępnych i wysokiej jakości usług społecznych – zwłaszcza dla seniorów oraz osób ze szczególnymi potrzebami, 3) stwarzanie warunków do wszechstronnego rozwoju mieszkańców – z naciskiem na edukację dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kwalifikacji osób dorosłych.

Rewitalizowany obszar wyróżnia się istotnymi dysproporcjami w wielu aspektach życia społecznego w porównaniu z pozostałą częścią Gminy Batorz. Kluczowe znaczenie ma tu skuteczna organizacja usług wspierających osoby niesamodzielne oraz rozwój systemu codziennego wsparcia – np. pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego, opiece higienicznej i rehabilitacyjnej, zakupach czy dostarczaniu posiłków. Ważne będą również działania aktywizujące seniorów oraz rozwój wolontariatu i inicjatyw sąsiedzkich.

Realizacja celu 1. koncentruje się na przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom społecznym występującym na obszarze rewitalizacji. Działania te mają na celu ograniczenie ubóstwa – także tego dziedziczonego – oraz wykluczenia społecznego, których najczęstszymi przyczynami są bezrobocie, choroby i niepełnosprawności. Celem jest poprawa jakości życia mieszkańców i trwała odnowa społeczna.

Szczególna uwaga poświęcona zostanie rodzinie jako podstawowej jednostce społecznej, od której zależy stabilność i rozwój całej wspólnoty. Wsparcie rodzin ma zapewnić równy start najmłodszym pokoleniom oraz stworzyć warunki do wszechstronnego rozwoju dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.

Kolejnym istotnym obszarem interwencji jest profilaktyka i przeciwdziałanie uzależnieniom, które mają istotny wpływ na pogłębianie się dysfunkcji w rodzinach i całych społecznościach. Planowane działania wynikają z rzetelnej diagnozy sytuacji społecznej i zostały opracowane w odpowiedzi na potrzeby, oczekiwania i głosy mieszkańców wyrażone w procesie konsultacji społecznych przy tworzeniu Gminnego Programu Rewitalizacji. Głównym celem tych działań jest stworzenie skutecznych mechanizmów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i ubóstwu – zarówno jako samodzielnym zjawiskom, jak i skutkom innych problemów społecznych.

Problem wykluczenia społecznego stanowi jeden z kluczowych obszarów, wokół których koncentrują się działania w ramach realizacji celu. Równoległy priorytet stanowi wsparcie rodzin w skutecznym pełnieniu ich podstawowych funkcji – opiekuńczej, wychowawczej, emocjonalnej i społecznej. Podejmowane działania nie mają na celu zastępowania rodziny, lecz wzmacnianie jej wewnętrznego potencjału. Chodzi o to, by poprzez edukację, wsparcie i rozwój kompetencji umożliwić rodzinie samodzielne, świadome i odpowiedzialne realizowanie przypisanych jej ról.

Szczególnego wsparcia wymagają rodziny dysfunkcyjne, których funkcjonowanie cechuje się m.in. izolacją, nieprawidłową komunikacją, zaburzonymi rolami oraz tendencją do tworzenia pozorów

i ukrywania wewnętrznych problemów. W takich rodzinach często dochodzi do zaniedbywania potrzeb emocjonalnych dzieci, a rozwój jej członków – zwłaszcza najmłodszych – bywa poważnie zaburzony. Współwystępujące problemy to najczęściej uzależnienia (np. alkoholizm), przemoc fizyczna lub psychiczna, choroby psychiczne czy skrajne zaniedbania wychowawcze.

Ze względu na społeczne tabu związane z tymi zjawiskami oraz trudność w oszacowaniu ich skali, niezbędne są szeroko zakrojone działania profilaktyczne. Obejmują one m.in. edukację, poradnictwo w zakresie opieki i wychowania, a także codziennego funkcjonowania gospodarstwa domowego. Szczególny nacisk należy położyć na profilaktykę uzależnień i rozwój oferty alternatywnych form spędzania wolnego czasu, skierowanej do osób w różnym wieku.

Równie ważne jest zapewnienie łatwego dostępu do kompleksowego wsparcia pedagogicznego i psychologicznego, które może stanowić kluczowy czynnik zapobiegający powstawaniu lub pogłębianiu się patologii społecznych.

Realizacja założeń celu zakłada także rozwój efektywnego poradnictwa społecznego, które jest szczególnie potrzebne w środowiskach dotkniętych uzależnieniami, zaburzeniami i innymi formami dezorganizacji życia społecznego. Tego rodzaju wsparcie może realnie przyczynić się do poprawy funkcjonowania jednostek i rodzin, a w dłuższej perspektywie – do podniesienia ogólnej jakości życia całej lokalnej społeczności.

W procesie odnowy społecznej nie można pomijać sfery niematerialnej i duchowej. Trudna sytuacja materialna mieszkańców wpływa nie tylko na ich codzienne funkcjonowanie, ale również na poziom aspiracji. Konieczność zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych sprawia, że potrzeby wyższego rzędu – takie jak samorealizacja, rozwój osobisty czy uczestnictwo w kulturze – schodzą na dalszy plan lub zanikają. Tymczasem kluczowym warunkiem trwałej zmiany społecznej jest poprawa samopoczucia psychicznego mieszkańców, ich satysfakcja z miejsca zamieszkania oraz poczucie przynależności i dumy z bycia częścią lokalnej społeczności. Choć obszar rewitalizacji zmaga się z licznymi problemami społecznymi, jednocześnie dysponuje znacznym potencjałem rozwojowym. Jego przestrzenna spójność, dziedzictwo historyczne i kulturowe tworzą solidną podstawę do budowania pozytywnego wizerunku – zarówno w oczach samych mieszkańców, jak i w wymiarze regionalnym.

Poza aspektem materialnym i duchowym, istotnym elementem poprawy jakości życia na tym terenie jest rozwój nowoczesnych i dostępnych usług. Jednym z najskuteczniejszych narzędzi przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym jest atrakcyjna i zróżnicowana oferta spędzania czasu wolnego. Aktywność kulturalna, sportowa czy rekreacyjna pozytywnie wpływa na sposób myślenia i codzienne funkcjonowanie, poszerza horyzonty oraz podnosi samoocenę – co ma kluczowe znaczenie w procesie wychodzenia z kryzysów społecznych i budowania trwałych, pozytywnych zmian mentalnych.

Dlatego tak ważne jest stworzenie odpowiedniej infrastruktury i rozwój oferty zajęć dostosowanej do różnych grup wiekowych, tak aby jak najszersze grono mieszkańców mogło aktywnie z niej korzystać.

Równie istotna jest edukacja w zakresie zdrowia i profilaktyki – zarówno fizycznej, jak i psychicznej. W tym obszarze kluczowe będą działania promujące zdrowy styl życia, zapobiegające uzależnieniom, chorobom cywilizacyjnym czy nowotworom. Duży nacisk należy położyć na profilaktykę zdrowotną wśród dzieci i młodzieży – m.in. przeciwdziałanie otyłości czy promowanie higieny jamy ustnej. Tak kompleksowe podejście umożliwi nie tylko poprawę kondycji zdrowotnej mieszkańców, ale również wzrost ich świadomości i samodzielności w dbaniu o jakość własnego życia.

Zmieniająca się struktura demograficzna społeczeństwa niesie ze sobą nowe wyzwania w zakresie budowania kapitału społecznego. Prognozy i aktualne trendy wskazują na systematyczny wzrost liczby osób starszych. Seniorzy – choć dysponują ogromnym potencjałem w postaci wiedzy i

życiowego doświadczenia – należą jednocześnie do grupy najmniej aktywnej społecznie. To sprawia, że powinni stać się szczególnymi beneficjentami działań integracyjnych i aktywizujących. Wraz ze starzeniem się społeczeństwa rośnie również zapotrzebowanie na rozwój usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych, dostosowanych do potrzeb tej grupy wiekowej. Jednocześnie zauważalna jest potrzeba podnoszenia ogólnej świadomości prozdrowotnej mieszkańców oraz kształtowania zdrowych nawyków, co stanowi istotne uzupełnienie kompleksowego wsparcia seniorów. Duże znaczenie w tym obszarze będzie miało zaangażowanie społeczności lokalnej – w szczególności wolontariuszy i osób oferujących pomoc sąsiedzką. Równolegle podejmowane będą inicjatywy budujące więzi międzypokoleniowe oraz aktywizujące seniorów, aby wspierać ich obecność w życiu społecznym. Dzięki takim działaniom możliwe będzie przełamanie stereotypów o bierności tej grupy oraz ukazanie jej potencjału – wiedzy, umiejętności i doświadczenia – który może zostać wykorzystany m.in. w działaniach kulturalnych i edukacyjnych związanych z lokalnym dziedzictwem. Aktywne uczestnictwo seniorów w życiu społecznym i obywatelskim nie tylko podnosi ich samoocenę i poczucie wartości, ale również przyczynia się do tworzenia pozytywnego wizerunku tej grupy w oczach innych mieszkańców. Dlatego też – we współpracy z administracją publiczną, sektorem prywatnym i organizacjami pozarządowymi – niezbędne jest stworzenie systemu wsparcia, który zapewni osobom starszym pełne uczestnictwo w życiu społecznym, przeciwdziała ich izolacji i samotności oraz poprawia ich jakość życia.

Wymagającą grupą są także osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby o szczególnych potrzebach. Ze względu na różnorodność typów i stopni niepełnosprawności, osoby te często napotykają bariery utrudniające lub uniemożliwiające im aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym, kulturalnym czy edukacyjnym. To powoduje wzrost ryzyka wykluczenia i marginalizacji. Wymaga to skoordynowanych działań wielu podmiotów – w szczególności lokalnych instytucji samorządowych – które wspólnie mogą stworzyć skuteczny system wsparcia. Wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami wiąże się m.in. z postępem medycyny, wydłużeniem życia, wzrostem dobrobytu oraz większą świadomością prozdrowotną. Jednocześnie zmienia się również społeczne podejście – coraz częściej dostrzega się rolę osób z niepełnosprawnościami jako aktywnych członków wspólnoty.

Dlatego tak ważne jest budowanie spójnego społeczeństwa, które umożliwia osobom z niepełnosprawnościami pełne uczestnictwo w życiu publicznym, m.in. poprzez dostęp do edukacji włączającej, usuwanie barier oraz promowanie równości. W tym kontekście to właśnie społeczny i kulturowy wymiar integracji staje się najważniejszy – zmiana podejścia do niepełnosprawności, wzmacnianie więzi i rozwój świadomości społecznej są kluczowe dla budowania otwartego, włączającego społeczeństwa. Elementem dopełniającym kwestię włączania społecznego seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami będą przedsięwzięcia przewidziane w ramach 3. celu strategicznego i obejmujące kompleksowe zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej.

Ostatnim kluczowym elementem analizowanego celu strategicznego jest stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju mieszkańców. Chodzi tu zarówno o zapewnienie lepszego startu młodym ludziom w dorosłość, jak i o wspieranie dłuższej aktywności zawodowej i społecznej osób dorosłych. Wykształcenie oraz posiadane kompetencje są dziś jednym z głównych czynników decydujących o życiowych szansach i możliwościach. Dlatego edukacja odgrywa kluczową rolę w wyrównywaniu szans, wspieraniu aktywności obywatelskiej oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. Obecny model edukacji nie powinien się ograniczać jedynie do zdobywania świadectw czy dyplomów, ale przede wszystkim umożliwiać rozwijanie konkretnych umiejętności i wiedzy, które będą przydatne w życiu codziennym i zawodowym. Szczególną rolę odgrywają tu tzw. kompetencje kluczowe, takie jak:

sprawna komunikacja w języku ojczystym i językach obcych, kompetencje matematyczne i podstawy naukowo-techniczne, umiejętność korzystania z technologii cyfrowych, zdolność uczenia się, kompetencje społeczne i obywatelskie, przedsiębiorczość oraz świadomość i ekspresja kulturowa. To właśnie one decydują o zdolności jednostki do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, zawodowym i obywatelskim. Rozwijanie tych kompetencji nie tylko poprawia sytuację życiową poszczególnych osób, ale także buduje kapitał społeczny i wspiera rozwój gospodarczy regionu. Poprawa jakości edukacji ma bezpośredni wpływ na spójność społeczną – pomaga podnieść poziom umiejętności wszystkich uczniów, a szczególnie tych znajdujących się w trudniejszej sytuacji, np. z rodzin o niskim statusie społeczno-ekonomicznym, mających trudności w nauce lub zdiagnozowane specjalne potrzeby edukacyjne. Działania edukacyjne powinny również sprzyjać włączeniu społecznemu osób i grup zagrożonych marginalizacją. Bardzo istotne jest również przygotowanie uczniów do funkcjonowania w dynamicznie zmieniającym się świecie – zarówno pod względem gospodarki, jak i relacji społecznych. Wymaga to rozwijania umiejętności cyfrowych, znajomości języków obcych oraz przedmiotów ścisłych i technicznych. Promowanie wartości edukacji od najmłodszych lat sprzyja kształtowaniu postawy uczenia się przez całe życie, która pozwala jednostkom na ciągły rozwój osobisty i zawodowy. Nieodzownym elementem działań w tym obszarze są również inicjatywy edukacyjne i wychowawcze, które mają na celu zmianę myślenia i postrzegania rzeczywistości przez dzieci i młodzież. Niestety, często powielane w domu czy środowisku rówieśniczym negatywne wzorce skutkują niską motywacją do dalszej nauki oraz brakiem przekonania o jej wartości. Dlatego konieczne jest podejmowanie działań, które nie tylko poszerzą horyzonty młodych ludzi, ale również zainspirują ich do rozwoju, kształcenia i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Reasumując, działania rewitalizacyjne zmierzają nie tylko do poprawy bieżących warunków życia, ale także do trwałego wzmocnienia zasobów społecznych i stworzenia podstaw do dalszego, zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnej.

Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji

Drugi cel strategiczny koncentruje się na aspektach gospodarczych i ma na celu przeciwdziałanie zidentyfikowanym problemom w tej sferze. Podejście do diagnozy i rozwiązywania problemów wymaga spojrzenia całościowego – gospodarczą kondycję obszaru rewitalizacji należy analizować w ścisłym powiązaniu z innymi sferami życia. Problemy ekonomiczne nie funkcjonują w oderwaniu od kwestii społecznych, środowiskowych czy przestrzennych – przenikają się i wzajemnie wpływają. Dlatego działania podjęte w jednej dziedzinie mogą pozytywnie oddziaływać na inne.

Podstawą przemian w tej części gminy jest wzmacnianie lokalnej gospodarki, w szczególności poprzez wykorzystanie istniejących potencjałów. Analiza wykazała, że silnym atutem obszaru rewitalizacji jest bogate dziedzictwo kulturowe, historyczne i przyrodnicze – to ono powinno stać się fundamentem rozwoju, zwłaszcza w obszarze turystyki i rekreacji. Rozwój turystyki niesie ze sobą szansę na stworzenie nowych miejsc pracy, poprawę warunków zatrudnienia, modernizację infrastruktury oraz znaczące podniesienie atrakcyjności regionu – zarówno w oczach mieszkańców, jak i potencjalnych odwiedzających. Co więcej, pozytywnie wpłynie to na sytuację materialną lokalnej społeczności, pobudzi przedsiębiorczość i podniesie ogólny poziom życia. Realizacja tego celu będzie możliwa dzięki stworzeniu korzystnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej – zarówno dla nowych podmiotów, jak i tych już funkcjonujących. Wsparciem technicznym dla planowanych działań może być istniejąca, niewykorzystywana obecnie infrastruktura. Jej adaptacja pozwoli w pełni wykorzystać potencjał drzemiący w obszarze objętym rewitalizacją.

Kolejne kroki powinny być ukierunkowane na budowę bazy turystycznej, która stanie się impulsem rozwojowym oraz lokalnym pracodawcą. Efektem będzie powstawanie nowych

przedsiębiorstw i inwestycji, które zmienią wizerunek tego obszaru, czyniąc go atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i wypoczynku.

W realizacji opisanego celu kluczową rolę odegrają lokalne podmioty gospodarcze, funkcjonujące zarówno na terenie całej gminy, jak i bezpośrednio w obszarze rewitalizacji. To właśnie lokalni przedsiębiorcy – dzięki znajomości lokalnych uwarunkowań i zdobytemu doświadczeniu – stanowią najlepszy fundament dla działań wspierających rozwój gospodarczy regionu. Dlatego niezbędne będzie wzmocnienie ich pozycji oraz wykorzystanie ich potencjału do wdrażania innowacyjnych rozwiązań i tworzenia nowych miejsc pracy. Istotnym elementem będzie także rozwój kompetencji organizacyjnych oraz upowszechnianie wiedzy o możliwościach inwestowania w kapitał ludzki. Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości przyniesie korzyści nie tylko ekonomiczne, ale również społeczne – prowadząc do stopniowej poprawy struktury społecznej, zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców i budowania pozytywnego wizerunku obszaru rewitalizacji jako miejsca atrakcyjnego do życia, pracy i inwestowania.

Rozwój lokalnej gospodarki może znacząco wpłynąć na zahamowanie niekorzystnych trendów demograficznych, w tym migracji zarobkowej. Zjawisko to – będące jednym z największych wyzwań dla społeczności lokalnych – prowadzi do starzenia się społeczeństwa, odpływu młodych i wykształconych osób oraz pogorszenia struktury kompetencyjnej. Dlatego celem wszystkich planowanych działań jest odwrócenie tej tendencji i uczynienie obszaru rewitalizacji miejscem, które przyciąga młodych ludzi, specjalistów i osoby z energią do działania oraz wprowadzania innowacji.
W tym kontekście rozwój gospodarczy staje się narzędziem pozytywnej transformacji społecznej.
Kluczowym pojęciem staje się tutaj przedsiębiorczość – rozumiana nie tylko jako aktywność ekonomiczna, ale także jako postawa otwartości, inicjatywy, samodzielności i gotowości do podejmowania ryzyka. Tego rodzaju podejście przekłada się nie tylko na rozwój gospodarczy, ale również na aktywność obywatelską, zaangażowanie społeczne i tworzenie silnych, odpornych wspólnot.
Wzrost przedsiębiorczości w lokalnym społeczeństwie przyczyni się do ograniczenia wykluczenia społecznego, szczególnie tego związanego z ubóstwem i bezrobociem, oraz do większej integracji mieszkańców. Tym samym rewitalizacja gospodarcza stanie się impulsem do głębszych przemian – nie tylko ekonomicznych, ale również społecznych i kulturowych.

Rozwój przedsiębiorczości – kluczowy warunek ożywienia lokalnej gospodarki – powinien zaczynać się już na etapie edukacji dzieci i młodzieży. Przedsiębiorczość należy rozumieć nie tylko jako prowadzenie działalności gospodarczej, ale także jako postawę aktywności, zaradności, otwartości i odpowiedzialności. Takie nastawienie, połączone z odpowiednim zasobem wiedzy, umiejętności i kompetencji, stanowi solidną podstawę do skutecznego wejścia na rynek pracy. Właśnie dlatego tak istotne jest, aby już w szkołach pojawiały się treści dotyczące doradztwa zawodowego, podstaw ekonomii i przedsiębiorczości. Ich uzupełnieniem powinny być działania praktyczne, takie jak konkursy tematyczne, spotkania z lokalnymi przedsiębiorcami, warsztaty czy szkolenia rozwijające kreatywność i inicjatywę uczniów. Młodzi, dobrze wykształceni ludzie, wyposażeni w nowoczesne kompetencje, mogą wnieść do lokalnej gospodarki nową energię, świeże pomysły i innowacyjne rozwiązania, stając się siłą napędową rozwoju regionu.

Specyfika obszaru rewitalizacji wskazuje również na duży udział rolnictwa w strukturze lokalnej gospodarki. Jednym z głównych wyzwań w tym zakresie jest znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych, co przekłada się na ich niską rentowność i ograniczoną opłacalność. W konsekwencji wpływa to negatywnie na poziom dochodów mieszkańców. Z drugiej strony, rolnictwo w tym regionie ma długą tradycję, a dziedzictwo wielopokoleniowych gospodarstw może stać się solidną podstawą do wprowadzania innowacyjnych zmian. Rozwiązaniem może być zmiana profilu działalności rolniczej i nadanie jej nowych funkcji. Gospodarstwa, które dysponują odpowiednią infrastrukturą, mogą zostać przekształcone w gospodarstwa opiekuńcze, edukacyjne czy

agroturystyczne. Takie inicjatywy nie tylko zwiększą dochodowość rolników, ale także odmienią wizerunek obszarów wiejskich.

Nowe formy działalności rolniczej mogą pełnić szereg dodatkowych funkcji – edukacyjnych (np. lekcje przyrody w gospodarstwach), ekologicznych, prozdrowotnych, społecznych (np. integracja osób starszych czy z niepełnosprawnościami) oraz kulturowych (przybliżanie dziedzictwa lokalnego). Będą także służyć jako narzędzie do zmiany stereotypowego postrzegania obszarów wiejskich i ich mieszkańców, a jednocześnie stworzą realne możliwości generowania dodatkowych dochodów przez lokalnych rolników.

❖ **Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji**

Wizerunek danego obszaru – zarówno ten zewnętrzny, jak i ten utrwalony w świadomości mieszkańców – ma istotny wpływ na jego rozwój. Może on działać jak siła napędowa zmian albo – przeciwnie – hamować, a nawet uniemożliwiać transformację. Zarówno przemiany społeczne, jak i gospodarcze zależą w dużej mierze od tego, jak dana przestrzeń jest postrzegana i jaką wartość przypisują jej ludzie.

Założenia niniejszego celu strategicznego, obejmujące rozwój i modernizację infrastruktury oraz poprawę jakości przestrzeni publicznych, mają na celu gruntowną odnowę wizerunku obszaru rewitalizacji – zarówno w oczach mieszkańców, jak i osób z zewnątrz.

Planowane działania oraz inwestycje będą służyły uporządkowaniu i przekształceniu przestrzeni w sposób, który zwiększy jej funkcjonalność lub nada jej zupełnie nowy charakter. Szczególny nacisk położony zostanie na tworzenie atrakcyjnych, dostępnych i przyjaznych przestrzeni publicznych, które będą zachęcały do spędzania czasu, integrowania się i aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnym.

Należy maksymalnie wykorzystać potencjał już istniejących, ale dotąd niewykorzystanych przestrzeni. Dzięki takim przekształceniom możliwe będzie nie tylko zwiększenie atrakcyjności wizualnej i użytkowej terenu, ale także aktywizacja społeczności lokalnej oraz wzmocnienie poczucia tożsamości i przywiązania do miejsca zamieszkania.

Równolegle z działaniami w sferze publicznej szczególną wagę przywiązuje się do poprawy warunków życia mieszkańców – poprzez modernizację zasobów mieszkaniowych, remonty obiektów zdegradowanych oraz inwestycje podnoszące komfort codziennego funkcjonowania.

W procesie rewitalizacji ważna jest nie tylko estetyka przestrzeni, ale również jej funkcjonalność i dostępność dla wszystkich użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami i różnymi rodzajami ograniczeń. Przestrzeń publiczna powinna być projektowana w sposób włączający, z myślą o potrzebach różnych grup społecznych.

Dla osiągnięcia trwałej poprawy jakości życia mieszkańców konieczne jest wdrożenie kompleksowych, zintegrowanych działań w przestrzeni publicznej. Zaniedbane i niedoinwestowane miejsca mogą – przy odpowiednim zagospodarowaniu – stać się kluczowym zasobem sprzyjającym budowaniu zintegrowanej, aktywnej społeczności lokalnej. Przestrzenie pełniące funkcję centrów życia społecznego – miejsca spotkań, wydarzeń, integracji – mają ogromny wpływ na zaangażowanie mieszkańców oraz inicjowanie przez nich lokalnych przedsięwzięć.

Aby spełniać swoją rolę, takie przestrzenie muszą być atrakcyjne, bezpieczne i dostępne, zaprojektowane z uwzględnieniem potrzeb różnych grup społecznych – w tym osób z niepełnosprawnościami – oraz dostosowane do wszystkich kategorii wiekowych. Ważne jest też zapewnienie odpowiedniego zaplecza usługowego i technicznego, jak również dbałość o estetykę miejsca, które powinno inspirować i zachęcać do aktywności.

Dobrze zaprojektowane i funkcjonalne otoczenie nie tylko podnosi komfort życia, ale także wpływa pozytywnie na samopoczucie psychiczne i fizyczne mieszkańców. Dostęp do przyjaznych przestrzeni i różnorodnych form spędzania czasu wolnego stanowi skuteczną alternatywę dla codziennej rutyny, pomaga niwelować poczucie samotności, sprzyja nawiązywaniu więzi społecznych i daje mieszkańcom poczucie przynależności i zadowolenia. Bezpośrednimi efektami takich działań

będą m.in.: większa aktywność społeczna, kulturalna i fizyczna mieszkańców, wzrost poczucia bezpieczeństwa i wspólnoty, poprawa relacji międzyludzkich i integracja różnych grup społecznych, promocja lokalnych zasobów i talentów, rozwój kreatywności oraz oddolnych inicjatyw.

Wszystkie te elementy prowadzą do wzmacniania kapitału społecznego i budowania pozytywnego wizerunku miejsca, które staje się nie tylko przestrzenią do życia, ale również do aktywnego uczestnictwa w społeczności lokalnej.

Istotnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców są warunki socjalno-bytowe. Zły stan techniczny mieszkań oraz ograniczony dostęp do odpowiedniej infrastruktury przekładają się bezpośrednio na poczucie braku bezpieczeństwa – jednej z podstawowych potrzeb człowieka. Gdy potrzeby elementarne nie są zaspokojone, niemożliwe staje się realizowanie aspiracji wyższego rzędu, co wpływa negatywnie na samopoczucie, poziom zadowolenia z życia i motywację do działania. Dlatego jednym z priorytetów działań rewitalizacyjnych powinno być poprawienie warunków mieszkaniowych poprzez modernizację infrastruktury technicznej – w tym systemów wodno-kanalizacyjnych, instalacji odnawialnych źródeł energii oraz wymianę przestarzałych źródeł ciepła na niskoemisyjne. Tego typu inwestycje realnie wpływają na komfort życia, obniżają koszty utrzymania nieruchomości oraz poprawiają stan środowiska naturalnego.

Kolejnym kluczowym aspektem jest zapewnienie pełnej dostępności przestrzeni publicznej. Zgodnie z podstawowymi prawami obywatelskimi, każdy – niezależnie od wieku, sprawności czy rodzaju niepełnosprawności – ma prawo do swobodnego korzystania z przestrzeni wspólnych, budynków użyteczności publicznej oraz usług. Zapewnienie tej dostępności jest obowiązkiem administracji publicznej i świadczy o poziomie cywilizacyjnego rozwoju społeczności. Dostępność należy rozumieć nie tylko jako udogodnienia techniczne (np. podjazdy, windy, napisy w alfabecie Braille'a, audioprzewodniki), ale także jako odpowiednie dostosowanie organizacji pracy urzędów czy usług – tak, by każdy obywatel mógł korzystać z nich w równym stopniu.

W realizacji celu kluczowe będzie usuwanie barier architektonicznych i organizacyjnych, które wciąż ograniczają aktywne uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym. Działania będą obejmowały m.in.: adaptację przestrzeni i budynków do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi, sensorycznymi i intelektualnymi, instalację schodołazów, platform, oznaczeń dotykowych i dźwiękowych, zapewnienie dostępności wydarzeń, usług i instytucji publicznych, wdrażanie rozwiązań wspierających samodzielność i integrację społeczną.

Działania w zakresie dostępności koncentrują się przede wszystkim na likwidowaniu barier technicznych oraz dostosowywaniu przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Celem jest stworzenie środowiska, w którym każdy mieszkaniec – niezależnie od stopnia sprawności fizycznej, psychicznej czy intelektualnej – będzie mógł swobodnie korzystać z instytucji publicznych, placówek usługowych, obiektów kultury i innych przestrzeni ogólnodostępnych. Przestrzenie te muszą być nie tylko funkcjonalne, ale również przyjazne, otwarte i dostępne dla wszystkich.

Znaczenie tego zagadnienia wzrasta szczególnie w kontekście aktualnych trendów demograficznych, w tym systematycznego wzrostu liczby osób starszych oraz wysokiego udziału osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb tych grup to nie tylko kwestia funkcjonalna, ale także wyraz długofalowej odpowiedzialności społecznej. Równość w dostępie do usług i przestrzeni publicznych jest fundamentem sprawiedliwego i zrównoważonego rozwoju.

Zaspokojenie tych potrzeb to również moralny obowiązek społeczeństwa, które dąży do nowoczesności i postępu. Prawdziwa spójność społeczna oznacza, że każdy członek wspólnoty ma pełną, realną możliwość korzystania z przysługujących mu praw i uczestniczenia w życiu publicznym.

Realizacja tego celu niesie ze sobą także zmianę postaw społecznych. Wciąż obecne są stereotypy i uprzedzenia dotyczące osób z niepełnosprawnościami – zarówno w postaci braku akceptacji, jak i nadmiernej opiekuńczości czy niezręczności w bezpośrednim kontakcie. Działania takie jak likwidacja

barier architektonicznych, zwiększenie widoczności osób z niepełnosprawnościami w przestrzeni publicznej oraz promowanie równości szans przyczyniają się do przełamywania barier społecznych i budowania bardziej otwartego, włączającego społeczeństwa.

Dużą rolę w tym procesie odegrają organizacje pozarządowe (NGO), które poprzez swoją działalność animują lokalne społeczności, wspierają osoby z niepełnosprawnościami oraz promują pozytywne zmiany społeczne. Ich zaangażowanie w proces rewitalizacji może znacznie przyspieszyć proces integracji i budowania wspólnoty opartej na wzajemnym szacunku i zrozumieniu.

Atrakcyjność danego obszaru oraz jego postrzeganie – zarówno przez mieszkańców, jak i osoby z zewnątrz – w dużej mierze zależą od warunków środowiskowych. Jakość środowiska naturalnego wpływa nie tylko na komfort życia, ale również na chęć osiedlania się, inwestowania czy rozwijania działalności gospodarczej na danym terenie.

Problematyka powiązana z założeniami 3. celu strategicznego obejmuje m.in. rozwój odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkalnictwie, poprawę efektywności energetycznej budynków, a także zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców. Społeczeństwo świadome ekologicznie to społeczeństwo nowoczesne, odpowiedzialne i gotowe do wprowadzania zmian, które służą dobru wspólnemu i przyszłym pokoleniom. Dbanie o środowisko naturalne jest dziś nie tylko obowiązkiem, ale także warunkiem niezbędnym do tworzenia bezpiecznych i przyjaznych warunków życia, przyciągania inwestorów, rozwoju usług oraz zatrzymania odpływu mieszkańców. W praktyce realizacja celu środowiskowego obejmie szereg konkretnych działań, w tym: wdrażanie zasad gospodarki niskoemisyjnej, powszechne stosowanie odnawialnych źródeł energii, termomodernizację budynków, działania ograniczające emisję zanieczyszczeń i ochronę zasobów naturalnych. Inwestycje te będą miały bezpośredni wpływ na poprawę jakości powietrza, zmniejszenie presji na środowisko oraz podniesienie komfortu życia mieszkańców. Jednocześnie niezbędne są intensywne działania edukacyjne i informacyjne, które doprowadzą do trwałej zmiany społecznych postaw wobec środowiska. Wzrost świadomości ekologicznej jest kluczowy dla powodzenia transformacji. Obecnie wiedza na temat stanu środowiska oraz jego wpływu na zdrowie pozostaje na zbyt niskim poziomie. Brakuje powszechnego zrozumienia, że ochrona środowiska to odpowiedzialność zbiorowa, która spoczywa na każdym członku społeczeństwa. Skutki złej kondycji środowiska są widoczne gołym okiem – coraz częściej diagnozowane są choroby nowotworowe, schorzenia układu oddechowego czy krążenia. Dlatego zmiana stylu życia z konsumpcyjnego na odpowiedzialny i proekologiczny staje się koniecznością. Kluczową rolę w tym procesie pełnią szkoły i instytucje publiczne, które poprzez systematyczne działania edukacyjne mogą kształtować nowe postawy i sposób myślenia młodych pokoleń oraz lokalnej społeczności. To właśnie one mają potencjał, by stać się centrum zmiany mentalności i podejścia do kwestii ekologii.

4.6 Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obligatoryjnym elementem Gminnego Programu Rewitalizacji jest opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zgodnie z zapisami ustawy[11], lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych powinna mieć formę opisów zawierających w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia:

- nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących,
- zakres realizowanych zadań,
- lokalizację,
- szacowaną wartość,
- prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji,
- opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania.

Gminny Program Rewitalizacji powinien również zawierać charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących cel i kierunki działań rewitalizacyjnych.

Prowadzone w sposób partycypacyjny prace nad GPR pozwoliły na identyfikację szeregu projektów, które odpowiadają na zdiagnozowane problemy i obszary deficytowe. Część z projektów wykorzystuje istniejące potencjały obszaru (np. wykorzystanie przestrzeni instytucji kultury do prowadzenia działań włączających) lub dzięki podjętym działaniom poprawi ich funkcjonalność i przydatność dla mieszkańców obszaru rewitalizacji (np. tereny zielone i obszary rekreacji).

Projekty rewitalizacyjne zostały zidentyfikowane w otwartym procesie, do którego zaproszeni zostali wszyscy mieszkańcy, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji, partnerzy społeczni i gospodarczy. Projekty można było zgłaszać w ramach otwartego naboru przedsięwzięć prowadzonego w dniach od 29 kwietnia 2025 r. do 13 maja 2025 r. Projekty można było przedkładać drogą elektroniczną, drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Batorz. O prowadzonym naborze przedsięwzięć informowano podczas różnego rodzaju spotkań organizowanych przez Urząd Gminy. Niżej zamieszczona lista zawiera informacje istotne dla zapewnienia realizacji celów programu przy uwzględnieniu zróżnicowanego poziomu gotowości realizacyjnej poszczególnych przedsięwzięć

Większość umieszczonych w ramach niniejszego GPR przedsięwzięć będzie realizowane przez podmioty publiczne. Jednocześnie należy zaznaczyć, że podstawowym ich założeniem jest doprowadzenie do wygenerowanie, zgodnych z celami Programu, aktywności mieszkańców, nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz również całej gminy. Osiągnięcie tego efektu wiąże się z gotowości gminy do aktualizacji niniejszego Programu zgodnie z ujawnionymi z czasem priorytetami mieszkańców.

Ustalone wspólnie ze społecznością lokalną projekty rewitalizacyjne zostały pogrupowane w ramach dwóch rodzajów: podstawowych i dodatkowych. Projekty umieszczone na liście podstawowej to te, które w bezpośredni sposób przyczyniają się do Projekty umieszczone na liście podstawowej to te, które w bezpośredni sposób przyczyniają się do ograniczenia stwierdzonych zjawisk kryzysowych, w szczególności tych wskazanych w sferze społecznej. Realizacja tych przedsięwzięć jest więc niezbędna dla uzyskania satysfakcjonujących efektów rewitalizacji. Natomiast projekty dodatkowe to takie, które również przyczyniają się do poprawy sytuacji na obszarze

[11] Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U.2024 poz. 278)

rewitalizacji, ale na moment sporządzania GPR nie są znane dokładne założenia pozwalające na szczegółowe ich opisanie. Przyporządkowanie do listy podstawowych i dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostało dokonane ze względu na stopień przygotowania danego przedsięwzięcia.

Mając na względzie fakt, iż precyzyjnej techniczne uwarunkowania realizacji konkretnej inwestycji, w części przypadków może nastąpić dopiero w okresie realizacji programu rewitalizacji, należy dopuścić konieczność interwencji poza granicami obszaru rewitalizacji. Taką możliwość przewidział ustawodawca (art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 15 października 2015 r. o rewitalizacji), a wynika ona ze specyfiki planowanych działań, które pomimo lokalizacji poza terenem rewitalizacji służyć będą realizacji celów i kierunków działań programu oraz oddziaływać będą przez swoją wyjątkowość i unikatowość przede wszystkim na mieszkańców z obszaru rewitalizacji. Szczególnie istotnym aspektem realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zasada spójności działań w zakresie planowanej infrastruktury oraz jej dalszej eksploatacji tj. określenia zasady przyszłej organizacji, funkcjonowania i wykorzystania dla potrzeb osiągania prognozowanych rezultatów. W ramach niniejszego GPR przyjęto założenie, że infrastrukturę powstałą w ramach projektów rewitalizacyjnych należy traktować jako środek do osiągania zakładanych celów. Wobec tego całkowita ocena skuteczności działań będzie odnosić się zarówno do procesu wykonawczego obiektów, jak i sposobu ich przyszłego funkcjonowania. W ten sposób zapewniona zostanie także integracja projektów infrastrukturalnych i miękkich. Dodatkowo projekty są zintegrowane na poziomie celów – ich wspólna realizacja pozwoli na osiągnięcie zdefiniowanego celu, co przyczyni się do faktycznej zmiany na obszarze rewitalizacji.

W rozdziałach 5.2.1 oraz 5.2.2 zaprezentowano listy zidentyfikowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które mogą stanowić odrębne projekty lub mogą również łączyć się z innymi przedsięwzięciami w większe, wielokomponentowe projekty m.in. w przypadku inwestycji infrastrukturalnych lub organizacyjnych. Istnieje również możliwość realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podzielonego na etapy (np. w ramach różnych projektów dofinansowanych z różnych źródeł). Projekty infrastrukturalne z zakresu poprawy efektywności energetycznej i infrastruktury drogowej służyć będą osiągnięciu celów programu rewitalizacji tylko wówczas, gdy będą bezpośrednio powiązane lub wspólnie realizowane z innymi projektami głownie ze sfery społecznej.

W przypadku projektów rewitalizacyjnych w sytuacji wystąpienia kolizji z urządzeniami telekomunikacyjnymi należy wystąpić do właściwego zarządcy sieci o wydanie warunków technicznych na ich zabezpieczenie lub przełożenie. Wszelkie działania w zakresie infrastruktury drogowej muszą być na etapie realizacji inwestycji z zarządcami poszczególnych dróg.

4.6.1 Lista planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	1/P - Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gmina Batorz**
Krótki opis sytuacji problemowej	W chwili obecnej w budynku prowadzone są jedynie spotkania członków OSP. Budynek nie jest użytkowany na stałe od około 25 lat. Ma on charakter zdegradowany – w chwili obecnej nie jest on praktycznie użytkowany, utracił parametry racjonalnych kosztów eksploatacji (awaryjność sieci wewnętrznych budynku, niedostateczne parametry termoizolacyjności) oraz nie spełnia zmienionych w międzyczasie wymogów funkcjonalnych stawianych tego typu obiektom. Wymaga on przeprowadzenia gruntownych prac modernizacyjnych. W budynku brak jest toalety na parterze, stare toalety znajdują się w piwnicy budynku, prowadzą do nich wąskie, kręte schody. Taras i schody zewnętrzne są bardzo zniszczone i mają liczne ubytki. Budynek nie jest dostępny dla osób z niepełnosprawnościami. Istnieje konieczność utworzenia pochylni/ podjazdu, wykonania ogrodzenia dla bezpieczeństwa dzieci i osób dorosłych – działka znajduje się przy drodze powiatowej. W obiekcie brak jest wyposażenia pozwalającego na organizację wydarzeń kulturalnych i społecznych. Istnieje potrzeba zakupu niezbędnego wyposażenia. Jak wynika z przeprowadzonej szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji wśród mieszkańców ważnym problemem obserwowanym w wymiarze społecznym, jest niewystarczająco rozwinięta infrastruktura i oferta spędzania czasu wolnego. Należy jednocześnie podkreślić, że mieszkańcy obszaru rewitalizacji odczuwają brak oferty skierowanej dla osób dorosłych oraz seniorów. Niewystarczające jest również wyposażenie obszaru rewitalizacji w infrastrukturę rekreacyjną oraz pozwalającą na aktywne spędzanie wolnego czasu i integrację, zarówno społeczną, jak i międzypokoleniową. Powoduje to stagnację i brak angażowania się mieszkańców w życie społeczne i obywatelskie. Zdiagnozowany problem dotyczy również niskiego poziomu oddolnych inicjatyw. W trakcie prowadzonych konsultacji społecznych najmłodsi członkowie wspólnoty lokalnej wskazywali również na deficyt miejsc spędzania wolnego czasu, szczególnie akcentując brak infrastruktury i wyposażenia umożliwiającego podejmowanie aktywnego trybu życia. Wśród problemów, z którymi boryka się coraz większa część lokalnego społeczeństwa (w tym obszaru rewitalizacji) jest otyłość lub nadwaga, która coraz częściej dotyka dzieci i młodzież. W świetle informacji uzyskanych w trakcie opracowywania niniejszej diagnozy przyczyn problemu nadwagi czy otyłości dzieci i młodzieży należy upatrywać przede wszystkim w braku lub niewystarczającej ich aktywności fizycznej. Nie uprawiają oni na stałe żadnej aktywności ruchowej – przyzwyczajeni są do spędzania wolnego czasu przed telewizorem czy komputerem. Poza tym nie przestrzegają zasad zdrowego żywienia. Na taki stan rzeczy wpływ mają przede wszystkim ugruntowane, nieprawidłowe nawyki rodziców, którzy nie przywiązują wagi do zdrowego stylu życia pojmowanego w kontekście aktywności ruchowej oraz zdrowego żywienia. Przedmiotowe problemy powodują także szereg innych niekorzystnych zjawisk. Często osoby otyłe mają problemy czy zaburzenia emocjonalne (brak samoakceptacji, obniżone poczucie własnej wartości i wiary w swoje możliwości), jak również z tego powodu są stygmatyzowane czy nieakceptowane w środowisku rówieśniczym. Poza tym zdiagnozowanym problemem obszaru rewitalizacji jest niska świadomość mieszkańców oraz niechęć i opór w stosunku do tematyki zdrowego stylu życia. Na terenie Gminy Batorz, w tym wyznaczonego obszaru rewitalizacji zamieszkują rodziny z dziećmi przeżywające trudności opiekuczńo-wychowcze – są to os w różnym wieku, o różnym statusie materialnym, wykształceniem, wyznaniu, różnej płci, zarówno pracujące, bezrobotne, nieaktywne zawodowo, uczniowie, osoby niepełnosprawne, w tym osoby objęte usługami w zakresie wspierania rodziny. Jest to grupa osób potrzebująca zarówno specjalistycznego wsparcia psychologicznego i prawnego, jak i szkoleń w zakresie

	opiekuńczo-wychowawczym oraz działań integrujących rodziny. Bardzo często osoby te potrzebują dyskretnej pomocy, w miejscu w którym będą czuły się bezpiecznie i komfortowo. Niezwykle ważne jest aby pomoc była świadczona kompleksowo w jednej instytucji.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem projektu jest zmniejszenie nierówności i dysproporcji terytorialnych poprzez rozwiązywanie problemów oraz budowę trwałego kapitału społecznego. Zakres przedsięwzięcia obejmuje przebudowę i modernizację zdegradowanego budynku po byłej szkole podstawowej w Wólce Batorskiej w celu utworzenia kumpelsku integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej. W efekcie zdegradowanemu i nieużytkowanemu budynkowi nadane zostaną nowe funkcje użytkowe społeczne i kulturalne. Prowadzone prace obejmować będą m.in. wnętrze budynku, tj. dwie sale, kuchnia, łazienki, korytarz oraz zewnętrzne np. elewacja, taras ze schodami prowadzącymi do budynku oraz z wykonaniem pochylni (podjazdu dla wózków) umożliwiającej dotarcie do budynku osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami. W budynku powstaną pomieszczenia dla potrzeb realizacji wydarzeń kulturalnych i społecznych. Powstanie m.in. siłownia umożliwiająca zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców. Wykonane zostanie ogrodzenia działki, które będzie obejmowało znajdujący się na działce budynek, plac zabaw i boisko. Projekt przewiduje zagospodarowanie terenu wokół budynku oraz realizację elementów zapewaniających zwiększenie bezpieczeństwa obszaru rewitalizacji, tj. montaż systemu monitoringu oraz oświetlenia zewnętrznego. Przewidziano także zakup wyposażenia jako elementu projektu dotyczący adaptacji zdegradowanego budynku na cele społeczne i kulturalne. Stworzona przestrzeń kompleksu integracji społeczno - kulturalno - sportowej przeznaczona będzie do pełnienia funkcji kulturalnych, społecznych, edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych. Będzie mogła pełnić szereg ważnych funkcji społecznych, poprzez podejmowanie i realizację różnych działań miękkich, wśród których można wymienić m.in.: organizację różnorodnych tematycznych wydarzeń i imprez skierowanych do różnych grup odbiorców, warsztatów i zajęć aktywizujących. Będzie także miejscem realizacji cyklicznych wydarzeń integrujących społeczność lokalną w związku z różnego rodzaju świętami, np. Wigilia dla osób niesamodzielnych, Spotkanie Wielkanocne, Dzień Babci i Dziadka, Andrzejki, Bal Sylwestrowy, itd. W zrewitalizowanym budynku będzie realizowane m.in. przedsięwzięcia: 2/P - RODZINA TO SIŁA związku z realizacją projektu 1/P planowane jest powołanie do życia nowej organizacji społecznej – KGW. W trakcie prowadzonych konsultacji społecznych mieszkańcy deklarowali chęć utworzenia nowego podmiotu oraz potrzebę stworzenia przestrzeni pozwalającej na realizację oddolnych inicjatyw.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Zakres projektu obejmuje kompleksowe dostosowanie budynku dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami. Jest więc on stricte nastawiony na zwiększenie dostępności. W ramach projektu przewidziano budowę pochylni/podjazdu, montaż szerokich drzwi wejściowych i wewnętrznych, likwidację progów, utworzenie łazienki dla osób niepełnosprawnych, modernizację schodów zewnętrznych (w tym m.in. likwidację licznych ubytków w celu zagwarantowania możliwości poruszania się osób niepełnoprawnych). W częściach wspólnych i toalecie zamontowany zostanie energooszczędny system oświetlenia sterowany automatycznie (czujniki ruchu), co pozwoli na korzystanie z niego bez konieczności wykonywania dodatkowych czynności.
Powiązania z celami GPR	**<u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru krasowego</u>** Realizacja projektu pozwali mieszańcom na rozwój swoich pasji i zainteresowań. Zwiększy również dostęp do elementów pozwalających na rozwój kompetencji społecznych i emocjonalnych (wspólne spędzanie czasu wolnego, przyrządzanie posiłków, utrzymywanie porządku i czystości, itd.) oraz szans edukacyjnych dzieci i młodzieży (warsztaty i zajęcia). Projekt zapewni zwiększenie dostępu do usług społecznych,

	także osobom z niepełnosprawnościami. Przedsięwzięcie wpłynie na zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców (utworzona zostanie siłownia) mając pozytywny wpływ na stan zdrowia. **Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji** - **Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji** W efekcie realizacji projektu zdegradowanemu i sporadycznie użytkowanemu budynkowi nadane zostaną nowe funkcje społeczne i kulturalne oraz rekreacyjne. Nastąpi rozwój infrastruktury i oferty spędzania czasu wolnego, w tym zarówno dla dzieci i młodzież, jak również skierowanej dla osób dorosłych oraz seniorów. Zwiększy się również dostęp do infrastruktury rekreacyjnej oraz pozwalającej na aktywne spędzanie wolnego czasu i integrację zarówno społeczną, jak i międzypokoleniową. Rewitalizacja obiektu przyczyni się do ożywienia miejsca, wykreowania zadbanej i atrakcyjnej wspólnej przestrzeni tętniącej życiem, w której mieszkańcy nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz również całej Gminy Batorz będą mogli się integrować i spędzać aktywnie czas wolny. W efekcie montażu oświetlenia zewnętrznego oraz systemu monitoringu nastąpi zwiększenie bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji i zmniejszenie występowania nieakceptowanych społecznie zachowań i wybryków chuligańskich.			
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	Wólka Batorska nr 110	Działki ewidencyjne:	Obręb 0012 Wólka Batorska Nr działki 254/1
	Lokalizacja na obszarze rewitalizacji			
	TAK	NIE*(wymaga uzasadnienia)	NIE DOTYCZY	
	✔			
	*UZASADNIENIE –Nie dotyczy			
Okres realizacji	2027-2028			
Łączna wartość przedsięwzięcia	1 200 000,00 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	120 000,00 zł (budżet państwa)		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	1 020 000,00 zł (Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027-EFRR)		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Środki wnioskodawcy:	60 000,00 zł		

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa**	**Wartość docelowa**	**Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika**
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego

Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,6242	Protokół odbioru końcowego
Wskaźniki rezultatu				
Liczba ludności zamieszkujące obszar rewitalizacji	osoby	891	860	Statystyki i ewidencje prowadzone przez Urząd Gminy
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby/rok	0	4	Sprawozdania i listy obecności z realizowanych wydarzeń kulturalnych i społecznych

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Projekt przyniesie szereg wymiernych efektów społecznych. W efekcie jego realizacji nastąpi wyciągniecie obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysu. Na obszarze rewitalizacji powstanie nowe miejsce pracy dające szanse na zatrudnienie osobom z grup marginalizowanych. Projekt znacznie zwiększy szanse na zatrudnienie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Utworzona siłownia pozwoli na zwiększenie aktywności ruchowej, co przyczyni się do znacznej poprawy zdrowia mieszkańców. Nastąpi promocja zdrowych nawyków ruchowych i zdrowotnych. Przyczyni się również do przeciwdziałania zdiagnozowanym problemom mieszkańców obszaru rewitalizacji – otyłości, nadwagi, chorób układu ruchu czy krążenia. Zwiększenie liczby miejsc pracy oraz dostępu do zatrudnienia będzie miało bez wątpienia bardzo istotny wpływ na podniesienie jakości życia mieszkańców nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz również całej Gminy Batorz.
Rewitalizacja zaniedbanej przestrzeni publicznej pozytywnie wpłynie na jakość życia poprzez budowanie więzi społecznych, wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej i dumy z miejsca zamieszkania. Spójne i uporządkowane otoczenie przyczyni się do stworzenia nowych możliwości zatrudnienia dla osób zagrożonych wykluczeniem. Dzięki niemu nastąpi również pozytywna zmiana wizerunku obszaru rewitalizacji i estetyzacja otoczenia, co przyczyni się do zwiększenia poczucia tożsamości przestrzennej mieszkańców. Spójne i uporządkowanie otoczenie przyczyni się do stworzenia nowych możliwości zatrudnienia dla osób zagrożonych wykluczeniem.
Wśród głównych przesłanek, świadczących o niezwykle istotnej roli przedmiotowego projektu w wyprowadzaniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysu i umożliwieniu jego zrównoważonego rozwoju, należy wymienić:
- modernizację społecznie oczekiwanej infrastruktury i nadanie jej nowych funkcji: rekreacyjno-wypoczynkowej, kulturalnej i społecznej o oddziaływaniu na całą gminę;
- zapewnienie dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym atrakcyjnego miejsca spędzania wolnego czasu związanego z rekreacją i zapobieganie tym samym możliwości występowania zjawisk patologicznych, szczególnie w młodszym pokoleniu;
- zagwarantowanie miejsca aktywności ruchowej dzieci i młodzieży oraz wprowadzanie zdrowych nawyków,
- stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców;
- ożywienie obszaru zdegradowanego;
- podniesienie jakości życia mieszkańców;
- montaż oświetlenia i monitoringu przyczyniający się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa,
- stworzenie miejsca integracji międzypokoleniowej, gdzie seniorzy będą uczestniczyć we wspólnych zajęciach z dziećmi i młodzieżą,
- stworzenie możliwości na zmniejszenie poziomu bezrobocia na obszarze rewitalizacji,
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców obszaru rewitalizacji będąca efektem zwiększenia aktywności fizycznej.

Przedsięwzięcia komplementarne	3/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 6/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy 18/P – Budowa budynku centrum integracji kulturalnej w Woli Studzieńskiej wraz z zakupem wyposażenia pozwalającego na realizację funkcji kulturalnych oraz rewitalizacją terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 2/D -Kontynuacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest 3/D- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Batorz 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne

Numer i nazwa przedsięwzięcia	2/P – SILNA RODZINA
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Batorzu**
Krótki opis sytuacji problemowej	W obrębie obszaru rewitalizacji zdiagnozowano następujące problemy: wyklucz społeczne i zagrożenie wykluczeniem, które jest spowodowane m.in.: trudną sytuacją rodzinną, konfliktami w rodzinie, problemem z nadużywaniem alkoholu i uzależnieniami, problem z wychowaniem i opieką dzieci, przemoc w rodzinach, stereotypowy sposób postrzegania rodziny i roli kobiety, problemy prawne, w tym alimenty, rozwody, problem z dziedzicznością biernej postawy i dziedzicz biedy. Część z mieszkańców obszaru rewitalizacji pochodzi z rodzin korzystających wielopokoleniowo ze wsparcia pomocy społecznej i brak jest im innych wzorców społecznych. Problem niepełnych rodzin, problemy wychowawcze z dziećmi, problemy psychiczne rodziców i dzieci wynikające z doświadczeń życiowych i trudnej sytuacji bytowo-materialnej. Na terenie Gminy Batorz, w tym na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji, brak jest kompleksowego wsparcia skierowanego do rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonych przemocą. Bariery psychol dotyczące ujawniania problemów, w tym przemocy występujących w rodzinie. Istnieje potrzeba natychmiastowej pomocy dla osób doświadczających trudności opiekuńczo -wychowawcze, zdobycia umiejętności i kompetencji wychowawczych, kwalifikacji społecznych, życiowych oraz kluczowych w życiu codziennym, wzrostu motywacji do zmian, zaangażowania społecznego, kompleksowego interdyscyplinarnego wsparcia specjalistycznego w wychodzeniu z kryzysu, usług indywidualnie dostosowanych do ich sytuacji życiowych i występujących problemów, powodujących kryzys i wykluczenie społecznie, wsparcia poprawy relacji w rodzinach, wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży w rodzinach. Istnieje potrzeba zapewnienia bezpłatnego, stałego, profesjonalnego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, pomocy w nabyciu umiejętności rozwiązywania i przezwyciężania występujących problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz działań profilaktycznych.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem projektu jest zwiększenie dostępności do usług wsparcia rodziny dla rodzin wychowujących dzieci, w tym przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, osób doświadczających przemocy w rodzinie -65 osób, w tym 40 dzieci i 25 dorosłych, w tym 3 pracowników GOPS w Batorzu, które w rozumieniu KC uczą się lub pracują lub zamieszkują w Gminie Batorz. Grupę docelową projektu stanowi rodziny z dziećmi, w tym przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz potrzebujące wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinach. W ramach projektu przewidziano realizację 2 zadań:

	Zadanie 1- Program wsparcia rodzin wychowujących dzieci, w tym przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze- w jego ramach przewidziano kompleksowe wsparcie w zakresie usług specjalistycznych i interwencyjnych dla rodzin wychowujących dzieci, w tym przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym: poradnictwo prawne, psycholog, szkolenia dla rodziców z zakresu kompetencji opiekuńczo -wychowawczych, TUS, terapia rodzinna, Warsztaty dla rodzin, a w nim działania integracyjne (warsztaty, wyjazdy, pikniki, ogniska i in. wydarzenia). Zadanie 2 - Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie-obejmujący poradnictwa specjalistycznego indywidualne (psychologiczne i prawne) dla osób doświadczających przemocy oraz specjalistyczne szkolenia dla pracowników GOPS. Osiągnięcie celu głównego zminimalizuje zdiagnozowane problemy.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt realizowany w sposób zapewniający dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami: - Biuro projektu zlokalizowane w budynku GOPS dostępnym dla osób z niepełnosprawnościami - Rekrutacja projektu obywać się będzie przy użyciu języka prostego i łatwego w treści oraz formie, w sposób umożliwiający każdemu zrozumienie przekazywanych komunikatów, językiem wrażliwym na płeć, stosowane będą hasła równościowe. - W ramach działań informacyjno-prom. nie będzie wykorzystywany przekaz dyskryminujący, ośmieszający bądź utrwalający stereotypy ze względu na niepełnosprawność czy inne przesłanki. Będzie to również przekaz wolny od stereotypów dotyczących płci, niepełnosprawności, pochodzenia, religii itd. Umieszczenie w materiałach informacyjnych i rekrutacyjnych opisu dostępności biura projektu. - Zaplanowano również możliwość zgłoszeń mailowych do projektu. - Materiały i dokumenty rekrutacyjne upublicznione w dostępnej formie (np. elektronicznej z możliwością powiększenia druku lub odwrócenia kontrastu). - W ramach prowadzonego procesu rekrutacji przewidziano pomoc w wypełnieniu dokumentów rekrutacyjnych w biurze i podczas spotkań. - Zastosowane środki przekazu podczas rekrutacji umożliwią dotarcie z informacją o proj. do wszystkich potencjalnych uczestników proj. w tym osób z różną percepcją, szczególnymi potrzebami lub rodzajem niepełnosprawności. - Zaplanowane terminy i godziny realizacji poszczególnych form wsparcia odpowiadać będą wszystkim (kobietom i mężczyznom). - Zaplanowano adekwatne sposoby komunikacji z potencjalnymi uczestnikami projektu - co najmniej dwa sposoby komunikacji (np. z wykorzystaniem telefonu; emaila; informacji w mediach społecznościowych). - Informacje w ramach prowadzonej rekrutacji do projektu oraz trakcie realizacji projektu dostępne będą na stronie UG oraz GOPS, które posiadają dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. 2. Realizacja form wsparcia: - Realizacja zaplanowanych form wsparcia prowadzona będzie w obiektach dostępnych, tj. mających dostosowanie dla osób z niepełnoprawnościami - W razie konieczności w trakcie realizacji form wsparcia wykorzystywany będzie specjalistyczny sprzęt dostosowany do potrzeb OzN (np. oprogramowanie powiększające obraz dla osób mających problemy ze wzrokiem, pętla indukcyjna, itp.). - Formy wsparcia nie będą kolidowały z innymi zajęciami, w których korzystają OzN (np. dodatkowe zajęcia czy rehabilitacja). 3. Zarządzanie projektem Kadra z doświadczeniem w pracy z OzN. Osoby zaangażowane w proj. zobowiązują się do przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji.
Powiązania z celami GPR	**<u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru krasowego</u>** Zaplanowane w ramach niniejszego projektu działania mają na celu zapobieganie pogłębianiu się kryzysów w rodzinach, problemów wychowawczych, dziedziczenia biedy i niekorzystnych postaw społecznych. Przedmiotowy projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowane

<table>
<tr><td></td><td>problemy i potrzeby mieszkańców Gminy Batorz, w tym wyznaczonego obszaru rewitalizacji, a jego efektem będzie wyjście lub przezwyciężenie sytuacji kryzysowej, przeciwstawienie się przemocy i dyskryminacji, a w konsekwencji zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>
-
<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
Projekt wpływa w sposób bezpośredni na realizację celu strategicznego. W związku z jego realizacją nastąpi rozwój usług społecznych świadczonych z na rzecz osób z grup marginalizowanych.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td>Nie dotyczy</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td>Nie dotyczy</td></tr>
<tr><td colspan="4">Lokalizacja na obszarze rewitalizacji</td></tr>
<tr><td>TAK</td><td colspan="2">NIE*(wymaga uzasadnienia)</td><td>NIE DOTYCZY</td></tr>
<tr><td>✔</td><td colspan="2">✔</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">*UZASADNIENIE
Grupę docelową stanowią mieszkańcy całej Gminy Batorz, ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących obszar rewitalizacji (projekt zakłada preferencje uczestników projektu z tego ternu). Wsparcie skierowane jest do rodzin wychowujących dzieci, w tym borykających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi oraz doświadczających przemocy w rodzinie. Łącznie pomocą objętych zostanie 63 mieszkańców – 40 dzieci oraz 25 dorosłych (w tym 3 pracowników GOPS). Przedsięwzięcie ma charakter systemowy, a jego efekty będą odczuwalne w skali całej gminy, wzmacniając więzi społeczne, poprawiając jakość życia oraz zwiększając dostęp do wsparcia, zwłaszcza dla osób zamieszkujących obszar rewitalizacji. Działania będą realizowane zarówno w obiektach zlokalizowanych na terenie obszaru rewitalizacji, jak i poza nim, co zapewni szeroki zasięg i trwały wpływ na rozwój społeczności lokalnej.
Projekt przyczyni się do znaczącej poprawy sytuacji społecznej na Gminy Batorz, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji poprzez:
*Wzmacnianie kapitału społecznego – tworzenie warunków do integracji mieszkańców, budowania więzi sąsiedzkich oraz kształtowania postaw opartych na wzajemnym wsparciu.
*Poprawę jakości życia rodzin – udzielenie bezpośredniej pomocy rodzinom w trudnej sytuacji, w tym w zakresie opieki i wychowania dzieci oraz przeciwdziałania przemocy domowej.
*Zwiększenie dostępności do usług społecznych – realizacja działań w obiektach położonych na terenie rewitalizacji zapewni łatwiejszy dostęp do wsparcia dla najbardziej potrzebujących mieszkańców.
*Wzrost poczucia bezpieczeństwa i stabilności – dzięki systemowemu wsparciu rodzin oraz wzmocnieniu instytucji lokalnych działających na rzecz mieszkańców.
*Trwały efekt rozwojowy – ograniczenie zjawisk kryzysowych (izolacja społeczna, ubóstwo, przemoc) i stworzenie fundamentu dla dalszych działań rewitalizacyjnych o charakterze społecznym, edukacyjnym i kulturalnym.
Dzięki temu obszar rewitalizacji zyska silniejsze, lepiej zintegrowane i bardziej odporne na kryzysy środowisko społeczne, co jest kluczowe dla powodzenia całego procesu odnowy przestrzeni i życia mieszkańców.</td></tr>
<tr><td>Okres realizacji</td><td colspan="4">2027-2030</td></tr>
<tr><td>Łączna wartość przedsięwzięcia</td><td colspan="4">700 000,00 zł</td></tr>
</table>

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	70 000,00 zł (budżet państwa)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	595 000 zł (Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027- EFS Plus)
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł
	Środki wnioskodawcy:	35 000,00 zł (wkład niepieniężny)

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa**	**Wartość docelowa**	**Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika**
Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoby	0	63	Formularz zgłoszeniowy, deklaracja uczestnictwa, listy obecności, karty poradnictwa, zaświadczenia o udziale w szkoleniach/warsztatach
Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	osoby	0	60	Formularz zgłoszeniowy, deklaracja uczestnictwa, listy obecności, karty poradnictwa, zaświadczenia o udziale w szkoleniach/warsztatach
Liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym	podmioty	0	1	Umowa o dofinansowanie, formularze zgłoszeniowe, umowy na świadczenie usług
Wskaźniki rezultatu				
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	2	Orzeczenia o niepełnosprawności lub inne dokumenty poświadczające stan zdrowia
Liczba osób, które nabyły kompetencje w ramach programu	osoby	0	3	Certyfikaty, zaświadczenia potwierdzające nabycie kompetencji

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Realizacja projektu wpłynie na osiągniecie wymiernych korzyści w sferze społecznej - mieszkańcy zyskają możliwość uczestnictwa w wydarzeniach integrujących i poprawiających relacje wewnątrz rodzin, uczących prawidłowych postaw społecznych i zachowani. Projekt wpłynie pozytywnie na rozwój kompetencji spełeczo-emocjonalnych mieszkańców, m.in. rozwój osobowości ludzi młodych. Nabytą wiedzę i umiejętności każdy z uczestników projektu będzie mógł dalej wykorzystywać w swoim codziennym życiu. Zaplanowane w ramach projektu działania mają na celu zapobieganie pogłębianiu się kryzysów w rodzinach, problemów wychowawczych, dziedziczenia biedy i niekorzystnych postaw społecznych.	
Przedsięwzięcia komplementarne	4/P- Rozwój usług społecznych w formie opieki dziennej na terenie Gminy Batorz. 5/P-Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 1/D- Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji 7/D -Rozwój infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	3/P – Rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce w celu nadania mu nowych funkcji społecznych
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gmina Batorz**
Krótki opis sytuacji problemowej	W efekcie przeprowadzonej diagnozy obszaru rewitalizacji zidentyfikowano następujące problemy mieszkańców: samotność, zły stan zdrowia fizycznego i psychicznego, dolegliwości wieku podeszłego, demencja, niewydolność ekonomiczna, niski poziom wiedzy nt. możliwości uzyskania pomocy, problemy z codzienną egzystencją. Wśród palących potrzeb mieszkańców zarówno obszaru rewitalizacji, jak i pozostałej części Gminy Batorz znajdują się: konieczność wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnościami w zakresie czynności życia codziennego, zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych dostępu do specjalistycznych usług opiekuńczych, dostępu do bezpłatnego wsparcia, przełamanie apatii, motywacja do dbania o swój wygląd i otoczenie, bycie potrzebnym i użytecznym oraz nieobciążanie opiekunów, możliwość oddawania się swoim pasjom i zainteresowaniom, możliwość budowania i utrzymywania relacji społecznych oraz integracji i bezpieczeństwa, dostrzeganie indywidualnych potrzeb; jak najdłuższa niezależność, bycie wysłuchanym i rozumianym. Mieszkańców obszaru rewitalizacji dotykają różne bariery: *finansowe - deficyt środków umożliwiających samodzielne sfinansowanie odpłatności za usługi opiekuńcze/specjalistycznych usług, brak możliwości samodzielnego sfinansowania udziału w drogich zajęciach specjalistycznych (np. rehabilitacyjnych), *fizyczne: ograniczona mobilność (ze względu na stan zdrowia), ograniczona aktywność ruchowa, zależność od innych osób, *mentalne: bierność i apatia, bagatel przez otoczenie specyficznych potrzeb związanych z wiekiem lub niepełnosprawności, wycofanie społeczne, niechęć i brak zaufania ze strony osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, trudności w nawiązaniu kontaktu spowodowane demencją/chorobami, brak świadomości możliwości uzyskania wsparcia i jego rodzaju, *zewnętrzne: brak wsparcia najbliższych, negatywne nastawienie rodziny, ograniczenia komunikacyjne, *instytucjonalne- na terenie Gminy Batorz nie są realizowane usługi opiekuńcze i specjalistyczne opiekuńcze. Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano deficyt usług świadczonych z myślą o osobach potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

	Budynek ma charakter zdegradowany. Nie był użytkowany od 5 lat. Utracił on parametry racjonalnych kosztów eksploatacji (awaryjność sieci wewnętrznych budynku, niedostateczne parametry termoizolacyjności) oraz nie spełnia zmienionych w międzyczasie wymogów funkcjonalnych stawianych tego typu obiektom. Wymaga on przeprowadzenia gruntowanych prac modernizacyjnych. Istniejące w budynku łazienki są niedostoswane do potrzeb osób z niepełnosprawnością/ trudnościami w poruszaniu. Przed wejściem do budynku znajdują się schody, w obrębie których brak jest pojazdu/pochylni. Szczególnie problematyczny jest brak windy, który z znaczny sposób ogranicza możliwość samodzielnego dostania się na piętro osobom ze szczególnymi potrzebami.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z grup marginalizowanych poprzez utworzenie placówki świadczącej usługi w społeczności lokalnej. Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje kompleksową rewitalizację zdegradowanego budynku byłej szkoły podstawowej w Aleksandrówce w celu nadania mu nowych funkcji społecznych wraz zakupem niezbędnego wyposażenia oraz zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego. Projekt przewiduje realizację prac wewnętrznych (parter i piętro) ze schodami prowadzącymi do budynku oraz z wykonaniem pochylni (podjazdu dla wózków) umożliwiającej dotarcie do budynku osobom ze szczególnymi potrzebami. Projekt przewiduje wykonanie windy umożliwiającej swobodny dostęp do piętra obiektu. W ramach projektu zaplanowano montaż monitoringu i oświetlenia zewnętrznego. Planowany projekt przewiduje rozwój dziennych form usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej poprzez utworzenie Dziennego Domu Pomocy dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, czyli osób które ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności życia codziennego. Dzienny Dom Pomocy będzie stanowił ośrodek wsparcia przeznaczonym dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zapewniającym całodzienne usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz aktywizację w sferze fizycznej, intelektualnej oraz społecznej. Podstawą działalności Dziennego Domu Pomocy jest zapewnienie bezpiecznego miejsca pobytu i wsparcia w czynnościach samoobsługowych, a także pielęgnacji osobom, które nie mogą funkcjonować bez pomocy innych osób. W drugiej kolejności będzie on pełnił również rolę socjalizacyjną i aktywizującą. Organizacja Dziennego Domu Pomocy oraz zakres i poziom świadczonych w nim usług będzie uwzględniać w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa uczestników zajęć oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności. Placówka funkcjonować będzie co najmniej 8 godzin dziennie, w godzinach dostosowanych do potrzeb uczestników i ich rodzin. W wyjątkowych przypadkach liczba dni i godzin funkcjonowania dziennego domu pomocy zostanie dostosowana do lokalnych potrzeb. DDP będzie także miejscem wsparcia opiekunów faktycznych, w tym rodziny osób niesamodzielnych korzystających z usług opiekuńczych w DDP. Przedsięwzięcie komplementarne w sposób bezpośredni z projektem pn. 4/P – *Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem.* Utworzona placówka będzie miała charakter placówki świadczącej usługi w społeczności lokalnej, a więc z poszanowaniem zasad indywidualizacji wsparcia, zapewnienia osobom kontroli nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą, pierwszeństwa indywidualnych potrzeb mieszkańców przed wymaganiami organizacyjnymi. Placówka nie będzie świadczyła usług całodobowych.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami,	Zakres projektu obejmuje kompleksowe dostosowanie obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami. W ramach projektu przewidziano budowę pochylni/podjazdu, windy zwiększającej mobilności i samodzielności osób mających trudności w poruszaniu się, montaż szerokich drzwi wejściowych i wewnętrznych, likwidację progów, dostosowanie łazienek dla osób niepełnosprawnych, modernizację schodów zewnętrznych (w tym m.in. likwidację licznych ubytków w celu zagwarantowania możliwości poruszania się osób

<table>
<tr><td>o których mowa w ustawie
z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="4">niepełnoprawnych). W częściach wspólnych i toalecie zamontowany zostanie energooszczędny system oświetlenia sterowany automatycznie (czujniki ruchu), co pozwoli na korzystanie z niego bez konieczności wykonywania dodatkowych czynności.</td></tr>
<tr><td>Powiązania z celami GPR</td><td colspan="4"><u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>
W ramach przedsięwzięcia zaplanowano utworzenie zdeinstytucjonalizowanej formy opieki nad osobami niesamodzielnymi i potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Dzienny Dom Pomocy oferować będzie szereg usług wspierających osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, które przyczyniają się do poprawy jakości ich życia. Wśród nich znajduje się rehabilitacja, terapia zajęciowa oraz wsparcie psychologiczne. Rehabilitacja pomagać będzie w odzyskaniu sprawności fizycznej, co jest szczególnie istotne dla osób po urazach czy operacjach. Z kolei terapia zajęciowa angażować będzie uczestników w różnorodne aktywności, rozwijając umiejętności i zainteresowania. Wsparcie psychologiczne będzie niezbędne dla osób borykających się z problemami emocjonalnymi czy psychicznymi. Dzięki tym usługom seniorzy mogą utrzymać niezależność oraz poprawić swoje samopoczucie i zdrowie psychiczne. Dzienny Dom Pomocy stanie się zatem ważnym elementem systemu wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych, niesamodzielnych oferując kompleksową pomoc dostosowaną do ich potrzeb. DDP stanowić będzie także niecenione wsparcie dla opiekunów nieformalnych. Przede wszystkim umożliwi opiekunom odpoczynek, co jest kluczowe dla zdrowia psychicznego i fizycznego. Zyskają oni także czas na inne obowiązki, takie jak prace domowe czy spotkania towarzyskie. Pobyt w placówce zapewniającej pobyt w formie dziennej zapobiegać będzie odizolowaniu osób od rodziny lub społeczności lokalnej oraz umożliwi podtrzymywanie więzi rodzinnych i sąsiedzkich.
<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>
W związku z utworzeniem DDP na terenie Gminy Batorz powstaną miejsca pracy, co wpłynie pozytywnie także na obszar rewitalizacji. Da szansę na zatrudnienie osobom zamieszkującym obszar rewitalizacji. Wpłynie na rozwój działalności związanych z obsługą tego rodzaju placówek, np. firm zajmujących się eksploatacją obiektów -sprzątających, przygotowywaniem posiłków, itd.

<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
W efekcie realizacji projektu na terenie Gminy Batorz nastąpi rozwój oferty usług opiekuńczych i specjalistycznych opiekuńczych realizowanych w formach zdeinstytucjonalizowanych. Dzięki czemu dostęp do tego rodzaju usług zyskają także mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Mając na względzie deficyt tego rodzaju usług zdiagnozowany na obszarze rewitalizacji, projekt wpłynie na znaczny rozwój usług społecznych na terenie całej gminy.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td>Aleksandrówka nr 28</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td>Obręb 0001 Aleksandrówka
Nr działki 426/6</td></tr>
<tr><td colspan="4">Lokalizacja na obszarze rewitalizacji</td></tr>
<tr><td colspan="2">TAK</td><td>NIE*(wymaga uzasadnienia)</td><td>NIE DOTYCZY</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td>✔</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">*UZASADNIENIE
Przedsięwzięcie będzie oddziaływać pozytywnie na teren całej Gminy Batorz, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji. Choć placówka zostanie zlokalizowana poza obszarem rewitalizacji, projekt przewiduje preferencyjne uczestnictwo jego</td></tr>
</table>

	mieszkańców, co zagwarantuje im priorytetowy dostęp do oferowanych form wsparcia. Dzięki temu osoby niesamodzielne oraz wymagające pomocy w codziennym funkcjonowaniu z obszaru rewitalizacji uzyskają dostęp do specjalistycznej opieki i szerokiego wachlarza usług wspierających, które dotychczas były dla nich trudniej dostępne. Projekt będzie istotnym narzędziem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i obywatelskiemu wśród najbardziej narażonych grup, a także znaczącym wsparciem dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych. Zapewnienie im możliwości powrotu na rynek pracy lub podjęcia aktywności społecznych przełoży się na zwiększenie dochodów gospodarstw domowych, ograniczając zjawiska ubóstwa i niskich dochodów, które szczególnie dotykają obszar rewitalizacji. W ramach działalności Dziennego Domu Pobytu (DDP) mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą mogli korzystać również z pomocy psychologicznej, co wpłynie na poprawę dobrostanu i jakości życia zarówno samych podopiecznych, jak i ich rodzin. Realizacja projektu przyczyni się ponadto do tworzenia nowych miejsc pracy – zarówno w samej placówce, jak i w usługach towarzyszących (utrzymanie obiektu, sprzątanie, przygotowywanie posiłków) – co otworzy mieszkańcom obszaru rewitalizacji realne możliwości zatrudnienia. Dzięki powyższym działaniom, mimo fizycznego umiejscowienia projektu poza granicami obszaru rewitalizacji, jego społeczny i ekonomiczny wpływ będzie szczególnie odczuwalny właśnie tam, wspierając proces odnowy społecznej i wzmacniając potencjał lokalnej społeczności.	
Okres realizacji	2026-2027	
Łączna wartość przedsięwzięcia	3 500 000,00 zł	
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	350 000,00 zł (budżet państwa)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	2 975 000,00 zł (Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027-EFRR)
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł
	Środki wnioskodawcy:	175 000,00 zł

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa**	**Wartość docelowa**	**Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika**
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS	sztuki	0	1	Dokumentacja techniczna, protokoły odbioru końcowego robót, Protokoły odbioru sprzętu i wyposażenia
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Dokumentacja techniczna, protokoły odbioru końcowego robót, Protokoły odbioru sprzętu i wyposażenia

Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,3376	Dokumentacja techniczna, protokoły odbioru końcowego robót
Wskaźniki rezultatu				
Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	EPC	0	4	Umowy o pracę, angaże
Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	891	860	Ewidencja ludności
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Dzienny Dom Pomocy w Aleksandrówce powstanie w szczególności z myślą o osobach niepełnosprawnych i starszych. Zostanie on utworzony na bazie szkoły podstawowej, która przed laty utraciła swoją funkcję oświatową, a sam budynek zaczął niszczeć. Budynek zostanie przygotowywany do realizacji zadań wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Dzienny Dom Pomocy to rozwiązanie, które przynosić będzie wiele korzyści zarówno osobom potrzebującym wsparcia, jak i ich bliskim. Umożliwi on aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, co pozytywnie wpływa na samopoczucie oraz zdrowie psychiczne podopiecznych. Ponadto odciąży rodziny, które często borykają się z problemem łączenia pracy zawodowej z opieką nad seniorami lub osobami niepełnosprawnymi.				
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P-Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej 2/P-SILNA RODZINA 3/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 4/P- Rozwój usług społecznych w formie opieki dziennej na terenie Gminy Batorz. 5/P-Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 18/P – Budowa budynku centrum integracji kulturalnej w Woli Studzieńskiej wraz z zakupem wyposażenia pozwalającego na realizację funkcji kulturalnych oraz rewitalizacją terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 4/D- Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji			

Numer i nazwa przedsięwzięcia	4/P – Rozwój usług społecznych w formie opieki dziennej na terenie Gminy Batorz
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Batorzu**
Krótki opis sytuacji problemowej	W efekcie przeprowadzonej diagnozy obszaru rewitalizacji zidentyfikowano następujące problemy mieszkańców: samotność, zły stan zdrowia fizycznego i psychicznego, dolegliwości wieku podeszłego, demencja, niewydolność ekonomiczna, niski poziom wiedzy nt. możliwości

	uzyskania pomocy, problemy z codzienną egzystencją. Wśród palących potrzeb mieszkańców zarówno obszaru rewitalizacji, jak i pozostałej części Gminy Batorz znajdują się: konieczność wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnościami w zakresie czynności życia codziennego, zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych dostępu do specjalistycznych usług opiekuńczych, dostępu do bezpłatnego wsparcia, przełamanie apatii, motywacja do dbania o swój wygląd i otoczenie, bycie potrzebnym i użytecznym oraz nieobciążanie opiekunów, możliwość oddawania się swoim pasjom i zainteresowaniom, możliwość budowania i utrzymywania relacji społecznych oraz integracji i bezpieczeństwa, dostrzeganie indywidualnych potrzeb; jak najdłuższa niezależność, bycie wysłuchanym i rozumianym. Mieszkańców obszaru rewitalizacji dotykają różne bariery: *finansowe - deficyt środków umożliwiających samodzielne sfinansowanie odpłatności za usługi opiekuńcze/specjalistycznych usług, brak możliwości samodzielnego sfinansowania udziału w drogich zajęciach specjalistycznych (np. rehabilitacyjnych), *fizyczne: ograniczona mobilność (ze względu na stan zdrowia), ograniczona aktywność ruchowa, zależność od innych osób, *mentalne: bierność i apatia, bagatel przez otoczenie specyficznych potrzeb związanych z wiekiem lub niepełnosprawności, wycofanie społeczne, niechęć i brak zaufania ze strony osób starszych i osób z niepełnoprawnościami, trudności w nawiązaniu kontaktu spowodowane demencją/chorobami, brak świadomości możliwości uzyskania wsparcia i jego rodzaju, *zewnętrzne: brak wsparcia najbliższych, negatywne nastawienie rodziny, ograniczenia komunikacyjne, *instytucjonalne- na terenie Gminy Batorz nie są realizowane usługi opiekuńcze i specjalistyczne opiekuńcze. Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano deficyt usług świadczonych z myślą o osobach potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Cel projektu: Rozwój dziennych form usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej poprzez utworzenie miejsc świadczenia usług w Dziennym Domu Pomocy w Aleksandrówce dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, czyli osób które ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności życia codziennego zamieszkujących teren Gminy Batorz. Zakres rzeczowy projektu obejmuje realizację następujących działań: 1) Tworzenie warunków do rozwoju usług społecznych świadczonych w Dziennym Domu Pomocy w Aleksandrówce –zakup sprzętu i wyposażenia niezbędnego do zaspokojenia bieżących codziennych potrzeb podopiecznych, zakup sprzętu niezbędnego do zapewnienia odpowiednich warunków higieniczno-sanitarnych podopiecznych, zakup wyposażenia niezbędnego do wdrożenia usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych na wysokim poziomie, 2) Realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla podopiecznych Dziennego Domu Pomocy - zaangażowanie niezbędnego personelu realizującego usługi opiekuńcze i specjalistyczne opiekuńcze (m.in. opiekunki/opiekunowie pielęgniarka/pielęgniarz, psycholog, terapeuta zajęciowy, rehabilitantka/rehabilitant. Zakres wsparcia i wymiar godzinowy usług społecznych dostosowany będzie do indywidualnych potrzeb podopiecznych. 3) Realizacja działań aktywizujących w sferze fizycznej, intelektualnej oraz społecznej dla podopiecznych Dziennego Domu Pomocy (m.in. organizacja warsztatów, w tym integrujących społeczność lokalną i międzypokoleniowych, wydarzeń kulturalnych). 4) Wsparcie opiekunów faktycznych osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Projekt realizowany w budynku zrewitalizowanym w ramach projektu 3/P *Rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce w celu nadania mu nowych funkcji społecznych.* Utworzona placówka będzie miała charakter placówki świadczącej usługi w społeczności lokalnej, a więc z poszanowaniem zasad indywidualizacji wsparcia, zapewnienia osobom kontroli nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą, pierwszeństwa indywidualnych potrzeb mieszkańców przed wymaganiami organizacyjnymi. Placówka nie będzie świadczyła usług całodobowych.

	Usługi świadczone w społeczności lokalnej obejmować będę usługi społeczne lub zdrowotne umożliwiające osobom niezależne życie w środowisku lokalnym, a dzieciom życie w bezpiecznej rodzinie. Usługi te zapobiegają odizolowaniu osób od rodziny lub społeczności lokalnej oraz umożliwiają podtrzymywanie więzi rodzinnych i sąsiedzkich. Będą to usługi świadczone w sposób: a) zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby); b) umożliwiający odbiorcom tych usług kontrolę nad swoim życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą (w zakresie wsparcia dzieci uwzględnianie ich zdania); c) zapewniający, że odbiorcy usług nie są odizolowani od ogółu społeczności lub nie są zmuszeni do mieszkania razem; d) gwarantujący, że wymagania organizacyjne nie mają pierwszeństwa przed indywidualnymi potrzebami osoby z niej korzystającej. Ww. warunki usług będą spełnione łącznie.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Proj. zapewnia dostępność dla wszystkich użytkowników bez jakiejkolwiek dyskryminacji, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z Rozporządzeniem 2021/1060 (w szczególności art. 9) oraz Wytycznymi dotyczącymi realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027. Udział w proj. będzie mogła wziąć każda osoba spełniająca kryteria uczestnictwa, bez względu na np. płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Zapewniono pełną możliwość udziału w rekrutacji i we wszystkich zaplanowanych formach wsparcia dla wszystkich uczestników projektu spełniającej kryteria dostępu, a w przypadku osób z niepełnosprawnościami (w razie potrzeb) zapewnienie też odpowiednich warunków ich uczestnictwa. Proj. realizuje zasadę horyzontalną na wszystkich etapach realizacji: 1. Rekrutacja i promocja projektu: - Rekrutacja projektu obywać się będzie przy użyciu języka prostego i łatwego w treści oraz formie, w sposób umożliwiający każdemu zrozumienie przekazywanych komunikatów, językiem wrażliwym na płeć, stosowane będą hasła równościowe. - W ramach działań informacyjno-prom. nie będzie wykorzystywany przekaz dyskryminujący, ośmieszający bądź utrwalający stereotypy ze względu na niepełnosprawność czy inne przesłanki. Będzie to również przekaz wolny od stereotypów dotyczących płci, niepełnosprawności, pochodzenia, religii itd. Umieszczenie w materiałach infor. i rekrutacyjnych opisu dostępności biura projektu. - Zaplanowano również możliwość zgłoszeń mailowych do projektu. - Materiały i dokumenty reakcyjne upublicznione w dostępnej formie (np. elektronicznej z możliwością powiększenia druku lub odwrócenia kontrastu). - W ramach prowadzonego procesu rekrutacji przewidziano pomoc w wypełnieniu dokumentów rekrutacyjnych w biurze i podczas spotkań. - Zastosowane środki przekazu podczas rekrutacji umożliwią dotarcie z informacją o proj. do wszystkich potencjalnych uczestników proj. w tym osób z różną percepcją, szczególnymi potrzebami lub rodzajem niepełnosprawności. - Zaplanowane terminy i godziny realizacji poszczególnych form wsparcia odpowiadać będą wszystkim (kobietom i mężczyznom, osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami). 2. Realizacja form wsparcia: - W razie konieczności w trakcie realizacji form wsparcia wykorzystywany będzie specjalistyczny sprzęt dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (np. oprogramowanie powiększające obraz dla osób mających problemy ze wzrokiem, pętla indukcyjna, itp.). - Formy wsparcia nie będą kolidowały z innymi zajęciami, z których korzystają osób z niepełnosprawnościami (np. dodatkowe zajęcia czy rehabilitacja). 3. Zarządzanie projektem:

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">Kadra z doświadczeniem w pracy z osób z niepełnosprawnościami. Osoby zaangażowane w proj. zobowiązują się do przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji.</td></tr>
<tr><td>Powiązania z celami GPR</td><td colspan="4"><u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>
W ramach przedsięwzięcia zaplanowano utworzenie zdeinstytucjonalizowanej formy opieki nad osobami niesamodzielnymi i potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Dzienny Dom Pomocy oferować będzie szereg usług wspierających osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, które przyczyniają się do poprawy jakości ich życia. Wśród nich znajduje się rehabilitacja, terapia zajęciowa oraz wsparcie psychologiczne. Rehabilitacja pomagać będzie w odzyskaniu sprawności fizycznej, co jest szczególnie istotne dla osób po urazach czy operacjach. Z kolei terapia zajęciowa angażować będzie uczestników w różnorodne aktywności, rozwijając umiejętności i zainteresowania. Wsparcie psychologiczne będzie niezbędne dla osób borykających się z problemami emocjonalnymi czy psychicznymi. Dzięki tym usługom seniorzy mogą utrzymać niezależność oraz poprawić swoje samopoczucie i zdrowie psychiczne. Dzienny Dom Pomocy stanie się zatem ważnym elementem systemu wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych, niesamodzielnych oferując kompleksową pomoc dostosowaną do ich potrzeb. DDP stanowić będzie także niecenione wsparcie dla opiekunów nieformalnych. Przede wszystkim umożliwi opiekunom odpoczynek, co jest kluczowe dla zdrowia psychicznego i fizycznego. Zyskają oni także czas na inne obowiązki, takie jak prace domowe czy spotkania towarzyskie. Pobyt w placówce zapewniającej pobyt w formie dziennej zapobiegać będzie odizolowaniu osób od rodziny lub społeczności lokalnej oraz umożliwi podtrzymywanie więzi rodzinnych i sąsiedzkich. W związku z realizacją projektu wsparcie uzyskają także faktyczni opiekunowie osób, które na co dzień muszą sprawować nieprzerwanie opiekę nad osobami zależnymi. Projekt przyczyni się do poprawy sytuacji opiekunów faktycznych.
<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>
W związku z utworzeniem DDP na terenie Gminy Batorz powstaną miejsca pracy, co wpłynie pozytywnie także na obszar rewitalizacji. Da szansę na zatrudnienie osobom zamieszkującym obszar rewitalizacji. Wpłynie na rozwój działalności związanych z obsługą tego rodzaju placówek, np. firm zajmujących się eksploatacją obiektów -sprzątających, przygotowywaniem posiłków, itd.
<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
W efekcie realizacji projektu na terenie Gminy Batorz nastąpi rozwój oferty usług opiekuńczych i specjalistycznych opiekuńczych realizowanych w formach zdeinstytucjonalizowanych. Dzięki czemu dostęp do tego rodzaju usług zyskają także mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Mając na względzie deficyt tego rodzaju usług zdiagnozowany na obszarze rewitalizacji, projekt wpłynie na znaczny rozwój usług społecznych na terenie całej gminy.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td>Aleksandrówka nr 28</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td>Obręb 0001 Aleksandrówka
Nr działki 426/6</td></tr>
<tr><td colspan="4">Lokalizacja na obszarze rewitalizacji</td></tr>
<tr><td colspan="2">TAK</td><td>NIE*(wymaga uzasadnienia)</td><td>NIE DOTYCZY</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td>✔</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">*UZASADNIENIE
Przedsięwzięcie będzie oddziaływało pozytywnie na teren całej Gminy Batorz, w tym w szczególności obszar rewitalizacji. Projekt zakłada preferencyjne uczestnictwo mieszkańców obszaru rewitalizacji. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji zyskają dostęp do placówki udzielającej wsparcia osobom niesamodzielnym i wymagającym pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Projekt będzie przeciwdziałał wykluczeniu społecznemu i obywatelskiemu ww. osób.</td></tr>
</table>

	Dzięki priorytetowemu dostępowi, mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą mogli skorzystać z usług, które dotychczas były dla nich ograniczone ze względu na brak odpowiedniej infrastruktury w ich bezpośrednim otoczeniu. Placówka, mimo że zlokalizowana poza obszarem rewitalizacji, będzie pełnić rolę kluczowego ośrodka wsparcia, zapewniającego opiekę dzienną, pomoc w czynnościach życiowych oraz wsparcie specjalistyczne, co przełoży się na podniesienie jakości życia najbardziej potrzebujących. Dodatkowo, przedsięwzięcie przyczyni się do wsparcia opiekunów faktycznych ww. osób – pozwoli na ich powrót na rynek pracy, czy też prowadzenie aktywności społecznych. Możliwości powrotu na rynek pracy przyczynią się do wzrostu dochodów gospodarstw domowych, co będzie przeciwdziałać ubóstwu i niskim dochodom mieszkańców, które w sposób szczególny dotykają obszar rewitalizacji. W ramach DDP oferowane będzie także wsparcie psychologiczne opiekunów nieformalnych, co przełoży się na poprawę jakości ich życia i wzmocnienie ich zdolności do dalszego pełnienia roli opiekuna. W efekcie realizacji projektu na obszarze gminy zwiększy się liczba miejsc pracy, co da szansę mieszkańcom obszaru rewitalizacji na znalezienie zatrudnienia. Pozwoli również na rozwój różnych działalności zapewniających obsługę obiektu (eksploatacja, sprzątanie, przygotowywanie posiłków), co w praktyce stworzy dodatkowe możliwości ekonomiczne dla lokalnej społeczności. W ten sposób, mimo fizycznego usytuowania placówki poza obszarem rewitalizacji, jej realny wpływ społeczny, gospodarczy i jakościowy będzie szczególnie widoczny właśnie tam, przyczyniając się do trwałego wzmocnienia potencjału mieszkańców i zmniejszenia skali problemów społecznych w tej części gminy.
Okres realizacji	2027-2028	
Łączna wartość przedsięwzięcia	2 000 000,00 zł	
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	100 000,00 zł (budżet państwa)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	1 700 000,00 zł (Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027-EFRR)
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł
	Środki wnioskodawcy:	100 000,00 zł (wkład niepieniężny)

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa**	**Wartość docelowa**	**Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika**
Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie	osoby	0	30	Dokumentacja rekrutacyjna w tym formularz zgłoszeniowy, umowy o świadczenie usług, dzienniki czynności oświadczenie uczestnika projektu.
Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	0	30	Dokumentacja rekrutacyjna w tym formularz zgłoszeniowy, umowy o świadczenie usług,

				dzienniki czynności oświadczenie uczestnika projektu.
Wskaźniki rezultatu				
Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	sztuki	0	1	Dokument potwierdzający utworzenie DDP
Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki	0	30	Dokument potwierdzający utworzenie DDP oraz liczbę dostępnych miejsc
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	10	Orzeczenie o niepełnosprawności lub inny dokument potw
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	10	Certyfikaty, zaświadczenia potwierdzające nabycie kwalifikacji
Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie	osoby	0	10	Certyfikaty, zaświadczenia potwierdzające nabycie kwalifikacji
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Dzienny Dom Pomocy w Aleksandrówce powstanie w szczególności z myślą o osobach niepełnosprawnych i starszych. Zostanie on utworzony na bazie szkoły podstawowej, która przed laty utraciła swoją funkcję oświatową, a sam budynek zaczął niszczeć. Budynek zostanie przygotowywany do realizacji zadań wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Dzienny Dom Pomocy to rozwiązanie, które przynosić będzie wiele korzyści zarówno osobom potrzebującym wsparcia, jak i ich bliskim. Umożliwi on aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, co pozytywnie wpływa na samopoczucie oraz zdrowie psychiczne podopiecznych. Ponadto odciąży rodziny, które często borykają się z problemem łączenia pracy zawodowej z opieką nad seniorami lub osobami niepełnosprawnymi.				
Przedsięwzięcia komplementarne	2/P-SILNA RODZINA 3/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 5/P-Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 1/D- Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji			

	6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	5/P – Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Batorzu**
Krótki opis sytuacji problemowej	W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części Gminy Batorz, zdiagnozowano problem związany z brakiem zaspokojenia potrzeb osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, tj. osób które ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności życia codziennego. W grupie tej znajdują się osoby niepracujące ze względu na stan zdrowia/wiek. Cechami ww. grupy mieszkańców są: liczne choroby, ograniczenie sprawności psychofizycznych, izolacja społeczna, trudność w samodzielnym poruszaniu się i wykonywaniu czynności dnia codziennego, bezradność, bierność. Osoby takie czują się gorsze, niepotrzebne, samotne, mają niską samoocenę oraz są bierne społecznie Potrzebują zatem rehabilitacji społecznej, zdrowotnej, by lepiej i sprawniej funkcjonować w społeczeństwie lokalnym. Problematyczny jest wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym– wskaźnik liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przypadającej na 100 mieszkańców kształtował się w 2023 r. na poziomie 27,74 przy średniej gminy wynoszącej 22,41. Na obszarze tym zauważalne jest zjawisko mocno postępującego starzenie się społeczność lokalnej. Świadczą o tym dane dotyczące wskaźnika obrazującego zmianę liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 mieszkańców w latach 2019-2023. W zakresie obszaru całej gminy Batorz analizowany wskaźnik osiągnął wartość -17,10 natomiast na obszarze rewitalizacji wskaźnik przybiera wartość wyższą, tj. -15,02. Niekorzystne trendy odnotowuje się również w zakresie prognoz GUS, które wskazują, iż starzenie się populacji zarówno obszaru rewitalizacji, a także obszaru całej gminy będzie postępować nadal. Taki stan rzeczy będzie generował szereg problemów niekorzystnie wpływających na sytuację, np. na zmniejszanie się zasobów siły roboczej, a przez to pogorszenie struktury rynku pracy, wzrost kosztów opieki zdrowotnej i świadczenia opieki nad osobami starszymi. Wobec czego istnieje potrzeba podjęcia interwencji w zakresie rozwoju usług opiekuńczych, które pomogą seniorom nie tylko w codziennym funkcjonowaniu, ale również pozwolą na utrzymanie ich w jak najlepszej kondycji fizycznej i psychicznej w jak najdłuższym okresie. W przeważającej części mieszkańcy obszaru rewitalizacji to ludność o niskim statusie materialnym, wykluczona bądź zagrożona wykluczeniem społecznym. Znajomość statusu materialnego lokalnego społeczeństwa pozwala wnioskować, iż mieszkańcy są w stanie zapewnić jedynie podstawowe potrzeby. Niestety potrzeby wyższego rzędu (takie jak rozwój osobisty, podróże) ze względu na barierę finansową nie są realizowane. Poza tym, dla mieszkańców charakterystyczne są takie postawy jak: marazm, bierność, brak uczestnictwa w życiu społecznym. Wobec tego, celem działań projektowych, w tym organizowanych wyjazdów poza teren miejscowości jest umożliwienie zaspokojenia potrzeb wyższego rzędu (obcowania z kulturą czy sztuką w trakcie zwiedzania wystaw w muzeach czy oglądania spektakli w teatrach). Poza tym, celem będzie nie tylko relaks na świeżym powietrzu i dobra zabawa, ale przede wszystkim integracja seniorów.

Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Głównym celem projektu jest wzrost dostępności do wysokiej jakości usług społecznych w miejscu zamieszkania, dostosowanych do indywidualnych potrzeb osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, narażonych na umieszczenie w instytucjach całodobowych, osób z niepełnosprawnościami, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Główny cel projektu bezpośrednio przekłada się na zaplanowane zadania oraz zostanie osiągnięty poprzez ich realizację: 1) Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, które obejmują w szczególności: 1) pomoc w zaspokajaniu. codziennych potrzeb życiowych w tym m.in.: zakup art spożywczych i przemysł koniecznych do prowadzenia gospodarstwa domowego, przygotowywanie (lub dostarczanie) prostych posiłków według diety zaleconej przez lekarza, karmienie.; 2) opiekę higieniczną nad podopiecznym i jego otoczeniem, w tym m.in.: sprzątanie pomieszczeń, w których przebywa podopieczny utrzymywanie w czystości urządzeń sanitarnych, utrzymywanie higieny osobistej podopiecznego poprzez: mycie, czesanie, kąpiel, pomoc w załatwianiu potrzeb fizjolog., utrzymywanie w czystości bielizny i pościeli, pomoc przy ubieraniu.; 3) pielęgnację zaleconą przez lekarza, która obejmuje czynności pielęgnacyjne wynikające z przedłożonego zaświadczeń lekarskich lub dokumentacji medycznej, uzupełniające w stosunku do pielęgniarskiej opieki środowiskowej; 4) zapewnienie kontaktów z otoczeniem, m.in. podtrzymywanie kondycji psychofizycznej, np. zachęcanie do aktywności fizycznej i towarzyszenie w niej (np. spacery) i intelektualnej, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych w uzgodnieniu z podopiecznymi, pomoc w kontaktach ze społeczności lokalna. 2) Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, które obejmują m.in: a. pielęgnację jako wspieranie procesu leczenia, w tym: *pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych, *uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych, *pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece, *pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania, *w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmianę opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny, *pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia, *pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych; b. rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu, *zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii, *współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług opiekuńczych. 3) Wsparcie towarzyszące, tj. działania umożliwiające pozostanie osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej, pozwalające tym osobom na w miarę możliwości samodzielne funkcjonowanie, w tym działania zwiększające mobilność, autonomię i bezpieczeństwo tych osób, a także wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych np. teleopieka, systemy przywoławcze stanowią wyłącznie element wsparcia dla uczestnika projektu objętego usługami opiekuńczymi lub asystenckimi. 4) Wsparcie opiekunów faktycznych osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. 5) Szkolenie kadr realizujących usługi opiekuńcze i specjalistyczne opiekuńcze. Celem planowanego przedsięwzięcia będzie deinstytucjonalizacja usług oraz ułatwienie dostępu i rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej, gdyż tego rodzaju działania stanowią warunek sine qua non zmniejszenia popytu na stacjonarne usługi długoterminowe. Rozwój zindywidualizowanych i lokalnych usług społecznych wpłynie na ograniczenie konieczności realizacji opieki instytucji. Celem prowadzonych działań będzie podniesienie jakości życia mieszkańców, tak aby pozostali oni w środowisku zamieszkania (zaspakajanie potrzeb na poziomie rodziny i lokalnej społeczności). W całym województwie lubelskim trend zmian demograficznych jest bardzo zauważalny. Projekt zakłada więc działania wychodzące naprzeciw ww. trendom. Odbiorcami usług opiekuńczych będą osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, czyli osoby które ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej 1 z podstawowych czynności życia codziennego.

	Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać następującym problemom zdiagnozowanym na obszarze rewitalizacji: *wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym, występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych związanych z ubytkiem młodych mieszkańców i stopniowym starzeniem się społeczeństwa - projekt zakłada rozwój usług społecznych świadczonych na rzecz najstarszych członków lokalnej społeczności, *mieszkańcy obszar rewitalizacji borykając się również z licznymi problemami zdrowotnymi, * ubóstwo i niski stan zamożności mieszkańców, co warunkuje zabezpieczanie jedynie podstawowych potrzeb i brak samodzielnego dostępu do usług społecznych – umożliwienie seniorom korzystania z usług, do których dotychczas mieli ograniczony dostęp, * niepełnosprawność mieszkańców – projekt zakłada rozwój usług społecznych, w tym opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej oraz usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami. Przedsięwzięcie ma charakter systemowy i dotyczy wszystkich mieszkańców Gminy Batorz, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt zapewnia dostępność dla wszystkich użytkowników bez jakiejkolwiek dyskryminacji, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z Rozporządzeniem 2021/1060 (w szczególności art. 9) oraz Wytycznymi dotyczącymi realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027. Udział w proj. będzie mogła wziąć każda osoba spełniająca kryteria uczestnictwa, bez względu na np. płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Zapewniono pełną możliwość udziału w rekrutacji i we wszystkich zaplanowanych formach wsparcia dla wszystkich uczestników projektu spełniającej kryteria dostępu, a w przypadku osób z niepełnosprawnościami (w razie potrzeb) zapewnienie też odpowiednich warunków ich uczestnictwa. Proj. realizuje zasadę horyzontalną na wszystkich etapach realizacji: 1. Rekrutacja i promocja projektu: - Rekrutacja projektu obywać się będzie przy użyciu języka prostego i łatwego w treści oraz formie, w sposób umożliwiający każdemu zrozumienie przekazywanych komunikatów, językiem wrażliwym na płeć, stosowane będą hasła równościowe. - W ramach działań informacyjno-prom. nie będzie wykorzystywany przekaz dyskryminujący, ośmieszający bądź utrwalający stereotypy ze względu na niepełnosprawność czy inne przesłanki. Będzie to również przekaz wolny od stereotypów dotyczących płci, niepełnosprawności, pochodzenia, religii itd. Umieszczenie w materiałach informacyjnych i rekrutacyjnych opisu dostępności biura projektu. - Zaplanowano również możliwość zgłoszeń mailowych do projektu. - Materiały i dokumenty rekrutacyjnych upublicznione w dostępnej formie (np. elektronicznej z możliwością powiększenia druku lub odwrócenia kontrastu). - W ramach prowadzonego procesu rekrutacji przewidziano pomoc w wypełnieniu dokumentów rekrutacyjnych w biurze i podczas spotkań. - Zastosowane środki przekazu podczas rekrutacji umożliwią dotarcie z informacją o proj. do wszystkich potencjalnych uczestników proj. w tym osób z różną percepcją, szczególnymi potrzebami lub rodzajem niepełnosprawności. - Zaplanowane terminy i godziny realizacji poszczególnych form wsparcia odpowiadać będą wszystkim (kobietom i mężczyznom, osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami). 2. Realizacja form wsparcia: - W razie konieczności w trakcie realizacji form wsparcia wykorzystywany będzie specjalistyczny sprzęt dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (np. oprogramowanie powiększające obraz dla osób mających problemy ze wzrokiem, pętla indukcyjna, itp.).

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">- Formy wsparcia nie będą kolidowały z innymi zajęciami, z których korzystają osób z niepełnosprawnościami (np. dodatkowe zajęcia czy rehabilitacja).
3. Zarządzanie projektem:
Kadra z doświadczeniem w pracy z osób z niepełnosprawnościami. Osoby zaangażowane w projekt zobowiązują się do przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji.</td></tr>
<tr><td>Powiązania z celami GPR</td><td colspan="4"><u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>
W związku z realizacją przedsięwzięcia nastąpi zwiększenie dostępu mieszkańców Gminy Batorz do usług społecznych realizowanych z myślą o osobach niesamodzielnych i potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Rozwój tego rodzaju usług wpłynie na znaczną poprawę jakości życia osób z grup marginalizowanych. W związku z realizacją projektu wsparcie uzyskają także faktyczni opiekunowie osób, które na co dzień muszą sprawować nieprzerwanie opiekę nad osobami zależnymi. Projekt przyczyni się do poprawy sytuacji opiekunów faktycznych. Przedsięwzięcie wpłynie na znaczny wzrost jakości życia mieszkańców z niepełnosprawnościami oraz wykluczonych społecznie m.in. ze względu na stan ich zdrowia. Dzięki niemu wsparcie otrzymają osoby wymagające pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Szczególnie istotną kwestią będzie fakt, iż wsparcie realizowane będzie w najbardziej przyjaznym dla jednostki środowisku, tj. nie w formach stacjonarnych lecz w miejscu zamieszkania. Projekt przyczyni się również do rozwoju usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami. Przyczyni się również do wsparcia opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym opieka wytchnieniowa, poradnictwo, kształcenie potrzebne do opieki. Celem opieki wytchnieniowej jest zapewnienie opiekunom okazji do odpoczynku, odprężenia i odreagowania, aby mogli kontynuować swoją rolę w opiece bez nadmiernego obciążenia. Dzięki temu osoby, które były dotychczas wykluczone społecznie ze względu na konieczność sprawowania stałej opieki, uzyskają możliwość włączenia się w nurt życia społecznego i obywatelskiego.
<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>
W związku z realizacją projektu nastąpi zwiększenie popytu na usługi realizowane przez opiekunki/opiekunów. Realizacja usług opiekuńczych następować może zarówno przez personel medyczny, jak i niemedyczny. Projekt przyczyni się do wzrostu miejsc pracy na obszarze Gminy Batorz, w tym obszarze rewitalizacji, co pozytywnie wpłynie na możliwość zarobkowania i zwiększania dochodów gospodarstw domowych.
<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
W efekcie realizacji projektu na terenie Gminy Batorz nastąpi rozwój oferty usług opiekuńczych i specjalistycznych opiekuńczych realizowanych w formach zdeinstytucjonalizowanych. Dzięki czemu dostęp do tego rodzaju usług zyskają także mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Mając na względzie deficyt tego rodzaju usług zdiagnozowany na obszarze rewitalizacji, projekt wpłynie na znaczny rozwój usług społecznych na terenie całej gminy. Realizowane będą usługi, które dotychczas nie były oferowane przez GOPS albo były oferowane w bardzo małym zakresie. Rozwój usług publiczny wpłynie na znaczną poprawę jakości życia i zamieszkiwania nie tylko w obrębie obszaru rewitalizacji, lecz również całej Gminy Batorz.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td>Nie dotyczy</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td>Nie dotyczy</td></tr>
<tr><td colspan="4">Lokalizacja na obszarze rewitalizacji</td></tr>
<tr><td>TAK</td><td colspan="2">NIE*(wymaga uzasadnienia)</td><td>NIE DOTYCZY</td></tr>
<tr><td>✔</td><td colspan="2">✔</td><td></td></tr>
</table>

	*UZASADNIENIE Ze względu na charakter przedsięwzięcia dotyczyć ono będzie zarówno mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i pozostałej części gminy Batorz. Prowadzone działania będą w głównej mierze skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Siedziba instytucji publicznej (GOPS) odpowiedzialnej za realizację projektu znajduje się na obszarze rewitalizacji. Jednocześnie ze względu na specyfikę instytucji GOPS, która ze swej natury ma nieść pomoc wszystkim potrzebującym, nie mam możliwości ograniczenia udziału również mieszkańców spoza obszaru rewitalizacja, gdyż byłaby to nieuzasadniona dyskryminacja pozostałych mieszkańców. Taki sposób postępowania został zastosowany w celu zapewnienia także braku stygmatyzacji osób pochodzących z obszaru rewitalizacji. Pomimo realizacji projektu na terenie całej gminy, to właśnie mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą jego głównymi beneficjentami – uzyskają priorytetowy dostęp do oferowanych form wsparcia, a działania będą w szczególny sposób odpowiadać na zdiagnozowane w tym obszarze problemy społeczne, takie jak ubóstwo, bezrobocie, ograniczona dostępność usług społecznych czy ryzyko wykluczenia. Bliskość siedziby GOPS umożliwi mieszkańcom obszaru rewitalizacji łatwiejszy kontakt z kadrą, szybsze reagowanie na zgłaszane potrzeby oraz stały udział w działaniach projektowych. Takie podejście zapewni, że wsparcie trafi w pierwszej kolejności tam, gdzie jest najbardziej potrzebne, jednocześnie integrując społeczność całej gminy i przeciwdziałając podziałom. W efekcie projekt nie tylko poprawi warunki życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale też wzmocni ich pozycję społeczną i gospodarczą, zwiększając szanse na trwałe wyjście z sytuacji kryzysowych.
Okres realizacji	2028-2029	
Łączna wartość przedsięwzięcia	3 500 000,00 zł	
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	350 000,00 zł (budżet państwa)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	2 975 000,00 zł (Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027-EFRR)
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł
	Środki wnioskodawcy:	175 000,00 zł (wkład niepieniężny)

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa**	**Wartość docelowa**	**Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika**
Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie	osoby	0	20	Dokumenty rekrut w tym formularz zgłoszeniowy, dokumenty potwierdzające udział w usługach, listy obecności, protokół odbioru, oświadczenie uczestnika, umowy na świadczenie usług
Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	0	20	Dokumentacja rekrutacyjna, w tym formularz zgłoszeniowy,

				kontrakt trójstronny, dziennik czynności opiekuńczych, karty czasu pracy opiekunów i specjalistów
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	5	Orzeczenia o niepełnosprawności lub inne dokumenty poświadczające stan zdrowia (zgodność z ust z 27.08.1997 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz ust z 19.08.1994 o ochronie zdrowia psych..), kontrakty trójstronne
Wskaźniki rezultatu				
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	10	Zaświadczenia/certyfikaty o ukończeniu szkoleń/kursów, listy obecności
Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie	osoby	0	10	Umowy na świadczenie usług, oświadczenia
Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	osoby	0	1	Dokument potwierdzający rozszerzoną ofertę wsparcia i/lub zwiększenie jakości dotychczasowej oferty, oświadczenie, kontrakty trójstronne
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać bezpośrednio zdiagnozowanym problemom w zakresie: deficytu usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej (m.in. w zakresie usług w zakresie opieki osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w miejscu zamieszkania) oraz odpowiadać na aktualny stan i prognozy w zakresie stopniowego starzenia się społeczności oraz wzrostu liczby osób chorych lub niepełnosprawnych wymagających opieki. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż realizacja usług społecznych przyczynia się do utrzymania odpowiedniego poziomu życia osób starszych lub niesamodzielnych, które w codziennym życiu doświadczają ograniczeń w zaspokajaniu podstawowych i niezbędnych potrzeb w miejscu zamieszkania, a poprzez to w dłuższej perspektywie przyczyniają się opóźnienia momentu umieszczenia w placówkach całodobowej opieki. Mieszkańcom stworzona zostanie możliwość dalszego (jak najdłuższego) funkcjonowania w swoim dotychczasowym środowisku, mimo doświadczanych ograniczeń w samodzielnym zaspokajaniu podstawowych i niezbędnych potrzeb oraz barier w integracji ze środowiskiem. Poprzez odpowiednie wsparcie zapewniane w formie usług opiekuńczych powyższe ograniczenia oraz bariery będą niwelowane, przyczyniając się do zachowania (mimo postępującego procesu starzenia) lub podnoszenia poziomu jej życia. Świadczenie usług w sposób zorganizowany adekwatnie do rozpoznanych potrzeb zakładać				

partycypację osoby starszej w wykonywaniu poszczególnych czynności wchodzących w zakres usług (charakter wspierająco-aktywizujący, ale nie wyręczający) oraz ścisłą współpracę w realizacji usług z najbliższym otoczeniem osoby starszej (zgodnie z zasadą pomocniczości). Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi podtrzymanie lub poprawa sprawności fizycznej najstarszych członków lokalnej społeczności, zapewnienie im dobrej kondycji psychicznej oraz integracji ze społecznością w stopniu adekwatnym do indywidualnych możliwości i potrzeb, utrzymanie stabilnego stanu zdrowia, uniknięcie powikłań związanych z hospitalizacją, długotrwałą lub przewlekłą chorobą, uniknięcie powikłań wynikających z długotrwałego unieruchomienia (odparzenia, odleżyny, przykurcze, powikłania układu oddechowego, pokarmowego, krążenia),podtrzymanie lub zwiększenie samodzielności, zmniejszanie izolacji społecznej. Bardzo istotną kwestią jest również kompensowanie ograniczonej zdolności do samodzielnego poruszania się przy pomocy osoby drugiej.	
Przedsięwzięcia komplementarne	2/P-SILNA RODZINA 3/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 4/P- Rozwój usług społecznych w formie opieki dziennej na terenie Gminy Batorz. 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 1/D- Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	6/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gmina Batorz**
Krótki opis sytuacji problemowej	Diagnoza problemów i potrzeb przeprowadzonych na terenie Gminy Batorz na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wskazuje na występowanie budynków użyteczności publicznej znajdujących się w stanie degradacji. Na szczególną uwagę w tym zakresie zasługuje budynek Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu. Budynek w wyniku długiego użytkowania utracił parametry racjonalnych kosztów eksploatacji (np. awaryjność sieci wewnętrznych budynku, niedostateczne parametry termoizolacyjności) oraz nie spełnia zmienionych w międzyczasie wymogów funkcjonalnych stawianych tego typu obiektom, w szczególności w zakresie przepisów bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Wśród palących problemów budynku znajduje się brak dostosowania placówki dla osób ze szczególnymi potrzebami i niepełnosprawnościami. Użytkownikom placówki szczególnie doskwiera brak windy. Stan techniczny istniejących klatek schodowych utrudnia znacznie możliwość montażu platform/schodołazów. Istniejący system oświetlenie rozprasza uczniów wykazujących się nadwrażliwością na światło. Szkoła dysponuje starym i wyeksploatowanym wyposażeniem (głównie ławki i krzesła), które nie umożliwia dostosowania go do wysokości dzieci. Kolejne z problemów to brak odpowiedniego dostosowania łazienek, a także zbyt wąskie drzwi, które

	utrudniają swobodne poruszanie się po obiekcie oraz wejście do budynku szkoły. Nierównie podłogi oraz poziomy w szkole stanowią problem dla uczniów oraz innych użytkowników (tj. rodziców) mających trudności w poruszaniu się. Aktualne kolory ścian rozpraszają uczniów, powodują brak koncentracji, skupienia i uwagi. Kolejny z problemów to nieszczelny dach, który przecieka. Prowadzone na bieżąco remonty są niewystarczające. Przeciekający dach oraz nieszczelne ona i drzwi, powodują, iż w obiekcie zbiera się wilgoć i pojawia się pleśń. Taki stan znacznie odbiega od aktualnych standardów budynków użyteczności publicznej. Jednocześnie podkreślenia wymaga fakt, iż udział uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów z niepełnosprawnością, uczęszczających do szkół funkcjonujących na terenie gminy, utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie. Dodatkowo, dostępne dane statystyczne wskazują, że stan taki będzie się pogłębiał. Problematyczny w tym zakresie są zauważalne ograniczenia dla rozwoju edukacji włączającej między innymi w kontekście organizacji systemu edukacyjnego. Szkoła powinna być gotowa na przyjęcie każdego ucznia. Edukacja wysokiej jakości to edukacja dla każdego ucznia. Jednocześnie placówka edukacyjna nie jest w żaden sposób przygotowana do prowadzenia włączającego procesu edukacyjnego. Remedium w tym zakresie stanowi niezbędne doposażenie czy modernizacja istniejącej infrastruktury, co umożliwi placówce oświatowej przygotowanie właściwej oferty w zakresie kształcenia, odpowiadającego zidentyfikowanym potrzebom. Istotne jest zapewnienie możliwości kształcenia dla osób ze specjalnymi potrzebami, w tym edukacja włączająca.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Cel główny projektu to: Zmniejszenie nierówności społecznych poprzez rozwój wysokiej jakości usług publicznych sprzyjających podniesieniu poziomu kształcenia i gwarantujących włączający charakter nauczania w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Baorzu. Urzeczywistnienie celu głównego nastąpi poprzez realizację dwóch celów szczegółowych: 1) Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu gwarantującej wysoką jakość kształcenia oraz włączający charakter prowadzonego procesu edukacyjnego oraz 2) Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb wszystkich uczniów bez wyjątku, w tym w szczególności ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz z niepełnosprawnościami. Przedmiotem projektu jest wzrost jakości kształcenia na obszarze rewitalizacji. Planowany projekt jest zgodny i uzasadniony w kontekście problemów zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji. Zakres rzeczowy planowanego przedsięwzięcia obejmuje interwencję w infrastrukturę pozwalającą na podniesienie jakości kształcenia w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Batorzu. Projekt przeciwdziałać będzie w sposób bezpośredni zdiagnozowanym problemom dotyczącym deficytu infrastruktury szkolnej pozwalającej na realizację oferty edukacyjnej dostoswanej do współczesnych standardów. Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje: • dostosowanie obiektu do nowoczesnych potrzeb dydaktycznych, • dostosowanie do wymogów prawnych i bezpieczeństwa oraz do potrzeb osób z niepełnosprawnością, • rewitalizacja obszarów zielonych i ciągów komunikacyjnych z miejscami postojowymi, • zakup niezbędnego wyposażenia, • przebudowa ogrodzenia, • realizacja prac budowalnych (m.in. w zakresie podłóg, systemu oświetlenia, gniazdek, montażu widny, pochylni wewnątrz i na zewnątrz budynku, wymiany drzwi, malowania ścian), • podniesienie sprawności energetycznej budynku – prace termomodernizacyjne, wymiana dachu, wymiana instalacji sanitarnych i elektrycznych, modernizacja wnętrz obiektów, • poprawa warunków i komfortu korzystania z obiektu. • budowa windy. Projekt rewitalizacyjny przyczyni się do wzrostu dostępu do infrastruktury spełniającej oczekiwania społeczności lokalnej. Planowany projekt odpowiada w sposób bezpośredni na następując problemy zdiagnozowane w obszarze rewitalizacji: - duży udział budynków, które wymagają podjęcia interwencji ze względu utratę parametrów racjonalnych kosztów eksploatacji (np. awaryjność sieci wewnętrznych budynku, niedostateczne parametry termoizolacyjności) oraz niespełniających zmienionych w międzyczasie

	wymogów funkcjonalnych stawianych tego typu obiektom, m.in. w zakresie bezpieczeństwa ppoż oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, - niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań społecznych, - wysoki udział uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, których ze względu na deficyty zaplecza materiałowo-technologicznego, nie są „zaopiekowani" w odpowiedni sposób – mają mniejsze szanse na wyrównanie braków edukacyjnych. W efekcie realizacji projektu przywrócone zostaną funkcje użytkowe, które aktualnie ze względu na stan techniczny obiektu nie mogą być realizowane w placówce edukacyjnej. Aktualnie szkoła nie jest w stanie realizować zajęć edukacyjnych o charakterze włączającym. Dzięki realizacji projektu nastąpi dostosowanie placówki edukacyjnej do możliwości realizacji edukacji włączającej oraz specyficznych potrzeb uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, zapewniony zostanie dostęp do nowoczesny, bezpieczny sal dydaktycznych, pracowni tematycznych i przestrzeni wspierających rozwój wszystkich uczniów. Projekt pozwoli także na nadanie nowych funkcji użytkowych. Wśród nich należy wymienić funkcje kulturalno-społeczne obejmujące udostępnienie przestrzeni obiektu szkolnego do organizacji wydarzeń lokalnych, spotkań społeczności, warsztatów i inicjatywy integracyjnych, co wzmocni więzi społeczne. Nowe funkcje obejmują także wzrost dostępności obiektu - dostosowanie budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (likwidacja barier architektonicznych, montaż wind, odpowiednie toalety). Rewitalizacja wprowadzi szereg rozwiązań sprzyjających integracji społecznej oraz zwiększających poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Przede wszystkim planowana jest likwidacja barier architektonicznych, co pozwoli na pełne dostosowanie obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie projekt wzmocni inkluzyjny charakter edukacji poprzez stworzenie warunków umożliwiających kształcenie wszystkich dzieci, niezależnie od ich indywidualnych potrzeb i możliwości. Obiekt uzyska nową funkcję integracyjną dla społeczności lokalnej - otwarcie części przestrzeni szkoły dla organizacji pozarządowych, kół zainteresowań i działań międzypokoleniowych. Modernizacja przestrzeni edukacyjnych stworzy nowe możliwości do prowadzenia spotkań środowiskowych, warsztatów, uroczystości szkolnych oraz wydarzeń tematycznych. Poprawa estetyki i funkcjonalności zarówno wnętrz, jak i otoczenia szkoły zachęci dzieci oraz rodziców do większej aktywności społecznej. Dzięki temu placówka szkolna będzie mogła pełnić rolę ważnego ośrodka lokalnej integracji, funkcjonującego jako centrum kulturotwórcze i edukacyjne również poza godzinami lekcyjnymi. Rozwój zaplecza oświatowego podniesie atrakcyjność osadniczą obszaru, co może skutecznie przeciwdziałać zjawisku depopulacji. Poprawa jakości usług publicznych będzie miała istotne znaczenie dla zatrzymania młodych rodzin w gminie oraz przyciągania nowych mieszkańców, tworząc sprzyjające warunki do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Wypracowane rozwiązania infrastrukturalne będą stworzone według zasady uniwersalnego projektowania, tzn. będą dostępne dla wszystkich potencjalnych użytkowników, w największym możliwym stopniu. Clou realizacji projektu stanowi zapewnienie dostępności obiektu szkoły dla uczniów ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami. Wśród elementów zapewniających dostępność ww. obiektu należy wymienić: windę wyposażoną w informacje głosowe na temat wykonywanych czynności, informacje sporządzone w alfabecie Braill'a, toalety dostosowane dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami, podjazd na zewnątrz i wewnątrz budynku zapewniający swobodę poruszania się, oznaczone systemy ostrzegawcze w postaci linii prowadzących i ścieżek prowadzących dla niedowidzących, zastosowanie płytek gresowych ze specjalnymi pasami i wypukłymi elementami, zakupione zostaną ławki z regulowanym blatem i krzesła dostosowane do wymogów antropometrycznych uczniów, monitor dla słabowidzących, zestawy słuchawkowe oraz pętle indukcyjne dla osób słabosłyszących, wyposażenie pokoju wyciszenia dla uczniów np. z Zespołem Aspergera, spektrum autyzmu, niedostosowanych społecznie, itd.
Powiązania z celami GPR	**<u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>** Realizacja projekt ma bardzo duże znacznie dla uczniów, w tym w szczególności ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Pozwoli on na znaczne podniesie jakości oraz dostępności prowadzonego procesu edukacyjnego i integracji oraz inkluzji społecznej (zwiększenie poczucia

<table>
<tr><td></td><td colspan="5">włączenia i akceptacji w społ. szkolnej). Uczniowie uzyskają dostęp do zasobów, które odpowiadać będą im specyficznym potrzebom, co będzie prowadzić do lepszych wyników w nauce. Dzięki odpowiedniej infrastrukturze zwiększy się mobilność i samodzielność uczniów (uczniowie będą mogli łatwiej poruszać się po szkole i uczestniczyć w zajęciach). Uczniowie uzyskają odpowiednie zaplecze materiałowo – techniczne które pozwoli im na uczestniczenie w wysokiej jakości procesie edukacyjnym, co przyczyni się do tego, iż będą oni lepiej przygotowani do dalszych etapów edukacji, a następnie samodzielnego życia i pracy. Lepsze wykształcenie i umiejętności zdobyte w szkole mogą przełożyć się na lepsze perspektywy zawodowe w przyszłości. Uczniowie zyskają możliwość uczestniczenia w życiu szkoły na równi z innymi, co będzie wspierać ich rozwój emocjonalny i społeczny. Projekt wpłynie pozytywnie również na pozostałych uczniów. Wszystkie dzieci, niezależnie do ich zdolności, będą miały dostęp do tych samych zasobów. Pozostali uczniowie będą uczyć się rozumienia i wsparcia swoich rówieśników z różnymi potrzebami. Projekt przyniesie także szereg korzyści dla rodziców uczniów. Dzięki realizacji projektu szkoła, w ich ocenie, stanie się miejscem, gdzie dzieci będą miały prawo do pełnego uczestnictwa i korzystania z dostępnych możliwości. Projekt przyczyni się do zwiększenia komfortu psychicznego rodziców oraz redukcji stresu i obaw (większy spokój wiedząc, że ich dzieci przebywają w odpowiednio dostosowanym środowisku).
<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>
-
<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
Projekt wpisuje się w realizację przedmiotowego celu strategicznego. Jego zakres rzeczowy obejmuje rozwój infrastruktury szkoły podstawowej gwarantujący realizację wysokiej jakości włączającego procesu edukacyjnego, tj. pozwalającego na zaspokojenie potrzeb różnych użytkowników. Projekt pozwoli na znaczne podniesienie jakości usług publicznych. Projekt przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz zapewnienie dostępu do infrastruktury spełniającej oczekiwania społeczności lokalnej.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td>Batorz Pierwszy 80</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td colspan="2">Obręb 0004 Batorz Pierwszy
Nr działki 895, 1460</td></tr>
<tr><td colspan="5">Lokalizacja na obszarze rewitalizacji</td></tr>
<tr><td colspan="2">TAK</td><td colspan="2">NIE*(wymaga uzasadnienia)</td><td>NIE DOTYCZY</td></tr>
<tr><td colspan="2">✔</td><td colspan="2"></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="5">*UZASADNIENIE –Nie dotyczy</td></tr>
<tr><td>Okres realizacji</td><td colspan="5">2026-2027</td></tr>
<tr><td>Łączna wartość przedsięwzięcia</td><td colspan="5">11 000 000,00 zł</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:</td><td colspan="2">Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:</td><td colspan="3">1 100 000,00 zł (budżeta państwa)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Środki prywatne</td><td colspan="3">0,00 zł</td></tr>
<tr><td colspan="2">Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:</td><td colspan="3">9 350 000,00 zł (Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027-EFRR)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Środki pochodzące z innych źródeł:</td><td colspan="3">0,00 zł</td></tr>
<tr><td colspan="2">Środki wnioskodawcy:</td><td colspan="3">550 000,00 zł</td></tr>
<tr><td colspan="6">Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</td></tr>
<tr><td colspan="6">Wskaźniki produktu</td></tr>
</table>

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Dokumentacja powykonawcza -protokół odbioru końcowego
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,68	Dokumentacja powykonawcza -protokół odbioru końcowego
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	sztuki	0	1	Dokumentacja powykonawcza -protokół odbioru końcowego oraz odbioru sprzętu i wyposażenia
Wskaźniki rezultatu				
Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	891	860	Ewidencja ludności
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Projekt stanowi podstawę do stworzenia zaplecza materiałowo -technicznego gwarantującego wysokiej jakości kształcenie na obszarze rewitalizacji. Wpłynie na znaczny rozwój włączającego charakteru prowadzonego procesu edukacyjnego. Umożliwi uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi uzyskanie lepszego dostępu do pomocy i wsparcia, co przyczyni się pozytywnie do redukcji stresu związanego z codziennymi wyzwaniami. Szkoła stanie się miejscem, gdzie dzieci będą miały prawo do pełnego uczestnictwa i korzystania z dostępnych możliwości. Dzięki przedsięwzięciu nastąpi zwiększenie poczucia bezpieczeństwa rodziców (nowoczesna infrastruktura zapewni fizyczne i psychiczne bezpieczeństwo dzieci). Rodzice zyskają pewność, że dzieci w szkole rozwijają swoją samodzielność, co jest kluczowe dla ich przyszłego funkcjonowania w społeczeństwie. Rodzice będą mogli skupić się na innych aspektach życia rodzinnego i zawodowego, wiedząc, że ich dzieci są w bezpiecznym, wspierającym i dostosowanym do ich potrzeb środowisku edukacyjnym.				
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P-Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej 3/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 7/P-Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną 8/P- Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu 9/P- Rozwój włączającej edukacji przedszkolnej w Gminie Batorz 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka			

	18/P – Budowa budynku centrum integracji kulturalnej w Woli Studzieńskiej wraz z zakupem wyposażenia pozwalającego na realizację funkcji kulturalnych oraz rewitalizacją terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	**7/P – Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną**
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Zespół Szkolno-Przedszkolny w Batorzu**
Krótki opis sytuacji problemowej	Planowany projekt stanowi odpowiedź na problemy, potrzeby i bariery zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji: *PROBLEMY: deficyt form rozwijania kompetencji/umiejętności/uzdolnień/zainteresowań uczniów poza edukacją formalną na terenie Gminy Batorz, utrudniony dostęp do zajęć związanych z miejscem zamieszkania (tereny wiejskie, konieczność dojazdu do większych miejscowości, np. Janów Lubelski czy Biłgoraj), niewystarczające środki finansowe w ramach subwencji oświatowej ograniczające możliwość organizacji zajęć dodatkowych przez Gminę Batorz; *BARIERY: finansowe: gminy, rodziców- niski status materialny niepozwalający na udział w odpłatnych zajęcia dodatkowych), logistyczne: konieczność dojazdu na zajęcia i deficyt połączeń lokalnych umożliwiających korzystanie z zajęć poza miejscem zamieszkania; - w przypadku rodzin wielodzietnych - wysiłek rodziców skupiony jest często na opiece nad młodszym rodzeństwem, brak wiary we własne siły i możliwości, brak motywacji spowodowany niemożnością rozwoju zainteresowań; *POTRZEBY: organizacja zajęć wykraczających poza edukację formalną pozwalających na rozwój kompetencji/zainteresowań/uzdolnień uczniów, realizacja zajęć atrakcyjnych dla współczesnych uczniów (stąd konieczność zakupu pomocy dydaktycznych), zwiększenie na terenie Gminy Batorz oferty zajęć dodatkowych, bez obciążania budżetu zarówno rodziców/opiekunów prawnych, jak i Gminy Batorz organizacja zajęć dodatkowych przez szkołę- uczniowi oczekując na zajęcia mogą korzystać z opieki w świetlicy, konieczność zapewnienia alternatywnych forma spędzania czasu wolnego.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem projektu: Rozwój kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań poza edukacją formalną uczniów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej z Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu. Postawiony cel wynika bezpośrednio ze zdiagnozowanych problemów grupy docelowej, tj. - deficyt form rozwijania kompetencji/umiejętności/uzdolnień/zainteresowań uczniów poza edukacją formalną na terenie Gminy Batorz - utrudniony dostęp do zajęć związany z miejscem zamieszkania (tereny wiejskie, konieczność dojazdu do większych miejscowości) - niewystarczające środki finansowe w ramach subwencji oświatowej ograniczające możliwość organizacji zajęć dodatkowych przez Gminę Batorz. W ramach projektu różnymi formami wsparcia objęci zostaną uczniowie klas 1-8 (wiek: 7-14 lat) spełniający przesłanki pozostawania w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, w tym: 1. z orzeczeniem o niepełnosprawności, 2.z orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, 3.pochodzących z rodzin wielodzietnych, 4. mających statusu osoby przebywającej w pieczy zastępczej lub opuszczającej pieczę zastępczą 5. mających statusu dziecka pozbawionego całkowicie, częściowo lub okresowo opieki rodzicielskiej, 6. wychowującego się w rodzinie niepełnej. W ramach projektu przewidziano realizację następujących zadań: Zadanie 1. Rozwój kompetencji matematycznych i przyrodniczych

	Celem zajęć jest m.in. rozwój logicznego i nieszablonowego myślenia, rozwijanie myślenia interdyscyplinarnego, rozwijanie umiejętności pracy zespołowej i komunikacji, eksplorowanie problemów dotyczących środowiska naturalnego, rozumienia świata i zachodzących w nim procesów oraz poszukiwania innowacyjnych rozwiązań ekologicznych. Zadanie 2 Rozwój kompetencji cyfrowych oraz w zakresie technologii i inżynierii Celem zajęć jest rozwijanie sfery intelektu uczniów nie tylko pod względem analitycznym, technicznym, logicznym, ale także abstrakcyjnym i kreatywnym. Zajęcia tego typu dają również możliwość przygotowania uczniów do ich przyszłych realiów zawodowych opartych na technicznych umiejętnościach. Przygotowanie uczniów do przyszłości, w której technologia odgrywa coraz większą rolę, jest kluczowe dla ich sukcesu zawodowego i osobistego. Zadanie 3 Rozwój kompetencji osobistych i społecznych oraz w zakresie przedsiębiorczości Celem wsparcia będzie podniesienie poziomu wiedzy ekonomicznej oraz wprowadzenie uczniów w podstawy finansów tak, aby potrafili lepiej funkcjonować w nowoczesnym społeczeństwie. Ważnym elementem zajęć będzie rozwój kompetencji w zakresie przedsiębiorczości oraz budowanie postawy proaktywnych poprzez zachęcanie do samodzielnego rozwiązywania problemów, podejmowania inicjatywy i kształtowania własnej drogi do sukcesu. Oprócz zdobywania wiedzy teoretycznej kluczowe będzie rozwijanie praktycznych umiejętności, kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej, skutecznej komunikacji oraz budowania relacji. Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać następującym problemom zdiagnozowanym na obszarze rewitalizacji: * depopulacja obszaru rewitalizacji, występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych związanych z ubytkiem młodych mieszkańców - na atrakcyjność osadniczą i ograniczenie zjawiska depopulacji wpływ mają nie tylko czynnik związane z możliwością podjęcia pracy zarobkowej, ale również jakością zamieszkiwania i dostępnością usług publicznych wysokiej jakości; projekt wpłynie na rozwój wysokiej jakości usług publicznych; * szczególne potrzeby edukacyjne mieszkańców obszaru rewitalizacji – projekt zakłada realizację kompleksowego programu rozwojowego w placówce edukacyjnej na obszarze rewitalizacji, wprowadzony program rozwojowy pozwoli na wyrównanie szans edukacyjnych uczniów z terenów wiejskich, na realizację procesu edukacyjnego mającego charakter włączający, przyczyni się do wzrostu szans edukacyjnych osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami, *niechęć do aktywnego angażowania się w sprawy publiczne, życie kulturalne, społeczne- realizowany program rozwojowy wpłynie na rozwój kompetencji osobistych oraz społeczno-emocjonalnych, co w przyszłości przyczyni się do wzrostu aktywności kulturalnej, społecznej i obywatelskiej, * niechęć mieszkańców do podejmowania ryzyka, niska innowacyjność i kreatywność oraz rzadka w populacji cecha bycia przedsiębiorczym – w ramach programu rozwojowego przewidziano rozwój kompetencji osobistych oraz społecznych, a także w zakresie przedsiębiorczości, zakres tematyczny będzie obejmował budowanie od najmłodszych lat postawy proaktywnej.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt jest zgodny z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje zasadę horyzontalną na wszystkich etapach realizacji: 1. Rekrutacja i promocja projektu: - Biuro projektu zlokalizowane w budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu(parter). - Rekrutacja projektu obywać się będzie przy użyciu języka prostego i łatwego w treści oraz formie, w sposób umożliwiający każdemu zrozumienie przekazywanych komunikatów, językiem wrażliwym na płeć, stosowane będą hasła równościowe. - W ramach działań informacyjno-prom. nie będzie wykorzystywany przekaz dyskryminujący, ośmieszający bądź utrwalający stereotypy ze względu na niepełnosprawność czy inne przesłanki. Będzie to również przekaz wolny od stereotypów dotyczących płci, niepełnosprawności, pochodzenia, religii itd. Umieszczenie w materiałach informacyjnych i rekrutacyjnych opisu dostępności biura projektu.

	- Zaplanowano również możliwość zgłoszeń mailowych do projektu. - Materiały i dokumenty rekrutacyjne upublicznione w dostępnej formie (np. elektronicznej z możliwością powiększenia druku lub odwrócenia kontrastu). - W ramach prowadzonego procesu rekrutacji przewidziano pomoc w wypełnieniu dokumentów rekrutacyjnych w biurze i podczas spotkań. - Zastosowane środki przekazu podczas rekrutacji umożliwią dotarcie z informacją o proj. do wszystkich potencjalnych uczestników proj. w tym osób z różną percepcją, szczególnymi potrzebami lub rodzajem niepełnosprawności. - Zaplanowane terminy i godziny realizacji poszczególnych form wsparcia odpowiadać będą wszystkim (dziewczynkom i chłopcom). - Zaplanowano adekwatne sposoby komunikacji z potencjalnymi uczestnikami projektu - co najmniej dwa sposoby komunikacji (np. z wykorzystaniem telefonu; e-maila; informacji w mediach społecznościowych). - Informacje w ramach prowadzonej rekrutacji do projektu oraz w trakcie realizacji projektu dostępne będą na stronie UG Batorz oraz Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu, w skład którego wchodzi Publiczna Szkoła Podstawowa, a także profilu Facebook Gminy Batorz. Strony www posiadają dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnoprawnościami. 2. Realizacja form wsparcia: - realizacja zaplanowanych form wsparcia prowadzona będzie w obiektach dostępnych, tj. mających dostosowanie dla osób z niepełnoprawnościami, - w razie konieczności w trakcie realizacji form wsparcia wykorzystywany będzie specjalistyczny sprzęt dostosowany do potrzeb osób z niepełnoprawnościami (np. oprogramowanie powiększające obraz dla osób mających problemy ze wzrokiem, pętla indukcyjna, itp.), 3. Zarządzanie projektem: -Kadra z doświadczeniem w pracy z osobami z niepełnosprawnościami. Osoby zaangażowane w proj. zobowiązują się do przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji.
Powiązania z celami GPR	**<u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>** Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji przedmiotowego celu rewitalizacji. Dzięki niemu nastąpi wzmocnienie jakości kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych. Projekt pozwoli na podniesienie jakości kształcenia i rozwój oferty pozaszkolnych zajęć. Przyczyni się do wsparcia rozwijania kompetencji, umiejętności, uzdolnień, zainteresowań uczniów poza edukacją formalną. Dzięki realizacji projektu wzrośnie aktywność edukacyjna uczniów, którzy po projekcie będą wraz z rodzicami kontynuować lub czynnie poszukiwać możliwości udziału w dodatkowych zajęciach rozwijających kompetencje, co przyczyni się do trwałego umocnienia celów proj. (trwała zmiana postaw uczniów). Rezultaty projektu długotrwale wpłyną na rozwój kompetencji kluczowych uczniów, które zwiększą w przyszłości ich szanse na powodzenie w życiu zawodowym i społecznym. Dzięki wiedzy i umiejętnościom jakie nabędą w wyniku uczestnictwa w projekcie, będą mogli dalej się rozwijać i z większą łatwością funkcjonować zarówno w dalszym procesie nauczania, jak i codziennym życiu. Dzięki udziałowi w projekcie uczniowie będą mieli szanse odnaleźć swoje mocne strony i zainteresowania, co może w bezpośredni sposób przełożyć się na ich dalsze życiowe losy. Nabyte umiejętności i wiedza będą wykorzystywane na kolejnych szczeblach edukacji oraz w życiu codziennym. **<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>** Zdobyta w efekcie realizacji projektu wiedza oraz nabyte umiejętności będą stanowiły o przewadze konkurencyjnej na rynku pracy. Zachęcą do poszukiwania nowych rozwiązań, pomysłów i aktywności w dziedzinie przedsiębiorczości. Prowadzone w placówce edukacyjnej zajęcia pozwolą na wzrost wiedzy ekonomicznej oraz postawy przedsiębiorczości i racjonalnego decydowania oraz rozwijania wśród dzieci tych kompetencji, które w przyszłości będą poszukiwane na rynku pracy i przyczynią się do rozwoju ich kariery zawodowej. Pozwolą także na zwiększenie kreatywności i innowacyjności, co przełoży się na zwiększenie jakości kapitału ludzkiego na przyszłość.

	W ramach zajęć zaplanowano stricte zajęcia wpływające na rozwój postawy przedsiębiorczości wśród uczniów. **<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>** W efekcie realizacji projektu nastąpi również podniesienie jakości zaplecza materiałowo-technicznego szkoły (poprzez zakup materiałów dydaktycznych), dzięki czemu na długo podniesie się ogólna jakość nauczania szkoły. Stworzone zaplecze dydaktyczne pozostanie w szkole i będzie służyć realizacji zajęć także po zakończeniu projektu.			
Lokalizacja przedsięwzięcia	**Adres:**	Batorz Pierwszy nr 80	**Działki ewidencyjne:**	Obręb 0004 Batorz Pierwszy Nr działki 895, 1460
	Lokalizacja w granicach obszaru rewitalizacji			
	TAK	**NIE *(wymagane uzasadnienie)**		**NIE**
	✔			
	*UZASADNIENIE – Nie dotyczy			
Okres realizacji	2026-2027			
Łączna wartość przedsięwzięcia	1 000 000,00 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	100 000,00 zł (budżet państwa)		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	850 000,00 zł (Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027- EFS Plus)		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	50 000,00 zł (wkład niepieniężny)		

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem	osoby	0	50	Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez poradnię PPP listy obecności na pierwszej formie wsparcia.
Liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym	podmioty	0	1	Umowa o dofinansowanie, formularze zgłoszeniowe, umowy na świadczenie usług, listy obecności z udziału w pierwszej formie wsparcia.

Wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości

				docelowej wskaźnika
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	4	Orzeczenia o niepełnosprawności lub inne dokumenty potwierdzające niepełnosprawności
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Projekt przyczyni się do wyrównywania szans dzieci i młodzieży z obszarów zdegradowanych, oferując im dodatkowe formy wsparcia, rozwijające ich potencjał niezależnie od sytuacji rodzinnej czy materialnej. Poprzez zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, warsztaty artystyczne, sportowe, naukowe czy techniczne uczniowie będą mogli rozwijać swoje uzdolnienia i odkrywać nowe pasje. Uczestnictwo w atrakcyjnych i różnorodnych zajęciach pozaformalnych wpłynie pozytywnie na motywację uczniów, ich samoocenę oraz gotowość do podejmowania wyzwań edukacyjnych. Projekt będzie sprzyjał budowaniu postaw obywatelskich i poczucia odpowiedzialności za otoczenie. Młodzież stanie się bardziej aktywna i świadoma roli, jaką może pełnić w środowisku lokalnym. Zajęcia w grupach, oparte na współpracy i wspólnym działaniu, pozwolą na lepsze poznanie się uczniów, budowanie zaufania, a także przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu. Projekt może przyczynić się do przekształcenia szkoły w miejsce nie tylko nauki, ale również rozwoju, integracji i kreatywnego spędzania czasu wolnego – dostępne dla uczniów i społeczności lokalnej.				
Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	6/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu 8/P- Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu 9/P- Rozwój włączającej edukacji przedszkolnej w Gminie Batorz 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji			

Numer i nazwa przedsięwzięcia	**8/P – Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu**
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Zespół Szkolno-Przedszkolny w Batorzu**
Krótki opis sytuacji problemowej	Publiczna Szkoła Podstawowa w Batorzu wchodzi w skład Zespołu Szklono. Usytułowana jest w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Jest to teren wiejski charakteryzujący się wysokim odsetkiem uczniów pochodzących z rodzin o niskim statusie społecznym. Wyniki przeprowadzonej w szkole diagnozy wykazały, iż oprócz trudności związanych ze specjalnymi potrzebami uczniów, istnieją pozaszkolne czynniki, wpływające na efektywność kształcenia (np. środowiskowe–sytuacja finansowa rodziny, prawidłowość

	funkcjonowania rodziny, dysfunkcje w rodzinie, warunku do nauki w domu, współpraca rodziców ze szkołą).W związku z czym duży nacisk w projekcie będzie postawiony na objęcie uczniów ze środowisk defaworyzowanych oraz uczniów ze specjalnymi potrzebami. W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji, w zakresie obu lat prowadzonej analizy, udział uczniów Szkoły Podstawowej posiadających szczególne potrzeby edukacyjne w ogólnej liczbie uczniów z tego obszaru, kształtuje się na poziomie niższym niż średnia gminna. W roku szkolnym 2022/2023 udział ten wyniósł 2,30% (przy średniej gminy: 3,24%). Natomiast w roku szkolnym 2023/2024: 2.13%, co oznacza, iż udział ten kształtował się na poziomie niższym w porównaniu z danymi dla całej gminy (2,99%). Nie oznacza to, że nie należy podejmować działań w zakresie zwiększania szans edukacyjnych uczniów. Analiza obecnej oferty edukacyjnej Szkoły Podstawowej w Batorzu uwidoczniła liczne deficyty związane z niewystarczającym poziomem zajęć dodatkowych, brakami w sprzęcie, wyposażeniu i materiałach dydaktycznych, które ograniczają możliwość prowadzenia atrakcyjnych dla uczniów zajęć, a także zajęć realizujących włączający charakter prowadzonego procesu edukacyjnego, braku dostosowania placówki dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami. Problemem obszaru rewitalizacji, jak również całej Gminy Batorz jest niewystarczający poziom prezentowania przez mieszkańców postawy „bycia przedsiębiorczym". Wśród źródeł tego problemu należy wymienić deficyt prowadzonej edukacji w tym zakresie. Do niskich wyników nauczania przyczynił się okres izolacji uczniów oraz zdalnego nauczania. Po okresie pandemii uczniowie powoli uzupełniają wiedzę, co wymaga zwiększonej liczby zaj. dodatkowych: wyrównawczych i rozwijających, aby usystematyzować wiedzę. Analiza wykazała, że uczniowie potrzebują zwiększonej pomocy pedagogicznej oraz psychologicznej, a młodzież także wsparcia doradztwa zawodowego. Na gorszy start i mniejsze szanse edukacyjne dzieci i młodzieży zamieszkującej obszar rewitalizacji wpływa szereg ograniczeń związanych m.in. z: - sytuacją materialną rodzin, które nierzadko utrzymują się z prac dorywczych lub pobieranych świadczeń pomocy społecznej, - niskimi aspiracjami edukacyjnymi – niska świadomość rodziców dotycząca potrzeby edukacji ma bezpośredni wpływ na motywację dzieci do nauki; nie wszyscy rodzice inwestują w rozwój swoich dzieci (zakup książek, wyjazdy do kina, teatru); zachęcają do czytania książek; - niedoinwestowania infrastruktury edukacyjnej szkół– niewystarczająca ilość pomocy dydaktycznych i naukowych, co ma bezpośredni wpływ na ofertę edukacyjną; ograniczony dostęp do nowoczesnych technologii teleinformatycznych (przestarzałe i awaryjne komputery, ograniczony dostęp do Internetu oraz multimediów) wpływa na efektywność prowadzonych zajęć i możliwość zaciekawienia uczniów nauką; - zróżnicowania poziomu kwalifikacji nauczycieli – poprawa jakości systemu edukacji jest warunkiem pogłębiania wiedzy i wzrostu kompetencji uczniów. Oprócz problemów stricte związanych z procesem edukacyjnym, wśród dzieci i młodzieży zauważalne są coraz częściej problemy związane ze sferą psychologiczną i emocjonalną. Przyczyny zaburzeń emocjonalnych nierzadko tkwią w środowisku rodzinnym uczniów. To w domu rodzinnym dzieci uczy się, w jaki sposób wyrażać emocje. Podczas dnia codziennego dzieci obserwują zachowanie rodziców przeżywających różne uczucia i emocje, nieświadomie ich naśladując. Jednym z ważnych elementów świadomego wychowywania dziecka przez rodziców jest nauczenie go, jak należy wyrażać uczucia. Zbyt duży rygoryzm w tym zakresie, jak również nadmierny liberalizm, gdy nie pokazuje się dziecku żadnej potrzeby ani nie uczy się żadnego sposobu kontrolowania swoich reakcji emocjonalnych, mogą spowodować u dziecka zaburzenia na tle emocjonalnym. Uczniowie z trudnościami emocjonalnymi łatwo zrażają się trudnościami, porzucają podjęte inicjatyw, dlatego nie wystarczy odkryć ich możliwości, ale trzeba je wspierać w działaniu, aby nie zrezygnowały i nie odniosły porażek. Niezbędna jest pomoc dziecku w odnalezieniu miejsca w grupie rówieśników.

	Zakres przedsięwzięcia obejmuje dostosowawanie realizowanego nauczania do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów. Zaplanowano także zakup nowoczesnego sprzętu multimedialnego oraz pomocy dydaktycznych i wyposażenia do pracowni, które pozwolą na zwiększenie atrakcyjności zajęć, podniesienie jakości kształcenia (m.in. tablice interaktywne, projektory multimedialne) , realizację wsparcia psych-pedagogicznego. Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać następującym problemom zdiagnozowanym na obszarze rewitalizacji: * depopulacja obszaru rewitalizacji, występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych związanych z ubytkiem młodych mieszkańców - na atrakcyjność osadniczą i ograniczenie zjawiska depopulacji wpływ mają nie tylko czynnik związane z możliwością podjęcia pracy zarobkowej, ale również jakością zamieszkiwania i dostępnością usług publicznych wysokiej jakości; projekt wpłynie na rozwój wysokiej jakości usług publicznych; * szczególne potrzeby edukacyjne mieszkańców obszaru rewitalizacji – projekt zakłada realizację kompleksowego programu rozwojowego w obu placówkach edukacyjnych na obszarze rewitalizacji, wprowadzony program rozwojowy pozwoli na wyrównanie szans edukacyjnych uczniów z terenów wiejskich, na realizację procesu edukacyjnego mającego charakter włączający, przyczyni się do wzrostu szans edukacyjnych osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami, *niechęć do aktywnego angażowania się w sprawy publiczne, życie kulturalne, społeczne- realizowany program rozwojowy wpłynie na rozwój kompetencji osobistych oraz społeczno-emocjonalnych, co w przyszłości przyczyni się do wzrostu aktywności kulturalnej, społecznej i obywatelskiej, * niechęć mieszkańców do podejmowania ryzyka, niska innowacyjność i kreatywność oraz rzadka w populacji cecha bycia przedsiębiorczym – w ramach programu rozwojowego przewidziano rozwój kompetencji osobistych oraz społecznych, a także w zakresie przedsiębiorczości, zakres tematyczny będzie obejmował budowanie od najmłodszych lat postawy proaktywnej.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem głównym projektu jest wzrost jakości kształcenia poprzez wdrożenie programu rozwojowego w Publicznej Szkole Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu. Niniejszy projekt przyczyni się do zwiększenia dostępu do wysokiej jakości kształcenia oraz zdobycia niezbędnych na rynku pracy umiejętności i kwalifikacji. Zakres przedsięwzięcia obejmuje realizację następujących elementów: 1) dostosowanie szkoły i realizowanego nauczania do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów oraz do potrzeb nauczycieli z niepełnosprawnościami, w tym upowszechnienie modelu dostępnej szkoły, 2) organizacja i realizacja dodatkowej oferty dydaktycznej, przyczyniającej się do rozwoju kompetencji społeczno-emocjonalnych, umiejętności podstawowych, przekrojowych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy, w tym kompetencji cyfrowych, zielonych oraz rozwijającej talenty i zainteresowania uczniów (w tym uczniów ze środowisk defaworyzowanych i zdolnych), 3) rozwój umiejętności uczniów poprzez wsparcie potencjału dydaktycznego szkół, 4) organizacja i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów (w tym realizację zajęć rewalidacyjnych), wsparcie rodziców/opiekunów prawnych uczniów i nauczycieli w zakresie stymulowania rozwoju ucznia oraz doskonalenia umiejętności wychowawczych, a także zwiększenie kompetencji kadr oświaty w zakresie zapobiegania przemocy i dyskryminacji, 5) doradztwo edukacyjno-zawodowe lub zawodowe dla uczniów (w tym indywidualne oraz na każdym etapie kształcenia zajęcia zawodoznawcze u pracodawców); 6) doskonalenie zawodowe nauczycieli. Projekt skierowany jest szczególnie do grup w niekorzystnej sytuacji, aby umożliwić im rozwój i zapewnić równy start w życiu, wynika bezpośrednio ze zdiagnozowanych przez organ prowadzący, problemów grupy docelowej.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt jest zgodny z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizuje zasadę horyzontalną na wszystkich etapach realizacji: 1. Rekrutacja i promocja projektu: - Biuro projektu zlokalizowane w budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu(parter). - Rekrutacja projektu obywać się będzie przy użyciu języka prostego i łatwego w treści oraz formie, w sposób umożliwiający każdemu zrozumienie przekazywanych komunikatów, językiem wrażliwym na płeć, stosowane będą hasła równościowe. - W ramach działań informacyjno-prom. nie będzie wykorzystywany przekaz dyskryminujący, ośmieszający bądź utrwalający stereotypy ze względu na niepełnosprawność czy inne przesłanki. Będzie to również przekaz wolny od stereotypów dotyczących płci, niepełnosprawności, pochodzenia, religii itd. Umieszczenie w materiałach informacyjnych i rekrutacyjnych opisu dostępności biura projektu. - Zaplanowano również możliwość zgłoszeń mailowych do projektu. - Materiały i dokumenty rekrutacyjne upublicznione w dostępnej formie (np. elektronicznej z możliwością powiększenia druku lub odwrócenia kontrastu). - W ramach prowadzonego procesu rekrutacji przewidziano pomoc w wypełnieniu dokumentów rekrutacyjnych w biurze i podczas spotkań. - Zastosowane środki przekazu podczas rekrutacji umożliwią dotarcie z informacją o proj. do wszystkich potencjalnych uczestników proj. w tym osób z różną percepcją, szczególnymi potrzebami lub rodzajem niepełnosprawności. - Zaplanowane terminy i godziny realizacji poszczególnych form wsparcia odpowiadać będą wszystkim (dziewczynkom i chłopcom). - Zaplanowano adekwatne sposoby komunikacji z potencjalnymi uczestnikami projektu - co najmniej dwa sposoby komunikacji (np. z wykorzystaniem telefonu; e-maila; informacji w mediach społecznościowych). - Informacje w ramach prowadzonej rekrutacji do projektu oraz w trakcie realizacji projektu dostępne będą na stronie UG Batorz oraz Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu, w skład którego wchodzi Publiczna Szkoła Podstawowa, a także profilu Facebook Gminy Batorz. Strony www posiadają dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnoprawnościami. 2. Realizacja form wsparcia: - realizacja zaplanowanych form wsparcia prowadzona będzie w obiektach dostępnych, tj. mających dostosowanie dla osób z niepełnoprawnościami, - w razie konieczności w trakcie realizacji form wsparcia wykorzystywany będzie specjalistyczny sprzęt dostosowany do potrzeb osób z niepełnoprawnościami (np. oprogramowanie powiększające obraz dla osób mających problemy ze wzrokiem, pętla indukcyjna, itp.), 3. Zarządzanie projektem: -Kadra z doświadczeniem w pracy z osobami z niepełnosprawnościami. Osoby zaangażowane w proj. zobowiązują się do przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji.
Powiązania z celami GPR	**<u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>** Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji przedmiotowego celu rewitalizacji. Dzięki niemu nastąpi wzmocnienie jakości kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy. Projekt pozwoli na podniesienie jakości kształcenia i zróżnicowanie oferty edukacyjnej szkół objętych projektem przyczyniając się do wszechstronnego i kompleksowego rozwoju kapitału ludzkiego mieszkańców, bo atrakcyjne i dostosowane do potrzeb danej grupy/ danego przedmiotu nowoczesne metody nauczania z wykorzystaniem adekwatnego sprzętu TIK zwiększy możliwości rozwoju kompetencji kluczowych uczniów, wzmocni chęci i motywację do nauki, co przełoży się na wyższe wyniki edukacyjne w egzaminach zewnętrznych. Dzięki organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wsparcia

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">rodziców/opiekunów prawnych uczniów i nauczycieli w zakresie stymulowania rozwoju uczniów, a także doskonaleniu umiejętności wychowawczych, projekt będzie przeciwdziałać szeregu zdiagnozowanym problemom mieszkańców obszaru rewitalizacji.
W efekcie przedsięwzięcia nastąpi wsparcie równego dostępu do dobrej jakości włączającego kształcenia oraz możliwości jego ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji. Skuteczna edukacja włączająca dotyczyć będzie w szczególności grup, które najbardziej potrzebują wsparcia, tj. koncentrują się na uczniach z niepełnosprawnościami i zapewnieniu im pełnego dostępu do edukacji ogólnodostępnej, z właściwym wsparciem w zakresie specjalnych potrzeb.
<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>
Realizacja programu rozwojowego, mimo że skupia się na obszarze edukacji, ma realny i długofalowy wpływ na aktywizację gospodarczą obszaru rewitalizacji. Projekt oddziałuje na lokalną gospodarkę poprzez rozwój kapitału ludzkiego, tworzenie nowych potrzeb rynkowych oraz budowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodych mieszkańców. Poprzez działania rozwijające kompetencje kluczowe, umiejętności praktyczne oraz zainteresowania uczniów, szkoła kształtuje młodych ludzi lepiej przygotowanych do dalszej edukacji i aktywności zawodowej. W dłuższej perspektywie przyczynia się to do zwiększenia zatrudnialności i mobilności młodzieży z obszaru rewitalizacji. W ramach programu mogą być realizowane inicjatywy edukacyjne w zakresie przedsiębiorczości, pracy zespołowej czy innowacyjnego myślenia, które sprzyjają kształtowaniu postaw proaktywnych i gotowości do podejmowania inicjatyw gospodarczych w przyszłości.
<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
W związku z realizacją projektu uczniom zagwarantowany zostanie dostęp do atrakcyjnych i dostosowanych do współczesnych wymagań usług edukacyjnych świadczonych przez podmioty publiczne. Zakres przedsięwzięcia został określony w sposób pozwalający na pełne w nim uczestnictwo osób z różnego rodzaju dysfunkcjami, co pozwoli na ich włączenie społeczne. Nastąpi znaczne podniesienie jakości świadczonych usług publicznych. W trakcie realizacji programów rozwojowych szkół prowadzony będzie szereg działań minimalizujących wpływ na środowisko, tj. druk dwustronny i tylko w koniecznej sytuacji, korespondencja elektroniczna, praca z wykorzystaniem modułu rejestracji zmian w tekście.
Dodatkowo, w trakcie prowadzonych z dziećmi zajęć rozwijających ich kompetencje oraz pasje i zainteresowania wprowadzona zostanie tematyka ochrony środowiska i odpowiedzialnych zachowań konsumpcyjnych.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td>Batorz Pierwszy nr 80</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td>Obręb 0004 Batorz Pierwszy
Nr działki 895, 1460</td></tr>
<tr><td colspan="4">Lokalizacja w granicach obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td colspan="2">TAK</td><td>NIE *(wymagane uzasadnienie)</td><td>NIE</td></tr>
<tr><td colspan="2">✔</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">*UZASADNIENIE – Nie dotyczy</td></tr>
<tr><td>Okres realizacji</td><td colspan="4">2027-2029</td></tr>
<tr><td>Łączna wartość przedsięwzięcia</td><td colspan="4">1 000 000,00 zł</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:</td><td colspan="2">Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:</td><td colspan="2">100 000,00 zł (budżet państwa)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Środki prywatne</td><td colspan="2">0,00 zł</td></tr>
</table>

	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	850 000,00 zł (Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027- EFS Plus)
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	50 000,00 zł (wkład niepieniężny)

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokoły zdawczo odbiorcze zakupionego sprzętu i wyposażenia
Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	0	200	Formularze rekrutacyjne/zgłoszeniowe Deklaracja uczestnictwa w projekcie
Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osoby	0	10	Zaświadczenia/świadectwa i certyfikaty potwierdzające nabycie kwalifikacji zawodowych lub Zaświadczenia potwierdzające nabycie kompetencji przez uczestników projektu
Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	sztuki	0	1	Protokoły zdawczo odbiorcze zakupionego sprzętu i wyposażenia
Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem	osoby	0	50	Formularze rekrutacyjne/zgłoszeniowe Deklaracja uczestnictwa w projekcie Listy obecności/dzienniki z pierwszej formy wsparcia Orzeczenie o niepełnosprawności/o stopniu niepełnosprawności, orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, opinia wydana przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, opinia pedagoga specjalnego/nauczyciela lub inny równoważny dokument
Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokoły zdawczo odbiorcze zakupionego sprzętu i wyposażenia
Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym	osoby	0	50	Formularze rekrutacyjne/zgłoszeniowe Deklaracja uczestnictwa w projekcie Informacje o udzielonych formach wsparcia

Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej	sztuki	0	1	Protokoły zdawczo odbiorcze zakupionego sprzętu i wyposażenia
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	5	Formularze rekrutacyjne/zgłoszeniowe Orzeczenie o niepełnoprawności/o stopniu niepełnosprawności
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa**	**Wartość docelowa**	**Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika**
Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	10	Zaświadczenia/świadectwa i certyfikaty potwierdzające nabycie kwalifikacji zawodowych lub Zaświadczenia potwierdzające nabycie kompetencji przez uczestników projektu
Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	180	Zaświadczenia o ukończeniu przez uczniów dodatkowych zajęć, wyniki testów (pre i post), regulamin realizacji dodatkowych zajęć, opinie o postępach uczniów
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Dzięki realizacji dodatkowych zajęć z zakresu kompetencji społeczno-emocjonalnych, umiejętności podstawowych, przekrojowych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy, w tym kompetencji cyfrowych, zielonych oraz rozwijającej talenty i zainteresowania uczniów (w tym uczniów ze środowisk defaworyzowanych i zdolnych) projekt przyczyni się do znacznego podniesienia sytuacji na rynku pracy. Ponadto nastąpi rozwój indywidualny ucznia oraz zostaną zaspokojone specjalne potrzeby uczniów. Realizacja projektu pozwoli na zapewnienie równego dostępu do najwyższej jakości edukacji poprzez realizację ciekawej oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym objęcie wsparciem uczniów z niepełnosprawnościami, wspieranie rozwoju oraz podnoszenia jakości doskonalenia zawodowego nauczycieli. Ponadto pozwoli na wyposażenie szkół w nowoczesne materiały i środki dydaktyczne, co poprawi dostęp do nowoczesnej edukacji mieszkańców miasta i zwiększy ich szansę na rynku pracy. Inicjatywa wpłynie również pozytywnie na eliminacje zdiagnozowanych na etapie delimitacji problemów w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, ich kompetencji społeczno-emocjonalnych, które w obecnych czasach wymagają nierzadko podjęcia pracy specjalistów.				
Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	6/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu 7/P-Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną 9/P- Rozwój włączającej edukacji przedszkolnej w Gminie Batorz 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda			

	15/P- Sąsiedzka giełda 16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	**9/P – Rozwój włączającej edukacji przedszkolnej w Gminie Batorz**
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Zespół Szkolno-Przedszkolny w Batorzu**
Krótki opis sytuacji problemowej	Zmiany zachodzące we współczesnym świecie, ich wielkość i intensywność powodują, że coraz bardziej wpisują się one w codzienność edukacji, warunkują jej rozwój, wskazują na szeroką perspektywę oddziaływań. Wyjście naprzeciw tym zmianom to zadanie dostępnego przedszkola, koncentrującego się na stworzeniach takich warunków, które zapewnią dzieciom sukces przy przekroczeniu kolejnego progu edukacji oraz umożliwią korzystanie z dobrodziejstw otaczającego nas świata, a w konsekwencji osiąganie życiowych celów. Zachodzi również potrzeba zwiększenia dostępności przedszkola do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Ze względu na limitowane środki finansowe instytucji publicznej, a także niekorzystną sytuację finansową rodzin, które często nie mogą pozwolić sobie na kolejne opłaty, realizacja zajęć dodatkowych dydaktyczno-wychowawczych oraz specjalistycznych na obszarze rewitalizacji odbywa się w bardzo okrojonym zakresie i nie pokrywa w całości potrzeb dzieci. Kolejnym z problemów jest deficyt pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i rodziców/opiekunów. Wśród niedogodności zgłaszanych przez kadry placówek oświatowych znajdują się również problemy w zakresie nawiązania odpowiednich i skutecznych relacji z rodzicami/opiekunami dzieci. Istnieje również potrzeba zwiększenia wiedzy i kompetencji kadry w zakresie pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z dziećmi zdolnymi i z dziećmi z niepełnosprawnościami. Jak wskazuje kadra z roku na rok zwiększa się liczba dzieci o specjalnych potrzebach.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Głównym celem przedsięwzięcia jest wspieranie dostępu do wysokiej jakości, włączającego kształcenia w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem. Zakres obejmuje wsparcie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej w przedszkolu położonym na obszarze rewitalizacji, tj. Przedszkolu wchodzącym w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu. Zakres projektu obejmuje realizację programów rozwojowych ośrodka wychowania przedszkolnego uwzględniających m.in. -utworzenie dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego (ewentualnie po przeprowadzeniu szczegółowej diagnozy), -realizację dodatkowych zajęć dydaktyczno-wychowawczych oraz specjalistycznych, - pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla dzieci, rodziców/opiekunów i nauczycieli, w tym w zakresie stymulowania rozwoju dziecka, rozwijania kompetencji wychowawczych i opiekuńczych, działania na rzecz usprawniania relacji i współpracy kadry z rodzicami/opiekunami

	- doskonalenie zawodowe kadry przedszkola (w tym nauczycieli i kadr zarządzających), w szczególności w zakresie pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z dziećmi zdolnymi i z dziećmi z niepełnosprawnościami, podnoszenie jakości systemu zarządzania. W ramach projektu realizowane będą elementy rozwijające jakość edukacji przedszkolnej (przede wszystkim w odniesieniu do metodyki pracy z dziećmi, rozwoju kompetencji kluczowych, realizacji dodatkowych zajęć, kompetencji kadry w zakresie diagnozy i identyfikacji potencjalnych problemów rozwojowych na wczesnym etapie, pedagogiki małego dziecka) oraz poprawiające dostępność dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Działania dotyczące wsparcia w prowadzeniu skutecznej edukacji włączającej będą: dotyczyć przede wszystkim grup, które najbardziej potrzebują wsparcia, tj. koncentrują się na dzieciach z niepełnosprawnościami i zapewnieniu im pełnego dostępu do edukacji, z właściwym wsparciem w zakresie specjalnych potrzeb. Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać następującym problemom zdiagnozowanym na obszarze rewitalizacji: * depopulacja obszaru rewitalizacji, występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych związanych z ubytkiem młodych mieszkańców - na atrakcyjność osadniczą i ograniczenie zjawiska depopulacji wpływ mają nie tylko czynnik związane z możliwością podjęcia pracy zarobkowej, ale również jakością zamieszkiwania i dostępnością usług publicznych wysokiej jakości; projekt wpłynie na rozwój wysokiej jakości usług publicznych; * szczególne potrzeby edukacyjne mieszkańców obszaru rewitalizacji – w celu zapewnienia jak najlepszego startu niezbędne jest wspieranie rozwoju dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnościami od najmłodszych lat, projekt pozwoli na podniesienie jakości zaplecza technicznego i dydaktycznego przedszkola w zakresie możliwości zapewnienia włączającego charakteru prowadzonego procesu edukacyjnego, dzięki stworzeniu zaplecza dzieci ze specjalnymi potrzebami, które dotychczas miały ograniczony dostęp do edukacji przedszkolnej, uzyskają dostęp do oferty przedszkolnej, * bezrobocie, ubóstwo, niski stan zamożności mieszkańców – część z mieszkańców (głównie kobiet) nie ma możliwości powrotu na rynek pracy po urodzeniu dziecka, ze względu na konieczność sprawowania opieki nad małoletnim; w efekcie realizacji projektu powstaną nowe miejsca wychowania przedszkolnego, co umożliwi dzieciom wszechstronny rozwój, a rodzicom powrót do pracy.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Dostępność projektu dla osób z niepełnosprawnościami zagwarantowana zostanie poprzez zapewnienie pełnej dostępności budynku przedszkola w ramach wcześniej przeprowadzonego przedsięwzięcia inwestycyjnego (projekt rewitalizacyjny dot. budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu). W ramach projektu zakupione zostanie wyposażenie i sprzęt i wyposażenie pozwalające zarówno na pełne uczestnictwo dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami, w ofercie zajęć realizowanych przez przedszkole. Projekt zapewni możliwość prowadzenia edukacji włączającej, której głównym zamierzeniem jest podejście zapewniające każdemu uczniowi odpowiednie do jego możliwości i potrzeb warunki rozwoju. Zastosowana zostaną elementy zasady projektowania uniwersalnego w nauczaniu (ULD – universal learning design), m.in. zapewnienie różnorodnych sposobów przekazu informacji w czasie zajęć dydaktyczno-wychowawczych (dostosowanie w zakresie wzrokowego odbioru informacji, zapewnienie alternatywy dla treści dźwiękowych i treści wizualnych), różnorodnych form ekspresji i prezentowania wiedzy i kompetencji (optymalizacja dostępu do narzędzi i technologii wspomagających, zróżnicowane metody reagowania i nawigowania) oraz różnorodnych form zaangażowania i motywowania dzieci do pracy (wspieranie indywidualnych wyborów i autonomii, wspieranie współpracy i tworzenie społeczności).
Powiązania z celami GPR	**<u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>** Zrealizowane programy rozwoju ośrodka wychowania przedszkolnego stanowić będą odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby i skutkować będą kompleksowym, trwałym podniesieniem jakości świadczonych usług oraz przygotowaniem Przedszkola do prowadzenia edukacji włączającej. Zastosowanie zasad projektowania uniwersalnego w nauczaniu prowadzić będzie do zaspokojenia potrzeb wynikających ze

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">zróżnicowań w zakresie statusu socjoekonomicznego, kulturowego i zdrowotnego dzieci. Dostępność nierozerwalnie związana jest z włączeniem. Zamierzeniem jest, aby w placówce przedszkolnej włączanie było czymś naturalnym, nie działaniem chaotycznym i pozbawionym reguł. Będzie on miało charakter naturalny, bo wynikać będzie z głębokiego przekonania wszystkich uczestników procesu o słuszności idei inkluzji, z obszernej wiedzy kadry przedszkoli oraz z poczucia odpowiedzialności za każdego wychowanka. Prowadzony w placówce proces będzie oparty na empatii i konsekwencji.
Projekt wpłynie pozytywnie na włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami. Zagwarantowana zostanie możliwość wszechstronnego rozwoju dzieci, co przełoży się na zwiększenie ich szans edukacyjnych w przyszłości. Nowoczesna placówka, świadcząca wysokiej jakości usługi, wpłynie znacząco na podniesienie stanu zadowolenia mieszkańców z miejsca zamieszkania, co przełoży się na wzrost aktywności społecznej mieszkańców. Przedsięwzięcie sprzyjać będzie upowszechnianiu edukacji przedszkolnej jako formy opieki i wychowania dzieci. Przeciwdziałanie ich wykluczeniu z edukacji przedszkolnej wpłynie na wyrównywanie ich szans edukacyjnych oraz zwiększenie ich socjalizacji na jak wcześniejszym etapie życia. Dzięki nauce w przedszkolu dzieci zdobywają umiejętności i kompetencje, również w wymiarze społecznym, które przygotowują je do nauki i obowiązków szkolnych na kolejnych etapach.
<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>
W ramach prowadzonej działalności dydaktycznej w placówce przedszkolnej wprowadzane będą elementy przedsiębiorczości. W efekcie zrealizowanych zajęć nastąpi zaznajomienie najmłodszych z zagadnieniami ekonomii oraz oszczędzania. Zbudowane zostaną postawy samodzielności i przeświadczenia o szukaniu rozwiązań pozwalających na radzenie sobie z każdym problemem.
<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
Realizacja projektu wpłynie na podniesienie atrakcyjności oferty i usług świadczonych w placówce wychowania przedszkolnego, co wpłynie na wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców. Dzięki zakupionemu sprzętowi i wyposażeniu oraz zwiększeniu kompetencji i umiejętności kadry przedszkola nastąpi znaczna zmiana jakościowa prowadzonego procesu dydaktycznego, który stanie się procesem włączającym w pełnym wymiarze. Przedszkola będą miejscem przyjaznym i bezpiecznym, oferującym wysokie standardy edukacyjne i moralne, w którym znaczenie mają podstawowe wartości, takie jak miłość, mądrość i wolność. Podniesienie jakości usług publicznych pozwoli na zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej, zniwelowanie deficytów oraz wyrównanie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci. W trakcie realizacji programów rozwojowych prowadzony będzie szereg działań minimalizujących wpływ na środowisko, tj. druk dwustronny i tylko w koniecznej sytuacji, korespondencja elektroniczna, praca z wykorzystaniem modułu rejestracji zmian w tekście.
Dodatkowo, w trakcie prowadzonych z dziećmi zajęć rozwijających ich kompetencje oraz pasje i zainteresowania wprowadzona zostanie tematyka ochrony środowiska i odpowiedzialnych zachowań konsumpcyjnych.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td>Batorz Pierwszy nr 80</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td>Obręb 0004 Batorz Pierwszy
Nr działki 895, 1460</td></tr>
<tr><td colspan="4">Lokalizacja w granicach obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td colspan="2">TAK</td><td colspan="2">NIE *(wymagane uzasadnienie)</td><td>NIE</td></tr>
<tr><td colspan="2">✔</td><td colspan="2"></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="5">*UZASADNIENIE – Nie dotyczy</td></tr>
<tr><td>Okres realizacji</td><td colspan="4">2026-2027</td></tr>
<tr><td>Łączna wartość przedsięwzięcia</td><td colspan="4">1 000 000,00 zł</td></tr>
</table>

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	100 000,00 zł (budżet państwa)
	Środki prywatne	0,00 zł
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	850 000,00 zł (Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027- EFS Plus)
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	50 000,00 zł (wkład niepieniężny)

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej	osoby	0	5	Umowy szkoleniowe i na studia podyplomowe, certyfikat ukończenia i/lub świadectwo ukończenia studiów podyplomowych i/lub certyfikat potwierdzający nabycie uprawnień, faktury, lista nauczycieli obj. wsparciem
Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osoby	0	5	Umowy szkoleniowe i na studia podyplomowe, certyfikat ukończenia i/lub świadectwo ukończenia studiów podyplomowych i/lub certyfikat potwierdzający nabycie uprawnień, faktury, lista nauczycieli obj. wsparciem
Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem	osoby	0	20	Formularze rekrutacyjne/zgłoszeniowe Deklaracja uczestnictwa w projekcie Listy obecności/dzienniki z pierwszej formy wsparcia Orzeczenie o niepełnosprawności/o stopniu niepełnosprawności, orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, opinia wydana przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, opinia pedagoga specjalnego/nauczyciela lub inny równoważny dokument
Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	0	70	Formularze rekrutacyjne/zgłoszeniowe Deklaracja uczestnictwa w projekcie

Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	2	Orzeczenie o niepełnosprawności/ o stopniu niepełnoprawności
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnością	sztuki	0	5	Protokoły odbioru robót i/lub protokoły odbioru usług i/lub protokoły odbioru dostaw podpisane przez Komisję Odbiorową
Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	sztuki	0	5	Umowa o dofinansowanie z Instytucją Zarządzającą, arkusz organizacyjny ośrodka wychowania przedszkolnego
Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączające	sztuki	0	1	Protokoły odbioru, faktury, certyfikaty ukończenia i/lub świadectwa ukończenia studiów podyplomowych i/lub certyfikaty potwierdzające nabycie uprawnień
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokoły odbioru robót i/lub protokoły odbioru usług i/lub protokoły odbioru dostaw podpisane
Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokoły odbioru robót i/lub protokoły odbioru usług i/lub protokoły odbioru dostaw podpisane
Liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym	podmioty	0	1	Protokoły odbioru robót i/lub protokoły odbioru usług i/lub protokoły odbioru dostaw podpisane
Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	podmioty	0	?1	Umowa o dofinansowanie z Instytucją Zarządzającą
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa**	**Wartość docelowa**	**Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika**
Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	5	Zaświadczenia/świadectwa i certyfikaty potwierdzające nabycie kwalifikacji zawodowych
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	2	Orzeczenie lub inny dokument potwierdzający stan niepełnoprawności
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Realizacja projektu wpłynie na podniesienie atrakcyjności oferty i usług świadczonych w placówce edukacyjnej, co wpłynie na wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców. Dzięki zakupionemu sprzętowi i wyposażeniu oraz zwiększeniu kompetencji i umiejętności kadry przedszkola nastąpi znaczna zmiana jakościowa prowadzonego procesu dydaktycznego, który stanie się procesem włączającym w pełnym wymiarze. Placówka przedszkolna będzie miejscem przyjaznym i bezpiecznym, oferującym wysokie standardy edukacyjne i moralne, w którym znaczenie mają podstawowe wartości, takie jak miłość, mądrość i wolność. Podniesienie jakości usług publicznych pozwoli na zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej, zniwelowanie deficytów oraz wyrównanie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci.				

Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	6/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu 7/P-Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną 8/P- Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	**10/P – Batorski Kiermasz Rękodzielniczy**
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gminny Ośrodek Kultury w Batorzu** **Gminna Biblioteka Publiczna w Batorzu**
Krótki opis sytuacji problemowej	Obszar rewitalizacji Gminy Batorz jest miejscem, gdzie mieszkają grupy społeczne szczególnie zagrożone lub dotknięte wykluczeniem społecznym. Są to osoby, które ze względu na swoje okoliczności losowe, nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych. Borykają się one z problemem ubóstwa dochodowego. Sytuacja, w której się znajdują, uniemożliwia lub ogranicza ich uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. W grupie tej funkcjonują dzieci wychowywane przez rodziców z różnorodnymi problemami społecznymi (bezrobocie, w tym długotrwałe, przemoc fizyczna i psychiczna, itp.). Grupy te są szczególnie narażone na wykluczenie społeczne oraz są pozbawione możliwości uczestnictwa w życiu kulturalnym gminy. Na takie potrzeby społeczne właśnie odpowiada przedsięwzięcie „Batorski Kiermasz Rękodzielniczy". Kiermasz będzie również doskonałą okazują do prowadzenia działań dobroczynnych (np. rozdawania paczek czy produktów żywnościowych osobom najuboższym). Kolejne z problemów obszaru rewitalizacji to niewykorzystany potencjał turystyczny obszaru oraz niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców. Planowane przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać ww. problemom.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie zakłada działania integracyjne, a także włączenie wymienionych grup społecznych w działania kulturalne, społeczne itp. Głównym celem przedsięwzięcia jest stworzenie oferty usług aktywizacji kulturalnej oraz integracji społecznej mieszkańców obszaru

	rewitalizacji, w tym osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym. Przedsięwzięcie będzie organizowanym cyklicznie wydarzeniem artystycznym, realizującym różnego typu przedsięwzięcia aktywizujące społecznie. Działania te mają służyć integracji i włączeniu osób wykluczonych społecznie z obszaru rewitalizacji w działania kulturalne, społeczne itp. Przedsięwzięcie stwarza możliwość prezentacji lokalnych produktów, takich jak: domowe potrawy, miody, soki, dżemy, tradycyjne wędliny, pieczywo, sery i zdrową żywność. Planowany projekt przewiduje realizację przedsięwzięcia dwukrotnie w skali roku, tj. w okresie Bożego Narodzenia oraz w okresie Wielkanocnym. Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać następującym problemom zdiagnozowanym na obszarze rewitalizacji: *bierność dużej części mieszkańców w sprawach społecznych i obywatelskich, niechęć do aktywnego angażowania się w sprawy publiczne, życie kulturalne, społeczne – projekt wpłynie na ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji, mieszkańcy uzyskają możliwość prezentacji swoich pasji i zainteresowań oraz umiejętności, *niewystarczające wykorzystanie potencjału obszaru (walorów naturalnych oraz turystycznych) do rozwoju sfery gospodarczej - cykliczne wydarzenie będzie stanowiło doskonałą promocję gospodarczą nie tylko obszaru rewitalizacji, ale również całej Gminy Batorz, * niska dochodowość i innowacyjność funkcjonujących podmiotów gospodarczych – przedsięwzięcie wpłynie na rozwój sfery gospodarczej; przyciągnie mieszkańców nie tylko obszaru rewitalizacji, ale całej gminy i turystów spoza niego, lokalni przedsiębiorcy uzyskają doskonalą okazję do zaprezentowania swoich usług i produktów szerokiej publiczności. Projekt realizowany będzie w obiekcie, który powstanie w ramach przedsięwzięcia: 1/P - *Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej*. W związku z realizacją projektu 1/P planowane jest powołanie do życia nowej organizacji społecznej – KGW. W trakcie prowadzonych konsultacji społecznych mieszkańcy deklarowali chęć utworzenia nowego podmiotu oraz potrzebę stworzenia przestrzeni pozwalającej na realizację oddolnych inicjatyw.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Wydarzenie będzie realizowane w obiekcie w pełni dostosowanym dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami. Dostosowanie obiektu nastąpi, w ramach przedsięwzięcia: 1/P - *Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej*. W ramach targów prezentowane będą nowości ułatwiające życia ludziom ze szczególnymi potrzebami.
Powiązania z celami GPR	**<u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>** Cykliczna impreza przyczyni się do ożywienia społecznego obszaru rewitalizacji. Będzie nie tylko wydarzeniem kulturalnym ale również wydarzeniem o charakterze gospodarczym. Przyciągnie mieszkańców nie tylko obszaru rewitalizacji, ale całej gminy i turystów spoza niego. Dzięki wydarzeniu mieszkańcy zyskają możliwość wszechstronnego rozwoju, swoich pasji i zainteresowań. Poprzez uczestnictwo w wydarzeniu kulturalnym zwiększy odrodzi się poczucie więzi międzysąsiedzkich i nastąpi wzrost spójności społecznej. Odżyje poczucie lokalnej dumy. **<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>** Cykliczne wydarzenie będzie stanowiło doskonałą promocję gospodarczą nie tylko obszaru rewitalizacji, ale również całej Gminy Batorz. Lokalni przedsiębiorcy uzyskają doskonalą okazję do zaprezentowania swoich usług i produktów szerokiej publiczności. Kiermasz da również możliwość nawiązania kontaktu i zacieśnienia współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a także zbudowania rozpoznawalność

	marki wśród uczestników wydarzenia. Udział w imprezie będzie również stanowił motywację do rozwoju oraz może wskazać kierunek, w którym powinna podążyć firma. **<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>** Przestrzeń obszaru rewitalizacji zyska nowy wymiar. Zostanie ożywiona i będzie zawierała ciekawą i rozwijającą ofertę spędzania czasu wolnego dla społeczności lokalnej. Będzie świetną alternatywą dla dzieci i młodzieży, co pozwoli na oderwanie ich od życia codziennego i da możliwość postrzegania świata w inny sposób.			
Lokalizacja przedsięwzięcia	**Adres:**	Wólka Batorska nr 110	**Działki ewidencyjne:**	Obręb 0012 Wólka Batorska Nr działki 254/1
	Lokalizacja w granicach obszaru rewitalizacji			
	TAK	**NIE *(wymagane uzasadnienie)**	**NIE**	
	✔			
	*UZASADNIENIE – Nie dotyczy			
Okres realizacji	2027-2030			
Łączna wartość przedsięwzięcia	100 000,00 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	50 000,00 zł (Środki programu EtnoPolska)		
	Środki prywatne	5 000,00 zł (środki sponsorów prywatnych)		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	0,00 zł		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	45 000,00 zł (Środki Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa)		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	0,00 zł		

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba zorganizowanych wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	sztuki/rok	0	2	Sprawozdania GOK z organizowanych wydarzeń, dokumentacja zdjęciowa
Liczba wolontariuszy zaangażowanych w realizację wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	osoby/wydarzenie	0	2	Sprawozdania GOK z organizowanych wydarzeń, dokumentacja zdjęciowa

Wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika

Liczba uczestników wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	osoby/wydarzenie	0	60	Sprawozdania GOK z organizowanych wydarzeń

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Przedsięwzięcie pozwoli na zintegrowanie mieszkańców obszaru rewitalizacji, ograniczenie niewłaściwych zachowań społecznych poprzez aktywizację społeczną i ożywienie kulturalne tej części gminy. Przyczyni się również do upowszechnienia kultury, rozwijania potrzeb, zainteresowań kulturalnych oraz stymulowania i wspomagania mieszkańców Gminy Batorz w rozwijaniu i sublimacji swojej aktywności, współtwórczej i twórczej, zabawowej oraz rekreacyjnej. Przedsięwzięcie pozwoli na kształtowanie właściwych zachowań społecznych, norm i uczestnictwa we współczesnym życiu kulturalnym. W efekcie realizacji projektu powstanie cykliczne powtarzane wydarzenie kulturalno-społeczne, którego oddziaływanie będzie widoczne nie tylko w obrębie obszaru rewitalizacji, lecz całej Gminy Batorz.

Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	1/P-Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej 4/P- Rozwój usług społecznych w formie opieki dziennej na terenie Gminy Batorz. 5/P-Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	**11/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu**
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gmina Batorz**
Krótki opis sytuacji problemowej	W chwili obecnej Gminna Biblioteka Publiczna ma swoją siedzibę w budynku, w którym niegdyś mieścił się Urząd Gminy. Budynek został wybudowany w 1933 r. W części budynku znajduje się izba pamięci lokalnie określana mianem muzeum. Budynek jest zdegradowany. W wyniku długiego użytkowania utracił on parametry racjonalnych kosztów eksploatacji (niska efektywność energetyczna obiektu, przestarzale system oświetlenia, niesprawne instalacje wodne oraz system ogrzewania) oraz nie spełnia zmienionych w międzyczasie wymogów funkcjonalnych stawianych tego typu obiektom (nie jest w żaden sposób dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami). Budynek wymaga wykonania osuszenia, odwodnienia, prac poprawiających jego efektywność energetyczną. W obiekcie znajdują się także niezagospodarowane w żaden sposób pomieszczenia (cała część strychu). Kolejna z istotnych niedogodności dotyczy aktualnego stanu wyposażenia Gminnej Biblioteki Publicznej w Batorzu. Sprzęt oraz umeblowanie, jakimi obecnie dysponuje ta instytucja kultury, są w znacznym stopniu wyeksploatowane, przestarzałe i nie spełniają już współczesnych standardów. Brakuje nowoczesnych urządzeń multimedialnych, takich jak projektor, monitor interaktywny, komputery z

	aktualnym oprogramowaniem czy sprzęt nagłaśniający, co ogranicza możliwości prowadzenia zajęć edukacyjnych, warsztatów oraz wydarzeń kulturalnych na poziomie odpowiadającym potrzebom dzisiejszych użytkowników, w szczególności dzieci i młodzieży. Stan techniczny obecnego wyposażenia nie tylko obniża komfort korzystania z biblioteki, ale również wpływa negatywnie na wizerunek placówki jako nowoczesnego i dynamicznego ośrodka kultury lokalnej. Z uwagi na brak odpowiedniego zaplecza technicznego, biblioteka nie jest w stanie realizować wielu atrakcyjnych form działalności, takich jak np. spotkania autorskie z transmisją online czy interaktywne zajęcia tematyczne. W rezultacie tych ograniczeń oferta programowa biblioteki pozostaje uboga i mało konkurencyjna wobec innych form spędzania wolnego czasu (które w obszarze rewitalizacji i tak są znikome). Przekłada się to bezpośrednio na niską frekwencję – z zasobów i wydarzeń organizowanych przez bibliotekę korzysta jedynie niewielka część mieszkańców obszaru rewitalizacji. Brak odpowiedniego wyposażenia stanowi więc istotną barierę w rozwoju potencjału instytucji oraz w budowaniu więzi społecznych poprzez kulturę i edukację. Dodatkowo, w budynku biblioteki funkcjonuje również izba regionalna, której celem jest prezentacja lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego. Niestety, jej działalność również jest znacząco ograniczona ze względu na zły stan techniczny pomieszczeń, w których się znajduje. Niewystarczająca przestrzeń, przestarzałe gabloty oraz brak odpowiednich warunków do właściwego przechowywania i eksponowania zbiorów powodują, że ekspozycja jest niepełna i nieatrakcyjna dla zwiedzających. Brak systemu oświetlenia ekspozycyjnego, odpowiedniego zabezpieczenia eksponatów oraz nowoczesnych elementów multimedialnych sprawia, że izba nie spełnia standardów nowoczesnych placówek muzealnych, co zniechęca potencjalnych odwiedzających – zarówno mieszkańców, jak i turystów odwiedzających region. Tym samym nie wykorzystuje się w pełni potencjału tego miejsca jako centrum lokalnej tożsamości, edukacji historycznej oraz integracji międzypokoleniowej. Zarówno biblioteka, jak i izba regionalna wymagają pilnych działań modernizacyjnych i doposażenia, aby mogły stać się atrakcyjnymi, nowoczesnymi przestrzeniami kulturalnymi odpowiadającymi na potrzeby współczesnych odbiorców.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem głównym przedsięwzięcia jest kompleksowe i zintegrowane przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom społecznym mieszkańców obszaru rewitalizacji wpływające na wzmocnienie kapitału społecznego. Urzeczywistnienie celu głównego nastąpi poprzez realizację dwóch celów szczegółowych: Cel szczegółowy 1. Rewitalizacja zdegradowanego budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w celu stworzenia zaplecza organizacyjno-technicznego działań wpływających na pobudzanie i rozwój oddolnych inicjatyw społeczności lokalnej przyczyniających się do zmiany jakościowej obszaru rewitalizacji. Cel szczegółowy 2. Rozwój usług publicznych (kulturalnych, społecznych, rekreacyjnych) dostępnych dla wszystkich bez wyjątku wpływający na poprawę zamieszkiwania na obszarze rewitalizacji i wyciągnięcie go ze stanu kryzysowego. W ramach przedsięwzięcia zaplanowano przeprowadzenie kompleksowych prac rewitalizacyjnych budynku Gminnej Biblioteki Publicznej i izby regionalnej wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego w celu przywrócenia funkcji użytkowych obiektowi. Planowane przedsięwzięcie obejmować będzie także zakup wyposażenia niezbędnego do realizacji funkcji, jakie obiekt będzie pełnił po przeprowadzonej rewitalizacji. Budynek oraz realizowana w nim oferta będzie dostępna dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami. Funkcje użytkowe przywrócone w wyniku realizacji projektu w nowym ujęciu: *funkcja biblioteczna – zapewnienie dostępu do księgozbioru, czytelni i wypożyczalni dla mieszkańców, w tym osób z obszaru rewitalizacji, *funkcja kulturalno-edukacyjna – organizacja spotkań autorskich, warsztatów czytelniczych, lekcji bibliotecznych i wydarzeń edukacyjnych. *funkcja muzealno-regionalna – odtworzenie i udostępnienie izby regionalnej dokumentującej historię, tradycje i dziedzictwo kulturowe gminy.

	*funkcja integracyjna – miejsce spotkań lokalnej społeczności i organizacji działających na obszarze rewitalizacji. Obecnie ze względu na duży stopień zdegradowania budynku powyższe funkcje realizowane są w bardzo małym zakresie. Nowe funkcje nadane obiektowi po rewitalizacji obejmują: *Zaplecze organizacyjno-techniczne dla inicjatyw oddolnych – sale warsztatowe, zaplecze multimedialne i techniczne umożliwiające prowadzenie działań społecznych i kulturalnych przez mieszkańców. *Rozszerzona oferta usług publicznych – wprowadzenie nowych form aktywności (warsztaty tematyczne, zajęcia rekreacyjne, działania animacyjne i międzypokoleniowe). *Funkcja rekreacyjna – zagospodarowanie terenu wokół obiektu do celów wypoczynku i integracji społecznej. *Funkcja dostępności – pełne dostosowanie budynku i terenu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami (likwidacja barier architektonicznych, dostępne toalety, odpowiednie oznakowanie). *Funkcja wspierająca kapitał społeczny – przestrzeń do współpracy mieszkańców, organizacji pozarządowych, grup nieformalnych i instytucji lokalnych na rzecz rozwoju obszaru rewitalizacji. *Centrum animacji społeczno-kulturalnej – nowe miejsce aktywizacji mieszkańców, łączące ofertę edukacyjną, kulturalną i rekreacyjną w jednym punkcie.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Budynek zostanie dostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami: - likwidacja progów w budynku - montaż szerokich drzwi umożliwiających przejazd wózkiem - dostosowanie toalet dla osób z niepełnosprawnościami, - budowa podjazdów (pochylni) umożliwiających dostanie się na parter oraz piętro- ze względu na zabytkowy charakter obiektu brak jest możliwości budowy windy - zakup wyposażenia umożliwiającego realizację oferty biblioteki i izby regionalnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami (m.in. pętla indukcyjna, czytaki do biblioteki, ekran powiększający, itp.)
Powiązania z celami GPR	**<u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>** Realizacja projektu stanowi istotny element działań na rzecz rewitalizacji społecznej obszaru kryzysowego. Poprzez modernizację infrastruktury kulturalnej oraz podniesienie jakości i dostępności oferty edukacyjno-kulturalnej, projekt bezpośrednio odpowiada na zidentyfikowane problemy społeczne, takie jak wykluczenie cyfrowe, niska aktywność społeczna mieszkańców, ograniczony dostęp do usług kultury oraz brak przestrzeni do integracji międzypokoleniowej. Zmodernizowana biblioteka stanie się nowoczesnym, wielofunkcyjnym centrum życia lokalnego, sprzyjającym aktywizacji społeczności – zarówno dzieci, młodzieży, jak i seniorów. Umożliwi organizację warsztatów, szkoleń, spotkań autorskich, zajęć edukacyjnych i wydarzeń kulturalnych, które będą nie tylko źródłem wiedzy, ale również impulsem do budowania więzi społecznych i przeciwdziałania marginalizacji. Rewitalizacja izby pamięci pozwoli z kolei na lepsze wykorzystanie lokalnego dziedzictwa kulturowego jako narzędzia integracji i edukacji historycznej. Nowoczesna prezentacja eksponatów, wzbogacona o elementy multimedialne, zwiększy atrakcyjność miejsca, przyciągając zarówno mieszkańców, jak i turystów, co wpłynie na ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru. W efekcie projekt przyczyni się do zwiększenia uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym, poprawy jakości życia oraz wzmocnienia poczucia tożsamości lokalnej i dumy z miejsca zamieszkania. To wszystko wpisuje się bezpośrednio w cel rewitalizacji społecznej poprzez aktywne przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym i budowanie trwałych, zintegrowanych wspólnot lokalnych. **<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>**

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">Projekt ma potencjał do wyraźnego pobudzenia aktywności gospodarczej w obszarze rewitalizacji poprzez stworzenie atrakcyjnego i funkcjonalnego centrum społeczno-kulturalnego, które przyciąga zarówno mieszkańców, jak i odwiedzających spoza gminy. Nowoczesna, zmodernizowana biblioteka oraz izba pamięci mogą stać się miejscem organizacji wydarzeń o charakterze lokalnym– warsztatów, spotkań tematycznych, kiermaszów, wystaw, a nawet małych konferencji – co stwarza zapotrzebowanie na współpracę z lokalnymi usługodawcami, twórcami, rękodzielnikami czy przedstawicielami sektora gastronomii i turystyki. Takie działania mogą bezpośrednio wspierać rozwój mikroprzedsiębiorczości oraz promować lokalne produkty i usługi. Dzięki poprawie infrastruktury i wyposażenia, możliwe będzie prowadzenie działań wspierających rozwój kompetencji cyfrowych, przedsiębiorczości i samodzielności ekonomicznej mieszkańców.
Projekt przyczynia się również do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej obszaru, poprzez wyeksponowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz poprawę estetyki przestrzeni publicznej. Może to sprzyjać długofalowemu rozwojowi sektora usług i zwiększeniu liczby odwiedzających, co pozytywnie wpłynie na lokalną gospodarkę.
<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
Przedsięwzięcie bezpośrednio wpisuje się w cel odnowy przestrzeni obszaru rewitalizacji poprzez modernizację kluczowego obiektu użyteczności publicznej oraz jego otoczenia. Budynek biblioteki, będący ważnym elementem lokalnego krajobrazu, obecnie nie spełnia standardów estetycznych ani funkcjonalnych, co negatywnie wpływa na wizerunek całego obszaru. Planowane działania inwestycyjne obejmują gruntowną m.in. modernizację wnętrz, zagwarantowanie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, wymianę instalacji oraz wyposażenia, a także uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku. Dzięki temu obiekt stanie się nie tylko nowoczesny i bezpieczny, ale również estetyczny i przyjazny dla mieszkańców oraz odwiedzających. Odnowienie tej przestrzeni przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, zwiększy atrakcyjność otoczenia i wpłynie na pozytywne postrzeganie całego obszaru objętego rewitalizacją. W rezultacie przestrzeń publiczna odzyska swoje funkcje społeczne, kulturalne i edukacyjne, stając się miejscem integracji, aktywności i spotkań lokalnej społeczności. Wzrost estetyki oraz funkcjonalności przestrzeni publicznej ma również potencjał do wywołania efektu domina – może inspirować dalsze działania rewitalizacyjne zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej. Projekt przyczynia się tym samym do długoterminowego, zrównoważonego rozwoju przestrzennego obszaru zdegradowanego, wspierając jego kompleksową odnowę.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td>Batorz Pierwszy nr 49A</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td>Obręb 0004 Batorz Pierwszy
Nr działki 598/3</td></tr>
<tr><td colspan="4">Lokalizacja w granicach obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td colspan="2">TAK</td><td>NIE *(wymagane uzasadnienie)</td><td>NIE</td></tr>
<tr><td colspan="2">✔</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">*UZASADNIENIE – Nie dotyczy</td></tr>
<tr><td>Okres realizacji</td><td colspan="4">2026-2028</td></tr>
<tr><td>Łączna wartość przedsięwzięcia</td><td colspan="4">3 000 000,00 zł</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:</td><td colspan="2">Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:</td><td colspan="2">300 000,00 zł (budżet państwa)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Środki prywatne</td><td colspan="2">0,00 zł</td></tr>
<tr><td colspan="2">Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:</td><td colspan="2">2 550 000,00 zł (program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027-EFRR)</td></tr>
</table>

	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	150 000,00 zł

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,0790	Protokół odbioru końcowego

Wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba ludności zamieszkujące obszar rewitalizacji	osoby	891	860	Statystyki i ewidencje prowadzone przez Urząd Gminy
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby/rok	0	200	Sprawozdania i listy obecności z realizowanych wydarzeń kulturalnych i społecznych

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Poprzez modernizację infrastruktury kulturalnej i poprawę jakości oferty edukacyjno-kulturalnej, projekt przeciwdziała wykluczeniu społecznemu, niskiej aktywności mieszkańców oraz braku przestrzeni integracyjnych. Biblioteka stanie się nowoczesnym centrum życia lokalnego, a odnowiona izba pamięci – atrakcyjnym miejscem edukacji historycznej i promocji dziedzictwa. Projekt sprzyja także aktywizacji gospodarczej, tworząc przestrzeń dla lokalnych wydarzeń, współpracy z przedsiębiorcami i promowania lokalnych produktów oraz usług. Wzmacnia to mikroprzedsiębiorczość, rozwój kompetencji mieszkańców i przyciąga odwiedzających.
Dzięki modernizacji budynku i jego otoczenia, poprawi się estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznej. Odnowiony obiekt wpłynie pozytywnie na wizerunek gminy, stanie się miejscem spotkań, aktywności i integracji, a także impulsem do dalszych zmian w otoczeniu.

Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	1/P-Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej 3/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 6/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu 16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka

	18/P – Budowa budynku centrum integracji kulturalnej w Woli Studzieńskiej wraz z zakupem wyposażenia pozwalającego na realizację funkcji kulturalnych oraz rewitalizacją terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne

Numer i nazwa przedsięwzięcia	**12/P – „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych**
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gminna Biblioteka Publiczna w Batorzu**
Krótki opis sytuacji problemowej	W związku z wynikami diagnozy przeprowadzanej na terenie gminy zidentyfikowano szereg problemów miedzy innymi w sferze społeczno-kulturalnej. Wśród czynników hamujących rozwój obszaru rewitalizacji znajduje się niewykorzystany potencjał dziedzictwa przyrodniczego oraz kulturalnego, co obniża atrakcyjność turystyczną obszaru. Wynikającym z tego problemem jest niska aktywność kulturalna mieszkańców. Niechętnie uczestniczą oni w życiu społeczno – kulturalnym gminy, nie wykazują inicjatywy, co za tym idzie nie identyfikują się z miejscem zamieszkania, nie odczuwają potrzeby działania dla dobra wspólnoty. Dodatkowo niski stan majętności mieszkańców przekłada się na poziom ich funkcjonowania oraz aspiracje. Potrzeba zaspokojenia potrzeb bytowych, podstawowych spych na plan dalszy potrzeby wyższego rzędu. Częste trudności w zagwarantowaniu środków materialnych na potrzeby życia codziennego uniemożliwiają realizację pozostałych potrzeb, a w efekcie potrzeby te zanikają. Udział różnego rodzaju imprezach kulturalnych, koncertach, często poza granicami miejsca zamieszkania, zakup wszelakich multimediów jest w takiej sytuacji poza zasięgiem domowych budżetów. Powszechny dostęp łatwych w konsumpcji, wygodnych rozrywek, które nie wymagają wysiłku intelektualnego jest atrakcyjną alternatywą spędzania wolnego czasu. W świadomości społecznej zanika potrzeba i przeświadczenie o tym, że uczestnictwo w kulturze wyższej jest potrzebne, wręcz niezbędne do funkcjonowania na pewnym pożądanym poziomie. Potrzebne są więc działania interwencyjne, wpływające na zmianę mentalną środowiska. Równie ważnym aspektem sytuacji problemowej jest konieczność zaszczepienia, szczególnie wśród młodych mieszkańców gminy, swoistego „lokalnego patriotyzmu", zainteresowania lokalną kulturą i historią oraz budowanie przywiązania do miejsca zamieszkania.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Głównym celem zadania jest edukacja i popularyzacja dawnych obrzędów, tradycji i rękodzieła ludowego w Gminie Batorz i regionie, poprzez organizację warsztatów rzemiosła ludowego oraz widowisk obrzędowych. Tak określony cel główny wpisuje się w zakres celu programu Narodowego Centrum Kultury EtnoPolska, którym jest tworzenie warunków dla wzmacniania lokalnej tożsamości kulturowej oraz uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym i regionalnym. Urzeczywistnienie celu głównego zostanie osiągnięte poprzez realizację następujących celów szczegółowych: - zachowanie ciągłości rękodzielniczych tradycji wytwórczych, - uczenie szacunku do kultury ludowej jako spuścizny naszych przodków oraz sposobności do ocalenia od zapomnienia dorobku ludowego małej ojczyzny, - popularyzację obrzędowości ludowej - przypomnienie i uchronienie od zapomnienia obrzędów dorocznych: związanych z przesileniem dnia i nocy oraz obrzędu żniwnego, - aktywizację młodego pokolenia do pogłębiania wiedzy o obrzędowości dorocznej, rzemiosła i rękodzieła artystycznego naszych ojców, w aspekcie tradycji i możliwości rozwoju. W ramach zadania przewidziano organizację warsztatów rękodzieła ludowego (ceramicznych, pająków ludowych, plastyki ludowej, wicia

	wianków, tkackich, słomkarskich) oraz pokazu (widowiska) obrzędowych. Pierwszy pokaz związany będzie z obchodami starosłowiańskiego święta Nocy Kupały (kupalnocki),które to zostało zasymilowane i włączone do kalendarza chrześcijańskiego jako Noc Świętojańska, czyli wigilia Św. Jana Chrzciciela. Obchody przesilenia letniego nie dały się wyplenić z obrzędowości i wrażliwości ludowej, stąd asymilacja tego na wskroś pogańskiego święta z obrzędowością chrześcijańską. Tak powstała tradycja obchodów wigilii liturgicznego wspomnienia św. Jana Chrzciciela, nazywanej też potocznie nocą świętojańską. Dokonuje się wtedy obrzęd święcenia wody, święci się również zioła lecznicze. Święto zakończy potańcówka ludowa z występem zespołu prezentującego muzykę etno. Drugi obrzęd jest związany z obrzędem żniwnym, wyrosłym na gruncie pierwotnego, magicznego myślenia, że akcja obrzędowa może wywierać wpływ na przyrodę i pomyślność przyszłych zbiorów. Celem zadania jest przypomnienie rytuałów, zawołań, życzeń gestów, których wykonywanie miało w sposób znaczący wpływać na przyszłość, szczęście i powodzenie, a które powtarzały się w cyklu dorocznym, gdzie kolejność zwyczajów jest ustalona wielowiekowo, choć z czasem uległa pewnym modyfikacjom, dostosowując się do zmieniającej się rzeczywistości. Zaplanowane działania wyrastają autentycznej, rdzennej kultury ludowej, z obrzędów i zwyczajów, z gromadzkiego, wspólnotowego życia. Realizacja działań w obiekcie Gminnej Biblioteki Publicznej, który zostanie zrewitalizowany w ramach projektu 11/P – *Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu.*
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Osoby ze szczególnymi potrzebami to część społeczeństwa, do której oprócz osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, osób niewidomych i słabowidzących, niedosłyszących, z niepełnosprawnością intelektualną, należą również osoby starsze, kobiety w ciąży, opiekunowie małych dzieci w wózkach czy też osoby otyłe. Do tej grupy zaliczyć można także osoby z czasowymi ograniczeniami mobilności. Niezbędne jest zapewnienie tej grupie społecznej równoprawnego dostępu do uczestnictwa w kulturze. Biorąc pod uwagę zmiany demograficzne populacji, a także wyraźne tendencje wzrostu liczby osób z niepełnosprawnościami jako pochodnej, tak zmian cywilizacyjnych, jak i zmian kulturowych odnoszących się do kwestii zdrowia, sprawności fizycznej i intelektualnej w celu zapewnienia dostępności podczas widowisk obrzędowych zorganizowana zostanie strefa dostępności na utwardzonym terenie z dobrym widokiem na scenę. W ramach strefy zostaną zapewnione krzesełka, dostęp do kontaktu (na przykład dla wózka elektrycznego). Warsztaty będą odbywać się w zrewitalizowanym obiekcie Gminnego Ośrodka Kultury w Batorzu. Budynek będzie w pełni dostoswany do osób ze szczególnymi potrzebami.
Powiązania z celami GPR	**<u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>** Spójność społeczna budowana jest między innymi poprzez odwoływanie się do wspólnych wartości. Wartością wspólną dla lokalnej społeczności, dobrem lokalnym, jest pamięć o lokalnych zwyczajach, obyczajach. Udział w warsztatach i organizowanej potańcówce, jako forma aktywizacji społecznej dostępny będzie absolutnie dla każdego, dla najmłodszych oraz najstarszych, bez względu na pozycję społeczną, zasobność czy ograniczenia psychofizyczne. Będzie pomostem międzypokoleniowym, gdzie spotkać się mogą wszyscy członkowie społeczności lokalnej. Przy takiej okazji w sposób niewymuszony nawiązuje się relacje, których podstawą jest wspólna dla wszystkich chęć spędzenia miło wolnego czasu. Taka płaszczyzna jest idealna dla nawiązywania wielu różnorodnych interakcji i relacji. Wydarzenia tego typu spajają społeczność w sposób wyjątkowy. **<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>** - **<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>** Projekt przyczyni się do znacznego rozwoju usług publicznych (kulturalnych i edukacyjnych) na obszarze rewitalizacji.

Lokalizacja przedsięwzięcia	**Adres:**	Batorz Pierwszy nr 49 A	**Działki ewidencyjne:**	Obręb 0004 Batorz Pierwszy Nr działki 598/3
	Lokalizacja w granicach obszaru rewitalizacji			
	TAK	**NIE *(wymagane uzasadnienie)**		**NIE**
	✔			
	*UZASADNIENIE – Nie dotyczy			
Okres realizacji	2028-2030			
Łączna wartość przedsięwzięcia	50 000,00 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	47 500,00 zł (środki programu EtnoPolska)		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	0,00 zł		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	2 500,00 zł		

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba zorganizowanych wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	sztuki/rok	0	2	Sprawozdania GOK z organizowanych wydarzeń, dokumentacja zdjęciowa
Liczba wolontariuszy zaangażowanych w realizację wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	osoby/wydarzenie	0	2	Sprawozdania GOK z organizowanych wydarzeń, dokumentacja zdjęciowa

Wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba uczestników wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	osoby/wydarzenie	0	60	Sprawozdania GOK z organizowanych wydarzeń

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Rezultatem projektu będzie:
- poznanie historii dawnych Słowian oraz obrzędów związanych z Nocą Kupały oraz późniejszej asymilacji obrzędu przez religię chrześcijańską,
- poznanie obrzędu żniwnego,
- promocja i rozwój śrękodzielnictwa,
- wzmocnienie w lokalnej społeczności poczucia przynależności mieszkańców do regionu, jego tradycji i kultury,

- ochrona lokalnego dziedzictwa niematerialnego. W efekcie realizacji projektu nastąpi znaczny rozwój inicjatyw realizowanych w sposób oddolny przez społeczność lokalną.	
Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 1/D- Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	**13/P – Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji**
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gminny Ośrodek Kultury w Batorzu** **Gminna Biblioteka Publiczna w Batorzu**
Krótki opis sytuacji problemowej	W związku z wynikami diagnozy przeprowadzanej na terenie gminy zidentyfikowano szereg problemów miedzy innymi w sferze społeczno-kulturalnej. Wśród czynników hamujących rozwój obszaru rewitalizacji znajduje się niewykorzystany potencjał dziedzictwa przyrodniczego oraz kulturalnego, co obniża atrakcyjność turystyczną obszaru. Wynikającym z tego problemem jest niska aktywność kulturalna mieszkańców. Niechętnie uczestniczą oni w życiu społeczno – kulturalnym gminy, nie wykazują inicjatywy, co za tym idzie nie identyfikują się z miejscem zamieszkania, nie odczuwają potrzeby działania dla dobra wspólnoty. Dodatkowo niski stan majętności mieszkańców przekłada się na poziom ich funkcjonowania oraz aspiracje. Potrzeba zaspokojenia potrzeb bytowych, podstawowych spych na plan dalszy potrzeby wyższego rzędu. Częste trudności w zagwarantowaniu środków materialnych na potrzeby życia codziennego uniemożliwiają realizację pozostałych potrzeb, a w efekcie potrzeby te zanikają. Udział różnego rodzaju imprezach kulturalnych, koncertach, często poza granicami miejsca zamieszkania, zakup wszelakich multimediów jest w takiej sytuacji poza zasięgiem domowych budżetów. Powszechny dostęp łatwych w konsumpcji, wygodnych rozrywek, które nie wymagają wysiłku intelektualnego jest atrakcyjną alternatywą spędzania wolnego czasu. W świadomości społecznej zanika potrzeba i przeświadczenie o tym, że uczestnictwo w kulturze wyższej jest potrzebne, wręcz niezbędne do funkcjonowania na pewnym pożądanym poziomie. Potrzebne są więc działania interwencyjne, wpływające na zmianę mentalną środowiska. Równie ważnym aspektem sytuacji problemowej jest konieczność zaszczepienia, szczególnie wśród młodych mieszkańców gminy, swoistego „lokalnego patriotyzmu", zainteresowania lokalną kulturą i historią oraz budowanie przywiązania do miejsca zamieszkania.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje realizację programu aktywizującego społeczność lokalną. W ramach programu przewidziano realizację m.in. następujących działań: 1.Turniej rodzinny w różnych kategoriach z konkurencjami, które będą odpowiednie dla wszystkich grup wiekowych, np. rzut piłką do celu, wyścigi w workach, przeciąganie liny, czy gra w klasy. Przewidziano nagrody za współpracę między pokoleniami, np. za najlepszy zespół, w którym są zarówno dzieci, jak i seniorzy.

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">2. Kreatywne warsztaty artystyczne, np. malowanie na płótnie, robienie biżuterii, tworzenie papierowych lalek czy ozdób. Takie zajęcia angażują wszystkie pokolenia i dają okazję do wspólnej pracy twórczej, co sprzyja integracji.
3. Piknik międzypokoleniowy z tradycyjnymi potrawami - gotowanie lub wymiana przepisów na tradycyjne potrawy z różnych pokoleń. Każda rodzina będzie odpowiedziana za przygotowanie jednego dania lub przekąski, a potem wszyscy uczestnicy będę spróbować i dzielić się historiami związanymi z tymi potrawami.
4. Spektakl rodzinny z udziałem wszystkich pokoleń – zorganizowane zostanie przedstawienie, w którym uczestniczyć będą dzieci, rodzice i dziadkowie. Będzie to przedstawienie teatralne, pantomima lub po prostu występ taneczny lub śpiewany.
5. Wspólne sportowe wyzwania międzypokoleniowe- zorganizowane zostaną gry i zabawy ruchowe, w których uczestniczą zarówno dzieci, jak i osoby starsze. Będzie to np. gra w piłkę nożną lub siatkową, ale też mniej wymagające zabawy jak gra w kręgle, rzuty do kosza, czy tor przeszkód, w którym każdy pomoże sobie nawzajem.
Przedsięwzięcie bezpośrednio powiązane z projektami: 6/P – *Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu oraz 11/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu.* Realizacja działań przewidzianych w ramach programu w obrębie przestrzeni publicznej oraz obiektu szkolnego powstałego w ramach ww. przedsięwzięcia.</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="4">Realizacja programu na terach/obiektach dostępnych dla osób z niepełnoprawnościami.</td></tr>
<tr><td>Powiązania z celami GPR</td><td colspan="4"><u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>
Organizowane wydarzenia będzie doskonałą okazją do nawiązywania więzi sąsiedzkich oraz integracji międzypokoleniowej, a także rozmowy o rodzinie, uniwersalnych wartościach i akceptowalnych społecznie sposobach postępowania.
<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>
-
<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
W efekcie realizacji przedsięwzięcia zrewitalizowano przestrzeń zyska nowy wymiar. Zostanie ożywiona i będzie zawierała ciekawą i rozwijającą ofertę spędzania czasu wolnego dla społeczności lokalnej. Będzie świetlną alternatywą dla dzieci i młodzieży, co pozwoli na oderwanie ich od życia codziennego i da możliwość postrzegania świata w inny sposób. Nastąpi znaczy wzrost działań, których głównym zamierzeniem jest wzrost integracji międzypokoleniowej.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td>Batorz Pierwszy nr 80 i 49 A
Wólka Batorska
Wola Studzieńska nr 90</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td>Obręb 0004 Batorz Pierwszy
Nr działki 895, 1460, 598/3
Wólka Batorska – nr ewid.dz.: 254/1
Wola Studzieńska – nr ewid.dz.: 466</td></tr>
<tr><td colspan="4">Lokalizacja w granicach obszaru rewitalizacji</td></tr>
</table>

	TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)	NIE
	✔		
	*UZASADNIENIE – Nie dotyczy		
Okres realizacji	2027-2030		
Łączna wartość przedsięwzięcia	200 000,00 zł		
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł	
	Środki prywatne	0,00 zł	
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	0,00 zł	
	Środki pochodzące z innych źródeł:	150 000,00 zł (środki Lokalnej Grupy Działania; środki NGO udzielających dotacji/grantów, Środki programów realizowanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego)	
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	50 000,00 zł	

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba przeprowadzonych wydarzeń społeczno -kulturalnych	sztuki/rok	0	5	Sprawozdanie GOK i GBP z działalności
Liczba wolontariuszy biorących udział w przygotowaniu wydarzenia społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	2	Sprawozdanie GOK i GBP z działalności

Wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba uczestników wydarzeń społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	100	Sprawozdanie GOK i GBP z działalności

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Realizacja projektu wpłynie na osiągniecie wymiernych korzyści w sferze społecznej - mieszkańcy zyskają możliwość uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych. Realizowane działania dadzą również szanse na zaprezentowanie talentów i pasji społeczności lokalnej. Projekt wpłynie pozytywnie na rozwój kompetencji spełeczo-emocjonalnych mieszkańców, m.in. rozwój osobowości ludzi młodych poprzez kontakt z muzyką, sportem, itd. Możliwość prezentowania się ze sceny kształtowała umiejętność pokonania bariery przed wystąpieniem publicznym, umiejętność skutecznego przekonywania innych i obrony swej wartości. Ważne jest, aby działaniom towarzyszyła atmosfera zrozumienia, wzajemnego zaufania i partnerstwa, wpływająca na rozwijanie postawy otwartej, tak istotnej w społecznym komunikowaniu się.

Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	2/P-SILNA RODZINA 4/P- Rozwój usług społecznych w formie opieki dziennej na terenie Gminy Batorz. 5/P-Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz 7/P-Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną 8/P- Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu 9/P- Rozwój włączającej edukacji przedszkolnej w Gminie Batorz 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 1/D- Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych 18/P – Budowa budynku centrum integracji kulturalnej w Woli Studzieńskiej wraz z zakupem wyposażenia pozwalającego na realizację funkcji kulturalnych oraz rewitalizacją terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	**14/P – Zielona giełda**
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gminny Ośrodek Kultury w Batorzu**
Krótki opis sytuacji problemowej	Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą, zarówno mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jak i pozostałej części gminy, charakteryzują się niewystarczającą świadomością ekologiczną (m.in. w zakresie sposobów i możliwości poprawy efektywności energetycznej czy wpływu działalności ludzi na postępujące zmiany klimatu). Negatywne przyzwyczajenia oraz nieprawidłowe postawy konsumenckie mieszkańców powodują problemy nie tylko w skali lokalnej (np. znaczna energochłonności budynków), lecz wywołują również skutki o charakterze globalnym. Niska świadomość nie pozostaje także bez konsekwencji zarówno dla życia mieszkańców, jak i ich zdrowia.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Zakres przedsięwzięcia obejmuje realizację cyklicznego wydarzenia pn. ZIELONA GIEŁDA. Przedsięwzięcie polegające na bezpłatnej wymianie roślin zielonych pomiędzy mieszkańcami to wspaniała inicjatywa, która łączy miłośników roślin, promuje zrównoważony rozwój oraz wzmacnia więzi sąsiedzkie. Celem takiego wydarzenia jest umożliwienie wymiany roślin, sadzonek, nasion oraz wiedzy na temat pielęgnacji roślin, a także budowanie wspólnoty i promowanie ekologicznych rozwiązań w codziennym życiu. Każdy uczestnik przynosi nadwyżkowe rośliny, które chętnie odda, w zamian za inne, które znajdzie podczas wydarzenia. Ważne, aby zadbać o odpowiednie pojemniki do segregacji odpadów, np. resztek roślinnych, starych doniczek czy zużytych materiałów. Najlepszym czasem na takie wydarzenie są wiosna i wczesna jesień, kiedy sadzenie roślin jest najbardziej efektywne. Dobrze jest wybrać weekend, aby umożliwić udział jak największej liczbie osób.

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">Przedsięwzięcie będzie organizowane w różnych miejscach na obszarze rewitalizacji, m.in. w zrewitalizowanych: obiekcie w Wólce Batorskiej (1/P - Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej), Zespołu Szkolno-Przedszkolnego (6/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu) czy obiekcie Gminnego Ośrodka Kultury (11/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Batorzu).</td></tr>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="4">Przedsięwzięcie będzie realizowane w obiektach (budynkach i przestrzeniach publicznych) zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.</td></tr>
<tr><td>Powiązania z celami GPR</td><td colspan="4"><u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>
Wydarzenie będzie doskonałą okazją do nawiązywania więzi sąsiedzkich oraz integracji międzypokoleniowej, a także rozmowy o ekologii, stylu życia i dzielenia się pomysłami na bardziej świadome korzystanie z zasobów.
<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>
Cykliczne wydarzenie będzie stanowiło doskonałą promocję gospodarczą nie tylko obszaru rewitalizacji, ale również całej Gminy Batorz. Lokalni przedsiębiorcy uzyskają doskonalą okazję do zaprezentowania swoich usług i produktów szerokiej publiczności. Wydarzenie umożliwi nawiązanie kontaktu i zacieśnienia współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a także zbudowania rozpoznawalność marki wśród uczestników wydarzenia. Udział w imprezie przyczyni się również do popularyzacji idei przedsiębiorczości.
<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
Cykliczne wydarzenie będzie stanowiło doskonałą promocję gospodarczą nie tylko obszaru rewitalizacji, ale również całej Gminy Batorz. Lokalni przedsiębiorcy uzyskają doskonalą okazję do zaprezentowania swoich usług i produktów szerokiej publiczności. Wydarzenie umożliwi nawiązanie kontaktu i zacieśnienia współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a także zbudowania rozpoznawalność marki wśród uczestników wydarzenia. Udział w imprezie przyczyni się również do popularyzacji idei przedsiębiorczości.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td>Batorz Pierwszy nr 49A i nr 80
Wólka Batorska nr 110
Wola Studzieńska nr 90</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td>Obręb 0004 Batorz Pierwszy - nr działki 895, 1460, 598/3
Obręb 0012 Wólka Batorska - nr działki 254/1
Wola Studzieńska – nr działki: 466</td></tr>
<tr><td colspan="4">Lokalizacja w granicach obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td colspan="2">TAK</td><td>NIE *(wymagane uzasadnienie)</td><td>NIE</td></tr>
<tr><td colspan="2">✔</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">*UZASADNIENIE – Nie dotyczy</td></tr>
<tr><td>Okres realizacji</td><td colspan="4">2026-2030</td></tr>
</table>

Łączna wartość przedsięwzięcia	60 000,00 zł	
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł
	Środki prywatne	30 000,00 zł (środki sponsorów prywatnych)
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	0,00 zł
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	30 000,00 zł

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba przeprowadzonych wydarzeń społeczno -kulturalnych	sztuki/rok	0	1	Sprawozdania GOK z działalność, dokumentacja zdjęciowa
Liczba wolontariuszy biorących udział w przygotowaniu wydarzenia społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	2	Sprawozdania GOK z działalność, dokumentacja zdjęciowa

Wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba uczestników wydarzeń społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	60	Sprawozdania GOK z działalność

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Podstawowym zamierzeniem planowanego wydarzenia jest wzbudzenie w mieszkańcach przeświadczenia o możliwości realnego wpływu na otaczającą rzeczywistość, potrzebie odbudowania wspólnoty, konieczności ciągłego podnoszenia kapitału ludzkiego. Zielona Giełda będzie doskonała okazją do budowania wspólnoty skupującej się wokół wspólnych celów. Będzie szansą na spotkanie innych pasjonatów roślin i podzielenia się z nimi wskazówkami dotyczącymi pielęgnacji zieleni. To możliwość zrobienia czegoś dobrego dla naszej planety. Promowana jest idea recyklingu oraz dzielenia się zasobami.

Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	2/P-SILNA RODZINA 4/P- Rozwój usług społecznych w formie opieki dziennej na terenie Gminy Batorz. 5/P-Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz 7/P-Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną 8/P- Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu 9/P- Rozwój włączającej edukacji przedszkolnej w Gminie Batorz 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji

	15/P- Sąsiedzka giełda 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 1/D- Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	**15/P – Sąsiedzka giełda**
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gminny Ośrodek Kultury w Batorzu**
Krótki opis sytuacji problemowej	Obszar rewitalizacji to teren koncentracji licznych problemów społecznych. Wśród nich należy przede wszystkim wskazać:*niski stan zamożności mieszkańców, który determinuje konieczność zabezpieczenia w pierwszej kolejności podstawowych potrzeb życiowych (skupienia na podstawowych rzeczach) i wykluczenie ze sfer życia społecznego i obywatelskiego, *wykluczenie społeczne mieszkańców, *ubóstwo,*niewykorzystany potencjał rozwojowy obszaru rewitalizacji,*deficyt miejsc pozwalających na aktywne i konstruktywne spędzanie czasu wolnego, *deficyt miejsc instruujących społeczność lokalną, *problematyczna jest niechęć mieszkańców do podejmowania ryzyka, niska innowacyjność i kreatywność oraz rzadka w populacji cecha bycia przedsiębiorczym, * niska świadomość ekologiczna mieszkańców.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Zakres przedsięwzięcia obejmuje realizację cyklicznego wydarzenia pn. SĄSIEDZKA GIEŁDA. Projekt składa się z dwóch elementów. Pierwszy z nich obejmuje organizację targu wymiany, tj. inicjatywy, która ma na celu promowanie zrównoważonego stylu życia, minimalizowanie odpadów oraz wzmacnianie więzi między mieszkańcami. Uczestnicy będą mogą przynieść rzeczy, których już nie potrzebują, i wymienić je na inne, co daje im szansę na zdobycie nowych ubrań i przedmiotów bez ponoszenia kosztów. Głównym celem jest stworzenie „przestrzeni", gdzie uczestnicy mogą wymieniać się ubraniami, akcesoriami, książkami, sprzętem elektronicznym, domowym AGD, zabawkami i innymi przedmiotami codziennego użytku. Idea polega na tym, że każdy przynosi coś, co już mu nie służy, a zabiera rzeczy, które mogą znaleźć nowe zastosowanie w jego życiu. Takie wydarzenie sprzyja ekologii, promuje ideę recyklingu i ponownego wykorzystywania przedmiotów, a także buduje lokalną wspólnotę. Na stoiskach mieszkańcy będą mogli wystawić swoje niepotrzebne rzeczy, kupić coś ciekawego, a jednocześnie lepiej się poznać przy dobrej herbacie. Drugi element obejmować będzie najmłodszych członków lokalnej społeczności. Organizowane wydarzenie będzie miało charakter inicjatyw społecznej. Dzieci pod opieką dorosłych wystawiać będą nieużytkowane przez nich zabawki, książki, gry, elementy wyposażenia sportowego w celu ich wymiany lub sprzedaży. Wydarzenie będzie okazją do wymiany. W ten sposób można dać już niepotrzebnym rzeczom drugie życie. Podczas wyprzedaży serwowana będzie kawa i lemoniada, którą przygotują najmłodsi mieszkańcy. Mile widziane są własne kubeczki, aby nie zwiększać ilości śmieci. Przedsięwzięcie będzie organizowane w różnych miejscach na obszarze rewitalizacji, m.in. w zrewitalizowanych: obiekcie w Wólce Batorskiej (*1/P - Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej),* Zespołu Szkolno-Przedszkolnego (*6/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu*) czy obiekcie Gminnego Ośrodka Kultury (*11/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Batorzu*).

<table>
<tr><td>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="4">Przedsięwzięcie będzie realizowane w obiektach (budynkach i przestrzeniach publicznych) zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.</td></tr>
<tr><td>Powiązania z celami GPR</td><td colspan="4"><u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>
Tego rodzaju wydarzenia są doskonałym przykładem gospodarki o obiegu zamkniętym. Zamiast kupować nowe przedmioty, uczestnicy mogą wymienić te, które już istnieją, co zmniejsza konsumpcję i ilość odpadów.
Będzie to doskonała okazja, aby nawiązać kontakt z sąsiadami, porozmawiać o ekologii, stylu życia i dzielić się pomysłami na bardziej świadome korzystanie z zasobów. W efekcie realizacji przedsięwzięcia dzieci nauczą się, jak ważne jest ponowne wykorzystanie przedmiotów zamiast kupowania nowych. Wymiana uświadamiać im będzie, że rzeczy, których już nie używają, mogą sprawić radość innym, co przyczynia się do zmniejszenia ilości odpadów i wspiera ideę zrównoważonego rozwoju.
Wymiana wymagać będzie od dzieci interakcji z rówieśnikami, co sprzyja rozwijaniu umiejętności komunikacyjnych, negocjacyjnych i współpracy. Dzieci uczą się, jak rozmawiać z innymi, wyrażać swoje potrzeby i słuchać innych.
<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>
Cykliczne wydarzenie będzie stanowiło doskonałą promocję gospodarczą nie tylko obszaru rewitalizacji, ale również całej Gminy Batorz. Lokalni przedsiębiorcy uzyskają doskonalą okazję do zaprezentowania swoich usług i produktów szerokiej publiczności. Wydarzenie umożliwi nawiązanie kontaktu i zacieśnienia współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a także zbudowania rozpoznawalność marki wśród uczestników wydarzenia. Udział w imprezie przyczyni się również do popularyzacji idei przedsiębiorczości.
<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
Publiczna przestrzeń zyska nowy wymiar. Zostanie ożywiona i będzie zawierała ciekawą i rozwijającą ofertę spędzania czasu wolnego dla społeczności lokalnej. Będzie świetlną alternatywą dla dzieci i młodzieży, co pozwoli na oderwanie ich od życia codziennego i da możliwość postrzegania świata w inny sposób.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td>Batorz Pierwszy nr 49A i 80
Wólka Batorska nr 110
Wola Sudzeińska nr 90</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td>Obręb 0004 Batorz Pierwszy - nr działki 895, 1460, 598/3
Obręb 0012 Wólka Batorska - nr działki 254/1
Wola Studzieńska – nr działki: 466</td></tr>
<tr><td colspan="4">Lokalizacja w granicach obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td colspan="2">TAK</td><td>NIE *(wymagane uzasadnienie)</td><td>NIE</td></tr>
<tr><td colspan="2">✔</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">*UZASADNIENIE – Nie dotyczy</td></tr>
<tr><td>Okres realizacji</td><td colspan="4">2026-2030</td></tr>
</table>

Łączna wartość przedsięwzięcia	60 000,00 zł	
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł
	Środki prywatne	30 000,00 zł (środki sponsorów prywatnych)
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	0,00 zł
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	30 000,00 zł

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba przeprowadzonych wydarzeń społeczno -kulturalnych	sztuki/rok	0	1	Sprawozdania GOK z działalność, dokumentacja zdjęciowa
Liczba wolontariuszy biorących udział w przygotowaniu wydarzenia społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	2	Sprawozdania GOK z działalność, dokumentacja zdjęciowa

Wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba uczestników wydarzeń społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	60	Sprawozdania GOK z działalność,

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Inicjatywa przyniesie szereg korzyści społeczno-ekonomicznych i ekologicznych. Wśród korzyści społecznych należy wymienić w szczególności: budowanie więzi międzyludzkich (integracja lokalnej społeczności: będzie to miejsce spotkań, gdzie mieszkańcy będą mogą nawiązać nowe relacje i wymieniać się doświadczeniami; wzmacnianie poczucia wspólnoty: działanie oparte na współpracy sprzyja budowaniu zaufania i solidarności między uczestnikami), edukację i świadomość (promowanie idei zrównoważonego rozwoju: targi uczą odpowiedzialnego podejścia do konsumpcji, podkreślając wartość ponownego wykorzystania zasobów, zwiększanie świadomości ekologicznej: uczestnicy dowiadują się, jak ich wybory mogą wpływać na środowisko i jakie korzyści płyną z minimalizowania odpadów), włączenie różnych grup społecznych (dostępność dla wszystkich: wymiana rzeczy, usług czy umiejętności może być szczególnie atrakcyjna dla osób o niższych dochodach, które mogą uczestniczyć bez konieczności ponoszenia kosztów finansowych, zaangażowanie dzieci i młodzieży). Korzyści ekonomiczne to: redukcja kosztów: oszczędność finansowa dla uczestników (dzięki wymianie rzeczy mieszkańcy mogą unikać zakupu nowych produktów, co przekłada się na realne oszczędności), wsparcie lokalnych inicjatyw (inicjatyw będzie przyciągać drobnych przedsiębiorców czy rzemieślników, promując lokalne usługi i produkty), nowe możliwości zawodowe: rozwój inicjatyw oddolnych (będę one inspirować uczestników do podejmowania ryzyka), możliwość wymiany umiejętności. Korzyści ekologiczne to: minimalizacja odpadów (redukcja śmieci - wymiana używanych rzeczy zapobiega ich wyrzucaniu, co zmniejsza ilość odpadów trafiających na wysypiska), ponowne wykorzystanie zasobów (tego typu inicjatywy dają drugie życie przedmiotom, które w innym przypadku zostałyby uznane za niepotrzebne), zmniejszenie śladu węglowego - redukcja produkcji nowych dóbr (mniejsze zapotrzebowanie na nowe produkty oznacza ograniczenie zużycia surowców i energii potrzebnej do ich wytworzenia), lokalność wydarzenia (organizacja inicjatywy w pobliżu miejsca zamieszkania uczestników ogranicza potrzebę transportu i emisji związanych z przewozem towarów). Organizacja przedsięwzięcia

przyniesie także korzyści kulturowe. Nieodzownym elementem tego rodzaju inicjatyw będzie kultywowanie lokalnych tradycji (np. wymiana rękodzieła czy lokalnych produktów sprzyja promowaniu dziedzictwa kulturowego regionu). Przyniesie korzystne efekty również w dziedzinie innowacji społecznych (np. zachęta do kreatywności - wymiana nietypowych przedmiotów lub usług może prowadzić do odkrywania nowych form współpracy społecznej).	
Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	2/P-SILNA RODZINA 4/P- Rozwój usług społecznych w formie opieki dziennej na terenie Gminy Batorz. 5/P-Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz 7/P-Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną 8/P- Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu 9/P- Rozwój włączającej edukacji przedszkolnej w Gminie Batorz 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 1/D- Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	**16/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy**
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gmina Batorz**
Krótki opis sytuacji problemowej	Zdiagnozowanym problemem przestrzenno-funkcjonalny obszaru rewitalizacji jest brak odpowiedniego zagospodarowania centralnej części miejscowości Batorz Pierwszy, która z uwagi na pełnione przez siebie funkcje powinna być naturalnym miejscem koncentracji mieszkańców. Zauważalny jest brak wykorzystania potencjału przedmiotowego obszaru. Miejscowość Batorz Pierwszy jest ośrodkiem, w którym skupia się duża część życia społecznego wszystkich mieszkańców. Znajdują się tutaj praktycznie wszystkie instytucje i budynki użyteczności publicznej oraz działa zdecydowana większość podmiotów gospodarczych gminy. Pomimo tych uwarunkowań zauważalny jest zastój gospodarczy miejscowości, niewystarczający poziom estetyki ścisłego centrum miejscowości i wrażenie nieuporządkowania głównej przestrzeni publicznej. Problemem jest niezabezpieczony rów odprowadzający wody opadowe biegnących tuż przy Urzędzie Gminy i obiekcie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego. Teren ten pokryty jest zaroślami/zakrzaczeniami i wpływa na znaczne obniżenie estetyki miejsca. Nie jest on w żaden sposób zabezpieczony, co stanowi potencjalne zagrożenie, głównie dla uczniów znajdującej się w pobliżu placówki edukacyjnej. Kolejna kwestia to brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych w pobliżu obiektów użyteczności publicznej. Zarówno Urząd Gminy, jak i Zespół Szkolno-Przedszkolny usytułowane są w bezpośrednim sąsiedztwie drogi powiatowej.

	Ze względu na brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych osoby korzystające z ww. obiektów publicznych (np. rodzice przywożący dzieci do szkoły, czy mieszkańcy udających się do Urzędu Gminy) pozostawiają swoje pojazdy na poboczu drogi. Taka sytuacja zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego. W obszarze tym nie ma również wyznaczonych miejsc parkingowych dla osób niepełnoprawnych.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Głównym celem przedsięwzięcia jest rewitalizacja centralnie umiejscowionych, zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy w celu przywrócenia im pierwotnych oraz nadania nowych funkcji użytkowych, poprawy jakości życia i poprawy bezpieczeństwa mieszkańców. Zakres przedsięwzięcia obejmuje: -zagospodarowanie terenu znajdującego się w bezpośrednim sąsiedztwie Urzędu Gminy w Batorzu i Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Batorzu, - prace modernizacyjne rowu odprowadzającego wody opadowe znajdującego się na 4 działkach (przepusty betonowe)., - utworzenie ścieżki kulturalno-przyrodniczej edukacyjnej, -wykonanie parkingu z geokraty. - wykonanie elementów ogrodu sensorycznego. - montaż elementów małej architektury np. ławki, kosze na śmieci, stojaki na rowery, altanka. - montaż monitoringu. Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznej przyczyni się do ożywienia miejsca, wykreowania zadbanej i atrakcyjnej wspólnej przestrzeni tętniącej życiem, w której mieszkańcy nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz również całej Gminy Batorz, będą mogli się integrować i spędzać aktywnie czas wolny. Centralnej części miejscowości nadane zostaną funkcje użytkowe - stanie się ona „sercem" obszaru rewitalizacji – postanie tu ogród sensoryczny i miejsce spotkań. Poza tym przedsięwzięcie będzie miało ogromny wpływ na ochronę lokalnego dziedzictwa historycznego i kulturowego. Zagospodarowanie terenu przewiduje przywrócenie mu centralnej pozycji w wymiarze symbolicznym i materialnym. Stworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni łączącej funkcje reprezentacyjne i animacyjne.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	W ramach prac dostosowawczych zaplanowano następujące elementy: - wyrównanie terenu pozwalające na swobodne poruszanie się osobom mającym problemy ruchowe lub poruszające się na wózkach lub rodzicom z dziećmi prowadzącym wózki dziecięce - likwidacja barier architektonicznych -miejsca postojowe dla niepełnosprawnych, - utworzenie ogrodu sensorycznego szczególnie korzystnego dla osób ze szczególnymi potrzebami.
Powiązania z celami GPR	**<u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>** Rewitalizacja zaniedbanej przestrzeni publicznej pozytywnie wpłynie na jakość życia poprzez budowanie więzi społecznych, wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej i dumy z miejsca zamieszkania. Celem pośrednim projektu jest poprawa zagospodarowania układu komunikacji, w tym utworzenie dodatkowych miejsc parkingowych, w tym miejsc postojowych dla pojazdów osób niepełnosprawnych, likwidacja barier architektonicznych wpływająca na podniesie dostępności obiektów dla osób mających trudności w poruszaniu się (osoby niepełnosprawne na wózkach inwalidzkich, itp.) oraz usprawni system komunikacji dla wszystkich mieszkańców i

<table>
<tr><td></td><td colspan="5">osób przyjezdnych. Zagospodarowanie terenu publicznego przyczyni się do stworzenia zwartej – estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni rekreacyjnej. W efekcie nowo zagospodarowana przestrzeń publiczna będzie bezpiecznym i nowoczesnym miejscem spotkań, wypoczynku i rekreacji. Mieszkańcom obszaru rewitalizacji umożliwiony zostanie rozwój inicjatyw i integracji społecznej. Nowa przestrzeń publiczna przyczyni się do poprawy jakości spędzania wolnego czasu przez mieszkańców obszaru rewitalizacji, wpłynie na jego rozwój pod względem rekreacyjnym oraz zaspokoi potrzeby społeczne i kulturalne mieszkańców. Zagospodarowanie tegoż terenu wpłynie na ożywienie wspólnych więzi społeczeństwa i wzmocni ich aktywizację.
<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>
Przewiduje się, że dzięki rewitalizacji obszar stanie się atrakcyjniejszy nie tylko estetycznie, ale i gospodarczo. Spójne i uporządkowane otoczenie przyczyni się do stworzenia nowych możliwości zatrudnienia dla osób zagrożonych wykluczeniem. Wpłynie to na wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy. Spójne i uporządkowane otoczenie przyczyni się do stworzenia nowych możliwości zatrudnienia dla osób, w tym zagrożonych wykluczeniem.
<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
Poprawa estetyki centrum miejscowości Batorz Pierwszy połączona z budową odpowiedniej infrastruktury, w tym poprawiającej bezpieczeństwo, zachęci mieszkańców do odwiedzania tej strefy o każdej porze. Przełoży się to bezpośrednio na wzajemną integrację społeczną, stworzy warunki niezbędne dla funkcjonowania punktów handlowych czy gastronomicznych oraz poprawi szeroko rozumiany potencjał rozwojowy gminy. W efekcie realizacji projektu nastąpi kompleksowe zagospodarowania i uporządkowanie zdegradowanego terenu w centralnej części miejscowości gminnej w celu stworzenia przyjaznej oraz dostępnej dla lokalnej społeczności i turystów otwartej strefy rekreacyjnej. Stworzona przestrzeń będzie mogła pełnić szereg ważnych funkcji społecznych, poprzez podejmowanie i realizację różnych działań miękkich, wśród których można wymienić m.in.: organizację różnorodnych tematycznych wydarzeń i imprez kulturalnych skierowanych do różnych grup odbiorców czy różnorodnych plenerowych warsztatów i zajęć aktywizujących dla dzieci i młodzieży.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td colspan="2">Batorz Pierwszy</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td>Obręb 0004 Batorz Pierwszy - nr działki 299/5, 299/1, 895, 1460.</td></tr>
<tr><td colspan="5">Lokalizacja w granicach obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td colspan="2">TAK</td><td colspan="2">NIE *(wymagane uzasadnienie)</td><td>NIE</td></tr>
<tr><td colspan="2">✔</td><td colspan="2"></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="5">*UZASADNIENIE – Nie dotyczy</td></tr>
<tr><td>Okres realizacji</td><td colspan="5">2027-2028</td></tr>
<tr><td>Łączna wartość przedsięwzięcia</td><td colspan="5">2 500 000,00 zł</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:</td><td colspan="2">Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:</td><td colspan="3">250 000,00 zł (budżet państwa)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Środki prywatne</td><td colspan="3">0,00 zł</td></tr>
<tr><td colspan="2">Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:</td><td colspan="3">2 125 000,00 zł (Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027-EFRR)</td></tr>
</table>

	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	125 000,00 zł

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,955	Protokół odbioru końcowego
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego (altana i ogród sensoryczny)
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego (altana i ogród sensoryczny)

Wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury	osoba/rok	0	200	Statystyki Urzędu Gminy

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

W efekcie realizacji projektu nastąpi uporządkowanie społecznie oczekiwanej przestrzeni publicznej o ogromnym potencjale dla rozwoju społeczno-gospodarczego nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całej Gminy Batorz. Stworzone zostanie miejsce dające realną alternatywę dla dotychczasowych sposobów spędzania wolnego czasu na obszarze rewitalizacji. Nastąpi zwiększenie oferty kulturalnej obszaru rewitalizacji. Projekt przyniesie także efekty w sferze gospodarczej – ożywienie lokalnej gospodarki w zakresie usług lokowanych w zrewitalizowanej przestrzeni. Dzięki niemu nastąpi również pozytywna zmiana wizerunku obszaru rewitalizacji i estetyzacja otoczenia, co przyczyni się do zwiększenia poczucia tożsamości przestrzennej mieszkańców. Spójne i uporządkowanie otoczenie przyczyni się do stworzenia nowych możliwości zatrudnienia dla osób zagrożonych wykluczeniem. Wpłynie to na wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy. Wśród głównych przesłanek, świadczących o niezwykle istotnej roli przedmiotowego projektu w wyprowadzaniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysu i umożliwieniu jego zrównoważonego rozwoju, należy wymienić:
-utworzenie społecznie oczekiwanej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i kulturalnej o oddziaływaniu na całą gminę;
-zapewnienie dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym atrakcyjnego miejsca spędzania wolnego czasu związanego z rekreacją i zapobieganie tym samym możliwości występowania zjawisk patologicznych, szczególnie w młodszym pokoleniu;
- likwidacja „zakamarków", w obrębie których notuje się nieakceptowane zachowania,
-stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców; - ożywienie obszaru zdegradowanego;
- podniesienie jakości życia mieszkańców;
- montaż monitoringu przyczyniający się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa.

Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	1/P-Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej 3/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 6/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 18/P – Budowa budynku centrum integracji kulturalnej w Woli Studzieńskiej wraz z zakupem wyposażenia pozwalającego na realizację funkcji kulturalnych oraz rewitalizacją terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 2/D -Kontynuacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest 3/D- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Batorz 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 7/D -Rozwój infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	**17/P – OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka**
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gminna Biblioteka Publiczna w Batorzu**
Krótki opis sytuacji problemowej	Na obszarze objętym rewitalizacją zidentyfikowano istotny problem niskiego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym. Zjawisko to przejawia się w ograniczonym udziale społeczności lokalnej w wydarzeniach organizowanych przez instytucje kultury, niskiej frekwencji w działaniach integracyjnych, edukacyjnych czy artystycznych, a także braku zaangażowania w inicjatywy oddolne. Przyczyn tego stanu należy upatrywać zarówno w czynnikach infrastrukturalnych, jak i społecznych. Brakuje atrakcyjnych, dostępnych i nowoczesnych przestrzeni, które sprzyjałyby integracji międzypokoleniowej, rozwojowi pasji czy zdobywaniu nowych umiejętności. Istniejące instytucje kultury – jak biblioteka czy izba pamięci – funkcjonują w warunkach technicznych, które nie zachęcają do aktywnego korzystania z ich oferty. Dodatkowo mieszkańcy, zwłaszcza osoby starsze, młodzież oraz osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, często nie mają odpowiedniego dostępu do informacji, motywacji lub środków, by brać udział w życiu społecznym. Skutkiem takiej sytuacji jest pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek zaufania społecznego i osłabienie więzi międzyludzkich, co w dłuższej perspektywie utrudnia rozwój wspólnoty lokalnej i budowanie kapitału społecznego. Niska aktywność społeczna wpływa również negatywnie na poczucie przynależności do miejsca zamieszkania, ograniczając szanse na wspólne działanie na rzecz poprawy warunków życia. Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji: *depopulacja obszaru rewitalizacji, niekorzystne prognozy GUS w zakresie wyludniania się obszaru rewitalizacji i Gminy Batorz – na proces depopulacji mają wpływ nie tylko czynniki demograficzne związane z przyrostem naturalnym, ale również zagadnienia dotyczące migracji ludności, które to z kolei są warunkowane nie tylko dostępnością miejsc pracy ale także atrakcyjność terenu pod względem osiedleńczym; rozwój usług czasu wolnego wpłynie na podniesienie atrakcyjności osiedleńczej obszaru, *bierność części mieszkańców, niechęć w aktywne angażowanie się w sprawy publiczne, życie kulturalne, społeczne – wszelkiego rodzaju inicjatywy integrujące społeczność lokalną wpływają na podniesienie jakości kapitału ludzkiego, oczekiwanym efektem realizacji tego rodzaju wydarzeń ma być również wzrost zaangażowania mieszkańców mierzony pojawieniem się kolejnych oddolnych inicjatyw,

	* problem alkoholizmu- działania umożliwiające atrakcyjne spędzanie czasu wolnego mają charakter prewencyjny.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem planowanego projektu jest kompleksowe przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom obszaru rewitalizacji. Zakres przedsięwzięcia obejmować będzie następujące elementy: 1. Celem działań jest wsparcie ludzi młodych w zachowaniu tożsamości z obszarem, w którym żyją, uczą się i pracują. Obejmują one sferę historyczną, kulturalną oraz przyrodniczą. Realizowane będą poprzez organizowanie warsztatów, konkursów i spotkań ze świadkami historii, zwłaszcza lokalnej, kultury i tradycji gminy (prowadzenie wywiadów z ludźmi, spisywanie tych relacji i ewentualne wydanie ich w publikacji), ale także zapraszanie na spotkania osób „z zewnątrz", które zajmują się wyżej wymienionymi zagadnieniami. Planuje się założenie literackiego koła dyskusyjnego, w którym wymieniane będą refleksje na temat literatury pięknej, historycznej i obyczajowej. Ponadto zakłada się zwiększanie świadomości ekologicznej wśród ludzi młodych przez propagowanie zrównoważonego rolnictwa, zielonej gospodarki, a także ukazywanie pozytywnego obrazu łowiectwa jako ważnego obszaru ojczystej gospodarki i filaru ochrony przyrody (konkursy, warsztaty i spotkania z kompetentnymi osobami). Wszystkie zaplanowane wyżej inicjatywy mają za zadanie odnowić i umocnić tożsamość młodych ludzi ze swoją „małą ojczyzną", pobudzić patriotyzm, zachęcić młodzież do aktywnego i kreatywnego spędzania czasu, pogłębić wiedzę, a także doprowadzić do budowania trwałych i zdrowych relacji społecznych. 2. Utworzenie Mobilnej Biblioteki, która np. 1 x w miesiącu odwiedzałaby poszczególne miejscowości, aby dowieźć mieszkańcom książki 3. Utworzenie książkomatu (Książkomat to urządzenie samoobsługowe, które działa jak popularne paczkomaty. Wystarczy zamówić książkę, film lub audiobook przez katalog biblioteczny online i wybrać opcję odbioru w książkomacie). 4. Utworzenie przy bibliotece czytelni pod chmurką, w której mieszkańcy mogą się spotkać, porozmawiać, przeczytać prasę lub książkę, odpocząć; ustawienie przed biblioteką zaczytanych ławek (ławki w kształcie książki) – to nowatorskie formy promocji czytelnictwa. 5. Organizacja spotkań autorskich - to wyjątkowa okazja, by osobiście poznać autora, porozmawiać o tajnikach twórczej pracy, o przesłaniach zawartych w książkach czy otrzymać autograf. To doskonała okazja do bliższego zetknięcia się z literaturą i autorem, który potrafi wciągnąć czytelników w niezwykłe historie. Celem prowadzonych działań będzie m.in. lepsza integracja lokalnej społeczności i docenienie lokalnej kultury i tradycji. Ważna będzie też idea integracji międzypokoleniowej i towarzyszące temu zwiększenie aktywności seniorów oraz dowartościowanie osób starszych poprzez stworzenie im warunków do przekazywania swojej wiedzy i doświadczenia młodszemu pokoleniu. Głównym celem projektu jest zwiększenie zainteresowania lokalnej społeczności kulturą i historią gminy, tradycjami i obyczajami ludowymi regionu, aktywizacja lokalnej społeczności wokół ochrony dziedzictwa kulturowego oraz integracja różnych środowisk działających w obrębie kultury ludowej Lubelszczyzny. Jako priorytet powinno być traktowane przekazywanie dzieciom i młodzieży tradycji regionalnych w ich możliwie najwierniejszej formie. Realizacja działań w obiekcie Gminnej Biblioteki Publicznej, który zostanie zrewitalizowany w ramach projektu 11/P – *Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu.*
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności	W ramach projektu przewidziano m.in. następujące elementy zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami: - organizacja wydarzeń w zrewitalizowanym i dostępnym budynku Gminnej Biblioteki Publicznej, - w zakresie Mobilnej Biblioteki - zestawy książek w formacie audio i z dużym drukiem – możliwość zamówienia ich wcześniej i dostarczenia do domu; opcja pomocy asystenckiej dla osób z trudnościami w poruszaniu się (np. wolontariusz pomagający przy odbiorze książek)

<table>
<tr><td>osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="4">- w przypadku Książkomatu - ekran z dużymi literami i kontrastowym wyświetlaczem dla osób słabowidzących, instrukcje głosowe lub połączenie z aplikacją mobilną, która pomoże osobom niewidomym, umiejscowienie urządzenia na odpowiedniej wysokości, tak aby było dostępne także dla osób poruszających się na wózkach.</td></tr>
<tr><td>Powiązania z celami GPR</td><td colspan="4"><u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>
Realizacja projektu w pełni wpisuje się w cel szczegółowy dotyczący rewitalizacji społecznej obszaru kryzysowego, gdyż odpowiada na kluczowe wyzwania zdiagnozowane w tym obszarze – takie jak niska aktywność społeczna, osłabione więzi międzyludzkie, ograniczony dostęp do oferty kulturalnej, edukacyjnej i integracyjnej, a także wykluczenie części grup społecznych, w tym osób z niepełnosprawnościami. Dzięki organizacji warsztatów, spotkań czy kół dyskusyjnych oraz działań promujących lokalną historię, przyrodę i tradycję, projekt wzmacnia tożsamość lokalną, rozwija zainteresowania mieszkańców oraz buduje przestrzeń do aktywności i integracji społecznej. Szczególną wartością jest tu zaangażowanie młodzieży oraz działania międzypokoleniowe, które przeciwdziałają alienacji i wspierają rozwój kapitału społecznego. Wprowadzenie rozwiązań takich jak mobilna biblioteka, książkomat czy czytelnia plenerowa ułatwia dostęp do zasobów kultury osobom z obszaru rewitalizacji, w tym tymczasowo lub trwale wykluczonym z życia społecznego. Projekt zakłada także pełną dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, co sprzyja ich włączeniu w życie lokalnej społeczności i przeciwdziała wykluczeniu. W efekcie planowane działania prowadzą do wzrostu zaangażowania mieszkańców w życie wspólnoty, rozwijają ich umiejętności społeczne i kulturowe, a także sprzyjają budowaniu trwałych relacji opartych na współpracy, zaufaniu i poczuciu przynależności do miejsca zamieszkania. Projekt stanowi zatem realne i kompleksowe narzędzie służące rewitalizacji społecznej na poziomie lokalnym.
<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>
-
<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
Projekt zakłada szereg działań, które w bezpośredni sposób przyczyniają się do odnowy przestrzeni obszaru rewitalizacji poprzez tworzenie i wzbogacanie miejsc publicznych, sprzyjających aktywności społecznej, edukacyjnej i kulturalnej. Utworzenie czytelni pod chmurką oraz zaczytanych ławek w przestrzeni przybibliotecznej wprowadza nowoczesne i atrakcyjne rozwiązania w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznej. Nowe elementy małej architektury nie tylko poprawią estetykę otoczenia, ale również nadadzą mu nową, społeczno-kulturalną funkcję, przekształcając je w miejsce spotkań, relaksu i wymiany międzypokoleniowej. Dodatkowo, instalacja książkomatu jako nowoczesnej formy dostępu do zasobów bibliotecznych, oraz stworzenie mobilnej biblioteki wprowadza funkcjonalne rozwiązania, które integrują przestrzeń cyfrową i fizyczną, zwiększając dostępność kultury dla mieszkańców całego obszaru objętego rewitalizacją – również tych z miejscowości oddalonych lub słabiej skomunikowanych. Również działania miękkie, takie jak warsztaty, konkursy, spotkania autorskie i aktywności o charakterze edukacyjno-kulturowym, planowane są z wykorzystaniem przestrzeni wspólnych – m.in. terenów wokół biblioteki czy wnętrz zmodernizowanego budynku publicznego – co nadaje temu miejscu nowe znaczenie i aktywizuje je jako przestrzeń publiczna żywa i dostępna. W rezultacie, projekt nie tylko podnosi jakość i atrakcyjność przestrzeni fizycznej, ale także przywraca jej społeczne i integracyjne funkcje. Działania te przeciwdziałają degradacji przestrzeni wspólnych, tworzą miejsca przyjazne mieszkańcom i sprzyjają budowaniu silniejszych więzi lokalnych. Projekt w ten sposób bezpośrednio realizuje cel odnowy przestrzeni obszaru rewitalizacji.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td>Batorz Pierwszy nr 49A</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td>Obręb 0004 Batorz Pierwszy
Nr działki 598/3</td></tr>
<tr><td colspan="4">Lokalizacja w granicach obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td colspan="2">TAK</td><td colspan="2">NIE *(wymagane uzasadnienie)</td><td>NIE</td></tr>
</table>

	✔		
	*UZASADNIENIE – Nie dotyczy		
Okres realizacji	2028-2030		
Łączna wartość przedsięwzięcia	150 000,00 zł		
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	60 000,00 zł (środki programów realizowanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego)	
	Środki prywatne	0,00 zł	
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	0,00 zł	
	Środki pochodzące z innych źródeł:	60 000,00 zł (środki NGO udzielających dotacji/grantów)	
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	30 000,00 zł	

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba przeprowadzonych wydarzeń społeczno -kulturalnych	sztuki/rok	0	4	Dane Gminnej Biblioteki Publicznej
Liczba wolontariuszy biorących udział w przygotowaniu wydarzenia społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	2	Dane Gminnej Biblioteki Publicznej

Wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba uczestników wydarzeń społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	80	Dane Urzędu Gminy

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Projekt w pełni wpisuje się w cele rewitalizacji społecznej oraz odnowy przestrzeni obszaru kryzysowego. Działania takie jak warsztaty, spotkania, koła dyskusyjne czy mobilna biblioteka odpowiadają na problem niskiej aktywności społecznej i wykluczenia, zwłaszcza wśród młodzieży i osób z niepełnosprawnościami. Projekt wspiera integrację, rozwój tożsamości lokalnej i budowanie więzi międzypokoleniowych. Równocześnie projekt przyczynia się do poprawy przestrzeni publicznej – poprzez stworzenie czytelni pod chmurką, książkomatu czy nowych elementów małej architektury. Inicjatywy te zwiększają atrakcyjność i funkcjonalność otoczenia, przekształcając je w miejsce spotkań i aktywności mieszkańców. Dzięki temu projekt kompleksowo realizuje cele rewitalizacji społecznej i przestrzennej.

Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	1/P-Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji

	14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	**18/P – Budowa budynku centrum integracji kulturalnej w Woli Studzieńskiej wraz z zakupem wyposażenia pozwalającego na realizację funkcji kulturalnych oraz rewitalizacją terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem**
Podmioty odpowiedzialne za realizację	**Gmina Batorz**
Krótki opis sytuacji problemowej	Wśród kluczowych problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji zauważalny jest niewielki poziom zaangażowania mieszkańców w życie kulturalne, społeczne i obywatelskie. Zjawisko to ma charakter wielowymiarowy i wynika z nakładających się na siebie barier zarówno mentalnych, jak i strukturalnych. Po pierwsze, istotnym czynnikiem ograniczającym aktywność mieszkańców jest utrwalona postawa rezygnacji i bierności, wynikająca z wieloletniego doświadczenia marginalizacji społeczno-ekonomicznej. Trudna sytuacja materialna, bezrobocie, niskie dochody, brak perspektyw zawodowych i życiowych sprawiają, że wielu mieszkańców koncentruje się głównie na zaspokajaniu podstawowych potrzeb egzystencjalnych. W efekcie potrzeby wyższego rzędu – takie jak uczestnictwo w kulturze, działania na rzecz wspólnoty czy zaangażowanie obywatelskie – są często odkładane na dalszy plan lub całkowicie ignorowane. Po drugie, niski poziom aktywności społecznej i kulturalnej jest ściśle związany z brakiem odpowiedniego zaplecza infrastrukturalnego oraz instytucjonalnego, które umożliwiałoby prowadzenie systematycznej, atrakcyjnej oferty działań integrujących społeczność lokalną. Na obszarze rewitalizacji brakuje miejsc spotkań, sal warsztatowych, dostosowanych przestrzeni do organizacji wydarzeń, a także odpowiedniego wyposażenia technicznego, niezbędnego do realizacji programów animacyjnych czy edukacyjnych. W rezultacie mieszkańcy nie mają ani bodźców, ani realnych możliwości, by rozwijać swoje zainteresowania, uczestniczyć w życiu wspólnoty czy inicjować własne działania. Taki stan rzeczy pogłębia wykluczenie społeczne i osłabia więzi lokalne, utrudniając proces odbudowy kapitału społecznego – kluczowego elementu skutecznej rewitalizacji. Na obrębie miejscowości Wola Studzieńska jedynym budynkiem użyteczności publicznej jest remiza OSP. Budynek jest w bardzo złym stanie technicznym. Gmina Batorz dysponuje wiarygodnymi analizami potwierdzającymi stopień zdegradowania budynku uniemożliwiający jego regenerację/renowację (analiza sporządzona przez osobę posiadającą tytuł rzeczoznawcy budowlanego nadany przez właściwy organ samorządu zawodowego). Obiekt nadaje się jedynie do rozbiórki. Brak innego budynku publicznego w m. Wola Studzieńska znacząco ogranicza możliwości aktywnego udziału mieszkańców w życiu społecznym, kulturalnym oraz obywatelskim. Mieszkańcy pozbawieni się lokalnego centrum integracji społecznej, tj. miejsca spotkań, wymiany doświadczeń, organizacji wydarzeń kulturalnych, warsztatów, zebrań wiejskich i aktywności międzypokoleniowych. Brak innego budynku użyteczności publicznej oznacza nie tylko fizyczny deficyt przestrzeni do wspólnych działań, ale również hamulec dla rozwoju lokalnej tożsamości i budowania więzi społecznych. W kontekście rewitalizacji obszaru, brak ww. budynku utrudnia prowadzenie działań animacyjnych, partycypacyjnych i edukacyjnych, które są fundamentem skutecznej i trwałej przemiany społecznej. Mieszkańcy pozbawieni miejsca do organizacji spotkań czy wydarzeń są wykluczeni z procesów decyzyjnych oraz z możliwości aktywnego uczestnictwa w inicjatywach wspierających rozwój ich miejscowości.

	Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji: *depopulacja obszaru rewitalizacji, niekorzystne prognozy GUS w zakresie wyludniania się obszaru rewitalizacji i Gminy Batorz – na proces depopulacji mają wpływ nie tylko czynniki demograficzne związane z przyrostem naturalnym, ale również zagadnienia dotyczące migracji ludności, które to z kolei są warunkowane nie tylko dostępnością miejsc pracy ale także atrakcyjność terenu pod względem osiedleńczym; rozwój usług czasu wolnego wpłynie na podniesienie atrakcyjności osiedleńczej obszaru, *bierność części mieszkańców, niechęć w aktywne angażowanie się w sprawy publiczne, życie kulturalne, społeczne – wszelkiego rodzaju inicjatywy integrujące społeczność lokalną wpływają na podniesienie jakości kapitału ludzkiego, oczekiwanym efektem realizacji tego rodzaju wydarzeń ma być również wzrost zaangażowania mieszkańców mierzony pojawieniem się kolejnych oddolnych inicjatyw, * problem alkoholizmu- działania umożliwiające atrakcyjne spędzanie czasu wolnego mają charakter prewencyjny.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Głównym celem projektu jest kompleksowe przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom obszaru rewitalizacji. Realizacja przedmiotowego celu nastąpić ma poprzez urzeczywistnienie dwóch celów szczegółowych: 1) Stworzenie zaplecza organizacyjno-technicznego pozwalającego na realizację oddolnych inicjatyw. 2) Rozwój oferty usług kulturalnych wpływających na poprawę sytuacji społecznej na obszarze rewitalizacji i podniesienie jakości kapitału ludzkiego. Projekt dotyczy odtworzenia zabudowy zdegradowanej w stopniu uniemożliwiającym jej regenerację/renowację (zastąpienie starego budynku nowym). Planowana jest budowa nowego budynku w miejsce obiektu, który obecnie nadaje się do rozbiórki. Wraz z budową budynku planowane jest wykonanie zagospodarowania zdegradowanej przestrzeni publicznej wokół budynku. W ramach projektu przewidziano również zakup wyposażenia niezbędnego dla potrzeb realizacji funkcji kulturalnych w nowo wybudowanym budynku oraz aktywności społeczności lokalnej. W celu zwiększenia bezpieczeństwa obszaru rewitalizacji zamontowany zostanie system oświetlenia i monitoringu. Nowo powstały obiekt stanie się centralnym miejscem życia kulturalnego, pełniąc funkcję lokalnego centrum integracji i aktywności obywatelskiej. Obiekt ten będzie ogólnodostępną przestrzenią, w której mieszkańcy będą mogli się spotykać, współpracować i wspólnie angażować w działania na rzecz swojej społeczności. Przestrzeń zostanie przystosowana do różnorodnych form aktywności – zarówno indywidualnych, jak i grupowych – co pozwoli elastycznie dostosowywać jej funkcje do potrzeb lokalnych. Dzięki nowoczesnej infrastrukturze i odpowiedniemu wyposażeniu, obiekt umożliwi organizację wydarzeń o charakterze kulturalnym, takich jak występy artystyczne, wieczorki tematyczne czy projekcje filmowe warsztatów. Szczególny nacisk położony zostanie na działania międzypokoleniowe, które zbliżają do siebie młodzież i seniorów, wspierając przekazywanie wiedzy, tradycji i budowanie dialogu między pokoleniami. W ramach projektu nastąpi odtworzenia istniejącego budynku, zdegradowanego w stopniu uniemożliwiającym jego regenerację/renowację (zastąpienie starego budynku nowym). Gmina Batorz posiada wiarygodne analizy potwierdzające, iż stopień zdegradowania budynku uniemożliwia jego regenerację/renowację, w tym analizę potwierdzającą efektywność kosztową takiego rozwiązania.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności	Budynek oraz przestrzeń publiczna wokół niego będę w pełni dostępna dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnoprawnościami.

<table>
<tr><td>osobom ze szczególnymi potrzebami</td><td colspan="4"></td></tr>
<tr><td>Powiązania z celami GPR</td><td colspan="4"><u>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</u>
Realizacja projektu będzie przeciwdziałać zjawiskom atomizacji społecznej, osamotnienia i wykluczenia, które szczególnie dotykają osoby starsze, młodzież oraz mieszkańców niezrzeszonych w formalnych strukturach. Centrum integracji kulturalnej, jako miejsce neutralne, otwarte i bezpieczne, będzie sprzyjać integracji, aktywizacji oraz włączaniu społeczności lokalnej w procesy decyzyjne i działania na rzecz rozwoju miejscowości. Dzięki wyposażeniu i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, budynek oraz przestrzeń wokół niego będą miejscem inkluzywnym, dostępnym dla wszystkich mieszkańców – niezależnie od wieku, stanu zdrowia czy sytuacji materialnej. Umożliwi to wyrównywanie szans w dostępie do edukacji nieformalnej, kultury i działań prospołecznych. Organizacja w zrewitalizowanej przestrzeni licznych wydarzeń opartych na tradycjach lokalnych, historii miejsca i dziedzictwie kulturowym przyczyni się do umacniania więzi społecznych i kształtowania poczucia przynależności do wspólnoty. Obiekt będzie miejscem budowania i pielęgnowania lokalnej tożsamości.
<u>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</u>
W obiekcie realizowane będą działania wpływając na rozwój postawy przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.
<u>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</u>
W efekcie realizacji projektu powstanie czytelna, uporządkowana i estetyczna przestrzeń publiczna, która będzie bezpieczna, dostępna i wygodna w użytkowaniu dla mieszkańców w różnym wieku i o różnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnościami. Obiekt stanie się przyjazną przestrzenią publiczną sprzyjającą integracji, aktywności fizycznej i rekreacji, co bezpośrednio wpływa na poprawę warunków życia i spójność społeczną w obszarze rewitalizacji. Projekt znacząco poprawi subiektywne i obiektywne poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Przestrzeń ta stanie się miejscem codziennych spotkań, rekreacji i wypoczynku, co przeciwdziała degradacji środowiska społecznego oraz sprzyja większej obecności ludzi w przestrzeni publicznej.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Lokalizacja przedsięwzięcia</td><td>Adres:</td><td>Wola Studzieńska nr 90</td><td>Działki ewidencyjne:</td><td>466</td></tr>
<tr><td colspan="4">Lokalizacja w granicach obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td colspan="2">TAK</td><td>NIE *(wymagane uzasadnienie)</td><td>NIE</td></tr>
<tr><td colspan="2">✔</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">*UZASADNIENIE – Nie dotyczy</td></tr>
<tr><td>Okres realizacji</td><td colspan="4">2027-2028</td></tr>
<tr><td>Łączna wartość przedsięwzięcia</td><td colspan="4">1 500 000,00 zł</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:</td><td colspan="2">Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:</td><td colspan="2">150 000,00 zł (budżet państwa)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Środki prywatne</td><td colspan="2">0,00 zł</td></tr>
<tr><td colspan="2">Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:</td><td colspan="2">1 275 000,00 zł (Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Środki pochodzące z innych źródeł:</td><td colspan="2">0,00 zł</td></tr>
<tr><td colspan="2">Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia</td><td colspan="2">75 000,00 zł</td></tr>
</table>

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa**	**Wartość docelowa**	**Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika**
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	0,00	1	Protokół odbioru końcowego
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	0,00	1	Protokół odbioru końcowego
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	0,00	1	Protokół odbioru końcowego
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0,00	0,3292	Protokół odbioru końcowego
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa**	**Wartość docelowa**	**Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika**
Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	891	860	Statystyki i ewidencje prowadzone przez Urząd Gminy
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby/rok	0	60	Sprawozdania i listy obecności z realizowanych wydarzeń kulturalnych i społecznych
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Realizacja projektu przyczyni się do przeciwdziałania zjawiskom izolacji społecznej, osamotnienia i wykluczenia, które szczególnie dotykają osoby starsze, młodzież oraz mieszkańców niezaangażowanych w życie wspólnotowe. Nowo powstała świetlica stanie się przestrzenią otwartą, neutralną i bezpieczną – sprzyjającą integracji społecznej, aktywnemu uczestnictwu mieszkańców w działania lokalne oraz wspólnemu kształtowaniu kierunków rozwoju miejscowości. Dzięki odpowiedniemu wyposażeniu oraz pełnej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, budynek oraz jego otoczenie będą służyły wszystkim – bez względu na wiek, stan zdrowia czy sytuację życiową. Taka dostępność pozwoli na wyrównanie szans w dostępie do kultury, edukacji nieformalnej oraz aktywności o charakterze społecznym i obywatelskim. W świetlicy planowana jest organizacja różnorodnych wydarzeń, inspirowanych lokalną tradycją, historią i dziedzictwem kulturowym, co pozytywnie wpłynie na wzmacnianie więzi społecznych oraz kształtowanie poczucia wspólnoty i lokalnej tożsamości. Obiekt stanie się miejscem budowania relacji międzyludzkich, przekazywania wartości i aktywizacji różnych grup mieszkańców. Jednocześnie projekt przyczyni się do powstania atrakcyjnej, funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej – uporządkowanej i estetycznej, odpowiadającej potrzebom zarówno dzieci, młodzieży, dorosłych, jak i seniorów. Będzie to miejsce przyjazne rekreacji, wypoczynkowi i codziennym spotkaniom mieszkańców, sprzyjające aktywności fizycznej i zdrowemu stylowi życia. Efektem inwestycji będzie nie tylko poprawa jakości życia lokalnej społeczności, ale również wzmocnienie spójności społecznej oraz przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji środowiska społecznego. Przestrzeń wokół świetlicy ożyje dzięki częstszej obecności mieszkańców i ich aktywnemu udziałowi w życiu wspólnoty.				
Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	3/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 6/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu			

	16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy 2/D -Kontynuacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest 3/D- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Batorz 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne

4.6.2 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer i nazwa projektu	1/D -Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	**Gmina Batorz**
Zakres realizowanych działań	Gmina Batorz należy do obszarów, w których sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców jest zdeterminowana gospodarką rolną. Sektor ten stanowi główne źródło utrzymania mieszkańców oraz pełni główną funkcję rozwojową. Dlatego też jako podstawowe źródło dochodu mieszkańcy wymieniają pracę w indywidualnych gospodarstwach ale w gminie występuje również zjawisko tzw. dwuetatowców. Pozostałe sektory gospodarki takie jak usługi czy produkcja zajmują miejsca jedynie pomocnicze. Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych decyduje o ich niskiej rentowności, Jednocześnie obszar ten posiada wielowiekowe tradycje rolnicze, które stanowią jeden z jego potencjałów. Zakres planowanego przedsięwzięcia dotyczyć będzie zwiększenia wiedzy mieszkańców Gminy Batorz, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji, na temat możliwości wdrożenia pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych. Rolnictwo społeczne to idea, łącząca usługi społeczne z działalnością rolniczą. Ważne jest, aby świadczenie usług społecznych bazowało na zasobach i aktywnościach gospodarstwa rolnego. W ideę rolnictwa społecznego włączone są zagrody edukacyjne, gospodarstwa opiekuńcze, wsie tematyczne, turystyka społeczna, komercjalizacja lokalnego potencjału kulturowego, kooperatywy spożywcze jako idea krótkich łańcuchów dostaw. Rolnictwo społeczne wymienione zostało z Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej jako kluczowa sfera rozwoju. Na szczególną uwagę zasługuje powiązanie rolnictwa z turystyką wiejską i koncepcją rolnictwa społecznego, które wykorzystują walory gospodarstw rolnych i ich przyrodniczo-kulturowego otoczenia dla prowadzenia usług społecznych w zakresie wypoczynku, opieki, terapii, edukacji i włączenia społecznego. Działania te są spójne ze „Strategią na rzecz odpowiedzialnego rozwoju", w której zakładane jest wsparcie rozwoju społecznej funkcji gospodarstw rolnych, łączącej rolnictwo wielofunkcyjne i usługi o charakterze społecznym (lub zdrowotnym) na poziomie lokalnym, umożliwiające dywersyfikację dochodów rolników połączoną z szerszą ofertą usług socjalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych. Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać następującym problemom zdiagnozowanym na obszarze rewitalizacji: *typowo rolniczy charakter gminy oraz wielowiekowe tradycje rolnicze obszaru, przy jednoczesnej w większości przypadków niskiej opłacalności produkcji rolnej oraz deficycie przedsięwzięć wpływających na rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych – projekt odpowiada bezpośrednio na ww. problemy, * niska dochodowość i innowacyjność funkcjonujących podmiotów gospodarczych – projekt wpłynie na zwiększenie dywersyfikacji dochodów gospodarstw domowych na obszarze rewitalizacji, *niewystarczające wykorzystanie potencjału obszaru (walorów naturalnych oraz turystycznych) do rozwoju sfery gospodarczej - rozwój pozarolniczych funkcji działalność gospodarstw rolnych i powstanie nowych podmiotów spełniających te kryteria, takich jak gospodarstwa agroturystyczne czy zagrody edukacyjne, wpłynie na zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru,

	* problematyczna jest niechęć mieszkańców do podejmowania ryzyka, niska innowacyjność i kreatywność oraz rzadka w populacji cecha bycia przedsiębiorczym - promowanie idei przyczyni się do zwiększenia zainteresowania możliwościami dywersyfikacji źródeł dochodów, wdrożenia innowacyjnych rozwiązań zwiększających możliwość zarobkowania.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	**Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego**	**Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji**	**Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji**
	✔	✔	✔
Wpływ na cele rewitalizacji	Planowanym efektem przedsięwzięcia jest wzrost wiedzy i zainteresowania mieszkańców, a w konsekwencji wzrost liczby gospodarstw rolnych, które rozpoczęły dodatkową działalność. Dzięki temu nastąpi wzrost zamożności mieszkańców oraz zmniejszenie problemów społecznych związanych z ubóstwem i marginalizacją. Rozwój tego rodzaju przedsięwzięć odpowiada nie tylko na potrzeby związane z konieczności znalezienia pozarolniczej funkcji małych, ekologicznych, nienastawionych na dużą produkcje rolną gospodarstw wiejskich, ale również na zdiagnozowane problemy związane z starzejącym się coraz bardziej społeczeństwem i koniecznością deinstytucjonalizacji opieki nad seniorami, a także wzmocnienia sektora podmiotów ekonomii społecznej. Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych to także znaczy rozwój usług publicznych na obszarze gminy. Tego rodzaju przedsięwzięcia opierają się również na realizacji działań związanych z kwestiami ochrony środowiska i bioróżnorodności. Funkcjonowanie m.in. zagród edukacyjnych polegających na łączeniu działalności rolniczej z profesjonalnymi usługami edukacyjnymi, obejmuje szeroki zakres tematyczny, w tym np. kwestie rolnictwa i zajęć gospodarskich, ekologii, przyrody. Ich działalność przyczynia się do znacznego podniesienia świadomości ekologicznej społeczności lokalnej.		
Szacowany koszt	10 000,00 zł		
Źródła finansowania	- Środki Lokalnej Grupy Działania - Środki Gminy Batorz		
Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	2/P-SILNA RODZINA 4/P- Rozwój usług społecznych w formie opieki dziennej na terenie Gminy Batorz. 5/P-Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji		

Numer i nazwa projektu	**2/D - Kontynuacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest**

<table>
<tr><td>Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Gmina Batorz</td></tr>
<tr><td>Zakres realizowanych działań</td><td colspan="3">Wśród wielu problemów obszaru rewitalizacji znajduje się również wysoki udział budynków pokrytych szkodliwym dla zdrowia i życia ludzkiego oraz jakości środowiska naturalnego azbestem. Zarówno na obszarze rewitalizacji, jak również całej Gminy Batorz nadal pozostaje duża ilość azbestu do usunięcia. Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Gminy Batorz na koniec 2023 r. na budynkach usytułowanych na terenie gminy nadal pozostawało 8 750 m2 azbestu wymagającego utylizacji. Azbest wykazuje działanie chorobotwórcze na skutek wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Sama obecność azbestu nie jest zagrożeniem dla zdrowia. Staje się on niebezpieczny dopiero w momencie uszkodzenia (łamanie, kruszenie, cięcie) lub gdy dochodzi do korozji wyrobów zawierających azbest. Procesy te prowadzą do uwalniania włókiem azbestowych, które wraz z wdychanym powietrzem mogą dostać się do naszego organizmu. Skutki szkodliwego działania azbestu nie muszą być natychmiastowe; jego działanie u człowieka może ujawnić się nawet po kilkudziesięciu latach. W aktualnym stanie wiedzy naukowej azbest jest substancją o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla ludzi.
Na podstawie uzyskanych danych dotyczących masy azbestu wymagające utylizacji, jak również potencjału budynków mieszkalnych, obliczono masę azbestu przypadający na 100 budynków mieszkalnych. Wartość wskaźnika dla gminy wyniosła 1 104,80 m2. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji wskaźnik ten przyjął znacznie większą wartość, równą 1 444.93 m2.
Wobec powyższego istnieje potrzeba kontynuacji działań mających na celu usuwanie szkodliwego azbestu. Zakres przedsięwzięcia będzie więc obejmował usunięcie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest. Działania przewidują demontaż, odbiór, transport oraz unieszkodliwienie odpadów azbestowych.
Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać następującym problemom zdiagnozowanym na obszarze rewitalizacji:
*problemy zdrowotne części z mieszkańców obszaru rewitalizacji – azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców, dlatego jego utylizacja stanowi bardzo ważny element w zakresie poprawy zdrowia społeczności lokalnej,
* dużej ilości azbestu do utylizacji – projekt odpowiada w sposób bezpośredni na problem związany z nagromadzeniem szkodliwej substancji,
*niska świadomość ekologiczna mieszkańców – przedsięwzięci wpłynie na wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.
Przedsięwzięcie ma charakter systemowy i obejmuje teren całej gminy.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Oddziaływanie przedsięwzięcia</td><td>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</td><td>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</td><td>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td>✔</td><td></td><td>✔</td></tr>
<tr><td>Wpływ na cele rewitalizacji</td><td colspan="3">Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Szczególną cechą azbestu jest to, że włókna gromadzą się i pozostają w tkance płucnej w ciągu całego życia. Zmiany chorobowe mogą pojawić się po kilku lub nawet kilkudziesięciu latach. Włókna azbestu trafiają do organizmu głównie drogą oddechową, z wdychanym powietrzem, i w niewielkim tylko stopniu przez skórę i z układu pokarmowego. Jak wskazują liczne badania kontakt z azbestem stanowi przyczynę wielu chorób, m.in.: azbestozę, raka płuc, raka oskrzeli oraz raka opłucnej zwanego międzybłoniakiem. Wdychający włókna częściej chorują też na inne nowotwory - raka żołądka, krtani, nerek, jelit, trzustki, jajnika oraz chłoniaki. Na podkreślenie zasługuje również fakt, iż azbest jest zaliczany aktualnie do dziesięciu najgroźniejszych zanieczyszczeń Ziemi. Wobec wyżej zaprezentowanego wpływu azbestu na stan zdrowa mieszkańców niezwykle istotna jest kontynuacja działań w zakresie usuwania tej szkodliwej substancji na terenie gminy. Dzięki czemu nastąpi zmniejszenie negatywnych skutków zdrowotnych mieszkańców spowodowanych obecnością azbestu oraz likwidacja</td></tr>
</table>

	szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko. Poprawie ulegnie również sytuacja w sferze technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.
Szacowany koszt	1 000 000,00 zł
Źródła finansowania	- Środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 - Środki Gminy Batorz
Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	1/P-Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej 3/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 6/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy 3/D- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Batorz 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 7/D -Rozwój infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji

Numer i nazwa projektu	**3/D - Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Batorz**
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	**Gmina Batorz**
Zakres realizowanych działań	Główną przyczyną problemów mieszkańców obszaru rewitalizacji jest bariera ekonomiczna, która nierzadko wpływ na problemy z zaspokojenia podstawowych potrzeb socjalno-bytowych. Tym bardziej nie pozwala na samodzielne inwestowanie w technologie OZE. Brak odpowiednich zasobów finansowych oraz niewystarczająca świadomość ekologiczna przyczyniają się do uzależnienia mieszkańców od tradycyjnych metod produkcji energii cieplnej i elektrycznej. Te z kolei są kosztochłonne i powodują znaczne obciążenie budżetów domowych (wzrastające ceny nośników oraz całoroczna potrzeba dostępu do c.w.u.). Ponadto tradycyjne metody pozyskiwania energii cieplnej są niezwykle szkodliwe dla środowiska naturalnego (emisja szkodliwych substancji do powietrza przez cały rok), a przez to dla samych mieszkańców. Zgodnie z przeprowadzoną delimitacja w 2023 r. dla terenu całej Gminy Batorz wartość wskaźnika obrazującego liczbę oze przypadającą na 100 budynków mieszkalnych kształtowała się na poziomie: 81,94, zaś dla obszaru rewitalizacji – 86,34. Głównym celem przedsięwzięcia jest poprawa jakości środowiska naturalnego na terenie Gminy Batorz wpływająca na wzrost jakości życia społeczności lokalnej oraz zwiększenie konkurencyjności obszaru. Przedmiotowy cel zostanie osiągnięty w efekcie realizacji następujących celów szczegółowych: redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza dzięki montażowi instalacji OZE w gospodarstwach domowych, podniesienia jakości życia mieszkańców gminy w efekcie stosowania alternatywnych źródeł energii, zmniejszenie obciążeń budżetów gospodarstw domowych. Zakres przedsięwzięcia obejmuje budowę i rozbudowę instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej (również z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci), w tym z zapewnieniem możliwości usuwania wyrobów zawierających azbest przed dokonaniem montażu

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">instalacji oraz budowę i rozbudowę instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła (również z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE).Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do transformacji dotychczasowych źródeł pozyskiwania energii, w kierunku wykorzystania technologii ekologicznych i niskoemisyjnych oraz zaspokojenia rosnących potrzeb energetycznych społeczności. W efekcie powstaną nowe jednostki wytwórcze do produkcji energii z OZE, co bezpośrednio przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń oraz umożliwi efektywne i racjonalne korzystanie z zasobów. Projekt zwiększy bezpieczeństwo energetyczne regionu, przy wykorzystaniu jego naturalnych uwarunkowań i potencjału. Wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców. Przedsięwzięcie obejmuje mieszkańców całego Gminy Batorz. W jego ramach przewidziano preferencje dla najuboższych mieszkańców obszaru rewitalizacji. Preferencje dotyczą zarówno pierwszeństwa na liście uczestników projektu, jak również dodatkowych dopłat do wkładu własnego niezbędnego do wniesienia przez uczestnika projektu.
Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać następującym problemom zdiagnozowanym na obszarze rewitalizacji:
*niska świadomość ekologiczna mieszkańców – przedsięwzięci wpłynie na wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.
*obszar rewitalizacji boryka się z problemami w zakresie jakości powietrza; na jego terenie znajduje się stosunkowo spory udział obszarów, na których odnotowuje się przekroczenia benzo(a)pirenu -projekt wpłynie na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza,
* znikomy odsetek zabudowań mieszkalnych wykorzystuje nowoczesne i przyjazne środowisku rozwiązania techniczne odnawialnych źródeł energii – projekt odpowiada w sposób bezpośredni na zdiagnozowany problem, przyczyni się do zwiększenia zastosowania oze w granicach obszaru rewitalizacji.
Przedsięwzięcie ma charakter systemowy i obejmuje teren całej gminy.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Oddziaływanie przedsięwzięcia</td><td>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</td><td>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</td><td>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td>✔</td><td>✔</td><td>✔</td></tr>
<tr><td>Wpływ na cele rewitalizacji</td><td colspan="3">Wśród korzyści wynikających z zastosowania OZE należy wymienić korzyści ekonomiczno-społeczne (wprowadzenie niewyczerpalnych i tanich źródeł energii - w miejsce trudniej dostępnych i coraz droższych paliw kopalnych), ekologiczne (zredukowanie emisji zanieczyszczeń powietrza związanych z przetwarzaniem paliw kopalnych i redukcja efektu cieplarnianego) i zdrowotne (ograniczenie zachorowań wynikających z zanieczyszczeń środowiska). Dodatkowo dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy i dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej oraz cieplnej.
Realizacja przedsięwzięcia przyniesie wymierne korzyści społeczno-ekonomiczne. W efekcie realizacji nastąpi poprawa warunków bytowych mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak również pozostałej części Gminy Batorz (poprzez ułatwiony dostęp do ciepłej wody użytkowej oraz zmniejszenie zużycia energii elektrycznej) oraz zwiększenie komfortu życia (wyeliminowana zostanie potrzeba całorocznego użytkowania pieców z ręcznym załadunkiem paliwa). W konsekwencji, zmniejszeniu podlegać będzie stopa ubóstwa energetycznego. Ponadto, ze względu na znaczne zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery (CO2, CO, SO2 , tlenki azotu - NOx, pyły oraz benzo(α)pirenu) zredukowany zostanie negatywny wpływ produkcji energii cieplnej na środowisko naturalne. Skutkiem dodatkowym będzie poprawa jakości życia/zdrowia mieszkańców. Kolejnymi korzyściami będą korzyści ekonomiczne w postaci redukcji zużycia kosztownych tradycyjnych surowców energetycznych i zmniejszenie obciążenia budżetów domowych. W wymiarze regionalnym, wygenerowane oszczędności pozostaną w regionie aktywizując lokalny potencjał gospodarczy, co przyniesie zwiększenie poziomu dobrobytu. Wzrost popularności rozwiązań z zakresu OZE na terenie gminy przełoży się na zmniejszenie zużycia konwencjonalnych paliw i poprawę efektywności ich wykorzystania (racjonalna gospodarka zasobami i realizacja zasady zrównoważonego rozwoju).</td></tr>
<tr><td>Szacowany koszt</td><td colspan="3">1 500 000,00 zł</td></tr>
<tr><td>Źródła finansowania</td><td colspan="3">- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027</td></tr>
</table>

	- Środki Gminy Batorz
Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	1/P-Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej 3/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 6/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy 2/D -Kontynuacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest 3/D- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Batorz 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 7/D -Rozwój infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji

Numer i nazwa projektu	**4/D - Mikroprojekty rewitalizacyjne**
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	**Gmina Batorz** **Partner/rzy – potencjalne organizacje społeczne**
Zakres realizowanych działań	Zakres przedsięwzięcia obejmuje realizację, potencjalnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, dodatkowego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego które będzie wypełniał następujące cele: - wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrożenie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją, - poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych, - pobudzanie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne, - zachęcanie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddalonych działań na rzecz dobra wspólnego, - zwiększanie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich, - wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym, - wykorzystanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe), - wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności. Ostateczny kształt i zakres przedsięwzięcia oraz partnerów je realizujących, a także liczbę zgłoszonych mini-projektów rewitalizacyjnych zostaną ustalone na etapie sporządzania mikro-projektu/ów. W pierwszym etapie planowane jest wspólne opracowanie koncepcji przedsięwzięcia/ęć (ewentualnie konkurs na tego rodzaju koncepcje), tak aby mini projekt/y-rewitalizacyjny/e mógł/y implementować założenia tychże koncepcji. Taka metrologia postępowania nawiązuje do koncepcji „Smart Village”zakładającej animowanie lokalnej społeczności do poszukiwania innowacji wpływających na podniesienie jakości życia, polepszenia standardu usług publicznych czy wykorzystania zasobów. Według tej koncepcji to właśnie społeczność wykorzystuje nowoczesne technologie w celu poprawy jakości i poziomu życia oraz zrównoważonego rozwoju. Społeczność, która na swoim terenie współpracuje i wspólnie decyduje o swoim rozwoju i

	rozwiązywaniu nękających je problemów. Podejście takie nie polega na wdrożeniu rozwiązania uniwersalnego a opera się na potrzebach i potencjale danego obszaru. Projekt odpowiada całość problemów zdiagnozowanych w sferze społecznej w obszarze rewitalizacji (depopulacja, konieczność rozwoju usług dla seniorów, dzieci i młodzieży, wsparcie osób wykluczonych społecznie oraz osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnoprawnościami, wspieranie rodzin w wypełnianiu przynależnych im funkcji, pomoc ofiarom i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie a także różnego rodzaju uzależnieniom).		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	**Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego**	**Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji**	**Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji**
	✔	✔	✔
Wpływ na cele rewitalizacji	Przyjęta forma opracowania projektu wpłynie na wzrost zainteresowania i realizacji inicjatyw w formułach partnerskich oraz z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań wpływających na poprawę sytuacji w społeczności lokalnej. W rezultacie, formuła partnerstwa stanie się w przyszłości regułą. Wartością dodaną będzie wzrost innowacyjności obszaru, która będzie dotyczyła inicjatyw oddolnych skupiających się na pilotażach rozwiązań zmieniających sposób funkcjonowania społeczności lokalnej i poprawiających jakość ich życia a także zwiększających zaangażowanie w sprawy lokalne. Szerokie zachęcanie mieszkańców do realizacji oddolnych inicjatyw wpłynie na zwiększenie spójności i aktywizację lokalnych społeczności, w tym szczególnie osób młodych oraz seniorów, przyczyni się do wzrostu poczucia tożsamości lokalnej oraz lepszej integracji społeczności. Istotnym elementem operacji realizowanych w formule partnerskiej będzie sieciowanie, wymiana doświadczeń oraz propagowanie dobrych przykładów, które są dowodem na powodzenie w działaniu. Nie bez znaczenia jest edukacja i poszerzanie światopoglądu.		
Szacowany koszt	300 000,00 zł		
Źródła finansowania	-Projekt „Regiony Rewitalizacji 3.0” współfinansowanego z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027		
Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	1/P-Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej 2/P-SILNA RODZINA 3/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 4/P- Rozwój usług społecznych w formie opieki dziennej na terenie Gminy Batorz. 5/P-Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz 6/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu 7/P-Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną 8/P- Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu 9/P- Rozwój włączającej edukacji przedszkolnej w Gminie Batorz 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy		

	17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 18/P – Budowa budynku centrum integracji kulturalnej w Woli Studzieńskiej wraz z zakupem wyposażenia pozwalającego na realizację funkcji kulturalnych oraz rewitalizacją terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 1/D- Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych 2/D -Kontynuacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest 3/D- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Batorz 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji 6/D -Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji 7/D -Rozwój infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji
Numer i nazwa projektu	**5/D - Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji**
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	**Gminny Ośrodek Kultury w Batorzu** **Zespół Szkolno-Przedszkolny w Batorzu**
Zakres realizowanych działań	Zakres przedsięwzięcia obejmuje organizacje cyklu działań edukacyjnych skierowanych do dwóch grup wiekowych. Pierwsza z grup obejmuje dzieci i młodzież. Druga grupa obejmie natomiast osoby w wieku dorosłym. Działania edukacyjne prowadzone będą w różnych formach, m.in. dodatkowych zajęć edukacyjnych w szkołach, organizowanych pikników, spotkań, eventów. Bycie przedsiębiorczym to umiejętność, która przydaje się zarówno w życiu zawodowym, jak i prywatnym. Kształcenie w zakresie przedsiębiorczości ma pierwszorzędne znaczenie dla konkurencyjności i trwałego wzrostu gospodarki obszaru rewitalizacji. Podkreślenia wymaga fakt, iż przedsiębiorczość jest pojęciem szerokim, na które składają się umiejętności i wiedza finansowa oraz kompetencje „miękkie", niezbędne do skutecznego działania. Głównym celem przedsięwzięcia jest wsparcie postaw i rozwój kompetencji przedsiębiorczych wśród społeczności lokalnej. W ramach przedsięwzięcia panuje się m.in. cykl warsztatów dla uczniów w celu wzmacniania w nich umiejętności uczenia się, kształtowania postaw przedsiębiorczych i społecznych, cykl zajęć z lokalnymi przedsiębiorcami działającymi w wybranych branżach gospodarczych, prowadzonych metodą wywiadu z elementami sesji motywującej i aktywizującej uczniów, edukacyjną grę w plenerze, której scenariusz opierał się będzie na uproszczonej symulacji zakładania i rozpoczynania własnej działalności gospodarczej, celem gry będzie promowanie, pobudzanie i kształtowanie postaw przedsiębiorczych i społecznych u uczniów, wizyty studyjne. Prowadzone zajęcia pozwolą na wzrost wiedzy ekonomicznej oraz postawy przedsiębiorczości i racjonalnego decydowania oraz rozwijania wśród dzieci tych kompetencji, które w przyszłości będą poszukiwane na rynku pracy i przyczynią się do rozwoju ich kariery zawodowej. Z postawą przedsiębiorczą wiążą się takie kompetencje jak kreatywność, innowacyjność czy podejmowanie ryzyka mające duży wpływ na skuteczną realizację przedsięwzięć ekonomicznych. W ramach prowadzonych przedsięwzięć przedsiębiorczości będzie ujmowana nie tylko w kontekście gospodarczym, ale też społecznym, a zatem promującym społeczną odpowiedzialność biznesu. Wśród proponowanych zagadnień znajdą się np. umiejętność podejmowania decyzji i osiągania celów czy sztuka budżetowania oraz oszczędzania. Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji: * niechęć mieszkańców do podejmowania ryzyka, niska innowacyjność i kreatywność oraz rzadka w populacji cecha bycia przedsiębiorczym, niska dochodowość i innowacyjność funkcjonujących podmiotów gospodarczych- celem przedsięwzięcia jest rozwój wśród społeczności lokalnej dwóch pożądanych postaw: bycia przedsiębiorczym oraz postawy proaktywnej, zakładających umiejętność ciągłego stawiania sobie celów i znajdowania metod ich realizacji; prowadzone działania obejmą wzrost wiedzy ekonomicznej oraz

	postawy przedsiębiorczości i racjonalnego decydowania oraz rozwijania wśród dzieci tych kompetencji, które w przyszłości będą poszukiwane na rynku pracy i przyczynią się do rozwoju ich kariery zawodowej. Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji –tj. budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Batorzu oraz w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Batorzu.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	**Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego**	**Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji**	**Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji**
	✔	✔	✔
Wpływ na cele rewitalizacji	Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać w sposób bezpośredni zdiagnozowanym problemom sfery społecznej i gospodarczej obszaru rewitalizacji. Dzięki niemu nastąpi wzrost kompetencji i umiejętności pozwalających na rozwój postawy bycia przedsiębiorczym wśród lokalnej społeczności. Przeprowadzone różnego rodzaju działania zachęcą do poszukiwania nowych rozwiązań, pomysłów i aktywności w dziedzinie przedsiębiorczości. Pozwolą także na zwiększenie kreatywności i innowacyjności, co przełoży się na zwiększenie jakości kapitału ludzkiego na przyszłość. Prowadzone w placówce edukacyjnej zajęcia pozwolą na wzrost wiedzy ekonomicznej oraz postawy przedsiębiorczości i racjonalnego decydowania oraz rozwijania wśród dzieci tych kompetencji, które w przyszłości będą poszukiwane na rynku pracy i przyczynią się do rozwoju ich kariery zawodowej. Realizacja projektu wpłynie na zmianę mentalności i postrzegania świata przez mieszkańców rewitalizacji. Pozwoli na rozwój kompetencji społecznych oraz wzrost wiedzy ekonomicznej, co będzie miało bezpośredni wpływ na podniesienie jakości kapitału społecznego. Zwiększy również konkurencyjność mieszkańców na rynku pracy. Dzięki niemu nastąpi wzrost zainteresowania mieszkańców prowadzeniem działalność gospodarczej, co w przyszłości wpłynie na wzrost liczby podmiotów gospodarczych, wzrost liczby miejsc pracy oraz ogólne ożywienie gospodarcze obszaru. Rozwój sfery gospodarczej wpłynie na poprawę sytuacji w sferze społecznej, tj. zmniejszenie skali bezrobocia i zubożenia społeczności lokalnej.		
Szacowany koszt	30 000,00 zł		
Źródła finansowania	- Środki Lokalnej Grupy Działania - Środki sponsorów prywatnych -Środki NGO udzielających dotacji/grantów - Środki Gminy Batorz		
Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	1/P-Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej 7/P-Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną 8/P- Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu 9/P- Rozwój włączającej edukacji przedszkolnej w Gminie Batorz 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 1/D- Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne		

<table>
<tr><td>Numer i nazwa projektu</td><td colspan="3">6/D - Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td>Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia</td><td colspan="3">Gminny Ośrodek Kultury w Batorzu
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Batorzu</td></tr>
<tr><td>Zakres realizowanych działań</td><td colspan="3">Edukacja ekologiczna odgrywa bardzo ważną rolę w kształtowaniu świadomości prośrodowiskowej. Edukacja ma za zadanie wykształcić nowe spojrzenie na środowisko i jego walory oraz nauczyć jak chronić przyrodę i racjonalnie korzystać z jej dóbr. Przedmiotem przedsięwzięcia jest realizacja zintegrowanych działań na rzecz kształtowania prawidłowych postaw i nawyków w zakresie zdrowia, żywienia, uprawiania sportu, zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców. Całość realizowanych przedsięwzięć służyć ma również integracji lokalnej społeczności, w tym w szczególności integracji międzypokoleniowej. Jednym z głównych działań będzie rozwijanie i wspieranie pozaszkolnych form edukacji oraz akcji ukierunkowanych na dbanie o wspólną przestrzeń skierowanych do wszystkich mieszkańców. W ramach przedsięwzięcia przewidziano np. organizację konkursów przyrodniczych, organizację akcji cyklicznego wspólnego sprzątania najbliższej okolicy, przygotowanie ścieżek przyrodniczych i dydaktycznych, realizacja warsztatów ekologicznych o różnej tematyce, promowanie informacji w zakresie możliwości dofinansowania do wymiany pieców węglowych na ekologiczne źródła ogrzewania oraz dofinansowania w zakresie montażu odnawialnych źródeł energii, realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych i zmniejszających energochłonność budynków mieszkalnych. W trakcie prowadzonych konsultacji społecznych zgłaszano, iż dzieci maja problemy związane z brakiem ruchu i wadami postawy, spora część z nich stale nie uprawia aktywności ruchowej – przyzwyczajone są do spędzania wolnego czasu przed telewizorem czy komputerem. Problem ten dotyczy również dorosłych mieszkańców. Nie przestrzegają również zasad zdrowego żywienia. Na taki stan rzeczy wpływ mają przede wszystkim ugruntowane nieprawidłowe nawyki rodziców nie przywiązują wagi do zdrowego stylu życia pojmowanego w kontekście aktywności ruchowej oraz zdrowego żywienia. Wobec czego drugi filar przedmiotowego przedsięwzięcia będzie stanowiła realizacja małych przedsięwzięć przyczyniających się do uatrakcyjnienia oferty spędzania czasu, w tym m.in.:
organizacja imprez i festynów o tematyce zdrowotnej, organizacja zabaw i ćwiczeń ruchowych oraz zajęć dedykowanych zarówno dzieciom przedszkolnym jak i w wariancie i osobom dorosłym (m.in. maraton zumby, zumba kids itp.), organizacja eventów sportowych np. zawodów drwali, itp., promocja aktywnego i zdrowego trybu życia wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji, realizacja tzw. „Białych Niedzieli”
prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie różnego rodzaju chorób. Możliwość uczestnictwa w realizacji wspólnych przedsięwzięć, angażujących osoby w różnym wieku, będzie również ważnym elementem integrującym lokalną społeczność.
Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji:
*problemy zdrowotne mieszkańców- przedsięwzięcie zawiera szereg kompleksowych działań wpływających na poprawę stanu zdrowia mieszkańców,
*niska świadomość ekologiczna mieszkańców – przedsięwzięci wpłynie na wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.
Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji –tj. budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Batorzu oraz w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Batorzu.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Oddziaływanie przedsięwzięcia</td><td>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</td><td>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</td><td>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td>✔</td><td></td><td>✔</td></tr>
<tr><td>Wpływ na cele rewitalizacji</td><td colspan="3">Podniesienie wiedzy ekologiczne mieszkańców przyczyni się do zmian ich nieprawidłowych nawyków. Wpłynie to pozytywne na poprawę zarówno środowiska naturalnego, jak i jakości zamieszkiwania na obszarze rewitalizacji. Prawidłowe i ekologiczne nawyki oraz</td></tr>
</table>

	przeprowadzone działania związane z kwestiami zdrowotnymi wpłyną na polepszenie stanu zdrowia lokalnej społeczności. Czyste środowisko naturalne to jedne z głównych atutów i potencjałów wpływających na możliwość rozwoju branży turystycznej. Poprawa jakość środowiska naturalnego wpłynie na podniesienie atrakcyjność turystycznej obszaru rewitalizacji.
Szacowany koszt	70 000,00 zł
Źródła finansowania	- Środki sponsorów prywatnych -Środki NGO udzielających dotacji/grantów - Środki Gminy Batorz
Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	7/P-Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną 8/P- Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu 9/P- Rozwój włączającej edukacji przedszkolnej w Gminie Batorz 10/P -Batorski Kiermasz Rękodzielniczy 12/P- „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych 13/P-Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji 14/P -Zielona giełda 15/P- Sąsiedzka giełda 17/P -OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka 1/D- Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne 5/D -Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji

Numer i nazwa projektu	**7/D – Rozwój infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji**
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	**Gmina Batorz**
Zakres realizowanych działań	Do podstawowego układu dróg w Gminie Batorz należą drogi powiatowe oraz gminne. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy łączna długość dróg gminnych wynosi: 67,93 km, w tym 59,13 km (87,05%) stanowią drogi gminne o nawierzchni utwardzonej; W chwili obecnej 24,04 km (40,66%) spośród ww. zaklasyfikowano jako drogi o złej nawierzchni wymagające podjęcia interwencji, tj. prac modernizacyjnych. Pozostałe 8,8 km to drogi nieutwardzone, w ramach których 100% wymaga budowy. Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy Batorz wynosi 43 km, w tym 41,161 km (95,72%) to drogi o nawierzchni utwardzonej, a 1,839 km to drogi o nawierzchni nieutwardzonej. Wśród dróg utwardzonych, 15,593 km (37,88%) wymaga podjęcia interwencji (przeprowadzenia prac modernizacyjnych). 100% spośród ww. dróg powiatowych wymaga budowy. Drogi powiatowe zapewniają najważniejsze powiązania tranzytowe pomiędzy miejscowościami oraz powiązania z gminami sąsiednimi. Drogi powiatowe klasy zbiorczej pełnią rolę powiązań między miejscowościami, ale miejscami także obsługują przyległą zabudowę. W przeważającej większości są wyasfaltowane, w dobrym lub średnim stanie technicznym, miejscami wyposażone w chodniki Są to:

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">

droga Nr 2304L (Zdziłowice-Batorz-Stawce-Stara Wieś) łączy funkcje najważniejszego powiązania północ-południe z funkcją obsługi terenów otaczającej zabudowy. Jest wyasfaltowana, w dobrym lub średnim stanie technicznym lecz miejscami charakteryzuje się dużą ilością zjazdów i dużą krętością. Na odcinkach przechodzących przez Batorz Drugi i Wólka Batorska wzdłuż drogi nr 2304L przebiega równoległa gminna droga dojazdowa pełniąca funkcję drogi serwisowej,
drogi Nr: 2314L (Stawce-Ponikwy), Nr 2731L (Studzianki-Stawce), Nr 2736L (Batorz-Błażek-Samary-Blinów), Nr 2804L (Błażek-Pasieka-Wierzchowiska) i Nr 2740L (Błażek-Polichna IV).

Pozostałe drogi będące w Zarządzie Dróg Powiatowych mają znaczenie lokalne, zapewniają dojazd do poszczególnych posesji, w mniejszym stopniu prowadzą ruch tranzytowy pomiędzy miejscowościami, charakteryzują się większą ilością zjazdów, skrzyżowań i mniejszymi szerokościami jezdni i pasów drogowych. Są to:

droga Nr 2305L (Studzianki- Aleksandrówka-Batorz) jest wyasfaltowana, jest w złym stanie technicznym, przy czym na odcinku przebiegającym przez Aleksandrówkę, brak jest możliwości znacznych poszerzeń drogi, a w Batorzu Pierwszym występuje niewielka odległość pomiędzy skrzyżowaniami z drogą 2736L i gminną drogą dojazdową,
droga Nr 2805L (Błażek-Aleksandrówka) jest wyasfaltowana, jest w dobrym stanie technicznym, przy czym na odcinku przebiegającym przez Błażek, brak jest możliwości znacznych poszerzeń drogi,
droga Nr 2807L (Błażek-Piłatka) na znacznej długości pozostaje drogą polną stanowiącą dojazd do przyległych terenów rolnych. Miejscami charakteryzuje się dużą krętością.
droga Nr 2306L (Zakrzew-Kolonia Stawce-Boża Wola) ma już klasę drogi lokalnej. Droga jest wyasfaltowana, w złym stanie technicznym.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Gminy Batorz łączna długość dróg lokalnych na terenie gminy w 2023 r. wynosiła 110,93 km, w tym 50,272 km to drogi wymagające podjęcia interwencji (utwardzenia, modernizacji lub całkowitej budowy). W wyznaczonym obszarze rewitalizacji znajduje się łącznie 31,48 km dróg lokalnych, z czego 17,14 km wymaga podjęcia prac modernizacyjnych. Odsetek dróg lokalnych będących w niewystarczającym stanie technicznym dla terenu całej gminy kształtuje się na poziomie 45,32%. W obrębie wyznaczonego obszaru aż 54,45% tych dróg wymaga przeprowadzenia modernizacji, remontów i napraw. Jest to o 9,13 punktów procentowych więcej niż w całej gminie.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Oddziaływanie przedsięwzięcia</td><td>Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego</td><td>Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji</td><td>Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji</td></tr>
<tr><td>✔</td><td></td><td>✔</td></tr>
<tr><td>Wpływ na cele rewitalizacji</td><td colspan="3">Celem przedsięwzięcia jest poprawa jakości zamieszkiwania na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa poruszania się po drogach publicznych.
Zakres realizowanego zadania obejmuje modernizację i budowę infrastruktury drogowej na terenie Gminy Batorz.
Projekt odpowiada na następujące zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji:
*niewystarczające wykorzystanie potencjału obszaru (walorów naturalnych oraz turystycznych) do rozwoju sfery gospodarczej - rozwój infrastruktury drogowej w sposób znaczny zwiększa atrakcyjność gospodarczą obszaru,
*niewystarczająca jakość dróg publicznych – projekt przyczyni się w sposób znaczny do poprawy stanu technicznego dróg lokalnych,
* mieszkańcy obszaru rewitalizacji borykając się również z licznymi problemami zdrowotnymi – spadek emisji liniowej zanieczyszczającej środowisko (związanej ze zmianą nawierzchni przebudowanej drogi) wpłynie na poprawę stanu zdrowia mieszkańców.</td></tr>
<tr><td>Szacowany koszt</td><td colspan="3">2 000 000,00 zł</td></tr>
<tr><td>Źródła finansowania</td><td colspan="3">- Rządowy Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych</td></tr>
</table>

	- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2021-2027 - Krajowy Plan Odbudowy - Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg - Środki Gminy Batorz
Przedsięwzięcia powiązane i komplementarne	1/P-Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej 3/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 6/P-Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu 11/P- Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu 16/P- Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy 18/P – Budowa budynku centrum integracji kulturalnej w Woli Studzieńskiej wraz z zakupem wyposażenia pozwalającego na realizację funkcji kulturalnych oraz rewitalizacją terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem 2/D -Kontynuacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest 3/D- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Batorz 4/D-Mikroprojekty rewitalizacyjne

4.7 Szacunkowe ramy finansowe

Dywersyfikacja źródeł finansowania stanowi jeden z podstawowych warunków decydujących o powodzeniu procesu wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Różnorodność i komplementarność finansowa decyduje o tym, że realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie efektywna i bezpieczna (zwiększa szanse na powodzenie i pełną realizację założeń).

4.7.1 Indykatywne ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą być realizowane przez różnorodne grupy podmiotów tj. przez podmioty z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego. Do pierwszego rodzaju źródeł finansowania (tj. komercyjnych) zalicza się przede wszystkim kredyty, pożyczki, obligacje komunalne. Ponadto wskazuje się, że niektóre działania mogą być wspierane przez środki własne przedsiębiorstw i innych podmiotów prywatnych i pozarządowych. Na etapie realizacji zapisów GPR bardzo istotna jest współpraca różnych podmiotów gwarantująca powodzenie wdrażanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wspomniany drugi rodzaj obejmuje źródła niekomercyjne. Wśród nich największe znaczenie mają środki własne budżetu gminy, fundusze europejskie oraz środki pochodzące z programów krajowych.

Poniższe tabele zawierają indykatywne ramy finansowe podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szacunkowe zestawienie kosztów.

Tabela 13 Indykatywne ramy finansowe podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nr	Nazwa projektu	Rodzaj projektu	Wnioskodawca	Okres	Szacunkowy koszt (PLN)	Środki (PLN)	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS (PLN)	Środki budżetu gminy (PLN)	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia (PLN)
1/P	**Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej**	Inwestycyjny	Gmina Bato	202	1 200	120	0,00	1 020 000,00	0,00	60 000,00

			r z					(Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027		

								- EFRR)		
2/P	**SILNA RODZINA**	Nieinwestycyjny	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Batorzu	202	700	70	0,00	595 000 (Funduszе Europejskie dla Lubelskiego na lata 2	0,00	35 000,00 (wkład niepieniężny)

								021-2027-EFSPlus)		
3/P	**Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem**	Inwestycyjny	Gmina Batorz	202	3 500 0	350	0,00	2 975 000,00 (Fundusze Europejskie dla L	0,00	175 000,00

								ubelskiegonalata2021-2027-EFRR)		
4/P	**Rozwój usług społecznych w formie opieki dziennej na terenie Gminy Batorz.**	Nieinwestycyjny	Gminny Ośrodek Pomocy Spo	202	2 000 0	2 000 (budżet	0,00	1 700 000,00 (Fundusze E	0,00	100 000,00 (wkład niepieniężny)

			łecznej w Batorzu					uropejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej dla Lubelskiego na lata 2021-2027 - EFRR)		
5/P	**Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających**	Nieinwestycyjny	Gminny Ośr	202	3 500 0	350	0,00	2 975 00	0,00	175 000,00

	wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz	ny	rodekPomocySpołecznejw Batorzu					0,00(FunduszeEuropejskiedlaLubelskiegonalata2021-		

								2027-EFRR)		
6/P	**Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu**	Inwestycyjny	Gmina Batorz	202	11 000	1 100	0,00	9 350 000,00 (Fundusze Europejskie dla Lubelskiego	0,00	550 000,00

								egonalata2021-2027-EFRR)		
7/P	**Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną**	Nieinwestycyjny	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ba	202	1 000 0	100	0,00	850 000,00 (Fundusze Europejskie dla	0,00	50 000,00 zł (wkład niepieniężny)

			torzu					Lubelskiego na lata 2021-2027 - EFS Plus)		
8/P	**Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu**	Nieinwestycyjny	Zespół Szkolno-Przze	202	1 000 0	100	0,00	850 000,00 (Fundusze Eur	0,00	50 000,00 zł (wkład niepieniężny)

			dszkolnyw Batorzu					opejskiedla Lubelskiegonalata 2021-2027-EFS Plus)		
9/P	**Rozwój włączającej edukacji**	Nieinwestycy	Zespół S	202	1 000 0	100	0,00	850 000,00 (	0,00	50 000,00 zł (w

	przedszkolnej w Gminie Batorz	jny	zkolno-Przedszkolnyw Batorzu					Funduszе Europejski dla Lubelskiego na lata 2021-2027-		kładnie pieniężny)

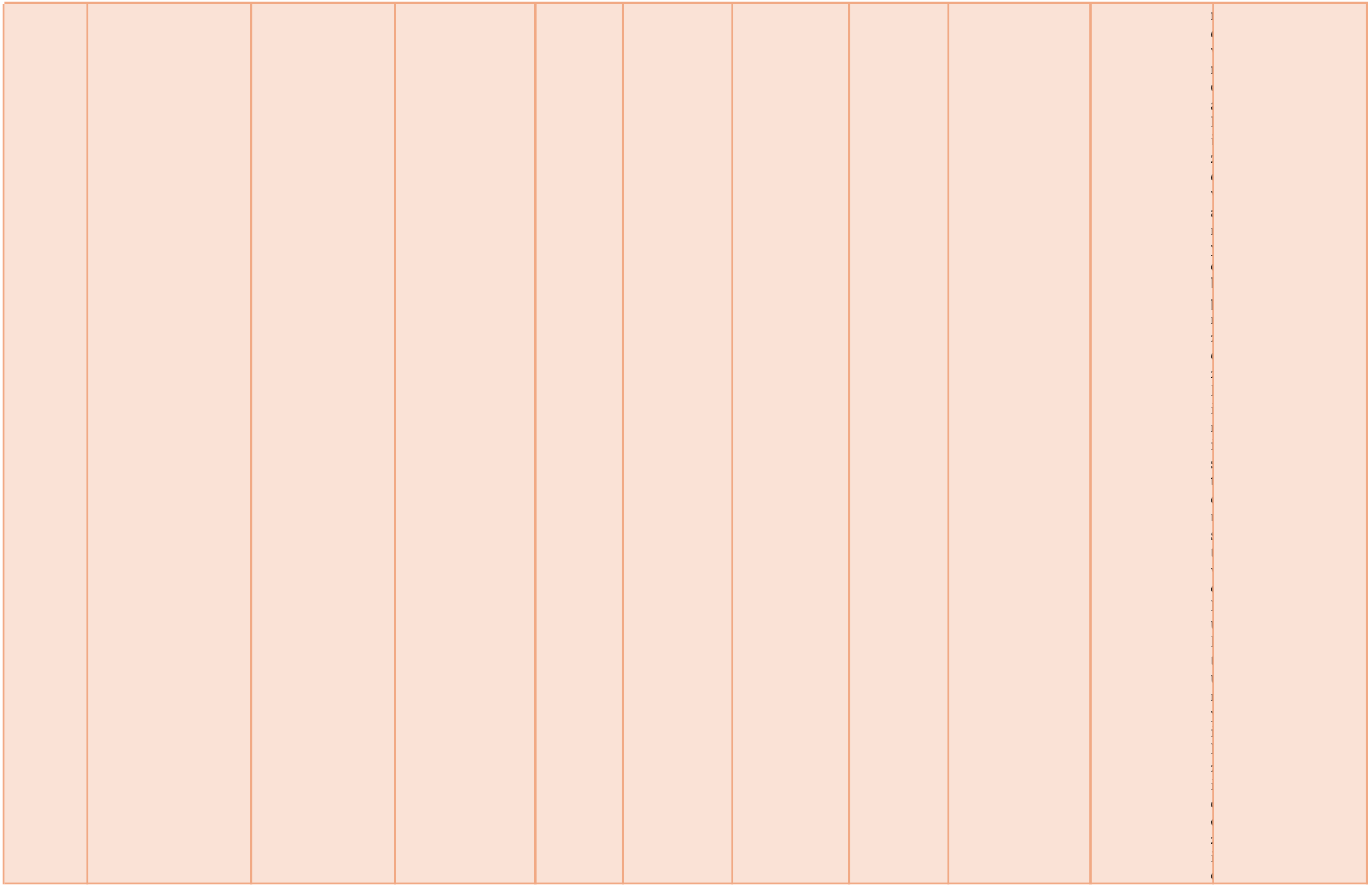
								EFS Plus)		
10/	**Batorski Kiermasz Rękodzielniczy**	Nieinwestycyjny	Gminny Ośrodek Kultury w Batorzu, Gminna Biblioteka Publiczn	202	100 00	50	5	0,00	5 000,00	0,00

			a w B a t o r z u							
11/	**Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu**	Inwestycyjny	Gmina B a t o r z	202	3 000 0	300	0,00	2 550 0 0 0 , 0 0 (F u n d u s z e E u r o p e j s k i e d l a L u b e l s k i e	0,00	550 000,00

								gonalata2021-2027-EFRR)		
12/	**„Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych**	Nieinwestycyjny	Gminna Biblioteka Publiczna w Batorzu	202	50 000,	47	0,00	0,00	0,00	2 500,00

			zu							
13/	**Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji**	Nieinwestycyjny	Gminny Ośrodek Kultury w Batorzu, Gminna Biblioteka Publiczn	202	200 00	0,00	0,00	0,00	150	50 000,00

			aw Batorzu							



14/	**Zielona giełda**	Nieinwestycyjny	Gminny Ośrodek Kultury w Batorzu	202	60 000,	0,00	30 00 (środ	0,00	0,00	30 000,00
15/	**Sąsiedzka giełda**	Nieinwestycyj	Gminny Ośro	202	60 000,	0,00	30 00	0,00	0,00	30 000,00

		ny	dekKulturywBatorzu				(środ			
16/	**Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy**	Inwestycyjny	Gmina Batorz	202	2 500 0	250 000, (budżet	0,00	2 125 000,00 (FunduszeEuropejsk	0,00	125 000,00

								i e d l a L u b e l s k i e g o n a l a t a 2 0 2 1 - 2 0 2 7 - E F R R)		
17/	**OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka**	Nieinwestycyjny	Gminna Biblioteka P	202	150 00	60	0,00	0,00	60 000,00	30 000,00

			ublicznaw Batorzu							

18/	**18/P – Budowa budynku centrum integracji kulturalnej w Woli Studzieńskiej wraz z zakupem wyposażenia pozwalającego na realizację funkcji kulturalnych oraz rewitalizacją terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem**	Inwestycyjny	Gmina Bator z	202	1 500 0	150	0,00	1 275 000,00 (Fundusze Europej	0,00	75 000,00

								skiedla Lubelskiego na lata 2021-2027)		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 14 Szacunkowe koszty realizacji przedsięwzięć dodatkowych

Nr projektu	Nazwa projektu	Rodzaj projektu	Wnioskodawca	Szacunkowa wartość projektu (PLN)	Potencjalne źródła finansowani

1/D	**Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych**	Nieinwestycyjny	Gmina Batorz	10 000,00	- Środki Lokalnej Grupy Działania - Środki Gminy Batorz
2/D	**Kontynuacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest**	Inwestycyjny	Gmina Batorz	1 000 000,00	- Środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 - Środki Gminy Batorz
3/D	**Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Batorz**	Inwestycyjny	Gmina Batorz	1 500 000,00	- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 - Środki Gminy Batorz
4/D	**Mikroprojekty rewitalizacyjne**	Inwestycyjny/ Nieinwestycyjny	Gmina Batorz Partner/rzy – potencjalne organizacje społeczne	300 000,00	-Projekt „Regiony Rewitalizacji 3.0” współfinansowanego z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027
5/D	**Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji**	Nieinwestycyjny	Gminny Ośrodek Kultury w Batorzu Zespół Szkolno-Przedszkolny w Batorzu	30 000,00	- Środki Lokalnej Grupy Działania - Środki sponsorów prywatnych -Środki NGO udzielających dotacji/grantów - Środki Gminy Batorz
6/D	**Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji**	Nieinwestycyjny	Gminny Ośrodek Kultury w Batorzu Zespół Szkolno-Przedszkolny w Batorzu	70 000,00	- Środki sponsorów prywatnych -Środki NGO udzielających dotacji/grantów - Środki Gminy Batorz
7/D	**Rozwój infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji**	Inwestycyjny	Gmina Batorz	2 000 000,00	- Rządowy Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2021-2027 - Krajowy Plan Odbudowy - Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg - Środki Gminy Batorz

Źródło: Opracowanie własne

4.7.2 Potencjalne źródła finansowania Gminnego Programu Rewitalizacji

Rewitalizacja jest procesem wieloaspektowym, także pod względem finansowania. Wiąże się ona z koniecznością oparcia realizacji przedsięwzięć na różnych źródłach finansowania stosownie do ich obszarów tematycznych. Zastosowanie zasady komplementarności źródeł finansowania tj. łączenia środków europejskich z różnych funduszy i programów ze środkami z krajowych źródeł publicznych oraz zaangażowaniu środków prywatnych znacznie zwiększa szanse powadzenia na wdrożenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Poniżej przedstawione są potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

❖ **Środki Europejskie**

Rozporządzenie ogólne[12] dopuszcza stosowanie przez państwo członkowskie nowego instrumentu wspierającego rozwój regionalny[13] pn. *inne instrumenty terytorialne*[14], który w systemie wdrażania polityki spójności w Polsce będzie wykorzystany m.in. do wspierania działań rozwojowych realizowanych przez pojedyncze JST szczebla lokalnego, tj. gminy. Zgodnie z zapisami *Procedury oceny gminnych programów rewitalizacji (GPR) w województwie lubelskim w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027*[15] Gminny Program Rewitalizacji będzie pełnić funkcję strategii IIT (innego instrumentu terytorialnego) o ile zostanie uzupełniony o opis procesu zaangażowania partnerów, czyli interesariuszy rewitalizacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem programu w odniesieniu do przewidzianych w nich działań finansowanych ze środków polityki spójności. Projekty wynikające z GPR mogą korzystać z różnych źródeł finansowania stosownie do ich dostępności, a sposób realizacji poszczególnych przedsięwzięć może uwzględniać możliwości, jakie stwarzają różne programy pomocowe. Wykorzystanie środków finansowych w ramach programu *Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027* stanowić będzie jedno z najważniejszych źródeł wsparcia zewnętrznego procesu rewitalizacji w gminie. Zgodnie z zapisami *Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Województwa Lubelskiego 2021-2027*[16], zastosowanie instrumentów terytorialnych wdrażanych w oparciu o programy rewitalizacji następować będzie w ramach dedykowanych priorytetów i celów szczegółowych: *2.1.11 Priorytet XI Rozwój zrównoważony terytorialnie, 2.1.11.1. Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.*

Poza wyżej wymienionym i stricte przeznaczonym procesowi rewitalizacji priorytetem, wymienić można również inne priorytety i cele szczegółowe *Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Województwa Lubelskiego 2021-2027*, które stanowić mogą potencjalne źródła finansowania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

✔ 2.1.2. Priorytet II Transformacja gospodarcza i cyfrowa regionu - 2.1.2.1. Cel szczegółowy 1(ii) czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych, 2.1.2.2. Cel szczegółowy 1(iii) wzmacnianie trwałego wzrostu i

[12]Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego I Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

[13]Art. 28 i art. 39 rozporządzenia ogólnego Parlamentu Europejskiego i Rady (UE),

[14]Zgodnie z art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027

[15]Załącznik do uchwały nr CDXXVI/7499/2023 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 25 stycznia 2023 r.

[16] przyjętego przez Zarząd Województwa Lubelskiego Uchwałą nr CDXVII/7223/2022 z dnia 13 grudnia 2022 roku i zatwierdzonego przez Komisję Europejską decyzją wykonawczą nr C(2022)8382 z dnia 24 listopada 2022 roku [Dz. U. Woj. Lubelskiego z dnia 20 grudnia 2022 poz. 6857]

konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne.

- ✔ 2.1.3. Priorytet III Ochrona zasobów środowiska i klimatu - 2.1.3.1. Cel szczegółowy 2(iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego, 2.1.3.2. Cel szczegółowy 2(v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej, 2.1.3.3 Cel szczegółowy 2(vi) wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu, 2.1.3.4 Cel szczegółowy 2(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.
- ✔ 2.1.4 Priorytet IV Efektywne wykorzystanie energii- 2.1.4.3 Cel szczegółowy 2(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, 2.1.4.4. Cel szczegółowy 2(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE)2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju.
- ✔ 2.1.7 Priorytet VII Lepsza dostępność do usług społecznych i zdrowotnych- 2.1.7.1 -Cel szczegółowy 4(ii) (EFRR) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online, 2.1.7.2 - Cel szczegółowy 4(iii) (EFRR) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne, 2.1.7.3 - Cel szczegółowy 4(v) (EFRR) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej, 2.1.7.4 - Cel szczegółowy 4(vi) (EFRR) wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.
- ✔ 2.1.8 Priorytet VIII Zwiększanie spójności społecznej – 2.1.8.1 - Cel szczegółowy 4h) (EFS+) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji, 2.1.8.2 - Cel szczegółowy 4k) (EFS+) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej, modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji, poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej, 2.1.8.3 - Cel szczegółowy 4l) (EFS+) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.
- ✔ 2.1.9 -Priorytet IX Zaspokajanie potrzeb rynku pracy- 2.1.9.1 - Cel szczegółowy 4a) (EFS+) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej, 2.1.9.2 - Cel szczegółowy 4b) (EFS+) modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i

kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy, 2.1.9.3 - Cel szczegółowy 4c) (EFS+) Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, 2.1.9.4 - Cel szczegółowy 4d) (EFS+) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia.

- ✔ 2.1.10 Priorytet X Lepsza edukacja- 2.1.10.1 - Cel szczegółowy 4e) (EFS+) poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania kompetencji kluczowych, w tym umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, oraz przezwspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego, 2.1.10.2 - Cel szczegółowy 4f) (EFS+) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, 2.1.10.3 - Cel szczegółowy 4g) (EFS+) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej.

Wśród potencjalnych europejskich źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych można wymienić również:

- ✔ Projekt „Regiony Rewitalizacji 3.0” współfinansowany z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027 – projekt wdrażany będzie przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie; będzie on polegał na udzieleniu grantów na wybrane do dofinansowania mikro-projekty rewitalizacyjne.
- ✔ *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2021-2027* - to jeden z najważniejszych instrumentów wsparcia rozwoju obszarów wiejskich w Polsce, realizowany przez Unię Europejską w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (CAP). Celem PROW jest wzmocnienie konkurencyjności i zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich poprzez wsparcie inwestycji, działań innowacyjnych i projektów społecznych. PROW jest skierowany do różnych grup beneficjentów, takich jak rolnicy, przedsiębiorcy, lokalne grupy działania, samorządy i organizacje pozarządowe z terenów wiejskich. W ramach PROW 2021-2027, beneficjenci mogą uzyskać dotacje na realizację projektów związanych z rozwojem gospodarczym, środowiskowym i społecznym na obszarach wiejskich. Dotacje na działania z zakresu rozwoju społecznego: PROW 2021-2027 oferuje dotacje na działania z zakresu rozwoju społecznego, takie jak m.in. rozwój infrastruktury społecznej, wsparcie dla organizacji pozarządowych czy też wsparcie dla lokalnych inicjatyw na obszarach wiejskich. Dotacje te są przeznaczone dla samorządów, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów z terenów wiejskich, które chcą wdrażać projekty związane z rozwojem społecznym na obszarach wiejskich.
- ✔ *Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę Klimat Środowisko* – program został zatwierdzony w dniu 6 października 2022 roku przez Komisję Europejską, jego celem jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z

założeniami rozwoju zrównoważonego. Z tego względu cele programu są bezpośrednio powiązane z celami programu rewitalizacji, który opiera się na realizacji tej zasady w odniesieniu do wyznaczonego w gminie obszaru rewitalizacji.

- ✔ *Krajowy Plan Odbudowy i Wzmacniania Odporności* - obejmuje środki Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, które dedykowane są różnym obszarom tematycznym, między innymi zielonej transformacji. Wsparcie będzie kierowane m.in. na wprowadzenie zieleni, bardziej efektywnym wykorzystaniu zasobów oraz przeciwdziałaniu utracie różnorodności biologicznej.

❖ **Środki krajowe**

- ✔ *Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa* - zgodnie z art. 90u ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty[17] Rada Ministrów realizuje Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025, którego celem jest wzmacnianie roli bibliotek publicznych, szkolnych oraz pedagogicznych jako lokalnych ośrodków życia społecznego, które stanowią centrum dostępu do kultury i wiedzy. Program ten realizowany jest poprzez poprawę oferty bibliotek publicznych oraz inwestycje w ich infrastrukturę. Obejmuje to w szczególności dostosowanie bazy lokalowej do współczesnych standardów w zakresie obiektów użyteczności publicznej w celu rozwijania kompetencji społecznych i kulturowych mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności świadczonych usług.
- ✔ *Program Wieloletni Senior Plus* - program na lata 2021-2025, który prowadzony jest przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, ma na celu wsparcie warunków do aktywnego starzenia się w środowisku lokalnym oraz jak najdłuższego udziału w życiu społecznym seniorów. Wspiera on działania mające na celu zwiększenie spójności społecznej poprzez wsparcie kierowane do najstarszej części społeczeństwa. Program obejmuje zarówno działania związane utworzeniem lub wyposażeniem infrastruktury społecznej wspierającej seniorów, jak też stanowi wsparcia dla zapewnienia funkcjonowania już istniejących obiektów.
- ✔ *Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej* - zgodnie z art. 86 *ustawy z dnia 19 listopada 2009 rokuo grach hazardowych*[18]Minister właściwy do spraw kultury fizycznej jest dysponentem państwowego funduszu celowego pod nazwą Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej. Wydatki w ramach funduszu ponoszone są na przebudowę, remonty i dofinansowanie inwestycji obiektów sportowych, rozwijanie sportu wśród dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych, rozwój turystyki społecznej sprzyjającej aktywności fizycznej społeczeństwa oraz zadania określone w przepisach o zdrowiu publicznym w zakresie aktywności fizycznej. Zasady wdrażania środków funduszu określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Sportu i Turystyki z dnia 12 sierpnia 2019 roku w sprawie przekazywania środków z Funduszu Kultury Fizycznej[19].
- ✔ Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych - zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 23 października 2018 roku *o Funduszu Solidarnościowym*[20] fundusz, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, jest funduszem celowym obejmującym wsparcie osób niepełnosprawnych oraz emerytów i rencistów. Stosownie do art. 6 oraz art. 7 ust. 1 i ust. 5 ustawy zgromadzone w ramach niniejszego funduszu środki finansowe przeznaczane są na realizację zadań w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych poprzez programy rządowe Rady Ministrów i programy resortowe ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Jednym z takich programów jest program rozwoju centrów opiekuńczo-mieszkalnych realizowany przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej.

[17]Tekst jednolity Dz. U. z 2021 poz. 1915 ze zmianami
[18]Tekst jednolity Dz. U. z 2022 roku poz. 888 ze zmianami
[19] Tekst jednolity Dz. U. z 2019 roku poz. 1638
[20] Tekst jednolity Dz. U. z 2020 roku poz. 1787

- ✔ *Fundusz Dostępności* - zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku *o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*[21] Fundusz Dostępności jest funduszem celowym, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego. Celem tego funduszu jest realizacja zadań polegających na wsparciu działań w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Realizacja przedsięwzięć polegających na likwidacji barier architektonicznych może być wspierana w ramach funduszu poprzez korzystnie oprocentowane instrumenty zwrotne.
- ✔ *Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych* - program utworzony został uchwałą nr 84/2021 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2021 roku z późniejszymi zmianami, ma na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych poprzez bezzwrotne dofinansowanie inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne[22] udzielane przez Bank Gospodarstwa Krajowego ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, o którym mowa w art. 65 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o *zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw.* Program obejmuje cztery obszary priorytetowe dotyczące różnego rodzaju zadań własnych gminy. Dotyczą one między innymi infrastruktury drogowej i infrastruktury technicznej, gospodarki odpadami, infrastruktury kulturalnej i sportowej czy też rewitalizacji.
- ✔ *Fundusz Termomodernizacji i Remontów* - wdrażanie programu ustanowiła ustawa z dnia 21 listopada 2008 roku o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków, przewiduje udzielanie wsparcia na działania w zakresie termomodernizacji lub przedsięwzięć służących przeciwdziałaniu skutkom luki remontowej.
- ✔ *Program Regionalny Wsparcia Edukacji Ekologicznej na lata 2022-2025* - celem programu jest podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej, upowszechnianie wiedzy, aktywizacja społeczna, budowanie społeczeństwa obywatelskiego i kształtowanie postaw proekologicznych społeczeństwa (w tym dzieci i młodzieży) w zakresie tematyki: przeciwdziałania emisjom, odnawialnych źródeł energii i niskoemisyjnego transportu, zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
- ✔ *Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021-2030 (NOWEFIO)*- jest kontynuacją programów rządowych skierowanej do sektora organizacji pozarządowych. Celem głównym Rządowego Programu NOWEFIO jest zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne przez poprawę samoorganizacji społecznej, wzrost znaczenia sektora obywatelskiego w życiu publicznym oraz wzmocnienie instytucjonalne sektora obywatelskiego w Polsce. Priorytety: Priorytet 1. Mikro-Inicjatywy, Priorytet 2. Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego, Priorytet 3. Organizacje obywatelskie w życiu publicznym, Priorytet 4. Wzmocnienie kompetencji organizacji obywatelskich.
- ✔ *Rządowy Program Odbudowy Zabytków* - ma na celu odbudować blask zabytków w całej Polsce. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez Bank Gospodarstwa Krajowego.
- ✔ *Fundacja BGK im. J. K. Steczkowskiego* - Fundacja Banku Gospodarstwa Krajowego prowadzi liczne programy wsparcia lokalnych społeczności. Celami Fundacji są:
  1) wspieranie nauki, edukacji, oświaty i wychowania;
  2) prowadzenie działalności charytatywnej;

[21] Tekst jednolity Dz. U. z 2020 poz. 1062 ze zmianami

22

3) wspieranie ochrony i promocji zdrowia;
4) działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
5) promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
6) działania na rzecz kultury i dziedzictwa narodowego;
7) działania wspomagające rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.

❖ **Środki międzynarodowe**

✔ *Fundusze norweskie i EOG* - celem funduszy jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych oraz współpracy merytorycznej pomiędzy państwami-darczyńcami oraz państwem-beneficjentem. Szeroki zakres wsparcia jest wzbogacony poprzez możliwość współpracy z partnerami z krajów finansujących, co pozwala na wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.

4.8 Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

Komplementarność stanowi istotny element Gminnego Programu Rewitalizacji. Wskazuje na wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. W ramach niniejszego rozdziału powiązania rozpatrywane są w następujących aspektach:

a) przestrzennym,
b) problemowym,
c) w zakresie ustawy o dostępności z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
d) proceduralno-instytucjonalnym,
e) międzyokresowym,
f) źródeł finansowania.

4.8.1 Komplementarność przestrzenna

Niniejszy Gminny Program Rewitalizacji spełnia wymagania dotyczące komplementarności przestrzennej. Ze względu na znaczenie tego obszaru planowana interwencja nie spowoduje przesunięcia problemów na inny obszar, a jedynie zapoczątkuje pozytywne zmiany w pozostałych obszarach Gminy Batorz. Komplementarność przestrzenna opiera się na uwzględnieniu ciągłości przestrzeni i relacjach przestrzennych z pozostałymi częściami gminy. Przestrzeń traktowana jest jako całość, w której efekty działań rewitalizacyjnych będą oddziaływać nie punktowo, ale poprzez efekt synergii na całe otoczenie.

Komplementarność przestrzenną w Gminnym Programie Rewitalizacji zapewniają projekty wskazane do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, pozwalające na wyprowadzenie go ze stanu kryzysowego. Projekty te są ze sobą powiązane i wzajemnie się dopełniają, a ich realizacja wpłynie na poprawę stanu obszaru rewitalizacji, a ponadto przyczyni się do poprawy wizerunku całej gminy.

Większość proponowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych skupia się na obszarze rewitalizacji i jest z nim ściśle powiązana, stanowiąc odpowiedź na jego główne problemy. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na całym obszarze gminy, ponieważ wiele z nich dotyczy

infrastruktury (drogi) lub obiektów użyteczności publicznej (obiekty sportowe i edukacyjne), co bezpośrednio wpłynie na poprawę jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy Batorz.

GPR zwiera także przedsięwzięcie usytułowane poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji, tj. *3/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem* oraz *4/P – Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz*. Umieszczenie na liści podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych projektu ulokowanego poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji jest zgodne z zapisami ustawy o rewitalizacji.[23]

4.8.2 Komplementarność problemowa

Przedmiotowy GPR spełnia całość wymogów w zakresie komplementarności problemowej i jest dokumentem spójnym wewnętrznie oraz zewnętrznie, harmonijnie wplecionym w system zarządzania strategicznego Gminy Batorz:

- ✔ w następnej kolejności (rozdział 3.) zaprezentowano metodologię przeprowadzenia procesu delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- ✔ w rozdziale 4. przedstawiono szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji (zawierającą informację w zakresie zaobserwowanych problemów i obszarów deficytowych, jak również potencjałów decydujących o możliwościach rozwojowych obszaru),
- ✔ w rozdziale 5.1.1 zaprezentowano wizję stanu obszaru po zrealizowaniu programu rewitalizacji,
- ✔ w rozdziale 5.1.2 zaprezentowano zhierarchizowany zestaw celów rewitalizacji (cel główny – cele strategiczne- cele operacyjne), których realizacja następować za pomocą wyznaczonych kierunków działań,
- ✔ w rozdziale 5.2.1 - przedstawiono listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (zwierającą w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny oraz opis działań zapewniających dostęp osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami),
- ✔ w rozdziale 5.2.2 przedstawiono charakterystykę (realizujących cele i kierunki działań rewitalizacyjnych) pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- ✔ w rozdziale 5.3 przedstawiono indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz potencjalne źródła finansowania pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- ✔ mechanizmy zapewnienia komplementarności – zarówno pomiędzy rodzajami przedsięwzięć rewitalizacyjnych, różnymi rodzajami podmiotów je realizujących jak i pomiędzy różnymi źródłami ich finansowania zostały opisane w tymże rozdziale (5.4).
- ✔ w rozdziale 6. zaprezentowano kompleksowy system wdrażania GPR wraz z kwantyfikowalnymi rezultatami rewitalizacji, opatrznymi wskaźnikami oceny postępów wdrażania,
- ✔ szczegółowy opis powiązań przedmiotowego GPR z dokumentami strategicznymi poszczególnych szczebli został zaprezentowany w rozdziale 7. *Powiązanie GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi*,
- ✔ w rozdziale 8. zawarto informacje w zakresie procesu uspołeczniania procedury opracowywania i wdrażania GPR,

[23] Zgodnie z art. 15 ust.3 ustawy o rewitalizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne zamieszczone w gminnym programie rewitalizacji mogą być realizowane również poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki i służą one realizacji celów i kierunków działań programu.

- ✔ zakres niezbędnych zmiana w dokumentach strategicznych i uchwałach Gminy Batorz został zaprezentowany w rozdziale 9.,
- ✔ rozdział 10 zawiera informacje w zakresie procesu opiniowania dokumentu przez wymagane organy, procedury oceny oddziaływania na środowisko dokumentu, a także załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.

Przedstawione w niniejszym GPR przedsięwzięcia rewitalizacyjne są komplementarne na poziomie ogólnym (dopełniania się rodzajami). Wszystkie z przedsięwzięć rewitalizacyjnych mają charakter przekrojowy – realizuje więcej niż jeden cel i dotyka szeregu aspektów (społecznych, ekonomicznych, przestrzennych, środowiskowych, technicznych). Wzajemne dopełnianie się w zakresie rozwiązywania problemów przez poszczególne przedsięwzięci zostało zapewnione m.in. na poziomie naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych prowadzonych w okresie od 29 kwietnia 2025 r. do 13 maja 2025 r. przez Gminę Batorz. Przyjęto zasadę, że komplementarność problemowa występuje jeżeli jest wykazane dopełnianie się przedsięwzięć w zakresie przeciwdziałania co najmniej jednemu problemowi społecznemu i co najmniej jednemu problemowi z pozostałych sfer (gospodarczej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej). W przypadku projektów infrastrukturalnych, dla których dominującą sferą interwencji jest sfera przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i środowiskowa, zakłada się, iż będą one stanowiły trwałą bazę dla realizacji projektów społecznych (wspierających potencjał młodzieży oraz ich kompetencje społeczne i edukacyjne, integracyjnych, aktywizujących mieszkańców, promujących zdrowe nawyki żywieniowe i ruchowe, a także zwiększające świadomość w zakresie postaw proekologicznych i proklitycznych, zwiększających dostęp do kultury). Jednocześnie przedsięwzięcia zostały zaplanowane w taki sposób, aby ich skutki przyczyniały się do niwelowania problemów w różnych sferach, osiągając w niektórych przypadkach wymiar horyzontalny. Aktywizacja społeczna przyczyni się zarówno do ograniczania problemu patologii, jak i aktywizacji zawodowej. Problemy związane z funkcjonowaniem osób niepełnosprawnych będą niwelowane zarówno w warstwie społecznej i zawodowej (m.in. poprzez rozwój sektora ekonomii społecznej), jak i w odniesieniu do fizycznego funkcjonowania (ograniczenia barier architektonicznych) wskazanej kategorii społecznej. Projekty polegające na poprawie jakości usług publicznych (np. poprawa standardu i rozwój programów edukacyjnych, rozwój opieki nad dziećmi do lat 3) przełożą się na wzrost poczucia tożsamości lokalnej i budowanie silnego kapitału społecznego. Projekty obejmujące uporządkowanie przestrzeni publicznych wpłyną na atrakcyjność obszaru jako miejsca zamieszkania i rekreacji (np. uporządkowanie i poprawa estetyki przestrzeni publicznych, a także rozwój ich funkcji o nowe, m.in. turystyczno-rekreacyjne, co niewątpliwie przyczyni się do rozwoju usług turystycznych i okołoturystycznych jak również usług podstawowych dla mieszkańców). Wskazane w ramach niniejszego dokumentu przedsięwzięcia wpływają na niwelowanie problemów w różnych sferach, co przeciwdziała fragmentacji działań i wpływa na ich kompleksowość. W każdym z przypadków przedsięwzięcia zaplanowane zostały w taki sposób, aby bazować na lub wykorzystywać istniejące potencjały obszaru.

Planowane przedsięwzięcia wynikają z potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji, a także odpowiadają na potrzeby sygnalizowane w obszarach społecznym, przestrzenno- funkcjonalnym, technicznym oraz środowiskowym. Kolejność realizacji zidentyfikowanych projektów rewitalizacyjnych wynika z logicznej konsekwencji wprowadzonych zmian w obszarze rewitalizacji. W pierwszej kolejności realizowane będą projekty inwestycyjne, których efekty w formie udostępnionej powierzchni lub wyposażenia mogą zostać wykorzystane podczas realizacji projektów „miękkich". Na kolejność realizacji projektów wpływ ma również rozwiązanie najbardziej naglących potrzeb obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z oczekiwaniami społeczności lokalnej, zaplanowano, iż w pierwszej kolejności przeprowadzone zostaną przedsięwzięcia rewitalizacyjnej w zakresie budynków użyteczności publicznej, tj. budynku remizy OSP w Wólce Batorskiej (*1/P - Kompleks integracji społeczno -*

kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej), Zespołu Szkolono -Przedszkolnego w Batorzu (*6/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu*), budynku stanowiącego siedzibę Gminnej Biblioteki Publicznej, w które również usytuowana jest izba pamięci (*11/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu*). Zaplanowano także budowę nowego budynku przeznaczonego dla realizacji celów kulturalnych (*18/P – Budowa budynku centrum integracji kulturalnej w Woli Studzieńskiej wraz z zakupem wyposażenia pozwalającego na realizację funkcji kulturalnych oraz rewitalizacją terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem*). Zrewitalizowane obiekty i otaczające je przestrzenie publiczne staną się zapleczem organizacyjno-technicznym do udostępnienia szerokiego wachlarza usług społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych (*10/P – Batorski Kiermasz Rękodzielniczy, 12/P – „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych, 13/P – Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji, 14/P – Zielona giełda, 15/P – Sąsiedzka giełda, 17/P – OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka, 4/D - Mikroprojekty rewitalizacyjne, 6/D - Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji).* Dopełnieniem zaplanowanych inwestycyjnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie kompleksowe uprządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy (*16/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy)*.

Równolegle prowadzone będzie przedsięwzięcie, które de facto usytułowane jest poza obszarem rewitalizacji, ale ma ogromne zmaniaczenie dla poprawy sytuacji w obszarze kryzysowym oraz pozostałej części Gminy Batorz *3/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem).*

Remedium na problemy związane z zmianą struktury wieku mieszkańców mają stanowić projekt wspierający osoby wykluczone społecznie, wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, schorowane i niepełnosprawne *(4/P – Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz).* Wychodząc naprzeciw problemom mieszkańców wynikającym z trudności w sprawowaniu funkcji rodzicielskich czy bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zaplanowano przedsięwzięcie 2*/P – SILNA RODZINA*.

Zaplanowano, także realizację przedsięwzięć podnoszących jakość i warunki edukacji, w tym gwarantujące możliwość prowadzenia włączającego procesu edukacyjnego (*7/P – Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną, 8/P – Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu, 9/P – Rozwój włączającej edukacji przedszkolnej w Gminie Batorz*).

W odpowiedzi na problemy dotyczące sfery gospodarczej zaplanowano projekty: *1/D -Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych* oraz *5/D - Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji.* Rozwiązaniem problemów zagazowanych w sferze technicznej oraz środowiskowej stanowią przedsięwzięcia obejmujące wzrost wykorzystana OZE i kontynuację procesu usuwania azbestu (*2/D - Kontynuacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest, 3/D - Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Batorz*), a także rozwój infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji (*7/D – Rozwój infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji*).

Wyżej wymienione przedsięwzięcia zaspokoją najbardziej palące potrzeby wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Dzięki nim zniwelowane zostaną m.in. problemy w zakresie wyłączanie społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, deficytu ofert kulturalnej oraz umożliwiającej ciekawe spędzanie czasu wolnego. Uzupełnieniem ww. działań będą projekty umieszczone na liście przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które przyczynią się do poprawy sfery funkcjonalno-przestrzennej

obszaru rewitalizacji i wpłyną na podniesienie atrakcyjności osiedleńczej tego terenu, a także ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji.

Na uwadze mieć należy fakt, iż proces rewitalizacji sam w sobie jest procesem niezwykle trudnym i wielowątkowy; wymagającym ogromnej determinacji i w początkowym etapie dużego zaangażowania sektora publicznego. W obrębie takich obszarów jak Gmina Batorz, stanowi on dodatkowe wyzwanie. Ze względu na swoiste „zapóźnienie" rozwojowe obszarów peryferyjnych, (do których zalicza się niestety Lubelszczyzna), chcąc zacząć „odnowę społeczną", zmianę mentalności (która jest mentalnością wielopokoleniową), sposób myślenia i postępowania, trzeba w pierwszej zagwarantować mieszkańcom dostęp do przestrzeni, infrastruktury i usług, które w innych rejonach kraju stanowią rozwiązania standardowe i ogólnodostępne. Dopiero w „nowej przestrzeni" można próbować „zmieniać" mieszkańców.

4.8.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Przedmiotowy GPR charakteryzuje się komplementarnością proceduralno-instytucjonalną, gdyż obejmuje system zarządzania procesem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie interesariuszy, w tym niezależnych od siebie instytucji i podmiotów.

W rozdziale 6. opisany został szczegółów system wdrażania GPR, natomiast w rozdziale 6.1. zaprezentowano strukturę zarządzania wdrażaniem GPR. System monitorowania oraz system oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych (oceny postępów realizacji celów GPR) został opisany w rozdziale 6.2 W tymże rozdziale zaprezentowano także mechanizm wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmienność otoczenia programu (w tym na zmiany wywołane przez sam program).

System zarządzania rewitalizacją zostanie włączony w strukturę ogólnego systemu zarządzania w Urzędzie Gminy Batorz głównie poprzez uwzględnienie GPR w filarze schematu struktury zarządzania, jako ramy operacyjnej integrującej wszystkie strategiczne działania.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna przejawia się w systemie zarządzania jaki został zaprojektowany na potrzeby implementacji rewitalizacji. Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiada Wójt Gminy Batorz, przy wsparciu Urzędu Gminy Batorz. Kwestie rewitalizacji zostaną merytorycznie usytuowane w zakresie obowiązków powołanego Zespołu ds. wdrażania GPR, w skład którego wejdą pracownicy Referatu Inwestycji i Gospodarki Komunalnej zajmujący stanowiska: Kierownika Referatu, ds. ochrony środowiska, działalności gospodarczej i rolnictwa, informatyk, specjalista ds. zamówień publicznych, ds. promocji i rozwoju lokalnego oraz kultury, sportu i rekreacji, a także pracownicy Referatu Planowania i Finansów zajmujący stanowiska: Skarbnik Gminy, ds. księgowości budżetowej, ds. księgowości i Referatu Organizacyjnego - Sekretarz. Nadzór nad realizacją GPR będzie pełnił wskazany pracownik merytoryczny – Kierownik Referatu Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, który będzie jednocześnie koordynatorem rewitalizacji.

W Regulaminie Organizacyjnym znajdą się zapisy poszerzające zakres działania ww. stanowisk Urzędu Gminy Batorz o zagadnienia związane z wdrażaniem i monitorowaniem wdrażania GPR. Umiejscowienie koordynatora w obrębie struktur Urzędu Gminy zapewni skuteczne zarządzenie programem oraz pozwoli na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji polityk publicznych. Przewidziano niezbędne ramy dla efektywnego współdziałania instytucji i podmiotów oraz wzajemnej koordynacji ich działań. Wypracowane spójne procedury zarządzania programem rewitalizacji w oparciu o istniejące struktury administracyjne i systemy zarządzania gminą pozwolą na zachowanie komplementarności proceduralno-instytucjonalnej oraz skuteczne wdrożenie powiązanych ze sobą przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W celu skutecznej realizacji założeń GPR przewiduje się także współpracę z podmiotami podległymi samorządowi lokalnemu oraz instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego.

Instytucje te odpowiedzialne będą nie tylko za konsultowanie, opiniowanie projektów i działań rewitalizacyjnych w ramach prac Komitetu Rewitalizacji, ale także będą uczestniczyły w realizacji poszczególnych przedsięwzięć na zasadach zlecania zadań publicznych wg procedury przewidzianej w ustawie działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawie – Prawo zamówień publicznych.

4.8.4 Komplementarność w zakresie ustawy z 19 lipca 2019 roku o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Zapisy ustawy o rewitalizacji obligują jednostki opracowujące dokument do tego, aby w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych umieszczonych na liście podstawowej zawrzeć opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2019 poz. 1696 z późn. zm.). Zgodnie z art. 2 pkt. 3) ustawy osobą ze szczególnymi potrzebami jest osoba, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. W katalogu osób spełniających powyższą definicję wymienić można: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością (ruchową czy też intelektualną), ale też inne osoby mające w sposób trwały lub czasowy naruszoną sprawność w zakresie mobilności i percepcji (przykładowo osoby niedowidzące, niesłyszące, osoby poruszające się przy pomocy kul, wózków, chodzików, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem, kobiety w ciąży, itp.). W związku z powyższym instytucje publiczne zobowiązane są do:

- ✔ stosowania zasad projektowania uniwersalnego - w rozumieniu art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 (Dz. U. 2012 poz. 1169),
- ✔ racjonalnych usprawnień – tj. modyfikacji lub adaptacji, niepociągających za sobą niepotrzebnych utrudnień, które są niezbędne dla zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości korzystania z dóbr i usług,
- ✔ dostępu alternatywnego – w pierwszych dwóch latach funkcjonowania ustawy, polegającego na zastosowaniu takich rozwiązań organizacyjnych, które zapewnią osobie ze szczególnymi potrzebami dostęp do budynku, ale nie w sposób samodzielny, albo które nie zapewniają dostępu do budynku podmiotu publicznego, ale umożliwiają skorzystanie z usług publicznych, np. w sposób zdalny.

Każde z zwartych w ramach GPR przedsięwzięć zawiera informacje w zakresie jego zgodności z ww. ustawą.

4.8.5 Komplementarność międzyokresowa

Na terenie Gminy Batorz dotychczas nie prowadzono formalnego procesu rewitalizacji w rozumieniu ustawy o rewitalizacji z 2015 roku. Oznacza to, że nie istniał wcześniej kompleksowy, zintegrowany dokument strategiczny, który obejmowałby działania rewitalizacyjne w ujęciu terytorialnym, społecznym, gospodarczym i środowiskowym. W związku z tym niniejszy *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.* (GPR) jest pierwszym tego typu dokumentem przyjętym w gminie. Choć Gmina Batorz nie realizowała dotąd projektów bezpośrednio zakwalifikowanych jako „rewitalizacyjne” w ścisłym, ustawowym sensie, w poprzednich latach

podejmowała liczne inicjatywy o charakterze społecznym, infrastrukturalnym i edukacyjnym, które w istocie odpowiadały na potrzeby obszarów zagrożonych degradacją oraz grup społecznych wymagających wsparcia. Działania te obejmowały m.in. projekty aktywizujące osoby bezrobotne, wsparcie rodzin w trudnej sytuacji życiowej, rozwój usług społecznych i edukacyjnych czy poprawę lokalnej infrastruktury społecznej. Gminny Program Rewitalizacji przywiązuje dużą wagę do zachowania ciągłości programowej i zapewnienia spójności pomiędzy dotychczasowymi działaniami a nowymi, zaplanowanymi przedsięwzięciami. W tym ujęciu GPR stanowi nie tylko formalne rozpoczęcie procesu rewitalizacji w gminie, ale także kontynuację i rozwinięcie wcześniej podejmowanych działań, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zawarte w GPR projekty — zarówno inwestycyjne (np. modernizacja budynków użyteczności publicznej, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych), jak i nieinwestycyjne (np. programy edukacyjne, aktywizujące czy integracyjne) — są w dużej mierze rozwinięciem już realizowanych przedsięwzięć, które przynosiły pozytywne efekty w poprzednich okresach. Dzięki temu GPR ma charakter nie tylko innowacyjny, ale i osadzony w lokalnym kontekście doświadczeń i potrzeb, co zwiększa szansę na jego skuteczną realizację i trwałość osiąganych rezultatów.

4.8.6 Komplementarność źródeł finansowania

Przedsięwzięcia wpisane do *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.* mogą zostać zrealizowane przy udziale różnych źródeł finansowania, w tym środków unijnych i prywatnych. Współpraca Gminy Batorz z organizacjami pozarządowymi działającymi na obszarze rewitalizacji dodatkowo poszerza możliwości finansowania poszczególnych przedsięwzięć.

Dążąc do uzyskania możliwie najbardziej korzystnych efektów i jak najskuteczniejszej realizacji wyznaczonych celów GPR zakłada możliwość łączenia wsparcia z różnych źródeł, z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

Kolejność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynika z logicznej konsekwencji wprowadzonych zmian w obszarze rewitalizacji. W pierwszej kolejności realizowane będą projekty inwestycyjne, których efekty w formie udostępnionej infrastruktury lub przestrzeni zostaną wykorzystane podczas realizacji zidentyfikowanych projektów miękkich, dla których ta infrastruktura jest niezbędna. Niektóre przedsięwzięcia miękkie będą realizowane w całym okresie objętym procesem rewitalizacji, w obiektach już dostępnych. Na kolejność realizacji przedsięwzięć wpływ ma również rozwiązanie najbardziej naglących potrzeb obszaru rewitalizacji oraz dostępność źródeł zapewniających finansowanie poszczególnych projektów.

Przedmiotowa komplementarność została zapewniona przez określenie oraz łączenie różnych źródeł finansowania. Przewidziano zarówno przedsięwzięcia współfinansowane przez sektor prywatny, jak i publiczny, środki osób/podmiotów indywidualnych, sektora pozarządowego, jak i środki publiczne oraz środki europejskie.

Realizacja projektów rewitalizacyjnych z różnych źródeł, z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania, pozwala na uzyskanie korzystnych efektów i wpływa na wzrost dynamiki pożądanych zmian. Ponadto, projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji. Ważne jest wykorzystanie dla celów rewitalizacji dostępnych środków z programów rządowych oraz funduszy pomocowych Unii Europejskiej, a także stworzenie przez gminę warunków dla możliwie szerokiego włączenia się sektora prywatnego w działania na rzecz rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnych firm i instytucji oraz programów aktywizacji i wsparcia dla wspólnot mieszkaniowych.

W ramach wszystkich przedsięwzięć z listy przedsięwzięć podstawowych, określono indykatywne ramy finansowe. Przy każdym z przedsięwzięć (z listy podstawowej oraz uzupełniającej) wskazano komplementarne źródła finansowania.

Program zakłada umiejętne wykorzystywanie środków ze źródeł zewnętrznych, dzięki którym będzie można uzyskać korzystne i optymalne efekty na obszarze rewitalizacji.

4.8.7 Kompleksowość

Koncentracja interwencji i niezbędność hierarchizacji potrzeb powodują, że projekty rewitalizacyjne dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla terenów całej gminy przy jednoczesnym objęciu obszarów objętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Interwencja GPR dotyczy wielu różnorodnych obiektów i przestrzeni, które z jednej strony wpłyną na poprawę sytuacji na obszarze rewitalizacji, z drugiej natomiast – poprzez efekt synergii będą pozytywnie oddziaływać na ożywienie i rozwój całej gminy. O kompleksowości dodatkowo świadczy przekrojowość poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Podsumowanie kompleksowości w obrębie GPR odzwierciedla załączona poniżej matryca obrazująca powiązania na poziomie przedsięwzięć oraz celów rewitalizacji. Związane jest to z patrzeniem na proces rewitalizacji jako narzędzia osiągania konkretnych i mierzalnych celów.

Tabela 15 Matryca kompleksowości – komplementarność przedsięwzięć z celami strategicznymi i szczegółowymi GPR

	Nazwa projektu	Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego	Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji
	Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej	✔		✔
	SILNA RODZINA	✔		✔
	Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem	✔	✔	✔
	Rozwój usług społecznych w formie opieki dziennej na terenie Gminy Batorz.	✔	✔	✔
	Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz	✔	✔	✔
	Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu	✔		✔

	Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną	✔	✔	✔
	Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu	✔	✔	✔
	Rozwój włączającej edukacji przedszkolnej w Gminie Batorz	✔	✔	✔
	Batorski Kiermasz Rękodzielniczy	✔	✔	✔
	Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu	✔	✔	✔
	„Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych	✔		✔
	Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji	✔		✔
	Zielona giełda	✔	✔	✔
	Sąsiedzka giełda	✔	✔	✔

	Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy	✔	✔	✔
	OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka	✔		✔
	Budowa budynku centrum integracji kulturalnej w Woli Studzieńskiej wraz z zakupem wyposażenia pozwalającego na realizację funkcji kulturalnych oraz rewitalizacją terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem	✔	✔	✔
	Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych	✔		✔
	Kontynuacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest	✔		✔
	Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Batorz	✔	✔	✔
	Mikroprojekty rewitalizacyjne	✔	✔	✔
	Przedsiębiorczy obszar rewitalizacji	✔	✔	✔
	Zintegrowane działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców obszaru rewitalizacji	✔		✔
	Rozwój infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji	✔		✔

Źródło: Opracowanie własne

4.8.8 Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji

W celu jak najpełniejszego zrealizowania celów rewitalizacji wyznaczonych w niniejszym Gminnym Programie Rewitalizacji zapewniono zaangażowanie w proces rewitalizacji instytucji mogących być partnerami w realizacji przedsięwzięć zapisanych w GPR oraz zachęcano mieszkańców do podejmowania inicjatyw służących realizacji celów rewitalizacji. Zasada „partnerstwa" jest jedną z kluczowych zasad przyświecających przygotowaniu i wdrażaniu GPR. Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi stanowiło podstawę prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji. Przedmiotowa współpraca ma na celu zagwarantować wykorzystanie potencjału organizacji i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników, optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców, wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającej się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

Gminnym Programem Rewitalizacji realizuje zasadę partnerstwa i partycypacji poprzez angażowanie interesariuszy na każdym etapie jego realizacji. Szczegółowe informacje na ten temat przedstawiono w rozdziale 8. Opis partycypacji społecznej w ramach opracowania i wdrażania GPR.

4.8.9 Mechanizmy integrowania działań

Gminny Program Rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych), tak aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Komplementarność działań podejmowanych na obszarze Gminy Batorz została zagwarantowana m.in. poprzez:

- ✔ zhierarchizowany układ celów, które obejmują wszystkie ważne elementy z punktu widzenia wyzwolenia potencjału obszaru rewitalizacji,
- ✔ wielość i różnokierunkowość zadań, zarówno z listy podstawowej, jak i dodatkowej,
- ✔ różnorodność podmiotów zaangażowanych we wdrażanie GPR.

Kluczowymi mechanizmami integracji zaplanowanej w GPR interwencji będą następujące czynniki:

a) **integracja na poziomie celów**– mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględniał będzie takie mechanizmy jak:

- ✔ aktywne włączenie interesariuszy w proces diagnozowania obszaru gminy oraz konsultacje wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonego na jego podstawie obszaru rewitalizacji –uruchomienie procesu udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu GPR,
- ✔ otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych do GPR –przełożył się na stworzenie pola do weryfikacji przedsięwzięć z punktu widzenia ich oddziaływania na obszar rewitalizacji i zaplanowania kompleksowej i zintegrowanej interwencji.

Na etapie wdrażania mechanizmem integracji na poziomie celów będzie proces monitoringu – weryfikacji osiąganych celów i formułowania zaleceń określających dalsze kroki wdrażania GPR.

b) **integracja na poziomie partycypacji społecznej w zarządzaniu wdrażaniem GPR**– mechanizm ten będzie realizowany poprzez:

- ✔ powołanie Komitetu Rewitalizacji – jego podstawową funkcją będzie ocena postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji,
- ✔ współpracę ze środowiskiem seniorów oraz młodzieży w zakresie działań rewitalizacyjnych podejmowanych dla osób starszych, młodzieży i dzieci,
- ✔ współpracę z przedstawicielami organizacji pozarządowych,
- ✔ systematyczne spotkania z interesariuszami,
- ✔ dodatkowym narzędziem integracji jest kontrola społeczna procesu realizowana dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.

c) **integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem**– mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania GPR, realizowany poprzez: monitoring i ewaluację.

Monitoring oraz ewaluacja GPR zostały opisane w rozdziale 6. Na poziomie mechanizmów integracji zostaną one wykorzystane dla prowadzenia procesu zarządzania, zgodnie z zaplanowanymi celami, jednocześnie odnosząc się do mierzalnych wskaźników, co pozwoli na pomiar realizacji celów, a tym samym ocenę integracji GPR.

Poniżej przedstawiono założenia w zakresie integracji działań rewitalizacyjnych:

- ✔ Wykorzystanie szansy na rozwój poprzez rewitalizację - wyzwolenie potencjału społecznego, gospodarczego i przestrzenno-funkcjonalnego obszaru rewitalizacji.
- ✔ Edukacja w zakresie procesu rewitalizacji jako jeden z podstawowych czynników warunkujących jego powodzenie. Podstawowym założeniem jest zapewnienie pełnego i prawidłowego rozumienia procesu rewitalizacji przez wszystkie jednostki i podmioty zaangażowane. Świadomość i wiedza zarówno w zakresie wagi, jak i sposobów prowadzenia działań rewitalizacyjnych jest niezwykle istotnym czynnikiem gwarantującym prawidłowość oraz efektywność procesu rewitalizacji.
- ✔ Podporządkowanie celom rewitalizacji wszystkich celów w poszczególnych sektorach. Proces rewitalizacji winien stanowić cel nadrzędny względem pozostałych celów sektorowych (np. w zakresie polityki społecznej, gospodarczej, komunalnej) na etapie planowania jak i wdrażania.
- ✔ Planowanie działań rewitalizacyjnych w długoterminowej perspektywie (nie ograniczono realizacji działań wyłącznie do programów pomocowych w nowej perspektywie finansowej na lata 2021-2027).
- ✔ Nadanie priorytetowego charakteru działaniom rewitalizacyjnym poprzez ujęcie projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Zapewnienie odpowiednich wkładów własnych z budżetu gminy a dla projektów z zewnętrznym finansowaniem (np. fundusze UE, krajowe, inne międzynarodowe), a także ewentualne wykorzystanie środków ze sprzedaży nieruchomości na realizację działań rewitalizacyjnych.
- ✔ Maksymalne wykorzystanie różnorodnych form współfinansowania – zarówno bezzwrotnych (EFRR, EFS), jak i zwrotnych. Istotnym aspektem jest, aby całość działań rewitalizacyjnych nie była podporządkowana jedynie celom programów pomocowych. Wykorzystanie środków zewnętrznych należy postrzegać jako wykorzystanie szansy, a nie cel sam w sobie.
- ✔ Wzmacnianie oraz integracja działań rewitalizacyjnych w obszarach: społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, kulturowym.
- ✔ Zaangażowanie prywatnych właścicieli nieruchomości w procesy rewitalizacyjne poprzez wdrożenie konkretnych modeli współpracy oraz stworzenie instrumentów wspierających ich indywidualne działania.
- ✔ Inicjowanie działań rewitalizacyjnych skutkujących wytworzeniem silnego „miejscowego" impulsu rozwojowego wywołującego efekt domina. W długim okresie skutkuje to pozytywnym oddziaływaniem na rozległy obszar oraz działa zachęcająco dla pozostałych podmiotów. Wśród narzędzi, które gmina może wykorzystać w tym zakresie znajduje się: możliwość realizacji

inwestycji infrastrukturalnych, udostępniania na cele inwestycyjne poszczególnych terenów oraz polepszanie wizerunku istniejących obiektów.

- ✔ Stworzenie oferty i wsparcia dla działań z zakresu ekonomii społecznej i umacniania roli III sektora w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego i skutecznego systemu wspierania mieszkańców.
- ✔ Umacnianie aktywnego sąsiedztwa oraz odbudowywanie relacji społecznych.

5 Część zarządcza

Zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji to proces w którym głównym celem jest zbudowanie odpowiedniego partnerstwa między koordynatorem tego procesu, tj. Urzędem Gminy Batorz a innymi podmiotami uczestniczącymi w rewitalizacji bezpośrednio lub pośrednio.

Właściwe zarządzanie programem ma ułatwić realizację poszczególnych przedsięwzięć, a tym samym doprowadzić do osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych.

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem stanowiącym operacyjną podstawę do wdrażania projektów rewitalizacyjnych realizowanych przez następujące grupy podmiotów:

- ✔ Podmioty wykonawcze- jednostki realizujące przedsięwzięcia wskazane w GPR należące zarówno do sektora publicznego, prywatnego oraz pozarządowego,
- ✔ Podmioty zarządzające, czyli podmioty odpowiedzialne za wdrożenie, monitoring i ewaluację Gminnego Programu Rewitalizacji.

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji oparte jest na wsparciu realizacji projektów stworzonych z myślą osiągnięcia celów spójnych z celami strategicznymi oraz operacyjnymi przewidzianymi w dokumencie. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w programie rewitalizacji lub zakwalifikowane przez program jako dopuszczalne mają bardzo zróżnicowany charakter. Do zakwalifikowania dowolnego projektu jako projektu spełniającego kryteria projektu rewitalizacyjnego, na etapie prowadzonego naboru przedsięwzięć niezbędne było wskazanie w jaki sposób projekt proponowany przez podmiot wykonawczy, realizuje cel strategiczny i cele operacyjne GPR ze szczególnym uwzględnieniem informacji o tym w jaki sposób pomaga rozwiązywać problemy wskazane w diagnozie obszaru przygotowanej na potrzeby GPR.

Projekty umieszczone na liście projektów podstawowych uzupełniają się wzajemnie oraz zaplanowane są do realizacji w sposób nie stwarzający konfliktu realizacji kilku zadań na tym samym obszarze w tym samym czasie. Na uwadze mieć jednak należy fakt, iż zaplanowane przedsięwzięcia mogą być realizowane przez różne podmioty, co dodatkowo wzmacniać będzie ryzyko niespójności czy wręcz ich sprzeczności. Dotyczy to sytuacji, gdy podmioty te faktycznie są od siebie niezależne, ale może zdarzyć się także w rozległej strukturze komórek Urzędu Gminy i jednostek mu podległych. Stąd potrzeba zaplanowania efektywnych mechanizmów faktycznej koordynacji i integracji różnorodnych przedsięwzięć (zarówno „twardych” jak i „miękkich”), a także łagodzenia napięć, jakie mogą zaistnieć między poszczególnymi działaniami/przedsięwzięciami czy też rezultatami realizacji.

5.1 Opis struktury zarządzania GPR

W skład struktury zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji wchodzi Wójt Gminy Batorz (odpowiedzialny za bieżący nadzór nad realizacją GPR, dbałość o zagwarantowanie środków finansowych na jego skuteczną realizację oraz pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania, podejmowanie decyzji o potrzebie dokonania zmian w GPR) oraz Rada Gminy Batorz (odpowiedzialna za uchwalanie GPR i jego głównych kierunków, a także opiniowanie jego zmian i aktualizację). Zgodnie z właściwością, zarządzanie i koordynacja GPR, a także realizacja prowadzona będzie w strukturach organizacyjnych Urzędu Gminy Batorz. Za wdrażanie GPR odpowiedzialny będzie specjalnie powołany w tym celu Zespół ds. wdrażania GPR, w skład którego wejdą pracownicy: Referatu Inwestycji i Gospodarki Komunalnej zajmujący stanowiska: Kierownika Referatu, ds. ochrony środowiska, działalności gospodarczej i rolnictwa, informatyk, specjalista ds. zamówień publicznych, ds. promocji i rozwoju lokalnego oraz kultury, sportu i rekreacji, a także pracownicy Referatu Planowania i Finansów zajmujący stanowiska: Skarbnik Gminy, ds. księgowości budżetowej, ds. księgowości i Referatu Organizacyjnego - Sekretarz. Nadzór nad realizacją GPR będzie pełnił wskazany pracownik merytoryczny – Kierownik Referatu Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, który będzie jednocześnie koordynatorem rewitalizacji. Zadania niezbędne do wykonania w ramach GPR dla każdej z komórek czy stanowisk oraz jednostek organizacyjnych, zostaną określone i ściśle zdefiniowane przez ww. Zespół. Wszystkie komórki czy jednostki organizacyjne, w ramach swoich kompetencji, będą realizowały wyznaczone zadania dostosowując swoje zasoby do potrzeb w sposób elastyczny w ramach istniejących struktur. W ich ramach wyodrębnione zostaną zadania służące realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, nad którymi nadzór merytoryczny sprawować będzie Zespół. W ramach procesu opracowywania, realizacji oraz ewaluacji i oceny stopnia wdrażania GPR czynny udział będzie brał również Komitet Rewitalizacji.

Poglądowa struktura zarządzania GPR została przedstawiona na poniższej grafice.

Rysunek 3 Struktura zarządzania GPR



Źródło: Opracowanie własne

❖ **WÓJT GMINY BATORZ**

Za wdrażanie i monitoring *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.* odpowiadać będzie Wójt Gminy Batorz we współpracy z:

- ✔ Radą Gminy Batorz,
- ✔ Urzędem Gminy Batorz,
- ✔ Komitetem Rewitalizacji,
- ✔ Samorządowymi jednostkami organizacyjnymi (m.in. GOPS, Gminnym Ośrodkiem Kultury, Gminną Biblioteką Publiczną oraz placówkami edukacyjnymi), ewentualnie zespołami roboczymi,
- ✔ Interesariuszami rewitalizacji.

Do kompetencji Wójta Gminy Batorz należy również powołanie w drodze zrządzenia Komitetu Rewitalizacji. Wójt Gminy Batorz będzie również odpowiedzialny za obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji.

❖ **RADA GMINY BATORZ**

Rolą Rady Gminy będzie weryfikacja postępów wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030* i w razie konieczności, przeprowadzenie aktualizacji programu, zgodnie z procedurą opisaną w rozdziałach 6.2.2 *Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych* oraz 6.2.3 *Aktualizacja GPR*.

❖ **ZESPÓŁ DS. WDRAŻANIA GPR**

Realizację GPR powierza się Wójtowi Gminy Batorz za pośrednictwem Urzędu Gminy Batorz, w szczególności Zespołu ds. wdrażania GPR, w skład którego wejdą pracownicy: Referatu Inwestycji i Gospodarki Komunalnej zajmujący stanowiska: Kierownika Referatu, ds. ochrony środowiska, działalności gospodarczej i rolnictwa, informatyk, specjalista ds. zamówień publicznych, ds. promocji i rozwoju lokalnego oraz kultury, sportu i rekreacji, a także pracownicy Referatu Planowania i Finansów zajmujący stanowiska: Skarbnik Gminy, ds. księgowości budżetowej, ds. księgowości i Referatu Organizacyjnego - Sekretarz. Nadzór nad realizacją GPR będzie pełnił wskazany pracownik merytoryczny – Kierownik Referatu Inwestycji i Gospodarki Komunalnej, który będzie jednocześnie koordynatorem rewitalizacji

Do obowiązków Zespołu ds. wdrażania GPR należeć będzie m.in.:

1) <u>Pracownicy Referatu Inwestycji i Gospodarki Komunalnej:</u>

Kierownik Referatu Inwestycji i Gospodarki Komunalnej będzie Koordynatorem rewitalizacji. Pracownicy referatu odpowiedzialni będą za proces zarządzania GPR, który stanowi swoistego rodzaju ramę operacyjną dla przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji oraz wszystkich innych działań Urzędu Gminy, które merytorycznie związane są z zakresem rewitalizacji:

- ✔ odpowiedzialny za koordynację oraz integrowanie działań innych komórek/jednostek w zakresie rewitalizacji,
- ✔ przygotowanie, koordynowanie oraz wdrażanie projektów ujętych w GPR (zarówno w ramach listy podstawowej, jak i pozostałych działań);
- ✔ monitorowanie rzeczowej i finansowej realizacji projektów,
- ✔ monitorowanie realizacji i ewaluację GPR;
- ✔ przygotowywanie sprawozdań i dokonywanie wewnętrznej oceny efektów GPR,
- ✔ realizację GPR, w rozumieniu koordynowania i inspirowania działań administracji i beneficjentów, w kierunku przestrzegania zasad wdrożenia, wymagań zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych (np. FEL 2021-2027, fundusze krajowe), a także spójności GPR,
- ✔ dalsze programowanie procesów rozwojowych, wykraczających poza okres realizacji niniejszego GPR (tj. rok 2030),

- ✔ pełnienie nadzoru merytorycznego nad innymi podmiotami (w zakresie odpowiadającym powierzonym im do realizacji przedsięwzięciom rewitalizacyjnym), w celu zapewnienia uzyskania właściwego poziomu poszczególnych wskaźników,
- ✔ udział w prowadzeniu procedur procesu inwestycyjnego (m.in. uzyskiwanie wymaganych pozwoleń/decyzji/zgód organów, instytucji),
- ✔ monitorowanie stanu realizacji przedsięwzięć oraz sytuacji na obszarach rewitalizacji,
- ✔ zorganizowanie ewaluacji GPR,
- ✔ monitorowanie skuteczności realizowanych przedsięwzięć i reagowanie na zmiany w otoczeniu oraz niewystarczające efekty działań,
- ✔ współpraca z jednostkami realizującymi projekty oraz monitoring realizacji zakładanych efektów,
- ✔ ciągły dialog z interesariuszami procesu (mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i in.) i inspirowanie udoskonalania instrumentów służących rewitalizacji,
- ✔ współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi przy realizacji ich projektów,
- ✔ bieżący monitoring przedsięwzięć i ocenę postępów realizacji celów programu,
- ✔ inspirowanie aktywnej integracji projektów i instrumentów służących rewitalizacji, inicjowanie i zgłaszanie potrzeby aktualizacji GPR.

2) Pracownicy Referatu Referatu Planowania i Finansów:

Do zadań pracowników ww. referatu należeć będzie:

- ✔ nadzór finansowy nad realizowanym przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi,
- ✔ analiza możliwości, inicjowania i koordynacji działań związanych z pozyskiwaniem środków pozabudżetowych na realizację zadań inwestycyjnych,
- ✔ aktywne poszukiwanie źródeł finansowania planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- ✔ gromadzenie informacji niezbędnych w zakresie monitoringu wskaźników poszczególnych projektów rewitalizacyjnych, jak również wskaźników monitoringu całego GPR, gromadzenie sprawozdań/raportów monitoringowych przygotowywanych przez poszczególnych beneficjentów projektów,
- ✔ współpraca z jednostkami realizującymi projekty oraz monitoring realizacji zakładanych efektów,
- ✔ ciągły dialog z interesariuszami procesu (mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i in.) i inspirowanie udoskonalania instrumentów służących rewitalizacji,
- ✔ współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi przy realizacji ich projektów,
- ✔ prowadzenie działań promocyjnych projektów i źródeł finansowania,
- ✔ inspirowanie aktywnej integracji projektów i instrumentów służących rewitalizacji,
- ✔ urządzenie przebiegu upowszechnienia GPR i komunikacji społecznej (organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy), współpraca przy sporządzeniu wymaganych okresowych sprawozdań z realizacji GPR.

3) Przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Batorzu:

Do zadań przedstawicieli Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej należeć będzie:

- ✔ analiza możliwości, inicjowania i koordynacji działań związanych z pozyskiwaniem środków pozabudżetowych na realizację zadań inwestycyjnych,
- ✔ ciągły dialog z interesariuszami procesu (mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i in.) i inspirowanie udoskonalania instrumentów służących rewitalizacji,
- ✔ współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi przy realizacji ich projektów,
- ✔ inspirowanie aktywnej integracji projektów i instrumentów służących rewitalizacji,
- ✔ urządzenie przebiegu upowszechnienia GPR i komunikacji społecznej (organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy), współpraca przy sporządzeniu wymaganych okresowych sprawozdań z realizacji GPR.

4) Przedstawiciele Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej:

Do zadań przedstawicieli Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej należeć będzie:

- ✔ analiza możliwości, inicjowania i koordynacji działań związanych z pozyskiwaniem środków pozabudżetowych na realizację zadań inwestycyjnych,
- ✔ ciągły dialog z interesariuszami procesu (mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i in.) i inspirowanie udoskonalania instrumentów służących rewitalizacji,
- ✔ współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi przy realizacji ich projektów,
- ✔ inspirowanie aktywnej integracji projektów i instrumentów służących rewitalizacji,
- ✔ urządzenie przebiegu upowszechnienia GPR i komunikacji społecznej (organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy), współpraca przy sporządzeniu wymaganych okresowych sprawozdań z realizacji GPR.

5) Przedstawiciele Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu

Do zadań przedstawicieli placówki edukacyjnej należeć będzie:

- ✔ analiza możliwości, inicjowania i koordynacji działań związanych z pozyskiwaniem środków pozabudżetowych na realizację zadań inwestycyjnych,
- ✔ ciągły dialog z interesariuszami procesu (mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i in.) i inspirowanie udoskonalania instrumentów służących rewitalizacji,
- ✔ współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi przy realizacji ich projektów,
- ✔ inspirowanie aktywnej integracji projektów i instrumentów służących rewitalizacji,
- ✔ urządzenie przebiegu upowszechnienia GPR i komunikacji społecznej (organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy), współpraca przy sporządzeniu wymaganych okresowych sprawozdań z realizacji GPR.

Zarządzanie projektami rewitalizacyjnymi będzie odbywał się w oparciu o indywidulane i szczegółowe podejście do wszystkich z nich; począwszy od etapu planowania i przygotowania projektu po etap jego realizacji i monitorowania efektów. Mając na względzie konieczność włączenia w proces rewitalizacji większości komórek Urzędu Gminy czy gminnych jednostek organizacyjnych, Koordynator Rewitalizacji w ramach swoich kompetencji będzie miał możliwość wydawania wiążących dyspozycji i rekomendacji kierownikom/dyrektorom poszczególnych komórek i jednostek w zakresie ich udziału w procesie rewitalizacji. Ponadto, wyżej wymienieni kierownicy i dyrektorzy mają obowiązek umożliwienia wyznaczonym pracownikom pełnego zaangażowania w realizację zadań związanych z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.

❖ **KOMITET REWITALIZACJI**

Komitet Rewitalizacji będzie stanowił forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Urzędu Gminy w sprawach dotyczących prowadzenia oceny rewitalizacji oraz będzie pełnić funkcję opiniodawczo-doradczą.

Komitet jest typowym organem o charakterze opiniująco-doradczym, nie będąc jednocześnie organem jednostki samorządu terytorialnego, do jego zadań należy doradzanie organom wykonującym zadania w zakresie rewitalizacji poprzez:

- ✔ wyrażanie opinii na temat dokumentów przygotowanych przez jednostkę lub na temat podejmowanych przez nią działań,
- ✔ formułowanie opinii z własnej inicjatywy, stając się w ten sposób aktywnym uczestnikiem włączającym się w proces realizacji programu rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r. pełni funkcję strategii instrumentu terytorialnego, o której mowa w art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Jednym z elementów realizacji takiej strategii jest konieczność włączenia partnerów społecznych i gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów

działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji na etapie jej realizacji. Udział tychże partnerów został zagwarantowany poprzez zapewnienie 2 miejsc w składzie Komitetu Rewitalizacji przedstawicielom podmiotów prowadzących na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych oraz 2 miejsc przedstawicielom podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji.

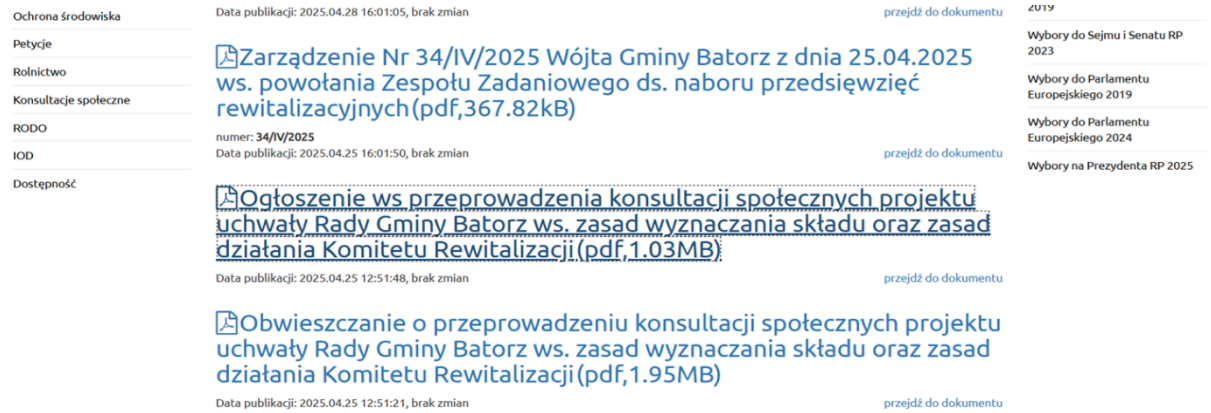
Stosownie do przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji kluczową formą zaangażowania wskazanych wyżej partnerów będzie, wdrażany na podstawie art. 7. tej ustawy, Komitet Rewitalizacji stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy z odpowiedzialnymi za koordynację tego procesu organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustalono, uwzględniając funkcję Komitetu oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Zasady, określne zostały w drodze *Uchwały Nr IX/ 83/2025 Rady Gminy Batorz z dnia 25 czerwca 2025 r. w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Batorz.* Uchwała nie stanowi aktu prawa miejscowego. Podjęcie uchwały było poprzedzone konsultacjami społecznymi prowadzonymi w dniach: 28.04.2025 do 03.06.2025 r.

Konsultacje prowadzone były w formach wymienionych poniżej. Ogłoszenie o sposobach, miejscach i terminach prowadzenia konsultacji społecznych nastąpiło poprzez:

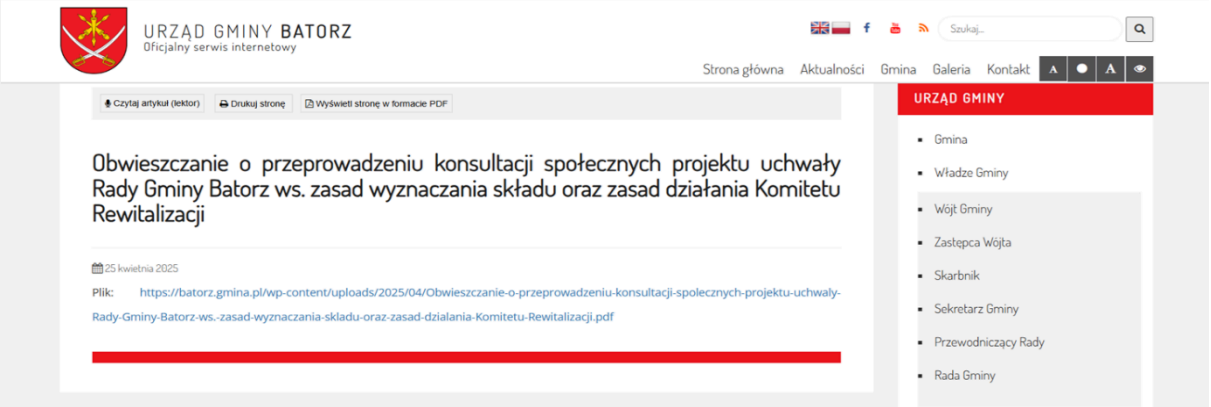
a) przez publikację w prasie w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914),
b) przez wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym dokumentem poddawanym konsultacjom oraz w siedzibie obsługującego go urzędu,
c) przez udostępnienie informacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na swojej stronie internetowej Urzędu Gminy,
d) w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie Gminy Batorz, tj. na tablicach ogłoszeń:

Rysunek 4 Ogłoszenie o konsultacjach społecznych projektu uchwały ws. zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji – strona www. Gminy Batorz



Źródło:https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/index.php?type=4&name=bt131&func=selectsite&value%5B0%5D=mnu106&value%5B1%5D=31

Rysunek 5 Ogłoszenie o konsultacjach społecznych projektu uchwały ws. zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji – storna BIP Urzędu Gminy

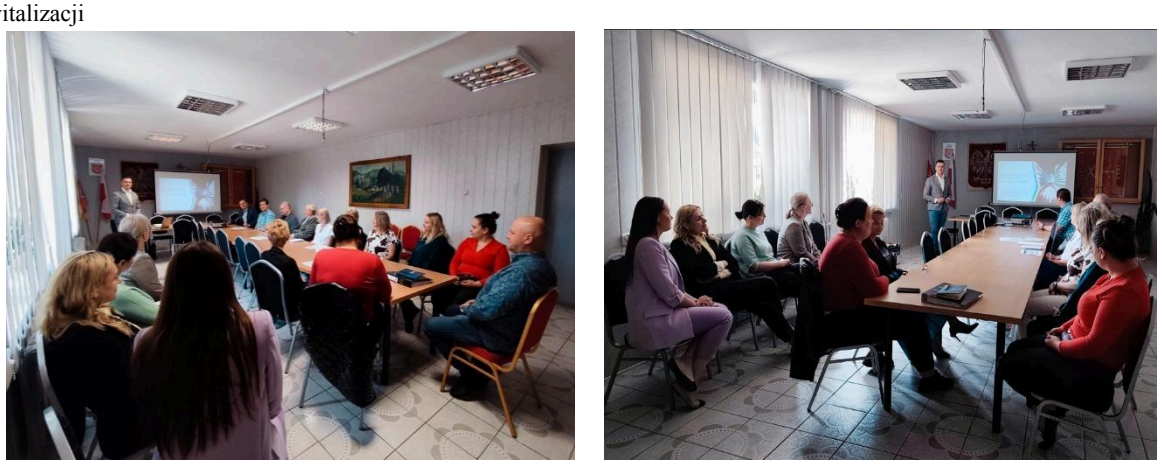


Źródło:
https://batorz.gmina.pl/ogloszenie-ws-przeprowadzenia-konsultacji-spolecznych-projektu-uchwaly-rady-gminy-batorz-ws-zasad-wyznaczania-skladu-oraz-zasad-dzialania-komitetu-rewitalizacji/

Projekt uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji wraz z wszystkimi niezbędnymi załącznikami dostępny był od dnia 28.04.2025: a) w Biuletynie Informacji Publicznej: https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/,
b) na stronie internetowej Urzędu Gminy: https://batorz.gmina.pl/,
c) w siedzibie Urzędu Gminy, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz.
Ogłoszenie o sposobach, miejscach i terminach prowadzenia konsultacji społecznych nastąpiło poprzez: 1) przez publikację w prasie w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914);
2) przez wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym dokumentem poddawanym konsultacjom oraz w siedzibie obsługującego go urzędu;
3) przez udostępnienie informacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/ oraz na stronie internetowej: https://batorz.gmina.pl/;
4) w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie Gminy Batorz, tj. na tablicach ogłoszeń: w Siedzibie Urzędu Gminy Batorz - Batorz Pierwszy 52A, na tablicach sołeckich w m. Batorz Pierwszy, Wólka Batorska i Wola Studzieńska.
Formy przeprowadzenia konsultacji społecznych:
1) zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej, poprzez wypełnienie formularza dostępnego na stronie internetowej BIP Urzędu Gminy Batorz https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/ i na stronie https://batorz.gmina.pl/ w zakładce: REWITALIZACJA GMINY BATORZ- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz oraz dostępnego w postaci papierowej w siedzibie Urzędu Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz. Wypełnione i podpisane formularze należało złożyć:
a) drogą elektroniczną na adres: sekretariat@batorz.gmina.pl/
b) drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz lub osobiście w Urzędzie Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz w sekretariacie, w godzinach pracy urzędu tj. pon., wt., czw.: 8:00 - 16:00, śr.: 8:00 - 17:00, pt.: 8:00 - 15:00.
2) zbieranie do protokołu uwag ustnych: a) osobiście w Urzędzie Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz w sekretariacie, w godzinach pracy urzędu tj. pon., wt., czw.: 8:00 - 16:00, śr.: 8:00 - 17:00, pt.: 8:00 - 15:00.
b) telefonicznie pod nr telefonu: 15 874 51 34,
c) spotkanie mające na celu poznanie opinii na temat proponowanych rozwiązań w zakresie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, które odbyło się w dniu 21.05.2025r. w siedzibie Urzędu Gminy, adres Batorz Pierwszy 52A, o godzinie 14:00.

W spotkaniu wzięło udział 17 osób, w tym: Wójt Gminy Batorz Krzysztof Baran, 11 pracowników UG Batorz, 3 pracowników OPS, 2 panie sołtys reprezentujące mieszkańców sołectw Wólka Batorska i Wola Studzieńska - Kolonia, 4 osoby spośród zgromadzonych są jednocześnie członkami OSP.

Zdjęcie 1 Otwarta debata dotycząca projektu uchwały ws. zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji



Źródło: Urząd Gminy Batorz

Szczegółowe informacje w zakresie prowadzonych konsultacji społecznych projektu uchwały zwarto w *Raporcie z przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji*.

W celu osiągnięcia efektywnej współpracy z Komitetem Rewitalizacji przewiduje się jej oparcie na następujących zasadach:

- ✔ Komitet będzie reprezentować wszystkie grupy interesariuszy procesu rewitalizacji, zmierzając jednocześnie do samodzielnego wyłaniania interesariuszy spośród ich przedstawicieli.
- ✔ W skład Komitetu wejdą przedstawiciele grup i zespołów o charakterze doradczym, konsultacyjnym i inicjatywnym działających na terenie gminy.
- ✔ Współpraca z Komitetem będzie opierać się na wzajemnej otwartości w celu stworzenia jak najlepszych warunków do swobodnego podejmowania przez Komitet własnych inicjatyw dotyczących wspierania procesu rewitalizacji.
- ✔ Kadencja Komitetu będzie bezpośrednio powiązana z częstotliwością sporządzania oceny aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji.

W ramach niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji nie wprowadza się zmian w zakresie *Uchwała Nr IX/ 83/2025 Rady Gminy Batorz z dnia 25 czerwca 2025 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Batorz.*

Wójt Gminy Batorz po podjęciu przez Radę Gminy ww. uchwały powołał niezwłocznie w drodze zarządzenia, Komitet Rewitalizacji.

Za Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia Wójt Gminy Batorz.

❖ **ZESPOŁY ZADANIOWE**

W przypadku skomplikowanych projektów rewitalizacyjnych (wymagających współpracy specjalistów z różnych dziedzin) Wójt Gminy Batorz w drodze zarządzenia może powołać zespoły zadaniowe składające się z wyspecjalizowanych komórek/stanowisk Urzędu Gminy oraz samorządowych jednostek organizacyjnych.

❖ **INTERESARIUSZE REWITALIZACJI**

Współzarządzanie procesem rewitalizacji przez interesariuszy rewitalizacji odbywać się będzie za pośrednictwem Komitetu Rewitalizacji oraz form przewidzianych w rozdziale zawierającym opis procesu uspołecznienie wdrażania GPR.

Wdrażanie GPR to system złożony i wielowątkowy. W związku z tym istnieje potrzeba identyfikacji sposobów ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR. Poniższa tabela zawiera zestawienie ryzyk, które mogą wystąpić podczas wdrażania GPR. W ramach każdego ze zidentyfikowanych ryzyk przypisano prawdopodobieństwo wystąpienia w 3 stopniowej skali:

1- niskie ryzyko wystąpienia
2- średnie ryzyko wystąpienia
3- ryzyko prawdopodobne.

Tabela 16 Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR

Rodzaj ryzyka	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka	Sposoby rozwiązywania sytuacji problemowej
Nieotrzymanie środków finansowych na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych	3 – ryzyko prawdopodobne	1. Dywersyfikacja źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych (źródła prywatne, konkursowe, zagraniczne, krajowe, itd.) 2. Aktualizacja GPR 3. Angażowanie specjalistów w proces pozyskiwania środków w celu uniknięcia pomyłek i błędów skutkujących brakiem uzyskania dofinansowania
Opóźnienia w realizacji przedsięwzięć	2 – średnie ryzyko wystąpienia	1. Konstrukcja umów zakładająca kary umowne i odpowiedzialność wykonawcy za terminowe ukończenie inwestycji/projektu. 2. Bieżący monitoring postępu realizacji przedsięwzięć
Brak chętnych do uczestnictwa w przedsięwzięciach społecznych	2 – średnie ryzyko wystąpienia	1. Aktywna promocja planowanych przedsięwzięć społecznych 2. Osobiste zaangażowanie liderów wybranych grup w proces rekrutacji 3. Aktywne formy poszukiwania uczestników projektów prowadzone przez podmioty odpowiedzialne za wdrażanie projektów
Rezygnacja z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych przez inne podmioty	3 – ryzyko prawdopodobne	1.Bieżaca współpraca i komunikacja z podmiotami innymi niż publiczne w zakresie postępów związanych z projektem 2. Doradztwo merytoryczne w zakresie projektów, których realizacja jest zagrożona

Źródło: Opracowanie własne

5.2 System monitoringu i ewaluacji GPR

W celu zmierzenia efektów przyszłych działań rewitalizacyjnych realizowanych w ramach GPR i prawidłowego reagowania na niepożądane tendencje i zjawiska, niezbędne jest wdrożenie odpowiedniego systemu monitoringu i ewaluacji opierającego się na konkretnych wskaźnikach. Celem monitoringu będzie ocena stopnia realizacji celów rewitalizacji i przedsięwzięć rewitalizacyjnych określonych w Programie.

Pojęcie monitoringu oznacza systematyczne obserwowanie jakiegoś procesu i odnotowywanie jego zmieniającego się stanu w celu uzyskania wiedzy o jego przebiegu. Tak rozumiany monitoring spełnia również rolę systemu wczesnego ostrzegania o ewentualnych nieprawidłowościach. System monitorowania GPR został tak skonstruowany, aby umożliwiać dokonywanie obiektywnych pomiarów poszczególnych wskaźników w przyjętych odstępach czasu, dzięki czemu możliwa będzie ocena efektywności realizowanych przedsięwzięć. Głównym celem monitorowania procesów rewitalizacyjnych jest dostarczenie informacji, na podstawie których nastąpi ocena postępu prowadzonych działań oraz weryfikacja tempa i kierunku zmian, do których proces ten zmierza. Dzięki monitoringowi prowadzona będzie identyfikacja trudności lub nieprawidłowości we wdrażaniu Programu. Zagwarantuje ona również zgodność realizacji przedsięwzięć z przyjętymi założeniami i wcześniej zatwierdzonymi celami, a także spełnia funkcję wewnętrznej kontroli, obejmującej ocenę skuteczności i terminowości realizacji poszczególnych przedsięwzięć względem przyjętego harmonogramu, a także kontrolę końcową – sprawdzenie czy ustalone cele zostały osiągnięte.

Wśród instytucji i podmiotów, które będą brały udział w procesie monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji należy w szczególności wymienić:

- ✔ Zespół ds. wdrażania GPR na czele z Koordynatorem Rewitalizacji;
- ✔ Komitet Rewitalizacji;
- ✔ odpowiednie stanowiska w strukturze Urzędu Gminy oraz samorządowych jednostek organizacyjnych sprawujące nadzór i kontrolę nad poszczególnymi sferami istotnymi dla procesu rewitalizacji;
- ✔ wnioskodawców - partnerów, którzy współpracując z gminą realizują przedsięwzięcia rewitalizacyjne przyczyniające się do implementacji GPR.

Szczególna rola w procesie monitoringu przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych ujętych w Programie projektów.

Monitorowanie i ocena GPR ma charakter procesu ciągłego. Oznacza to, że proces monitorowania nie jest procesem jednorazowym dokonywanym na koniec okresu programowania, a jest realizowany na bieżąco zgodnie z harmonogramem realizacji projektów oraz w przypadku sytuacji losowych, które wymagają wprowadzenia zmian w sposobie realizacji GPR. Podstawowymi elementami składowymi przyjętego systemu monitoringu będą:

- ✔ analiza zagregowanych wskaźników rezultatu oraz wskaźników produktu osiągniętych na skutek realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych,
- ✔ analiza jakościowa zmian w strukturze społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej, technicznej i środowiskowej (na podstawie wskaźników oddziaływania) oraz ocena działań podejmowanych przez podmioty zewnętrzne wpisujących się w założenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

5.3 Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji:

- ✔ GPR podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.
- ✔ Ocena sporządzona przez wójta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.
- ✔ W przypadku stwierdzenia, że GPR wymaga zmiany wójt występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w ust. 2.
- ✔ W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta.
- ✔ Monitoring niniejszego GPR prowadzony będzie w oparciu o następujące zasady:

1. Monitoring realizowany będzie w cyklu rocznym (dot. przedsięwzięć rewitalizacyjnych) oraz okresowym 3 –letnim oraz końcowy (dot. poziomu wdrażania GPR).
2. Monitoring prowadzony będzie w oparciu o wytyczone wskaźniki produktu i rezultatu dla poszczególnych przedsięwzięć (tabela: Wskaźniki produktu i rezultatu przedsięwzięć rewitalizacyjnych) oraz oddziaływania (tabela: Wskaźniki monitorowania osiągania celów GPR).
3. Źródłem weryfikacji wskaźników będą dane statystyczne, dane źródłowe znajdujące się w dyspozycji Urzędu Gminy Batorz, samorządowych jednostek organizacyjnych bądź też partnerów – wnioskodawców, którzy współpracując z gminą realizują przedsięwzięcia rewitalizacyjne przyczyniające się do implementacji GPR.
4. Punktem odniesienia, w procesie weryfikacji wskaźników oddziaływania będą dane pochodzące z końca 2023r., bądź też inne – w uzasadnionych przypadkach.
5. W procesie monitoringu uwzględniane będą plany wdrażania rewitalizacji określone w Rocznych okresowych harmonogramach (rocznym oraz trzyletnim) realizacji GPR.
6. W procesie monitoringu, w sytuacji braku postępów, które świadczyłyby o wdrażaniu GPR, identyfikowane będą bariery implementacji.
7. Wyniki monitoringu przyjmowały będą postać informacji z realizacji GPR (roczne, za minione 3 lata oraz końcowy).
8. Informacja z realizacji GPR określała będzie zarówno źródła sukcesów, jak i porażek w zakresie osiągania wskaźników, a tym samym kierunków działania i celów rewitalizacji.
9. Za przeprowadzanie monitoringu odpowiedzialny będzie Zespół ds. wdrażania GPR.
10. Proces monitoringu prowadzony będzie z uwzględnieniem form szerokiej partycypacji społecznej – poprzez zaangażowanie Komitetu Rewitalizacji oraz konsultacje społeczne.
11. Informacja z realizacji GPR przedstawiana będzie Radzie Gminy.

Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR będzie realizowana etapowo:

- ✔ etapami trzyletnimi,
- ✔ etapem śródokresowym (przeprowadzona w 2028 r.)
- ✔ etapem końcowym (na koniec 2030r.).

Obejmować ona będzie całość działań zaplanowanych do realizacji w ramach GPR, w tym ocenę osiągnięcia wskaźników przypisanych poszczególnym celom zakończoną raportem. Poniżej w tabeli przedstawiono wskaźniki monitoringu poszczególnych celów (wskaźniki oddziaływania zgodne ze wskaźnikami użytymi do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.). Ocena stopnia wdrażania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych następować będzie za pomocą wskaźników produktu i rezultatu w ramach oceny sporządzanej corocznie. Wskaźniki produktu odnoszą się do mierzalnych cech samego projektu rewitalizacyjnego i obejmować mogą takie

elementy jak np. liczba odnowionych budynków, powierzchnia odnowionych obszarów publicznych, liczba nowo utworzonych miejsc pracy, jakość infrastruktury czy liczba przeprowadzonych działań o charakterze „miękkim". Wskaźnik rezultatu w ramach przedsięwzięcia rewitalizacyjnego koncentrują się na osiągniętych rezultatach w kontekście zamierzonych celów rewitalizacyjnych. Mogą obejmować takie aspekty jak np. zmniejszenie bezrobocia, zmniejszenie liczby osób uzależnionych od systemu pomocy społecznej. Wyselekcjonowanie wskaźników produktu i rezultatu w ramach poszczególnych projektów rewitalizacyjnych pozwala na obiektywną ocenę postępów i skuteczności działań. Dzięki temu można monitorować. Monitoring wskaźników oddziaływania daje odpowiedź w zakresie czy realizowane zamierzenia GPR przynoszą oczekiwane rezultaty i mają pozytywny wpływ na wyprowadzanie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej.

Tabela 17 Wskaźniki produktu i rezultatu przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wskaźnika
1/P - Kompleks integracji społeczno - kulturalno - sportowej w Wólce Batorskiej	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,6242	Protokół odbioru końcowego
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba ludności zamieszkujące obszar rewitalizacji	osoby	891	860	Statystyki i ewidencje prowadzone przez Urząd Gminy
	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby/rok	0	4	Sprawozdania i listy obecności z realizowanych wydarzeń kulturalnych i społecznych
2/P – SILNA RODZINA	**Wskaźniki produktu**				
	Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoby	0	63	Formularz zgłoszeniowy, deklaracja uczestnictwa, listy obecności, karty poradnictwa, zaświadczenia o udziale w szkoleniach/warsztatach
	Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	osoby	0	60	Formularz zgłoszeniowy, deklaracja uczestnictwa, listy obecności, karty poradnictwa, zaświadczenia o udziale w szkoleniach/warsztatach
	Liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym	podmioty	0	1	Umowa o dofinansowanie, formularze zgłoszeniowe, umowy na świadczenie usług
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	2	Orzeczenia o niepełnosprawności lub inne dokumenty poświadczające stan zdrowia
	Liczba osób, które nabyły kompetencje w ramach programu	osoby	0	3	Certyfikaty, zaświadczenia potwierdzające nabycie kompetencji
3/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej szkoły w	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS	sztuki	0	1	Dokumentacja techniczna, protokoły odbioru końcowego

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wskaźnika
Aleksandrówce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu nadania mu nowych funkcji użytkowych i zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem					robót, Protokoły odbioru sprzętu i wyposażenia
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Dokumentacja techniczna, protokoły odbioru końcowego robót, Protokoły odbioru sprzętu i wyposażenia
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,3376	Dokumentacja techniczna, protokoły odbioru końcowego robót
	Wskaźniki rezultatu				
	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	EPC	0	4	Umowy o prace, angaże
	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	891	860	Ewidencja ludności
4/P – Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie	osoby	0	30	Dokumentacja rekrutacyjna w tym formularz zgłoszeniowy, umowy o świadczenie usług, dzienniki czynności oświadczenie uczestnika projektu.
	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	0	30	Dokumentacja rekrutacyjna w tym formularz zgłoszeniowy, umowy o świadczenie usług, dzienniki czynności oświadczenie uczestnika projektu.
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	sztuki	0	1	Dokument potwierdzający utworzenie DDP
	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki	0	30	Dokument potwierdzający utworzenie DDP oraz liczbę dostępnych miejsc
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	10	Orzeczenie o niepełnosprawności lub inny dokument potw
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	10	Certyfikaty, zaświadczenia potwierdzające nabycie kwalifikacji
	Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie	osoby	0	10	Certyfikaty, zaświadczenia potwierdzające nabycie kwalifikacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wskaźnika
5/P – Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie	osoby	0	20	Dokumenty rekrut w tym formularz zgłoszeniowy, dokumenty potwierdzające udział w usługach, listy obecności, protokół odbioru, oświadczenie uczestnika, umowy na świadczenie usług
	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	0	20	Dokumentacja rekrutacyjna, w tym formularz zgłoszeniowy, kontrakt trójstronny, dziennik czynności opiekuńczych, karty czasu pracy opiekunów i specjalistów
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	5	Orzeczenia o niepełnosprawności lub inne dokumenty poświadczające stan zdrowia (zgodność z ust z 27.08.1997 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz ust z 19.08.1994 o ochronie zdrowia psych..), kontrakty trójstronne
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	10	Zaświadczenia/certyfikaty o ukończeniu szkoleń/kursów, listy obecności
	Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie	osoby	0	10	Umowy na świadczenie usług, oświadczenia
	Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	osoby	0	1	Dokument potwierdzający rozszerzoną ofertę wsparcia i/lub zwiększenie jakości dotychczasowej oferty, oświadczenie, kontrakty trójstronne
6/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanego obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Batorzu	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Dokumentacja powykonawcza -protokół odbioru końcowego
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,68	Dokumentacja powykonawcza -protokół odbioru końcowego

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wskaźnika
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	sztuki	0	1	Dokumentacja powykonawcza -protokół odbioru końcowego oraz odbioru sprzętu i wyposażenia
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	891	860	Ewidencja ludności
	Wskaźniki produktu				
7/P – Wsparcie rozwoju kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Batorzu poza edukacją formalną	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem	osoby	0	50	Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez poradnię PPP listy obecności na pierwszej formie wsparcia.
	Liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym	podmioty	0	1	Umowa o dofinansowanie, formularze zgłoszeniowe, umowy na świadczenie usług, listy obecności z udziału w pierwszej formie wsparcia.
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	4	Orzeczenia o niepełnosprawności lub inne dokumenty potwierdzające niepełnosprawności
8/P – Program rozwojowy Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marcina Borelowskiego – Lelewela w Batorzu	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokoły zdawczo odbiorcze zakupionego sprzętu i wyposażenia
	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	0	200	Formularze rekrutacyjne/zgłoszeniowe Deklaracja uczestnictwa w projekcie
	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osoby	0	10	Zaświadczenia/świadectwa i certyfikaty potwierdzające nabycie kwalifikacji zawodowych lub Zaświadczenia potwierdzające nabycie kompetencji przez uczestników projektu
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	sztuki	0	1	Protokoły zdawczo odbiorcze zakupionego sprzętu i wyposażenia
	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem	osoby	0	50	Formularze rekrutacyjne/zgłoszeniowe

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wskaźnika
					Deklaracja uczestnictwa w projekcie Listy obecności/dzienniki z pierwszej formy wsparcia Orzeczenie o niepełnosprawności/o stopniu niepełnosprawności, orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, opinia wydana przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, opinia pedagoga specjalnego/nauczyciela lub inny równoważny dokument
	Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokoły zdawczo odbiorcze zakupionego sprzętu i wyposażenia
	Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym	osoby	0	50	Formularze rekrutacyjne/zgłoszeniowe Deklaracja uczestnictwa w projekcie Informacje o udzielonych formach wsparcia
	Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej	sztuki	0	1	Protokoły zdawczo odbiorcze zakupionego sprzętu i wyposażenia
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	5	Formularze rekrutacyjne/zgłoszeniowe Orzeczenie o niepełnoprawności/o stopniu niepełnosprawności
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	10	Zaświadczenia/świadectwa i certyfikaty potwierdzające nabycie kwalifikacji zawodowych lub Zaświadczenia potwierdzające nabycie kompetencji przez uczestników projektu
	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	180	Zaświadczenia o ukończeniu przez uczniów dodatkowych zajęć, wyniki testów (pre i post), regulamin realizacji dodatkowych zajęć, opinie o postępach uczniów

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wskaźnika
9/P – Rozwój włączającej edukacji przedszkolnej w Gminie Batorz	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej	osoby	0	5	Umowy szkoleniowe i na studia podyplomowe, certyfikat ukończenia i/lub świadectwo ukończenia studiów podyplomowych i/lub certyfikat potwierdzający nabycie uprawnień, faktury, lista nauczycieli obj. wsparciem
	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osoby	0	5	Umowy szkoleniowe i na studia podyplomowe, certyfikat ukończenia i/lub świadectwo ukończenia studiów podyplomowych i/lub certyfikat potwierdzający nabycie uprawnień, faktury, lista nauczycieli obj. wsparciem
	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem	osoby	0	20	Formularze rekrutacyjne/zgłoszeniowe Deklaracja uczestnictwa w projekcie Listy obecności/dzienniki z pierwszej formy wsparcia Orzeczenie o niepełnosprawności/o stopniu niepełnosprawności, orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, opinia wydana przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, opinia pedagoga specjalnego/nauczyciela lub inny równoważny dokument
	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	0	70	Formularze rekrutacyjne/zgłoszeniowe Deklaracja uczestnictwa w projekcie
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	2	Orzeczenie o niepełnosprawności/ o stopniu niepełnoprawności
	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnością	sztuki	0	5	Protokoły odbioru robót i/lub protokoły odbioru usług i/lub

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wskaźnika
					protokoły odbioru dostaw podpisane przez Komisję Odbiorową
	Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	sztuki	0	5	Umowa o dofinansowanie z Instytucją Zarządzającą, arkusz organizacyjny ośrodka wychowania przedszkolnego
	Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączające	sztuki	0	1	Protokoły odbioru, faktury, certyfikaty ukończenia i/lub świadectwa ukończenia studiów podyplomowych i/lub certyfikaty potwierdzające nabycie uprawnień
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokoły odbioru robót i/lub protokoły odbioru usług i/lub protokoły odbioru dostaw podpisane
	Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokoły odbioru robót i/lub protokoły odbioru usług i/lub protokoły odbioru dostaw podpisane
	Liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym	podmioty	0	1	Protokoły odbioru robót i/lub protokoły odbioru usług i/lub protokoły odbioru dostaw podpisane
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	podmioty	0	1	Umowa o dofinansowanie z Instytucją Zarządzającą
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	5	Zaświadczenia/świadectwa i certyfikaty potwierdzające nabycie kwalifikacji zawodowych
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	2	Orzeczenie lub inny dokument potwierdzający stan niepełnoprawności
10/P – Batorski Kiermasz Rękodzielniczy	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba zorganizowanych wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	sztuki/rok	0	2	Sprawozdania GOK z organizowanych wydarzeń, dokumentacja zdjęciowa

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wskaźnika
	Liczba wolontariuszy zaangażowanych w realizację wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	osoby/wydarzenie	0	2	Sprawozdania GOK z organizowanych wydarzeń, dokumentacja zdjęciowa
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba uczestników wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	osoby/wydarzenie	0	60	Sprawozdania GOK z organizowanych wydarzeń
11/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku Gminnej Biblioteki Publicznej oraz izby pamięci w Batorzu	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,0790	Protokół odbioru końcowego
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba ludności zamieszkujące obszar rewitalizacji	osoby	891	860	Statystyki i ewidencje prowadzone przez Urząd Gminy
	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby/rok	0	200	Sprawozdania i listy obecności z realizowanych wydarzeń kulturalnych i społecznych
	Wskaźniki produktu				
12/P – „Na wszystko był czas" - powrót do obrzędowości ludowej i tradycji rękodzielniczych	Liczba zorganizowanych wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	sztuki/rok	0	2	Sprawozdania GOK z organizowanych wydarzeń, dokumentacja zdjęciowa
	Liczba wolontariuszy zaangażowanych w realizację wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	osoby/wydarzenie	0	2	Sprawozdania GOK z organizowanych wydarzeń, dokumentacja zdjęciowa
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba uczestników wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	osoby/wydarzenie	0	60	Sprawozdania GOK z organizowanych wydarzeń
13/P – Program aktywizacji społeczności obszaru rewitalizacji	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba przeprowadzonych wydarzeń społeczno -kulturalnych	sztuki/rok	0	5	Sprawozdanie GOK i GBP z działalności
	Liczba wolontariuszy biorących udział w przygotowaniu wydarzenia społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	2	Sprawozdanie GOK i GBP z działalności

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wskaźnika
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba uczestników wydarzeń społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	100	Sprawozdanie GOK i GBP z działalności
14/P – Zielona giełda	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba przeprowadzonych wydarzeń społeczno -kulturalnych	sztuki/rok	0	1	Sprawozdania GOK z działalność, dokumentacja zdjęciowa
	Liczba wolontariuszy biorących udział w przygotowaniu wydarzenia społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	2	Sprawozdania GOK z działalność, dokumentacja zdjęciowa
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba uczestników wydarzeń społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	60	Sprawozdania GOK z działalność
15/P – Sąsiedzka giełda	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba przeprowadzonych wydarzeń społeczno -kulturalnych	sztuki/rok	0	1	Sprawozdania GOK z działalność, dokumentacja zdjęciowa
	Liczba wolontariuszy biorących udział w przygotowaniu wydarzenia społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	2	Sprawozdania GOK z działalność, dokumentacja zdjęciowa
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba uczestników wydarzeń społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	60	Sprawozdania GOK z działalność,
16/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni publicznych w miejscowości Batorz Pierwszy	**Wskaźniki produktu**				
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,955	Protokół odbioru końcowego
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego (altana i ogród sensoryczny)
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego (altana i ogród sensoryczny)
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury	osoba/rok	0	200	Statystyki Urzędu Gminy
17/P – OTWARTA BIBLIOTEKA – otwarci na historię, naturę i drugiego człowieka	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba przeprowadzonych wydarzeń społeczno -kulturalnych	sztuki/rok	0	4	Dane Gminnej Biblioteki Publicznej
	Liczba wolontariuszy biorących udział w przygotowaniu wydarzenia społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	2	Dane Gminnej Biblioteki Publicznej
	Wskaźniki rezultatu				

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wskaźnika
	Liczba uczestników wydarzeń społeczno -kulturalnych	osoby/wydarzenie	0	80	Dane Urzędu Gminy
18/P – Budowa budynku centrum integracji kulturalnej w Woli Studzieńskiej wraz z zakupem wyposażenia pozwalającego na realizację funkcji kulturalnych oraz rewitalizacją terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem	**Wskaźniki produktu**				
	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	0,00	1	Protokół odbioru końcowego
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	0,00	1	Protokół odbioru końcowego
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	0,00	1	Protokół odbioru końcowego
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0,00	0,3292	Protokół odbioru końcowego
	Wskaźniki rezultatu				
	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	891	860	Statystyki i ewidencje prowadzone przez Urząd Gminy
	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby/rok	0	60	Sprawozdania i listy obecności z realizowanych wydarzeń kulturalnych i społecznych

Tabela 18 Wskaźniki monitorowania osiągania celów GPR

Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzowego						
Lp.	**Nazwa wskaźnika**	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa (2023 r.)**	**Zmiana**	**Wartość docelowa (2030 r.)**	**Źródło danych pomiaru wskaźnika**
1.	Liczba osób bezrobotnych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	osoby	4,85	↓	4,78	Dane PUP oraz Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczona na podstawie statystyk/ewidencji PUP w zakresie osób zarejestrowanych jako bezrobotne/decyzji PUP o przyznaniu statusu osoby bezrobotnej oraz danych ewidencji ludności)
2.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	osoby	3,73	↓	3,65	Dane PUP oraz Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczona na podstawie statystyk/ewidencji PUP w zakresie osób zarejestrowanych jako długotrwale bezrobotne/decyzji PUP o przyznaniu statusu osoby bezrobotnej oraz danych ewidencji ludności)

3.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej przypadająca na 100 mieszkańców	osoby	3,48		3,45	Dane GOPS oraz Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczona na podstawie danych dot. osób korzystających z pomocy społecznej zawartych w sprawozdaniach MPiPS składanych przez GOPS do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz danych ewidencji ludności)
4.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa przypadająca na 100 mieszkańców	osoby	1,01		0,99	Dane GOPS oraz Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczona na podstawie danych dot. osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa zawartych w sprawozdaniach MPiPS składanych przez GOPS do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz danych ewidencji ludności)
5.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia przypadająca na 100 mieszkańców	osoby	1,01		0,99	Dane GOPS oraz Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczona na podstawie danych dot. osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia zawartych w sprawozdaniach MPiPS składanych przez GOPS do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz danych ewidencji ludności)
6.	Liczba osób, które miały założoną Niebieską Kartę przypadająca na 100 mieszkańców	osoby	0,22		0,15	Dane GOPS oraz Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczona na podstawie danych dot. osób korzystających z pomocy społecznej w postaci dożywiania zawartych w sprawozdaniach MPiPS składanych przez GOPS do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz danych ewidencji ludności)
7.	Liczba osób korzystających z dożywiania przypadająca na 100 mieszkańców do 17 roku życia	osoby	10,34		9,89	Dane GOPS oraz Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczona na podstawie danych dot. osób korzystających z pomocy społecznej w postaci dożywiania zawartych w sprawozdaniach MPiPS składanych przez GOPS do Ministerstwa Rodziny,

						Pracy i Polityki Społecznej oraz danych ewidencji ludności)
8.	Liczba osób korzystających z biblioteki przypadająca na 100 mieszkańców	osoby	13,13		14,50	Dane Gminnej Biblioteki Publicznej oraz Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczona na podstawie danych dot. osób korzystających z oferty GBP oraz danych ewidencji ludności)
9.	Liczba funkcjonujących organizacji społecznych przypadających na 100 mieszkańców	sztuki/osoby	0,13		0,15	Dane Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczona na podstawie informacji o funkcjonujących NGO oraz danych ewidencji ludności)
10.	Liczba przestępstw przypadająca na 100 mieszkańców	sztuki/osoby	0,22		0,19	Dane Posterunku Policji w Godziszowie oraz Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczana na podstawie statystyk Policji w zakresie odnotowanych wszystkich rodzajów przestępstw oraz ewidencji ludności)
11.	Liczba przeprowadzonych interwencji Policji przypadająca na 100 mieszkańców	sztuki/osoby	7,30		6,90	Dane Posterunku Policji w Godziszowie oraz Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczana na podstawie statystyk Policji w zakresie odnotowanych wszystkich rodzajów przestępstw oraz ewidencji ludności)
12.	Liczba przeprowadzonych interwencji domowych przez Policję przypadająca na 100 mieszkańców	sztuki/osoby	0,45		0,35	Dane Posterunku Policji w Godziszowie oraz Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczana na podstawie statystyk Policji w zakresie odnotowanych wszystkich rodzajów przestępstw oraz ewidencji ludności)
	Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji					
Nazwa wskaźnika		**Jednostka miary**	**Wartość bazowa (2023 r.)**	**Zmiana**	**Wartość docelowa (2030 r.)**	**Źródło danych pomiaru wskaźnika**
13.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą przypadająca na 100 mieszkańców	osoby	5,04		5,30	Dane CEiIG oraz Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczana na podstawie danych Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej oraz ewidencji ludności)
Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji						

	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa (2023 r.)	Zmiana	Wartość docelowa (2030 r.)	Źródło danych pomiaru wskaźnika
14.	Ilość azbestu [m2] przypadająca na 100 budynków mieszkalnych	m^2/sztuki	1 444,93	↓	1 000,00	Dane Urzędu Gminy (wartość docelowa obliczana na podstawie danych UG informacji zawartych w Bazie Azbestowej oraz ewidencji ludności)
15.	Liczba oze przypadająca na 100 budynków mieszkalnych	sztuki/sztuki	86,34	↑	90,00	Dane Urzędu Gminy (wartość docelowa wskaźnika obliczana na podstawie informacji o infrastrukturze technicznej znajdujących się m.in. w „Raporcie o stanie gminy")
16.	Udział budynków mieszkalnych korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	%	13,66	↑	15,00	Dane Urzędu Gminy (wartość docelowa wskaźnika obliczana na podstawie informacji o infrastrukturze technicznej znajdujących się m.in. w „Raporcie o stanie gminy")
17.	Udział budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła	%	35,68	↓	33,00	Dane Centralnej Bazy Emisyjności (wartość docelowa obliczana na podstawie danych UG dostępnych w CBE)
18.	Udział budynków użyteczności publicznej wymagających prac termomodernizacyjnych	%	90,91	↓	50,00	Dane Urzędu Gminy (wartość docelowa wskaźnika obliczana na podstawie informacji o miejskim zasobie nieruchomości znajdujących się m.in. w „Raporcie o stanie gminy")
19.	Udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	%	100,00	↓	50,00	Dane Urzędu Gminy (wartość docelowa wskaźnika obliczana na podstawie informacji o miejskim zasobie nieruchomości znajdujących się m.in. w „Raporcie o stanie gminy")
20.	Udział dróg lokalnych (gminnych i powiatowych) wymagających podjęcia interwencji (modernizacji lub budowy)[24]	%	54,45	↓	40,00	Dane Urzędu Gminy (wartość docelowa wskaźnika obliczana na podstawie informacji o miejskim zasobie nieruchomości

[24] Interwencja rozumiana jako: utwardzenie, modernizacja lub całkowita budowa drogi

						znajdujących się m.in. w „Raporcie o stanie gminy")
21.	Udział powierzchni terenów publicznych wymagających podjęcia interwencji w ha[25]	%	92,71	↓	60,00	Dane Urzędu Gminy Dane ewidencji gruntów i budynków

Źródło: Opracowanie własne

[25] Interwencja rozumiana jako: kompleksowe uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanego terenu publicznego w celu nadania mu nowych/przywrócenia pierwotnych funkcji użytkowych

Ocena postępu celów strategicznych i wskaźników diagnostycznych będzie dokonywana raz do roku. Gromadzenie informacji w zakresie wskaźników bezpośrednio związanych z realizacją konkretnych projektów (produktów i rezultatów) będzie następowało w systemie ciągłym i będzie związane z momentem zakończenia tych projektów. Zebrane dane i informacje prezentowane będą w postaci raportu. Za zabieranie danych w ramach monitoringu wartościowego tj, w zakresie ilości uczestników dla części działań rewitalizacyjnych w zakresie wskaźników rezultatu oraz prowadzenie rejestrów/ewidencji, odpowiedzialny będzie Zespół ds. wdrażania GPR.

Następnym etapem monitoringu wdrażania GPR będzie analiza zebranych danych i informacji. Przedmiotowej analizy dokonywać będzie Komitet Rewitalizacji, który w przypadku stwierdzonych opóźnień w harmonogramie, braku zadowalających efektów formułuje rekomendacje bądź propozycje działań naprawczych. Wnioski z przeprowadzonego monitoringu mogą być podstawą do wprowadzenia zmian do GPR. Formalną podstawą do wprowadzenia zmian w GPR będzie uchwała Rady Gminy. Propozycję zmian w GPR tworzy i przedstawia Zespół na zlecenie Wójta Gminy wynikające z rekomendacji Komitetu Rewitalizacji.

Podsumowaniem realizacji GPR będzie analiza jakościowa zmian w strukturze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej i porównanie jej wyników do wniosków diagnozy przeprowadzonej na potrzeby programowania GPR.

5.3.1 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie odbywało się w cyklach rocznych za pomocą specjalnie sporządzanych w tym celu kart weryfikujących stan realizacji projektu. Podmiot odpowiedzialny za realizację przedsięwzięcia rewitalizacyjnego (referat lub inny realizator) będzie zobligowany do wypełnienia karty projektu i przedłożenie jej w określonym terminie do Zespół ds. wdrażania GPR. Uzupełnione karty będą stanowiły podstawę do sporządzenia raportu rocznego z realizacji projektów GPR do 31 grudnia danego roku. Przedmiotowy raport zostanie przekazany Komitetowi Rewitalizacji do zaopiniowania i będzie stanowił źródło wiedzy o bieżących postępach w realizacji GPR.

5.3.2 System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu/wyniki ewaluacji programu

Gminny Program Rewitalizacji podlegać będzie ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy Batorz, co najmniej raz na 3 lata. W przypadku pojawienia się problemów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na etapie monitorowania przewidziano możliwości modyfikacji i aktualizacji GPR. W przypadku wprowadzania zmian i korekt w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych w dokumencie należy przedstawić ich uzasadnienie. Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji może okazać się konieczna, np. w przypadku braku terminowości realizacji działań oraz nieosiągnięcia zakładanych wskaźników podczas monitorowania.

W przypadku stwierdzenia konieczności modyfikacji Gminnego Programu Rewitalizacji wynikającej z danych uzyskanych podczas okresowej oceny aktualności lub raportów okresowych oraz na podstawie oceny konieczności przystąpienia do procesu modyfikacji wydanej przez Komitet Rewitalizacji Wójt Gminy Batorz wystąpi do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę. Ocena sporządzona przez Wójta Gminy podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej. Na podstawie dyskusji, Komitet Rewitalizacji podejmuje decyzję o podjęciu lub zaniechaniu działań modyfikujących. W przypadku podjęcia decyzji

o zasadności wprowadzenia zmian w GPR Komitet Rewitalizacji przygotowuję stosowną rekomendację i przedstawia ją Wójtowi Gminy.

Do wniosku załączona zostanie opinia o aktualności i stopniu realizacji programu. Ważne jest, aby proces modyfikacji GPR był przeprowadzony w sposób transparentny i partycypacyjny. Włączenie interesariuszy procesu rewitalizacji w proces modyfikacji programu zwiększa szanse na opracowanie zmian, które będą odpowiadać potrzebom mieszkańców i podmiotów działających na obszarze rewitalizacji.

Proces modyfikacji gminnego programu rewitalizacji składa się z następujących etapów:

❖ **Analiza aktualności GPR**

W pierwszej kolejności przeprowadza się analizę aktualności gminnego programu rewitalizacji, obejmującą następujące elementy:

✔ ocenę sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji,
✔ ocenę stopnia realizacji celów programu,
✔ ocenę efektywności podjętych działań,
✔ ocenę ewentualnych zmian w otoczeniu programu, które mogły wpłynąć na jego aktualność.

❖ **Wszczęcie procedury modyfikacji**

Wójt Gminy Batorz, po uzyskaniu zgody Rady Gminy, wszczyna procedurę modyfikacji Gminnego Programu Rewitalizacji poprzez wydanie w tej sprawie zarządzenia, określającego przybliżony termin zakończenia procesu modyfikacji oraz osoby odpowiedzialne za jego przeprowadzenie.

❖ **Wypracowanie propozycji zmian**

Na podstawie analizy aktualności programu wdrażane są wypracowane propozycje zmian, uwzględniające wyniki analizy, a także opinie i uwagi interesariuszy procesu rewitalizacji. Proces powyższy jest koordynowany przez Koordynatora.

❖ **Konsultacje społeczne**

Propozycje zmian dotyczące listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych powinny zostać poddane konsultacjom społecznym zgodnie z ustawą o rewitalizacji. Konsultacje powinny być prowadzone z przedstawicielami mieszkańców, organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych działających na obszarze rewitalizacji oraz innych podmiotów zainteresowanych procesem rewitalizacji. Dodatkowo zmiany powinny być także pozytywnie zaopiniowane i uzgodnione przez uprawnione organy. Jeśli jednak aktualizacja nie dotyczyć będzie listy przedsięwzięć podstawowych, przewiduje się uproszczoną procedurę przyjęcia zmienionego GPR – bez konsultacji społecznych i występowania o opinię uprawnionych organów.

❖ **Opracowanie projektu aktualizacji GPR**

Opracowany jest projekt zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji, uwzględniający wyniki konsultacji społecznych i innych procedur opiniowania – jeżeli są one konieczne, zawierający wszystkie niezbędne zmiany. Projekt zmian GPR jest następnie przedstawiany do zaopiniowania Komitetowi Rewitalizacji.

❖ **Przedłożenie projektu aktualizacji Radzie Gminy i uchwalenie zmiany GPR**

Projekt zmiany GPR zostanie następnie przedłożony Radzie Gminy w celu podjęcia uchwały w sprawie zmiany programu. Rada Gminy może uchwalić zmianę GPR w całości albo w części. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji GPR, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Gminy uchyla uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta Gminy. Zaktualizowany GPR powinien zawierać uzasadnienie przeprowadzonych korekt i opis zmian oraz ich wpływu na dalszą realizację programu.

Zmiana GPR następuje w trybie, w jakim był on uchwalony. W przypadku zaproponowanych zmian dotyczących modyfikacji w podstawowych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych lub dotyczą

ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, obowiązkowo należy przeprowadzić konsultacje społeczne, uzyskać stosowne opinie i przeprowadzić procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu.

5.3.3 Harmonogram realizacji GPR

Wdrażanie GPR to proces złożony i strategicznie zaplanowany na kilka lat. W celu łatwiejszego zobrazowania działań zarządczych niezbędne jest zaplanowanie ich w odpowiednim przedziale czasowym. Poniżej znajduje się harmonogram przedstawiający powyższe działania.

Tabela 19 Harmonogram działań zarządczych

Nazwa zadania	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Prace przygotowawcze Gminnego Programu Rewitalizacji								
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji								
Podjęcie uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji								
Funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji I kadencji								
Funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji II kadencji								
Funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji III kadencji								
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej (niezwłocznie po uchwaleniu GPR)								
Wdrożenie systemu zarządzania określonego w GPR								
Pozyskiwanie wsparcia zewnętrznego realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych								
Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych (działanie ciągłe)								
Sprawozdania z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (na koniec każdego roku poczynając od 2025 r.)								
Ocena stopnia realizacji z możliwością dokonywania w nim stosownych zmian (po upływie 3 lat)								
Ewaluacja śródokresowa wraz z raportem								
Komunikacja społeczna GPR								
Ewaluacja ex-post wraz z raportem (po zakończeniu procesu wdrażania GPR)								

Źródło: Opracowanie własne

5.3.4 Koszty zarządzania GPR

Rewitalizacja Programu jest zadaniem własnym gminy o charakterze fakultatywnym, które ze względu na poziom jego złożoności wymaga wdrożenia efektywnego systemu zarządzania. Z tego względu, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, struktura zarządzania procesem rewitalizacji powinna znaleźć odzwierciedlenie w kosztach tego procesu określonych w gminnym programie rewitalizacji.

Realizacja *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.* odbywać się będzie w oparciu o zaproponowany system zarządzania oraz korzystać z zaangażowania i udziału pracowników samorządowych oraz innych gminnych instytucji. Zaangażowani w realizację poszczególnych przedsięwzięć pracownicy będą wykonywać swoje zadania w ramach obowiązków służbowych realizowanych poprzez przyjęcie do realizacji niniejszego programu.

Koszt zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji odnosi się w związku z powyższym do tych zadań i elementów procesu rewitalizacji, które w toku wdrażania programu

Gmina Batorz będzie realizować w oparciu o jego bezpośrednie postanowienia i wytyczne oraz o przepisy ustawy o rewitalizacji.
W okresie realizacji programu koszty zarządzania jego realizacją będą obejmować:

- ✔ wsparcie i zapewnienie efektywnej organizacji prac Komitetu Rewitalizacji pełniącego funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy Batorz, koszt będzie ponoszony w całym okresie realizacji programu,
- ✔ zapewnienie ciągłości realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji poprzez wyznaczenie pracownika merytorycznego pełniącego obowiązki Koordynatora; koszt będzie ponoszony w całym okresie realizacji programu,
- ✔ monitorowanie postępów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji oraz przygotowanie oceny aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny. Koszt będzie ponoszony średnio raz na trzy lata.

Dla potrzeb skutecznej realizacji zadań w toku realizacji programu Gmina Batorz będzie dążyć do pozyskiwania wsparcia zewnętrznego na pokrycie części lub całości kosztów procesu zarządzania.

Tabela 20 Przybliżone koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.

Rok realizacji programu	Orientacyjna wielkość ponoszonych nakładów
2025	20 000,00 zł
2026	20 000,00 zł
2027	20 000,00 zł
2028	20 000,00 zł
2029	20 000,00 zł
2030	20 000,00 zł
Ogółem:	**120 00,00 zł**

Źródła: Opracowanie własne

6 Powiązanie GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r. został poddany analizie oraz kompleksowej weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi w skali makro i mikro. Zwrócić uwagę, należy na to, iż proces rewitalizacji, co do zasady ma wymiar lokalny i powinien kreować rozwój na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, a następnie pośrednio realizować cele i założenia programów na poziomie regionu i kraju.

6.1 Spójność dokumentu w skali makro

Niniejsze opracowanie jest w pełni zgodne z założeniami, priorytetami oraz celami artykułowanymi w poniżej zestawionych dokumentach.

Tabela 21 Komplementarność GPR na poziomie krajowym

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności[26]
Dokument przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Określa on główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Jego założeniem jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju. Cele i zadania: 1. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki: · Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji,

[26] Uchwała Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

· Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym,
· Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
· Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki,
· Stworzenie Polski Cyfrowej,
· Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state",
· Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska;
2. Równoważenia potencjałów rozwojowych regionów:
· Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
· Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego;
3. Efektywność i sprawność państwa:
· Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej,
· Wzrost społecznego kapitału rozwoju.
Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r. wpisuje się w ww. cele i kierunki działań. Oba dokumenty wskazują na konieczność rozwoju gospodarki w oparciu o istniejące zasoby przy jednoczesnym zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju. Niezwykle istotnym elementem obu dokumentów jest podnoszenie kapitału ludzkiego i społecznego oraz włączenie społeczne wszystkich wymagających tego osób. Nie bez znaczenia pozostaje również kwestia poprawy jakości środowiska naturalnego.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030[27]

Dokument przyjęty został Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
Cele i zadania:
1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.
W ramach GPR istotną rolę pełnią aspekty dotyczące przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego (cel strategiczny 3. *Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji*). Istotną kwestią jest również podwyższenie konkurencyjności Gminy Batorz oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i lokalnych walorów krajobrazowych.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)[28]

Dokument stanowi aktualizację średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030r.
Cele i zadania:
1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną:
· Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji,
· Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych,
· Przemiany strukturalne sektora,
· Nowe formy działania i współpracy,
· Nowoczesne instrumenty wsparcia,
· Trwałe zwiększanie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych,
· Zwiększanie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki,
· Zwiększanie towarów zaawansowanych technologicznie;
2. Rozwój społeczne wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
· Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne,
· Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,
· Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów,
· Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe,

[27] Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
[28] Uchwała nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

· Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania. 3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu · Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli, · Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne- dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw, · Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego, ·Cyfrowe państwo usługowe, · Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne, · Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe. Kierunki działań zaplanowane w ramach celu 1. (Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego) i celu 2. (Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji). GPR korelują z celami ww. Strategii, m. in. w zakresie poprawy dostępności dla mieszkańców gminy usług świadczonych na jej terenie, szczególnie w obliczu niekorzystnych zmian demograficznych (starzenia się społeczeństwa), poprawy wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy (poprzez aktywizowanie mieszkańców do podejmowania zatrudnienia poza rolnictwem.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030[29]
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Cel główny KSRR: *Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym*. Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym 1.1 Wzmaganie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją 1.2 Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze 1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszących atrakcyjność inwestycyjną obszar Cel. 2 Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego 2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym 2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach Cel 3. Podniesienie jakości zarzadzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie 3.1 Wzmocnienie potencjału administracji na rzecz zarzadzania rozwojem 3.2 Wzmocnienie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym 3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych 3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej. Dokument w sposób jednoznaczny wskazuje, że zapotrzebowanie gmin na niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych jest duże. Odpowiedzią na fragmentaryczne i geograficznie zogniskowane kryzysy obszarów powinna być dobrze zaplanowana rewitalizacja, jako narzędzie poprawy warunków życia, rozwoju gospodarczego i jakości środowiska na obszarach kryzysowych. Dokument wielokrotnie wskazuje, iż jednym z najistotniejszych i jednocześnie najskuteczniejszych narzędzi poprawy sytuacji mieszkańców na obszarach spełniających warunki obszarów kryzysowych jest rewitalizacja.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 22 Komplementarność GPR na poziomie regionalnym i ponadlokalnym

[29] Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030"

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku[30]

Przeprowadzona analiza wykazuje zbieżność pomiędzy zaproponowanymi w GPR celami i kierunkami działań, a postulatami i zapisami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030. W obu dokumentach podkreśla się konieczność wdrożenia działań na rzecz integracji społecznej i podnoszenia kapitału społecznego, poprawę dostępności i rozwoju usług społecznych dla osób starszych oraz osób ze specjalnymi potrzebami. Priorytety działań w ramach wyznaczonych celów SRW2030 oraz GPR obejmują konieczność przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i pozostałym problemom sfery społecznej (m.in. bezrobocie, niski kapitał społeczny, ubóstwo mieszkańców). Zbieżność zauważalna jest również w zakresie działań pro środowiskowych (wdrażanie rozwiązań OZE i niskoemisyjnych). Niezwykle istotnym elementem jest kwestia poprawy infrastruktury technicznej (zarówno rozwój, jak i ulepszanie istniejącej). Tego rodzaju infrastruktura pozwala na stworzenie trwałych podstaw umożliwiających rozwój społeczno-gospodarczy z poszanowaniem środowiska naturalnego. Zauważalna jest szczególna korelacja i współgranie celów GPR z celami SRWL2030:

GPR	SRWL2030
Cel strategiczny 1. Rewitalizacja społeczna obszaru kryzysowego	Cel strategiczny 4. Wzmacnianie kapitału społecznego
Cel strategiczny 2. Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu
Cel strategiczny 3. Odnowa przestrzeni obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych

Cele strategiczne i kierunki działań mające wpływ na wzmacniania kapitału społecznego, którego jakość stanowi jeden z kluczowych czynników determinujących wysoki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wzmacnia możliwości rozwojowe regionu a wzajemne relacje międzyludzkie i społeczne, jak również poziom zaufania i aktywności obywatelskiej budują kapitał społeczny i stanowią cenny zasób kształtujący i wpływający na rozwój regionu.
Zgodnie z ww. Strategią, Gmina Batorz znajduje się w kręgu gmin zagrożonych trwałą marginalizacją ujętych w obszarze OSI ROZTOCZE, gdzie priorytetem rozwoju jest społeczno – gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego Roztocza i Puszczy Solskiej. Kierunki rozwoju w ramach OSI zostały określone w następujący sposób:
1.1 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych
● Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej jako istotnego elementu regionalnej oferty turystycznej oraz ważnego czynnika poprawy ekonomicznej gospodarstw rolnych.
2.1 Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej
● Poprawa regionalnych i międzyregionalnych powiązań komunikacyjnych z uwzględnieniem szkieletowego układu dróg ekspresowych (S19, S17 i S12) oraz planowanej autostrady A2, w tym budowa obwodnic miast
Przedsięwzięcia flagowe:
– Realizacja drogi ekspresowej Via Carpatia / S19;
– Realizacja drogi ekspresowej S17, w tym budowa obwodnic: Zamościa i Tomaszowa Lubelskiego;
– Przebudowa DK74, w tym budowa obwodnic: Dzwoli, Gorajca, Janowa Lubelskiego, Szczebrzeszyna, Zamościa;
– Przebudowa i rozbudowa dróg wojewódzkich nr: DW833, DW835, DW837, DW842, DW848, DW849, DW850, DW852, DW853, DW858, DW863, w tym budowa obwodnicy Kraśnika (DW833), Urzędowa (DW833), Biłgoraja (DW835), Frampola (DW835) i Tarnogrodu (DW835).
● Poprawa regionalnych i międzyregionalnych połączeń kolejowych z uwzględnieniem Programu Kolejowego CPK Centralny Port Komunikacyjny
Przedsięwzięcia flagowe:
– Realizacja szlaku kolejowego relacji Warszawa– Lwów;
– Budowa nowego połączenia kolejowego (Lublin– Zamość / komponent CPK: Trawniki–Zamość);
– Budowa linii kolejowej (Szastarka–Janów Lubelski
–Biłgoraj) wraz z poprawą dostępności do transportu kolejowego w m. Kraśnik;
– Przebudowa linii kolejowej nr 68 relacji Lublin– Stalowa Wola / budowa nowego odcinka Kraśnik
–Rzeczyca;
– Przebudowa linii kolejowych 69 i 72 na odcinku
Rejowiec–Zawada–Zamość Szopinek wraz z budową łącznicy omijającej stację Zawada;
– Budowa linii kolejowej nr 56 (Wólka Orłowska– Bełżec);
– Budowa dworca kolejowego w Kraśniku;
– Rozbudowa Lokalnego Centrum Sterowania Linii Hutniczej Szerokotorowej oraz przebudowa stacji
Zamość Bortatycze i Szczebrzeszyn.
2.4 Ochrona walorów środowiska
● Ochrona wartości przyrodniczych, w tym krajobrazu, siedlisk i bioróżnorodności
Przedsięwzięcia flagowe:
– Opracowanie planów ochrony oraz planów zadań ochronnych dla obszarów objętych prawną formą ochrony przyrody;
– Aktualizacja lokalnych dokumentów planistycznych w zakresie uwzględnienia działań i warunków zagospodarowania wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych.
3.3 Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej ● Rozwój funkcji i bazy lecznictwa uzdrowiskowego na obszarach występowania naturalnych warunków i czynników leczniczych

[30] Uchwała Nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 r.

Przedsięwzięcia flagowe:
– Rozbudowa bazy i infrastruktury uzdrowiska Krasnobród;
– Realizacja procesu dochodzenia do uzyskania statusu uzdrowiska na terenach występowania naturalnych czynników leczniczych (wody mineralne, właściwości klimatu) w gminach: Biszcza, Janów Lubelski, Łukowa i Susiec.
3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo- -kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu
● Kreowanie i rozwijanie oferty ośrodków łączących funkcje edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne, wykorzystujących nowe trendy w turystyce
Przedsięwzięcia flagowe:
– Utworzenie Geoparku „Kamienny las na Roztoczu".
● Rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe)
● Organizacja punktów usług i obsługi turystycznej dla turystyki zmotoryzowanej (np. caravanning, turystyka motocyklowa)
● Rozwój infrastruktury sprzyjającej tworzeniu zróżnicowanej oferty opartej o różne formy turystyki (np. kajakową, rowerową, nordic walking, konną, kulturową, historyczną, przyrodniczą, kulinarną itp.)
Przedsięwzięcia flagowe:
– Rozbudowa Centralnego Szlaku Rowerowego Roztocza;
– Rozbudowa Green Velo;
– Organizacja szlaku Architektury Drewnianej Województwa Lubelskiego.
● Wspieranie rozwoju przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury, przedsiębiorczości bazującej na lokalnych zasobach, dziedzictwie kulturowym i usługach edukacyjnych
● Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego, poprzez rozwijanie funkcji użytkowej obiektów kulturowych
4.4 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
● Wspieranie działań i współpraca z właściwymi podmiotami na rzecz realizacji inwestycji sprzyjających pogłębianiu kontaktów międzyregionalnych, w tym w zakresie infrastruktury granicznej (budowa i rozbudowa przejść granicznych oraz dostosowanie ich do obsługi ruchu turystycznego) oraz poprawiającej dostępność do przejść granicznych (drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, lotnisko, infrastruktura turystyczna)
Przedsięwzięcia flagowe:
– Wspieranie rozbudowy istniejącej oraz budowy nowej infrastruktury poprawiającej dostępność do przejść granicznych (drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, infrastruktura turystyczna).
● Wspieranie działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych na obszarach przygranicznych oraz rozwój zintegrowanej turystyki transgranicznej.
Priorytety rozwojowe ujęte w GPR są zbieżne z kierunkami rozwoju ujętymi w aktualnej Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 dla OSI Roztocze, w którym jest położona Gmina Batorz. W szczególności w zakresie: poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju oferty turystycznej, zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej, która wymaga modernizacji, czy dbałości o krajobraz i innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy (np. w rozwoju oferty turystycznej) oraz poprawę konkurencyjności gospodarstw rolnych.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021 – 2030[31]

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021–2030 określa cele i kierunki działań w obszarze polityki społecznej regionu. Dokument ten zastępuje wcześniejsze strategie i stanowi podstawę dla działań samorządu województwa w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.
Główne cele strategiczne Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021–2030 obejmują:
1. Wzrost zatrudnienia, przeciwdziałanie bierności zawodowej i obniżenie poziomu ubóstwa.
2. Wzmocnienie i rozwój usług społecznych oraz integracja społeczna.
3. Rozwój ekonomii społecznej i solidarnej jako instrumentu wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego.

Poniżej przedstawiono główne cele operacyjne w poszczególnych obszarach:
1. Bezrobocie i bierność zawodowa; ubóstwo i dziedziczenie biedy
- Cel operacyjny 1: Podniesienie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych i biernych zawodowo.
- Cel operacyjny 2: Poprawa systemu wsparcia osób zagrożonych ubóstwem i dziedziczeniem biedy.
- Cel operacyjny 3: Skuteczna aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych i bez doświadczenia zawodowego.
- Cel operacyjny 4: Wzrost współpracy między instytucjami publicznymi i niepublicznymi w zakresie pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

2. Starzejące się społeczeństwo
- Cel operacyjny 1: Kształtowanie pozytywnego wizerunku osób starszych oraz wzmocnienie integracji międzypokoleniowej.
- Cel operacyjny 2: Wsparcie osób starszych w środowisku lokalnym, zwiększające ich aktywność społeczną, kulturalną i zawodową.
- Cel operacyjny 3: Zapewnienie kompleksowych usług społecznych i opieki zdrowotnej dla osób starszych.
- Cel operacyjny 4: Rozwój systemu opieki oraz ułatwienie dostępu do usług wspierających samodzielność osób starszych.
- Cel operacyjny 5: Zapewnienie bezpieczeństwa i przeciwdziałanie dyskryminacji oraz przemocy wobec osób starszych.

3. Rodzina

[31] Uchwały Nr XXII/374/2020 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.

- Cel operacyjny 1: Wzmocnienie potencjału rodzin poprzez promowanie pozytywnego rodzicielstwa.
- Cel operacyjny 2: Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności poprzez zwiększenie dostępności różnych form wsparcia.
- Cel operacyjny 3: Skoordynowany system zmieniający strukturę pieczy zastępczej w kierunku jej deinstytucjonalizacji.
- Cel operacyjny 4: Profesjonalizacja działań kadry pracującej w obszarze wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej.

4. Osoby z niepełnosprawnościami
- Cel operacyjny 1: Profilaktyka niepełnosprawności.
- Cel operacyjny 2: Przeciwdziałanie oraz łagodzenie skutków niepełnosprawności.
- Cel operacyjny 3: Skuteczne działania instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz osób z niepełnosprawnościami
- Cel operacyjny 4: Poprawa dostępności i jakości edukacji dla osób z niepełnosprawnościami.
- Cel operacyjny 5: Zwiększenie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami.
- Cel operacyjny 6: Współpraca i wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

5. Zdrowie psychiczne
- Cel operacyjny 1: Wzrost poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego.
- Cel operacyjny 2: Poprawa dostępności i jakości usług w ramach oparcia społecznego dla osób doświadczających kryzysu psychicznego.
- Cel operacyjny 3: Ułatwienie dostępu do kompleksowych form opieki zdrowotnej, w tym centrów zdrowia psychicznego.

6. Aktywni obywatele i wspólnoty lokalne
- Cel operacyjny 1: Poprawa trwałości i stabilności funkcjonowania organizacji pozarządowych w województwie lubelskim.
- Cel operacyjny 2: Wzmocnienie i rozwój współpracy administracji publicznej z sektorem pozarządowym.
- Cel operacyjny 3: Aktywny udział mieszkańców województwa w działaniach obywatelskich oraz wzrost postaw prospołecznych.

7. Ekonomia społeczna i solidarna
- Cel operacyjny 1: Upowszechnianie i promocja przedsiębiorczości społecznej.
- Cel operacyjny 2: Tworzenie wspólnot lokalnych przyjaznych ekonomii społecznej i solidarnej.
- Cel operacyjny 3: Rozwój konkurencyjnej przedsiębiorczości społecznej.
- Cel operacyjny 4: Aktywizacja społeczna i zawodowa poprzez ekonomię społeczną.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego (SPSWL) oraz Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r. (GPR) są dokumentami komplementarnymi, które odpowiadają na potrzeby społeczno-gospodarcze w skali regionalnej i lokalnej. Oba dokumenty ukierunkowane są na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, poprawę jakości życia mieszkańców oraz integrację społeczną i aktywizację zawodową, przy czym SPSWL tworzy ramy strategiczne, a GPR odpowiada za operacyjne wdrażanie działań w skali gminy.

Oba dokumenty wspierają aktywizację społeczną i zawodową osób w trudnej sytuacji, co pozwala na spójne wdrażanie rozwiązań. Dokumenty akcentują wsparcie rodziny jako podstawowej jednostki społecznej, wymagającej wzmocnienia poprzez systemowe działania, promują społeczną aktywność i godne starzenie się w środowisku lokalnym oraz wzmacniają rolę III sektora w kreowaniu i wdrażaniu lokalnych polityk społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie janowskim na lata 2021-2028[32]

Cel główny polityki społecznej powiatu określono jako: „Zapewnienie mieszkańcom powiatu janowskiego pełnego i stabilnego systemu zabezpieczenia społecznego".

Pierwszy cel strategiczny: Objęcie osób i rodzin wymagających wsparcia komplementarną, profesjonalną i efektywną pomocą.

Kierunki działań:

-Rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym prawnego i psychologicznego;

-Utworzenie poradni rodzinnej

-Prowadzenie zajęć profilaktycznych wśród młodzieży

- Zwiększenie jakości usług z zakresu pomocy społecznej

Drugi cel strategiczny: Zwiększenie dostępności do aktywizacji osób z niepełnosprawnością ruchową, intelektualną i psychiczną.

Kierunki działań:

- Rozwój bazy wsparcia instytucjonalnego i środowiskowego dla osób niepełnosprawnych;

-Zwiększenie dostępności do aktywizacji społecznej osób z niepełnosprawnością, w szczególności ruchową i neurologiczną;

-Odciążenie faktycznych opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez umożliwienie im kontynuacji pracy lub realizację codziennych aktywności;

- Zabezpieczenie osób z niepełnosprawnością w dostęp do niezbędnego zaopatrzenia w zakresie rehabilitacji społeczno-zawodowej;

- Utworzenie ośrodka opiekuńczo-rehabilitacyjnego dla osób z problemami w poruszaniu się;

Trzeci cel strategiczny: Poprawa funkcjonowania osób starszych wymagających wsparcia, w szczególności z chorobami neurodegeneracyjnymi.

Kierunki działań:

[32] Uchwała Zarządu Powiatu Nr 118/511/20 z dnia 29.09.2020 r.

- Inicjowanie i wspieranie programów na rzecz wyrównywania szans osób starszych w środowisku lokalnym;
-Stworzenie bazy lokalowej i systemu wsparcia dla osób starszych w tym z niepełnosprawnością neurologiczną;
-Zapewnienie opieki i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikającej z wieku i stanu zdrowia, w zakresie zdrowotnym, pielęgnacyjnym stymulowania i rozwijania sprawności ruchowej, kompetencji społecznych i poznawczych;
-Odciążenie faktycznych opiekunów poprzez umożliwienie im kontynuacji pracy lub realizację codziennych aktywności;
- Tworzenie przedsiębiorstw społecznych świadczących usługi społeczne (np. opieka nad osobami niepełnosprawnymi, usługi rehabilitacyjne, naprawa i wypożyczanie sprzętu rehabilitacyjnego)
Czwarty cel strategiczny: Wsparcie rodziny i profesjonalizacja pieczy zastępczej – pozyskanie większej liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
Kierunki działań:
-Standaryzacja pieczy zastępczej z ukierunkowaniem na rodzinne jej formy;
-Rozwój pieczy zastępczej poprzez pozyskanie większej liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w szczególności rodzin w formie zawodowej;
- Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego w każdej gminie;
- Pomoc rodzinom poprzez działania rodzin wspierających
- Wzrost zatrudnienia i stały rozwój kompetencji kadr, ze szczególnym uwzględnieniem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Źródło: Opracowanie własne

Obecnie brak jest publicznie dostępnych informacji na temat aktualnej Strategii Rozwoju Powiatu Janowskiego na lata po 2020 roku. Ostatni znany dokument strategiczny obejmował lata 2014–2020.

Wyżej zaprezentowane zestawienie wskazuje na silne powiązanie pomiędzy celami strategicznymi *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.*, a krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi dokumentami strategicznymi. W wielu z przytoczonych dokumentach odnaleźć można priorytety i cele strategiczne związane z ochroną i zrównoważonym wykorzystaniem zasobów naturalnych, w tym przede wszystkim redukcję zjawiska niskiej emisji. W kierunkach działań zaproponowanych w GPR znajdują się odpowiednie zapisy mające za zadanie realizację tego celu. Podobnie w przypadku integracji społecznej osób w trudnej sytuacji życiowej.

6.2 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

W wymiarze mikro Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z dokumentami wymienionymi w poniższej tabeli.

Tabela 23 Komplementarność GPR na poziomie regionalnym i ponadlokalnym

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Batorz na lata 2024-2030[33]
W ramach analizowanego dokumentu określono: misję i wizję rozwiązywania problemów społecznych, cel strategiczny i cele operacyjne. WIZJA: Gmina Batorz to gmina zintegrowana społecznie, zapewniająca swoim mieszkańcom wsparcie w trudnych sytuacjach życiowych, zaspokajająca ich potrzeby i stwarzająca im możliwości rozwoju. MISJA: Poprawa jakości życia mieszkańców gminy Batorz poprzez prowadzenie działań mających na celu wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji wykluczenia społecznego, stwarzanie warunków do wszechstronnego rozwoju oraz integrację i aktywizację społeczności lokalnej. CEL: Stworzenie skutecznego systemu współpracy instytucji publicznych, prywatnych, organizacji i społeczności lokalnej na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Batorz. CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE: OBSZAR - RODZINA: CS: Prawidłowe wypełnianie przez rodziny przynależnych im funkcji CO: 1) Wzrost skuteczności i dostępności różnorodnych form pomocy dla rodzin niewydolnych wychowawczo i dysfunkcyjnych, 2) Skuteczna i kompleksowa pomoc rodzinom uwikłanym w przemoc, 3) Przeciwdziałanie ubożeniu społeczeństwa, 4) Ograniczanie negatywnych zjawisk społecznych. OBSZAR- BEZROBOCIE, UBÓSTWO: CS: Wsparcie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i bezrobociem CO: 1) Rozwijanie międzyinstytucjonalnej współpracy publicznych i niepublicznych podmiotów rynku pracy w ramach lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia. 2) Tworzenie warunków do kształcenia się społeczeństwa i ułatwienie dostępu do nowych technologii. 3) Wspieranie przedsiębiorczości. OBSZAR – DZIECI I MŁODZIEŻ CS: Tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży CO: 1) Podejmowanie działań profilaktycznych/edukacyjnych w celu zaktywizowania i wsparcia dzieci i młodzieży. OBSZAR – SENIORZY CS: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą oraz utrzymanie ich w środowisku zamieszkania CO: 1) Rozwój systemu wsparcia na rzecz osób starszych 2) Zapobieganie marginalizacji seniorów oraz kształtowanie międzypokoleniowej solidarności 3) Przekazywanie tradycji przez osoby starsze młodszym pokoleniom OBSZAR – OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI: CS: Wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami CO: 1) Poprawa warunków życia i rozwoju aktywności. 2) Rozwój działań z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia. 3) Zwiększenie świadomości społecznej w kwestii niepełnosprawności. OBSZAR – SPORT, EDUKACJA, KULTURA, BEZPIECZEŃSTWO ORAZ AKTYWNOŚĆ ORAZ INTEGRACJA SPOŁECZNA: CS: Aktywizacja społeczeństwa CO: 1)Adekwatna do potrzeb mieszkańców infrastruktura społeczna oraz profesjonalna oferta usług społecznych. 2) Zachęcanie do działania i wspólnego dialogu, upowszechnianie kultury. 3) Kreowanie liderów społecznych i stworzenie miejsc do integracji, rozwijanie lokalnych wspólnot 4)Rozwój sektora ekonomii społecznej. 5)Realizacja programów aktywnej integracji w zakresie organizowania i integracji. społeczności lokalnej. Strategia określa skalę i rodzaje problemów, z którymi zmaga się lokalna społeczność Gminy Batorz. GPR koresponduje w sposób bezpośredni z ww. założeniami dokumentu strategicznego. Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjnej wpisują się we wszystkie cele analizowanej strategii. Wśród wyzwań, do których rozwiązania w największym stopniu będzie się przyczyniał GPR należy wymienić: zmniejszenie skali bezrobocia i wykluczenia społecznego, zmniejszenie niewydolności rodzin (które nie radzą sobie w sprawowaniu obowiązków opiekuńczo -wychowawczych), zminimalizowanie czynników ograniczających możliwość wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego seniorów, osób dotkniętych różnego rodzaju chorobami oraz

[33] Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Wójta Gminy Batorz Nr 89/VIII/2024 z dnia 19.08.2024 r.

niepełnosprawnych, likwidacja barier architektonicznych, organizacyjnych oraz mentalnych w zakresie osób z niepełnoprawnościami, wzrost aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji, zwiększenie zakresu realizowanych usług społecznych. Ze względu na spójność problemów społecznych zidentyfikowanych na terenie całej gminy, jak również wyznaczonego obszaru rewitalizacji, ww. cele strategiczne oraz cele operacyjne w ramach GPR zostały przekształcone w konkretne przedsięwzięcia rewitalizacyjne dedykowane obszarowi rewitalizacji.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Batorz na lata 2023-2026[34]

Priorytet *Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Batorz na lata 2023-2026*: „Dasze wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w gminie Batorz w celu zwiększenia potencjału kulturowego i turystycznego gminy".
W celu osiągniecia zamierzenia dopomóc mają niżej wymienione cele szczegółowe:
Cel 1.: Ochrona dziedzictwa materialnego i niematerialnego gminy oraz opieka nad nimi,
Cel 2: Kształtowanie tożsamości regionalnej,
Cel 3. Budowanie społecznej akceptacji dla ochrony dziedzictwa kulturowego gminy,
Cel 4. Efektywne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego dla funkcji edukacyjnych, kulturalnych i turystycznych,
Cel 5. Edukacja w zakresie dziedzictwa kulturowego gminy;
Cel 6. Promocja dziedzictwa kulturowego gminy.
Oba dokumenty wzajemnie się uzupełniają, dążąc do spójnego rozwoju społeczno-kulturowego i przestrzennego gminy. Ochrona dziedzictwa to fundament procesów rewitalizacyjnych, szczególnie w kontekście odnowy zdegradowanych obiektów i przestrzeni. Podobnie jak w analizowany dokument, GPR promuje zachowanie lokalnego dziedzictwa jako element tożsamości i atrakcyjności gminy. Kształtowanie lokalnej tożsamości przez kulturę, tradycje i historię jest wyraźnie obecne w GPR jako narzędzie integracji społecznej i reaktywacji więzi sąsiedzkich. GPR kładzie nacisk na uczestnictwo społeczności lokalnej w procesach rewitalizacyjnych – budowanie akceptacji i zaangażowania to podstawa trwałej zmiany. GPR wspiera inicjatywy edukacyjne jako elementy wzmacniające kapitał społeczny i kulturowy. Promocja dziedzictwa jest nie tylko działaniem wizerunkowym, ale też narzędziem rozwoju turystyki, przedsiębiorczości lokalnej i aktywizacji społecznej, co silnie akcentuje GPR.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Batorz[35]

W ***Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Batorz*** wskazano następujące zasady kształtowania ładu przestrzennego: *Korzystne dla ładu przestrzennego jest stosowanie tradycyjnych form architektonicznych, materiałów i kolorystyki zharmonizowanej z otaczającą zabudową i krajobrazem, jednak nie jest wykluczona lokalizacja obiektów o nowoczesnych kształtach i detalu architektonicznym, ale wyłącznie w wybranych, szczególnych rejonach gminy.*
Zgodnie z dokumentem głównymi zasadami dotyczącymi gospodarki przestrzennej gminy Batorz powinny być:
1. Rozgraniczenie terenów, na których możliwe będzie lokalizowanie budynków od terenów, które powinny pozostać w użytkowaniu rolnym, leśnym lub użytków zielonych.
2. Zwiększenie udziału terenów leśnych, szczególnie w południowo-wschodniej części gminy objętej Roztoczańskim Obszarem Chronionego Krajobrazu.
3. Zarezerwowanie terenów dla lokalizacji obiektów u funkcjach turystycznych i sportowo-rekreacyjnych) w wybranych rejonach oraz umożliwienie rozwoju funkcji agroturystycznej na obszarze całej gminy.
4. Zwiększenie udziału terenów usługowych i produkcyjnych w strukturze terenów przeznaczonych do zabudowy.
5. Podkreślenie hierarchicznej struktury rozwoju osadniczego poprzez wskazanie lokalnych ośrodków usługowych obsługujących okoliczne miejscowości.
6. Ochrona szczególnie wartościowych elementów krajobrazu kulturowego – obiektów zabytkowych, układu przestrzennego i obecnego charakteru zabudowy: niskiej, nie rozproszonej, skupionej w jednostkach osadniczych i nie dominującej w krajobrazie.
7. Zarezerwowanie terenów dla lokalizacji elektrowni wiatrowych o mocy przekraczającej 100 kW, w zachodniej części gminy, poza Roztoczańskim Obszarem Chronionego Krajobrazu, a także wyznaczenie stref dla lokalizacji innych urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych.
8. Propagowanie proekologicznych rozwiązań dotyczących gospodarstw domowych, wykorzystujących energię solarną i wiatrową; umożliwienie realizacji przydomowych oczyszczalni ścieków.
9. Nie wprowadzanie nowych dróg o charakterze tranzytowym, uzupełnienie układu dróg dojazdowych.
SUiKZP wskazuje wytyczne dotyczące szczególnej ochrony krajobrazu: *Krajobraz miejscowości Batorz Pierwszy i Drugi, Kolonia Batorz, Wólka Batorska oraz południowe części miejscowości Wola Studzieńska, Kolonia Wola Studzieńska i Stawce powinien zostać objęty szczególną ochroną w zakresie kształtowania krajobrazu oraz stosowanych form architektonicznych. Ochronie powinny podlegać panoramy miejscowości objętych obszarem krajobrazu kulturowego z układem zabudowy nie dominującym w krajobrazie; szczególnie wartościowe są widoki na dolinę rzeki Por z otaczających ją wzgórz. W planach miejscowych obejmujących obszar powinny się znaleźć bardziej szczegółowe wytyczne dotyczące ochrony charakterystycznych cech krajobrazu kulturowego, w tym: form dachów oraz rozwiązań materiałowych i kolorystyki budynków, kształtowania zieleni, a także innych elementów zagospodarowania terenu.*

[34] UCHWAŁA NR XXXV/234/2023 Rady Gminy Batorz z dnia 29 czerwca 2023 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Batorz na lata 2023-2026

[35] Uchwała Nr XX/129/2013 Rady Gminy Batorz z dnia 20.06.20213 r. w sprawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Batorz

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 roku wykazuje zgodność z zapisami SUiKZP Gminy Batorz w następujących aspektach:

1. Kształtowanie ładu przestrzennego: SUiKZP zakłada preferencja dla tradycyjnych form architektonicznych, materiałów i kolorystyki harmonizującej z otoczeniem, z możliwością stosowania nowoczesnych rozwiązań wyłącznie w szczególnych rejonach. Założenia rewitalizacji uwzględniają natomiast konieczność harmonijnego wkomponowania nowych i modernizowanych obiektów w istniejący krajobraz, respektując historyczny charakter zabudowy. Nowoczesne elementy architektoniczne planuje się wprowadzać jedynie tam, gdzie uzasadniają to funkcje i lokalizacja.

2. Rozgraniczenie funkcji terenów: SUiKZP zakłada oddzielenie terenów przeznaczonych pod zabudowę od terenów rolnych, leśnych i zielonych. W GPR: Projekty rewitalizacyjne nie ingerują w tereny rolne i leśne, skupiają się na obszarach istniejącej zabudowy.

4.Rozwój turystyki, rekreacji i agroturystyki: W SUiKZP: wyznaczanie terenów dla obiektów turystycznych i sportowo-rekreacyjnych w wybranych rejonach, wspieranie agroturystyki w całej gminie. W GPR: Projekty rewitalizacyjne przewidują tworzenie i modernizację infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz wspieranie lokalnej oferty turystycznej i agroturystycznej.

5.Rozwój usług i produkcji: W SUiKZP: Zwiększenie udziału terenów usługowych i produkcyjnych. W ramach GPR założono wspieranie tworzenia nowych funkcji usługowych oraz adaptację obiektów zdegradowanych w celu wdrożenia nowych usług dla społeczności lokalnej.

6. Ochrona krajobrazu kulturowego: SUiKZP zakłada ochronę układu przestrzennego, zabudowy niskiej, zwartej, nie dominującej w krajobrazie; szczególna ochrona panoram i widoków na dolinę rzeki Por. Projekty rewitalizacyjne uwzględniają natomiast zachowanie historycznych układów urbanistycznych, tradycyjnej skali zabudowy i ekspozycji widokowych.

7. Energetyka odnawialna: W ramach SUiKZP nastąpiło wyznaczanie terenów dla elektrowni wiatrowych >100 kW poza Roztoczańskim OChK, strefy dla innych OZE. GPR promuje natomiast małoskalowe instalacje OZE (fotowoltaika) w ramach modernizacji budynków, zgodnie z wymogami lokalizacji.

8. Rozwiązania proekologiczne: W SUiKZP: Energia solarna i wiatrowa, przydomowe oczyszczalnie. GPR zakłada działania wspierające instalacje OZE oraz modernizacje zwiększające efektywność energetyczną i gospodarkę wodno-ściekową.

Źródło: Opracowanie własne

Obecnie Gmina Batorz nie ma obowiązującej strategii. W dniu 31.03.2025 r. Rada Gminy Batorz podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do opracowania projektu *Strategii Rozwoju Gminy Batorz na lata 2025-2035* oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji. Na ten moment nie ma publicznie dostępnego projektu ww. strategii.

7 Opis procesu partycypacji społecznej w ramach tworzenia i wdrażania GPR

Partycypacja społeczna została wprowadzona jako filar działań na różnych etapach Gminnego Programu Rewitalizacji (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, w tym finansowanie, monitorowanie i ewaluacja) procesu rewitalizacji odbywającego się na terenie Gminy Batorz. Podstawowym założeniem tego rodzaju podejścia jest chęć podniesienia skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz zwiększenia gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym GPR. Zgodnie z ustawa o rewitalizacji stanowi ona warunek sine qua non procesu rewitalizacji. Istotnym zagadnieniem sektora publicznego jest wzbudzenie przeświadczenia społeczeństwa o realnej możliwości decydowania o losach wspólnoty samorządowej. Ponadto włączenie szerokiego grona interesariuszy w proces rewitalizacji realizuje zasadę partnerstwa wynikającą z art. 9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. i polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów. Zasada ta bazuje na założeniu, że otoczenie środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konstruktywnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców terenów zdegradowanych.

Podstawowym wymogiem rzeczowej dyskusji jest świadomość społeczeństwa o procesie rewitalizacji, jej znaczeniu i oczekiwanych efektach. W związku z tym, gro uwagi poświęcono na trafienie do społecznej świadomości mieszkańców i dostarczenie im informacji o zaletach rewitalizacji i procesach towarzyszących wyprowadzaniu poszczególnych miejsc z sytuacji kryzysowej. Szczególnie pomocne w tym zakresie okazały się być narzędzia informatyczne, takie jak: strona internetowa Urzędu Gminy Batorz. W tym celu na stronie https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/ oraz https://batorz.gmina.pl/ zostały zakładki poświęcone Gminnemu Programowi Rewitalizacji.

W poniższych podrozdziałach zawarto szczegółowy opis dotyczący metod i narzędzi zastosowanych w celu zapewnienia partycypacji społeczności lokalnej w ramach poszczególnych elementów opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji oraz późniejszego jego wdrażania, monitoringu i ewaluacji.

7.1 Partycypacja społeczna na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Pierwsza etap procedury związanej z procesem rewitalizacji Gminy Batorz obejmował prace związane z wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy. Zarówno proces analizowania i diagnozowania sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy Batorz (którego wyniki przedstawiono w dokumencie *Diagnoza służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz*), jaki i społecznego odbioru zagadnień objętych sytuacją kryzysową, odbywał się metodą partycypacyjną, u podstaw której leży przekonanie o niezbędności włączania mieszkańców i partnerów społecznych w przebieg wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a także przedsięwzięć i aktywności, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji na wyznaczonych podczas konsultacji obszarach.

W okresie 18.11.2024 r. do 25.11.2024 r. na terenie Gminy Batorz przeprowadzono badanie ankietowe. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w formie elektronicznej za pośrednictwem strony internetowej gminy oraz BIP. Społeczność lokalna została szeroko poinformowana w sposób zwyczajowo przyjęty o prowadzonym badaniu (informacje przekazano pracownikom UG oraz

jednostek podległych, który mieli informować osoby przybywające do instytucji o badaniu ankietowym, informacje rozpowszechniano wśród rodziców za pośrednictwem kadry szkoły i przedszkola). Wyniki przeprowadzonego badania zostały przedstawione w ww. diagnozie delimitacyjnej.

Rysunek 6 Informacja w zakresie badania ankietowego prowadzonego w ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji



Źródło: https://batorz.gmina.pl/ankietyzacja-w-ramach-wyznaczania-obszaru-zdegradowanego-i-obszaru-rewitalizacji-na-terenie-gminy-batorz/

Rysunek 7 Informacja o badaniu ankietowym opublikowana na stronie BIP



Źródło: https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/index.php?type=4&name=bt29&func=selectsite&value%5b0%5d=4449

Następnie projekt Uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz wraz z uzasadnieniem i projektem *Diagnozy służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz* oraz mapą stanowiącą integralny załącznik do ww. projektu uchwały zostały poddane konsultacjom społecznym.

Przedmiotowe konsultacje prowadzone były w dniach od dnia 3 stycznia 2025 r. do dnia 9 lutego 2025r. Konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Gminy prowadzone były na podstawie:

a) art. 5a ust.1, art. 30 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze. zm.)
b) art. 6 w związku art. 5 ust. 2 pkt 5, art. 8 ust. 1 oraz ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278)
c) Zarządzenia nr 3/I/2025 Wójta Gminy Batorz z dnia 03.01.2025 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz.

Projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszar zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapą przedstawiającą proponowane granice wyżej wymienionych obszarów, a także diagnozą służącą delimitacji oraz formularz konsultacyjny, lin do ankiety i pozostała dokumentacja udostępnione zostały od dnia 3 stycznia 2025r.:

1) na stronie Biuletynu Informacji Publicznej: https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/
2) na stronie internetowej Gminy Batorz: https://batorz.gmina.pl/ w zakładce: REWITALIZACJA GMINY BATORZ – Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz;
3) w postaci papierowej w siedzibie Urzędu Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A 23-320 Batorz.

O sposobach, miejscach i terminach prowadzenia konsultacji społecznych Wójt Gminy Batorz ogłosił w dniu 3 stycznia 2025 r., tj. w dniu rozpoczęcia konsultacji społecznych poprzez:

1) przez publikację w prasie w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914);
2) przez wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym dokumentem poddawanym konsultacjom oraz w siedzibie obsługującego go urzędu;
3) przez udostępnienie informacji na stronie gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (https://ugbatorz.bip.ezeto.eu/) oraz na swojej stronie internetowej (https://batorz.gmina.pl/)
4) w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości (poprzez wieszanie na tablicach sołeckich we wszystkich sołectwach gminy Batorz).

Rysunek 8 Obwieszczenie Wójta o prowadzeniu konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji- strona www. gminy



Źródło: https://batorz.gmina.pl/2025/01/page/8/

Rysunek 9 Obwieszczenie Wójta o prowadzeniu konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji – BIP UG Batorz



Źródło: https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/

Rysunek 10 Publikacja informacji o prowadzeniu konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w prasie lokalnej



Źródło: Dziennik Wschodni z dnia 3 stycznia 2025 r.

Rysunek 11 Publikacja obwieszczenia i o prowadzeniu konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Batorz



Źródło: Urząd Gminy Batorz

Zdjęcie 2, Zdjęcie 3, Zdjęcie 4 Publikacja obieszczenia o prowadzeniu konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na tablicach sołeckich oraz w miejscach publicznych na terenie gminy





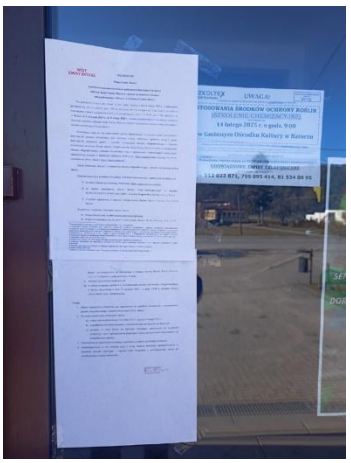


Źródło: Urząd Gminy Batorz

Zdjęcie 5, Zdjęcie 6, Zdjęcie 7 Publikacja obieszczenia o prowadzeniu konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na tablicach sołeckich oraz w miejscach publicznych na terenie gminy







Źródło: Urząd Gminy Batorz

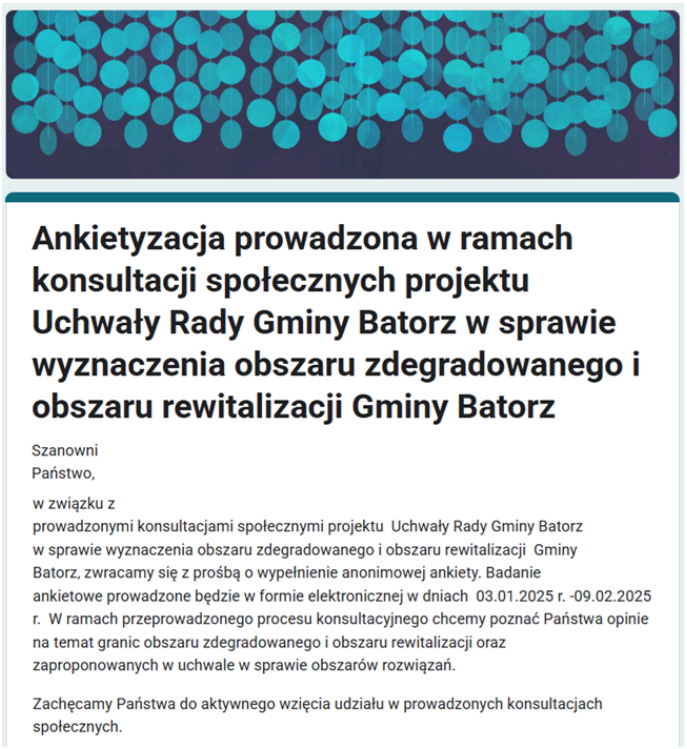
Konsultacje społeczne projektu uchwały prowadzone były w następujących formach:

1) zbieranie uwag, opinii i propozycji w postaci papierowej i elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej, poprzez wypełnienie formularza dostępnego na stronie internetowej BIP Urzędu Gminy Batorz https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/ i na stronie https://batorz.gmina.pl/ w zakładce: REWITALIZACJA GMINY BATORZ – Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz oraz dostępnego w postaci papierowej w siedzibie Urzędu Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A 23-320 Batorz.
   Wypełnione i podpisane formularze należało złożyć:
   a) drogą elektroniczną na adres: sekretariat@batorz.gmina.pl
   b) drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23- 320 Batorz
   c) osobiście w Urzędzie Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz w sekretariacie, w godzinach pracy urzędu lub w trakcie spotkania rewitalizacyjnego (wymienione w punkcie 4),
2) badania ankietowego on-line dotyczącego opinii na temat proponowanych granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, a także zaproponowanych w uchwale rozwiązań. Link do ankiety dostępny był na stronie internetowej BIP Urzędu Gminy Batorz https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/ i na stronie https://batorz.gmina.pl/ w zakładce: REWITALIZACJA GMINY BATORZ – Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz;

Rysunek 12 Informacja o badaniu ankietowym on-line



Źródło:
https://batorz.gmina.pl/ankietyzacja-prowadzona-w-ramach-konsultacji-spolecznych-projektu-uchwaly-rady-gminy-batorz-w-sprawie-wyznaczenia-obszaru-zdegradowanego-i-obszaru-rewitalizacji-gminy-batorz/
Rysunek 13 Ankieta on-line



Źródło:
https://batorz.gmina.pl/ankietyzacja-prowadzona-w-ramach-konsultacji-spolecznych-projektu-uchwaly-rady-gminy-batorz-w-sprawie-wyznaczenia-obszaru-zdegradowanego-i-obszaru-rewitalizacji-gminy-batorz/

3) zbierania uwag ustnych do protokołu w Urzędzie Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz w sekretariacie, w godzinach pracy urzędu lub w trakcie spotkania rewitalizacyjnego (wymienione w punkcie 4); osobami wyznaczonymi do udzielenia wyjaśnień i przyjmowania opinii była Pani Angelika Tymińska,
4) otwartego spotkania z interesariuszami procesu rewitalizacji, które odbyło się w dniu 21 stycznia 2025 r. o godz. 14.00 w siedzibie Urzędu Gminy Batorz (sala konferencyjna).

W dniu 21 stycznia 2025 r. zorganizowano spotkanie rewitalizacyjne, podczas którego przybliżone zostały zagadnienia dotyczące procesu rewitalizacji, zaprezentowane wyniki przeprowadzonej diagnozy problemów występujących na terenie gminy oraz zaprezentowano projekt uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz, załącznik mapowy oraz zaprezentowano wyniki przeprowadzonej diagnozy. Uczestnikom spotkania przybliżono również podstawowe kwestie dotyczące istoty procesu rewitalizacji, kolejne działania.

W ramach spotkania zapewniono udział partnerów wymienionych w art. 8 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r, tj. partnerów działających na rzecz środowiska, organizacji pozarządowych, podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienia płci i niedyskryminacji. W spotkaniu wzięli udział Wójt Gminy Batorz Krzysztof Baran oraz pracownicy Urzędu Gminy Batorz. Jeden z pracowników UG jest także przedstawicielem OSP w Aleksandrówce. Spotkanie prowadzone było przez przedstawiciela firmy odpowiedzialnego za przygotowanie projektu dokumentów niezbędnych do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, w tym m.in. diagnozy, projektu uchwały, załącznika mapowego. W trakcie spotkania nie wpłynęła żadna uwaga dotycząca zaprezentowanych projektów dokumentów.

Zdjęcie 8, Zdjęcie 9 Spotkanie rewitalizacyjne w dniu 21.01.2025 r. w ramach prowadzonych konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz



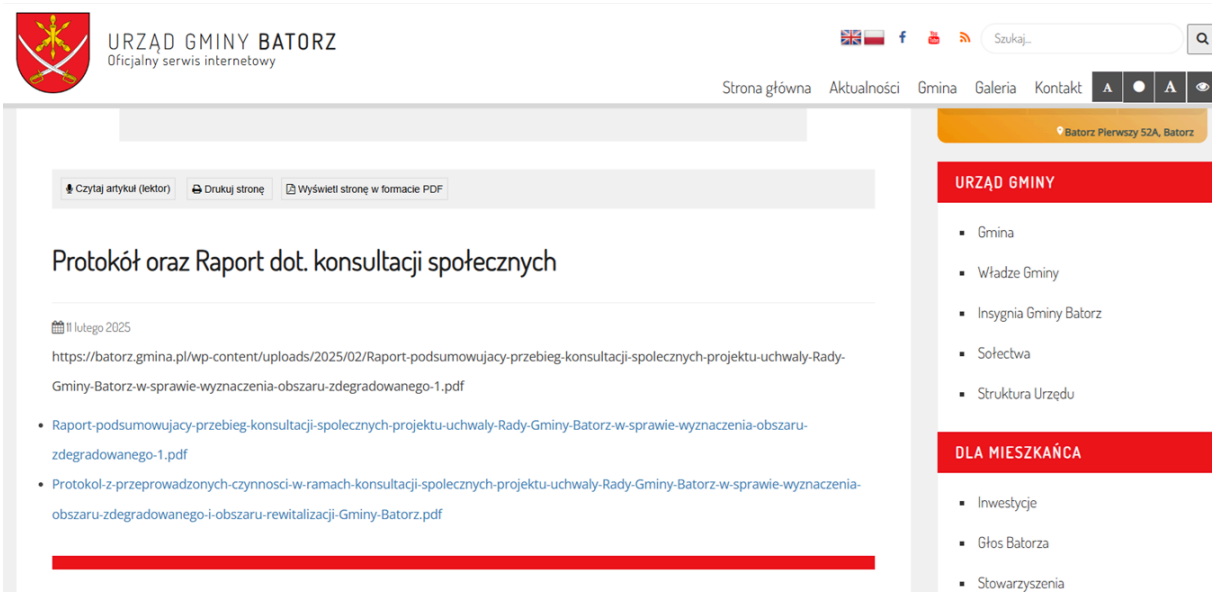


Źródło: UG Batorz

W okresie prowadzenia konsultacji społecznych nie wpłyną żadne formularz konsultacyjny zawierający uwagi w formie pisemnej ani żadna uwaga ustana do projektu uchwały, załącznika – mapy prezentującej granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji lub projektu diagnozy sytuacji Gminy Batorz.

Szczegółowa informacja z przebiegu prowadzonych konsultacji społecznych wraz z listą zgłoszonych uwag oraz odniesieniem do nich znalazła się w *Raporcie z konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Batorz w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz* oraz *Protokole z przeprowadzonych czynności w ramach konsultacji społecznych*.

Rysunek 14 Informacja w zakresie publikacji raportu dotyczącego konsultacji społecznych projektu uchwały ws. wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z protokołem przeprowadzonych czynności



Źródło: https://batorz.gmina.pl/protokol-oraz-raport-dot-konsultacji-spolecznych/

Ostateczny kształt obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji został wyznaczony *Uchwałą nr VII/58/2025 Rady Gminy Batorz z dnia 13 lutego 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz.*

7.2 Partycypacja społeczna na etapie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z wymogami ustawowymi kolejnym krokiem było podjęcie stosownej uchwały ws. przystąpienia do opracowania GPR. Prace nad opracowaniem niniejszego dokumentu zostały podjęte na podstawie Uchwały Nr *VIII/68/2025 Rady Gminy Batorz z dnia 31 marca 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 roku.* Zgodnie z wymogami ustawowymi dokonano publikacji informacji w zakresie podjęcia ww. uchwały w następujący sposób:

1) przez publikację w prasie w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914);
2) przez wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym dokumentem poddawanym konsultacjom oraz w siedzibie obsługującego go urzędu;
3) przez udostępnienie informacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na swojej stronie internetowej, jeżeli taką posiada;
4) w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości.

Rysunek 15 Informacja w prasie w zakresie podjęcia uchwały o przystąpieniu do opracowania



OBWIESZCZENIE
WÓJTA GMINY BATORZ

Na podstawie art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 278)

Wójt Gminy Batorz zawiadamia

o podjęciu w dniu 31 marca 2025 r. przez Radę Gminy Batorz Uchwały nr VIII/68/2025 w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 roku".

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r." będzie obejmował obszar rewitalizacji wyznaczony Uchwałą nr VII/58/2025 Rady Gminy Batorz z dnia 13 lutego 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2025 r. poz. 1145).

Dokument będzie stanowił podstawę do realizowania procesu rewitalizacji w Gminie Batorz. Realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji przedsięwzięcia będą odpowiedzią na zdiagnozowane w tym obszarze problemy i zjawiska kryzysowe. Gminny Program Rewitalizacji przygotowywany będzie w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 278). Dokument zostanie opracowany w sposób partycypacyjny. Przy jego tworzeniu wykorzystane zostaną opinie i uwagi mieszkańców, partnerów społeczno-gospodarczych oraz innych podmiotów reprezentujących: społeczeństwo obywatelskie, jednostki działające na rzecz ochrony środowiska oraz instytucje odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

Procedura opracowania i uchwalenia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r." jest wieloetapowa i wymaga kolejno realizacji działań zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 278).

Wójt Gminy
Krzysztof Baran

Źródło: Dziennik Wschodni, 11 kwietnia 2025 r.

Rysunek 16 Informacja na stronie Gminy Batorz w zakresie podjęcia uchwały o przystąpieniu do opracowania GPR



URZĄD GMINY BATORZ
Oficjalny serwis internetowy

Strona główna Aktualności Gmina Galeria Kontakt

Obwieszczenie o podjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 roku

11 kwietnia 2025

października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 278). Dokument zostanie opracowany w sposób partycypacyjny. Przy jego tworzeniu wykorzystane zostaną opinie i uwagi mieszkańców, partnerów społeczno-gospodarczych oraz innych podmiotów reprezentujących: społeczeństwo obywatelskie, jednostki działające na rzecz ochrony środowiska oraz instytucje odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

Procedura opracowania i uchwalenia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r." jest wieloetapowa i wymaga kolejno następujących działań zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 278):

1. Ogłoszenie informacji o podjęciu uchwały ws. przystąpienia do sporządzania Gminnego Programu Rewitalizacji.
2. Sporządzenie projekt Gminnego Programu Rewitalizacji.
3. Przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji i wystąpienie o zaopiniowanie projektu dokumentu do wymaganych przepisami ustawy organów.
4. Wprowadzenie zmian wynikających z przeprowadzonych konsultacji społecznych i uzyskanych opinii.
5. Przeprowadzenie uzgodnień w zakresie odstąpienia od procedury oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu.
6. Przedłożenie Radzie Gminy do uchwalenia projektu Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z niezbędnymi dokumentami.

WÓJT GMINY

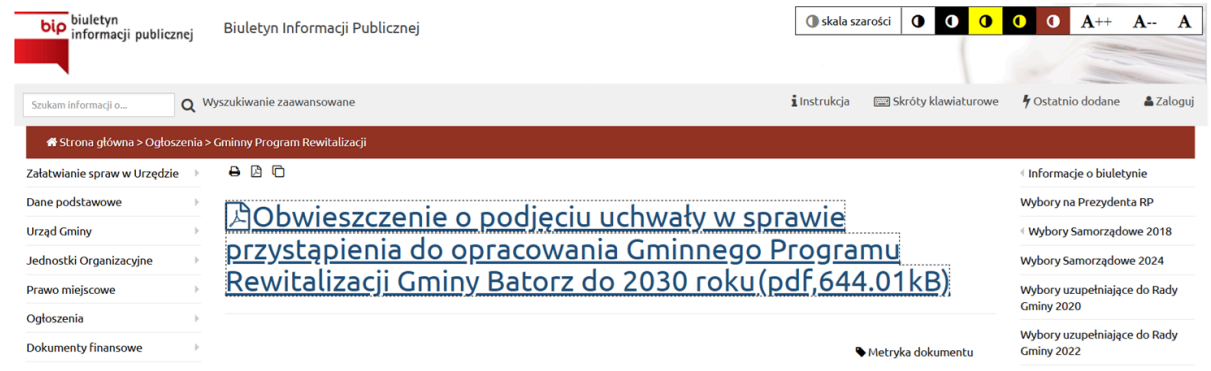
- Gmina
- Władze Gminy
- Insygnia Gminy Batorz
- Sołectwa
- Struktura Urzędu

DLA MIESZKAŃCA

- Inwestycje
- Głos Batorza
- Stowarzyszenia
- Koła Gospodyń Wiejskich
- Zespoły
- Gospodarka Odpadami
- Nieczystości ciekłe
- Ochrona Powietrza
- Nieodpłatna pomoc prawna

Źródło:
https://batorz.gmina.pl/obwieszczenie-o-podjeciu-uchwaly-w-sprawie-przystapienia-do-opracowania-gminnego-programu-rewitalizacji-gminy-batorz-do-2030-roku/

Rysunek 17 Informacja na stronie BIP Urzędu Gminy Batorz w zakresie podjęcia uchwały o przystąpieniu do opracowania GPR



Źródło:
https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/index.php?type%3D4%26name%3Dbt29%26func%3Dselectsite%26value%255B0%255D%3D4601

Zdjęcie 10, Zdjęcie 11, Zdjęcie 12, Zdjęcie 13 Informacja w zakresie podjęcia uchwały o przystąpieniu do opracowania GPR upubliczniona na tablicach sołeckich









Źródło: Urząd Gminy Batorz

W tworzeniu niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji aktywnie uczestniczyli przedstawiciele wszystkich sektorów: publicznego, społecznego oraz gospodarczego. We wszystkich realizowanych na etapie opracowywania GPR działaniach (nabór projektów rewitalizacyjnych, spacer badawczy, spotkanie rewitalizacyjne oraz konsultacje społeczne projektu GPR) zapewniono możliwość udziału partnerów wymienionych w art. 8 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r, tj. partnerów działających na rzecz środowiska, organizacji pozarządowych, podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienia płci i niedyskryminacji. Opracowania dokonano aktywnymi metodami planowania strategicznego z udziałem lokalnej społeczności. W zakresie poszczególnych elementów opracowania dokumentu prowadzone były konsultacje społeczne odpowiednio dobranymi metodami partycypacyjnymi, tj. zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej, poprzez wypełnienie dostępnego formularza, zbieranie do protokołu uwag ustnych, otwartej debaty dla wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Pozwoliło to na osiągnięcie najwyższego poziomu udziału społeczności lokalnej w podejmowaniu decyzji w sprawie zawartości GPR. Całość procesu partycypacyjnego miała charakter otwarty. Konsultacje zostały zorganizowane w sposób stwarzający mieszkańcom warunki do uczestnictwa zgodnie z zasadą powszechności, partnerstwa, równości i jawności. Działania prowadzone były w sposób umożliwiający jak największe zaangażowania społeczności w pracę nad GPR. Uwzględniały one również oczekiwania mieszkańców, w taki sposób, aby jak największa liczba osób mogła uczestniczyć w pracach nad tworzeniem GPR. Niektóre z działań była prowadzone w Internecie z myślą o aktywnych i zapracowanych, którzy nie mogą uczestniczyć bezpośrednio w działaniach. Część prowadzona była na spotkaniach bezpośrednich. Szczególną uwagę przywiązywano do zapewnienia pełnej dostępności osobom z niepełnosprawnościami (m.in. organizacją spotkań w miejscach spełniających standardy dostosowania i zapewnienie specjalnego transportu w trakcie spaceru badawczego, itd.). Duży nacisk kładziony był na to, by spotkania nie były wykluczające poprzez dostosowanie godzin, a także dni tygodnia. W celu dotarcia do jak najszerszej liczby mieszkańców, zaproszenia do udziału w pracach dystrybuowane były do uczestników różnymi kanałami komunikacji m.in. przez: drogą mailową, zamieszczane na stronach www i portalach społecznościowych. Poza tym informacje o spotkaniach zawieszano na tablicach informacyjnych w miejscach użyteczności publicznej tj.: ośrodki zdrowia, tablice informacyjne przy parafiach. Do współpracy angażowano przedstawicieli instytucji publicznych (m.in. szkół, instytucji kultury, instytucji pomocy społecznie).

W dniu 21 maja 2025 r. w siedzibie Urzędu Gminy Batorz- adres: Batorz Pierwszy 52A o godzinie 14:45 odbyło się spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami gminy Batorz w ramach opracowywania GPR. W spotkaniu wzięło udział 17 osób, w tym: Wójt Gminy Batorz Krzysztof Baran, 11 pracowników UG Batorz, 3 pracowników OPS, 2 panie sołtys reprezentujące mieszkańców

sołectw Wólka Batorska i Wola Studzieńska - Kolonia, 4 osoby spośród zgromadzonych są jednocześnie członkami OSP. Spotkanie miało formę warsztatów projekcyjne w zakresie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych oraz odpowiadających im przedsięwzięć/projektów rewitalizacyjnych. W pierwszej części warsztatów przedstawione zostały wyniki szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji oraz wynikające z tego założenia części planistycznej GPR. Dopracowywano kwestię potencjałów obszaru rewitalizacji. Następnie wspólnie zaprojektowano cele rewitalizacji, wizję obszaru rewitalizacji po zakończeniu realizacji całego procesu oraz planowane efekt działań. Mając na względzie opracowane cele rewitalizacji i wizję obszaru po zakończeniu procesu zaplanowano szkic przedsięwzięć przeciwdziałających negatywnie zdiagnozowanym problemom.

Rysunek 18 Informacja na temat spotkania konsultacyjnego i spaceru badawczego w dniu 21.05.2025 r.



Źródło: https://batorz.gmina.pl/spotakanie-konsultacyjne-i-spacer-badawczy-21-maja-2025-r-godz-14-45/

Zdjęcie 14, Zdjęcie 15 Spotkanie rewitalizacyjne w dniu 21 maja 2025 r.





Źródło: Urząd Gminy Batorz

Kolejnym elementem zapewniającym partycypacyjny charakter procesu opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji były spacery badawcze prowadzone w miejscowościach objętych

obszarem rewitalizacji. Pierwszy ze spacerów odbyła się w dniu 12.05.2025 r. w miejscowościach: Batorz Pierwszy, Wólka Batorska oraz Wola Studzieńska.

Spacer badawczy dał możliwość mieszkańcom na czynne włączenie się w prowadzony proces rewitalizacji. Podczas spaceru zostały przedstawione pomysły na przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz zostały wysłuchane propozycje mieszkańców. Doprecyzowano zakresy planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Uczestnicy spaceru mieli możliwość bezpośredniej obserwacji przestrzeni i zauważenia obszarów deficytowych, których w inny sposób nie dało by się zauważyć. Kluczowym zamierzeniem tego narzędzia jest możliwość spojrzenia na przestrzeń ze swojej perspektywy – użytkownika/użytkowniczki przestrzeni, identyfikując problematyczne miejsca i sytuacje oraz miejsca i pomysły na rozwój tej przestrzeni. W trakcie spaceru dokonano oceny przestrzeni oczami jej użytkowników (np. pod kątem dostosowania do potrzeb osób starszych lub osób z niepełnosprawnościami, ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych, problemów w zakresie efektywności energetycznej budynków). Podczas spaceru zebrano cenne uwagi i propozycje dotyczące potrzeb oraz możliwych kierunków działań rewitalizacyjnych. Pozwolił on również na zebranie pomysłów na nowe rozwiązania w sposobie zagospodarowania przestrzeni (np. nowe lokalizacje ławek, placu zabaw, itd.). Spacer pozwolił na zaproszenie użytkowników do krytycznego „audytu przestrzeni" i umożliwił poddanie różnych rozwiązań przestrzennych ocenie w autentycznej sytuacji ich użycia. Rekomendacje ze spaceru posłużyły do projektowania nowych i ulepszania dotychczasowych rozwiązań w zagospodarowaniu przestrzeni obszaru rewitalizacji.

Zdjęcie 16, Zdjęcie 17 Spacer badawczy w dniu 21 maja 2025 r.





Źródło: Urząd Gminy Batorz

Zdjęcie 18, Zdjęcie 19 Spacer badawczy w dniu 21 maja 2025 r.





Źródło: Urząd Gminy Batorz

Zdjęcie 20, Zdjęcie 21 Spacer badawczy w dniu 21 maja 2025 r.





Źródło: Urząd Gminy Batorz

Następne z działań partycypacyjnych mających na celu włączenie mieszkańców w proces opracowywania GPR obejmował ogłoszenie otwartego naboru na przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Nabór prowadzony był w okresie do 29.04.2025r.- 13.05.2025 r. W ramach naboru wszystkie zainteresowane osoby miały możliwość przedstawienia propozycji przedsięwzięć odpowiadających na wyznaczone cele rewitalizacyjne oraz kierunki interwencji.

Rysunek 19 Ogłoszenie o naborze na przedsięwzięcia rewitalizacyjne prowadzonym w dniach do 29.04.2025r.- 13.05.2025 r. w ramach opracowania GPR



Źródło:
https://batorz.gmina.pl/wp-content/uploads/2025/04/Zarzadzenie-Nr-35.IV_.2025-Wojta-Gminy-Batorz-z-dnia-28.04.2025-ws.-ogloszenia-naboru-przedsiewziec-rewitalizacyjnych-do-Gminnego-Programu-Rewitalizacji-Gminy-Batorz-do-2030-r.pdf

Zgodnie z wymogami ustawowymi projekt Gminnego Programu Rewitalizacji został poddany konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.” poprowadzone były w okresie od dnia 27.06.2025 r. do dnia 04.08.2025 r. Projekt dokumentu wraz niezbędnymi załącznikami oraz formularz konsultacyjny i pozostała dokumentacja udostępnione zostały od dnia 27.06. 2025r.:

1) na stronie Biuletynu Informacji Publicznej: https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/
2) na stronie internetowej Gminy Batorz: https://batorz.gmina.pl/ w zakładce: REWITALIZACJA GMINY BATORZ – Gminny Program Rewitalizacji Gminy Batorz;
3) w postaci papierowej w siedzibie Urzędu Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A 23-320 Batorz.

O sposobach, miejscach i terminach prowadzenia konsultacji społecznych Wójt Gminy Batorz ogłosił w dniu 27.06. 2025 r., tj. w dniu rozpoczęcia konsultacji społecznych poprzez:

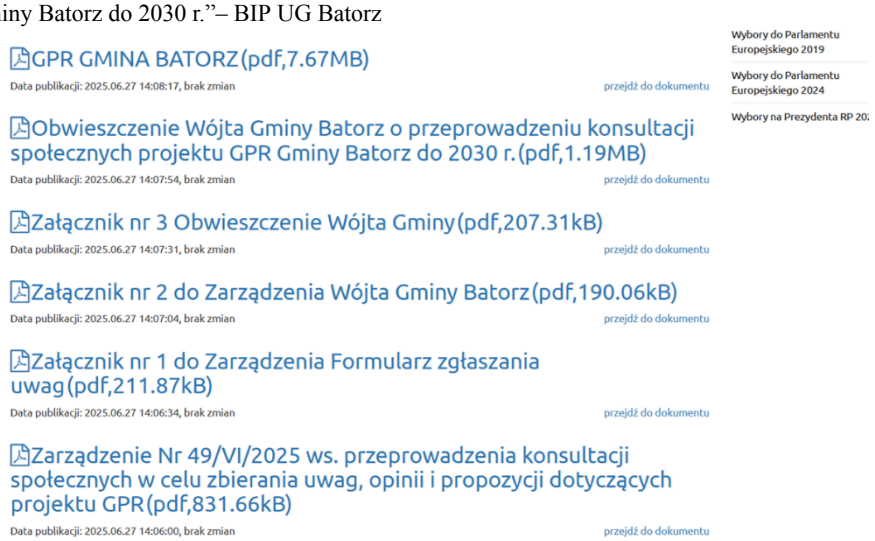
5) przez publikację w prasie w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914);
6) przez wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym dokumentem poddawanym konsultacjom oraz w siedzibie obsługującego go urzędu;
7) przez udostępnienie informacji na stronie gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (https://ugbatorz.bip.ezeto.eu/) oraz na swojej stronie internetowej (https://batorz.gmina.pl/)
8) w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości (poprzez wieszanie na tablicach sołeckich we wszystkich sołectwach gminy Batorz).

Rysunek 20 Obwieszczenie Wójta o prowadzeniu konsultacji społecznych dotyczących projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.”- strona www. gminy



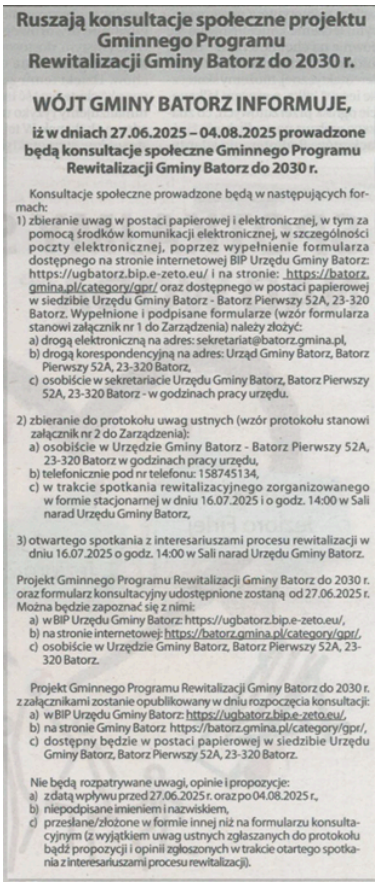
Źródło: https://batorz.gmina.pl/category/gpr/

Rysunek 21 Obwieszczenie Wójta o prowadzeniu konsultacji społecznych dotyczących projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.”– BIP UG Batorz



Źródło:
https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/index.php?type=4&name=bt131&func=selectsite&value%5B0%5D=mnu106&value%5B1%5D=3

Rysunek 22 Publikacja informacji o prowadzeniu konsultacji społecznych dotyczących projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.” w prasie lokalnej



Ruszają konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.

WÓJT GMINY BATORZ INFORMUJE,

iż w dniach 27.06.2025 – 04.08.2025 prowadzone będą konsultacje społeczne Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.

Konsultacje społeczne prowadzone będą w następujących formach:

1) zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej, poprzez wypełnienie formularza dostępnego na stronie internetowej BIP Urzędu Gminy Batorz: https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/ i na stronie: https://batorz.gmina.pl/category/gpr/ oraz dostępnego w postaci papierowej w siedzibie Urzędu Gminy Batorz - Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz. Wypełnione i podpisane formularze (wzór formularza stanowi załącznik nr 1 do Zarządzenia) należy złożyć:
   a) drogą elektroniczną na adres: sekretariat@batorz.gmina.pl,
   b) drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz,
   c) osobiście w sekretariacie Urzędu Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz - w godzinach pracy urzędu.

2) zbieranie do protokołu uwag ustnych (wzór protokołu stanowi załącznik nr 2 do Zarządzenia):
   a) osobiście w Urzędzie Gminy Batorz - Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz w godzinach pracy urzędu,
   b) telefonicznie pod nr telefonu: 158745134,
   c) w trakcie spotkania rewitalizacyjnego zorganizowanego w formie stacjonarnej w dniu 16.07.2025 i o godz. 14:00 w Sali narad Urzędu Gminy Batorz,

3) otwartego spotkania z interesariuszami procesu rewitalizacji w dniu 16.07.2025 o godz. 14:00 w Sali narad Urzędu Gminy Batorz.

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r. oraz formularz konsultacyjny udostępnione zostaną od 27.06.2025 r. Można będzie zapoznać się z nimi:
   a) w BIP Urzędu Gminy Batorz: https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/,
   b) na stronie internetowej: https://batorz.gmina.pl/category/gpr/,
   c) osobiście w Urzędzie Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz.

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r. z załącznikami zostanie opublikowany w dniu rozpoczęcia konsultacji:
   a) w BIP Urzędu Gminy Batorz: https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/,
   b) na stronie Gminy Batorz https://batorz.gmina.pl/category/gpr/,
   c) dostępny będzie w postaci papierowej w siedzibie Urzędu Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz.

Nie będą rozpatrywane uwagi, opinie i propozycje:
   a) z datą wpływu przed 27.06.2025 r. oraz po 04.08.2025 r.,
   b) niepodpisane imieniem i nazwiskiem,
   c) przesłane/złożone w formie innej niż na formularzu konsultacyjnym (z wyjątkiem uwag ustnych zgłaszanych do protokołu bądź propozycji i opinii zgłoszonych w trakcie otartego spotkania z interesariuszami procesu rewitalizacji).

Źródło: Dziennik Wschodni z dnia 27 czerwca 2025 r.

Zdjęcie 22, Zdjęcie 23, Zdjęcie 24 Publikacja obieszczenia o prowadzeniu konsultacji społecznych dotyczących projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.” na tablicach sołeckich oraz w miejscach publicznych na terenie gminy







Źródło: Urząd Gminy Batorz

Zdjęcie 25, Zdjęcie 26, Zdjęcie 27 Publikacja obieszczenia o prowadzeniu konsultacji społecznych dotyczących projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.” na tablicach sołeckich oraz w miejscach publicznych na terenie gminy







Źródło: Urząd Gminy Batorz

Konsultacje społeczne projektu uchwały prowadzone były w następujących formach:
1) zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej, poprzez wypełnienie formularza dostępnego w BIP Urzędu Gminy Batorz: https://ugbatorz.bip.e-zeto.eu/ i na stronie: https://batorz.gmina.pl/category/gpr/ oraz dostępnego w postaci papierowej w siedzibie Urzędu Gminy Batorz - Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz. Wypełnione i podpisane formularze należało złożyć:
a) drogą elektroniczną na adres: sekretariat@batorz.gmina.pl
b) drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz
c) osobiście w sekretariacie Urzędu Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz w godzinach pracy urzędu;
2) zbieranie do protokołu uwag ustnych:
a) osobiście w Urzędzie Gminy Batorz - Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz w godzinach pracy urzędu,
b) telefonicznie pod nr telefonu: 158745134,
c) w trakcie spotkania rewitalizacyjnego zorganizowanego w formie stacjonarnej w dniu 16.07.2025 r. o godz. 14:00 w Sali narad Urzędu Gminy Batorz.
3) otwartego spotkania z interesariuszami procesu rewitalizacji w dniu 16.07.2025 r. o godz. 14:00 w Sali narad Urzędu Gminy Batorz.

W dniu 16 lipca 2025 r. zorganizowano spotkanie rewitalizacyjne, które odbyło się w siedzibie Urzędu Gminy Batorz, Batorz Pierwszy 52A, 23-320 Batorz. Przeprowadzona debata miała charakter informacyjny oraz dyskusyjny. W jej trakcie zbierano opinie na temat zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz mechanizmów wdrażania programu. Uczestnicy informowani byli także o możliwości zgłaszania w dalszym ciągu przedsięwzięć, których realizacja wpisywała by się w cele i założenia GPR. Zastosowane formy konsultacji pozwoliły na przekazanie mieszkańcom informacji o zachodzącym procesie rewitalizacji, a przede wszystkim zapoznanie się z opiniami interesariuszy rewitalizacji oraz rozwinięcie dialogu między podmiotami zaangażowanymi w ten proces oraz ich integrację.

W otwartym spotkaniu wzięło udział: 17 osób, w tym: Wójt Gminy Batorz Krzysztof Baran, 13 pracowników UG Batorz, 2 pracowników OPS, 1 Radny Rady Gminy, 4 osoby spośród zgromadzonych są jednocześnie członkami OSP. Spotkanie prowadzone było przez przedstawiciela firmy opracowującej projekt GPR.

Zdjęcie 28, Zdjęcie 29 Spotkanie rewitalizacyjne w dniu 11.08.2025 r. w ramach prowadzonych konsultacji społecznych projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.”





Źródło: Urząd Gminy Batorz

Szczegółowe informacje z przeprowadzonej procedury konsultacji społecznych projektu GPR zamieszono w „Raporcie podsumowującym przebieg konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.” wraz z Załącznikiem Nr 1 Protokół z

przeprowadzonych czynności w ramach konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.

7.3 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

Szerokie upowszechnienie informacji o rewitalizacji i partycypacyjny model opracowywania niniejszego *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.* będzie się przekształcał w partycypacyjny model jego wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

Ze względu na społeczny charakter procesu rewitalizacji (w tym przede wszystkim dotyczący aspektu realizacji przedsięwzięć „z mieszkańcami", a nie tylko „dla mieszkańców") na etapie wdrażania niniejszego GPR zastosowany zostanie szeroki wachlarz instrumentów umożliwiających współuczestnictwo społeczności w poszczególnych projektach, m.in. dyskusje o sposobach zagospodarowania i przyjmowania właściwych rozwiązań, zastosowanie w SIWZ społecznych kryteriów oceny ofert inwestycyjnych, premiując zatrudnianie lokalnych bezrobotnych.

Bez pełnej oraz aktywnej współpracy pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym, wdrażanie zaplanowanych w ramach niniejszego dokumentu projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia. Jedynie ścisła współpraca stanowi gwarancję pełnego sukcesu. Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że określenie jasnych zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy jest niezwykle istotne i stanowi zasadniczy element w celu osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami lokalnego społeczeństwa, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także stanowi podstawą wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego. Ranga równoprawnej współpracy w procesie rewitalizacji obszarów objętych kryzysem jest niezwykle istotna, nie tylko ze względu na społeczną użyteczność Gminnego Programu Rewitalizacji, lecz również w zakresie wymogów stawianych przez Unię Europejską. Mając to na uwadze, już od samego początku tworzenia Programu szczególną funkcję - zarówno opiniotwórczą, jak i ważnego kreatora zdarzeń w Programie, przypisano społeczności lokalnej (obejmującej nie tylko samych mieszkańców, lecz również przedsiębiorców, członków NGOsów).

Kluczowe jest tu również powołanie Komitetu Rewitalizacji. Udział partnerów wymienionych w art. 8 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r, tj. partnerów działających na rzecz środowiska, organizacji pozarządowych, podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienia płci i niedyskryminacji, został zagwarantowany na poziomie Komitetu rewitalizacji. Silne umocowanie czynnika społecznego w procesie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji gwarantuje wypracowanie spójnego i wspólnego sposobu działania ponad jednostkowymi celami partnerów procesu (władz lokalnych, beneficjentów Programu, podmiotów włączanych) i da rzeczywisty impuls do rozwoju terenów rewitalizowanych i w konsekwencji całej gminy.

Kooperacja międzysektorowa w ramach wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji zachodzić będzie na 3 płaszczyznach:

- ✔ **merytorycznej** – poprzez zespołowe podejmowanie decyzji, a także rozwiązywanie problemów;
- ✔ **organizacyjnej**– poprzez włączanie specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów;
- ✔ **finansowej** – poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć.

Współuczestniczenie trzech wyżej wymienionych sektorów w realizację zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w oparciu o następujące zasady:

- ✔ respektowania własnych potrzeb oraz możliwości,
- ✔ kompromisowego rozwiązywania problemów,
- ✔ przejrzystość podejmowanych działań,
- ✔ otwarty dialog z mieszkańcami.

Na etapie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, zarówno Zespół ds. wdrażania GPR, jak i inne podmioty zaangażowane w jego urzeczywistnianie, a także konkretni beneficjenci podejmowanych działań, dołożą wszelkich starań, aby we właściwy sposób rozpowszechnić informacje o jego celach, zamierzeniach, jak i konkretnych efektach, które przyniesie realizacja. Działania te będą nakierowane również na dalszy proces konsultacji i ewentualną aktualizację GPR w sytuacji zmiany czynników, które determinowały obecny jego kształt.

Za podejmowanie merytorycznych działań promocyjnych odpowiedzialny będzie Zespół ds. wdrażania GPR. Do jego zadań należeć będzie opracowanie strategii informacji i promocji. Głównym celem działań informacyjnych i promocyjnych, realizowanych w ramach GPR, jest podniesienie świadomości opinii publicznej o mechanizmach i procesach rewitalizacji, a także przebiegu realizacji i efektach oraz rezultatach Programu. Grupę docelową ww. działań stanowić będzie:

- ✔ społeczeństwo, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji(w tym poszczególne grupy społeczne, takie jak młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami itp.);
- ✔ lokalni przedsiębiorcy,
- ✔ beneficjenci i potencjalni beneficjenci Programu;
- ✔ partnerzy społeczno-gospodarczy;
- ✔ organizacje pozarządowe;
- ✔ właściwe władze publiczne (władze regionalne województwa lubelskiego, administracja rządowa szczebla wojewódzkiego, władze publiczne gmin i powiatów sąsiedzkich, władze publiczne miast i gmin partnerskich);
- ✔ media (prasa, radio, telewizja o zasięgu lokalnym, regionalnym, media elektroniczne).

Proces informowania o GPR będzie miał charakter dwukierunkowy, pozwalający odbiorcom przekazów na informację zwrotną (przekazywanie własnych opinii). W związku z tym, strategia działań informacyjnych i promocyjnych powinna uwzględniać zarówno bierne, jak i czynne prawo obywateli do informacji. Do instrumentów realizacji wśród działań GPR w wyżej wymienionych sferach należy wyliczyć:

- ✔ zastosowanie oficjalnych stron internetowych gminy i jednostek podległych (w tym BIP) do publikacji informacji o rewitalizacji;
- ✔ prowadzenie na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz BIP zakładki dotyczącej Gminnego Programu Rewitalizacji, w ramach której można znaleźć informacje na temat: podstawowych pojęć i zagadnień związanych z procesem rewitalizacji, problematyki rewitalizacji obszarów miejskich, procesu opracowywania oraz konsultowania GPR; a w późniejszym okresie również: bieżącego stanu wdrażania, finansowania, ewaluacji Programu (upublicznianie sprawozdań), innych materiałów o charakterze informacyjnym (np. komunikaty o przetargach, konkursach ofert i ich wynikach), bazę przedsięwzięć rewitalizacyjnych, galerię fotografii dokumentującą stan sprzed realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i po ich realizacji;
- ✔ publikowane przez Zespół ds. wdrażania GPR oraz inne podmioty zaangażowane w realizację Gminnego Programu Rewitalizacji informacje związane z realizacją poszczególnych przedsięwzięć;
- ✔ publikacje m.in. uchwalenia GPR, kolejnych etapów wdrożenia i ewaluacji, uzyskania środków na finansowanie Programu lub poszczególnych projektów, zakończenia realizacji poszczególnych projektów realizowanych w ramach GPR,

- ✔ współpraca z lokalnymi mediami mająca na celu informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji i wnioskach z monitorowania GPR.

Uspołecznienie wdrażania GPR będzie również poprzez współpracę pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi, m.in.:

- ✔ przygotowywanie bieżących informacji z przebiegu wdrażania GPR,
- ✔ opracowanie ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i innych interesariuszy dotyczącej oceny stopnia wdrażania GPR oraz poziomu zadowolenie i satysfakcji mieszkańców w tym zakresie,
- ✔ powołanie Komitetu Rewitalizacji składającego się z przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji; stanowiącego forum współpracy i dialogu szerokiego grona interesariuszy (NGO, przedsiębiorców, lokalnych liderów, mieszkańców) z organami gminy w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny rewitalizacji;
- ✔ włączenie organizacji pozarządowych poprzez wspieranie inicjatyw oddolnych na obszarze rewitalizacji w ramach organizacji otwartych konkursów ofert oraz tzw. małych grantów,
- ✔ organizowanie otwartych spotkań warsztatowych dla interesariuszy procesu rewitalizacji (co trzy lata, zgodnie z cyklem oceny GPR) w celu:
  - przekazania informacji na temat postępów wdrażania założeń GPR oraz zakresu możliwych działań do zaplanowania i podjęcia w ramach procesu rewitalizacji w każdej ze sfer (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej) dla obszaru rewitalizacji;
  - stworzenia przestrzeni do dyskusji i wsparcia pod kątem wymiany doświadczeń z dotychczasowego wdrażania przedsięwzięć oraz pod kątem pracy nad pomysłami na nowe przedsięwzięcia istotne.

Proponowane działania mające na celu wspieranie rozwoju współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi mogą zostać rozszerzone, dostosowane do panujących przepisów prawnych.

7.4 Partycypacja społeczna na etapie oceny GPR

Istotnym punktem procesu rewitalizacji jest uwzględnianie w nim udziału społeczeństwa nie tylko na etapie planowania i wdrażania, ale także w momencie oceny efektów wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Niezwykle ważnym elementem jest podsumowanie efektów procesu rewitalizacji oraz prognoza ich trwałości oraz efektów synergicznych i mnożnikowych. Przedmiotem oceny końcowej jest nie tylko zweryfikowanie, czy cele rewitalizacji zostały całkowicie osiągnięte ale również ocena trwałości osiągniętego stanu, w tym przede wszystkim dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji. Na tym etapie podejmuje się również decyzje o ewentualnej konieczności przedłużenia działań rewitalizacyjnych.

Realizacja tego etapu nie jest możliwa bez partycypacji społecznej. Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji winna obejmować diagnozę czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i techniczno-środowiskowych obszaru rewitalizacji opartą na wskaźnikach oraz opiniach mieszkańców. Partycypacja społeczna na etapie ewaluacji procesu rewitalizacji zagwarantowana jest poprzez uczestnictwo przedstawicieli mieszkańców w pracach Komitetu Rewitalizacji oraz w szerokich konsultacjach społecznych.

Wśród instrumentów i narzędzi aktywnego włączenia mieszkańców w ocenę efektów Gminnego Programu Rewitalizacji należy wymienić:

- ✔ badania ankietowe i sondażowe na temat oceny procesów rewitalizacji z wykorzystaniem np. mediów społecznościowych;
- ✔ badania opinii publicznej dot. jakości życia na obszarze rewitalizacji,

✔ debaty publiczne na temat postrzegania zmian na obszarze rewitalizacji,
✔ warsztaty sektorowe;
✔ spacery studyjne, warsztaty z mieszkańcami.

Wyżej wymienione instrumenty powinny być dostosowane do lokalnych warunków oraz możliwości działania. Dla partycypacji społecznej w rewitalizacji ważne są przy tym umiejętności osób animujących proces oraz ich otwartość na współpracę z mieszkańcami i ich organizacjami. Bez owej otwartości i pełnej gotowości do współpracy – instrumenty partycypacji nie będą spełniały swej roli.

8 Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz dokumentów

8.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na obszarze rewitalizacji Gminy Batorz nie planuje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

8.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

8.2.1 Niezbędne zmiany w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

W związku z realizacją postanowień *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do 2030 r.* nie przewiduje się konieczności wprowadzania zmian dotyczących *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Batorz*.

W trakcie prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji, Gmina Batorz była w trakcie opracowywania Planu ogólnego, którego obligatoryjność opracowania została wprowadzona 24 września 2023 r. wraz z wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Plan ogólny to dokument w randze aktu prawa miejscowego, który będzie uchwalany obligatoryjnie dla całej gminy. Plan ogólny zastąpi dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Będzie to dokument zawierający wyłącznie podstawowe ustalenia, które pozwolą gminie zaplanować zrównoważony i harmonijny rozwój. Co ważne, jego ustalenia będą podstawą nie tylko do uchwalania planów miejscowych, ale także do wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Dotychczasowe Studium będzie obowiązywało do momentu uchwalenia planu ogólnego, ale nie dłużej niż do 31.12.2025 r. Ustawa zakłada również, że w nowym systemie planowania rozwoju, polityka przestrzenna gminy będzie określana w lokalnej lub ponadlokalnej strategii rozwoju gminy.

W związku z powyższym, przy określaniu ustaleń planu ogólnego, należy uwzględnić uwarunkowania rozwoju wynikające z lokalizacji w granicach gminy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji określonego w *Uchwale nr VII/58/2025 Rady Gminy Batorz z dnia 13 lutego 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Batorz.*

Natomiast w opracowywanej w przyszłości aktualizacji strategii rozwoju gminy lub nowej strategii rozwoju ponadlokalnego w ramach ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej należy określić zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji.

8.2.2 Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

W związku z realizacją programu nie przewiduje się konieczności zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak również konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji.

8.2.3 Określenie niezbędnych zmian w uchwałach o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz.725)

Gmina Batorz nie posiada Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy.

8.3 Zapewnienie zgodności z regulacjami prawnymi w zakresie prawa wodnego, ochrony przeciwpożarowej i ochrony przyrody

8.3.1 Prawo wodne

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo wodne obszary szczególnego zagrożenia powodzią to:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny brzegu morskiego stanowiący strefę wzajemnego bezpośredniego oddziaływania morza i lądu.

Na obszarze Gminy Batorz znajdują się obszary szczególnego zagrożenia powodzią rzeki Por, przez które rozumie się obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (tj. raz na 100 lat) oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat). Zgodnie z informacjami Informatyczny System Osłony Kraju (Hydroportal) tereny te znajdują się w obrębie miejscowości Batorz Pierwszy, Batorz Drugi i Wólka Batorska. Obszaru objęte Gminnym Programem Rewitalizacji w m. Batorz Pierwszy i Wólka Batorska znajdują się częściowo na ww. obszarach szczególnego zagrożenia powodzią rzeki Por.

Ochronę przed powodzią rozpatruje się nie tylko w kontekście występującego zagrożenia czy realizowanych działań technicznych. Jednym z najważniejszych aspektów wpływających na realizację ochrony przed powodzią jest kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych, a w szczególność obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Zgodnie z *Planem*

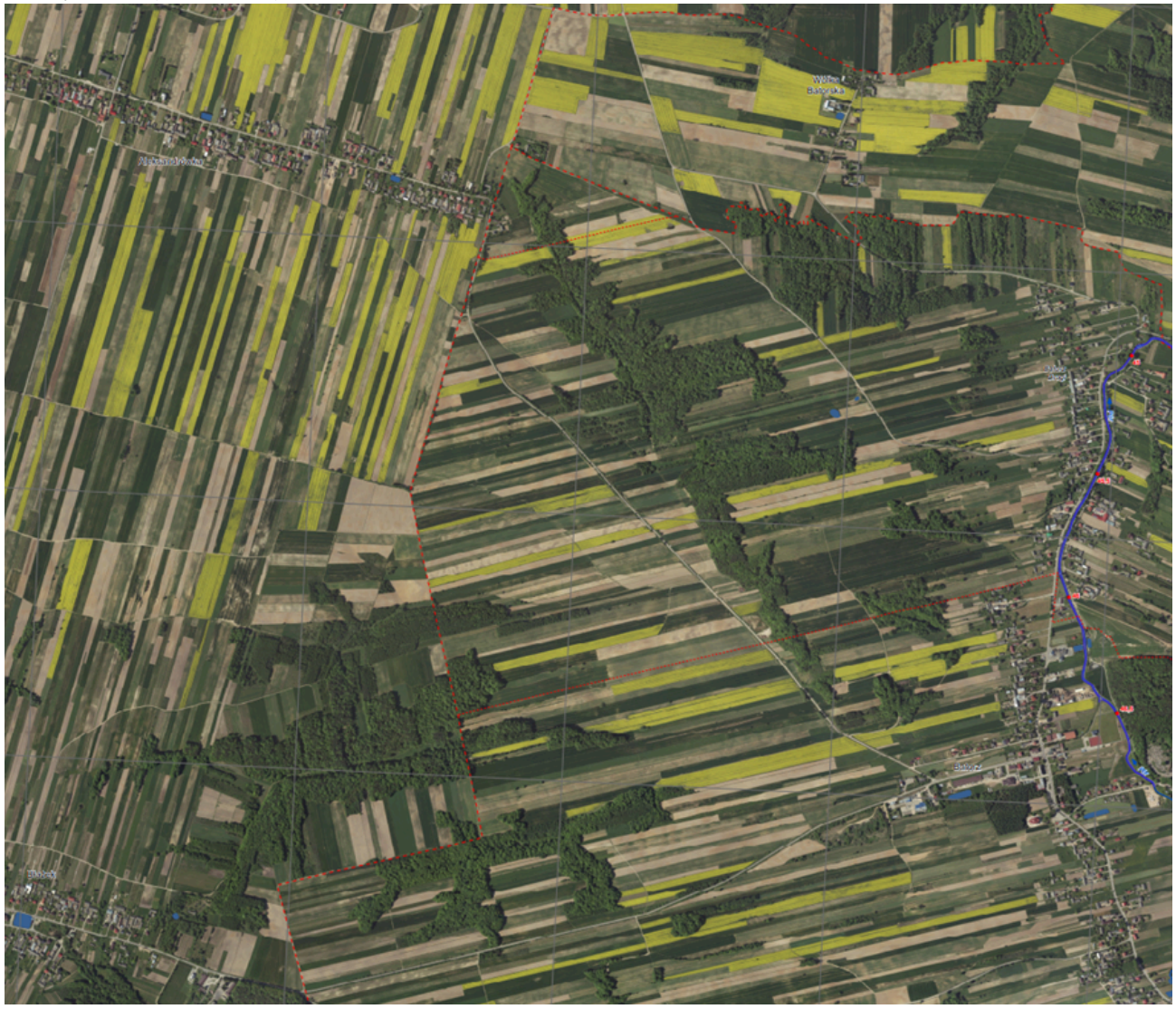
zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły: Właściwym sposobem ochrony przed powodzią jest użytkowanie terenów zalewowych w sposób niewrażliwy na skutki zalania. Najskuteczniejszym i najwłaściwszym sposobem uniknięcia szkód na obszarach narażonych na zalanie wodami powodziowymi jest maksymalne ograniczeni ich zainwestowania.

W granicach obszarów, które zagrożone są powodzią nie zaplanowano realizacji żadnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Realizacja przedmiotowego działania zostanie wykonana w sposób prawidłowy, co nie utrudni zarządzania ryzykiem przeciwpowodziowym oraz nie spowodują zanieczyszczenia wód w przypadku zalania. Szczegółowe warunki realizacji inwestycji w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią ustalone zostaną na etapie ewentualnego uzyskiwania pozwolenia wodnoprawnego, które jest wymagane na budowę obiektów budowlanych na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią (art. 390 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo wodne) oraz pozwoleniu wodnoprawnym na zmianę ukształtowania terenu na gruntach przylegających do wód (art. 389 pkt 8), jeśli takowe będzie wymagane.

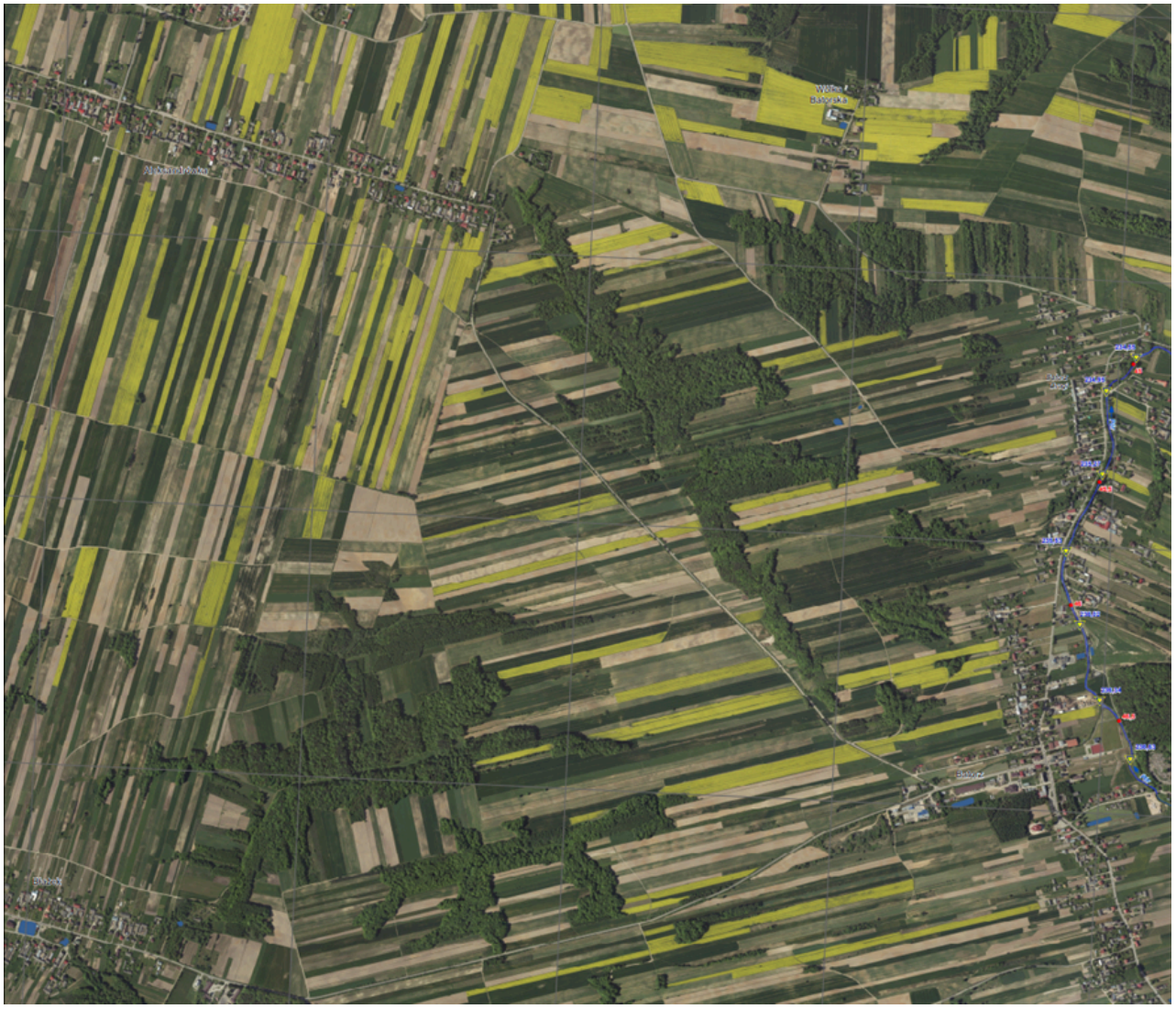
Na poniższych mapach zaprezentowano tereny szczególnego zagrożenia powodzią zlokalizowane w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Mapa 2 Mapa ryzyka powodziowego – potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)– arkusz BATORZ PIERWSZY M-34-45-B-d-4



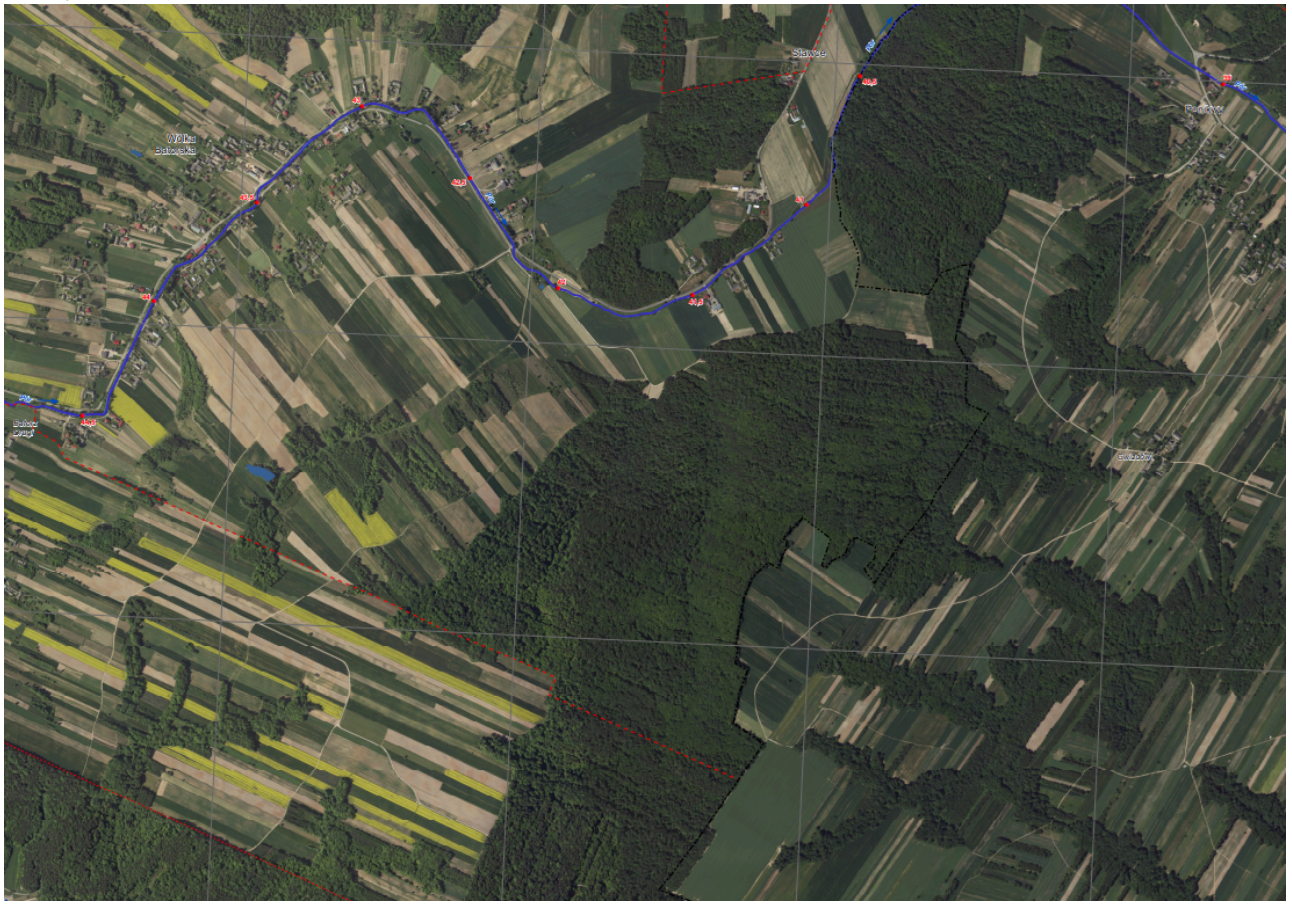
Źródło: https://wody.isok.gov.pl/pdf/M34045/M34045Bd4_RL_1_2019v1.pdf

Mapa 3 Mapa ryzyka powodziowego z głębokością wody -obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)- arkusz BATORZ PIERWSZY M-34-45-B-d-4



Źródło: https://wody.isok.gov.pl/pdf/M34045/M34045Bd4_ZG_10_2019v1.pdf

Mapa 4 Mapa ryzyka powodziowego – potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)- arkusz WÓLKA BATORSKA M-34-46-A-c-3



Źródło: https://wody.isok.gov.pl/pdf/M34046/M34046Ac3_RL_1_2019v1.pdf

Mapa 5 Mapa ryzyka powodziowego – potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat) – arkusz WÓLKA BATORSKA M-34-46-A-c-3



Źródło: https://wody.isok.gov.pl/pdf/M34046/M34046Ac3_RL_10_2019v1.pdf

W świetle ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią występują ograniczenia w zakresie zagospodarowania analizowanych terenów, tj.

a) zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania,

b) zakazuje się lokalizowania nowych cmentarzy;

c) zakazuje się rolniczego wykorzystywania ścieków w okresie prognozowanego wezbrania wód.

Zgodnie z art. 166 ww. ustawy obszary szczególnego zagrożenia powodzią muszą zostać uwzględnione w: strategii rozwoju gminy, strategii rozwoju ponadlokalnego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, gminnym programie rewitalizacji, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz w decyzji o warunkach zabudowy. Poziom zagrożenia powodziowego wynikający z wyznaczenia obszarów szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy, dotyczących nieruchomości w całości lub w części położonych na tych obszarach. Uzgodnienia z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią wymagają projektu następujących dokumentów/decyzji na poziomie lokalnym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, gminny program rewitalizacji, decyzja o warunkach zabudowy, decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Dokonując ww. uzgodnień PGW Wody Polskie uwzględnia prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi, poziom zagrożenia powodziowego, proponowaną zabudowę i zagospodarowanie terenu położonego na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, a także jego aktualne zagospodarowanie i dotychczasowe przeznaczenie.

Ww. uzgodnienie lub odmowa uzgodnienia następuje w drodze decyzji. Zagospodarowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią nie może:

1) naruszać ustalenia planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza;

2) naruszać ustalenia planu zarządzania ryzykiem powodziowym;

3) stanowiących zagrożenie dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków;

4) naruszać funkcjonowanie infrastruktury krytycznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym;

5) utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.

8.3.2 Ochrona przeciwpożarowa

Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne (lista podstawowa oraz lista dodatkowa) będą zgodne z przepisami prawa oraz wszelkimi wymogami w zakresie ochrony przeciwpożarowej, m. in. poprzez:

a) zapewnienie drogi pożarowej do obiektów zgodnie z przepisami odrębnymi,

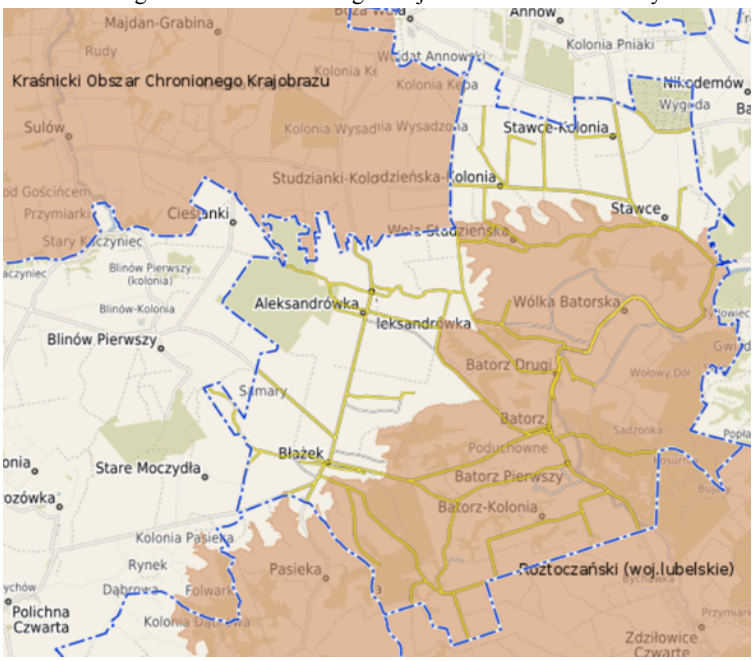
b) zapewnienie zaopatrzenia w wodę dla zewnętrznego gaszenia pożarów zgodnie z przepisami odrębnymi,

c) zakaz lokowania na obszarze rewitalizacji zakładów o dużym lub zwiększonym ryzku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska.

8.3.3 Ochrona środowiska

Na terenie Gminy Batorz nie występują zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, Specjalne Obszary Ochrony Natura 2000, Parków Narodowych, Parków Krajobrazowych. Znaczna cześć gminy (południowa -wschodnia) znajdują się w obrębie Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, powołanego rozporządzeniem Wojewody Lubelskiego z dnia 17 lutego 2006 roku *w sprawie Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu*. Obejmuje on tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Od strony północno-wschodniej Gmina Batorz graniczy z Kraśnickim Obszarem Chronionego Krajobrazu.

Mapa 4 Usytuowanie Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu na terenie Gminy Batorz



Źródło: https://batorz.e-mapa.net/

Ponad 50% powierzchni Gminy Batorz (100% obrębu Batorz Pierwszy, ponad 90% obrębu Wólka Batorska i ok. 50% obrębu Wola Studziańska) znajduje się na obszarze Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, którego cele i przedmioty ochrony zostały określone w treści Rozporządzenia nr 44 Wojewody Lubelskiego z dnia 17 lutego 2006 r. w sprawie Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Lubel.2006.65.1229 z dnia 2006.03.31). Działania zaplanowane w ramach GPR skupiają się na terenach przekształconych antropogenicznie, dotyczą głównie obiektów infrastruktury społecznej oraz tzw. „działań miękkich". Nie przewiduje się możliwości wystąpienia negatywnego oddziaływania na cele i przedmioty ochrony Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Na terenie gminy Batorz nie są zlokalizowane obszary Natura 2000. Najbliżej położone obszary to obszar Natura 2000 PLB060016 Staw Boćków (4,4 km od granic gminy) oraz PLH060071 Guzówka (11,4 km od granic gminy Batorz).

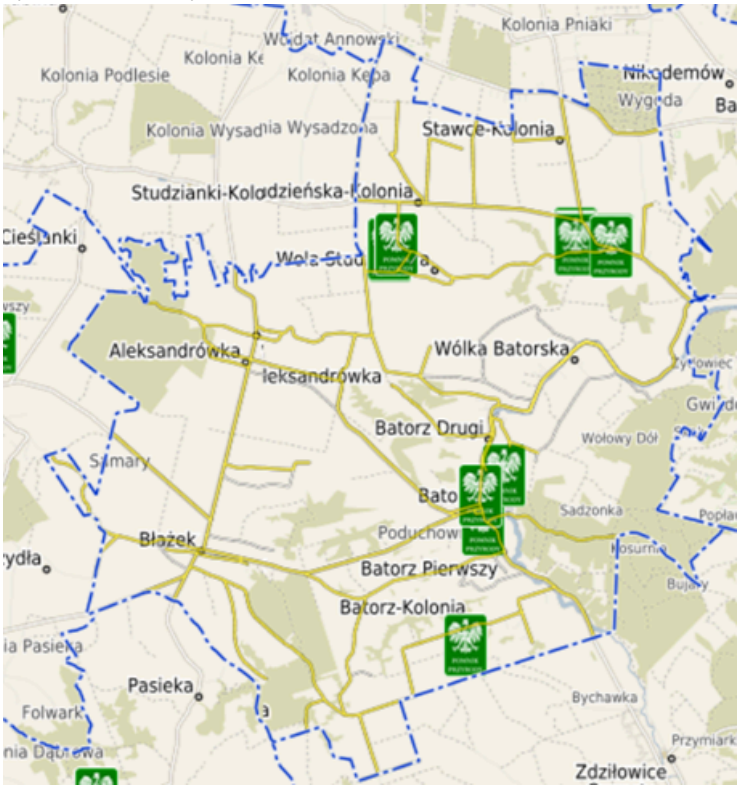
Ważny korytarz ekologiczny w gminie stanowi dolina Poru. Wynika to z jej liniowego przebiegu i „łączenia" różnorodnych środowisk. Umożliwiając migrację gatunkową przyczynia się do wymiany genetycznej, wzbogacania poszczególnych ekosystemów oraz do zachowania swoistej dynamiki procesów ekologicznych. Warto zauważyć, że rzeka przepływa przez teren zurbanizowany –

miejscowości Batorz Pierwszy i Batorz Drugi, Wólka Batorska. W Batorzu Kolonii i Batorzu Pierwszym ma swoje źródła. Rzeka przyczynia się do wzbogacenia gatunkowego tej przestrzeni, a także podnosi jej walory krajobrazowe. Na nieco dalszych odcinkach przepływa przez pola, łąki i obrzeża lasów gdzie współtworzy zróżnicowane środowiska o zauważalnych cechach naturalnych.

Drugi korytarz ekologiczny przebiega od rzeki Por przez leśny położony na wschód od Batorza, w którym występuje duża różnorodność występującej fauny i flory i prowadzi do lasów będących częścią rozległego kompleksu, ciągnącego się znacznie poza granice gminy. Sąsiedztwo doliny Poru, pozwala na daleko sięgającą wymianę gatunkową i zasilanie biologiczne pozostałych przestrzeni gminy. Inne obszary leśne także są częścią powiązań wewnętrznych i zewnętrznych, jednak ich areały są znacznie mniejsze i nie mają już tak dużego potencjału ekologicznego. Znaczenie ich dla funkcjonowania lokalnego środowiska jest jednak ogromne. Przeważnie są one otoczone terenami rolnymi, współtworzącymi system przyrodniczy i stwarzającymi warunki do bytowania wielu zwierząt. Otwarte tereny rolne umożliwiają migrację zwierząt pomiędzy poszczególnymi terenami leśnymi. Warto docenić tu znaczną role jaką w „obiegu gatunków" spełniają przestrzenie rolne, które choć są często ubogie pod względem gatunków roślin (monokulturowe uprawy) to stanowią areały polowań, gniazdowania, „wyjścia" z zadrzewień i lasów, umożliwiają wędrówki, stanowią bazę pokarmową i wiele innych funkcji. Dzięki znaczącemu skupieniu zabudowy funkcjonowanie środowiska, w tym utrzymanie powiązań ekologicznych, nie jest na chwilę obecną zagrożone.[36]

W granicach gminy znajdują się także drzewa uznane za pomniki przyrody. Pomniki przyrody występują w miejscowościach: Batorz Pierwszy, Batorz Drugi, Wola Studzieńska, Stawce i Wołka Batorska. W graniach wyznaczonego obszaru rewitalizacji usytułowane są pomniki przyrody w miejscowościach: Batorz Pierwszy (3 pomniki), Wola Studzieńska (5 pomników) i Wólka Batorska (1 pomnik).

Mapa 5 Pomniki przyrody na terenie Gminy Batorz



Źródło: https://batorz.e-mapa.net/

[36] Na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Batorz

Gmina Batorz leży na obszarze dwóch części Jednolitych Części Wód Powierzchniowych: RW200006241749 Por oraz RW2000062465 Bystrzyca do zb. Zemborzyckiego. Dla wszystkich JCWP aktualny stan wód określony jest jako zły. Na terenie gminy Batorz występuje silna presja komunalna, rolnicza lub przemysłowa. Celem środowiskowym jest uzyskanie dobrego stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego. Działania przewidziane w ramach realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Batorz do roku 2030 nie wpłyną negatywnie na stan wód powierzchniowych i ich cele środowiskowe.

W związku z realizacją zadań nie przewiduje się oddziaływania transgranicznego. Najbliższa granica państwa przebiega w odległości ok. 100 km w kierunku południowo-wschodnim.

Realizacja zadań zaplanowanych w ramach wdrażania GPR nie przewiduje powstawania oddziaływań skumulowanych mogących wywoływać negatywne oddziaływanie na środowisko.

Działania zaplanowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji nie naruszą przepisów dotyczących form ochrony przyrody, o których mowa w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, nie spowodują pogorszenia stanu środowiska, zasobów przyrody i ich funkcji ekologicznych, w szczególności nie będzie generować znaczącego negatywnego oddziaływania na cele ochrony obszarów chronionych, siedliska przyrodnicze, chronione gatunki roślin, zwierząt lub grzybów, lub ich siedliska.

Istotnym elementem rewitalizacji, zwłaszcza w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznej jest realizacja tego zadania w sposób zrównoważony, który przy zastosowaniu rozwiązań ułatwiających dostępność miejsc dla większej liczby grup społecznych zachowa również przyrodnicze walory terenu, które również pozytywnie wpływaj na funkcjonowanie lokalnych społeczności. Dlatego też projekty rewitalizacyjne mają na celu zachowanie terenów zielonych, ochroną istniejących pomników przyrody oraz siedlisk gatunków chronionych. Niewskazane jest nadmierne usuwanie drzew i krzewów oraz przekształcanie terenów zielonych w wybetonowane place. Mając na względzie postępujące zmiany klimatu, w tym okresy o wysokich temperaturach, nie przewiduje się usuwania większości drzew z osłoniętych placów, do utrudniłoby lub uniemożliwiło wielu osobom korzystanie z przestrzeni publicznej. Wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą prowadzone w sposób zapewniający troskę o zachowanie terenów zielni na terenach rewitalizacji, zwłaszcza w zakresie ochrony bioróżnorodności przyrodniczej, w tym siedlisk gatunków chronionych. Realizowane projekty nie spowodują zniszczenia istniejących i potencjalnych siedlisk gatunków chronionych. W celu ochrony liczebności wielu chronionych gatunków ptaków (m.in. jerzyki, kawki, wróble, mazurki, kopciuszki) oraz nietoperzy, w ramach prac związanych z modernizacją i termomodernizacją budynków, wprowadza się następujące ramy korzystania ze środowiska:

a) ze względu na możliwość zasiedlania budynków przez gatunki ptaków bytujących w szczelinach i otworach wentylacyjnych, przed rozpoczęciem prac powinno się przeprowadzić audyt ornitologiczny, a w ich trakcie wdrożyć odpowiednie rozwiązania chroniące (m.in. prowadzenie prac poza sezonem lęgowym, wykonanie zastępczych miejsc lęgowych itp.);

b) ze względu na możliwość zasiedlenia budynków przez nietoperze, przed przystąpieniem do realizacji prac należy dokonać szczegółowej oceny walorów przyrodniczych i skali zagrożeń; w przypadku stwierdzenia występowania nietoperzy należy wdrożyć odpowiednie rozwiązania chroniące (m.in. odpowiedni termin realizacji prac - późne lato i wczesna jesień; zaklejanie szczelin i innych kryjówek - jeśli istnieje podejrzenie, że mogą w nich przebywać nietoperze - jest niedopuszczalne; można to zrobić dopiero po bezpiecznym opuszczeniu przez nietoperze kryjówek letnich lub zimowych; po opuszczeniu przez nietoperze kolonii letniej (przełom lata i jesieni) lub zimowej (początek kwietnia) jest możliwe zabezpieczanie schronień, ale tak, by zwierzęta mogły wychodzić z

kryjówek; ostateczne zatkanie wstępnie zabezpieczonych schronień nietoperzy, może nastąpić dopiero po upewnieniu się, że wszystkie ssaki opuściły azyl).

Aby remont nie spowodował znaczącej szkody przyrodniczej, należy zwierzętom zapewnić istnienie odpowiedniej ilości właściwych schronień po remoncie

· Pozostawienie kilku szczelin i otworów wykorzystywanych do tej pory przez nietoperze, gdyż te zwierzęta są bardzo przywiązane do swoich schronień. Jest to też często rozwiązanie najprostsze z technicznego punktu widzenia, przy czym nie może wpływać negatywnie na efekt docieplania i trwałość budynku. Jeśli po wykonaniu oceny technicznej uznano, że możliwe jest dalsze wykorzystywanie przez zwierzęta zajmowanych wcześniej szczelin, trzeba zagwarantować nietoperzom łatwy dostęp poprzez pozostawienie odpowiednio zabezpieczonego otworu w izolacji termicznej;

· Jeśli nie ma możliwości pozostawienia schronień istniejących, należy utworzyć schronienia alternatywne, równoważące ubytek takich miejsc w wyniku remontu;

· Liczba alternatywnych schronień powinna w pełni równoważyć stratę;

· Zrównoważenie strat należy rozpatrywać w skali lokalnej (np. osiedla, dzielnicy), a nie pojedynczego budynku, na którym może wystąpić problem z umieszczeniem odpowiedniej liczby skrzynek.

· Nie wszystkie skrzynki są zajmowane przez nietoperze, dlatego ich liczbę trzeba zwiększyć w zależności od gatunku i warunków lokalnych - o 50-200% - w stosunku do miejsc wykorzystywanych przez nietoperze, przed jego remontem;

· Dobór skrzynek i ich lokalizacja musi być uzgodniona z chiropterologiem (chiropterolog – specjalista zajmujący się między innymi życiem i zwyczajami nietoperzy).

c) ze względu na ochronę siedlisk i gatunków hydrogenicznych oraz wyeliminowanie kolizji dróg twardych ze szlakami migracyjnymi lub miejscami rozrodu i regularnego przebywania fauny, wyklucza się trasowanie nowych odcinków dróg przez siedliska przyrodnicze; dodatkowo przepusty wodne należy dostosowywać do wymogów przepustów ekologicznych dla małych i średnich zwierząt oraz stosować rozwiązania chroniące stosunki wodne oraz jakość wód powierzchniowych i podziemnych.

Prowadzone w ramach inwestycji roboty, w tym prace termomodernizacyjne/remontowe na elewacjach budynków realizowane będą z uwzględnieniem ochrony ptaków i innych zwierząt prawnie chronionych, zgodnie z art. 52 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023r. poz. 1336 z późn. zm.) oraz § 6 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380). W przypadku stwierdzenia potencjalnych lub aktualnie wykorzystywanych miejsc gniazdowania i siedlisk chronionych gatunków ptaków lub innych organizmów objętych ochroną, wszelkie prace prowadzone na budynkach, muszą zostać poprzedzone uzyskaniem decyzji regionalnego dyrektora ochrony środowiska zezwalającej na odstępstwa od ustawowych zakazów w stosunku do tych gatunków oraz wskazującej działania kompensacyjne.

8.3.4 Transport kolejowy

Przez teren Gminy Batorz nie przebiegają żadne linie kolejowe.

8.3.5 Infrastruktura gazownicza

Na terenie Gminy Batorz nie występuje infrastruktura gazownicza.

9 Podsumowanie

9.1 Opiniowanie GPR przez właściwe organy

Rozdział zostanie uzupełniony po zakończeniu procedury opiniowania.

9.2 Ocena oddziaływania na środowisko

Rozdział zostanie uzupełniony po zakończeniu procedury opiniowania.

9.3 Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji wynikają diagnozy i analiz, zdiagnozowanych problemów, zgłoszonych potrzeb, konsultacji społecznych, opinii oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Batorz. Na mapie, stanowiącej załącznik programu rewitalizacji, wskazano lokalizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dla większości przedsięwzięć jest możliwe ustalenie konkretnej lokalizacji. Wśród nich znajdują się przedsięwzięcia inwestycyjne dotyczące budynków, które zostaną poddane modernizacji i/lub adaptacji pod inne funkcje, przedsięwzięcia dotyczące rewitalizacji przestrzeni publicznej, a także przedsięwzięcia nieinwestycyjne dotyczące m.in. działań społecznych, którymi objęci zostaną mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy. Działania te będą organizowane m.in. w konkretnych lokalizacjach, np. w siedzibie organizacji lub placówki oświatowej oferującej aktywizację społeczną mieszkańców obszaru rewitalizacji. Część przedsięwzięć rewitalizacyjnych dotyczy inwestycji i działań społecznych zaplanowanych do realizacji w przestrzeni publicznej i na terenach zieleni. Kilka przedsięwzięć nie zostało ukazanych na mapie, ponieważ ich realizacja przewidziana została na całym obszarze rewitalizacji lub terenie całej Gminy Batorz. Należą do nich:

- 2/P – SILNA RODZIN – projekt systemowy obejmujący wszystkich mieszkańców Gminy Batorz;
- 5/P – Rozwój usług społecznych na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Batorz - projekt systemowy obejmujący wszystkich mieszkańców Gminy Batorz;

- 2/D - Kontynuacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest- projekt systemowy obejmujący teren całej Gminy Batorz;
- 3/D - Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Batorz - projekt systemowy obejmujący teren całej Gminy Batorz;
- 4/D - Mikroprojekty rewitalizacyjne - projekt ma charakter koncepcji- na ten moment nie ma możliwości określenia konkretów co do liczby partnerów, zakresu oraz lokalizacji;
- 7/D – Rozwój infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji - projekt ma charakter koncepcji - na ten moment nie ma możliwości określenia dokładnej lokalizacji.

Załącznik nr 1 Mapa zawierająca podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji Gminy Batorz- cześć 1 Wola Studzieńska

Załącznik nr 2 Mapa zawierająca podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji Gminy Batorz- cześć 2 Batorz Pierwszy i Wólka Batorska